A
szocialista tábor
hangja
az ENSZ-ben

A SZOCIALISTA TÁBOR HANGJA AZ ENSZ-BEN

A SZOCIALISTA TÁBOR HANGJA AZ ENSZ-BEN

625

KOSSUTH KÖNYVKIADÓ
1960

60.4169 Athenaeum Nyomda, Budapest (F. v. Soproni Béla)

Felelős kiadó a Kossuth Könyvkiadó igazgatója

N. SZ. HRUSCSOV BESZÉDE AZ ENSZ KÖZGYŰLÉSÉNEK XV. ÜLÉSSZAKÁN

(1960. szeptember 23.)

Elnök úr! Tisztelt küldöttek!

Azt hiszem, hogy mindenki, aki erre a szónoki emelvényre lép és körülpillant a teremben, átérzi, milyen fontos és felelősségteljes gyülekezet előtt beszél.

Nincs a világon az államok képviselőinek felelősségteljesebb gyülekezete, mint amilyennek ennek kell lennie. Nemhiába nevezik az Egyesült Nemzetek Szervezete közgyűlésének. Nem hiszem, hogy szükséges lenne megmagyaráznom e szervezet elnevezésének értelmét. Csupán két szót szeretnék kiemelni a többi közül, ezt a két szót: Egyesült Nemzetek. Ebben a teremben sok nemzet képviselői vannak jelen, s ne csak a terem falai egyesítsék őket, hanem az emberiség magasztos érdekeinek közössége is.

Ma már majdnem száz állam képviselői gyűltek itt össze a nagy fontosságú nemzetközi kérdések megvitatására. Hamarosan itt lesznek közöttünk az ENSZ új tagállamainak küldöttei. Mintha széttárulnának e terem falai, még több földet és országot fogadnak be. Mi valamennyien csak örömmel üdvözölhetjük ezt az eseményt, mert azt akarjuk, hogy az ENSZ-ben ténylegesen valamennyi állam képviselve legyen.

Természetesen gondolataink most arra összpontosulnak, ami leginkább foglalkoztatja és nyugtalanítja az emberiséget. Talán éppen itt mutatkozik meg a világ egész változatossága, s természetesen minden ellentmondása. Nekünk jutott osztályrészül, hogy az emberiség fejlődésének legviharosabb, de egyúttal legszebb időszakában éljünk, s a jövendő nemzedékek irigyelni fognak bennünket.

Sok minden, ami még nem is olyan régen szinte megingathatatlannak, örökkévalónak tűnt — összeomlott, mert lejárt az ideje. Megszilárdult az, ami új, haladóbb, igazságosabb. Korunk a társadalmi formák gyors megújulásának, a természeti erők fölötti uralom mindeddig példátlan növekedésének, a haladóbb társadalmi rendszer példátlanul gyors felülkerekedésének kora. De jóllehet a XX. században élünk, még megtalálhatók a letűnt századok csökevényei, sőt a barbárság maradványai. Mindamellett korunk egyik fő jellegzetessége, korunk lényege — a valamikor elmaradott, megfélemlített és elnyomott népek ébredése.

Századunk a szabadságért folyó harc százada, amikor a népek lerázzák vállukról az idegen igát. A népek emberhez méltó életet akarnak élni, és harcolnak érte.

Sok országban már győzött a nép. De beérhetjük-e ezzel? Hiszen tudjuk, hogy még az emberek tízmilliói sínylődnek gyarmati rabságban, szenvednek kegyetlen nélkülözéseket.

Olyan időben élünk, amelyet a nagy és sokat ígérő tudományos felfedezések korának nevezünk. Az emberi ész és az emberi kéz űrhajót alkotott, amely a Föld körül kering. Az ember képessé vált már arra is, hogy embereket küldjön messze bolygónk határain túlra. Felhasítottuk az atomot és behatolunk a fehérje sejtjeibe. Bámulatos gyorsasággal tudunk közlekedni a földön és a föld fölött, s ismereteink határai olyannyira kitágultak, hogy mi magunk is csodálkozunk rajta.

Kibontakozhat világunk minden szépsége. Mégis, ki mondhatja el, hogy világunk már tökéletesen van berendezve, hogy nincs már szükség és nélkülözés? El kell gondolkozni azon, hogy az ENSZ adatai szerint különböző világrészeken emberek százmilliói éheznek és nélkülöznek. Világunk nem mentes a jövőért érzett aggodalomtól, mert szemmel látható, milyen veszélyt jelent az, hogy a világ katonai csoportosulásokra oszlott, milyen veszélyt rejt magában az állandóan fokozódó nukleáris fegyverkezési hajsza. Az emberi géniusz nagyszerű vívmányai az emberiség javára, de kárára is felhasználhatók. Lám, milyen bonyolult dilemma előtt állunk!

Minden gondolkodó ember eltűnődik, vajon mit hoz az emberiségnek a tudomány haladása, a nagy XX. század. Az emberek joggal mondják, hogy a XX. század új távlatokat

tárt fel a világ előtt, határtalan lehetőségeket az anyagi javak bőségének megteremtésére, és az ember szükségleteinek messzemenő kielégítésére. Mások nem kevesebb joggal mutatnak rá arra az óriási veszélyre, hogy a tudomány és a technika vívmányai esetleg nem e nemes célokat szolgálják majd, hanem elsősorban szörnyű pusztító eszközök előállítását. Ezek a pusztító eszközök ma a fegyvertárakban vannak felhalmozva. De végeredményben bevetésre gyártják őket.

Az optimisták és a pesszimisták e vitájában tükröződik vissza jelenlegi valóságunk, amelynek fő tartalma az, hogy a nemzetközi kapcsolatok terén két irányzat, két irányvonal küzd egymással. Természetesen itt nem foglalkozom a társadalmi rendszerek különbözőségével, mert a népek és az államok belső életének e kérdéseit csakis maguk a népek és államok oldhatják meg, s nekik is kell megoldaniuk.

A kölcsönös nemzetközi kapcsolatok e vitás és bonyolult irányvonala nem ma és nem tegnap jelentkezett. A világesemények kétféle szemlélete világosan szemben állt egymással már közvetlenül a háború befejezése után is. Az egyik irányvonal szerint a cél: enyhíteni a nemzetközi feszültséget, megszüntetni a fegyverkezési hajszát, fejleszteni a nemzetközi együttműködést és kiiktatni a háborúkat az emberiség életéből. Milyen nemes és nagyszerű irányvonal! Hiszen éppen az igazság győzelméért él az ember a földön.

Van azonban egy másik irányvonal is, és erről nincs jogunk hallgatni. Ez az irányvonal azt a célt szolgálja, hogy szítsa a hidegháborút, segítse a féktelen fegyverkezést, ledöntse a nemzetközi együttműködés pilléreit, tekintet nélkül ennek veszedelmes következményeire.

A nemzetközi kapcsolatok e két irányvonala már régóta küzd egymással. Míg azonban az elemi geometriában a párhuzamos vonalak sohasem találkoznak, nemzetközi ügyekben e vonalak összeütközhetnek. Ez pedig szörnyű lenne. Tíz-tizenöt évvel ezelőtt csak kevesen láthatták előre a nemzetközi politika e két irányvonala közötti harc kimenetelét.

Ámde 1960-ban, vagyis most, csak a vak nem látja, hogy a népek többségében mind határozottabban és észrevehetőbben kialakul a vélemény: feltétlenül fenn kell tartani a békét!

A világ népei — a munkások, a parasztok, az értelmiségiek, valamint a burzsoázia egy része — nem háborút akar-

nak, hanem békét és csakis békét. Háborút csupán a militaristák és a monopolisták maroknyi csoportja akar. Éppen ezért a béke biztosítható, ha a népek erőteljesen harcolnak azért, hogy megkössék a militarista-monopolista körök kezét.

Másként ez nem is lehetséges, hiszen az életet nem lehet egyszerű geometriai formulákba foglalni, az élet a békeszerető államok reális erejére, az emberiség túlnyomó többségének forró együttérzésére és támogatására támaszkodik.

Az Egyesült Nemzetek Szervezetét éppen azért hozták létre, hogy győzzön a béke és a nyugalom, s hogy a népek békéjét és biztonságát szolgálja. Reméljük, hogy a közgyűlés jelenlegi ülésszakán kidolgozandó határozatok közelebb visznek bennünket az egész emberiség céljához: a békéhez és az igazsághoz.

Nincs magasztosabb az ENSZ előtt álló feladatoknál. Az ENSZ rendkívül fontos határozatokat hozhat egy újabb háború veszélyének kiküszöbölésére, valamennyi nép törvényes jogainak és biztonságának megóvására, s előmozdíthatja az eredményes nemzetközi együttműködés kialakítását.

Hogy mennyire komoly problémák kerülnek megvitatásra ezen az ülésszakon, s hogy mennyire kiéleződtek ezek a problémák, azt az a tény bizonyítja, hogy sok államot vezető államférfiak képviselnek.

Tisztelt küldöttek! Olyan problémák megvitatásához láttunk hozzá, amelyek ma minden népet foglalkoztatnak. Az ENSZ lehetőségei most kibővültek, de így még nagyobb felelősség hárul rá. Már beszéltem arról, hogy az ENSZ kiegészült jó néhány fiatal, független afrikai állammal. Örülök, hogy a szovjet nép nevében őszintén és szívből üdvözölhetem az ENSZ-be nemrég felvett államokat, jólétet és virágzó életet kívánhatok nekik.

Az említett államoknak nem volt könnyű útjuk, amíg képviselőiket elküldhették ide. Ezeknek az országoknak a népei elnyomásban sínylődtek és nélkülöztek. Szívós harcot kellett vívniuk függetlenségükért és szabadságukért, mielőtt képviselőiket elküldhették ide közénk. Ezért ma annál szívélyesebben üdvözöljük őket. Tudtukra adjuk, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezetének törvényes és teljes jogú tagjai lettek!

A gyarmatosítás igája alól felszabadult. országok a béke

hatalmas és tevőleges erejét jelentik. Mostantól kezdve a fiatal afrikai és Földközi-tenger menti államok is hozzájárulnak az Egyesült Nemzetek Szervezete előtt álló fontos és bonyolult kérdések megoldásához.

I. EL KELL ÍTÉLNI ÉS MEG KELL SZÜNTETNI A HÁBORÚ ELŐKÉSZÍTÉSÉRE ÉS A NÉPEK SZUVERÉN JOGAINAK MEGSÉRTÉSÉRE IRÁNYULÓ POLITIKÁT

Most egy éve abban a megtiszteltetésben volt részem, hogy beszédet mondhattam erről a szónoki emelvényről. Ez akkor volt, amikor az emberiség előtt a nemzetközi légkör megjavulásának sokat ígérő távlatai tárultak fel. Bővültek a különböző országok felelős állami vezetőinek kapcsolatai. A közgyűlés határozatot hozott az általános és teljes leszerelésről. Megkezdte munkáját a tízhatalmi leszerelési bizottság. Megállapodás született a csúcsértekezlet megtartásáról. A nukleáris kísérletek megszüntetéséről folyó tárgyalások szemmel láthatóan előre haladtak. Mindez világszerte nagy reményeket keltett az emberek szívében.

Senki sem vonhatja kétségbe, hogy a Szovjetunió mindent megtett és mindent megtesz annak érdekében, hogy a nemzetközi kapcsolatok ebben az örvendetes irányban fejlődjenek tovább. De makacsul kitartanak álláspontjuk mellett azok a sötét erők, amelyeknek érdekük a nemzetközi feszültség fenntartása. Csupán maroknyi emberről van szó, de ezek eléggé befolyásosak, és nagy hatással vannak államuk politikájára. Ennélfogva nagy erőfeszítések szükségesek ellenállásuk megtörésére. Mihelyt a nemzetközi feszültség enyhítését szolgáló politikának valamelyes eredménye mutatkozik, ezek az emberek máris szélsőséges eszközökhöz nyúlnak, hogy a népek ne lélegezhessenek könnyebben. Minden követ megmozgatnak, hogy újra meg újra visszavessék a világot a sötétbe, még jobban kiélezzék a nemzetközi feszültséget.

Eme erők tevékenységének veszélyes megnyilatkozásába ütköztünk idén tavasszal, amikor az ENSZ egyik legnagyobb tagállamának, az Amerikai Egyesült Államoknak repülőgépei hitszegően behatoltak a Szovjetunió és más államok légiterébe. Sőt, az Egyesült Államok tudatosan követett politikai elvévé tette a nemzetközi jog ilyen megsértését.

Az amerikai repülőgép agressziós behatolása országunk fölé és az Egyesült Államok kormányának ezt követő minden cselekedete megmutatta a népeknek, hogy az Egyesült Államok kormányának megfontolt politikájával van dolguk, s ez a politika a nemzetközi jog helyébe a rablómódszereket, a szuverén, egyenjogú államok tisztességes tárgyalásai helyébe pedig a hitszegést próbálja állítani.

Világszerte tudják, milyen súlyos csapást jelentett ez a politika a nemzetközi feszültség enyhítésének ügyére. Ez a politika hiúsította meg a többi között a párizsi csúcstalálkozót, amelynek meg kellett volna vizsgálnia korunk legfontosabb problémáit. Más körülmények között ez a csúcstalálkozó megalapozhatta volna az államok egészségesebb együttműködését.

Ám semmilyen lecke sem elég azoknak, akik javíthatatlanul szemet vetnek mások javaira. Leverik a derekukat, mégis azt gondolják, hogy csupán vigyázatlanságuk okozta a bajt, vagy az, hogy nem használtak megfelelő eszközt. S újra megpróbálnak belopakodni más házába, de most már másik, újfajta tolvajkulccsal.

Valahogy ilyesféleképpen tesznek az amerikai légierő kémrepüléseinek megszervezői. Nem tudom, milyen tanulságot vontak le az U—2-es repülőgép incidenséről, de pontosan két hónap elteltével, július 1-én egy újabb, RB—47-es típusú katonai repülőgépet küldtek hozzánk. Ezen a repülőgépen ágyúk, különleges felderítő berendezések voltak. Ez a gép a Kola-félsziget felől hatolt be hozzánk. Milyen célból? Milyen jogon?

Azt hiszem, minden józan gondolkozású ember megérti, hogy ez a repülőgép nem jószándékkal jött hozzánk.

Mellesleg, Eisenhower úr, az Egyesült Államok elnöke, tegnapi beszédében szólt arról, hogy szovjet egységek lelőtték az RB—47-es amerikai katonai repülőgépet. Nem akarok erről vitázni, annak idején pontosan kifejtettük a tényállást és a magunk álláspontját.

De akármilyen figyelmesen hallgattuk is az elnök beszédét, különös módon egy szót sem hallhattunk az U—2-es repülőgépről, amelyet pedig szintén a Szovjetunió területe fölött lőttek le. Mivel magyarázható ez? Talán az elnök megfeledkezett erről a repülőgépről?

Tulajdonképpen mit akar az Egyesült Államok elérni azzal, hogy repülőgépeit a Szovjetunió légiterébe küldi? Talán olyan incidenst akar előidézni, amely után a rakétáké a szó? Egy repülőgép, aztán még egy repülőgép, és máris megrendeztek egy ilyen incidenst... Vagy talán ez egyelőre a másik fél erejének kipuhatolására irányuló politika?

Akár így, akár úgy nézzük, egy tökéletesen nyilvánvaló. Az, hogy a provokációk szervezői olyan légkört akarnak teremteni, amelyben a népek állandó félelemben élnek. Lehet, hogy ez a légkör kedvére van az Egyesült Államok kormányának, de semmiképpen sem felelhet meg a Szovjetuniónak és az államok túlnyomó többségének. Mi mindig azért harcoltunk és fogunk harcolni továbbra is, hogy a nemzetközi kapcsolatokban szűnjék meg a törvénytelenség minden megnyilatkozása!

A Szovjetunió nem támaszt semmilyen különleges követelést. Mi csupán azt akarjuk, hogy tartsák tiszteletben az államok érintkezésének legelemibb szabályait. Mi csak azt akarjuk, hogy tartsák be szigorúan az ENSZ alapokmányát, amely tiltja az erőszak, az útonállás, az agresszió módszereit és megkívánja minden állam szuverén jogainak tiszteletben tartását, mint földünkön a tartós béke alapját. Talán olyan sok ez? És talán nem ezt akarja a földön valamennyi becsületes ember, akinek drága a béke, hazájának szuverenitása és függetlensége?

Az Egyesült Államok szövetségesei olykor a szemünkre vetik, hogy indokolatlanul keményen bíráljuk az amerikai kormányt. De ha jó arcot vágnánk a dologhoz és elnézően vállonveregetnénk a nemzetközi provokációk szervezőit, ezzel bizony nagyon rossz szolgálatot tennénk a békének. Harcolni a békéért azt jelenti, hogy bátran le kell leplezni minden olyan cselekedetet, amely háborús veszélyt idéz fel, bárkiről van szó. Ez nagyon előnyösen hat a nemzetközi légkörre. A tapasztalat azt mutatja, hogy végül a háború kirobbanásához vezet, ha kímélik a provokátorokat és elnézést tanúsítanak irántuk. A történelem a népek sorsának sok ilyen gyászos példáját ismeri.

Az amerikai kémrepülések más vonatkozásban is tanulságosak. Különösen szembetűnően mutatták, milyen veszélyt jelent a békére az amerikai katonai támaszpontok hálózata,

amely Európában, Ázsiában, Afrikában és Latin-Amerikában több tucat államot fon be.

Ezek a támaszpontok az élő szervezetben mélyen gyökerező fertőző gócokhoz hasonlóan teszik tönkre azoknak az államoknak normális politikai és gazdasági életét, amelyekre a támaszpontokat rákényszerítették. Akadályozzák ezeket az államokat abban, hogy a szomszédos országokkal normális kapcsolatokat létesítsenek. De lehetnek-e közöttük normális kapcsolatok, ha ezekben a szomszédos országokban az emberek nem alhatnak nyugodtan, mert állandóan fenyegeti őket az a veszély, hogy megsemmisítő csapásnak teszik ki őket, mihelyt az amerikai katonai vezetőknek eszükbe jut újabb provokációt kiagyalni.

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének feltétlenül meg kell hallania azokat a mind erőteljesebb követeléseket, amelyeket a béke ellenségeinek mesterkedései miatt aggódó népek hallatnak. A békéért és a nemzetközi együttműködésért indított népi mozgalom formái és eredményei országonként különbözőek, de alapgondolata, oka és célja egy és ugyanaz: tiltakozni a háborúk és a provokációk politikája ellen, a kimerítő fegyverkezési hajsza ellen, küzdeni azellen, hogy a népekre tőlük idegen ellenséges akaratot kényszerítsenek.

Mind kevesebben hajlandók belenyugodni a jelenlegi helyzetbe. Ma ugyanis a népek szabad akaratának minden megnyilvánulása, a független politikára irányuló minden törekvés — például Indonézia, Irak vagy Guinea, a semleges Ausztria, vagy a gazdasági érdekeit védelmező kis Izland részéről — dühödt ellenzésre talál, vihart idéz elő azoknál a hatalmaknál, amelyek a NATO körül tömörülnek, napjainknak e sajátos „szent szövetsége" körül, amely azt a hálátlan feladatot vállalta magára, hogy mindenütt elfojtja a szabadság szellemét, bárhol jelentkezik a földkerekségen.

A hős Kuba célpontja lett minden elképzelhető támadásnak, intrikának, gazdasági agressziónak, majd végül az intervencióval való rosszul leplezett fenyegetésnek.

Nagyon tanulságos az Amerikai Egyesült Államok és Kuba viszonyának alakulása. Ismeretes, hogy a népi forradalom győzelméig Kuba egész gazdasági életében osztatlanul uralkodtak az amerikai monopóliumok, amelyek a kubai

dolgozók kizsákmányolása és termékeny földjük kincseinek kiaknázása révén óriási profitot vágtak zsebre.

Akadnak az Egyesült Államokban olyan emberek, akik időnként szívesen dicsekednek azzal, hogy náluk az életszínvonal magasabb, mint más országokban. Szó se róla, az Egyesült Államokban magasabb ma az életszínvonal, mint Kubában. De mi ennek a magyarázata? Talán az, hogy a kubai nép kevésbé szereti a munkát, vagy a kubai föld nem olyan termékeny? Nem, természetesen nem erről van szó. Közismert, hogy a kubai nép mennyire szereti a munkát, a hazáját és a földjét. Egészen más dologról van szó. Munkájának gyümölcseit éveken át nem élvezhette a kubai nép, mert azokat az amerikai monopóliumok szakították le. Ezek után lehet-e csodálkozni azon, hogy Kubában, például 1958-ban, az egy lakosra jutó jövedelem csak 14 százaléka volt annak a jövedelemnek, amely az Egyesült Államokban jut egy főre? Ez már önmagában is ékesszólóan beszél.

Most más rend van Kubában. A kubai nép elűzte Batista diktátort, megszabadult a külföldi kizsákmányolástól, kezébe vette sorsának irányítását, határozottan közölte az Egyesült Államok monopolistáival: „Eleget raboltatok hazánkban. Magunk fogjuk élvezni munkánk és földünk kincseit!"

Ily módon Kubának mindössze az a bűne, hogy a szabadságszerető, bátor kubai nép saját független életét akarja élni. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének mindent el kell követnie, hogy megszabadítsa Kubát a külső beavatkozás veszélyétől. Ha a dolgot egy új Guatemaláig engedik jutni, ez olyan események kirobbantását jelentené, melyeknek következményeit ma senki sem láthatja előre.

Viharos események játszódtak le az afrikai kontinensen. A fiatal Kongói Köztársaság függetlensége kikiáltásának már a harmadik napján agresszió áldozata lett. A belga kormány az egész világ szeme láttára meg akarja fosztani ezt az országot szabadságától, el akarja ragadni azt, amiért a kongói nép évtizedekig önfeláldozóan harcolt. Nemzetközi válság keletkezett, amely emlékezetünkbe idézte 1956 őszének nyugtalan napjait — a szuezi válság idejét. Ma is, mint akkor, egy független afrikai állam agresszió áldozata lett, bár semmiféle provokációt nem hajtott végre. Lábbal tiporták az államközi kapcsolatok általánosan elismert elveit, olyan

helyzetet teremtettek, amely — nemcsak Afrikában — rendkívül komolyan veszélyezteti a békét.

Mennyire nevetségesek és ostobák azok az érvek, amelyekkel az agresszorok leplezik cselekedeteiket! Azt állítják, hogy Kongóban „káosz" támadt volna, ha nem vonulnak be a belga csapatok, hogy állítólag a kongói nép még nem érett az önálló életre. De ki adhat hitelt ezeknek az állításoknak? Az afrikaiaknak van egy közmondásuk: „Becsapni a népet annyi, mintha papírba akarnák csomagolni a tüzet." Egész Afrika, az egész világ közvéleménye elítélte a Kongó ellen elkövetett fegyveres agressziót.

Persze, a belga kormányt egyáltalán nem a Kongóban élő belga állampolgárok életéről való gondoskodás, hanem sokkal inkább a nagy monopóliumok érdekeinek védelme késztette arra az esztelen kísérletre, hogy térdre kényszerítse e fiatal állam népét, erőszakkal ragadja el tőle gazdag tartományát, Katangát. Urán-nyersanyag az atomfegyver számára — kobalt, titán és olcsó munkaerő —, ezt nem akarták elveszteni Kongóban a monopolisták. Ez az igazi oka a Kongó ellen irányuló összeesküvésnek, amelynek szálai Brüsszeltől más NATO-nagyhatalmak fővárosáig húzódnak.

Amikor a gyarmatosítók megérezték, hogy a Kongói Köztársaság törvényesen megválasztott és a parlament bizalmára támaszkodó kormánya szilárdan függetlenségi politikát folytat, s elhatározta, hogy csak saját népe érdekeivel törődik — e kormány megdöntésére azonnal igénybe vették a gyarmatosítók minden eszközét. A gyarmatosítók olyan bábkormány alakítását határozták el, amely fenntartja ugyan a „függetlenség" látszatát, de lényegében a gyarmatosítók akaratát teljesíti.

A gyarmatosítók ezt úgy vitték véghez, ahogy mindig is szokták: durva módszerekkel, nyílt beavatkozással. Sajnos, Kongóban ezt a csúnya munkát Hammarskjöld úrnak, az Egyesült Nemzetek főtitkárának és apparátusának kezével végzik.

Szégyenletes ügy ez. Az ENSZ-csapatok, amelyeket a törvényes kormány kérésére a kormány megsegítésére küldtek, megszállták a repülőtereket, elfoglalták a rádióállomást, szétzilálták az állam életét, megbénították a törvényes kormány tevékenységét. Ezek a csapatok Katangában megteremtették

a feltételeket a dróton rángatott báb áruló tevékenységéhez. Katangában összpontosították és mozgósították az erőket Patrice Lumumbának a demokratikus rend minden szabálya megtartásával választott kormánya ellen.

A gyarmatosítók és lakájaik azt mondják, hogy Lumumba kommunista. Persze, Lumumba nem kommunista, de hazafi, aki becsületesen szolgálja népét a gyarmati elnyomás alóli felszabadulásért vívott harcában.

De önök, gyarmattartó urak, tetteikkel segítenek a gyarmati országok népeinek megszabadulni a hályogtól, amelylyel elhomályosítják az emberek látását, a tévhitektől, amelyekkel megzavarják gondolkodásukat olyanformán, hogy különböző valótlanságokat terjesztenek a kommunistákról. A népek mind megtudják, illetve hamarosan meg fogják tudni, hogy a kommunisták, a kommunista pártok valóban a szabadságukért és függetlenségükért harcoló népek akaratának kifejezői.

Egyes amerikai és angol lapok bizonyos erőktől sugalmazva arról fecsegnek, hogy a Szovjetunió vereséget szenvedett Kongóban. Mit lehet mondani ilyen esztelen állításokról?

Először, mi nem szenvedtünk és nem is szenvedhettünk semmiféle vereséget Kongóban, mert Kongóban nincsenek csapataink, részünkről nem történt és nem is történhetett semmiféle beavatkozás Kongó belügyeibe. Mi síkraszálltunk és a jövőben is síkraszállunk azért, hogy Afrika népei, mint más világrészek népei is, miután kiharcolták felszabadulásukat a gyarmati elnyomás alól, saját belátásuk és akaratuk szerint vezessék be országukban a nekik tetsző rendszert.

Másodszor, mi mindig felléptünk és továbbra is fellépünk azellen, hogy az imperialisták beavatkozzanak a gyarmati függőség alól felszabadult országok belügyeibe, az olyan becstelen módszerek ellen, amilyeneket Kongóban alkalmaztak.

A gyarmatosítók arra törekednek, hogy a magukat szabad világnak nevező országok segítségével szétkergessék az ország törvényes kormányát és parlamentjét, s most győzelmi ünnepre készülnek. Ámde korán ülnek győzelmi tort, mert ez pyrrhusi győzelem. A gyarmatosítók e vélt győzelmükkel csak elősegítik, hogy lehulljon a hályog a gyarmati népek

szeméről és még világosabban lássák: a gyarmatosítók formailag ugyan függetlenséget adnak, de tulajdonképpen mindent elkövetnek, hogy fenntartsák a gyarmati elnyomást.

A nép nem áll meg félúton. Mozgósítja erőit, még okosabban fog cselekedni, mert megértette, hogy a függetlenségi harc nehéz, s az igazi szabadsághoz vezető úton sok nehézséget kell leküzdeni. Meg kell tanulni annak a megkülönböztetését is, hogy ki az őszinte barát és ki az ellenség.

A kongói nép harcát nem lehet megállítani. Lassítani és fékezni lehet. De annál nagyobb erővel lángol fel ez a harc és a nép minden nehézséget leküzdve, kivívja majd teljes felszabadulását.

A szovjet állam üdvözölte és üdvözli a gyarmati népek függetlenségi harcát, s mindent megtesz, hogy erkölcsi és anyagi segítséget nyújtson a gyarmati népek igazságos küzdelméhez.

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének követelnie kell a rend helyreállítását Kongóban, hogy működhessék a kongói nép által megválasztott törvényes parlament, létrejöjjenek a Lumumba vezette törvényes kongói kormány normális munkájához szükséges feltételek, mert ez a kormány a kongói nép bizalmát élvezte és élvezi ma is.

A szovjet kormány a közgyűlés XV. ülésszakának napirendjére tűzette a kongói kérdést. A közgyűlésnek vissza kell vernie a gyarmatosítókat és kiszolgálóikat, rendre kell utasítania Hammarskjöld urat, hogy ne éljen vissza főtitkári tisztségével, hanem töltse be hivatását és ragaszkodjon szigorúan az ENSZ alapokmányában lefektetett rendelkezésekhez és a Biztonsági Tanács határozataihoz.

A szovjet kormány véleménye szerint olyan határozatot kell hozni, amely szerint csak afrikai és ázsiai országok csapatai maradhatnak Kongóban, s ezek a csapatok is csak a törvényesen megválasztott Lumumba-kormány beleegyezésével tartózkodhatnak Kongó területén, és csak e kormány belátása szerint, a törvényes kongói kormány és parlament normális működésének biztosítására legyenek felhasználhatók.

Minden állam, amely nem szavakban, hanem ténylegesen szabadnak és függetlennek kívánja látni Kongót, köteles tartózkodni az olyan cselekményektől, amelyek ártalmasak

lehetnek a Kongói Köztársaság területi épségére és függetlenségére.

Meggyőződésünk, hogy a kongói nép a maga erejéből megbirkózik a nehézségekkel és rendet teremt hazájában.

Valamennyien tanúi vagyunk, hogy egy bizonyos államcsoport sok néppel szemben állandóan ellenséges lépéseket tesz, durva nyomást gyakorol rájuk. Az ebben a csoportban tömörült államok semmibe veszik más országok törvényes érdekeit és jogait. Ez éles konfliktusokkal terheli a nemzetközi légkört, s e konfliktusok veszélyét fokozza az állandóan növekvő fegyverkezési hajsza.

Egészen nyilvánvaló, hogy a nemzetközi kapcsolatok ilyen alapon nem fejlődhetnek tovább, mert ez azt jelentené, hogy hanyatt-homlok szakadékba zuhanunk. Az ENSZ szent kötelessége, hogy védelmezze az államok szuverén jogait, a nemzetközi kapcsolatok terén állítsa vissza a szilárd jogalapot, és lépjen fel a fegyverkezési hajsza megszüntetéséért.

Sajnos, magában az ENSZ-ben is mind ez ideig a népek elidegeníthetetlen jogainak megsértésére irányuló politika érvényesül.

Vegyük például a nagy kínai nép ENSZ-képviseletének kérdését. Megakadályozni a Kínai Népköztársaság törvényes jogainak érvényesítését az ENSZ-ben csupán azért, mert ennek az államnak szocialista rendszere nem tetszik egyes nyugati országok, elsősorban az Amerikai Egyesült Államok kormányköreinek, azt jelenti, hogy nem számolnak a realitásokkal, nem kívánják a nemzetközi feszültség enyhülését, s feláldozzák a nemzetközi béke megszilárdítását, a nemzetközi együttműködés fejlesztését egy kis államcsoport szűk politikai érdekeinek. Ez a helyzet ártalmas a béke szempontjából és lealázó az ENSZ-re.

Ugyanerről tanúskodik a Mongol Népköztársaság ENSZ-tagsága kérdésének története is. Ezt a kérdést, mint önök is tudják, hosszú éveken át többször is megvitattuk. Mégis, a Mongol Népköztársaságot még mindig nem vették fel az ENSZ-be. Véleményünk szerint itt az ideje, hogy ezt végre megoldjuk, felvegyük a Mongol Népköztásaságot az ENSZ-be, hogy más szuverén államokkal egyenjogúan részt vehessen a

fontos nemzetközi problémák megvitatásában és megoldásában.

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének — természete és rendeltetése szerint — univerzális, az egész világot átfogó szervezetnek kell lennie. Létezése értelmét vesztené, ha egyoldalú szervezetté válna, s valamely katonai csoportosulás végrehajtó közegévé süllyedne.

II. TELJESEN ÉS VÉGLEGESEN MEG KELL SZÜNTETNI A GYARMATI RENDSZERT

Küldött urak!

Szemünk láttára szabadulnak fel és születnek újjá, kelnek önálló életre azok a népek, amelyeket a gyarmatosítók századokon át távol tartottak az emberiség fejlődésének országútjától. Ez korunk nagyszerű vonása. Csupán 15 esztendő alatt körülbelül másfélmilliárd ember, vagyis a föld lakosságának fele rázta le a gyarmati elnyomás bilincseit. A régi gyarmatbirodalmak romjain egész sereg új nemzeti állam keletkezett.

Az emberiség történelmében új korszak kezdődött, amikor Ázsia, Afrika és Latin-Amerika népei az európai és az északamerikai népek mellett kezdtek tevékenyen részt venni a világ sorsának intézésében. E vitathatatlan tény elismerése nélkül nem lehet realista külpolitikát folytatni, olyan politikát, amely számol az idők követelményeivel és megfelel a népek békeszerető törekvéseinek.

Vajon manapság elképzelhető-e a nagy nemzetközi problémák megoldása a Kínai Népköztársaság részvétele nélkül? Vajon meg lehet-e oldani e problémákat India, Indonézia, Burma, Ceylon, az Egyesült Arab Köztársaság, Irak, Ghana, Guinea és más államok részvétele nélkül? Aki másképp vélekedik, nos, próbálja meg itt, az ENSZ falai között, hogy ne törődjék az ázsiai, az afrikai és a latin-amerikai államok képviselőinek véleményével és szavazataival! Igaz, egyes nyugati országokban félelmet kelt, hogy az új ázsiai és afrikai államok megjelentek az ENSZ-ben. Sőt, már arról kezdenek beszélni, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezetében valamiképpen korlátozni kellene az újonnan keletkező államok beözönlését.

Ami a Szovjetuniót illeti, őszintén megmondom, mi örülünk annak, hogy nagy számban jelentek meg új államok az ENSZ-ben. Mi mindig síkraszálltunk és a jövőben is síkra fogunk szállni azellen, hogy bármiképpen megnyirbálják a nemzeti függetlenségüket kivívó népek jogait. Ezekkel az államokkal rokonvonásunk az a közös törekvés, hogy fenntartsuk és megszilárdítsuk a békét, létrehozzuk a földön az országok békés egymás mellett élésének és együttműködésének feltételeit, tekintet nélkül az országok állami és társadalmi rendszerére, ahogy azt az ázsiai és afrikai országok bandungi értekezletén meghirdetett békeszerető elvek követelik. A tények azt bizonyítják, hogy a korábban gyarmati uralom alatt sínylődő nemzetek és népek felszabadulása a nemzetközi kapcsolatok javulására, a nemzetközi együttműködés bővülésére, az egyetemes béke megszilárdulására vezet.

Az új államok népei meggyőzően bizonyították, hogy egyedül is tudnak boldogulni, kormányozni tudják magukat a gyarmatosító hatalmak ellenőrzése és gyámkodása nélkül. Sőt, azt is bebizonyították, hogy serényen építik új életüket, s hasonlíthatatlanul ésszerűbben sáfárkodnak hazájuk javaival, kincseivel, mint a gyarmatosító hatalmasságok.

Ez év elején látogatást tettem Indiában, Indonéziában, Burmában és Afganisztánban. Meg kell mondanom, hogy erős benyomást gyakoroltak rám a nemzeti gazdaság és kultúra fejlesztése terén elért nagy sikerek. Ezekben az országokban hatalmas építkezéseket, újonnan létesült gátakat, utakat, egyetemi és intézményi épületeket láttunk.

Vajon láthatunk-e ilyesmit a gyarmatokon? Ott ilyesmi nincs, és nem is lehet. Ott az idegenek gátlástalan önkénye uralkodik. A gyarmati országok népeit nemcsak a függetlenséghez és az önkormányzathoz való joguktól, hanem nemzeti és emberi érzésüktől is megfosztották, emberi méltóságukban lépten-nyomon megalázzák, lábbal tiporják. A külföldi monopóliumok kegyetlen kizsákmányolás és fosztogatás útján kiszipolyozzák a gyarmatokat, barbár módon maguknak kaparintják meg természeti kincseiket.

A gyarmatosítók gazdálkodása következtében a gyarmatok gazdasági élete rendkívül elmaradott, a dolgozó lakosság siralmas viszonyok között tengődik. A gyarmatokon leg-

hosszabb a munkaidő, s ugyanakkor a legkisebb a nemzeti jövedelem; legalacsonyabb a munkabér és legnagyobb az analfabéták száma; legrövidebb az emberi élet és legmagasabb a halálozási arányszám.

Nem kell itt részletesen ecsetelni a még mindig gyarmati rabságban sínylődő több mint 100 millió ember sanyarú, jogtalan helyzetét. Az ENSZ levéltárában az ENSZ különböző bizottságainak éppen elég olyan beszámolóját találhatjuk, s éppen elég olyan beadványt és panaszt találhatunk, amely jól jellemzi, milyen helyzetben él azoknak az országoknak és területeknek a lakossága, ahol még mindig — bár különböző elnevezésekkel — gyarmati rendszer uralkodik. Minden ilyen okmány vádirat a szégyenletes gyarmati rendszer ellen. Az, ami ezekben az országokban és területeken történik, joggal kelt mély felháborodást és elégedetlenséget minden becsületes emberben. De még a megmaradt gyarmatokon is elmúlt az az idő, amikor az idegen elnyomók önkényesen garázdálkodhattak. A gyarmatokon a rendszer ugyan még a régi, de az emberek már újjá válnak, mindinkább tudatára ébrednek helyzetüknek, s mind határozottabban utasítják el a gyarmati igát. Amikor pedig a népek harcba indulnak szabadságukért, a jobb életért, akkor nincs olyan erő a világon, amely megállíthatná ezt a hatalmas megmozdulást!

Nézzék csak, mi történik ma a gyarmatokon! Afrika vulkánként forrong. Algéria népe körülbelül hat esztendeje hősies önfeláldozással harcol nemzeti felszabadulásáért. Mind határozottabban kelnek harcra jogaikért Kenya, Tanganyika, Uganda, Ruanda-Urundi, Angola, Moçambique, Észak-Rhodesia, Dél-Rhodesia, Sierra-Leone, Délnyugat-Afrika, Zanzibár, továbbá Nyugat-Irián, Puerto-Rico és sok más gyarmat népei

Mindenkinek tisztában kell lennie azzal, hogy a népek szabadságharcát semmilyen eszközzel és semmilyen erővel nem lehet elfojtani, mert ez egyre hatalmasabb arányokban kibontakozó, megmásíthatatlan történelmi folyamat. Egy vagy két évvel meg lehet hosszabbítani egyik vagy másik állam uralmát mások fölött, de ahogyan a kapitalista rendszer valamikor a feudalizmus helyébe lépett, s ahogyan most a szocialista rendszer a kapitalizmus helyébe lép,

ugyanúgy a gyarmati rabszolgaság is átengedi helyét a szabadságnak. Ezek a társadalmi fejlődés törvényei, s arra csak kalandorok számíthatnak, hogy hullahegyekkel és áldozatok millióival megakadályozhatják a szebb jövő beköszöntését.

Véget kell vetni a gyarmati rendszernek, mert az nemcsak a leigázott országok népeinek okoz bajt és szenvedést. Baj és szenvedés, könny és nélkülözés jut osztályrészül az anyaországok népeinek is. Ki állíthatná, hogy azok a francia anyák, akiknek gyermekei algériai földön esnek el, kevésbé boldogtalanok, mint azok az algériai anyák, akik a szülőföldbe temetik fiaikat?

Most, amikor a gyarmati népek vére hull, képtelenség elfordulni, szemet hunyni a vérontás fölött, és úgy tenni, mintha béke volna. Miféle béke az, amikor kegyetlen háborúk dúlnak, mégpedig olyan háborúk, amelyek a harcban álló felek feltételei szempontjából egyenlőtlenek. A gyarmattartó hatalmak csapatai minden korszerű pusztító eszközzel állig fel vannak fegyverezve, azoknak a népeknek a kezében viszont, amelyek önfeláldozó harcot vívnak felszabadulásukért, elavult, kezdetleges fegyverek vannak. De bármilyen irtóháborúkat folytatnak a gyarmattartók, a győzelem a felszabadulásukért küzdő népeké lesz!

Egyes országokban nagy rokonszenv és együttérzés tapasztalható ugyan az elnyomott népek harca iránt, de félnek megrontani kapcsolataikat a gyarmattartó hatalmakkal, s ezért nem szólalnak fel az irtóháborúk ellen és megbékélnek a gyarmati rendszerrel. A gyarmattartóktól nincs mit várni. A gyarmattartó hatalmak szövetségesei pedig a támadó katonai tömbökben támogatják a gyarmatosító politikát, annak minden gaztettével egyetemben.

Ám az emberiség többsége régen kimondta a végső ítéletet a gyarmati rendszer fölött.

A Szovjetunió — híven a béke biztosítására és az elnyomott népek nemzeti függetlenségi harcának támogatására irányuló politikájához, amelyet Lenin, a szovjetállam alapítója hirdetett meg — felhívja az Egyesült Nemzetek Szervezetét, emeljen szót az igaz ügyért, a gyarmatok felszabadulásáért, s haladéktalanul tegyen intézkedéseket a gyarmati kormányzási rendszer megszüntetésére.

A legutóbbi évtizedek tanúskodása szerint a világtörténe-

lem egész menete a gyarmati rendszer minden formájának és megnyilvánulásának teljes és végérvényes felszámolását írja elő. Ez a rendszer halálra van ítélve és pusztulása csak idő kérdése. A gyakorlati kérdés most az, hogy csendben temetik-e el a gyarmati rendszert, vagy a gyarmatosítás végső eszközökhöz folyamodó hívei veszélyes kalandokkal kísérik-e a temetést. A kongói események újból figyelmeztetnek a tényleges veszélyre.

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének — amely arra hivatott, hogy a béke megszilárdítását és a népek biztonságát szolgálja — kötelessége minden tőle telhetőt elkövetni, hogy Ázsiában, Afrikában, Latin-Amerikában a gyarmattartó hatalmak és a szabadságukért, függetlenségükért harcoló népek összeütközésének talaján ne robbanjanak ki újabb katonai konfliktusok. Kell-e bizonygatni, hogy bármilyen konfliktusba keveredjenek a nagyhatalmak, a kezdetben helyi háború elkerülhetetlenül általános világháborúba csaphat át. Nem elég az, ha egyik nemzetközi válságot a másik után átvészelve, csupán védekezünk a gyarmatosítók mesterkedései ellen. Tartósan mentesíteni kell az emberiséget ezektől a mesterkedésektől, mentesíteni kell a világot a gyarmati katonai kalandoktól. Egyszer s mindenkorra végezni kell a gyarmati rendszerrel — a történelem szemétdombjára kell hajítani.

Ki szálljon síkra a gyarmati rendszer megszüntetéséért, ha nem az Egyesült Nemzetek Szervezete? Hiszen az ENSZ alapokmánya megerősíti az emberi jogokba, az ember méltóságába, a nagy és kis nemzetek egyenjogúságába vetett hitet. Hogyan lehet fejleszteni a nemzetek baráti viszonyát a népek egyenjogúságának és önrendelkezésének tiszteletben tartása alapján — márpedig az Egyesült Nemzetek Szervezetének ez a célja —, s ugyanakkor tűrni az olyan helyzetet, amelyben a katonailag és a gazdaságilag erős hatalmak hódító politikája miatt sok ázsiai és afrikai nép csak hihetetlen szenvedések és áldozatok árán, csak az elnyomók ellen folytatott fegyveres harc útján vívhatja ki azt a jogát, hogy maga döntsön sorsáról. Hogyan lehet „gazdasági, szociális, kulturális vagy emberbaráti jellegű nemzetközi feladatok megoldása útján, valamint az emberi jogok és az alapvető szabadságok mindenki részére — fajra, nemre, nyelvre vagy vallásra

való tekintet nélkül — történő tiszteletben tartásának előmozdítása és támogatása révén nemzetközi együttműködést" teremteni — önök valószínűleg észrevették, hogy az ENSZ alapokmánya első, „Célok és elvek" című cikkelyének 3. pontját idézem —, s ugyanakkor szemethunyni az emberi társadalom jelenének olyan szégyenletes jelensége fölött, mint a gyarmati rendszer?

Nem volna-e itt az ideje, hogy döntő támadásra induljunk a gyarmati rendszer ellen, mint ahogy másfél századdal ezelőtt a civilizált emberiség rohamra indult a rabszolgakereskedelem és a rabszolgatartás ellen, s megszüntetésükkel tág teret nyitott a társadalom politikai és gazdasági fejlődésének?

A szovjet kormány véleménye szerint elérkezett az idő, amikor fel kell vetni minden néven nevezendő gyarmati kormányzási rendszer teljes és végérvényes megszüntetésének kérdését, hogy vége legyen ennek a szégyennek, barbárságnak és gazságnak.

Amikor beszédemet elkészítettem, tudtam, hogy az ENSZ-közgyűlésnek nem minden részvevője fogja üdvözölni a Szovjetunió javaslatait, hiszen itt a szabad és független államok képviselői mellett a gyarmattartó hatalmak képviselői is jelen vannak. Hogyan is üdvözölhetnék ezek békeszerető javaslatainkat!

A szovjet kormány szilárdan ragaszkodik ahhoz az elvhez, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezete az a központ, ahol össze kell hangolni a nemzetek akcióit az ENSZ alapokmányában megjelölt közös célokért, s megvitatás végett az alábbi követeléseket tartalmazó nyilatkozat-tervezetet terjeszti a közgyűlés jelen ülésszaka elé:

1. Valamennyi gyarmati országnak, gyámsági és egyéb, önkormányzattal nem rendelkező területnek azonnal adjanak teljes függetlenséget és szabadságot, hogy népeik szabadon kifejezett akaratának és óhajának megfelelően építhessék saját nemzeti államukat. A gyarmati rendszert, a gyarmati igazgatást minden formájában teljesen meg kell szüntetni, hogy az ilyen területek népei maguk határozhassák meg sorsukat és államuk igazgatásának formáit.

2. Meg kell szüntetni a gyarmati rendszernek idegen terü-

leteken birtokok és bérbeadott területek formájában levő valamennyi támaszpontját.

3. Fel kell szólítani valamennyi ország kormányát, hogy az államközi kapcsolatokban szigorúan és következetesen tartsák szem előtt az ENSZ alapokmányának és a jelen nyilatkozatnak kivétel nélkül valamennyi állam egyenlőségére, szuverén jogai és területi sérthetetlensége tiszteletben tartására vonatkozó tételeit, ne tűrjék a kolonializmus semmilyen megnyilatkozását, egyik állam semmiféle kizárólagos jogát vagy előnyben részesítését más államok rovására.

Meggyőződésünk, hogy a gyarmati kormányzási rendszer teljes megszüntetése az igazi humanizmus fennkölt megnyilvánulása, hatalmas lépés a civilizáció és a haladás útján, s felhívjuk az Egyesült Nemzetek Szervezetében képviselt kormányokat e nyilatkozat tételeinek támogatására.

A szovjet kormány által összeállított és az önök figyelmébe ajánlott nyilatkozat-tervezet részletesen kifejti azokat az elképzeléseket, amelyek bennünket ennek a kérdésnek a közgyűlés napirendjére tűzésével vezettek. Kérjük, hogy ezt a nyilatkozat-tervezetet az ENSZ-közgyűlés hivatalos okmányaként terjesszék.

Az általános vita során elhangzó felszólalásomban még szeretnék kitérni a következő szempontokra.

Ha az ENSZ lépéseket tenne a gyarmati rendszer végleges megszüntetése érdekében, ez kedvező feltételeket teremtene a háborús veszély jelenlegi gócainak lokalizálásához és megszüntetéséhez ott, ahol fegyveres harc folyik a gyarmattartók és a függetlenségükért küzdő népek között, sőt számottevően csökkentené e térségek államai közötti újabb háborús konfliktusok kirobbanásának lehetőségét is. Azoknak az országoknak a népei előtt, amelyeknek most az idegen uralom miatt megaláztatásban van részük, feltárulna az a világos perspektíva, hogy a közeljövőben békésen megszabadulnak a külföldi igától, a gyarmati birtokaikhoz ragaszkodó államok pedig kénytelenek volnának számot adni az ENSZ-nek, a világ közvéleményének az előterjesztett nyilatkozat tételeinek végrehajtásáról. Ez a perspektíva magától értetődően abban az esetben válik realitássá, ha a gyarmattartó hatalmak nem térnek ki az ENSZ határozatainak teljesítése elől.

Senkinek sincs joga szemet hunyni afölött, hogy milyen

nagy változást hozna a gyarmati kormányzási rendszer megszüntetése a leigázott országok népeinek életében. Ez nemcsak az elemi emberi igazságosság és a nemzetközi jog diadalát jelentené — amire az ENSZ-nek nem szavakban, hanem ténylegesen kell törekednie —, hanem azt is, hogy a sok évszázados elnyomás miatt elmaradt népek hozzájutnának a modern tudomány, technika, kultúra és szociális haladás áldásaihoz.

Nehéz túlbecsülni, milyen óriási jelentőségű volna a gyarmati rendszer megszüntetése a világgazdaság szempontjából. Közismert, hogy a gyarmatok és a gyámsági területek gazdasági élete most külföldi monopóliumok önző érdekeinek van alárendelve, ezeknek az országoknak az iparosítását mesterségesen hátráltatják. Képzeljék el, hogy a helyzet megváltozik, ezek az országok és területek függetlenné válnak, s megnyílik előttük az a lehetőség, hogy bőségesen kihasználják gazdag természeti erőforrásaikat, iparosítsanak és megjavítsák lakosságuk életét. Ez kolosszális mértékben megnövelné a világpiac felvevőképességét, ami kétségtelenül jótékony hatással lenne nemcsak a keleti országok gazdasági fejlődésére, hanem Nyugat iparilag fejlett országainak gazdaságára is.

A felszabaduló országok évszázados elmaradottságának leküzdése szempontjából pozitív szerepet játszana az ENSZ révén, továbbá kétoldalú szerződések alapján folyósítandó gazdasági és műszaki segítség. Ez természetesen jelentős összegeket igényel. Honnan teremtsük elő ezeket az összegeket anélkül, hogy megterhelnénk a fejlett iparú országok lakosságát? Erről a szónoki emelvényről ismét felhívom figyelmüket egy olyan forrásra, amilyen például a leszerelés. Ha azoknak az összegeknek, amelyeket a nagyhatalmak jelenleg katonai szükségletekre fordítanak, mindössze egytizedét használnák fel erre a célra, akkor a gazdaságilag elmaradott országoknak nyújtott segély összege évi 10 milliárd dollárral növekedne. Ugyanakkor a világ egyik legnagyobb energetikai rendszerének felépítése Ingi térségében (Kongó) csak 5 milliárd dollárba kerülne, márpedig ez az energetikai rendszer hatalmas afrikai területeket változtatna virágzóvá.

Helyénvaló emlékeztetni arra is, hogy a múltban gyarmatokkal rendelkező hatalmaknak erkölcsi kötelességük visszaadni az országok felszabadult népeinek legalább azoknak az

értékeknek egy részét, amelyeket a lakosság kíméletlen kizsákmányolásával és a természeti kincsek rabló kiaknázásával szereztek.

Azt mondhatják, hogy könnyen száll síkra a Szovjetunió a gyarmati rendszer megszüntetéséért, hiszen a Szovjetuniónak nincsenek gyarmatai. Valóban, nincsenek gyarmataink és nincs tőkénk más országokban. De volt olyan idő, amikor az országunkban lakó sok népcsoport magán érezte a cárizmus, a földesúri-burzsoá rendszer súlyos terhét. A cári birodalom határmenti vidékeinek helyzete jóformán nem különbözött a gyarmatok helyzetétől, mivel lakosságukat kíméletlenül elnyomta az önkényuralom, a kapitalizmus. Az önkényuralom meggazdagodási forrást látott Közép-Ázsia, a Kaukázusontúl népeiben és az orosz birodalom más nemzetiségeiben, viszont az Októberi Forradalom után, amikor ezek a népek teljes szabadságot nyertek, gyors ütemben fejlesztették gazdaságukat és kultúrájukat, gyors ütemben növekedett a jólétük.

Vegyük például a közép-ázsiai szovjetköztársaságokat. Most Kazahsztán, Üzbekisztán, Kirgízia, Turkménia, Tadzsikisztán — minden testvéri közép-ázsiai köztársaság — a cári Oroszország elmaradott gyarmatából élen haladó, iparilag fejlett szocialista köztársasággá vált. 1913-tól 1960-ig a nagyipar termelése az említett köztársaságokban több mint hatvanszorosára emelkedett. Egy hajdan annyira elmaradott ország, mint Kazahsztán, ma egy főre számítva annyi ipari terméket állít elő, mint Olaszország, villamos energiából pedig annyit termel, mint Japán, és többet, mint Olaszország.

Közép-Ázsia és Kazahsztán területén a forradalomig mindössze 7 millió kilowattóra villamos energiát termeltek — egy háromszázadát annak, amit az egész orosz birodalomban előállítottak. Most pedig itt az évi villamosenergia-termelés 19 milliárd kilowattóra, kilencszer annyi, mint a forradalom előtti Oroszország egész villamosenergia-termelése volt.

A Szovjetunió népei békés alkotó munkát végeznek, sikeresen váltják valóra az 1959—1965-ös hétéves népgazdaságfejlesztési terv feladatait. E terv teljesítésének eredményeképpen a Szovjetunió ipari termelése hét év alatt mintegy megkétszereződik. A villamosenergia-termelés több mint két-

szeresére, Közép-Ázsiában pedig csaknem háromszorosára emelkedik.

A közép-ázsiai köztársaságokban az egy főre jutó villamosenergia-termelés már most körülbelül évi 800 kilowattóra, vagyis lényegesen több, mint például bármelyik latin-amerikai köztársaságban. A közép-ázsiai szovjet köztársaságok és Kazahsztán villamosenergia-termelése sokszorosan felülmúlja az olyan szomszédos államokét, mint például Törökország, ahol az egy főre eső áramtermelés 95 kilowattóra, vagy Irán, ahol 36 kilowattóra, vagy Pakisztán, ahol 11 kilowattóra.

Óriásit fejlődött a többi, autonóm köztársaságokba tömörült, viszonylag kis lélekszámú népek gazdasága és kultúrája. Így például 1913-tól 1959-ig a Jakut ASZSZK nagyiparának termelése 53-szorosára, a Komi ASZSZK-é 109-szeresére, a Tatár ASZSZK-é 147-szeresére, a Baskir ASZSZK-é 163-szorosára emelkedett.

Az egyenjogú szocialista köztársaságok családjában a forradalom előtti Oroszország egykori határvidékei — amelyeket az éhség és a betegségek miatt kihalás fenyegetett — virágzó területekké váltak, ahol éppúgy emelkedett az életszínvonal, mint az egész Szovjetunióban. Az itt dolgozó munkások és alkalmazottak bérszínvonala nem különbözik a Szovjetunió többi köztársaságában fizetett munkabérektől. A Szovjetunió minden állampolgárával együtt ők is egyformán részesülnek nyugdíjban, táppénzben és más szociális juttatásokban.

Nagyszerű eredményeket értek el a Szovjetunió nemzeti köztársaságai a kultúra fejlesztése terén is. Tudvalevő például, hogy Kazahsztán és a közép-ázsiai köztársaságok népei a forradalom előtt jóformán teljesen analfabéták voltak. Közép- és felsőfokú képzettséggel rendelkező ember úgyszólván nem akadt. A szovjethatalom valamennyi nép számára megnyitotta a tudás és a kultúra forrásaihoz vezető utat. Ezekben a köztársaságokban és az egész Szovjetunióban ma már nincs olyan ember, aki ne tudna írni-olvasni.

Kazahsztánban, Üzbekisztánban, Kirgíziában, Tadzsikisztánban és Turkméniában a forradalom előtt nem volt főiskola, Kirgíziában, Tadzsikisztánban és Turkméniában pedig még technikum sem. Ezzel szemben a múlt tanévben ezekben a köztársaságokban a főiskolákon 211 000, a technikumokon és

más középfokú szakiskolákban 176 000 diák tanult. Ezekben a köztársaságokban minden tízezer lakosra átlag 88 főiskolai és 73 technikumi hallgató jut, nem számítva azt a sok fiatalt, akik köztársaságuk határain túl Moszkvában, Leningrádban és más kulturális központokban tanulnak. Jusson eszünkbe, hogy tízezer lakosra Franciaországban csupán 40, Olaszországban 34, Nyugat-Németországban pedig 31 főiskolai hallgató jut, vagyis alig valamivel több mint egyharmad annyi, mint szovjet Közép-Ázsiában.

A nemzeti köztársaságok sikeres gazdasági és kulturális fejlődését biztosító döntő feltételek közé tartozik a szakképzett munkások és értelmiségiek számának növekedése.

Engedjék meg, hogy ismertessek néhány számot a legutóbbi népszámlálás adataiból, összehasonlítva azokat az 1926. évi népszámlálás adataival. Azért az 1926. évivel, mert ebben az évben már befejeződött gazdaságunk forradalom előtti színvonalának helyreállítása. Az azóta eltelt időszakban népgazdaságunk munkásainak és alkalmazottainak száma a Szovjetunióban hatszorosára, Közép-Ázsiában és Kazahsztánban viszont tízszeresére növekedett.

Még nagyobb mértékben növekedett a szakmunkások és a szakemberek száma. Íme, az egyes szakmákra vonatkozó néhány adat (a munkások száma ezrekben):

	1926-ban	1959-ben	az 1959. évi hányszorosa az 1926. évinek
Vas- és fémipari munkások			
Szovjetunió	993	9304	9
Közép-Ázsia	29	528	18
Vegyipari munkások			
Szovjetunió	44	395	9
Közép-Ázsia	0,23	16,6	72
Gépészek			
Szovjetunió	121	1781	15
Közép-Ázsia	4	155	39
Gépkocsi-, traktor- és kombájnvezetők			
Szovjetunió	22	5684	260

	1926-ban	1959-ben	az 1959. évi hányszorosa az 1926. évinek
Közép-Ázsia	1,2	754	628
Mérnökök, technikusok és agronómusok			
Szovjetunió	267	4683	18
Közép-Ázsia	9,3	349	38
Pedagógusok és más kulturális dolgozók			
Szovjetunió	486	3276	7
Közép-Ázsia	18	342	19
Orvosok és középfokú szakképzettséggel rendelkező orvosi személyzet			
Szovjetunió	199	1702	8,5
Közép-Ázsia	7	147	21
Tudományos dolgozók			
Szovjetunió	14	316	23
Közép-Ázsia	0,36	26,5	74

A gazdaság, a kultúra és a tudomány fejlesztésében óriási sikereket arattunk, természetesen nemcsak a közép-ázsiai köztársaságokban, amelyek a forradalom előtt különösen elmaradottak voltak, hanem a többi szovjetköztársaságban is. Így például valamennyi szövetségi köztársaságban tudományos akadémia alakult, sok tudományos kutatóintézet és felsőfokú tanintézet működik. A szovjethatalom éveiben valamennyi köztársaságban szakképzett káderek neveltünk munkásokból, óriási mértékben megnőtt az értelmiség száma.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom után a burzsoázia az egész világon azt hangoztatta, hogy a szovjethatalom elkerülhetetlenül elpusztul, mivel Oroszország erősen írástudatlan, s a munkásosztálynak nincsenek olyan szakemberei, akik vezetni tudnák az ország államapparátusát és gazdasági életét. Az élet igazolta azoknak a lenini szavaknak a helyességét, amelyek szerint a forradalom felébreszti a nép kezdeményező erejét. A szovjethatalom a néptömegekből vezetőket, szervezőket nevel ki, az egyszerű munkás és paraszt

hatalomra jutva megtanulja az államigazgatást, elsajátítja a korszerű tudomány és technika minden vívmányát.

A cári kormány Oroszország határvidékein lényegileg gyarmati politikát folytatott. Ez alig különbözött attól a politikától, amelyet ma is megfigyelhetünk a gyarmati országokban. Az üzbégeket, a kazahokat, a tadzsikokat és a többi nem orosz nemzetiséget megvetően „idegeneknek" nevezték, nem vették emberszámba és kíméletlenül kizsákmányolták. Ezek között a népek között nemzeti viszályt, gyűlölködést, belvillongásokat szítottak, s a cári hatalom csak szuronyokkal, elnyomással tudta fenntartani magát. Amikor a közép-ázsiai és a kaukázusontúli népek megkapták nemzeti szabadságukat, s egyenjogúak lettek Oroszország többi népével, bebizonyították, hogyan képesek fejleszteni nemzeti gazdaságukat és kultúrájukat.

Nos, kárát vallotta-e a mi országunk fejlődése annak, hogy a népek jogot kaptak a függetlenséghez és az önrendelkezéshez? Tapasztalható-e soknemzetiségű országunkban civakodás és ellenségeskedés a népek között, felbomlik-e az állam? Nem! Ilyesmi nem fordult és nem fordulhat elő.

Az alkotmánynak megfelelően, 15 szövetségi köztársaságunk mindegyikének joga van a szövetség keretében maradni vagy kilépni belőle, ha így kívánja. A 19 autonóm köztársaság, 9 autonóm terület és 10 nemzeti körzet fenntartása lehetővé teszi mindegyik nép és népcsoport nemzeti sajátosságainak, kulturális sajátszerűségének és eredetiségének megőrzését.

A Szovjetunióban valamennyi nemzetiség kölcsönös közeledése és mindaddig példátlan összefogása következett be. Kialakult a népek igazi barátsága, s ezt nem ingathatták meg a második világháború megpróbáltatásai. E nagy változások előnyére váltak nemcsak a nemzeti kisebbségeknek, hanem az oroszoknak, az ukránoknak és a beloruszoknak, tehát azoknak a nemzeteknek is, amelyek a Szovjetunió lakosságának többségét alkotják.

Büszkék vagyunk rá, hogy Oroszország egykori határterületeinek tapasztalatai alapján bebizonyosodott a keleti országok gyors fellendülésének lehetősége, az, hogy egyetlen emberöltő alatt véget tudnak vetni az elmaradottságnak, a nyomornak, a betegségeknek, a műveletlenségnek, s a gaz-

dasági szempontból vezető országok színvonalára tudnak emelkedni.

Most pedig engedjék meg, hogy másfajta példákat említsek, amelyek illusztrálják, hogyan töltik be valójában a gyarmatosítók „civilizátori küldetésüket" a gyarmatokon.

Amikor Indonézia, az egykori gyarmat függetlenné vált, az egy főre eső nemzeti jövedelem az ENSZ hivatalos adatai szerint itt mindössze 25 amerikai dollár volt, Hollandiában viszont 20-szorta több. Burmában az egy főre jutó nemzeti jövedelem 36 dollárra, Indiában 57 dollárra rúgott, vagyis alig egytizede volt Anglia egy főre eső nemzeti jövedelmének. Amikor a kongói nép kivívta függetlenségét, Belgiumban az egy főre eső nemzeti jövedelem 13-szor akkora volt, mint Kongóban. Ezenkívül Kongóban, akárcsak más gyarmati országokban, e rendkívül alacsony jövedelem oroszlánrészét a gyarmattartók sajátították el.

Vegyük az országok gazdasági fejlettségének egy olyan igen fontos mutatószámát, mint a villamosenergia-termelés. Amikor Burma függetlenné vált, az országban az egy főre eső évi áramtermelés 4 kilowattóra, Indiában 15 kilowattóra, Pakisztánban 2 kilowattóra, Egyiptomban körülbelül 50 kilowattóra volt, Angliában viszont 1947-ben egy emberre számítva több mint 1100 kilowattóra villamos energiát termeltek.

A gyarmatosítók műveletlenségben és sötétségben tartották a leigázott népeket. Indonéziában az írni-olvasni tudók száma 1950-ben nem haladta meg a 15—20 százalékot. Indiában még néhány évvel a függetlenség kivívása után is, amikor már történtek intézkedések a közoktatási rendszer bővítésére, a lakosságnak csak 16 százaléka, Pakisztánban csak 14 százaléka tudott írni-olvasni. Amikor Francia-Indokína országai függetlenné váltak, Franciaországban 100 000 lélekre 330 főiskolai hallgató, Kambodzsában viszont mindössze 4 jutott. Indonéziában 1948-ban egy orvosnak 67 000 embert kellett ellátnia. Nem csoda, hogy az anyaországokhoz képest az alacsony életszínvonal miatt, a kellő orvosi segítség hiányában valamennyi egykori gyarmaton megdöbbentően alacsony az átlagos életkor. Több ilyen országban az emberek átlag csupán 35 évet élnek, vagyis jóformán fele annyit, mint az

őket gyarmati igában tartó országokban. Ez a gyarmati rendszer még mindig meglevő öröksége.

Ha a gyarmattartó államok valóban a gyarmati népek érdekeit tartanák szem előtt, ha valóban megadnák nekik azt a segítséget, amelyről oly szívesen beszélnek, ha nem fosztogatásukkal és kizsákmányolásukkal volnának elfoglalva — akkor a gyarmatok és az anyaországok népei egyforma ütemben fejlődnének, s nem volna olyan megdöbbentő különbség a nemzetgazdaság és a kultúra fejlettsége, továbbá az életszínvonal tekintetében. De ugyan miféle „közösségről" lehet szó, amikor a nyugati országok és a gyarmatok életszínvonala jóformán össze sem hasonlítható?! Ez nem közösség, nem együttműködés, hanem egyesek uralma mások fölött, amikor is egyesek élvezik mások munkáját és javait, kizsákmányolják és rabolják őket, az anyaországokba hurcolják nemzeti gazdagságukat. A gyarmati népeknek csak egy kivezető út van a nélkülözésből és a jogfosztottságból: a gyarmati rendszer megszüntetése.

A gyarmati rendszer védelmezői azzal ijesztgetik az anyaországok népeit, hogy a gyarmati rendszer felszámolása után elkerülhetetlenül erősen hanyatlani fog az iparilag fejlett országok lakosságának életszínvonala. Az ilyen állítások tarthatatlansága nyilvánvaló.

Először, az ilyen állítások elárulják, hogy azok, akik hangoztatják, mit forgatnak a fejükben. Hiszen akaratlanul is beismerik, hogy az anyaországok kirabolják a gyarmatokat és a függő országokat, s ebből mesés profitokat húznak. S ez valóban így is van. De az is tudott dolog, hogy az extraprofit nem az anyaországok lakosságának széles rétegeihez jut, hanem főként a monopóliumok zsebébe vándorol. S nem is az anyaországok népei, hanem a milliomosok és a milliárdosok ragaszkodnak a gyarmati rendszerhez.

Másodszor, sok olyan ország fejlődésének tapasztalata, amely kivívta nemzeti függetlenségét, meggyőzően bizonyítja, hogy a nemzetgazdaság gyors fejlődésével ezekben az országokban hasonlíthatatlanul megnő a belső piac felvevőképessége, hasonlíthatatlanul több iparcikket tudnak átvenni a fejlettebb országokból, s ugyanakkor termelőerőik fellendülése folytán az iparilag fejlett országok gazdaságának több nélkülözhetetlen nyersanyagot és különböző termékeket, árukat

tudnak rendelkezésére bocsátani. Az államközi kapcsolatok e haladóbb és ésszerűbb rendszere növeli mind a gazdaságilag elmaradott egykori gyarmati és függő országok, mind a fejlettebb országok népeinek jólétét.

Az élet, a gazdasági és a politikai fejlődés egész menete kimondja a történelem kérlelhetetlen ítéletét az idejét múlta szégyenletes gyarmati rendszer fölött.

Természetesen nem lehet arra számítani, hogy a gyarmati rendszer megszüntetésére vonatkozó és az emberiség fontos érdekeinek megfelelő javaslatainkat azok is megértik, akik még mindig ragaszkodnak a gyarmati rendszerhez. Előre hallom a gyarmati rendszer védelmezőinek bíráló hangját. De azoknak is, akik megszokták, hogy a gyarmatok elnyomott népeinek rovására teremtsenek maguknak jólétet, mi azt mondjuk: „Gondolkozzanak, vegyék szemügyre, hogy mi történik önök körül. Ha ma nem, akkor hamarosan, nagyon hamar bekövetkezik a gyarmati rendszer végleges összeomlása, s ha önök idejében nem tűnnek el az útból, akkor elsöprik önöket." Sem összeesküvésekkel, sem a fegyverek erejével nem lehet meghosszabbítani a halálra ítélt gyarmati rendszer életét. Mindez csak fokozza és élezi a népek harcát ez ellen a keresztül-kasul korhadt rendszer ellen.

De a gyarmati rendszer híveinek száma a gyarmattartó országokban is egyre csökken, s végeredményben nem az övék az utolsó szó. Ezért fordulunk a nyugati országok népeinek értelméhez és jövőbe látásához, kormányaikhoz és az ENSZ közgyűlésén részt vevő képviselőikhez: hangoljuk össze a gyarmati kormányzási rendszer megszüntetésére irányuló lépéseket — ezzel meggyorsítjuk ezt a törvényszerű történelmi folyamatot —, kövessünk el mindent, hogy a gyarmati és a függő országok népei egyenjogúakká váljanak, s maguk dönthessenek saját sorsukról.

Üdvözöljük azt a szent harcot, amelyet a gyarmati népek a gyarmattartók ellen, felszabadulásukért folytatnak. Ha a gyarmati hatalmak nem hallgatnak az ész szavára, s folytatják korábbi gyarmati politikájukat, igában tartják a gyarmati országokat, akkor azok a népek, amelyek a gyarmati rendszer megszüntetésének álláspontját képviselik, kötelesek minden segítséget megadni azoknak, akik függetlenségükért, a gyarmattartók ellen, a gyarmati rabszolgaság ellen küzdenek. Er-

kölcsi, anyagi és más segítséget kell biztosítani, hogy a népek diadalra vigyék szent és igazságos függetlenségi harcukat.

A Szovjetunió segítette és mind nagyobb arányokban fogja segíteni a gazdaságilag elmaradott országokat. Őszintén segítjük ezeknek az országoknak népeit független gazdasági életük kialakításában, hazai iparuk fejlesztésében, ami fő biztosítéka tartós függetlenségüknek és a népjólét fokozódásának.

Nem lehet szabad az a nép, amely más népeket elnyom. Minden szabad nép segítsen a még elnyomott népeknek szabadságuk és függetlenségük kivívásában!

Engedjék meg annak a reményemnek kifejezését, hogy a közgyűlés jelen ülésszaka történelmi mérföldkő lesz a gyarmati rendszer teljes és végleges megszüntetésének útján. Nagyszerű, történelmi jelentőségű esemény lesz ez, amely tükrözi a nemzeti függetlenségükért küzdő népek, az egész haladó emberiség vágyait és törekvéseit.

III. MEG KELL VÉGRE OLDANI A LESZERELÉS PROBLÉMÁJÁT

Tisztelt uraim! A múlt év szeptemberében, az ENSZ-közgyűlés XIV. ülésszakán a szovjet kormány megbízásából előterjesztettem a Szovjetuniónak az általános és teljes leszerelésre vonatkozó javaslatait. A modern fegyverek borzalmas rombolóereje, a hihetetlen arányú fegyverkezési hajsza, az államok birtokában a tömegpusztító fegyverekből felhalmozott óriási készlet veszélyezteti az emberiség jövőjét, s arra kötelez, hogy elvileg újszerűen közelítsük meg a leszerelés problémáját. Javaslataink ennek a megközelítésnek gyakorlati kifejezői.

Csak örülhetünk annak, hogy az általunk ismertetett elgondolásokat egyöntetűen helyeselte az Egyesült Nemzetek Szervezete, és támogatták az egész világ népei. A Szovjetunió és más államok, az ENSZ-közgyűlés legutóbbi ülésszakán hozott határozatnak megfelelően, tevékenyen részt vettek a tízhatalmi leszerelési bizottság munkájában, s ott az általános és teljes leszerelésről szóló szerződés kidolgozására törekedtek. A Szovjetunió nem várta meg, míg létrejön a nemzetközi leszerelési egyezmény, hanem egyoldalúan 1 200 000-rel, vagyis állományának egyharmadával csökkenti fegyveres

erőit. Ez, általános vélemény szerint, előmozdította a leszerelési tárgyalások légkörének megjavulását.

A szovjet kormány, amely következetesen és állhatatosan folytatja békeszerető politikáját, ünnepélyesen kijelenti az ENSZ-közgyűlés jelen ülésszakán, hogy a Szovjetunió csakis olyan fegyveres erőkkel rendelkezik, amelyek hazánk védelmét, valamint szövetségeseinkkel és barátainkkal szemben fennálló kötelezettségeink teljesítését szolgálják arra az esetre, ha agresszió éri őket. Kizárt még annak a lehetősége is, hogy fegyveres erőinket más célokra használják fel, mivel ez ellenkezne államunk természetével és békeszerető külpolitikájának alapjaival.

Hazánk csak azért kénytelen hadsereget fenntartani, mert az általános és teljes leszerelésről szóló javaslatainkat mind ez ideig nem fogadták el. Minden tőlünk telhetőt megteszünk, hogy az általános és teljes leszerelés megvalósuljon, hogy az emberiség megszabaduljon a fegyverkezési hajszától és egy újabb pusztító háború rémétől.

Egy év múlt el azóta, hogy a közgyűlés meghozta határozatát az általános és teljes leszerelésről. A jelenlegi életütem mellett ez aránylag hosszú idő, s nem kétséges, hogy azok, akik fegyvergyártással, a fegyverek tökéletesítésével és új gyilkoló eszközök kitalálásával foglalkoznak, nem hagyták veszendőbe menni ezt az időt.

A leszerelés azonban a múlt évben egyetlen tapodtat sem haladt előre. Mi az oka ennek a helyzetnek, amelyről csak a legnagyobb sajnálattal és komoly aggodalommal lehet beszélni? Ki akadályozza az általános és teljes leszerelésről szóló közgyűlési határozatnak, ennek az ENSZ történetében talán a legfontosabb és legjelentősebb határozatnak a végrehajtását? Ki nem engedi kimozdítani a leszerelés problémáját a holtpontról?

A tények azt bizonyítják, hogy az Amerikai Egyesült Államok és a NATO alapján vele szövetséges néhány más állam magatartása miatt nincs semmiféle haladás a leszerelés megoldásában.

A nyugati hatalmak a tízhatalmi leszerelési bizottság egész munkája folyamán nem voltak hajlandók hozzálátni az általános és teljes leszerelésről szóló szerződés kidolgozásához, mindenképpen kitértek azelől, hogy érdemben tárgyalják

meg az általános és teljes leszerelés szovjet programját, amelyet pedig a közgyűlés tüzetes megvitatás céljából a bizottság elé utalt. Ezek az államok a maguk részéről olyan javaslatokat terjesztettek elő, amelyek sem általános, sem teljes leszerelést nem irányoztak elő, s egyáltalán nem beszéltek a leszerelésről, hanem csak a fegyverzet ellenőrzésére vonatkozó intézkedéseket tartalmaztak, vagyis ellenőrzést indítványoztak leszerelés nélkül. Márpedig látni kell, hogy ellenőrzés bevezetése leszerelés nélkül egyértelmű lenne egy nemzetközi kémkedési rendszer megteremtésével, és nem segítené elő a béke megszilárdítását. Ellenkezőleg, megkönnyíthetné, hogy az esetleges agresszor megvalósítsa a népekre nézve veszedelmes terveit.

Az a veszély fenyeget, hogyha ellenőrzést létesítenek a fegyverzet fölött és a fegyverek megmaradnak, ez lényegében azt jelenti, hogy a felek ismerik a másik fél birtokában levő fegyverek mennyiségét, minőségét és elhelyezését. Ennek alapján az agresszív fél a maga fegyverzetét olyan színvonalra emelheti, hogy fölénybe kerüljön, s az általa kiválasztandó alkalmas időpontban támadást hajtson végre. Mi sohasem fogunk beleegyezni a fegyverzet ellenőrzésébe leszerelés nélkül, mert ez az agresszor kímélését jelentené. A mi célunk a tartós béke biztosítása, ezt pedig csak a fegyverzet és a fegyveres erők szigorú nemzetközi ellenőrzés mellett történő megszüntetésével lehet elérni.

A nyugati hatalmak az ENSZ közgyűlésének határozatával szöges ellentétben a tízhatalmi leszerelési bizottságban a leszerelésről csak időhúzó tárgyalásokat folytattak, s csupán arra törekedtek, hogy megakadályozzanak minden haladást ezen a területen, a világ közvéleménye előtt pedig kompromittálják az általános és teljes leszerelés gondolatát.

A szovjet kormány, mint több más állam kormánya is, kénytelen volt megszüntetni részvételét a tízes bizottság munkájában, mert a bizottság a nyugati hatalmaknak csak a fegyverkezési hajsza leplezésére szolgált. A szovjet kormány nehezen szánta rá magát erre a lépésre, mivel éppen a Szovjetunió kezdeményezte az általános és teljes leszerelés kérdésének felvetését, és minden erejével azon volt, hogy a közgyűlés határozatával teljes összhangban a bizottság konstruktív megoldást találjon erre a kérdésre. A kialakult feltételek között azonban

további részvétele a bizottság munkájában azt jelentette volna, hogy segíti a leszerelés ellenségeit. Nem lehetett belenyugodni, hogy visszaéljenek a leszerelés nagy ügyével.

Ezért terjesztette a szovjet kormány a leszerelés kérdését megvitatás végett az ENSZ közgyűlése elé. A közgyűlés részvevőinek jelentős többsége ugyanis egyáltalán nem érdekelt a fegyverkezési hajszában, s őszintén kívánja annak megszüntetését.

Figyelembe véve a leszerelés problémájának óriási jelentőségét, továbbá annak szükségességét, hogy gyökeres fordulatot érjünk el a tárgyalások menetében, a szovjet kormány állást foglalt amellett, hogy e kérdés közgyűlési vitájában közvetlenül vegyenek részt a kellő meghatalmazással felruházott állam- és kormányfők. Örömmel állapítjuk meg, hogy sok állam kormánya kellő megértéssel fogadta a kérdés ilyen felvetését. Ezeknek az államoknak küldöttségeit legfelelősebb államférfiaik vezetik a közgyűlésen.

Amikor azt kívántuk, hogy a közgyűlés plénuma vitassa meg a leszerelés kérdését, abból indultunk ki, hogy e kérdés tüzetes megvitatásának végül is megoldásra kell vezetnie, vagy legalábbis határozottabb irányba kell terelnie a leszerelési tárgyalásokat, amelyekbe most az egymással szemben álló katonai csoportosulásokhoz tartozó államokon kívül be kell vonni a semleges irányvonalat követő államokat is.

Hogy megkönnyítsük a közgyűlés munkáját, és határozott irányba tereljük a leszerelési vitát, a szovjet kormány javaslatot terjeszt a közgyűlés elé, „Az általános és teljes leszerelésről szóló szerződés alapvető rendelkezései" címmel. Kérjük a közgyűlés elnökét és az ENSZ titkárságát, hogy a közgyűlés hivatalos dokumentumaként osztassa szét a küldöttségek között ezt a javaslatot és hozzáfűzött magyarázó nyilatkozatunkat, amely részletesebben ismerteti a Szovjetuniónak a leszerelés kérdésében elfoglalt álláspontját.

Az általános és teljes leszerelésre vonatkozó új szovjet javaslat, amely a szovjet kormány által a világ valamennyi kormánya elé terjesztett 1960. június 2-i javaslatokon alapul, figyelembe veszi mindazt, ami e kérdésnek a különböző országok politikai és társadalmi köreivel tavaly történt megvitatása során hasznosnak bizonyult. Ez a javaslat sok tekintetben közeledik a nyugati hatalmak álláspontjához, s ez; reméljük, lehe-

tővé teszi majd, hogy mielőbb megegyezésre jussunk a leszerelésben.

Mi most többek között arra gondolunk, hogy az általános és teljes leszerelésnek már az első szakaszában egytől egyig fel kell számolni az atomfegyver célbajuttatására szolgáló eszközöket; részletesen ki kell dolgozni minden szakaszban a hatékony nemzetközi ellenőrzést szolgáló intézkedéseket; tekintetbe kell venni egyes nyugati hatalmaknak azt a kívánságát, hogy már a legelejétől fogva irányozzuk elő a fegyveres erők létszámának és a hagyományos fegyverzetnek csökkentését. Sok egyéb változtatást és pontosabb meghatározást is felvettünk programunkba. Mindezek a változtatások nézetünk szerint konkrétabbá, még valószerűbbé, még hatékonyabbá teszik az általános és teljes leszerelés programját.

Az általános és teljes leszerelésről szóló egyezmény részletes kidolgozása természetesen bonyolult feladat. Megoldására a tárgyalások minden részvevőjének sok erőfeszítést és munkát kell fordítania. E munka folyamán felmerülhetnek különböző olyan kérdések, amelyeknek eldöntése megköveteli a rugalmasságot és a nemzetközi helyzet reális felmérését.

De valamennyiünknek józanul számolnunk kell azzal, hogy semmiféle rugalmasság nem segíti elő a leszerelés megoldását, s minden erőfeszítés és fáradozás az eddigihez hasonlóan eredménytelen marad, ha a tárgyalások minden részvevőjét nem hatja át az az őszinte törekvés, hogy valóra váltsák az emberiség évszázados vágyát, a leszerelést.

Márpedig a tízhatalmi leszerelési bizottságban az Egyesült Államok és NATO-partnerei részéről hiányzott ez a törekvés. Egyelőre nem derült ki, hogy most megvan-e bennük. Nem lehet ezzel kapcsolatban figyelmen kívül hagyni, hogy az Egyesült Államok nem sokkal a közgyűlés munkájának megkezdése előtt újabb kísérleteket tett, hogy mellékvágányra terelje az egész ügyet. Ki ne tudná, hogy az Egyesült Államok ezt a célt követte, amikor arra törekedett, hogy a közgyűlés ülésszakának megnyitása előtt néhány héttel hívják össze az ENSZ leszerelési bizottságát. Mint a tízhatalmi bizottság munkájának tapasztalatai mutatják, a bizottságban a leszerelés gyakorlati problémáinak tárgyalása során bonyodalmak támadtak, mert a nyugati hatalmak nem kívánták

megoldani a leszerelés kérdését. Közismertek a tízhatalmi bizottság elé terjesztett szovjet javaslatok. Ezeket a javaslatokat a nemzetközi közvélemény úgy értékelte, hogy teljesen világosak és megvalósíthatók. Hangsúlyozni kell, hogy ezek a javaslatok figyelembe vették a nyugati hatalmak egyes kívánságait és indítványait. Mégis Lodge úr, az Egyesült Államok leszerelési megbízottja kijelentette, hogy a Szovjetunió — „zsákbamacskát árul". Ebben az esetben meg kell kérdezni: nem történt-e Lodge úrral is ugyanaz, mint a keleti mesék hősével, aki maga bújt a zsákba, s ez megakadályozta, hogy lássa, amit mindenki jól lát és világosan ért?

Csodálkozásra késztetett bennünket Lodge úrnak egy másik kijelentése is, amely akkor hangzott el, amikor ellenezte, hogy a leszerelést a közgyűlés mostani ülésszaka megvitassa. Szó szerint a következőket mondotta: „Úgy gondoljuk, hogy a világ közvéleményének mindezt hallania kell, mégpedig olyan fórumon, mint ez a bizottság, amely csakis a leszerelés-sel foglalkozik, nem pedig a közgyűlésen, ahol ez a kérdés egy lesz a több mint nyolcvan kérdés között."

Személyesen ismerem Lodge urat, és csodálkozom, menynyire lebecsüli saját munkáját. Hiszen hosszú éveken át ő képviselte az ENSZ-ben az Egyesült Államok érdekeit. Egyébként talán apróra zsugorodtak Lodge úr szemében a közgyűlésen megvitatásra kerülő kérdések, s azért számlálja őket tízesével és igyekszik áttolni valamilyen mellékes szervhez, hogy elrejtse a közvélemény elől.

Mi tisztelettel viseltetünk az ENSZ minden bizottsága iránt, de számunkra a népek legmagasabbrendű, legreprezentatívabb és teljes hatalmú fóruma: az Egyesült Nemzetek Szervezetének közgyűlése. Reméljük, hogy a különböző kontinensek különböző államaiból itt összegyűlt képviselők nem osztják az említett álláspontot, és nem a 79. kérdésnek fogják tekinteni a leszerelést. Ez a kérdések kérdése, amely az egész emberiséget foglalkoztatja. Különös, hogy az Egyesült Államok ENSZ-képviselője ezt nem érti meg.

Az ENSZ leszerelési bizottságában még nyíltabb kísérletek is történtek, hogy olyan útra tereljék a leszerelési tárgyalásokat, amelyen nem lehet megtalálni a megoldást. Nem lehet másként értékelni az Egyesült Államoknak az ENSZ leszerelési bizottságában előterjesztett javaslatát, hogy tudniillik

az Egyesült Államok és a Szovjetunió helyezzen nemzetközi ellenőrzés alá egyenként 30 000 kilogramm nukleáris fegyverekhez szánt hasítható anyagot; vagy azt a javaslatot, hogy ezek az országok zárják be egymás után az ilyen anyagokat katonai célokra előállító üzemeket. Egyébként ezt tegnap az Amerikai Egyesült Államok elnöke megismételte.

Csak tájékozatlan emberek hihetik el, hogy e javaslatok célja a nukleáris háború veszélyének csökkentése. Az amerikai javaslatok ugyanis sem a nukleáris fegyverek megszüntetésére, sem készleteik megsemmisítésére, sőt még e fegyverek használatának eltiltására sem irányulnak. E javaslatokban arról van szó, hogy kiemeljék hasítható anyagok bizonyos részét az ilyen anyagok általános készletének tömegéből, amelyet az államok katonai felhasználásra halmoztak fel. Közismert tény azonban, hogy ma már olyan nagy készletet gyűjtöttek össze hasítható anyagokból, amely több mint elegendő egész országok és népek megsemmisítésére. Nem véletlen, hogy az Egyesült Államok, amikor fenti javaslatait előterjesztette, elhallgatta, milyen mennyiségű nukleáris fegyver és hasítható anyag marad birtokában a későbbi nukleáris fegyvergyártáshoz azután is, hogy kiemel belőle 30 000 kilogrammot. Ha az Egyesült Államok ezt megmondja, még világosabbá vált volna, hogy ez a lépés semmiképpen sem csökkentené a nukleáris háború veszélyét.

A szovjet kormány mélységesen meg van győződve arról, hogy az emberiséget a nukleáris háború fenyegető veszélyétől csak a leszerelés olyan gyökeres megoldásával lehet megszabadítani, amely előirányozza a nukleáris fegyver teljes eltiltását, mégpedig e fegyver előállításának és kipróbálásának megszüntetésével és a felhalmozott készletek megsemmisítésével együtt. Erre törekszik a Szovjetunió, amikor következetesen és határozottan síkraszáll az általános és teljes leszerelésért.

Nézetünk szerint mindebből levonható egy fontos következtetés: ahhoz, hogy a leszerelés problémáját végre kimozdítsuk a holtpontról, a közgyűlésnek rendre kell utasítania azokat, akik akadályozzák a megoldását, és érdemleges megtárgyalása helyett csak üres fecsegést akarnak folytatni róla.

A szovjet kormány a világon kialakult helyzet és az erőviszonyok józan felmérése alapján mélységesen meg van győ-

ződve, hogy napjainkban a leszerelés nemcsak szükséges, hanem lehetséges is. A békeharc ma már népeket mozgósító, hatalmas erő. Számolniuk kell vele azoknak a kormányoknak is, amelyek még mindig betegesen ragaszkodnak a „hidegháború" és a fegyverkezési hajsza politikájához.

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének nincs más, fontosabb és halaszthatatlanabb feladata, mint elősegíteni, hogy a leszerelés valóra váljon, megkezdődjenek végre a gyakorlati tettek: a katonák hazabocsátása, a fegyverek megsemmisítése, a nukleáris fegyverek és a célbajuttatásukra szolgáló eszközök elpusztítását is beleértve.

Nagy cél nagy energiát szül. A szovjet kormány reméli, hogy a béke megszilárdításában érdekelt államok mind ilyen energiát tanúsítanak, s nem kímélik erejüket, hogy megoldják korunk legfontosabb problémáját, a leszerelést. Nem kétséges, hogy a világ népei mélységes hálával fogadják majd az Egyesült Nemzetek Szervezete közgyűlésének leszerelési tárgyú határozatát.

IV. A BÉKÉS EGYMÁS MELLETT ÉLÉS A JELENLEGI NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK FEJLESZTÉSÉNEK EGYETLEN ÉSSZERŰ ÚTJA

Tisztelt uraim! A Szovjetunió népe, a szovjet kormány változatlanul arra törekszik, hogy az államközi kapcsolatok terén maradéktalanul érvényesüljenek a békés egymás mellett élés elvei, hogy ezek az elvek legyenek az egész mai társadalom életének alapvető törvényei. Ezek mögött az elvek mögött nem valami kommunisták által kiagyalt „kelepce" rejlik, hanem néhány olyan dolog, amelyet maga az élet írt elő: az államok kapcsolatainak békés úton, erőszak alkalmazása nélkül, háborúk nélkül, egymás belügyeibe való beavatkozás nélkül kell fejlődniük.

Nem árulok el titkot, ha megmondom, hogy nem rokonszenvezünk a kapitalizmussal. De nem akarjuk saját rendszerünket erőszakkal rákényszeríteni más országokra. A tőlünk eltérő társadalmi rendszerű államok politikájának irányítói is mondjanak le arról a meddő és veszélyes próbálkozásról, hogy saját akaratukat diktálják nekünk. Itt az

ideje, hogy beismerjék: az egyik vagy a másik életforma megválasztása — mindegyik nép belügye. Úgy építsük ki kapcsolatainkat, hogy számolunk a valóság reális tényeivel. Ez lesz a békés egymás mellett élés.

Nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy a békés egymás mellett élés politikája jóval nagyobb erőre támaszkodik, mint bármely kormány óhaja, akarata és döntései. Ez az erő az emberiségnek az a közös és természetes törekvése, hogy nem tűri egy olyan háború borzalmait, amelyben alkalmazásra kerülnének a legutóbbi években létrehozott hallatlan tömegpusztító eszközök.

A békés egymás mellett élés elveinek elfogadása nyilván nem azt jelenti, hogy merőben új alapokra kell helyezni az államok közötti kapcsolatokat. Ténylegesen a békés egymás mellett élés már valóság, és mint ilyen, nemzetközi elismerést nyert. Ennek bizonyítéka, hogy a közgyűlés a legutóbbi időben kétszer is hozott olyan határozatokat, amelyek megerősítik a békés egymás mellett élés szükségességét. Akarva, nem akarva azok az államok is kénytelenek sok tekintetben engedelmeskedni ezeknek, amelyeknek kormánya még nem akarja kijelenteni, hogy egyetért a békés egymás mellett élés eszméivel.

Lényegében most az a kérdés, hogyan tegyük megbízhatóvá a békés egymás mellett élést, hogyan akadályozzuk meg a tőle való eltávolodást, ami lépten-nyomon veszélyes nemzetközi konfliktusokat szül. Más szóval, mint egyszer már mondtam, nincs nagy választásunk: vagy békés egymás mellett élés, amely kedvezni fog a legszebb emberi ideáloknak, vagy egymás mellett élés „késhegyen".

Ha arról van szó, milyen is valójában a békés egymás mellett élés, rámutathatunk azokra a kapcsolatokra, amelyek a szocialista országok és az új ázsiai, afrikai, latin-amerikai államok között alakultak ki, miután ez utóbbiak felszabadultak a gyarmati elnyomás alól és a független politika útjára léptek. Ezeket a kapcsolatokat őszinte barátság, mély, kölcsönös rokonszenv és megbecsülés, továbbá az jellemzi, hogy a kevésbé fejlett országok gazdasági és műszaki segítséget kapnak anélkül, hogy bármiféle politikai vagy katonai feltételt próbálnának rájuk kényszeríteni. Jó példával szolgálhatnak azok a kapcsolatok is, amelyek a szocialista tábor-

hoz tartozó országok és olyan semleges tőkésállamok között alakultak ki, mint Finnország, Ausztria, Afganisztán, Svédország stb.

Véleményünk szerint a békés egymás mellett élés eszméje azokban az országokban is diadalmaskodhat, amelyek kormánya még nem mondott le arról, hogy ellenséges lépéseket tegyen a szocialista államokkal szemben, s hogy durva nyomást gyakoroljon a tömbökön kívül álló, független politikát követő államokra. Ezekben az országokban is mindinkább kezdik megérteni, milyen veszélyes a „hidegháború" és a szakadék szélén való meggondolatlan egyensúlyozás politikája.

Amikor legutóbb az Egyesült Államokban jártam, találkoztam államférfiakkal, üzletemberekkel, munkásokkal, farmerekkel, tudósokkal és szakszervezeti vezetőkkel. E találkozások nagy jelentőségűek voltak számomra, s azt hiszem, azok számára is, akikkel elbeszélgettem. Bennem megerősödött az a meggyőződés, hogy az amerikai nép nem akar háborút, s az amerikai társadalom legfelső rétegeiben is vannak olyan emberek, akik mélységesen megértik, hogy békében kell élni és ki kell küszöbölni a háborút az emberiség életéből; olyan emberek, akik képesek szembeszállni a beidegződött előítéletekkel.

Azzal a gondolattal utaztam el az Egyesült Államokból, hogy valójában el lehet űzni államaink kapcsolataiból a gyanakvás, a félelem és a bizalmatlanság komor árnyait, s a Szovjetunió és az Egyesült Államok kart karba öltve haladhat a béke megszilárdításáért, és valamennyi állam igazi nemzetközi együttműködésének megteremtéséért. Meg kell mondanom, hogy ez a meggyőződésem mindazok ellenére sem rendült meg, ami a legutóbbi hónapokban történt az Egyesült Államok és a Szovjetunió között. Korunkban óriási esztelenség lenne, ha a világ két legnagyobb hatalma nem tudna megegyezni. Meg kell egyezni, már csak azért is, mert a Szovjetunió és az Egyesült Államok viszonya óriási jelentőségű a béke sorsa szempontjából. A szovjet kormány kész a jövőben is mindent megtenni a hazánk és az Egyesült Államok közötti kapcsolatok megjavítása érdekében.

A békés egymás mellett élés politikája feltételezi, hogy minden rendezetlen vitás kérdést készek legyünk erőszak alkalmazása nélkül, tárgyalások és ésszerű kompromisszu-

mok útján megoldani. Mindenki tudja, hogy a „hidegháború" éveiben az ilyen kérdések nagyrészt nem oldódtak meg, s ez veszélyes feszültségi központok kialakulásához vezetett Európában, Ázsiában és a föld más részein.

Még mindig nem oldódtak meg a második világháború hagyatékát jelentő nemzetközi problémák. Ezek között első helyen áll a német békeszerződés megkötése, és ezen az alapon a kényes nyugat-berlini kérdés megoldása. Hogy még mindig nem került sor a német békeszerződés megkötésére, az teljesen a nyugati hatalmak kormányainak lelkiismeretén szárad. Ezek ugyanis, kertelés nélkül szólva, hosszú évek óta szabotálják e probléma megoldását. Sorra elutasították a német békeszerződés megkötésére vonatkozó szovjet javaslatokat, de ők maguk a háború óta eltelt 15 esztendő folyamán sohasem álltak elő erre vonatkozó saját javaslatokkal.

Emiatt az európai helyzet továbbra is ingatag, éles konfliktusok veszélyével terhes. A békeszerződés hiányának mindenkinél jobban örülhetnek a nyugat-németországi revansista és militarista erők. Felhasználják ezt a körülményt arra, hogy lépésről lépésre haladjanak a békét veszélyeztető céljaik megvalósítása felé. Amikor Koreában dúlt a háború, és kiéleződött a nagyhatalmak viszonya, ezek az erők napirendre tűzték a Bundeswehr felállításának kérdését, s ezt már el is érték. Most is azt látjuk, hogy fokozódik a Német Szövetségi Köztársaság kormányköreinek aktivitása, amelyek azt remélik, hogy a jelenlegi feszült, pillanatnyi helyzetet kihasználva, rakéta- és nukleáris fegyverekhez juthatnak.

Függetlenül attól, hogy meghiúsult az a csúcsértekezlet, amelynek egyebek között meg kellett volna vizsgálnia a német békeszerződés kérdését is, úgy gondoljuk, megvannak az objektív feltételek a múlt háború után nyitva maradt kérdések megegyezéses megoldására. Mint már kijelentettük, a szovjet kormány hajlandó még egy ideig várni a német békeszerződés kérdésének megoldásával, hogy megpróbáljon a békeszerződés kérdésében megegyezést elérni azon a csúcsértekezleten, amelynek mielőbbi összehívását a Szovjetunió javasolja. Szeretnénk remélni, hogy a Szovjetuniónak ilyen irányú erőfeszítései támogatásra találnak az Egyesült Államok, Anglia és Franciaország kormánya részéről is.

A Szovjetunió véleménye szerint a távol-keleti és a világ-

béke megszilárdítása szempontjából égetően szükséges a koreai kérdés megoldása.

Csak őrültek gondolhatnak arra, hogy a koreai kérdést fegyveres erővel oldják meg.

Mind általánosabb elismerésre talál az az egyedül helyes javaslat, hogy bízzák Korea békés egyesítésének megoldását minden külső beavatkozás nélkül magukra a koreaiakra. Ennek múlhatatlan feltétele az amerikai csapatok haladéktalan és teljes kivonása Dél-Koreából. Az amerikai csapatok ott-tartózkodása nemcsak Koreában, hanem az egész Távol-Keleten is megfertőzi a légkört, s lehetővé tett olyan aljasságokat, amilyen például a dél-koreai választások meghamisítása volt.

Amennyire ésszerű a Német Demokratikus Köztársaság kormányának a két német állam közötti államszövetség létrehozására vonatkozó javaslata, ésszerű a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság kormányának az a javaslata is, hogy teremtsék meg Észak- és Dél-Korea államszövetségét. Ez az egyetlen út, amelyen jó irányban indulhat el a két állam békés egyesítése.

A legutóbbi években a nemzetközi élet gyors fordulatai idején a békeszerető államoknak nemegyszer kellett síkraszállniuk az igaz ügy védelmében, s hatékony intézkedéseket tenniük, hogy az eseményeket békés mederbe tereljék. Az Egyesült Nemzetek Szervezete elősegítette az Egyiptom szabadságára és jogaira törő agresszorok visszaverését, segített rendre utasítani a libanoni és a jordániai intervenciósokat. Szeretnénk remélni, hogy az ENSZ sikerrel fogja teljesíteni azokat a felelősségteljes feladatokat is, amelyek a jelenlegi, még mindig aggasztó világhelyzetből adódnak.

Az ENSZ munkájának tapasztalatai azt mutatják, hogy ez a szervezet hasznos és szükséges, mert képviselve van benne minden olyan állam, amely tárgyalások és megbeszélések útján hivatott megoldani a nemzetközi kapcsolatok terén felmerülő és megoldásra váró kérdéseket, nehogy konfliktusra és háborúra kerüljön sor. Ez az ENSZ tevékenységének pozitív oldala, s tulajdonképpen ez volt az ENSZ megalakításának fő célja. De az ENSZ tevékenységében megmutatkoztak a negatív oldalak is, amelyek abban jutottak kifejezésre, hogy egyes országoknak az Egyesült Nemzetek Szer-

vezetében egyik-másik kérdés megoldásánál egyelőre még sikerül rákényszeríteni akaratukat, politikájukat másokra, s ezáltal bizonyos országok érdekei csorbát szenvednek. Ez pedig nem szolgálja az ENSZ fő céljait, nem segíti elő olyan határozatok elfogadását, amelyek az ENSZ valamennyi tagállamának érdekeit tükröznék.

Az ENSZ végrehajtó apparátusa ugyancsak egyoldalú beállítottságú. Az apparátus gyakran egy bizonyos országcsoport álláspontjáról lát hozzá a kérdések megoldásához. Különösen vonatkozik ez az ENSZ főtitkárának tevékenységére. A nyugati hatalmak katonai tömbjeihez tartozó nyugati országok rendszerint saját érdekükben használják fel ezt a posztot, s a számukra megfelelő jelöltet választatják meg az ENSZ főtitkárának tisztségére.

Mindez oda vezet, hogy az ENSZ-nek és titkárságának gyakorlati, mindennapos tevékenysége sok esetben teljesen egyoldalú. Az ENSZ apparátusának összetétele szintén egyoldalú.

A kongói eseményekben különösen megmutatkozott, milyen egyoldalúan hajtja végre a gyakorlati intézkedéseket az ENSZ titkársága. Hammarskjöld főtitkár a Biztonsági Tanács kongói határozatainak végrehajtása során lényegében véve a gyarmatosítók és a gyarmatosítókat támogató országok álláspontjára helyezkedett. Ez igen veszedelmes jelenség.

Mi arra a szilárd meggyőződésre jutottunk, hogy elérkezett az idő olyan intézkedések hozatalára, amelyek biztosítják mind az ENSZ egészének, mind pedig végrehajtó szervének tökéletesebb munkájához szükséges feltételeket. Ismétlem, elsősorban a főtitkárról és az ő apparátusáról van szó. Szükség van bizonyos változtatásokra és javításokra, különösen akkor, ha a közeljövőre gondolunk.

Így például most a leszerelésről tárgyalunk. Az Egyesült Államok és szövetségesei egyelőre mindenképpen szembeszegülnek az általános és teljes leszereléssel, mindenféle nyakatekert ürügyet eszelnek ki, hogy vagy meghiúsítsák vagy legalábbis bizonytalan időre elnapolják a leszerelés megoldását. Mi azonban hisszük, hogy az ész diadalmaskodik, s előbb vagy utóbb minden állam nyomást gyakorol majd azokra, akik szembehelyezkednek a leszerelés ésszerű megoldásával. Ezért már most módosítani kell az ENSZ appa-

rátusát azoknak a feltételeknek megfelelően, amelyek a leszerelésről szóló határozat végrehajtása folyamán jönnek majd létre.

A mi javaslatainkban és a NATO katonai tömbhöz tartozó országok javaslataiban azonos volt az a pont, amely szerint a leszerelési megállapodás után nemzetközi ellenőrzéssel nemzetközi fegyveres erőket kell létrehozni, s ezek az Egyesült Nemzetek, a Biztonsági Tanács határozata alapján kerülnek majd felhasználásra.

A szovjet kormány véleménye szerint, ha helyesen intézik a nemzetközi fegyveres erők felhasználását, azok valóban hasznosak lehetnek. A kongói tapasztalatok azonban óvatosságra intenek bennünket. Ezek a tapasztalatok azt mutatják, hogy az ENSZ erőit éppen abban az irányban használják fel, amelytől óva intettük őket, és amelyet határozottan ellenzünk. Hammarskjöld főtitkár úr a gyarmattartók csupán formai elítélésének álláspontjára helyezkedett, de valójában gyakorlatilag a gyarmattartók irányvonalát követi. Szembehelyezkedik a törvényes kongói kormánnyal és a kongói néppel, olyan jöttmenteket támogat, akik a függetlenségi harc látszatát keltve, valójában a gyarmattartók politikáját szolgálják, s árulásukért nyilván bizonyos sápot húznak tőlük.

Nos, mi történjék ebben az esetben? Ha a gyakorlatban a nemzetközi fegyveres erőket így, a felszabadító mozgalom elfojtására fogják felhasználni, természetesen nehéz lesz megállapodni nemzetközi haderők létrehozásában, mivel nem lesz rá biztosíték, hogy nem a béke érdekeivel ellentétes, reakciós célok érdekében kerülnek bevetésre. Gondoskodni kell, hogy egyetlen állam se jusson olyan helyzetbe, amilyenbe most a Kongói Köztársaság jutott. Meggyőződésünk, hogy más államok is látják e helyzet veszélyességét. Meg kell tehát keresni azokat a megoldásokat, amelyek a jövőben lehetetlenné teszik az ilyen jelenségeket.

A szovjet kormány ezzel kapcsolatban határozott következtetésre jutott, s ki akarja fejteni nézetét az ENSZ közgyűlésén. Nyilvánvalóan létrejöttek az olyan főtitkári tisztség megszüntetésének feltételei, amelynél a főtitkár egyszemélyileg irányítja az ENSZ apparátusát, egyszemélyileg értelmezi és hajtja végre a Biztonsági Tanácsnak és az ENSZ-köz-

gyűlés ülésszakának határozatait. Célszerű tehát lemondani arról a gyakorlatról, hogy az ENSZ közgyűlésének ülésszakai és a Biztonsági Tanács ülései között eltelt időben az egész gyakorlati munkát egyszemélyileg az ENSZ főtitkára határozza meg.

Az ENSZ végrehajtó szervének a világon kialakult tényleges helyzetet kell tükröznie. Az Egyesült Nemzetek Szervezetébe a nyugati hatalmak katonai tömbjeinek tagállamai, továbbá szocialista államok és semleges államok tartoznak. Teljesen helyes lenne, ha mi jobban biztosítva lennénk az olyan negatív jelenségek ellen, amelyek az ENSZ munkájában megnyilvánultak, különösen a legutóbbi kongói események idején.

Ésszerűnek és igazságosnak tartjuk, hogy az ENSZ végrehajtó szerve ne egyetlen személyben, a főtitkár személyében testesüljön meg, hanem az ENSZ nagyfokú bizalmával övezett három olyan személyben, akik a fent említett három alapvető csoporthoz tartozó államokat képviselik. Nem ennek a szervnek az elnevezése a fontos, hanem az, hogy ebben a végrehajtó szervben képviselve legyenek a nyugati hatalmak katonai tömbjéhez tartozó államok, a szocialista és a semleges államok. Az ENSZ végrehajtó szervének ilyen összetétele megteremti a hozott határozatok helyesebb végrehajtásának feltételeit.

Egyszóval, mi célszerűnek tartjuk, hogy a főtitkár helyett, aki most a közgyűlésen és a Biztonsági Tanácsban hozott határozatok értelmezője és végrehajtója, létesítsünk az ENSZ-ben három személyből álló kollektív végrehajtó szervet. A három személy közül mindegyik egy bizonyos államcsoportot képviselne. Ezzel biztosítjuk, hogy az ENSZ végrehajtó szervének tevékenysége egyetlen államcsoport érdekeit sem fogja csorbítani. Akkor az ENSZ végrehajtó szerve valóban demokratikus szerv lesz, valóban minden tagállam érdekein őrködik majd, tekintet nélkül az ENSZ-hez tartozó államok társadalmi és politikai rendszerére. Ez már ma is nagyon szükséges, s még szükségesebb lesz a jövőben.

Vannak más kényelmetlenségek is, amelyek manapság az ENSZ tagállamait érik. Ezeknek oka az ENSZ elhelyezése. Úgy véljük, hogy az Amerikai Egyesült Államok, amely szabad, demokratikus országnak nevezi magát, köteles lenne

mindenképpen kedvező feltételeket biztosítani az ENSZ munkájához, megteremteni az ENSZ-hez tartozó államok képviselőinek minden szükséges feltételt. A gyakorlat azonban azt mutatja, hogy az Amerikai Egyesült Államok korlátozza és megnyirbálja különböző államok képviselőinek jogait. Ismeretesek például olyan tények, hogy a fiatal afrikai és ázsiai államok képviselőit az Egyesült Államokban faji megkülönböztetésnek vetették alá, sőt banditatámadások érték őket.

Az amerikai hatóságok képviselői azzal magyarázzák az ENSZ-küldöttek jogainak különféle korlátozását, hogy gondoskodniuk kell a küldöttek biztonságáról. Hangsúlyozni akarom, hogy jobb véleménnyel vagyunk az amerikai nép vendégszeretetéről, mint amilyen vélemény ilyesféle nyilatkozatok és korlátozó intézkedések hatására alakulhat ki az emberben. De nem lehet figyelmen kívül hagyni ezeket a nyilatkozatokat, mint ahogy nem lehet figyelmen kívül hagyni azokat a kellemetlenségeket sem, amelyeket ezek a feltételek okoznak az Egyesült Nemzetek Szervezetének tevékenységében.

Felmerül a kérdés: nem kellene-e gondolkodni azon, hogy más, olyan helyet válasszunk ki az ENSZ székhelyének, amely jobban elősegítené e nemzetközi szerv eredményes munkáját? Ilyen hely lehetne például Svájc vagy Ausztria. Teljes felelősséggel kijelenthetem, hogy abban az esetben, ha célszerűnek tartják az ENSZ székhelyének a Szovjetunióban való elhelyezését, mi a legjobb feltételeket biztosítjuk munkájához, szavatoljuk a teljes szabadságot és biztonságot minden állam képviselőinek, tekintet nélkül politikai és vallási nézeteikre, bőrük színére, mivel országunk nagyra becsüli minden állam szuverén jogait, valamennyi nagy és kis nép egyenlőségét.

Mint önök valamennyien tudják, a szovjet kormány annak idején támogatta azt a javaslatot, hogy az Egyesült Államokban legyen az ENSZ székhelye. Az utóbbi idők eseményei azonban azt mutatják, hogy az Egyesült Államoknak ez szemlátomást nehézségeket okoz. Nem kellene-e megfontolnunk, hogy mentesítsük az Egyesült Államokat az ilyen nehézségektől?

*

Tisztelt uraim! Amikor a Szovjetunió korunk létfontosságú kérdéseiről szóló javaslatokat terjeszt az ENSZ-közgyűlés küldöttei elé, szeretném hangsúlyozni ezeknek rendkívüli fontosságát a világ sorsa szempontjából.

A leszerelés kérdésének fontossága nem szorul külön bizonyításra. Ez a kérdés annyira elsőrendű jelentőségű, hogy magától értetődően a közgyűlés teljes ülésén kell megtárgyalni.

A gyarmati rendszer megszüntetésének kérdése szintén annyira fontos, hogy a közgyűlés teljes ülésén való megvitatásának szükségességét nyilván minden küldöttség tökéletesen megérti.

Úgy véljük, hogy rendkívül fontos jelentőségre tettek szert a Szovjetunió ellen elkövetett amerikai agresszív cselekmények, amelyek abban nyilvánultak meg, hogy amerikai repülőgépeket küldtek a Szovjetunió határai mögé. Ez már önmagában véve olyan tény, amely békés viszonyok között tűrhetetlen az államközi kapcsolatokban. De ennek a kérdésnek még különösebb jelentőséget ad az a körülmény, hogy Eisenhower úr, az Amerikai Egyesült Államok elnöke, az amerikai repülőgépek agresszív berepüléseit olyan normális dolognak nyilvánította, amely elengedhetetlenül szükséges az Egyesült Államok biztonsága szempontjából. Ezenkívül az Egyesült Államok jogot formál arra, hogy a jövőben is küldjön repülőgépeket a légiterünkbe. Mivel nemcsak a Szovjetunió, de más államok szuverén jogainak megsértéséről is szó van, az Egyesült Államok agresszív cselekményeinek kérdését az ENSZ teljes ülésén kell megoldani.

Az ilyen cselekmények folytatása, s különösen az a tény, hogy az Egyesült Államok elnöke szerint azok megfelelnek az amerikai állam politikájának, az emberiséget bármelyik pillanatban a harmadik világháborúba taszíthatja. Ezért megismétlem, hogy a szovjet kormány véleménye szerint a szóban forgó kérdést, csakúgy, mint a leszerelésnek és a gyarmati rendszer megszüntetésének kérdését, nem a bizottságokban, hanem az ENSZ közgyűlésének teljes ülésén kell megvitatni.

Arról van szó, hogy a közgyűlés mostani ülésszakán a világ államai nagy többségének képviselői mondják meg véleményüket azokról a sarkalatos kérdésekről, amelyek ma a

közvéleményt nyugtalanítják, s nyugtalanítanak a világon minden olyan embert, akinek érdeke a szabadság és a demokrácia továbbfejlesztése, aki arról álmodik, hogy önmaga és gyermekei békében élhetnek.

A szovjet kormány reméli, hogy az ENSZ-közgyűlés jelenlegi ülésszakán megvitatásra javasolt kérdések támogatásra és megértésre találnak, hiszen felvetésüket az az őszinte törekvés diktálta, hogy földünkön jobb életet és nyugalmat biztosítsunk.

Az ember azért él és fáradozik, hogy felhasználja minden erejét, minden tehetségét és a rendelkezésre álló lehetőségeket. Napjainkban a világ sokrétű, ugyanakkor azonban mégiscsak egy. *Egy* bolygón élünk, s tőlünk függ, hogyan rendezzük rajta dolgainkat.

Az emberi ész már ma is csodákat művel. Holnap a tudomány és a technika előtt még inkább végtelen távlatok nyílnak meg. Arról van szó, hogy századunk nagyszerű tudományos vívmányai a népek javát szolgálják.

Azt hiszem, önök osztják azt a véleményemet, hogy ezekben a napokban az emberek százmillióinak figyelme irányul a közgyűlés üléstermére. Mit várnak tőlünk a világ országainak népei? Azt, hogy igazságosan és becsületesen megoldjuk napjaink égető problémáit. A népek tévedhetnek a kormányok megválasztásában. Valamilyen történelmi helyzet egy-egy országban igazságtalanságra vezethet. Ámde bármilyen bonyolultak az államok belső viszonyai, az emberek hiszik és remélik, hogy a jövő jobbat hoz. Az emberek élni és boldogulni akarnak, és főként azt akarják, hogy gyermekeiknek több legyen, utódaik jobban éljenek.

Ezért kell áthatnia valamennyiünket — ezt a szovjet nép nevében mondom — sajátos és magasztos küldetésünk tudatának. Az emberiség már ott tart, hogy nem tűrheti meg életében a terhes, reakciós múlt maradványait. Az emberiség már ott tart, hogy megérti, milyen nagy, súlyos veszéllyel jár a tudományos eredmények helytelen, a fegyverkezési hajsza céljaira való felhasználása.

Cselekedjünk úgy, hogy utódaink — fiaink, unokáink és ükunokáink — jó emléket őrizzenek meg a mi korunkból, tekintsék példának korunk embereit, és azt mondják majd: valamikor a Föld lakóinak nehéz, bonyolult kérdésekkel kel-

lett megbirkózniuk. És ők, akik összegyűltek az Egyesült Nemzetek Szervezetének közgyűlésén, megoldották, meg tudták oldani ezeket a kérdéseket a jobb jövő jegyében.

Cselekedjünk hát úgy, hogy az ENSZ közgyűlésének XV. ülésszaka ne csak a reményeknek, hanem a remények valóra váltásanak is az ülésszaka legyen.

A szovjet kormány kész megtenni mindent, hogy már ma megdőljön a gyarmati rabság, hogy a leszerelésre már ma konkrét, érdembeli megoldást találjanak.

A szovjet kormány kész megtenni mindent, hogy már ma tilosak legyenek a nukleáris fegyverekkel folytatott kísérletek, hogy megtiltsák és megsemmisítsék a tömegpusztításnak ezeket az eszközeit.

Mondhatják, hogy ezek bonyolult kérdések, nem oldhatók meg egy csapásra. De ezeket a kérdéseket, amelyeket az élet vet fel, addig kell megoldani, amíg nem késő. Megoldásuk elől kitérni nem lehet.

Mondanivalóm végéhez érve, ismételten szeretném hangsúlyozni, hogy a szovjet kormány, amely a szovjet nép érdekeit, a szabad szocialista állam polgárainak érdekeit tartja szem előtt, újból és újból azt javasolja mindenkinek: tárgyaljunk, vitatkozzunk, de oldjuk meg az általános és teljes leszerelés kérdéseit, temessük el az emberiség által megátkozott gyarmati rendszert.

Nincs helye több huzavonának, nincs helye több halogatásnak. A népek, a legkülönbözőbb társadalmi rendszerű államok népei azt várják, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezetének közgyűlése végre olyan határozatokat hoz, amelyek megfelelnek a népek óhajainak.

Uraim, köszönöm figyelmüket!

ANTONÍN NOVOTNÝ ELVTÁRS BESZÉDE

(1960. szeptember 26.)

Elnök úr, küldött urak!

Mindnyájan, akik ebben a teremben ülünk, kétségtelenül megértjük a közgyűlés idei ülésszakának fontosságát. A Szovjetunió kezdeményezése alapján számos ország elhatározta, hogy legfelsőbb képviselőit küldi az ülésszakra. A Csehszlovák Szocialista Köztársaság kormánya teljes mértékben támogatta az államfők vagy a kormányfők részvételének gondolatát.

Eljöttünk, mert a népek sürgetően követelik, hogy tegyünk igazán hatékony intézkedéseket a béke és a békés egymás mellett élés biztosítására. A békés egymás mellett élés biztosításának hathatós elősegítése — az ENSZ legfőbb küldetése. Éppen ezért most rendkívül komolyan kell megkezdeni a tárgyalásokat, s határozottan vissza kell utasítani minden olyan kísérletet, amely ellenkezik a békés megértés gondolatával.

A világ jelenlegi központi problémája: feltétlenül biztosítani kell, hogy a népek tartós békében élhessenek és felvirágzásuk érdekében békés alkotómunkát végezhessenek. Egyre nyilvánvalóbb a békés egymás mellett élésnek, továbbá annak a szükségessége, hogy az államok viszályainak megoldásából kiküszöböljük az erőszakos módszereket. Megköveteli ezt mindenekelőtt az emberiség társadalmi fejlődésének elért foka. Megkövetelik továbbá a háború után általában a technika, különösen pedig a haditechnika terén bekövetkezett korszakalkotó változások. Olyan jellegű változások ezek, hogy ma már minden agresszív terv vagy szándék, a háború elhárítására irányuló fennkölt törekvés meghiúsítását célzó minden egyes kí-

sérlet bűnössé válik. Úgy véljük, hogy napjainkban egy pillanatig sem törődhetünk bele a fennálló helyzetbe, abba, hogy még mindig nem szűnt meg a pusztító háború veszélye. Nem hunyhatunk szemet egyetlen olyan akció fölött sem, amely meghiúsítja az egyenjogú tárgyalásokat, megakadályozza a vitás kérdések ésszerű megoldását és kiélezi a feszültséget.

Természetesen tudjuk, hogy a tartós béke útjának keresése nem könnyű dolog. Ez bonyolult és nehéz feladat. A fegyverés hadseregmentes világ megteremtése, a békés megértés útjának keresése, új viszony teremtése a népek között — teljesen új probléma, amely korábban sohasem merült fel ilyen sürgetően a népek előtt. Nem csoda, hogy az emberiség nagy nehézségek árán halad a megoldása felé.

A tartós béke útjainak keresése során a siker fő feltétele azoknak a jóakarata, akik a háborúról és békéről döntenek. Az emberek túlnyomó többsége határozottan a béke híve, s azt akarja, hogy küszöbölje ki a háborúkat, mint a viszályok megoldásának módszerét. Ez már önmagában véve is nagy dolog. Tehát minden felelős államférfi, akire a világ népei rábízták sorsuk irányítását, köteles tettekkel bizonyítani békeakaratát.

Eddig még sok tény azt bizonyítja, hogy nagy akadályok állnak az eredményes tárgyalások és a megegyezés útjában. Persze, egyesek ott látják az akadályokat, ahol valójában nincsenek. Az egyes országok állami vagy társadalmi rendszerének különbözősége semmiképpen sem tekinthető a békés egymás mellett élés akadályának. Elvégre minden nép belügye, hogyan rendezi be életét. Minden nemzet sérthetetlen jogának tartjuk, hogy megtarthassa vagy megváltoztathassa állami és társadalmi rendszerét, függetlenül attól, tetszik-e ez valakinek külföldön vagy sem.

A történelmi fejlődés döntő választóútra vitte a népeket: vagy megmaradnak a régi társadalmi rendszer, a kapitalizmus eddigi útján, vagy más útra térnek: az új társadalmi rendszer, a szocializmus útjára. Egymilliárd ember ezt az utat választotta, sikerrel halad előre rajta, s ezzel bebizonyítja a szocializmus nagy előnyeit. Sok nép még a régi úton halad. De lehet-e ez ok arra, hogy az emberiséget atomkatasztrófába sodorják? Szilárd meggyőződésünk, hogy nem.

Az eddigi fejlődés azt bizonyítja, hogy a két társadalmi rend-

szer — a szocialista és a kapitalista rendszer békésen élhet és versenyezhet egymással. Más kiút nincs is, ha meg akarjuk védeni az emberiséget a világégéstől. Ezért el kell ismerni a különböző társadalmi rendszerű országok békés egymás mellett élésének és versenyének szükségességét.

Hazánk népe és kormánya őszintén óhajtja, hogy a közgyűlés mostani ülésszaka elősegítse a béke további szilárdításához vezető út felszabadítását, az államok békés egymás mellett élésének útjában álló akadályok elhárítását. A világ erőviszonyaiban bekövetkezett ismert változások következtében és a népek aktív béketörekvése nyomán néhány évvel ezelőtt sikerült elindítani a nemzetközi feszültség enyhülésének fokozatos folyamatát. Ilyen légkör kell a fő nemzetközi kérdések eredményes megvitatásához és megoldásához.

Hazánk is részt vett e kedvező folyamat elindításában. A csehszlovák külpolitika alapvető irányvonala a népek békés egymás mellett élése és baráti együttműködése, amit egész népünk támogat. Népünk akaratának megfelelően a Csehszlovák Szocialista Köztársaság új alkotmánya az idén lerögzítette a béke és a békés egymás mellett élés elveit.

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének fórumán támogatjuk a többi állam, mindenekelőtt a Szovjetunió valamennyi konstruktív békejavaslatát. Csehszlovákia a békés együttműködés szellemében kölcsönösen kedvező baráti kapcsolatokat tart fenn valamennyi földrész sok különböző társadalmi rendszerű államával. Hazánknak létérdeke a békés építés, a normális nemzetközi kapcsolatok megteremtése, s ezért az elmúlt időszakban örömmel fogadtuk a Nyugat és Kelet közötti tárgyalásokat. Örömmel fogadtuk, hogy a Szovjetunió, továbbá Anglia, az Egyesült Államok és Franciaország kormányfői tanácskozásain megerősítették az erőszakos módszerek kiküszöbölését a nemzetközi viszályok megoldásából. Reménykedve vártuk a négy nagyhatalom kormányfőinek májusi párizsi találkozóját, amely kedvezőbb körülmények között igen nagy esemény lehetett volna.

Köztudomású, hogy a világimperializmus agresszív erői megnehezítik a tárgyalásokat, támogatják a lázas fegyverkezést, s a világ különböző részein fenntartják a feszültség gócait. A párizsi értekezlet előestéjén különösen elítélendő provokációkat követtek el. Népünk nem tudta megérteni, hogy az

Amerikai Egyesült Államok éppen a kormányfői találkozó előkészítésének idején, sőt a megnyitása előtti utolsó napokban kémrepülőt küldött a Szovjetunió légiterébe, hogy ugyanakkor megrendezte az úgynevezett „rab nemzetek hetét", amely vérig sértette a szocialista országok népeit, ugyancsak akkor további két évre meghosszabbította a szocialista országok ellen irányuló korlátozó intézkedéseket, s végül már közvetlenül Párizsból elrendelte csapatainak készültségét.

Miféle tárgyalás lett volna ez, milyen légkörben folyt volna le? Kétségtelenül az volt a célja, hogy előtérbe állítsa az erőpolitikát, azaz fitogtassa az Egyesült Államok erejét, kialakítsa az összpontosított fenyegetés és nyomás légkörét.

Persze, aki így gondolkodott, nyilvánvalóan átaludta korunkat, s nem döbbent rá, hogy a másik fél sem most került ki a pólyából, hogy nem ijed meg. Hiszen köztudomású, hogy ez a fél — a Szovjetunió — fejlett gazdasággal, tudománnyal és technikával rendelkező ország.

A történelemből, mindenekelőtt Németország imperialista-militarista politikájának történetéből — Nagy Frigyes idejétől Bismarckig és Hitlerig — jól ismerjük az erőszakkal fenyegetőzés politikáját. Még nem mondhatjuk meg, mi lesz a jövőben, mert nem tudjuk, mi lesz a sorsa reményteljes tanítványuknak, Adenauernek. A párizsi találkozó ilyetén kezeléséből természetesen csak arra következtethetünk, hogy a másik fél az értekezlet megtorpedózásának szilárd szándékával ment tárgyalni.

A közgyűlés és szervei kétségtelenül még foglalkoznak majd különféle szempontból ezekkel az eseményekkel és következményeikkel. A szovjet kormány kezdeményezésére a jelenlegi ülésszak megtárgyalja a következő napirendi pontot: „A világbéke veszélyeztetése, amit az Amerikai Egyesült Államoknak a Szovjetunió ellen elkövetett agresszív cselekményei idéztek elő." Teljes mértékben helyeseljük e pont megvitatását, s küldöttségünk arra is rámutat, hogy az Egyesült Államok és a Német Szövetségi Köztársaság katonai repülőgépei évek óta rendszeresen megsértik Csehszlovákia légiterét.

A Csehszlovák Szocialista Köztársaság kormánya kulcsfontosságú kérdésnek tartja a nemzetközi jog általánosan elismert alapelveinek és az ENSZ alapokmányának szigorú tiszteletben tartását. Más körülmények között furcsának tűnhetne, hogy

15 évvel az ENSZ megalakulása után figyelmeztetnünk kell az ENSZ alapokmányára. Márpedig megtörtént, hogy az Egyesült Államok kormánya legfelső képviselői — köztük az elnök — útján a Szovjetunió területe felett lelőtt amerikai kémrepülő incidensével kapcsolatban kijelentette: nem érzi kötelességének, hogy tiszteletben tartsa más államok szuverenitását, és saját belátása szerint akarja kezelni ezt az ügyet.

Az országok szuverenitásának tiszteletben tartása azonban a nemzetközi jog alapja és az ENSZ alapokmányának fő követelménye. Szerencsére nem élünk abban a korban, amikor a világ hatalmasságai jogfosztott gyarmatokká tettek egész földrészeket. A XX század második felében élünk, amikor a békeszerető népeknek megfelelő eszközeik vannak szuverenitásuk törvényes védelmére és az agresszió elhárítására. Az egyedüli alapelv, melynek alapján ma egyáltalán tárgyalni lehet: a teljes jogi egyenlőség. Ez a nemzetközi kapcsolatok egyik elemi és általánosan elismert elve.

Ezért a jelenlegi ülésszak egyik fő feladatának tartjuk annak elérését, hogy az Egyesült Államok kormánya tiszteletben tartsa a nemzetközi jogszabályokat, s ezzel hozzájáruljon a hasznos tárgyalások elengedhetetlen feltételeinek helyreállításához. A közgyűlésnek ebben a tekintetben erőteljes kezdeményezést kell tanúsítania, hogy bebizonyítsa hűségét az alapokmányhoz és teljesítse kötelességét az emberiséggel szemben.

Amikor ma a nemzetközi jog alapelveiről és az egyszerű tisztesség szabályairól beszélek, amelyek nélkül normális nemzetközi kapcsolatok elképzelhetetlenek, nem hallgathatom el az Egyesült Államok kormányának azt a felháborító döntését, hogy még New Yorkban, az ENSZ székhelyén is korlátozza Nyikita Hruscsovnak, a Szovjetunió Minisztertanácsa elnökének és néhány más államférfinak mozgási szabadságát.

A csehszlovák küldöttség nevében a leghatározottabban tiltakozom az Egyesült Államok kormányának eljárása ellen, mellyel megmutatta, hogy hiányzik belőle a jóakarat a megértés útjainak kereséséhez, s ugyanakkor durván megszegte az ENSZ-szel szemben fennálló kötelezettségeit.

A szláv nemzeteknek és sok más népnek ősrégi szokása, hogy baráti nyíltsággal és tisztelettel fogadja a vendégeket és látogatókat. Mindenkinek megadjuk a tiszteletet, függetlenül

attól, milyen viszonyban van velünk. Nem tudom, hogy a számunkra előkészített „baráti fogadtatás", vagy az irántunk tanúsított „udvariasság" fejezi-e ki az olyannyira dicsőített amerikai „szabadságot és demokráciát". Lehet, hogy ebben a tekintetben lemaradtunk, s nem tudjuk megérteni a „szabad barátságnak" ezt a modern, irántunk tanúsított formáját. Mindenesetre mély benyomást gyakorolt ránk.

Ennek a nálunk durvaságnak és neveletlenségnek nevezett „barátságnak" szelleméről majd otthon fogunk beszélni. Azt hiszem, a sértésnek minden határát felülmúlja az, hogy Csehszlovákia washingtoni nagykövetét még a repülőtérre sem engedik ki, hogy fogadhassa a küldöttséget, amelyet az a köztársasági elnök vezet, akit ő itt képvisel. Felháborító, hogy erről a rendőri szervek döntöttek.

Véleményünk szerint olyan körülmények közepette, amikor az ENSZ tagállamainak szabad képviselői nehézségekbe ütköznek munkájukban, s amikor itteni tartózkodásukról gyakran a rendőri szervek döntenek, komoly formában merül fel a kérdés: célszerű-e továbbra is, hogy e fontos világszervezet székhelye az Egyesült Államok területén legyen? A szovjet küldöttséggel egyetemben úgy véljük, hogy ilyen körülmények közepette legjobb lenne más országba áthelyezni az ENSZ székhelyét és tevékenységét.

Az amerikai államférfiak számos kijelentése bizonyítja, mennyire fontos, hogy valamennyi állam és elsősorban az Egyesült Államok kormánya világosan színt valljon, híve-e a békés egymás mellett élésnek. Dillon helyettes államtitkár úr például 1960. április 20-án, tehát röviddel a párizsi kormányfői értekezlet előtt kijelentette: „Dobjuk ócskavasba az átmeneti és kényelmetlen egymás mellett élés elvét." Dillon úrnak és azoknak, akiknek nézeteit képviseli, kényelmetlen az egymás mellett élés, azaz a békés egymás mellett élés. Úgy véljük-e tehát, hogy az ENSZ-nek — amely a békés egymás mellett élésre törekszik — egész tevékenysége is kényelmetlen nekik, miután így ítélik meg erőfeszítését és egyhangúlag elfogadott határozatait? Ha nem akarják a békés egymás mellett élést, akkor mit akarnak? Háborút? Hiszen valamennyien azt állítják: nem akarunk háborút. Mi is azt mondjuk, hogy nem akarunk háborút és a béke fenntartásáért küzdünk.

Az Egyesült Államok és más országok említett politikusai-

nak kijelentjük: ha nem akartok háborút, keressük hát a megértés lehetőségeit. Persze, verjétek ki fejetekből államrendünk megváltoztatásának, megdöntésének gondolatát. A szocializmus ma sok száz millió ember gondolkodását és meggyőződését fejezi ki, s ezeket a százmilliókat semmiféle erőpolitika sem tudja félreállítani és elsöpörni a föld színéről.

De mi ma a helyzet?

Csehszlovákia más államokkal egyetemben már évek óta céltáblája az Egyesült Államok kormányköreinek, amelyek állandóan beavatkoznak belügyeibe. Beavatkozásukat az a meddő óhajuk sugallja, hogy megváltoztassák viszonyainkat és visszaállítsák a népünk által tudatosan elvetett tőkés társadalmi rendszert. Az Egyesült Államok kormánya időnként nyíltan hirdeti ezt a célt, sok millió dollárt fordít elérésére, támogatja az ellenünk irányuló különféle ellenséges kampányokat, például a már említett kihívó jellegű „rab nemzetek hetét" stb. Ezeknek a politikusoknak azt mondom: értsétek meg végre, hogy annak a szabadságnak fogalmát, amelyet oly fennhangon hirdettek, és amelyet saját mértékkel mértek, népünk ma már nem tudja megérteni és egyáltalán nem tudja elfogadni. A mi szabadságunkat más szempontokból, az egész szocialista társadalom fejlődése, s így az ember sokoldalú fejlődése szempontjából nézzük. A mi szabadságunk kizárja a a tőkés társadalom ragadozó jellegének érvényesülését.

Szeretnék még egy jellegzetes példát felhozni: 1960. május 9-én, tehát akkor, amikor az Egyesült Államok jókívánatát fejezte ki a csehszlovák államünnep alkalmából, abból az alkalomból, hogy hazánk 15 éve szabadult fel a hitleri megszállás alól, Herter, amerikai külügyminiszter egy sajtóértekezleten fontosnak tartotta, hogy aljas rágalmakkal megengedhetetlenül beavatkozzék belügyeinkbe.

A nemzeti szuverenitás lebecsülésének politikája az utóbbi időben a gyarmati rabságból felszabadult néhány új állam ellen szőtt összeesküvésben is kirívóan megnyilvánult. Kongó példája jellemző arra, ahogyan a gyarmatosítók hajdani gyarmataik, a mostani új államok politikai és gazdasági szabadságát elképzelik.

A felszabadult Kongói Köztársaságot, amely demokratikus úton létrehozta a parlamentet és a kormányt, már önálló életének kezdetén durva támadás érte. Amikor a gyarmatosítók

látták, hogy a kongói nép és képviselői komolyan veszik a kivívott függetlenséget, s végleg füstbe mennek a gyarmatosítók kiváltságai, amelyeket valamikor a múltban durva erőszakkal csikartak ki, elhatározták, hogy újra erőszakot alkalmaznak. Anélkül, hogy tekintettel lettek volna a „szabadság" és a „demokrácia" annyiszor kinyilatkoztatott elveire és a jóváhagyott egyezményekre, katonai támadást szerveztek az új független ország ellen, hogy megtartsák politikai és gazdasági pozícióikat, hogy a döntő hatalom Kongóban a külföldi monopóliumok kezében maradjon.

Sőt, a helyzet odáig fajult, hogy az ENSZ és apparátusa képviselői a Biztonsági Tanács helyes határozatát úgy hajtották végre, hogy nem az ENSZ segítségét kérő kormányt támogatták, hanem ellene léptek fel. Az ENSZ-szervek valójában lehetetlenné tették a törvényes Lumumba-kormány és a kongói parlament tevékenységét. Támogatták a gyarmatosítókkal egy húron pendülő szeparatista csoportokat, és így valójában előkészítették Kongó politikai és gazdasági életének megbénulását és egységének felbomlását. A törvényes kormány az ENSZ erőinek foglya lett, és így képtelen irányítani az országot.

Ezek cáfolhatatlan tények. E tények hatása alatt senki sem bújhat ki a felelősség alól, aki részt vett előidézésükben. Ezért egyetértünk a ghanai köztársasági elnök és a szovjet miniszterelnök e kérdésben kifejtett nézeteivel. Az ENSZ szervei útján azonnal köteles gondoskodni arról, hogy Kongóban helyreállítsák a törvényes Lumumba-kormány és a törvényes parlament tevékenységének szabadságát. Biztosítani kell Kongó népének azt a szuverén és sérthetetlen jogát, hogy szabadon döntsön országa sorsáról, s mentesüljön az imperializmus és a gyarmati uralom mindennemű befolyásától.

Szeretnék rámutatni egy másik esetre is. Mindenki láthatja, milyen eszközökben nem válogató nyomást gyakorolnak egy hős népre, amely elhatározta, hogy véget vet az idegen monopóliumok haracsolásának, s kivívja hazája teljes szabadságát és függetlenségét. Kuba népére gondolok, amely hősies harcával elűzte az országból Batista diktátort és cinkosait, s megszabadult az amerikai monopóliumoktól is, melyek kíméletlenül fosztogatták Kuba kincseit és nyomorba döntötték népét. Azok a kísérletek, hogy térdre kényszerítsék a kubai népet, felforgassák az ország gazdaságát, lehetetlenné tegyék

Fidel Castro kormányának tevékenységét és visszavessék Kubát az amerikai monopóliumok karmai közé, kudarcra vannak ítélve. Ezek a kísérletek még jobban leleplezik az imperializmus ragadozó jellegét, amelyet a „szabadságról" és a „demokráciáról" ezerszer elismételt frázisokkal sem lehet többé álcázni. A kubai nép hősies küzdelme a latin-amerikai népek felszabadító harcának dicső történelmi fejezete. Csehszlovákia népe rokonszenvez ezzel a harccal, mint ahogy szívélyes viszonyban van az elnyomók és a gyarmatosítók ellen küzdő valamennyi néppel. A lehető legnagyobb sikereket kívánjuk a kubai népnek és kormányának hazájuk felvirágoztatására és nemzeti függetlenségük megszilárdítására tett erőfeszítésükben.

Ezek és az egyes államok szuverenitása ellen irányuló további akciók, akármelyik imperialista állam részéről indulnak ki, múlhatatlan velejárói annak a politikának, amelyet a leghatározottabban el kell ítélni. Legfőbb ideje, hogy véget vessünk a gyarmati háborúknak, mindenekelőtt az algériai nép ellen évek óta folyó véres és igazságtalan háborúnak. Az algériai és a francia nép érdeke, hogy véget vessen a vérontásnak. A békeszerető Indonézia kormányának Nyugat-Irián kérdésében képviselt helyes és igazságos álláspontját is támogatjuk. Meggyőződésünk, hogy már véglegesen le kell számolni az egész gyarmati rendszerrel, s szélesre kell tárni a szabadság kapuját minden nép előtt.

Ezért feltétlenül támogatjuk a gyarmati országok és népek függetlenségéről szóló nyilatkozat-tervezetet, amelyet a Szovjetunió küldöttsége terjesztett ülésszakunk elé. Megragadom az alkalmat, hogy újra üdvözöljem a gyarmati rabiga alól felszabadult vagy felszabaduló népeket. Csehszlovákia kormánya és népe nevében teljes győzelmet kívánok nekik, kívánom, hogy a lehető legnagyobb sikereket érjék el országaik fejlődésében, rokonszenvünkről és támogatásunkról biztosítom őket.

Tudjuk, hogy a függetlenség elnyerése, bár jelentős, mindamellett csak az első lépés az új államok fejlődésében. A gyarmati hatalmak igyekeznek megnehezíteni az új államok önálló útját, s mindjárt kezdetben különféle egyenlőtlen szerződésekkel különböző politikai és katonai kötelezettségeket akarnak rájuk kényszeríteni. Ellene vagyunk a gyarmati uralom valamennyi — akár régi, akár új — formájának, mert akadályozza

a szabadság és a függetlenség útját választó népek fellendülését. Szilárdan állunk a gyarmati uralom rabigájától megszabadult új államok mellett. Véleményünk szerint minden nép kötelessége segíteni ezeket az államokat, hogy elfoglalhassák megillető helyüket a világban. Kötelességük megakadályozni minden beavatkozást belügyeikbe, mert ez veszélyezteti a világ békéjét és biztonságát.

Ezeket az új államokat elsősorban gazdaságilag kell segíteni, mégpedig úgy, hogy ezzel ténylegesen hozzájáruljunk gazdasági és kulturális fejlődésükhöz. Segíteni kell nyersanyag-termelésük fejlesztésében és nyersanyag-feldolgozó üzemek építésében. Segíteni kell mezőgazdaságuk fejlesztésében, a kultúra felvirágoztatásában, iskolák, kórházak stb. építésében. Mi haszna lenne az olyan „segítségnek", mely továbbra is a monopóliumok profitját szolgálja, s más formában meghosszabbítja az ország kiszipolyozását és népének nyomorát.

Az imperialista gyarmatosító köröknek — akár tetszik ez nekik, akár nem — bele kell nyugodniuk abba, hogy az újonnan felszabadult népek birtokukba veszik, és saját javukra hasznosítják hazájuk természeti és anyagi kincseit. Csehszlovákia elsőrendű feladatának tekinti, hogy önzetlen segítséget nyújtson az új államoknak és a gazdaságilag elmaradott valamennyi országnak. Az egyenjogúság elve alapján és mindennemű politikai feltételtől függetlenül már évek óta segítséget nyújtunk sok államnak. A kölcsönösen előnyös együttműködés alapján tartós barátság jött létre a Csehszlovák Szocialista Köztársaság és az újonnan függetlenné vált államok népei között, s ez a barátság a béke támasza. Különösen nagy jelentőséget tulajdonítunk a nemzetközi helyzettel és az új államok megsegítésével összefüggő kérdéseknek. Ezért az ENSZ közgyűlésének ülésszaka elé tervezetet terjesztettünk, amely maximális támogatást irányoz elő az újonnan megalakult államoknak függetlenségük megszilárdításában. Meggyőződésünk, hogy tervezetünket a közgyűlés támogatni fogja.

Küldött urak!

Elérkezett az ideje, hogy a békét tartós, megbízható alapra helyezzük. Ilyen alap elsősorban a hatékony nemzetközi ellenőrzéssel végrehajtott általános és teljes leszerelés. Meggyőződésünk, hogy az általános és teljes leszerelés az egész emberiség óriási felvirágzását eredményezné, mert lehetővé tenné

az eddig fegyverkezésre fordított óriási anyagi eszközök felszabadítását a népek javára, a rászoruló országok megsegítésére, az emberiség legmerészebb terveinek megvalósítására.

A leszerelési tárgyalásokban döntő fordulatot jelentett egy évvel ezelőtt az a nagy kezdeményezés, amelyet a Szovjetunió és személyesen Nyikita Szergejevics Hruscsov, a Szovjetunió Minisztertanácsának elnöke az ENSZ közgyűlésének XIV. ülésszakán tett. A világ közvéleményének széles rétegei lelkesedéssel fogadták, s mindenképpen támogatták a szovjet kormányjavaslatot, amelyen a közgyűlés 1959. november 20-án hozott fontos határozata alapult. Ez a határozat korunk legfontosabb problémájának minősítette az általános és teljes leszerelést, s felszólította a kormányokat, tegyenek meg mindent ennek konstruktív megoldására.

E rendkívül nagy jelentőségű okmány alapján kezdte meg munkáját Genfben a tízhatalmi leszerelési bizottság, amelyben a Szovjetunió és több más szocialista ország küldöttsége, köztük a Csehszlovák Szocialista Köztársaság küldöttsége is részt vett. Csehszlovákia nagyon komolyan vette a tárgyalásokat. Világos irányelveket adtunk küldöttségünknek, s feladatává tettük, hogy a szovjet javaslattal és az ENSZ határozatával összhangban következetesen szorgalmazta az egyezmény mielőbbi megkötését. Az ENSZ közgyűlésének világosan megfogalmazott határozata és egyhangú jóváhagyása alapján joggal vártuk, hogy a leszerelési program kidolgozása tölösleges huzavona nélkül történik. A bizottság munkájának eredménye azonban éppen az ellenkezőjét bizonyítja. A bizottság munkáját lehetetlenné tette az a tény, hogy a nyugati hatalmak képviselői eleve nem törekedtek a leszerelés konkrét megoldására. Az egyik oldalon a Szovjetunió és más szocialista országok az ENSZ-közgyűlés XIV. ülésszakának felhívásával összhangban a nemzetközileg hatékonyan ellenőrzött általános és teljes leszerelés programjának mielőbbi kidolgozására törekedtek. Köztudomású, hogy küldöttségeik a legnagyobb jóakaratot tanúsították. Sok új, konstruktív javaslatot tettek a megegyezésre, s ezekben, különösen az 1960. június 2-i javaslatban messzemenően figyelembe vették a nyugati hatalmak nézeteit és álláspontját. A másik oldalon azonban az Amerikai Egyesült Államok és szövetségesei a közgyűlés határozatával ellentétben meghiúsították mindennemű haladás el-

érését, s csak a folytatódó fegyverkezés ellenőrzéséről beszéltek.

Az amerikai kormány vezetői nem titkolják, hogy az Egyesült Államok kormánya nem törekszik általános és teljes leszerelésre, hanem csupán az ellenőrzés bevezetésére. Eisenhower elnök szeptember 22-én itt elhangzott felszólalásában a kozmikus leszerelés kérdésével foglalkozott, s azt hajtogatta, hogy el kell hárítani a háborút más bolygókon. Megértjük az amerikai kormány szempontját, hiszen az Egyesült Államok az űrrepülésben nem ért el olyan nagy sikereket, mint a Szovjetunió.

Mindenki tudja, hogy a szovjet tudomány és technika sikerei az űrkutatásban is az egész emberiség érdekét, a békét szolgálják. Az Egyesült Államokban viszont nyilvánosan elismerik, hogy katonai felderítés céljából készülnek felbocsátani mesterséges égitesteket.

A háború és a béke kérdését illetően ma mindenekelőtt a földi helyzettel kell foglalkozni, ahogyan azt a közgyűlés tavalyi ülésszaka az általános és teljes leszerelésről szóló határozatában egyhangúlag követelte. Gondoljunk csak a nagyszámú katonai támaszpontra, ahonnan naponta hidrogénbombával megrakott bombázó gépek szállnak fel olyan utakra, amelyeket itt amerikai részről egy szóval sem említettek. Az Egyesült Államok elnöke beszélt ugyan a teljes leszerelés eszméjéről, de végrehajtását a beláthatatlan jövőre halasztotta, s legközelebbi intézkedésként a fegyverkezés ellenőrzését követelte.

Arra a következtetésre kell tehát jutnunk, hogy az Egyesült Államok kormánya nem gondol konkrét leszerelési intézkedésekre, hanem továbbra is katonai fölény megszerzésére törekszik. Ebben a szellemben jártak el képviselői a tízhatalmi bizottságban. A világ közvéleménye joggal teszi fel a kérdést: kinek van szüksége leszerelés nélküli ellenőrzésre, ami lehetővé teszi fontos értesülések szerzését más országok védelmi készültségéről? Tökéletesen nyilvánvaló, hogy ilyen értesülésekre csak annak van szüksége, aki agresszióra készül, s arra törekszik, hogy váratlan támadással hatástalanítsa a megtámadott állam védelmi eszközeit és biztosítsa magát a visszavágás ellen.

Ez nem az általános és teljes leszerelés útja, nem a nemzetközi béke és biztonság megszilárdításának útja. Ellenkezőleg,

az ilyen javaslatok nem vezethetnek másra, mint az államok viszonyában tapasztalható bizalmatlanság fokozódására és a feszültség kiéleződésére. Nem lehet csodálkozni tehát azon, hogy ilyen körülmények között a leszerelési bizottság munkájában nem mutatkozott semmilyen haladás. Olyan helyzet alakult ki, hogy az öt nyugati küldöttség igyekezett mesterségesen elhúzni a tárgyalásokat, s így azt a hamis látszatot kelteni a világ közvéleményében, hogy mégiscsak történik valami a leszerelés érdekében. Valójában ezek a tárgyalások folytatódó lázas fegyverkezésük álcázására szolgáltak.

A szocialista országok, Csehszlovákiát is beleértve, nem voltak hajlandók részt venni a világ közvéleményének félrevezetésében. Miután látták, hogy a nyugati küldöttségek nem akarnak komolyan tárgyalni, elhatározták, hogy a leszerelés kérdésének további megvitatását az ENSZ jelenlegi közgyűlése elé, vagyis az elé a fórum elé terjesztik, amely egy esztendővel ezelőtt egyhangúlag síkra szállt az általános és teljes leszerelés mellett.

Az Egyesült Államok kormánya képviselője útján kijelentette, hogy ezt a kérdést nem lehet ilyen széles plénumon eldönteni és megoldani. Mi azt állítjuk, hogy a közgyűlés eldöntheti ezt a kérdést, mégpedig elvileg. Miért ne dönthetne a közgyűlés a nemzetközileg ellenőrzött általános és teljes leszerelésről. Miért ne mondhatná meg a plénum nagy vonalakban, hogyan képzeli a leszerelést, és miért ne utasíthatná az ENSZ más szerveit, hogy a megállapított elvekből kiindulva dolgozzák ki e feladat végrehajtásának részleteit.

A leszerelés komoly, érdemleges megvitatása a Csehszlovák Szocialista Köztársaság kormánya szerint az ENSZ-közgyűlés XV. ülésszakának egyik legfontosabb feladata. Meggyőződésünk, hogy az általános és teljes leszerelés hatékony nemzetközi ellenőrzéssel történő megvalósítása — korunk legidőszerűbb feladata. Küldöttségünk ezért minden erejét latba veti, hogy ebben a kérdésben itt döntés szülessen.

Küldött urak!

Békeszerető külpolitikánk lényegéből és alapvető nemzeti céljainkból következik, hogy érdekeltek vagyunk az általános és teljes leszerelés mielőbbi megoldásában. Nemzeti érdekeinket újra fenyegeti a Német Szövetségi Köztársaságban fejét felütő militarizmus és revansizmus. Keserű történelmi tapasz-

talatokat szereztünk a német imperializmussal kapcsolatban. Csehszlovákia Münchennek a második világháborúba torkolló útján a hitleri agresszió első áldozata lett. Ez arra késztet bennünket, hogy a legnagyobb éberséggel figyeljük a nyugati határainkon túl lejátszódó veszélyes fejleményeket, amelyek újra veszélyeztetik az európai népek biztonságát és a világbékét.

Míg a legnagyobb megelégedéssel értékelhetjük a helyzet alakulását a Német Demokratikus Köztársaságban, ahol következetesen végrehajtották a potsdami egyezmény rendelkezéseit, s valóban békeszerető és demokratikus államot teremtettek, minden okunk meg van rá, hogy egyre inkább aggódjunk a másik német állam, a Német Szövetségi Köztársaság fejlődése miatt.

Hovatovább egyre jobban bebizonyosodik, hogy a Német Szövetségi Köztársaság kormánykörei ugyanarra az útra lépnek, amelyen a német imperializmus Hitler idején haladt. Németország nyugati részében nem hajtották végre a potsdami egyezménynek azokat a rendelkezéseit, amelyek gyökerestől kiirtották volna a német militarizmus támadó szellemét, s biztosították volna egész Németország békés és demokratikus fejlődését.

Mindenki saját szemével láthatja, hogy a bankároknak és fegyvergyárosoknak ugyanazon, de most még hatalmasabb körei, amelyek a náci diktatúrát hatalomra juttatták, ma a megújhodott nyugatnémet militarizmus fő pillérei.

A bonni kormány képviselői bebizonyították, hogy semmiféle nemzetközi kötelezettséget nem tartanak magukra nézve érvényesnek. Nyugat-Németországban tovább folyik a német militarizmus újjászületése, egyre korszerűbb fegyverekkel szerelik fel a Bundeswehrt. Már ez is meggyőzően bizonyítja, hogy mennyire nem lehet hinni a nyugatnémet kormány fennen hangoztatott jószándékának őszinteségében.

Adenauer kancellár 1949-ben kijelentette, hogy „ellenzi egy új német hadsereg megalakítását". Mai minisztere Strauss akkor még így beszélt: „Száradjon le a keze annak, aki még egyszer fegyvert akar fogni."

Ámde már az 1954-es úgynevezett párizsi egyezmények megnyitották az utat a nyugatnémet hadsereg kiépítéséhez, s lehetővé tették a Német Szövetségi Köztársaság belépését az

Északatlanti Szövetségbe. A nyugati hatalmak akkor kijelentették, hogy ezek az egyezmények egyúttal garantálják Nyugat-Németország katonai ellenőrzését, és megakadályozzák a német támadó szellem feltámadását.

Adenauer kancellár még 1957 áprilisában Kielben váltig erősítgette: „Nem akarunk semmilyen atomfegyvert..." „Tudatosan elutasítjuk a Bundeswehr atomfelfegyverzését."

Mi maradt az említett nyilatkozatokból és a szerződésekben vállalt kötelezettségekből? Az annyira hangoztatott korlátozásoknak és ellenőrző intézkedéseknek ma már csak a roncsai vannak meg. Ma a helyzet úgy fest, hogy a nyugatnémet hadsereget a legújabb típusú repülőgépekkel és különböző fajtájú atomtöltetek célbajuttatására alkalmas rakétákkal szerelik fel.

De a nyugatnémet militaristák ma már nem elégednek meg ezzel. A Bundeswehr vezérkara ez év augusztusában provokációs emlékiratában követelte a Német Szövetségi Köztársaság atomfelfegyverzésének meggyorsítását. Ezt ugyanazok a tábornokok követelik, akik Hitler vezérkarában előkészítették és megvalósították a békeszerető országok ellen intézett támadást.

A német militarizmus háborús előkészületének útja tehát Adenauer idejében lényegében ugyanolyan, mint az első és a második világháború előtt.

Minden józanul gondolkodó ember tisztában van vele, hogy az Északatlanti Szövetség tagállamai vezető köreinek, különösen pedig az Amerikai Egyesült Államoknak uszítása és támogatása nélkül nem kerülhetett volna sor ezekre a veszélyes fejleményekre.

Éppen az Északatlanti Szövetség lett az az eszköz, amelynek révén a nyugatnémet militarizmus az újabb expanziót előkészíti. A nyugatnémet militarizmus a NATO segítségével nukleáris fegyverhez jut, katonai támaszpontokat szerez más államok területén, eléri, hogy teljesen felszabadul előtte az út katonai erejének korlátlan növelésére.

Azoknak, akik a Német Szövetségi Köztársaság mai fejlődését és agresszív politikáját oly buzgón támogatják, nem volna szabad megfeledkezniök arról, hogy a német imperializmus támadásának éle a múlthoz hasonlóan ezúttal is ellenük fordulhat. Akkor, 1938-ban, ez a támogatás Münchenhez és Csehszlovákia feláldozásához vezetett, megnyitotta a második

világháborúhoz vezető utat. Ma Nyugat-Németország imperialista expanziós próbálkozásai esetén természetesen nem kerülne sor újabb Münchenre — legalábbis nálunk semmiképpen sem.

De nem véletlen Meyersnek, Északrajna-Westfália miniszterelnökének nemrégiben elhangzott beszéde, amelyben Németország 1871. évi határainak visszaállítását követelte.

A bonni kormány békeellenes politikája, amelyet a nyugati hatalmak támogatnak, már most is igen súlyos következményekkel jár.

Újból felüti fejét a nácizmus, amelynek felhábo rító antiszemita provokációit nemrégiben az egész világ közvéleménye elítélte. A Német Szövetségi Köztársaság államapparátusában vezető állást töltenek be olyan volt hitleristák, akik súlyos gaztetteket követtek el, de megszöktek az igazságos büntetés elől. Sokan közülük a német imperializmus hódító politikájának fő képviselői.

A bonni kormány csupán a világ közvéleményének nyomására volt kénytelen eltávolítani a miniszteri bársonyszékből Oberländer háborús bűnöst, akinek gaztettei Csehszlovákia megszállása idején a mi népünket is sújtották. Felháborító Globkenak, Adenauer kancellár legszorosabb munkatársának az esete is. Globke továbbra is államtitkár, jóllehet bebizonyosodott közvetlen részvétele sok millió embernek, főleg különböző európai országok zsidó állampolgárainak kiirtásában. Például 1941 szeptemberében Szlovákiában az ő személyes részvételével adták ki az úgynevezett zsidótörvényt, amelynek alapján Szlovákia zsidó lakosságát tömegesen irtották. A bonni kormány nem lépett közbe számos további személy ellen sem, akiknek gaztetteiről sok esetben csehszlovák köröktől is meggyőző bizonyítékokat kapott.

A Német Szövetségi Köztársaság veszélyes belpolitikai fejlődése igen ártalmasan hat a nyugatnémet ifjúság nevelésére is. A tantervek, az irányelvek, a tankönyvek és segédeszközök azt bizonyítják, hogy a bonni kormány felelős a nyugatnémet ifjúságnak a háborúra való pszichológiai előkészítéséért.

Ennek az áldatlan helyzetnek a következménye, s egyben a nyugatnémet kormánykörök támadó terveinek bizonyítéka az, hogy nyíltan területi követelésekkel lépnek fel és revansra áhítoznak.

A Német Szövetségi Köztársaság keleti szomszédai, nem utolsósorban Csehszlovákia ellen támasztott revansista és reviziós követeléseit ma már egészen nyíltan hangoztatják a nyugatnémet kormány hivatalos tényezői.

Adenauer kancellár az úgynevezett „áttelepítettek alapokmányának" 10. évfordulója alkalmából ez év augusztus elején küldött táviratában kijelentette, hogy „a szövetségi kormány azonosítja magát az áttelepítettek követeléseivel".

Stein bajor miniszter ez év június elején Münchenben azt mondotta, hogy Nyugat-Németország nem létezhet a keleti területek nélkül, s hogy kénytelen lesz újból veszélyeztetni Európát, ha nem kapja meg szépszerével a keleti területeket.

Ismételten hasonló kijelentést tett Seebohm, a bonni kormány minisztere is különféle revansista találkozókon és közvetlenül Csehszlovákia határai mentén is.

Szeretném hangsúlyozni, hogy a német militarizmus és revansizmus felől fenyegető veszélyre nem azért hívjuk fel a figyelmet, mintha féltenénk állami függetlenségünket vagy pedig gyűlölnénk a német nemzetet. Köztársaságunkat teljesen szilárd és megbízható szövetségi kötelékek fűzik a Szovjetunióhoz és a többi szocialista országhoz. Ez a tény jobban garantálja köztársaságunk biztonságát, mint bármi más a múltban. A magunk részéről nem szándékozunk ellentüntetéseket szervezni a Német Szövetségi Köztársaság határain, s nem akarunk „revansként" léggömböket, röplapokat és ehhez hasonlókat hozzájuk küldeni.

Azért hívjuk fel a figyelmet erre a veszélyre, mert elegendő tapasztalattal rendelkezünk a nagynémet sovinizmussal és fasizmussal kapcsolatban, amely célja érdekében a világot újból háborúba képes dönteni, mihelyt erre lehetősége és megfelelő alkalma nyílik.

Ezért most mindazok számára, akiknek szívén fekszik a világbéke sorsa, parancsoló szükségesség, hogy erélyes intézkedéseket tegyenek az újabb háború Nyugat-Németországban kialakuló egyik legveszélyesebb tűzfészkének felszámolására. Hasonlóképp véget kell vetni a nyugat-berlini tarthatatlan helyzetnek is. Az a tény, hogy a leszerelésről mindeddig nem jött létre megegyezés, lehetővé teszi, hogy a nyugatnémet militaristák újból támadó fegyvereket — szárazföldi, légi és tengerészeti fegyvereket — halmozzanak fel, támadó hadse-

reget építsenek ki és olyan eszközöket kaparintsanak meg, amelyek lehetővé teszik számukra a végzetes „első lövés" leadását.

A még mindig nyílt német kérdés, a nyugati hatalmak részéről a két német állammal való békeszerződés megkötésének és a nyugat-berlini kérdés megoldásának elutasítása bonyolulttá teszi az egész nemzetközi helyzetet, s megkönnyíti a leszerelés és a béke ellenségeinek mesterkedéseit.

A német kérdés megoldása szempontjából nagy hozzájárulást jelentenek a Német Demokratikus Köztársaság kormányának nemrégiben az ENSZ valamennyi tagállama elé terjesztett javaslatai, amelyek szerint fokozatosan mindkét német állam területén meg kell valósítani az általános és teljes leszerelést. Minden tekintetben támogatjuk a Német Demokratikus Köztársaság kormányának ezeket a javaslatait.

Valamennyi ország, különösen a nagyhatalmak felelősségére hivatkozunk, s követeljük, hogy a lehető leggyorsabban írják alá a békeszerződést mindkét német állammal, és oldják meg Nyugat-Berlin kérdését, ami keresztülhúzná a nyugatnémet militaristák támadó terveit, egyszersmind pedig biztosítaná Európa békéjét.

Küldött urak!

Az itt elhangzott beszédek egytől-egyig azt bizonyítják, hogy a jelenlegi helyzet rendkívül felelősségteljes, és az Egyesült Nemzetek Szervezetére is rendkívül komoly feladatokat ró.

Az Egyesült Nemzetek Szervezete azonban ezeket a feladatokat csak akkor teljesítheti becsülettel, ha szigorúan az alapokmány szellemében jár el. Sajnos, nem kevés az olyan gyakorlati példa, amelynek semmi köze az alapokmányhoz, s amely azon a kísérleten alapul, hogy bizonyos hatalmak igazságtalan politikájának és önző céljainak megvalósítása útján visszaéljenek az Egyesült Nemzetek Szervezetének tekintélyével. Mindenekelőtt újból rá kell mutatni, milyen módon tagadják meg a Kínai Népköztársaság törvényes kormányától azt a jogot, hogy elfoglalja helyét az ENSZ-ben. Még mindig fennáll az a szégyenteljes helyzet, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezetében a Kína kormánya számára fenntartott helyen olyan emberek ülnek, akiket már több mint tíz évvel ezelőtt kiűztek Kínából, és akik senkit sem képviselnek.

Szégyen, hogy ebben a szervezetben nincs törvényes képvi-

selete annak a nagyhatalomnak, amely lakosai számát és területe nagyságát tekintve a világ legnagyobb országai közé tartozik, s amely mérföldes léptekkel fejleszti gazdaságát és kultúráját. Ugyanakkor ennek az országnak Ázsiában és a világban betöltött szerepét már senki sem meri tagadni. Az, hogy a kínai nép képviselői nincsenek jelen ezen az ülésszakon, sokat árt a béke és a nemzetközi együttműködés ügyének.

Ugyanígy meg kell oldani a Mongol Népköztársaság tagságának kérdését is. A Mongol Népköztársaság népe és kormánya mélységesen békeszerető és eleget tett az ENSZ új tagjai felvételével szemben támasztott valamennyi követelménynek.

Ha az Egyesült Nemzetek Szervezetét egyetemes szervezetnek akarjuk nevezni, akkor elengedhetetlenül szükséges, hogy valamennyi nemzet képviselve legyen benne. A csehszlovák küldöttség egyetért azzal a véleménnyel, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezetének apparátusát módosítani kell a tagállamok új összetételének, valamint a szervezet előtt megoldásra váró új, bonyolult feladatoknak megfelelően. Ezért támogatja Nyikita Szergejevics Hruscsovnak, a szovjet kormány elnökének egy, háromtagú kollektív végrehajtó szerv létesítésére irányuló javaslatát, valamint az ENSZ apparátusában szükséges változtatásokra irányuló javaslatát.

Az amerikai képviselő pénteki felszólalásában az ENSZ főtitkárának és az ENSZ apparátusának bírálatát, valamint az e kérdés megoldására tett szovjet javaslatokat az ENSZ válságának minősítette. Ez több mint furcsa álláspont. Az Egyesült Nemzetek Szervezete nem áll vagy bukik főtitkárával és apparátusával. Ezek csupán a szervezet igazgatási és végrehajtó segédszervei. Az Egyesült Nemzetek Szervezete világszervezet, amelynek tagjai szuverén államok, s amely az alapokmányban rögzített szilárd elveken alapul. Az ENSZ közgyűlése, a Biztonsági Tanács és az ENSZ egyéb szervei megtárgyalják és megoldják a nemzetek közötti kölcsönös kapcsolatok és együttműködés problémáit, s emellett az apparátus feladata az, hogy teljesítse és megvalósítsa az ENSZ szerveiben jóváhagyott utasításokat és intézkedéseket.

Véleményünk szerint a Nyikita Szergejevics Hruscsov, a Szovjetunió Minisztertanácsának elnöke által a háromtagú kollektív végrehajtó csúcsszerv létesítésére vonatkozóan előterjesztett javaslatok teljesen megfelelnek azoknak a demok-

ratikus elveknek, amelyeken az Egyesült Nemzetek Szervezete alapul.

Figyelembe kell venni, hogy az ENSZ összetétele az elmúlt 15 év folyamán lényegesen megváltozott. A tagállamok száma csaknem megkétszereződött, s ugyanakkor az államok három csoportja alakult ki. Számos ország az úgynevezett nyugati kapitalista rendszer híve, itt van továbbá a szocialista országok csoportja és végül az aktív semlegesség politikáját folytató államok igen népes csoportja. Ilyen jelenleg az objektív helyzet az ENSZ-en belül. Az ENSZ és az ENSZ-szervek helyes és hatékony működésének problémáját reálisan csak ezen objektív helyzet figyelembevételével lehet megoldani.

Szerintünk az Egyesült Nemzetek Szervezetében valamennyi állam érdekeinek kifejezésre kell jutni, tekintet nélkül arra, hogy az egyes államok melyik csoportba tartoznak. Például mi sohasem fogunk egyetérteni azzal, hogy az ENSZ csupán a nyugati kapitalista országok érdekeit és akaratát fejezze ki. Ezeknek az országoknak a képviselői sohasem egyeznének bele abba, hogy az ENSZ egyoldalúan a szocialista országok érdekeit és akaratát fejezze ki. Ezért olyan állapot kialakítására kell törekedni, amelyben semmiféle egyoldalúságra nem kerülhet sor, hanem valamennyi intézkedés sokoldalú értelmezést nyer, s a jóváhagyott határozatok magyarázata sem fog ártani valamelyik országnak vagy az országok valamely csoportjának, mint például Kongó esetében történt.

Tegyük fel, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezetében megegyezés jön létre a hatékony nemzetközi ellenőrzés mellett történő általános és teljes leszerelés megkezdésére, hogy megalakulnak az ENSZ fegyveres erői vagy más meghatározott jogkörrel rendelkező szervek. Márpedig ehhez előbb vagy utóbb eljutunk, mert meg akarjuk akadályozni a háborút, s a nemzetek végül kikényszerítik a leszerelést. Vajon hiheti-e valaki, hogy Csehszlovákia vagy más szocialista ország egyetértene azzal, hogy az ENSZ fegyveres erőinek egyedüli parancsnoka például a jelenlegi főtitkár legyen? Ebbe sohasem egyeznénk bele. De mi sem kergetünk ábrándokat és nem várjuk az Egyesült Államok hozzájárulását ahhoz, hogy az ENSZ fegyveres erői valamelyik szocialista ország képvi-

selőjének parancsnoksága alatt álljanak. Nem marad más hátra, mint mérlegelni egy olyan kollektív szerv létesítését, amelyben képviselve van valamennyi érdekelt fél. Éppen ilyen szerv megalakítását javasolja a Szovjetunió.

Ami a semleges országokat illeti, tudvalevőleg fontos szerepet játszanak a békés egymás mellett élésre irányuló jelenlegi erőfeszítésekben. Ezért teljesen jogos az a követelés, hogy ezek az országok sokkal számottevőbb képviseletet nyerjenek az ENSZ szerveiben, többek között a javasolt háromtagú titkárságban is. Ugyanígy a semleges országok képviselőit is meg kellene hívni a leszerelésről folytatott konkrét tárgyalásokra és a tízhatalmi bizottságba. Hiszen a semleges országoknak is érdekük a háborúk elhárítása és a leszerelés. Jól tudják, hogy egy jövő háború őket is sújtaná, hogy ebben a háborúban nem lennének puszta szemlélők. Nem kétséges, hogy van mondanivalójuk a leszerelés kérdésével kapcsolatban is, és hogy a tárgyalások során bizonyosan pozitív szerepet játszanának.

Ha nyugodtan és megfontoltan mérlegeljük a szovjet kormány elnökének javaslatait, amelyek szerint az objektív feltételekkel összhangban módosítani kell az ENSZ szervezetét, akkor azt látjuk, hogy itt nincs szó semmilyen „hadüzenet"ről" az Egyesült Nemzetek Szervezete ellen, sem pedig e szervezet szétzúzásáról vagy annak válságáról.

Ha valamilyen válságról beszélhetünk, akkor csupán az amerikai kormány azon régi elgondolásának válságáról lehet szó, amely az Egyesült Államok valamilyen feltételezett vezető szerepéből és a többi ország alárendeltségéből indul ki. Nos, az Egyesült Államok kormányának bele kell törődnie abba, hogy az ENSZ nem a függvénye, hanem szabad és egyenlő jogú tagokkal rendelkező nemzetközi szervezet, maga az Egyesült Államok pedig a tagállamok egyike, nagy és így jelentős tagállama lesz. Jó volna, ha az Egyesült Államok kormánya az ENSZ-hez való viszonyát illetően elvetné túlhaladott koncepcióját, s az új helyzetnek megfelelő új koncepciót fogadna el.

Az amerikai politikusoknak hozzá kell szokniuk, hogy nem fog mindenki egyetérteni az általuk hirdetett alapelvekkel. Emellett az Amerikai Egyesült Államok mit sem nyer azzal, ha mindazokat, akik nem értenek egyet politikájával, kom-

munistának vagy kommunista csatlósnak minősíti. A vezető amerikai politikusoknak meg kell érteniük, hogy az Egyesült Államok korlátlan politikai és gazdasági uralma a többi ország fölött — egyszer s mindenkorra a múlté. A világ és a társadalom fejlődik, egyre újabb és újabb nemzetek és államok alakulnak, s természetes, hogy a bel- és a külpolitika terén országuk és népük érdekeinek, szükségleteinek megfelelő saját utakat keresnek. Ennek következtében ellentétbe kerülnek a gyarmattartó imperialista hatalmak érdekeivel. Ezt a fejlődést nem akadályozhatja meg semmilyen politikai erő, a gazdasági, politikai vagy katonai nyomás semmilyen politikája.

Ha megvalósítjuk a szovjet kormánynak az ENSZ szervezete és tevékenysége megjavítására irányuló javaslatait, ezzel megszilárdítjuk az ENSZ-et, növeljük tekintélyét és akcióképességét. Ez hozzásegíti majd az Egyesült Államok kormányát annak a körülménynek helyesebb értékeléséhez, hogy az ENSZ-et vendégül látja országa földjén, továbbá ahhoz a felismeréshez, hogy ennek megfelelően kell kezelnie az érkező küldöttségeket.

A csehszlovák kormánynak őszinte érdeke, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezete, amelynek alapítói közé tartozunk, mindenben hű maradjon fennkölt eszméihez, és hatékonyan segítse elő megvalósításukat.

Amikor felhívjuk a figyelmet az ENSZ tevékenységének egyes komoly fogyatékosságaira és bizonyos intézkedéseket javasolunk, ezt azzal az őszinte óhajjal tesszük, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezete fontos szerepet játsszon a emberiség békés jövőjének biztosításában.

Küldött urak!

A Csehszlovák Szocialista Köztársaság nem nagy ország. De ennek az országnak ezeréves gazdag történelme van, ez az ország beírta nevét Európa történetébe, ez az ország fejlett kultúrával és szorgalmas, békeszerető néppel rendelkezik.

Büszkék vagyunk hazánk gazdag haladó hagyományaira, s igyekszünk tovább fejleszteni őket az új időszak eszményeinek szellemében, a szocializmus nagy humánus alapelveinek szellemében. Szabad életének tizenöt esztendeje alatt népünk saját szívós munkájával nem csekély eredményeket ért el. Ma sokkal jobban és gazdagabban élünk, mint bármikor azelőtt.

Minden erőnkből hozzájárulunk a nemzetek közötti béke és barátság megszilárdításához.

Csehszlovák Szocialista Köztársaságunk önálló szuverén állam, kormányunk népünkkel együtt dönt hazánk bel- és külpolitikájának kérdéseiben. Nem vagyunk semmiben sem alávetve annak, amit az amerikai képviselők itt szovjet imperializmusnak neveznek.

A Szovjetunióhoz fűződő viszonyunk nemzeti létünk lényegéből fakad. A Szovjetunió a legsúlyosabb időkben valóban történelmi segítséget nyújtott nekünk. A fasiszta hatalmak leverésével meghiúsította Hitlernek a cseh és szlovák nemzet felszámolására irányuló terveit, és segítségünkre volt abban, hogy újból elnyerjük szabadságunkat és függetlenségünket. Ezért sorsunk egyszer s mindenkorra egybekapcsolódik a szocialista államok nagy családjának sorsával, köztársaságunk önállóságát a Szovjetunióval kötött szövetségi szerződések biztosítják. Csehszlovákia soha többé nem lesz spekuláció tárgya és játékszer a nyugati hatalmak kezében, mint még nemrég volt.

Azt, hogy népünk végleg szakított a kapitalista világ képviselőivel, ezek az emberek saját számlájukra is írhatják. Ők voltak azok, akik 1938-ban hűséges szövetségesüket, a Csehszlovák Köztársaságot Hitler martalékául dobták oda abban a hiedelemben, hogy ezzel kielégítik, s ugyanakkor megnyitják előtte a Kelet felé vezető utat.

Ezért 1948 februárjában nem volt szó nálunk államfordulatról. A népi demokratikus rendszer hazánkban már 1945-től fennállott és sikeresen fejlődött. 1948 februárjában népünk meghiúsította a reakciós puccskísérletet, s kiebrudalta mindazokat, akik a régi müncheni és kollaboráns politikát, a kapitalisták érdekeinek megfelelő, de a nemzet érdekeivel elvileg ellenkező politikát akarták folytatni.

Azok a néhány ezer főre tehető emberek, akik nem értenek egyet rendszerünkkel, és akik közül néhányan külföldre menekültek, s itt az Egyesült Államokban is vannak, ezek az emberek már régen eljátszották szerepüket, s népünk számára nem léteznek többé.

Amennyiben önök Nyugaton ezekre az emberekre támaszkodnak, ezt az önök kissé furcsa szórakozásának tartjuk. Sem-

mi kifogásunk ellene, ha kedvük tartja, hogy továbbra is ezzel szórakozzanak.

Ha önök minden évben sok millió dollárt fordítanak az országunk ellen irányuló felforgató és uszító tevékenységre, ezt kidobott pénznek tartjuk.

Küldött urak!

Beszédem végére érve, biztosítom önöket, hogy a mi Csehszlovák Szocialista Köztársaságunk a jövőben is a haladás és a béke útját fogja követni. Támogatni fogunk minden olyan kezdeményezést és minden olyan intézkedést, amely elősegíti a békés egymás mellett élés politikájának térhódítását és a tartós világbéke biztosítását.

MEHMET SHEHU ELVTÁRS BESZÉDE

(1960. szeptember 26.)

Elnök úr! Uraim!

Mint az Albán Népköztársaság elnöke, az albán kormány és az albán nép nevében örömmel üdvözlöm az Egyesült Nemzetek Szervezetének közgyűlését, és sok sikert kívánok fontos munkájához.

Az Albán Népköztársaság kormánya nagyra értékeli az Egyesült Nemzetek Szervezetének, annak a szervezetnek nemes szerepét, amelynek létrehozásához a náci fasizmus ellen a többi szövetséges néppel vállvetve vívott önfeláldozó harca révén az albán nép is hozzájárult. Békeszerető államunk politikája bizonyítja, hogy az albán kormány nem téveszti szem elől az ENSZ alapokmányában rögzített elveket és célokat.

Egy évvel ezelőtt az ENSZ-közgyűlés a nemzetközi feszültség viszonylagos enyhülésének körülményei között végezte munkáját. Ebben a tekintetben nagy jelentőségűek voltak a szovjet kormánynak az általános és teljes leszerelésre vonatkozó javaslatai. E javaslatok, valamint a csúcsértekezlet összehívására vonatkozóan a Szovjetunió, az Egyesült Államok, Anglia és Franciaország között létrejött megegyezés nyomán megszületett a béke és a biztonság megszilárdulásának reménye.

Az Albán Népköztársaság kormánya, amely mindenkor harcolt és harcolni is fog a békéért, a népek barátságáért, a békés egymás mellett élés politikájának diadaláért, üdvözölte és tevékenyen támogatta a nemzetközi kapcsolatok terén egy évvel ezelőtt tapasztalt kedvező irányzatot..

Meg kell állapítanunk, hogy ebben az évben az ENSZ-köz-

gyűlés ülésszaka feszült légkörben, a nemzetközi helyzet kiéleződésének körülményei között végzi munkáját, s ez az imperialista reakciós körök „hidegháborús" politikájának és „erőpolitikájának" a következménye.

Most a népek az ENSZ-re, erre a nagy jelentőségű nemzetközi fórumra tekintenek, és joggal elvárják, hogy megtalálja a háborús veszély elhárításának, a tartós béke biztosításának módját. Ezen az ülésszakon egész sor ország tekintélyes államférfiai vesznek részt, ami kétségtelenül kedvező feltételeket teremt ahhoz, hogy munkája során hatékony lépések történjenek a béke megszilárdítása érdekében.

Az Albán Népköztársaság kormányának véleménye szerint a feszültség jelenlegi kiéleződésének körülményei között azoknak a kormányoknak, amelyek valóban érzik a népükkel és az egész emberiséggel szemben rájuk háruló felelősséget, nem lehet szentebb feladatuk, mint hogy minden erejüket a béke és a nemzetközi biztonság megőrzésére fordítsák.

A virágzó szocialista rendszer és a kapitalista rendszer párhuzamos fennállása objektív valóság, s nem függ azoknak a köröknek és kormányoknak óhajától, amelyeknek fő céljа a kapitalista rendszer örökössé tétele és a szocialista rendszer megsemmisítése.

Kormányunk szilárd meggyőződése, hogy a kialakult új történelmi feltételek között a béke biztosításához, az emberiségnek egy harmadik világháborútól való megmentéséhez egyetlen út vezet — a két társadalmi rendszer békés egymás mellett élése.

Az Albán Népköztársaság a békés egymás mellett élés híve, mert az albán nép ellenzi a háborút, mert a béke a szocialista rendszer lényegéhez tartozik, s országunk tizenhat évvel ezelőtt ennek a rendszernek útjára lépett. Erről tanúskodik az Albán Népköztársaság minden tette, egész békepolitikája. A békés egymás mellett élés a mi értelmezésünk szerint az emberiség fejlődésének jelenlegi történelmi szakaszában a két rendszer közötti nemzetközi kapcsolatok szükséges formája.

Míg azonban a szocialista államok, a független nemzeti államok, valamint azok az államok, amelyek semleges politikát folytatnak — s ezt a semlegességi politikát az albán kormány támogatja és a béke megvédéséhez való hozzájárulásnak tekinti —, továbbá maguknak a tőkésországoknak széles nép-

rétegei a békés egymás mellett élés szilárd hívei és harcosai, addig az Egyesült Államok reakciós körei és szövetségeseik a békés egymás mellett élés politikájának ádáz ellenségei és háborúra vezető politikát folytatnak.

Az amerikai reakciós körök a feszültség enyhülésének megakadályozása végett rátértek a nyílt agresszív cselekményekre, amilyen például az, hogy 1960. május 1-én „U—2" repülőgépet küldtek a Szovjetunió területe fölé. Tudvalevőleg ez az esemény torpedózta meg a csúcstalálkozót és vezetett a helyzet kiéleződésére. Az Egyesült Államok elnöke a diplomácia történetében példa nélkül álló nyilatkozatot tett, amelyben a kémkedést az Egyesült Államok hivatalos és törvényes politikájának nyilvánította. Hogyan egyeztethetők össze az ilyen cselekmények a békés egymás mellett éléssel? Ezek a cselekmények durván sértik az Egyesült Nemzetek Szervezetének alapokmányában rögzített elveket, a független államok között békeidőben fennálló kölcsönös kapcsolatok alapelveit, provokálják mindazokat az államokat, amelyek szívükön viselik a nemzeti szuverenitás és a béke ügyét.

Az Albán Népköztársaság kormánya úgy véli, hogy minden egyes állam nemzeti szuverenitásának tiszteletben tartása az államok közötti normális és békés kapcsolatok alapfeltétele. Ezért az Egyesült Államok kormányának magatartását, mint a béke ügyére nézve rendkívül veszélyes megnyilvánulást, el kell ítélnünk. Teljes mértékben támogatjuk a Szovjetunió tökéletesen helyes álláspontját. Ez az egyetlen helyes és méltó álláspont egy olyan állam részéről, amely védelmezi a sérthetetlenségét és a békét.

A közgyűlésnek ez az ülésszaka meg fogja tárgyalni az Egyesült Államoknak a Szovjetunió ellen elkövetett agresszív cselekményeit. Az Albán Népköztársaság küldöttsége támogatja ezt a kezdeményezést, s kellő időben nem mulasztja majd el leszögezni álláspontját ebben a kérdésben. Az Albán Népköztársaság szintén állandó célpontja az amerikai kormánykörök ellenséges politikájának. A megtárgyalásra váró kérdés valamennyi szabad és szuverén népet érinti, mert összefügg egy olyan nagyhatalom politikájával, amely azt a képtelen álmot dédelgeti, hogy megsemmisíti más népek szabadságát és függetlenségét, s mindenütt megvalósítja a maga hegemóniáját. Ez az agresszív politika valójában nemcsak a

Szovjetunió ellen, a népi Kína és a többi népi demokratikus ország ellen irányul, hanem minden olyan ország ellen is, amely nem rendeli alá magát az amerikai imperializmusnak, és szabadon akar élni. Ma az egész világ tanúja a zsarolás, a nyomás, az összeesküvés és az agresszió politikájának, amelyet az Egyesült Államok a hős kubai néppel szemben folytat. A tragikus kongói események, a laoszi beavatkozás, a Dél-Vietnamban elkövetett számtalan gaztett, az igen sok más országra gyakorolt gazdasági, politikai és katonai nyomás — mindennek a forrása a reakciós imperialista körök, s elsősorban az Egyesült Államok agresszív politikája. A legutóbbi időben Dél-Koreában, Törökországban és Japánban bekövetkezett események világosan mutatják, hogy az Egyesült Államok beavatkozása és diktátuma még azokban az országokban is elviselhetetlenné vált a népek számára, ahol az amerikai imperialisták pozíciói a „legszilárdabbaknak" számítottak.

A béke ügye a világ valamennyi népének legszentebb ügye. A világ egyetlen népe sem akar háborút. Háborút csak a népek ellenségei, a reakciós imperialista körök akarnak, amelyek a fegyvergyártásban és a népek kiontott vérében a gazdagodás forrását látják.

Most a világ valamennyi népe előtt világossá vált, hogy a szocialista tábor a világbéke megdönthetetlen bástyája, az imperializmus agresszív terveinek és politikájának legfőbb akadálya. A békeövezet szüntelenül bővül. Az elnyomott és a gyarmati népek imperialistaellenes nemzeti felszabadító harca, amely véglegesen meg fogja szüntetni a gyarmati rendszert, korunk egyik legfontosabb jelensége, a béke védelmének egyik legfontosabb eleme.

Néhány nappal ezelőtt nagy örömmel üdvözöltük azt a tizenhárom afrikai államot, valamint a Ciprusi Köztársaságot, amelyek ebben az évben nyerték el függetlenségüket és kerültek az Egyesült Nemzetek tagjai sorába. Az albán nép és kormánya mindenkor szolidáris volt az elnyomott gyarmati népek nemzeti felszabadító harcával, s szívből örül ennek a történelmi győzelemnek. Az Albán Népköztársaság a népek békéjének, szabadságának és haladásának érdekében kész együttműködni valamennyi új állammal. Szilárd meggyőződésünk, hogy nincs messze az a nap, amikor az algériai nép hősies és áldozatos harca a szabadság és a nemzeti függetlenség

kivívásával diadalt arat, amikor Ázsiában, Afrikában és másutt egyetlen nép sem szenved többé a gyarmati függőség igájában.

A szégyenletes gyarmati rendszer, amely oly sok szenvedést és nélkülözést okozott a világ legtöbb népének, utolsó napjait éli. Az elszomorító kongói események azt mutatják, hogy a gyarmati hatalmak minden módon megpróbálják visszaszerezni elvesztett pozícióikat. Ámde semmiféle mesterkedés és semmiféle erőszak sem képes feltartóztatni a gyarmati népek felszabadulásának történelmi folyamatát.

Az Albán Népköztársaság kormánya teljes mértékben egyetért a Szovjetunió kormányával abban, hogy itt az ideje felvetni a gyarmati rendszer teljes és végleges megszüntetésének kérdését. Kétségtelen, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezete óriási befolyást gyakorolhat e történelmi feladat megvalósítására. Küldöttségünk nagy örömmel támogatja a gyarmati országok és népek függetlenségének megadására vonatkozóan a szovjet küldöttség által előterjesztett nyilatkozat-tervezetet, s úgy véli, hogy amennyiben az Egyesült Nemzetek Szervezete elfogadja, ez elő fogja mozdítani a népek szabadságának, fejlődésének és az egyetemes békének ügyét.

Ami ezt a kérdést illeti, kifejezésre kívánom juttatni nemcsak sajnálatunkat, hanem határozott tiltakozásunkat is azzal kapcsolatban, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezetét felhasználták a Kongói Köztársaság függetlensége, szuverenitása és nemzeti egysége ellen, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára, Hammarskjöld úr a gyarmatosítók oldalára állt, nem pedig a kongói népnek és törvényes kormányának igaz ügye mellé. Az Albán Népköztársaság küldöttsége az ENSZ főtitkárának és titkári apparátusának tevékenységét illetően csatlakozik N. Sz. Hruscsov értékeléséhez, s támogatja azt a szovjet javaslatot, hogy a főtitkári tisztség helyébe létesítsenek kollektív szervet. Egyetértünk azzal a szovjet javaslattal is, hogy vizsgálják felül az ENSZ székhelyének kérdését, mert az Egyesült Államok kormánya tudvalevőleg nem gondoskodik a tagállamok küldöttségeinek munkájához szükséges kedvező feltételek megteremtéséről, sőt sok küldöttség tekintetében tűrhetetlen, s az Egyesült Nemzetek alapokmányának szellemével és elveivel össze nem egyeztethető korlátozásokat és hátrányos megkülönböztetést alkalmaz.

Az Albán Népköztársaság biztos benne, hogy a béke ügye győzni fog, mert ma a béke erői felülmúlják a háború erőit. Szerintünk a béke fennmaradhat és tartós lehet, ha a népek mindig éberséget tanúsítanak az agresszorokkal szemben, egyesítik erőfeszítéseiket a béke fenntartásáért vívott harcban, s a végsőkig védelmezik a békét. Meggyőződésünk, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezete a tagállamok közös erőfeszítéseivel fontos szerepet tölthet be a béke és a nemzetközi biztonság védelmében.

Tizenöt év telt el a második világháború befejezése óta, s a német kérdés még mindig megoldatlan. Ha ez a kérdés nem oldódik meg békés úton, komoly veszélybe kerülhet a béke ügye. Véleményünk szerint a békeszerződés megkötése véget vetne a második világháború e veszélyes örökségének, s egyidejűleg megoldaná Nyugat-Berlin kérdését is, a béke és a biztonság megszilárdulására vezetne Európában és az egész világon.

Az Albán Népköztársaság kormánya úgy véli, hogy az egész emberiség számára, a béke biztosítása szempontjából, most a leszerelés a legéletbevágóbb kérdés. Kormányunk mindenkor síkraszállt és ma is síkraszáll az általános és teljes leszerelésért.

Az albán nép jól ismeri a háború borzalmait, mert az idegen hódítók rákényszerítették, hogy az évszázadok sötétségén át karddal a kézben vágjon magának utat. 1939-ben Európában az albán nép volt az olaszországi fasiszta agresszió első áldozata. Fegyveres kézzel fogadta az olasz megszállást, s nem szüntette be nemzeti felszabadító harcát mindaddig, amíg teljesen fel nem szabadította az országot és ki nem vívta a szabadságot. A második világháború idején az albán nép lélekszáma alig haladta meg a milliót. Ennek ellenére egy emberként kelt harcra a náci fasiszta területrablók ellen, s messze az olasz—német megszállók frontja mögött 70 000 partizánból álló, rohamezredekbe és rohamhadosztályokba szervezett nemzeti felszabadító sereget hozott létre, amelynek harcosai a megszállóktól a harc során zsákmányolt fegyverrel küzdöttek. Az ország lakosságának körülbelül 8 százaléka esett el a csatamezőkön, sebesült meg vagy került börtönbe. A városok és falvak 35 százaléka vált egyenlővé a földdel. Az állatállomány egyharmada pusztult el. Az egész népgazdaság tönkrement. De végül is az albán nép, vére hullatásával, a Szovjetuniónak a hitleri hadsereg fölött

a Nagy Honvédő Háborúban aratott győzelme és az akkori szövetségesek győzelme nyomán kiharcolta a szabadságot, s most új, boldog életét építi. Az albán nép jól ismeri, és ezért gyűlöli a háborút. Minden erejét az új élet építésére, a béke biztosítására összpontosítja. Az albán nép nem azért gyűlöli a háborút, mert fél tőle. Az albán nép nem fél semmitől. A béke híve és mindig az is marad, de aki szabadsága ellen merészel törni, tapasztalni fogja, hogy az albán nép nem tűri a leigázást és meg tudja védeni szabadságát.

Az általános és teljes leszerelés valamennyi nép leghőbb vágya. Mégis, a háború óta eltelt tizenöt év alatt egyetlen lépést sem tettünk előre ezen az úton, sőt a fegyverkezési hajsza gyors ütemben folytatódik. A végnélküli leszerelési tárgyalások mind ez ideig semmire sem vezettek. A Szovjetuniónak és más békeszerető országoknak a leszerelésre vonatkozóan előterjesztett javaslatai és konkrét intézkedései a nyugati hatalmaknál a legkisebb támogatásra sem találtak.

Ebben a kérdésben történelmi jelentőségű esemény az, hogy a szovjet kormány javaslatokat terjesztett elő az általános és teljes leszerelésre. Ezeket a javaslatokat kormányunk támogatta és támogatja. Véleményünk szerint a szovjet javaslatok megvalósítása a tartós béke biztosításának egyetlen helyes útja.

A közgyűlés 1959. november 20-i határozatában tudvalevőleg egyhangúlag helyeselte az általános és teljes leszerelés elvét, s javasolta, hogy a lehető legrövidebb időn belül kössenek megfelelő egyezményt.

Míg a Szovjetunió jóakaratot tanúsított, és egyharmadával csökkentette fegyveres erőinek létszámát, a NATO-tanács a tagállamok fegyveres erőinek növelését határozta el, az Egyesült Államok emelte katonai költségvetését, Nyugat-Németország militarizálása fenyegető méreteket öltött, az Egyesült Államok durva provokációs cselekményeket követett el a szocialista országok ellen. A tízhatalmi leszerelési bizottság munkája nem vezetett eredményre, jóllehet a szocialista országok küldöttségei állandó erőfeszítéseket tettek a nyugati országok küldöttségeivel való megegyezésre.

Ismeretes, hogy a szovjet kormány a megegyezés elérésére és a leszerelés kérdésének megoldására tett erőfeszítések szellemében 1960. június 2-án az általános és teljes leszerelés mó-

dosított programját terjesztette elő, amelyben figyelembe vette a nyugati hatalmaknak az előző szovjet javaslatokkal kapcsolatos sok megjegyzését. De amikor a Szovjetunió elfogadta a nyugati hatalmak bizonyos javaslatait, ezek elvetették saját javaslataikat. Tehát a nyugati hatalmak magatartásukkal ismét bebizonyították, hogy valójában ellenzik az általános és teljes leszerelést. A tízhatalmi bizottságban képviselt szocialista államok kénytelenek voltak elhagyni ezt a bizottságot, nehogy az ott folyó végnélküli tárgyalások spanyolfalként szolgálhassanak a nyugati hatalmaknak a béke ügye ellen irányuló mesterkedéseikhez. A tízhatalmi bizottság tárgyalásainak kudarcáért a nyugati hatalmakat terheli a felelősség.

Az általános és teljes leszerelés kérdése a szovjet kormány javaslata alapján az ENSZ-közgyűlés jelenlegi ülésszakán újra megvitatásra kerül. N. Sz. Hruscsov, a Szovjetunió Minisztertanácsának elnöke, 1960. szeptember 23-án itt elhangzott beszédében ismét hangsúlyozta a szovjet kormánynak azt a szilárd elhatározását, hogy folytatni fogja erőfeszítéseit az általános és teljes leszerelés eléréséért, ami valamennyi nép határozott törekvése. Ugyanakkor megvitatás végett a közgyűlés elé terjesztette a szovjet kormánynak a leszerelés kérdéséről szóló nyilatkozatát, valamint „Az általános és teljes leszerelésről szóló szerződés alapvető rendelkezései" című tervezetet. Az Albán Népköztársaság küldöttségének megítélése szerint a szovjet kormány javaslatai újabb lépések és fontos építő jellegű erőfeszítések e létfontosságú probléma megoldására, s a küldöttség kijelenti, hogy támogatja ezeket az előremutató intézkedéseket.

Küldöttségünk fenntartja magának a jogot, hogy ebben az alapvető kérdésben a jelenlegi ülésszakon részletesen kifejtse véleményét, s kívánja, hogy a közgyűlésnek legyen meg a kellő ereje az általános és teljes leszereléssel kapcsolatos konkrét intézkedéseket tartalmazó megállapodás kidolgozásához, s ehhez vegye alapul a Szovjetunió új javaslatait.

Az albán kormány hangsúlyozni kívánja: a leszerelési tárgyalások egyik fő szerves fogyatékossága továbbra is az, hogy a Kínai Népköztársaság nem vesz részt ezeken a tárgyalásokon. A Kínai Népköztársaság lakosainak számát tekintve a világ legnagyobb országa, hatalmas és békeszerető állam. Nehéz elképzelni a leszerelés létfontosságú kérdésének hatékony meg-

oldását a Kínai Népköztársaság részvétele nélkül. Márpedig a népi Kína nincs képviselve az ENSZ-ben, s a Kínai Népköztársaság kormánya joggal jelentette ki, hogy nem tekint magára nézve kötelezőnek semminemű leszerelési vagy egyéb olyan megállapodást, amelyet hivatalos részvétele nélkül kötöttek, s amelyet nem írtak alá a Kínai Népköztársaság hivatalos képviselői.

Az a kérdés, hogy visszaállítsuk a Kínai Népköztársaság törvényes jogait az Egyesült Nemzetek Szervezetében, az ENSZ és a béke érdekében álló halaszthatatlan üggyé vált. Az ENSZ nem tekinthető egyetemes, a nagy nemzetközi kérdések megoldására képes szervezetnek, ha a népi Kína nem vesz részt benne. Véleményünk szerint ideje már véget vetni ennek az abnormális helyzetnek, és kiebrudalni a csangkajsekista bábokat. Ezek az emberek itt az amerikai kormány jóvoltából elfoglalják a nagy Kína helyét. Itt az ideje, hogy a közgyűlés leküzdje az Egyesült Államok kormányának ebben a kérdésben tanúsított értelmetlen makacsságát, s meghívja a nagy és békeszerető kínai nép igazi képviselőit, hogy foglalják el helyüket szervezetünkben. Az albán kormány teljes mértékben támogatja a szovjet kormánynak azt a javaslatát, hogy a jelenlegi ülésszak tűzze napirendre a Kínai Népköztársaság felvételét az Egyesült Nemzetek Szervezetébe.

A Kínai Népköztársaság Ázsia és az egész világ békéjének és előrehaladásának igen fontos tényezője lett. Kínában a nagy kínai nép kiontott vére árán kitűzték a szocializmus zászlaját, s ezen a tényen soha többé nem lehet változtatni. A népi Kína a felszabadulása óta eltelt tíz év alatt 12-szeresére növelte ipari termelését, 2,5-szeresére mezőgazdasági termelését, eredményesen valósítja meg a kulturális és technikai forradalmat, szüntelenül javítja a sokmilliós kínai nép anyagi helyzetét.

Az Egyesült Államok jogtalanul megszállva tartja a Kínai Népköztársasághoz tartozó Tajvant és a szomszédos szigeteket. Nem véletlen tehát, hogy a nemzetközi reakció a legképtelenebb rágalmazó koholmányokat és „elméleteket" találja ki, s a népi Kínát azzal vádolja, hogy **háborút akar**, nem pedig békét. A népi Kína a békéért és a békés egymás mellett élésért folytatott harc első soraiban küzd, határozottan síkraszáll a leszerelés, a nemzetközi feszültség csökkentése mellett.

Akkor, amikor az ENSZ-be — igen helyesen — felveszik

mindazokat az országokat, amelyek csak nemrég nyerték el szabadságukat és nemzeti függetlenségüket, az albán kormány minden tekintetben igazságosnak tartja, hogy a Mongol Népköztársaság, amely már régen kérte felvételét, s következetesen békeszerető és demokratikus állam, elfoglalhassa méltó helyét az Egyesült Nemzetek Szervezetében.

Az albán nép és az albán kormány minden erejével a gazdaság és a kultúra fejlesztésén, az életszínvonal állandó emelésén, a béke és a népek közötti barátság megszilárdításán munkálkodik. Külpolitikánk a szocialista tábor országainak örök barátságán és egységén, a más államokkal való békés és baráti kapcsolatokon, a különböző társadalmi rendszerű államok békés egymás mellett élésének elvén alapul.

Tizenhat évvel ezelőtt, amikor a náci fasiszta megszállás alól felszabadultunk, Albánia elmaradott agrárország volt. Lakosságának 85 százaléka nem tudott írni-olvasni, az országot a hatéves háború úgyszólván romhalmazzá változtatta. A feudalizmus és az imperializmus nyomorra és sötétségre kárhoztatta az albán népet. A népi forradalom népünket felszabadította, az ország igazi gazdájává tette, megnyitotta előtte a határtalan fejlődés útján. Ma ipari termelésünk az 1938. évi termelés 24-szerese, mezőgazdasági termelésünk pedig a 2-szerese. Albánia ma agrár-ipari ország, s azon az úton halad, hogy ipari-agrár országgá váljék. Országunkban megszűnt az írástudatlanság, jelenleg minden ötödik ember tanul. Van egyetemünk és minden fokozatú széles iskolahálózatunk. Megteremtettük az egészségvédelmi intézmények széleskörű hálózatát, s minden állampolgárnak joga van az ingyenes gyógykezelésre. Nálunk a közszükségleti cikkek ára nem emelkedik, hanem ellenkezőleg, állandóan csökken. Állandóan csökkennek az adók is. Jelenleg az állami költségvetés bevételeinek csupán körülbelül 2 százaléka származik a lakosságra kivetett adókból. Állandóan emelkedik a nép életszínvonala.

A szocializmus Albániát élenjáró, erős és sérthetetlen országgá változtatta. Az amerikai imperializmusnak és barátainak ellenséges politikája, számtalan provokációja és a népi hatalom megdöntésére, vagyis arra irányuló összeesküvése, hogy az albán népet megfosszák történelmi vívmányaitól, mindig kudarcot vallott és kudarcot is fog vallani.

Országunk a Balkánon, olyan övezetben fekszik, amely a

múltban a különböző imperialista hatalmak ellentétes érdekei miatt nemegyszer volt a balkáni népekre tengernyi bajt zúdító véres összecsapások színhelye. Az Albán Népköztársaság — a Szovjetunióval, valamint a Bolgár Népköztársasággal és a Román Népköztársasággal együtt — sok erőfeszítést tesz a Balkánnak és az Adriai-tenger térségének békeövezetté, a gyümölcsöző együttműködés övezetévé, az európai stabilitás és béke tényezőjévé változtatása érdekében. Ezt szolgálja az a kezdeményezés, hogy legyen a Balkán és az Adriai-tenger térsége atom- és rakétafegyvertől mentes övezet, s ugyancsak ezt szolgálják a szomszédos államokkal való jószomszédi viszony megteremtésére irányuló erőfeszítéseink. S ha ezek az erőfeszítéseink és ismételt javaslataink nem mindig találkoztak szomszédaink helyeslésével, ez nem a mi hibánk.

Az albán kormány újból hangsúlyozza: az a körülmény, hogy az Albániával szomszédos Olaszországban és Görögországban atom- és rakéta-támaszpontokat létesítenek, közvetlenül fenyegeti Albániát és a többi balkáni népi demokratikus országot.

Az albán kormány véleménye szerint a Balkán és az Adriai-tenger övezetében fekvő államok megtalálhatják — és meg is kell találniuk — az utat a megegyezéshez abban a kérdésben, hogy az egyenjogúság, a be nem avatkozás, a kölcsönös megbecsülés és a kölcsönös előnyök alapján, továbbá a békés egymás mellett élés elve alapján megjavítsák kapcsolataikat. Az albán kormány kész tárgyalni a görög kormánnyal is a két szomszédos ország normális kapcsolatainak kiépítéséről, de mindenkor csak a teljes egyenjogúság alapján, s anélkül, hogy bármiféle politikai vagy területi igényt támasztanának egymással szemben.

Az Albán Népköztársaság kormánya fejleszti baráti gazdasági és kulturális kapcsolatait az arab országokkal, amelyekhez az albán népet hagyományos barátság fűzi, továbbá sok európai, afrikai és ázsiai országgal.

Ismét kijelentjük, hogy készek vagyunk normális kapcsolatokat létesíteni mindazokkal az államokkal — az Amerikai Egyesült Államokat és Angliát is beleértve —, amelyek ilyen kapcsolatokat akarnak létesíteni velünk.

A különböző államokkal fenntartott kapcsolatainkban szilárdan a belügyekbe való be nem avatkozás elvéhez tartjuk magunkat. Mi sohasem avatkoztunk és avatkozunk be más álla-

mok belügyeibe. Ugyanakkor azonban nem akarjuk és sohasem engedjük meg, hogy más államok beavatkozzanak a mi belügyeinkbe.

A jelenlegi ülésszak napirendjén több olyan kérdés szerepel, amelynek megoldásával az ENSZ nagymértékben hozzájárulna a béke ügyéhez. Az albán küldöttség igyekezni fog részt venni ezek megvizsgálásában és helyes megoldásában.

Ugyanakkor azonban sajnálattal kell megállapítanunk, hogy olyan abszurd kérdéseket próbálnak a jelenlegi ülésszak napirendjére ráerőszakolni — például a mondvacsinált magyar kérdést és tibeti kérdést —, amelyeknek nincs semmi alapjuk, s nem egyebek szuverén államok belügyeibe való durva és megengedhetetlen beavatkozásnál, ami nyilvánvalóan ellenkezik az alapokmánnyal.

Ezeknek az úgynevezett kérdéseknek provokációs jellege nyilvánvaló. Azért vetik fel őket, hogy megmérgezzék velük a közgyűlés munkájának légkörét. Az albán küldöttség határozottan elutasítja ezeket az alattomos próbálkozásokat.

Befejezésül engedje meg, elnök úr, hogy az albán nép és az albán kormány nevében kijelentsem: meggyőződésünk szerint az a nemes ügy, amelynek érdekében az Egyesült Nemzetek Szervezete létrejött — a béke és a népek közötti együttműködés ügye —, végül is diadalmaskodni fog, s az Egyesült Nemzetek Szervezete egyre jobban kiérdemli majd valamennyi nép bizalmát.

GHEORGHE GHEORGHIU-DEJ ELVTÁRS BESZÉDE

(1960. szeptember 27.)

Elnök úr! Tisztelt küldöttek!

Mindenekelőtt engedjék meg, hogy erről a nagy jelentőségű szónoki emelvényről ismételten megerősítsem: a román nép és a román kormány rendkívül nagy jelentőséget tulajdonít az ENSZ-nek, mint olyan szervezetnek, amelynek fő hivatása biztosítani az országok és népek sokoldalú együttműködésének fejlődését, megóvni az emberiséget a háború csapásaitól, és szakadatlanul erősíteni a békét.

Az ENSZ közgyűlésének munkája már a jelenlegi ülésszak kezdetétől fogva világszerte igen nagy érdeklődést váltott ki. Ez azzal magyarázható, hogy ülésszakunk a nemzetközi kapcsolatok létfontosságú kérdéseit hivatott megtárgyalni, olyan kérdéseket, amelyek megoldása nagy hatással lesz az egész mai emberiség fejlődésére. Mindenekelőtt a gyarmati rendszer megszüntetésének, valamint az általános és teljes leszerelés megvalósításának kérdésére gondolok.

Egy másik fontos körülmény, amely rendkívüli jelleget kölcsönöz a jelenlegi ülésszaknak, az, hogy munkájában részt vesz számos állam- és kormányfő, akiket az emberiség sorsa, a béke és a népek közötti megértés perspektívái iránti nagy felelősségérzet hat át. A szovjet kormányfő ilyen irányú értékes kezdeményezése hatalmas visszhangot keltett, annak ellenére, hogy bizonyos kormányok tartózkodva fogadták.

Reméljük, hogy az állam- és kormányfők részvétele kedvező feltételeket teremt az ENSZ-közgyűlés napirendjén álló kérdések alapos megvizsgálására és hatékony megoldására.

Az ülésszak kezdetét nagy jelentőségű lépés jelezte: az új

afrikai államokat és a Ciprusi Köztársaságot vettük fel sorainkba. Valamennyien nemrégiben vívták ki függetlenségüket.

A román nép és a román kormány nevében szívből, melegen köszöntöm az új független országokat, s kijelentem, hogy szolidárisak vagyunk a népeknek a szabadságért és a nemzeti függetlenségért vívott igazságos harcával.

Az új nemzeti államok megjelenése és az ennek eredményeként mutatkozó haladás ugyancsak hozzájárul azoknak a társadalmi erőknek gyarapításához, amelyek napjainkban a történelmi fejlődés irányát megszabják.

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének bővülése közelebb visz bennünket ahhoz az időponthoz, amikor majd az ENSZ valóban egyetemes jellegű lesz, s egyszersmind hozzájárul tekintélyének és hatékonyságának növeléséhez. Bizonyos nyugati körök azonban meglehetősen hűvösen fogadják az afrikai államok számának növekedését az ENSZ-ben. Ez azoknak az államoknak hangulatát tükrözi, amelyek az ENSZ-en belül mindenképpen igyekeznek fenntartani uralkodó helyzetüket. Az ilyen magatartásnak semmi köze az ENSZ elveihez, s még kevésbé van köze a béke és a nemzetközi biztonság megvédésének feladatához, amelynek teljesítése érdekében az ENSZ-et létrehozták.

Az ENSZ alapokmányát valamennyi állam érdekében dolgozták ki, s tartalmazza mindazokat az elveket, amelyeknek alapján közös lépéseket kell tennünk a béke és a biztonság megőrzéséért, a népek baráti kapcsolatainak fejlesztéséért, a nemzetközi együttműködés megvalósításáért.

Románia, akárcsak a többi szocialista ország, az ENSZ-et olyan nemzetközi szervezetnek tekinti, amelynek a tekintélye és a hatékonysága annál inkább növekszik majd, minél hívebben tükrözi a jelenkori világ arculatát. Bennünket az az elgondolás vezérelt és vezérel, hogy az alapokmány tiszteletbentartása létfontosságú feltétel az ENSZ számára. Előbb vagy utóbb egyre több állam jut majd arra a következtetésre, hogy az alapokmány elveit nem szabad feláldozni szűkkörű pillanatnyi érdekek kedvéért.

Meg kell azonban állapítanunk, hogy Kína jogainak elismerése és a Mongol Népköztársaság felvétele kérdésében az Egyesült Államok kormányának és szövetségeseinek maga-

tartását az alapokmánytól idegen szempontok és érdekek vezérlik.

Teljesen megengedhetetlen, hogy ilyen fontos kérdésben, a nagy kínai nép jogai elismerésének kérdésében az ENSZ, ez a nagy nemzetközi szervezet, egy bizonyos állam vagy államcsoport érdekeinek legyen alárendelve.

Az a körülmény, hogy az ENSZ-et megfosztják az egyik nagyhatalom részvételétől, hogy állandóan akadályokat gördítenek a nagy kínai nép útjába, s megakadályozzák abban, hogy elfoglalhassa az őt jogosan megillető helyét az ENSZben — igen súlyos csapás az ENSZ tekintélyére, s nagymértékben csökkenti hatékonyságát az alapokmányban megjelölt feladatok teljesítése tekintetében.

Az ENSZ-nek ahhoz, hogy betölthesse nagy történelmi küldetését, megvédje az emberiséget egy pusztító háború szörnyűségeitől — valóban egyetemes szervezetté kell válnia, amelyre minden állam biztos támaszként számíthat, igazságos és pártatlan bíróvá, olyan szervezetté, amely már összetételénél és felépítésénél fogva híven szolgálja az alapokmányban megjelölt nagy elveket.

Küldött urak!

A román kormány mindenekelőtt azért fordít oly nagy figyelmet a közgyűlés jelenlegi ülésszakára, mert ennek keretében korunk nemzetközi életének központi problémája: a leszerelés kérdése kerül megvitatásra. Végeredményben ennek a kérdésnek megoldásától függ, hogy az emberiségnek át kell-e majd élnie egy nukleáris háború leírhatatlan szenvedéseit, vagy pedig megmenekül ezektől a szenvedésektől. A Szovjetuniónak az általános és teljes leszerelésre vonatkozó javaslata megfelel az emberiség ama nemes törekvésének, hogy az emberi társadalom fejlődésében új korszakot nyissunk, amelyben a háborúk örökre a múltba tűnnek, s az emberek teljes egészében olyan világ létrehozására használják fel bolygónk erőforrásait és saját energiájukat, ahol nincs többé elmaradottság, nyomor és éhínség, s ahol felvirágzik az országok és népek közti békés viszony, gyümölcsöző együttműködés és barátság.

Napjainkban már elképzelhetetlen, hogy valamely állam — bármilyen a földrajzi fekvése, a katonai és gazdasági ereje — fegyveres konfliktusba sodorja az emberiséget anélkül,

hogy maga is ne viselné annak következményeit. Ugyanígy elképzelhetetlen, hogy egy ilyen fegyveres konfliktus esetén bármely nép, akár hadviselő fél, akár nem, elkerülheti annak végzetes következményeit. Ebből az következik, hogy a háború kirobbantására és a hadviselésre szolgáló eszközök felszámolása olyan kérdés lett, amely közvetlenül érint minden egyes államot.

Tehát az ENSZ közgyűlése a legalkalmasabb fórum arra, hogy megtalálja a módját a közös cél — az általános és teljes leszerelés — megvalósításának.

A román kormány, mint a tízhatalmi leszerelési bizottság tagja, a legnagyobb figyelemmel vizsgálta meg ezt a kérdést, s ha megengedik, röviden kifejtek a közgyűlés előtt néhány szükségszerűen adódó következtetést.

Mindenekelőtt meg akarom ismételni erről a szószékről, hogy bár mi nem becsüljük le az általános és teljes leszerelés útjában álló akadályokat és nehézségeket, úgy véljük, hogy azok legyőzhetők, ha a nyugati hatalmak is józanul és reálisan vizsgálják ezt a kérdést.

Nyugaton azt hangoztatják, hogy a teljes leszerelés „utópia", „agyrém". Ezeket a kifejezéseket használta egy korábbi felszólaló. De vajon utópia-e annak a veszélyes helyzetnek bátor elemzése, amelybe az emberiség került azáltal, hogy ma elegendő atom- és hidrogénbomba áll rendelkezésre az emberi civilizáció elpusztítására? Vajon utópia-e annak az egyetlen logikus és bölcs következtetésnek a levonása, hogy az ilyen világkatasztrófa elkerülésének legbiztosabb módszere, éppen az azt előidéző eszközök radikális és teljes megsemmisítése?

Vajon „reálisabb"-e folytatni az esztelen fegyverkezési hajszát, és tovább halmozni olyan bombákat, amelyekből egyetlen egy is elég ahhoz, hogy a világ legnépesebb városainak bármelyikét elpusztítsa? Vajon „reális" dolog-e nukleáris bombákkal megrakott bombázógépek százait állandóan a levegőben tartani és őrjáratokra küldeni, s ezzel — hanyagság vagy valamilyen felelőtlen tett következtében — a háború kirobbanásának veszélyét idézni elő?

Az általános és teljes leszerelés, amelyet az ENSZ-közgyűlés egyhangúlag jóváhagyott és amelyet sürgető és létfontosságú feladatként tűztek napirendre, feltétlenül megoldást követel.

Partnereink azonban — az ENSZ határozata és a tízhatalmi leszerelési bizottságban részt vevő szocialista államoknak a tárgyalások építő jellege érdekében tett erőfeszítései ellenére — elutasító magatartásukkal lehetetlenné tették a tárgyalások folytatását. A Szovjetunió és a többi szocialista állam ismételten arra törekedett, hogy közeledjen a nyugati félhez. A nyugati hatalmak képviselői azonban nem voltak hajlandók az általános és teljes leszerelési egyezményről tanácskozni, s mindenféle mesterkedéssel elárulták, hogy lényegében nem óhajtanak rátérni a közgyűlés határozatában megjelölt feladatok valóraváltására. Nyilvánvaló, hogy a szocialista országok nem egyezhettek bele abba, hogy a tárgyalásokat spanyolfalként használják fel a fegyverkezési hajsza fokozásához, vagy a nemzetközi közvélemény megtévesztéséhez, amely azzal a reménnyel követte a tárgyalások menetét, hogy azok konkrét és pozitív eredményekhez fognak vezetni.

A mi véleményünk szerint ki lehet és ki is kell jutni abból a zsákutcából, amelyben a leszerelési tárgyalások a nyugati fél elutasító magatartása miatt megrekedtek.

Éppen ez a feladata az ENSZ-közgyűlésnek. A román küldöttség véleménye szerint a szovjet kormánynak az általános és teljes leszerelésről szóló szerződés alapvető rendelkezéseire vonatkozó javaslata, amelyet N. Sz. Hruscsov terjesztett a közgyűlés elé, komoly alapot nyújt a leszerelés kérdésének konkrét és konstruktív megvitatására, s lehetővé teszi a közgyűlésnek, hogy kiutat találjon a jelenlegi zsákutcából.

A közgyűlés elé terjesztett leszerelési tervek vagy javaslatok őszinteségének és hatékonyságának legfontosabb kritériuma mindenkor az, hogy milyen hatással van megvalósításuk a fegyverkezési hajszára.

Ebből a szempontból az Egyesült Államok állásfoglalása az amerikai vezető államférfiak és tábornokok azon nyilatkozataiban jut kifejezésre, amelyek szerint az Egyesült Államoknak „erőpozícióra kell szert tennie". Ez a gondolat vezérfonalként húzódik végig valamennyi említett nyilatkozaton.

A gyakorlatban ez a magatartás a fegyverkezési hajsza további fokozásában nyilvánult és nyilvánul meg.

Nem világos-e, hogy amennyiben az Egyesült Államok továbbra is ezt a vonalat követi, nehéz lesz, ha ugyan éppen-

séggel lehetetlenné nem válik a leszerelés kérdésének érdemleges megvitatása?

Tehát a közgyűlésnek azokat a leszerelési javaslatokat kell elfogadnia, amelyeknek megvalósítása az eszeveszett fegyverkezési hajsza azonnali megszüntetésére vezet, s ugyanakkor alkalmatlanoknak kell tekintenie azokat a javaslatokat, amelyeknek megvalósítása a fegyverkezési hajsza gátlástalan folytatásához vezetne.

A román kormány véleménye szerint a szovjet leszerelési javaslatok fő érdeme abban rejlik, hogy megvalósításuk azonnal akadályt gördítene a fegyverkezési hajsza útjába, s a dolgok menetét a fegyverzet és a fegyveres erők csökkentésének, majd azok felszámolásának irányába terelné. Egy olyan általános és teljes leszerelési szerződés aláírása, amely előirányozná az összes fegyveres erők feloszlatását és bármilyen formában történő visszaállításuk megtiltását, minden fegyverfajta gyártásának beszüntetését, készleteinek megsemmisítését, minden fegyverfajta betiltását, az atom-, a hidrogén-, a vegyi, a biológiai és a többi tömegpusztító fegyverfajtát egyaránt beleértve, a tömegpusztító fegyverek célbajuttatására szolgáló összes eszközök megsemmisítését, mindennemű külföldi katonai támaszpontok megszüntetését, a hadkötelezettség és a katonai kiképzés megszüntetését, a hadügyminisztériumok és a vezérkarok feloszlatását, valamint a katonai célokra szolgáló költségvetési kiutalások megszüntetését — mindezek az intézkedések nemcsak akadályt gördítenének a fegyverkezési hajsza útjába, hanem egyszersmind törvénytelenné és értelmetlenné tennének minden fegyverkezési erőfeszítést.

A Szovjetunió által javasolt szerződés már érvénybelépésének első percétől előirányozza a nukleáris fegyverek célbajuttatására szolgáló eszközök kivonását, a fegyveres erők csökkentését, ezen belül az Egyesült Államok és a Szovjetunió fegyveres erőinek csökkentését 1,7 millió főre, a külföldi támaszpontok megszüntetését, katonai célokat szolgáló rakéták kilövésének eltiltását, azt a kötelezettséget, hogy a nukleáris fegyverekkel rendelkező államok nem adnak át ilyen fegyvereket vagy a gyártásukhoz szükséges tájékoztatásokat más államoknak, továbbá előirányozza a katonai költségvetés megfelelő csökkentését. Éppen ennek az első perctől kezd-

ve érvénybe lépő fontos pontnak a rendeltetése, hogy véget vessen a fegyverkezési hajszának, s a fegyverzet csökkentéséhez és megsemmisítéséhez, a fegyveres erők csökkentéséhez és feloszlatásához vezessen.

Milyen helyzet állna elő ebből a szempontból az Egyesült Államok javaslatainak megvalósítása következtében?

Az amerikai javaslatok, köztük az 1960. június 27-i javaslat figyelmes tanulmányozása azt mutatja, hogy az első szakaszban, amelynek nincs megállapított határideje, az Egyesült Államok csupán ellenőrzési és felügyeleti intézkedéseket, műszaki tanulmányokat, s bizonyos mennyiségű fegyver tekintetében az illető állam területén való tárolást irányoz elő, de egyetlen tényleges intézkedést sem tartalmaz a fegyveres erők csökkentésére vagy a fegyverzet megsemmisítésére. Annak, hogy az Egyesült Államok és a Szovjetunió haderőinek létszámául az első szakaszra 2,5 millió főt irányoznak elő, semmi jelentősége sincs, mivel a két állam haderőinek létszáma már most is kisebb.

Tegyük fel, hogy az amerikai javaslatokat megvalósítják. Mi következne ebből?

Az ellenőrző szervezetet megalakítanák, a különböző műszaki bizottságok megkezdenék munkájukat, az ellenőrök és felügyelők utazgatnának, közben pedig — s természetesen igen hosszú időszakról van szó — a fegyverkezési hajsza zavartalanul, sőt még nagyobb arányokban folyna tovább.

Meg kell jegyezni, hogy az amerikai terv csupán erre az első szakaszra irányozza elő szerződés kötését a tárgyaló felek között, a második és harmadik szakaszra vonatkozóan pedig csupán annyit mond, hogy készítsenek tervezetet, amelyet majd megvitatás végett egy nemzetközi leszerelési konferencia elé terjesztenek.

Ez azonban azt jelenti, hogy a szerződő államoknak nem lenne semmilyen biztosítékuk arra nézve, ami az első szakasz leteltével következik, hiszen nem lenne semmiféle szerződés, amely kötelezné őket a végső cél — az általános és teljes leszerelés — megvalósításáig szükséges intézkedések életbeléptetésére.

Ilyen körülmények között semmi sem akadályozhatná meg az egyik vagy a másik államot abban, hogy az első szakasz leteltével, tehát miután összegyűjtötte mindazokat a katonai

adatokat, amelyeket az amerikai terv előír, ne járjon el úgy, ahogy éppen jónak látja. Hiszen akármelyik állam azt mondhatja, hogy az aláírt szerződés csak az első szakaszra vonatkozik és semmi egyébre.

Nyilvánvaló, hogy nem ez volt az értelme az általános és teljes leszerelésre vonatkozóan a közgyűlés legutóbbi ülésszakán egyhangúlag elfogadott határozatnak.

A nyugati hatalmak, amelyek a legkülönbözőbb spekulációkra használták ki az ellenőrzés kérdését, valójában nem voltak hajlandók komoly javaslatokat tenni ezen a téren, a Szovjetunió viszont konkrét és átfogó javaslatokat tett a leszerelési intézkedések hatékony nemzetközi ellenőrzésének megszervezésére vonatkozóan, s javaslatai a leszerelés első napjától kezdve egészen az általános és teljes leszerelés befejezéséig a leszerelés minden szakaszára kiterjedtek.

Az általános és teljes leszerelés hatékony nemzetközi ellenőrzésének megszervezésére vonatkozó szovjet javaslatok meggyőzően bizonyítják, hogy a Szovjetunió és más szocialista országok, mivel legnagyobb mértékben érdekeltek a leszerelési intézkedések szigorú betartásának biztosításában, az ellenőrzésre vonatkozó vita súlypontját az elvont okoskodások területéről minden erejükkel a termékeny, gyakorlati megvitatás területére igyekeznek áthelyezni, ami az egyetlen módja annak, hogy ezt a vitás kérdést dűlőre vigyük.

A román küldöttség véleménye szerint „Az általános és teljes leszerelésről szóló szerződés alapvető rendelkezései" című szovjet javaslat komoly alapot nyújt a közgyűlésnek a leszerelési kérdés termékeny és építő jellegű megvitatására a jelenlegi ülésszakon, s a küldöttség reméli, hogy ez a vita lehetővé teszi majd megfelelő, a leszerelés ügyét előbbre vivő határozatok hozatalát.

Csatlakozni szeretnék több előttem szólóhoz, s foglalkozni szeretnék a leszerelési kérdés egy további vonatkozásával: nevezetesen az elmaradott országok megsegítésével összefüggő gazdasági vonatkozásával.

A mai világ legkirívóbb ellentmondásai közé tartozik több ázsiai, afrikai és latin-amerikai ország nagymérvű gazdasági, szociális és kulturális elmaradottsága. Ez az elmaradottság az imperialista uralomnak, a monopóliumok uralmának, az evszázados gyarmati rabságnak a következménye.

Jóllehet az utóbbi években az elmaradott országok gazdasági megsegítésének kérdését sokat vitatják, a helyzet továbbra is kritikus. Sőt, az Egyesült Nemzetek Szervezetének statisztikáiból kitűnik, hogy ezekben az országokban az egy főre eső jövedelem nemhogy növekedne, hanem csökken. Az ENSZ latin-amerikai gazdasági bizottsága nemrégiben megállapította, hogy 1959-ben e földrész országainak gazdaságát a kereskedelem további csökkenése és az egy főre eső mezőgazdasági termelés hanyatlása révén újabb csapás érte, s hogy ez a hanyatlási irányzat már 1956 óta tart.

Ennek a helyzetnek véget kell vetni, mégpedig oly módon, hogy a leszerelés eredményeképpen felszabaduló óriási erőforrásokat fordítsák az elmaradott ázsiai, afrikai és latin-amerikai országok ipari fejlődésének ösztönzésére, mezőgazdaságuk korszerűsítésére, mezőgazdasági termelésük növelésére, a lakosság életkörülményeinek megjavítására, a közoktatás és az egészségvédelem fejlesztésére.

Természetesen ennek a segítségnek elengedhetetlen feltétele, hogy ne járjon semmilyen politikai természetű kikötéssel, semmilyen beavatkozással a segélyben részesülő országok belügyeibe. A segítségnek az illető országok politikai és gazdasági függetlenségének megszilárdítására, termelőerőik fellendítésére, lakosságuk anyagi és kulturális igényeinek egyre növekvő kielégítésére kell vezetnie.

Olyan világban élünk, amely óriási természeti kincsekkel és tökéletes technikai eszközökkel rendelkezik, s ezek jobb életkörülményeket biztosíthatnak a földkerekség egész lakossága számára. Az emberiség megszabadulása a katonai kiadások és a fegyverkezési hajsza egyre súlyosabb terheitől, megnyitná e határtalan lehetőségek egyre fokozottabb hasznosításának útját.

Küldött urak!

Az ENSZ célkitűzéseinek valóraváltása elválaszthatatlanul egybefonódik a népeknek szabadságra és függetlenségre való törekvésével, a gyarmati rendszer végleges megszüntetésével. Itt az ideje, hogy a gyarmattartó hatalmak és a leigázott népek közötti konfliktusban az ENSZ határozottan és fenntartás nélkül az utóbbiak mellett foglaljon állást.

A gyarmati rendszer egyenlő a végletekig vitt nemzeti és társadalmi elnyomással: rabszolgákként eladott, rezervációkba

és koncentrációs táborokba zárt, az éhínség és betegségek által megtizedelt, a műveletlenség sötétségében tartott embermilliók képét idézi fel bennünk. A gyarmati rendszer azt jelenti, hogy nagy területeket önkényesen feldarabolnak, számos államot erőszakosan kiszorítanak a nemzetközi életből, a világ különböző pontjain veszélyes zavargások és konfliktusok tűzfészkét teremtik meg.

Az algériai véres háború, a kenyai büntetőexpedíciók, az Angolában és Moçambique-ban bevezetett kegyetlen és erőszakos terrorrendszer, a dél-afrikai bennszülött lakosság megfosztása a legemberibb jogoktól, az omani lakosság repülőgépekről történő bombázása — mindez világosan mutatja, hogy milyen módszerekkel igyekeznek elfojtani a gyarmatosítók a szabadságra törekvő népek hősies és igazságos felszabadító harcát.

A gyarmatosítók rendkívül leleményeseknek bizonyultak a gyarmati országok kifosztásában. Afrika földje tudvalevőleg mérhetetlenül gazdag természeti kincsekben — a hatalmas gyémánt-, urán- és mindenféle más ásványi lelőhelyektől kezdve a legkülönbözőbb növények termesztésére alkalmas óriási kiterjedésű termőföldekig. De mindezek a kincsek a nagy külföldi trösztök kezében vannak, amelyek mesébe illő profithoz jutnak e kincsek rabló kiaknázása és az afrikai munkások kizsákmányolása révén. Még a hivatalos statisztika adatai is azt mutatják, hogy az Egyesült Államok közvetlen afrikai tőkebefektetései az 1947 és 1954 közötti időszakban évi 33 százalék hasznot hajtottak, ami azt jelenti, hogy a beruházott tőke rekordidő, vagyis mindössze három év alatt megtérült!

Az ENSZ statisztikai adataiból kitűnik, hogy egyes országokban, például Kenyában, Ugandában, Tanganyikában az egy főre eső jövedelem 24—32, illetve 40-szer kisebb, mint az Egyesült Államokban, s körülbelül 14-szer és 16-szor kisebb mint Angliában, illetve Franciaországban.

A gyarmatosítók „civilizációs küldetéséről" való semmilyen fecsegés sem leplezheti el azt a megrázó tényt, hogy a belga gyarmatosítók több mint egy évszázados kongói „civilizációs küldetése" után, a függetlenség kihirdetése idején mindössze 14 kongói rendelkezett felsőfokú képzettséggel, s az or-

országban nem volt egyetlen bennszülött orvos, tiszt, tapasztalt közigazgatási szakember sem.

A román nép határozottan állást foglal amellett, hogy haladéktalanul és véglegesen meg kell szüntetni ezt az átkos rendszert, amely miatt szégyenkeznie kell mindenkinek, aki embernek vallja magát.

A Román Népköztársaság kormánya üdvözli és támogatja a gyarmati országok és népek függetlenségének megadásáról szóló nyilatkozatot, amelynek tervezetét a Szovjetunió megvitatás végett az ülésszak elé terjesztette, s amely szerint minden gyarmati országnak, gyámsági és más, önkormányzattal nem rendelkező területnek haladéktalanul teljes függetlenséget kell adni, s biztosítani kell, hogy a nép szabadon kifejezésre juttatott akaratának és óhajának megfelelően szabadon építhesse saját nemzeti államát, meg kell szüntetni a kolonializmus támaszpontjait: az idegen területeken levő birtokokat és bérelt területeket.

Véleményünk szerint az ENSZ alapokmányában rögzített elvek elismerése összeférhetetlenné vált a bizonyos ENSZ-tagállamok részéről megnyilvánuló gyarmati elnyomással, s beköszöntött az az idő, amikor az ENSZ-nek fel kell szólítania a kormányokat, hogy tartsák szigorúan tiszteletben az alapokmánynak kivétel nélkül valamennyi állam egyenlőségére, szuverén jogaira és területi sérthetetlenségére vonatkozó elveit, amelyek nem tűrik a kolonializmus semmilyen megnyilvánulását, nem adnak bizonyos államoknak kizárólagos jogokat vagy kiváltságokat más államok rovására. Az ENSZ-tagállamok kormányait illetően próbakővé vált az, hogy milyen álláspontot foglalnak el a gyarmati leigázás rendszerével kapcsolatban: támogatják-e vagy ellenzik a népek egyenlőségének, szuverén jogainak tiszteletbentartása tekintetében az alapokmányban rögzített nemes elveket? Hiszen lehetetlen az, hogy valaki egyrészt a szabadságért szálljon síkra, másrészt támogassa a népek szabadságának eszméjével homlokegyenest ellenkező gyarmati rendszert.

Elképzelhető-e egy olyan gazdasági, politikai és kulturális program végrehajtása Afrikában, amilyenről az Egyesült Államok elnöke beszélt, ha nem foglalunk világosan állást a gyarmati rendszer megszüntetése mellett? Hiszen a gyarmati rendszer valóságos rákfene, amely mérhetetlen szenvedéseket

okozott és okoz az afrikai népeknek, akadályozta és akadályozza Afrika gazdasági, politikai és kulturális fejlődését.

Dr. Nkrumah, a Ghanai Köztársaság elnöke, Afrika hangját szólaltatta meg a közgyűlésen, amikor kijelentette: „mindaddig, amíg akár csak egy talpalatnyi afrikai föld is idegen uralom alatt marad, nem honolhat béke a világon... Az Egyesült Nemzeteknek fel kell szólítania az afrikai gyarmatokkal rendelkező államokat, hogy adják meg a teljes függetlenséget a még uralmuk alatt álló területeknek."

Most, amikor megvitatjuk a gyarmati országok és népek függetlenségének megadásáról szóló nyilatkozatot, amelynek tervezetét a Szovjetunió a közgyűlés XV. ülésszaka elé terjesztette, talán nem időszerűtlen dolog feleleveníteni az amerikai küldöttség előtt az Egyesült Államok kongresszusa által 1776-ban elfogadott Függetlenségi Nyilatkozatot, hiszen ebben a dokumentumban hirdették ki a gyarmati helyzet megszüntetését, a brit iga lerázását, az Amerikai Egyesült Államoknak szabad és független állammá változtatását.

Talán túlságosan messzemenőnek tartják azt a követelést, hogy e nyilatkozat után 184 évvel a gyarmati iga alatt sínylődő népek olyan szabadságnak és függetlenségnek örvendhessenek, mint amilyent az amerikai nép annak idején kivívott?

Vajon hány száz esztendőnek kell még eltelnie addig, amíg végre az Egyesült Államok kormánya is elismeri, hogy más népeknek ugyanolyan joguk van a gyarmati uralom alóli felszabaduláshoz?

Tisztelt küldöttek!

A fő feladat megvalósítása — a béke és a nemzetközi biztonság fenntartása megköveteli az ENSZ-től, hogy határozottan kézbe vegye a gyarmati rendszer megszüntetésének kérdését.

A gyarmati rabság nemcsak századunk szégyene, nemcsak a népek politikai elnyomásának és gazdasági kifosztásának legdurvább formája, hanem a katonai konfliktusok egyik legveszélyesebb forrása is.

Ezzel kapcsolatban meg kell állapítanunk, hogy az Egyesült Államok és a NATO más tagállamai sok afrikai országban katonai, haditengerészeti vagy légi támaszpontokkal rendelkeznek. Ilyen idegen katonai támaszpontok nemcsak az északi

partvidék országaiban találhatók, hanem az afrikai kontinens szívében is. Nemrégiben Belgium miniszterelnöke kijelentette, hogy a kongói belga katonai támaszpontokat, amelyek Belgiumnak körülbelül 70 millió dollárba kerültek, „a NATO sürgetésére" létesítették, s hogy a támaszpontokról visszavont belga csapatok zömét a közvetlen közelben fekvő Ruanda Urundiba helyezték át. Dél-afrikai lapok jelentése szerint Rhodesiában gyakorlóteret rendeztek be, s itt állítják fel a NATO legfőbb támaszpontját — sugárhajtású vadászrepülőgépek és nukleáris fegyvereket hordozó bombavetők céljaira. A „Time" című amerikai folyóirat egy Tripolisz közelében levő repülőtérrel kapcsolatban megjegyezte, hogy ez „kulcsjelentőségű repülőtér Moszkvának az Egyesült Államok stratégiai légi hadereje általi bekerítése szempontjából". Ha figyelembe vesszük azt a tényt, hogy a NATO tagállamainak többsége gyarmattartó állam, nyomban kiviláglik, hogy a NATO összes katonai támaszpontjai, csapatai, légi egységei és flottái nemcsak a szocialista országok és más békeszerető országok ellen irányulnak, hanem az afrikai felszabadító mozgalom ellen is, s azt a célt szolgálják, hogy fegyveres terrorral fenntartsák az imperialisták afrikai politikai és gazdasági pozícióit.

Az afrikai népek, s a gyarmati iga alóli felszabadulásra, ott pedig, ahol a függetlenséget már kivívták — a függetlenség megszilárdítására irányuló törekvéseket kifejező politikai vezetőik, illetve kormányaik világosan látják, milyen nagy veszélyt jelentenek számukra az afrikai területen levő NATO-támaszpontok és csapatok, s ezek gyarapítása. A kolonialisták azért ijesztgetnek Afrikában a „kommunista veszély" régi dajkameséjével, hogy ezzel elvonják a figyelmet terveikről, amelyeknek célja — Afrika átalakítása a NATO hadműveleti bázisává.

A szabadságért önfeláldozóan küzdő algériai nép elleni véres háborúra — mint az algériai ideiglenes kormány képviselői ismételten hangsúlyozták — nem kerülhetett volna sor a nélkül a politikai és katonai támogatás nélkül, amelyet NATO-beli szövetségesei nyújtottak Franciaországnak.

Ebben a tekintetben újabb szembeötlő példa a Kongó függetlensége és területi épsége ellen irányuló agresszív összeesküvés, amelyet a kolonialista körök a NATO támogatásával

hajtanak végre. Teljesen indokolt az az aggodalom, amelylyel a közvélemény a kongói helyzet alakulását követi, annál is inkább, mert ezzel az Egyesült Nemzetek Szervezetének tekintélye és presztizse függ össze.

Most már a gyarmati népek felszabadításának minden őszinte híve előtt tökéletesen világos, hogy amikor a központi kormány a kongói rend és törvényesség helyreállítása céljából az ENSZ-hez fordult, az ENSZ-parancsnokság és a főtitkár a Biztonsági Tanácsban a központi kormány megsegítésére, a Kongói Köztársaság függetlenségének és területi épségének biztosítására vonatkozóan hozott határozatok pontos végrehajtása helyett aláásta a központi kormány helyzetét, s pártját fogta a zendülőknek, akik mögött a belga gyarmatosítók és NATO-szövetségeseik állnak.

Semmilyen jogi „érv" nem indokolhatja azt a tényt, hogy az ENSZ-nek Kongóban kifejtett három havi tevékenysége folyamán a központi kormányt félreállították, megfosztották a hatalom gyakorlásának lehetőségétől, a nép akaratát kifejező parlamentet betiltották, s ugyanakkor a belga gyarmatosítók által kiképzett és felfegyverzett szakadár erők az elnéző ENSZ-parancsnokság szemeláttára egyre erőszakosabban léptek fel.

Világos, hogy a Kongóban kialakult helyzet teljes mértékben megfelel a belga gyarmatosítók és NATO-pártfogóik terveinek és céljainak, s fellebbenti a leplet politikájuk igazi jellegéről.

A román küldöttség véleménye szerint az ENSZ közgyűlésére az a fontos feladat hárul, hogy a legnagyobb felelősségérzettel vizsgálja meg a kongói helyzetet, s végre megteremtse a kongói nép számára azokat a feltételeket, amelyekhez a nemzeti függetlenségért, a szabadságért és a jobb életért folytatott hősies harcával teljes mértékben megszerezte a jogot.

Küldött urak!

Magának az Egyesült Nemzetek Szervezetének a létjogosultsága függ attól, hogy a béke fenntartása és megszilárdítása érdekében érvényesüljön a békés egymás mellett élés és az államok közötti sokoldalú együttműködés fejlesztésének elve.

Két-három évvel ezelőtt még olyan próbálkozások tanúi

voltunk, amelyek a békés egymás mellett élésnek a fogalmát is kizárni igyekeztek az Egyesült Nemzetek szótárából. Ma megelégedéssel állapíthatjuk meg, hogy az ENSZ sok tagállamának képviselői a közgyűlés szónoki emelvényéről napjaink létfontosságú szükségszerűségének ismerik el a békés egymás mellett élést.

Brazília képviselője felszólalásában igen helyesen jegyezte meg, hogy az államok közötti békés kapcsolatok előfeltétele — akár tetszik, akár nem — a különböző társadalmi rendszerű államok fennállásának figyelembevétele, s minthogy a háborús megoldás bebizonyítottan megengedhetetlen, a századunk problémáinak megoldásához vezető egyetlen lehetséges út — a tárgyalások útja.

A békés egymás mellett élés elve kétségtelenül világszerte egyre nagyobb teret hódít, de igen rossz szolgálatot tennénk a béke ügyének, ha figyelmen kívül hagynánk azt a tényt, hogy ennek az elvnek ádáz ellenségei is vannak.

Erről a szónoki emelvényről már többen rámutattak, hogy a nemzetközi kapcsolatok terén manapság két irányvonal, két tendencia küzd egymással a békés egymás mellett élés elvén alapuló irányvonal, amelynek képviselői az államok közötti jóviszony további megerősítését és fejlesztését, a nemzetközi feszültség megszüntetését és az államok közötti vitás kérdések tárgyalóasztalnál való megoldását tartják szem előtt, és a másik irányvonal — a hidegháború és a fegyverkezési hajsza szószólóinak irányvonala, amely agresszív akciók szervezéséhez, más országok belügyeibe való durva beavatkozásokhoz, a világbékét súlyosan veszélyeztető tűzfészkek teremtéséhez, illetőleg fenntartásához vezet.

Igaz, hogy napjainkban a közvélemény szigorúan elítéli azokat, akik a békés egymás mellett élés elvével szembehelyezkednek, s ez a körülmény a békés egymás mellett élés elvének hangoztatására késztet még olyanokat is, akik valójában akadályozzák ennek az elvnek a nemzetközi életben való érvényesülését. Éppen ezért a világ népei és képviselőik legyenek józan gondolkodásúak, éberek és ne egyszerű nyilatkozatok, hanem a tények alapján ítéljék meg minden egyes kormány álláspontját.

Hogyan egyeztethetők össze a béketörekvéseket hangoztató nyilatkozatok az Egyesült Államok politikájával, amely

a katonai kiadások állandó fokozására és háborús előkészületekre irányul, s a katonai kémkedést és más államok szuverenitásának megsértését a hivatalos politika rangjára emeli. Világosan kifejezésre jutott ez az „U—2" és „RB—47" repülőgépeknek szovjet terület fölött végzett közismert agressziv berepüléseiben. Hogyan egyeztethetők össze az ilyen nyilatkozatok azokkal az ellenséges akciókkal, amelyek a nemzeti függetlenségéért szilárdan síkraszálló Kubai Köztársaság hős népe ellen irányulnak?

Éppen most, amikor az Egyesült Nemzetek Szervezetének közgyűlésén olyan próbálkozások tanúi vagyunk, hogy a nemzetközi feszültségért a Szovjetunióra és a többi szocialista országra hárítsák a felelősséget, holott éppen ezek az országok kitartó erőfeszítéseket tesznek a feszültség forrásainak kiküszöbölése érdekében, Európában nagyszabású NATO-hadgyakorlatok folynak, amelyek nyugtalanságot idéznek elő és fokozzák a háborús pszichózist.

Ugyanazok a körök, amelyek szószólói azt hangoztatják, hogy cselekedeteiket a véletlen háború és a meglepetésszerű támadás elhárításának vágya vezérli, megszervezik az amerikai és angol stratégiai légierők nukleáris fegyverekkel felszerelt gépeinek repüléseit, s ezáltal maguk idézik elő egy véletlen háború kirobbantásának veszélyét és olyan állapotot tartanak fenn, amely szüntelenül meglepetésszerű támadással fenyeget.

Uraim! Tisztelt küldöttek! Mi azok közé az országok közé tartozunk, amelyeknek súlyos károkat, azok közé a népek közé, amelyeknek súlyos szenvedéseket okozott a német militarizmus mind az első, mind pedig a második világháborúban.

A többi békeszerető néppel együtt, jogos aggodalommal figyeljük a revansvágyó nyugatnémet militaristák gyorsított ütemű fegyverkezését az északatlanti paktum keretébe tartozó hatalmak védnöksége alatt. A jelen pillanatban a Bundeswehr vezetősége, a szövetségi kormány hozzájárulásával és nyílt jóváhagyásával azt követeli, hogy a Német Szövetségi Köztársaságot lássák el atomfegyverrel, s a NATO vezető körei nem rejtik véka alá, hogy teljesíteni szándékoznak a béke ügyét fenyegető követelését. Mindez Nyugat-Németországot teszi Európában és az egész világon a feszültség és a háborús veszély legfőbb tűzfészkévé.

A béke érdekei feltétlenül megkövetelik a Szovjetunió és a Német Demokratikus Köztársaság által a második világháború következményeinek felszámolására és a német békeszerződés megkötésére vonatkozóan előterjesztett javaslatok valóraváltását.

Véleményünk szerint az ENSZ-közgyűlés jelenlegi ülésszakán elfogadásra kerülő határozatoknak elő kell mozdítaniuk a békét fenyegető súlyos veszély kiküszöbölését, véget kell vetniük annak, hogy lábbal tiporják az államok közötti kapcsolatok általánosan elismert szabályait és semmibe vegyék más népek szuverén jogait.

Az Egyesült Államok ENSZ-képviselőjének az a próbálkozása, hogy ezen az ülésszakon feloldozza bűneik alól a hidegháború szószólóit és a gyarmati rendszer híveit, azt bizonyítja, hogy az általa képviselt körök nem becsülik fel kellőképpen a nemzetközi közvélemény érettségét. Az ingerültség rossz tanácsadó, s a sértő kifejezések nem megfelelő érvek az olyan konkrét és építő javaslatokkal szemben, amelyeknek célja a nemzetközi kapcsolatokkal és az emberiség történelmi fejlődésével összefüggő létfontosságú kérdések megoldása.

Azok a pontok, amelyeket a szocialista államok és más békeszerető országok vétettek fel e történelmi ülésszak napirendjére, valamint a közgyűlés elé terjesztett javaslatok napjaink sarkalatos kérdéseinek megoldását — az egyetemes béke és biztonság megerősítését — tartják szem előtt, s biztosítani akarják valamennyi nép jogát ahhoz, hogy nemzeti függetlenségnek és szuverenitásnak örvendjenek.

A román kormány meggyőződése szerint az ENSZ minden egyes tagállamának — akár nagy, akár kicsi — kötelessége cselekvően előmozdítani a békés egymás mellett élés elvének konkrét érvényesülését a nemzetközi kapcsolatok terén. Ezért javasolta azt, hogy a közgyűlés jelenlegi ülésszakának napirendjére vegyék fel a következő pontot: „Regionális intézkedések a különböző társadalmi és politikai rendszerű európai országok jószomszédi kapcsolatainak megjavítására."

A román kormány úgy véli, hogy a kapcsolatok szüntelen fejlesztése és javítása az olyan térségekben fekvő államok között, ahol a két társadalmi és gazdasági rendszer közvetlen vagy közeli érintkezésbe kerül egymással — egyaránt igen

nagy jelentőségű a közvetlenül érdekelt országok, valamint az egyetemes béke és biztonság szempontjából.

Az érdekelt államok kormányai ugyanakkor tárgyalásokat kezdeményezhetnének a közöttük fennálló vitás kérdések rendezésére, többoldalú egyezményeket és együttműködési szerződéseket vagy más regionális megállapodásokat köthetnének, amelyek segítségével kiküszöbölhetnék az államok közötti kapcsolatok terén jelentkező bizalmatlanság és feszültség olyan jelentős forrásait, amilyenek az idegen katonai támaszpontok, a rakétakilövő pályák, az illető országokban állomásozó, nukleáris fegyverekkel ellátott repülőgépek stb.

Ha a nagyhatalmak kötelezettséget vállalnának arra vonatkozólag, hogy tiszteletben tartják az egyes földrajzi övezetekben fekvő államok között létrejött ilyen megállapodásokat, ez növelné a megállapodások hatékonyságát és értékét az egyetemes béke ügye szempontjából.

Mint ismeretes, a román kormány már 1957-ben ilyen megállapodást javasolt a balkáni térség államai között, s 1959-ben megismételte javaslatát.

Javaslatunkat abban a biztos tudatban terjesztettük elő, hogy a balkáni térséget atomfegyverek, rakétakilövő pályák és idegen katonai támaszpontok nélküli békeövezetté lehetne változtatni. Ez a legnagyobb mértékben megfelelne a balkáni népek alapvető érdekeinek, s jelentőségét tekintve lényegesen túllépné ennek a földrajzi térségnek a határait.

Ugyanakkor egy ilyen megállapodás létrejötte a legkedvezőbb előfeltételeket teremtené meg a gazdasági csere és a sokoldalú együttműködés fokozására és a kölcsönös segélynyújtásra, s így az említett térségben élő valamennyi nép javát szolgálná.

Az a körülmény, hogy az egyes balkáni államok közötti kapcsolatok terén még vannak olyan kérdések, amelyek vita tárgyát képezik, nem a román kormány kezdeményezése ellen, hanem mellette szólnak.

A balkáni szocialista országok tudvalevőleg ismételten kifejezték azt az óhajukat, hogy tárgyalások útján oldják meg a más országokkal fennálló vitás kérdéseket, s ilyen értelmű javaslatokat is tettek. A román kormány saját tapasztalatai is azt bizonyítják, hogy amennyiben mindkét fél részéről meg-

van a jóakarat, a vitás kérdéseket a kölcsönös érdekek szem előtt tartásával lehet megoldani.

A balkáni államok közötti megállapodás létrejötte nem vonja maga után azt, hogy az államoknak le kell mondaniuk a már fennálló szövetségi rendszerekről, s ugyanígy a balkáni államok közötti sokoldalú kapcsolatok kifejlesztése nem zárja ki kétoldalú kapcsolatok kialakítását, amire jelenleg sokkal kedvezőbbek a lehetőségek, mint a múltban.

Örömmel állapítjuk meg, hogy a balkáni térség számos állama támogatja a román kormány javaslatait, s hogy ezek a javaslatok valamennyi balkáni országban a közvélemény érdeklődésének és rokonszenvének örvendenek.

A román kormánynak mély meggyőződése, hogy a balkáni megállapodás elérése teljes mértékben megfelel az e térségben élő népek létfontosságú érdekeinek, valamint a világbéke fenntartásához és megszilárdításához fűződő közös érdekeknek. Éppen ezért a román kormány megújítja azt a javaslatát, hogy a balkáni országok kössenek olyan kollektív együttműködési és biztonsági szerződést, amelynek célja a béke megszilárdítása a Balkán és az Adria térségében, s ennek a térségnek idegen katonai támaszpontoktól, rakétakilövő helyektől és nukleáris fegyverektől mentes övezetté változtatása. Reméljük, hogy a görög és az új török kormány kedvezően fogadja majd az együttműködés és a kölcsönös megértés fejlesztése, a balkáni népek biztonságának növelése érdekében előterjesztett javaslatunkat.

Akármilyenek a politikai vagy filozófiai nézeteink, ha küzdünk a békéért, ha szeretjük az életet és az emberek alkotó munkáját, nem lehet közömbös számunkra, hogyan nevelkedik és készülődik az életre a fiatal nemzedék. Nem lehet közömbös számunkra az, hogy a fiatalság az ember s az ember által alkotott anyagi és szellemi javak értékelésének szellemében nevelkedik-e, vagy ellenkezőleg, az emberiség alkotásainak tagadása, a faji és nemzeti gyűlölködés, a militarizmus és a háború szellemében.

Nemrégiben történt esetek bizonyítják, hogy bizonyos országok befolyásos körei minden erejükkel a fiatalság megmételyezésén munkálkodnak. Az embergyűlölet, s különösen a faji gyűlölet, a revansszellem és az agresszió mérgét igyekeznek beoltani a fiatal nemzedékbe, hogy ezáltal az enyhü-

lés és a béke ellenségei által koholt kalandor tervek vak eszközévé változtassák.

Abból az elgondolásból kiindulva, hogy az ifjú nemzedék fontos, cselekvő szerepet tölthet be és köteles is betölteni a béke és a békés egymás mellett élés eszméinek diadalra juttatásában, a román kormány javasolta, hogy tűzzék a jelenlegi ülésszak napirendjére a következő kérdést: „Intézkedések az ifjúságnak a béke, a kölcsönös megértés és a népek kölcsönös tiszteletben tartása szellemében való nevelésére."

Véleményünk szerint az ENSZ-kozgyűlés jó szolgálatot tenne a béke ügyének, ha ajánlaná a kormányoknak és az illetékes szervezeteknek, hogy fordítsanak fokozott figyelmet ezekre a kérdésekre, s kezdeményezné egy ilyen értelmű nemzetközi megegyezés kidolgozását.

A román kormány reméli, hogy mind a regionális megállapodásokra, mind pedig az ifjúság irányítására vonatkozó javaslatai megértésre és támogatásra találnak az ENSZ tagállamainál.

Küldött urak!

A Román Népköztársaság a béke és a valamennyi állammal való sokoldalú együttműködés szüntelen fejlesztésére irányuló politikát folytat, s minden erejét népgazdaságának további fejlesztésére, a nép anyagi és kulturális színvonalának emelésére összpontosította.

A régi Romániát Európa egyik legelmaradottabb, iparilag fejletlen, kezdetleges mezőgazdasággal rendelkező országaként ismerték. A nyomor, a tömegméretű írástudatlanság, a magas fokú gyermekhalandóság és a járványos betegségek jellemezték annak idején országunkat.

Tisztelt küldöttek! Saját tapasztalatunkból tudjuk, milyen katasztrofális következményekkel jár, ha egy nemzet politikai és gazdasági élete a külföldi monopóliumoktól függ. Az országunkban évtizedeken át uralkodó külföldi monopóliumok hátráltatták hazánk gazdasági fejlődését, kifosztották természeti kincseit és kizsákmányolták az igyekvő román nép munkáját. Románia csaknem minden gépet és berendezést külföldről hozott be, s a lakosság krónikusan elégtelen táplálkozása dacára, kénytelen volt exportálni a gabonáját.

A román nép, miután kezébe vette sorsa irányítását és maga rendelkezik országa kincseivel, saját érdekeinek megfe-

lelően hasznosítja természeti kincseit, s szüntelenül gyarapítja az ország gazdasági erejét.

A hazai ipar gyors ütemben fejlődött, össztermelése pedig túlhaladja a háború előtti színvonal ötszörösét; iparunk össztermelése 1965-ben a hatéves tervnek megfelelően több mint kétszerese lesz az 1959. évinek, s körülbelül tízszerese az 1938. évinek, amikor a régi Románia tudvalevőleg a legmagasabb termelési színvonalat érte el.

Jelentős mértékben fellendült a kohászati ipar, a gépgyártás, az energetika, a vegyipar és a kőolajipar. Ma már különböző szerszámgépeket, traktorokat, kombájnokat és más mezőgazdasági gépeket, továbbá szállítóeszközöket, villamosipari felszereléseket gyártunk. Teljes mértékben biztosítjuk a kőolaj kitermeléséhez és komplex feldolgozásához szükséges felszereléseket, az új üzemek ipari felszerelésének kétharmadát, valamint a meglevő üzemek fejlesztéséhez szükséges felszereléseket, s ezen felül jelentős mennyiség jut exportcélokra is.

Mezőgazdaságunkat több mint 60 000 traktorral láttuk el, 1965 végéig pedig teljes mértékben gépesítjük: ekkor hozzávetőleg 150 000 traktorunk lesz majd, s rendelkezni fogunk mindazokkal a gépekkel, amelyeket a korszerű mezőgazdaság megkövetel.

Népgazdaságunk fejlődésének eredményeként a nemzeti jövedelem jelenleg 2,7-szerese, 1965-ben pedig körülbelül 4,5-szerese lesz az 1938. évinek.

Szakadatlanul emelkedett az egész lakosság életszínvonala. A lakosság vásárlóképessége megkétszereződött, a fogyasztás pedig az 1938. évihez viszonyítva 2—3-szorosára növekedett.

Az elmúlt években a szociális és kulturális célokra fordított összeg 4,5-szeresére nőtt, s 1959-ben az állam költségvetésének egynegyede volt. Jelentős anyagi eszközöket fordítottunk az elemi, közép- és felsőfokú oktatás fejlesztésére, hogy egyre jobb feltételeket teremtsünk a gyermekek és az ifjúság neveléséhez, s az egész nép kulturális színvonalának további emelkedéséhez.

Az ingyenes oktatás és az iskolai hálózat fejlesztése az oktatást minden fokon hozzáférhetővé teszi valamennyi gyermek és az egész ifjúság számára.

Különösen nagy figyelmet fordítunk az ipar, a mezőgazdaság, a közlekedés, a tudomány és a kultúra számára szüksé-

ges műszaki és más szakemberek képzésére. A mérnökök száma az 1938. évi 9 000-ről 1960-ig 60 000-re emelkedett országunkban.

A lakosság széleskörű ingyenes orvosi ellátásban részesül. Románia ma az ezer főre eső orvosok száma tekintetében a világ első tíz országa közé tartozik.

Ez a jelentős fejlődés csak akkor vált lehetővé, amikor népünk véget vetett az imperialista hatalmakkal szembeni politikai és gazdasági függőségének. Az elért eredmények az ország létfontosságú érdekeit és a haladás útján való fejlődésének szükségességét szem előtt tartó politikának köszönhetők.

Ezeket a csupán vázlatosan felsorolt eredményeket jelentős mértékben elősegítette a szocialista országok közötti szoros együttműködés és kölcsönös segítség, nevezetesen az az állandó és sokoldalú támogatás, amelyet a Szovjetunió nyújt országunknak. Népünk különösen nagyra becsüli a Szovjetuniónak az egész népgazdaság fellendüléséhez alapul szolgáló ipar fejlesztése terén nekünk nyújtott segítségét.

Elnök úr!

Az országunkban végbement mélyreható átalakulások természetesen elégedetlenséget keltettek a társadalmi fejlődés ellenségei, a más népek fölötti imperialista uralom politikájának képviselői között.

Ezek sugalmazzák az országunk belügyeibe való durva beavatkozást jelentő különféle provokációs cselekményeket. Egyik legutóbbi példa erre az úgynevezett „rab nemzetek hetének" komédiája, amelyet az Egyesült Államok bizonyos hivatalos személyiségeinek védnökségével rendeztek meg.

A hidegháború bajnokai olykor arra vetemednek, hogy „felszabadítási" ígéretekkel „kecsegtessék" népünket, amely ura a maga sorsának.

Feltesszük a kérdést ezeknek a hívatlan „felszabadítóknak": ugyan mitől akarják önök megszabadítani a román népet? Lenduletesen fejlődő hazai iparától, az ország kincseitől, amelyeket a román nép ma saját jóléte érdekében hasznosít, a munkához, tanuláshoz, pihenéshez, egészségügyi ellátáshoz való jogától, mindazoktól a szabadságjogoktól, amelyeket szocialista rendszerünk ténylegesen biztosít számára?

A román nép éppen elég példáját ismeri annak, hogyan ér-

telmezik önök a szabadságot ott, ahol még érvényesíteni tudják akaratukat.

Azért tértünk ki azokra a provokációs cselekményekre, amelyeknek a visszhangja ebben a teremben is hallható volt, hogy felhívjuk a közgyűlés figyelmét a hidegháború egyik formájára. A hidegháború ugyanis fokozza a nemzetközi feszültséget, sérti az államok közötti kapcsolatok normáit, s az Egyesült Nemzetek Szervezetének teljes szigorral el kell ítélnie.

Küldött urak!

Engedjék meg, hogy befejezésül ismertessem a román küldöttség álláspontját az ENSZ tevékenységének megjavítása és tökéletesítése kérdésében.

Ami ezt a kérdést illeti, abból az elgondolásból indulunk ki, hogy egy olyan világban, amelyben különböző gazdasági és politikai rendszerű államok léteznek, az ENSZ csak úgy teljesítheti eredményesen feladatait, ha híven követi az alapokmány elveit. Ezeknek az elveknek értelmében az ENSZ-nek olyan központnak kell lennie, amely valamennyi nemzet erőfeszítéseit a közös célok elérésére — a béke és a biztonság fenntartására, a nemzetek közötti baráti kapcsolatok fejlesztésére, a nemzetközi együttműködés megvalósítására irányítja.

Szem előtt kell tartani, hogy amilyen mértékben valamely államcsoport vagy katonai tömb uralkodó pozíciót próbált vagy próbál biztosítani magának az ENSZ-ben, és olyan határozatokat akar kikényszeríteni, amelyek kizárólag saját érdekeit szolgálják, s ugyanakkor sértik a többi állam vagy államcsoport érdekeit, ugyanolyan mértékben csökken ennek a szervezetnek a képessége arra, hogy ténylegesen betöltse szerepét a béke megvédelmezése terén. Hiszen nyilvánvaló, hogy senki sem fogad el olyan döntőbírót, akiről már eleve tudja, hogy a másik félnek kedvez.

Ezért, küldött urak, szeretnék rámutatni arra, hogy amikor javaslatot terjesztünk elő annak a helyzetnek megszüntetésére, amely lehetővé tette az ENSZ felhasználását egy bizonyos hatalmi csoport eszközéül a többi állam rovására, amikor olyan intézkedések hozatalát javasoljuk, amelyek biztosítják valamennyi tagállam bizalmát az ENSZ végrehajtó szerve iránt, s amelyek garantálják e szerv tárgyilagosságát az ENSZ-határozatok végrehajtása során, akkor ez az ENSZ erő-

sítését, a béke és a nemzetközi biztonság fenntartásának hatékony eszközévé változtatását jelenti.

Természetesen várható volt, hogy azok, akik mindeddig az ENSZ-ben élvezett uralkodó pozícióikat saját politikájuk érvényesítésére használták fel, úgy reagálnak majd ezekre a javaslatokra, mint ahogy a történelemben mindig is reagálnak azok, akiket kiváltságaik elvesztésének veszélye fenyeget.

Az előjogok felszámolását követelő haladó változásokat mindenkor a kiváltságosok jajveszékelése kísérte, amellyel azt akarták elhitetni, hogy kiváltságaik elvesztése nyomán válság keletkezik, minden megsemmisül. Valójában csupán a kiváltságok semmisültek meg, a világ pedig tovább élt és fejlődött. Ez érvényes az olyan nemzetközi szervezetre is, amilyen az Egyesült Nemzetek Szervezete.

A főtitkárság átszervezésének kérdése elvi kérdés az ENSZ számára.

Az ENSZ végrehajtó szervének, nevezetesen a főtitkárságnak átszervezése olyan követelmény, amelyet maga napjaink nemzetközi élete vet fel. Az átszervezés elengedhetetlenül szükséges ahhoz, hogy az ENSZ a közgyűlés napirendjén szereplő nagy kérdések megoldásának hatékony eszközévé válhasson. Ezt bizonyítja az is, ami Kongóban történt. Ott ugyanis Hammarskjöld úr, az ENSZ főtitkára, valójában a gyarmattartó hatalmak politikájának képviselőjeként járt el, ahelyett, hogy a kongói nép szabadságának és függetlenségének érdekeivel összhangban biztosította volna a Biztonsági Tanács határozatainak végrehajtását.

A főtitkárság jelenlegi összetételében nem biztosítja az ENSZ-határozatok tárgyilagos megvalósítását, s annál kevésbé biztosíthatja azoknak az új, távlati feladatoknak a valóraváltását, amelyek a jövőben az ENSZ végrehajtó szervére hárulnak.

Tudvalevő például, hogy az általános és teljes leszerelés megvalósításával kapcsolatban felmerül egy nemzetközi ENSZ-haderő létesítésének kérdése, s ezt a haderőt a Biztonsági Tanácsnak, annak a szervnek határozata értelmében kell majd felhasználnia, amelyre az alapokmány a béke és a nemzetközi biztonság megőrzésének feladatát ruházta.

Az ilyen határozatok végrehajtása magától értetődően az ENSZ végrehajtó szervére hárul majd.

Ezzel kapcsolatban felmerül a kérdés: milyen biztosítékuk lesz az ENSZ kötelékébe tartozó államcsoportoknak arra vonatkozóan, hogy a végrehajtó szerv valóban a határozatok szellemében jár el, s nem szolgálja majd valamely állam vagy államcsoport szűk érdekeit más államcsoportok rovására?

Tökéletesen világos, hogy mindenkinek, aki komolyan és felelősségérzettel kezeli a béke és a nemzetközi biztonság fenntartásának kérdését, egyet kell értenie azzal, hogy ez a kérdés kielégítő választ követel.

A román küldöttség véleménye szerint erre a kérdésre kielégítő választ ad a Szovjetuniónak az a javaslata, hogy a végrehajtó szerv ne egyetlen személyből — a főtitkárból — álljon, hanem az ENSZ keretébe tartozó államcsoportok három képviselőjéből, vagyis a nyugati szövetségek államainak, a szocialista államoknak és a semleges államoknak képviselőiből.

A kérdés ilyen megoldása garantálja, hogy az ENSZ végrehajtó szervének tevékenysége teljes mértékben tárgyilagos lesz.

A román küldöttség csatlakozik több felszólalónak ahhoz az itt kifejtett nézetéhez, amely szerint az ENSZ normális tevékenysége szempontjából hátrányos az, hogy székhelye New Yorkban van.

A román küldöttség attól az óhajtól áthatva jött el a közgyűlésre, hogy hozzájáruljon a napirendre tűzött kérdések megoldásához.

Amerika földjére lépve kifejezésre juttattuk azt a tiszteletet és megbecsülést, amelyet a román nép táplál az amerikai nép iránt, s a többi küldöttséghez hasonlóan joggal reméltük, hogy kedvező tevékenységi feltételekre, a népek közötti megértés szempontjából megfelelő légkörre találunk abban a városban, amelyben a nemzetek e magas fóruma munkáját végzi.

Azt tapasztaltuk azonban, hogy akkor, amikor a közgyűlésre közel 100 állam küldöttsége jött össze, köztük nagy számban olyan államoké, amelyeket államfők és kormányfők képviselnek, itt New Yorkban, az amerikai hatóságok részéről igen kínos kísérletek történtek arra nézve, hogy holmi ellenséges, zaklató és megkülönböztető eljárásokkal, valamint napi- vagy órabérrel fizetett huligánoknak, szökött fasisztáknak és közönséges bűnözőknek úgynevezett „tüntetéseivel" megfertőzzék a nemzetközi légkört. Ez alkalmasint az olyannyira dicsőített

„szabad világ" megszokott képe, ahogy mindeme provokációs cselekmények sugalmazói elképzelik.

A román küldöttség indokoltnak látja azt a véleményt, hogy meg kell vizsgálni az ENSZ székhelyének kérdését, s olyan országot kell keresni erre a célra, amely méltó körülményeket tud biztosítani a küldöttségek és az egész szervezet tevékenységéhez.

Elnök úr! Tisztelt küldöttek!

A világ népei nagy reményeket fűznek ehhez az ülésszakhoz. Azt várják, hogy a közgyűlés megtalálja a kiutat abból a zsákutcából, amelybe a leszerelés kérdése jutott, megvalósítja az általános és teljes leszerelést, s ezzel valóra váltja az emberiség nemes törekvését — a háborúk nélküli világot. A világ népei azt várják, hogy a közgyűlés a gyarmati rendszer végleges megszüntetése mellett foglal állást, s ezzel megnyitja a szabadság és az emberi méltóság érvényesülése felé vezető utat azok számára, akik még gyarmati igában sínylődnek. A világ népei azt várják, hogy a közgyűlés elítéli mindazokat a cselekményeket, amelyek veszélyeztetik a békét, s lábbal tiporják a nemzeti szuverenitás szent eszméjét, és követelni fogja az ilyen cselekmények beszüntetését. Azt várják, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezete valóban a béke és a nemzetközi biztonság megvédésének hatékony eszközévé váljon.

Befejezésül engedjék meg, hogy köszönetet mondjak szíves figyelmükért. Kívánom, hogy ennek az ülésszaknak a munkája feleljen meg az egész világ népeit eltöltő nagy várakozásoknak.

WLADYSLAW GOMULKA ELVTÁRS BESZÉDE

(1960. szeptember 27.)

Elnök úr! Uraim!

Mindeddig példátlanul sok kormányfő, példátlanul sok állam és nép tekintélyes vezetője vesz részt az ENSZ közgyűlésének XV. ülésszakán.

Mit bizonyít ez? Mindenekelőtt azt bizonyítja, hogy a nemzetközi helyzet komoly, s az egyetemes béke szempontjából a közgyűlés tavalyi ülésszaka óta rosszabbodott.

Továbbá azt bizonyítja, hogy sok ország, köztük Lengyelország is, óriási jelentőséget tulajdonít az Egyesült Nemzetek Szervezetének, feladatainak és annak a szerepnek, amely az ENSZ-re korunk központi problémájának megoldása — a béke megszilárdítása terén hárul.

Most első ízben van szerencsém közvetlenül részt venni a közgyűlés munkájában, s hadd jelentsem ki országom nevében, hogy a lengyel küldöttség mindent megtesz majd azoknak az eredményeknek elérése érdekében, amelyeket ettől az ülésszaktól a lengyel nép és a világ valamennyi népe vár. Mély meggyőződésem, hogy az itt megoldásra váró s az egyetemes béke biztosításával és megszilárdításával szorosan összefüggő sarkalatos kérdésekben a lengyel nép érdekei megegyeznek valamennyi nép érdekeivel.

Ugyanígy a többi szocialista ország is szívén viseli a nemzetközi helyzetnek a béke ügyére nézve kedvező alakulását, a különböző társadalmi rendszerű országok baráti kapcsolatainak kiépítését és fejlesztését, s ezt a szocialista országok megmutatták azzal, hogy küldöttségeik élére népeik legfelső állami és pártvezetőit állították. Hasonlóképpen járt el sok más ország is.

Annál sajnálatosabb, s egyszersmind jellemző az előbbivel ellentétes hidegháborús irányzatra, hogy az amerikai hatóságok megkülönböztető rendszabályokkal éltek egyes szocialista országok és Kuba küldöttségével szemben. Emellett nehezen tételezhetjük fel, hogy bizonyos hatósági szervek hallgatólagos beleegyezése nélkül egyáltalán sor kerülhetett volna az egyes küldöttségek ellen rendezett huligánkodásra.

Senkinek esze ágában sincs ezért az amerikai népet vádolni. A lengyel küldöttség, s bizonyára a többi küldöttség is, őszinte barátságot érez az amerikai nép iránt.

Ezek a huligán hangoskodások nem befolyásolhatják a megkülönböztetéssel sújtott küldöttségek álláspontját, s nem akadályozhatják meg, hogy építő munkát végezzünk a közgyűlés ülésszakán, mégis, teljesen indokoltan vetették fel itt azt a kérdést, hogy maradhat-e ilyen körülmények között New York az ENSZ székhelye.

Elnök úr!

Jó dolog, hogy a közgyűlés jelenlegi ülésszaka első ténykedéseként felvette az ENSZ-be a gyarmati rendszer romjain keletkezett államok nagy csoportját. Az ENSZ ezzel jelképesen elismeri, hogy a gyarmati rendszer felszámolása, ami korunkban az idők jele, megmásíthatatlan folyamat.

Mi hisszük, hogy Afrika más országai, elsősorban Algéria, továbbá Kelet-Afrika népei ugyancsak hamarosan kivívják szabadságukat, s törvényes jogot nyernek saját sorsuk meghatározására.

Az ENSZ új tagállamainak többsége afrikai ország. Ezek az országok a történelem folyamán első ízben lépnek a függetlenség útjára. Lehetőséget nyernek arra, hogy saját népeik javára hasznosítsák a fekete világrész gazdag természeti kincseit, s illő szerepet töltsenek be a nemzetközi életben. Meglehet, hogy még nehéz utat kell megjárniuk addig, amíg teljesen megszűnik volt gyarmatosító uraikkal és a tőkés konszernekkel szembeni gazdasági függőségük. Kétségtelenül senki és semmi nem képes már feltámasztani a gyarmati rendszert, sem régi, sem új formájában. A múltat nem lehet többé visszahozni. Minden erre irányuló kísérlet a nemrég felszabadult népek ellenállásába ütközik, s ezek a népek már nincsenek egyedül. Hatalmas erők állnak mellettük. Mellettük állnak mindazok, akiknek drága a szabadság és a

béke ügye. Mellettük állnak az új, szocialista társadalmi rendet építő országok. Mellettük állnak azok a népek, amelyek egykor maguk is a gyarmati rabság és kizsákmányolás igáját nyögték.

Az új államok jövője elválaszthatatlanul összefügg a béke távlataival. Az új államok csak valamennyi nép békés együttműködésének körülményei között szilárdíthatják meg függetlenségüket, s építhetik fel gazdaságuk, kultúrájuk és államiságuk önálló fejlődésének szilárd alapjait.

Éppen ezért meg vagyunk győződve róla, hogy ezek az államok hasznosan működnek majd közre napjaink legégetőbb kérdéseinek megoldásában, amilyenek — a leszerelés, a gyarmati rendszer teljes megszüntetése és a tág értelemben vett nemzetközi együttműködés az élet minden területén.

Sok szó esik ebben a teremben a felszabadult népek és az új államok megsegítéséről. Ez a segítség akkor lesz helyes, akkor lesz a történelmi igazságszolgáltatás szükségszerű megnyilvánulása, ha megfelel e népek érdekeinek, s ténylegesen előmozdítja a mások hibájából, nem pedig önhibájukból elmaradt országok fejlődését. Az ilyen segítség közvetlen kétoldalú egyezmények keretében megvalósítható, s az ENSZ-nek ilyen segítséget kell nyújtania.

De nem szabad visszaélni a „segítség" szóval és az ENSZ zászlajával, mint az, sajnos, Kongóban történt, ahol beavatkoztak ennek az országnak a belügyeibe, s ez a beavatkozás egyáltalán nem szolgálja a fiatal afrikai köztársaság politikai és gazdasági függetlenségének megszilárdulását.

A gyarmatosítók érdekeinek az ENSZ zászlajával leplezése homlokegyenest ellenkezik az Egyesült Nemzetek céljaival és elveivel. Ezen a tényen az sem változtat, ha egyes államok képviselőit „szent felháborodásra" készteti a főtitkár magatartásának bírálata, amellyel a lengyel küldöttség tökéletesen egyetért. Az ENSZ-főtitkár politikáját csakis annak objektív jelentőségéből, következményeinek felméréséből kiindulva lehet megítélni. Nos, a főtitkár politikája nemhogy segített volna Lumumba miniszterelnök törvényes kormányán, hanem ehelyett éppen ellene irányul. A gyarmatosítók módszeréből izelítőt adott a belga kormány, amikor alaptalanul azzal vádolta a lengyel kormányt, hogy fegyverrel megrakott hajót küldött Kongóba Lumumba miniszterelnök számára. Ráadásul

ez a mesebeli hajó állítólag még néhány nappal Kongó függetlenségének kikiáltása előtt indult útnak. Így fabrikálják a kongói „kommunista összeesküvést" tanúsító „bizonyítékokat". Ennek az aljas gyanúsítgatásnak még a lengyel kormány hivatalos cáfolatai sem vetettek véget.

Tanúi voltunk itt azoknak a módszereknek is, amelyekhez a gyarmatosítók védelmezői, támogatói és igazolói folyamodnak. Módszerük az, hogy mindenféle hazugságokkal, rágalmakkal és demagógiával ellenlábasaikra — a szocialista országokra próbálják rásütni a kolonializmus és az imperializmus vádját. Nem ártana, ha például a kanadai kormányelnök megmondaná, melyik szocialista ország zsákmányol ki más népeket és gazdagodik munkájuk révén, melyik szocialista ország kaparintotta meg más országok nyersanyagát, vállalatait, s él más országok rovására? Ilyen szocialista ország nincs és nem is lehet. A kapitalizmus természetéből következik, hogy leigáz, kizsákmányol és fosztogat más népeket. Aligha kell emlékeztetnem valakit is arra, hogy például Belgium évente több száz millió dollár gyarmati profitot sajtolt ki Kongóból. S vajon az afrikai országok képviselőinek beszédei után szükséges-e, hogy Diefenbaker miniszterelnök emlékezetébe idézzem az Angolában és Moçambique-ban létesített munkatáborokat, a dél-afrikai rezervációkat és a Dél afrikai Unió embertelen fajgyűlölő politikáját?

A kanadai miniszterelnök azért lép fel képmutatóan a szocialista népek szabadságának védelmezőjeként, mert igazolni akarja a gyarmati rendszert, s el akarja terelni a közvélemény figyelmét a XX. század e szégyenéről. A mi országainkat is a külföldi tőke fosztogatta, amíg népeik urak nem lettek saját portájukon. De a mi földrajzi térségünk népei ma már maguknak dolgoznak, igazi függetlenséget élveznek, s nem szorulnak a gyarmatosítók és védőügyvédeik semmi néven nevezendő gyámkodására.

Engedje meg, elnök úr, hogy az új ENSZ-tagállamok népeinek és kormányainak átadjam a lengyel nép szívélyes üdvözletét. A lengyel nép szívből sok sikert kíván az új tagországok önálló állami fejlődéséhez. Mi minden békeszerető néppel együtt teljes mértékben támogatjuk függetlenségük és szuverenitásuk megszilárdítására tett erőfeszítéseiket.

De ugyanakkor, amikor örömmel állapítjuk meg, hogy ki-

szélesedett az ENSZ összetétele, ami növeli e szervezet jelentőségét és eredményességét, egyszersmind sajnálkozásunkat és tiltakozásunkat is kifejezésre kell juttatnunk amiatt, hogy hiányoznak ebből a teremből a nagy kínai nép képviselői. Ideje már feladni azt a fikciót, hogy a Kínai Népköztársaság kormányának képviselői nélkül is meg lehet oldani a mai világ alapvető problémáit.

Ami ezt a minden kétséget kizáróan jogos követelést illeti, az ENSZ állandóan beleütközik a nyugati hatalmak, elsősorban az Egyesült Államok ellenállásába, mégpedig azért, mert az Egyesült Államok a Kínai Népköztársaság és valamennyi szocialista ország ellen viselt „hidegháború" eszközéül kívánja felhasználni az Egyesült Nemzetek Szervezetét, mert általában azt akarja, hogy az ENSZ saját eszköze legyen. Nem hajlandó beleegyezni abba, hogy az ENSZ teljes mértékben tükrözze a tényleges világhelyzetet, s a gyakorlatban is érvényt szerezzen a békés egymás mellett élés eszméjének.

Az Egyesült Államoknak ezek, az ENSZ alapokmányával és alapvető feladataival ellenkező kísérletei erősen veszélyeztetik szervezetünket. De amikor mi szembeszállunk ezekkel a kísérletekkel, s meg akarjuk szüntetni a belőlük származó veszélyt, az ENSZ kiholt válságával ijesztgetik az Egyesült Államok és az egész világ közvéleményét.

Ha az Egyesült Nemzetek Szervezete be akarja tölteni szerepét, nem szegülhet szembe a népekkel, amelyek meg akarnak szabadulni a gyarmatosítóktól, és teljes függetlenségre törekednek. Az ENSZ-nek valamennyi általa képviselt nép érdekeit kell szolgálnia.

Véleményünk szerint így kell felfogni Hruscsov miniszterelnök elgondolását, hogy tudniillik az ENSZ végrehajtó szervét háromtagú végrehajtó szervvé kell átalakítani, amelyben képviseletet nyer az ENSZ-ben helyet foglaló három nagy államcsoport.

A rendőri erők, továbbá az általános és teljes leszerelés folyamán felállítandó fegyveres erők kérdésével kapcsolatban is szükséges az ENSZ-titkárság ilyen átszervezése. A javasolt összetételben a végrehajtó szerv biztosítani fogja az ENSZ határozatainak helyes, előítéletektől mentes értelmezését és végrehajtását, amit a jelenlegi helyzetben nem biztosít.

A lengyel küldöttség támogatja a szóban forgó elgondolást,

amelynek az a célja, hogy egészségesebbé tegye az Egyesült Nemzetek Szervezetét és erősítse annak helyzetét.

Elnök úr!

Az ENSZ közgyűlésének jelenlegi ülésszakára különösen nagy felelősség hárul.

A Szovjetunió miniszterelnöke egy évvel ezelőtt erről a szónoki emelvényről a lehető legkövetkezetesebb javaslatot terjesztette elő, amelynek megvalósítása biztosítaná a békét minden nép számára. Javaslatot tett az általános és teljes leszerelésre. Tavaly november 20-án a közgyűlés egyhangúlag történelmi jelentőségű határozatot fogadott el, amely jóváhagyta ezt az eszmét.

A népek joggal vártak gyakorlati eredményeket ettől a határozattól, amely kilátásba helyezte, hogy új korszak köszönt be az államok közötti, a Kelet és Nyugat közötti kapcsolatok terén: az emberiség javára váló békés egymás mellett élés és békés verseny kora. Egy év telt el azóta, de a népek keservesen csalódtak reményeikben.

A Kelet és Nyugat közötti kapcsolatok terén nem következett be enyhülés.

A „hidegháború" erői provokációs cselekményeikkel, amelyekre a Szovjetunió ellen intézett kémberepülés tette fel a koronát, megtorpedózták a csúcstalálkozót.

Folytatódik a békét veszélyeztető fegyverkezési hajsza, amely haszontalanul óriási anyagi eszközöket emészt fel.

A régi és új gyarmatosítók feszültséget szítanak a világ legkülönbözőbb részein, s továbbra is függő viszonyban próbálják tartani azokat a népeket, amelyek most rázzák le magukról a gyarmati igát, s önállóan kívánják intézni sorsukat.

Különösen veszélyes az európai és a világbéke szempontjából az, ami a Német Szövetségi Köztársaságban történik. Itt az eddiginél is nagyobb mértékben folyik a Bundeswehr felfegyverzése és a revansista kampány.

Ebben a helyzetben, tekintettel arra, hogy a tízhatalmi leszerelési bizottság munkája megfeneklett, a Szovjetunió más szocialista országok támogatásával újra az ENSZ közgyűlése elé terjesztette az általános és teljes leszerelés kérdését.

Mi itt népeinket, népeink mélységes békevágyát képviseljük. Mindent el kell követnünk, hogy jobb helyzetben újra

elkezdjük a leszerelési tárgyalásokat, s az általános és teljes leszerelés megvalósításának útján haladjunk.

Őszinte megelégedésemet fejezem ki azzal kapcsolatban, hogy a szocialista országok vezetőihez hasonlóan Eisenhower elnök szerint is „az emberek világszerte a leszerelést óhajtják, azt akarják, hogy javaikat és munkájukat ne háborús célokra, hanem táplálkozásra, ruházkodásra, lakásra, egészségvédelemre, közoktatásra fordítsák".

Aláírhatnám Eisenhower elnök egy másik kijelentését is, amelyet azután tett, hogy a „hidegháborús" erők meghiúsították a párizsi csúcstalálkozót.

Az elnök akkor a következőket mondta:

Mindannyian tudjuk, hogy a totális háború, akár szándékosan, akár véletlenül robbantják ki, romhalmazzá változtatná a világot. A nukleáris háborúban nem lesznek győztesek, csak vesztesek.

E szavakból csakis azt a logikus következtetést vonhatjuk le, hogy mielőbb meg kell semmisíteni a nukleáris fegyvereket és az összes tömegpusztító eszközöket, s a legnagyobb jószándékkal mindent el kell követni az általános és teljes leszerelés kérdésében tett szovjet javaslat megvalósítása érdekében. De akkor miért hiúsították meg a nyugati hatalmak népeik békeakarata ellenére, s a nukleáris háború veszélyének tudatában a tízhatalmi leszerelési bizottság munkáját?

A leszerelési tárgyalások kudarcának oka az a végzetes és hamis, s egyszersmind a nyugati országok politikáját vezérlő elmélet, amely szerint béke csak akkor lehet, ha a Kelet és a Nyugat, vagyis a szocializmus és a kapitalizmus között fennáll a „félelem egyensúlya".

„Jelenlegi kapcsolataink fő eleme megsemmisítő erőnk kölcsönös elismerése" — így határozta meg Eisenhower elnök néhány hónappal ezelőtt a Szovjetunióval szemben folytatott amerikai politika lényegét.

Az erőre támaszkodó béke elmélete nem új találmány. Ősi római közmondás: „si vis pacem, para bellum", „ha békét akarsz, készülj háborúra". Az emberiség egész elmúlt történetének tanúskodása szerint az erre az elvre épülő politika sohasem hozott békét a népeknek, hanem mindig háborúra vezetett.

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének fő feladata az, hogy

megóvja a népeket egy, a történelemben példa nélkül álló újabb háborús katasztrófától, s tisztában kell lennie azzal, hogy a félelem egyensúlyának politikája, amelyet a nyugati hatalmak folytatnak, óhatatlanul újabb háborúra vezet. Ez nem kommunista propaganda. Ez rettenetes igazság, amelyet a kommunisták jól látnak, s amelyet minden állam és nép vezetőinek látniuk kell.

A leszerelési tárgyalások eddig azért nem lehettek eredményesek, mert a nyugati országok képviselőit „a félelem egyensúlyának" a béke szempontjából végzetes elmélete vezérelte. Ebből az elméletből logikusan és szükségszerűen következik a Nyugat álláspontja, amely ténylegesen nem az ellenőrzött leszerelést, hanem csupán a két fél meglevő fegyverzetének ellenőrzését tartja szem előtt.

A nyugati hatalmak sorra elutasították a Szovjetunió és a többi szocialista ország konkrét leszerelési javaslatait, amelyek a fegyverzetnek hatékony nemzetközi ellenőrzés mellett történő fokozatos csökkentését, majd teljes megszüntetését irányozták elő. A nyugati hatalmak az ellenőrzött leszerelés helyett a fegyverzet ellenőrzésének tervét, vagyis a leszerelés nélküli ellenőrzés tervét terjesztették elő. Ez elfogadhatatlan álláspont. A meglevő fegyverzet ellenőrzése nem teremti meg a leszerelés feltételeit, sőt fokozza a fegyverkezési hajszát és a háborús veszélyt.

Hallottuk az itt elhangzott amerikai nyilatkozatot, amely szerint az Egyesült Államok beleegyezik bármilyen nemzetközi felügyeletbe, amennyiben az tényleges és kölcsönös. Mély meggyőződésem, hogy ha az ilyen felügyelet biztosíthatná a békét, valamennyi szocialista ország megnyitná előtte területének minden zugát. Ámde mindkét fél katonai szakértői jól tudják, hogy hiába állítanának ellenőröket a világ minden rakétakilövő berendezése mellé, ez a meglepetésszerű támadás veszélyét nem csökkentené, hanem csak növelné, mert bármely pillanatban lehet váratlanul rakétaberendezéseket üzembe helyezni, időt nyerni és meglepni az ellenfelet. Tehát a leszerelés nélküli ellenőrzés az államok kölcsönös bizalmatlanságát nem küszöböli ki, hanem csak fokozhatja.

Most pedig hadd mondjam meg a véleményemet az általános népszavazásra vonatkozóan itt előterjesztett javaslatról, amelynek értelmében az emberek mindenütt a világon szaba-

don kifejezésre juttathatnák, akarnak-e élni országuk kormányzásának jogával.

Többféle felfogás van a néphatalomról, azaz a demokráciáról. A demokrácia akkor érvényesül legteljesebben, ha az üzemek társadalmi tulajdonba, köztulajdonba kerülnek, vagyis a szocializmusban. Ez a fórum azonban nem arra való, hogy vitába szálljunk azokkal, akik a termelőeszközök magántulajdonán alapuló rendszert tartják a legjobbnak. Ezért mellőzöm az egyes országok társadalmi rendszerének kérdését. Mindenesetre nekem tetszik az a gondolat, amely szerint meg kell kérdezni minden népet, hogyan látja az országa kormányzásának jogával és saját sorsának intézésével legszorosabban összefüggő kérdéseket.

Mellette vagyok, hogy az ENSZ támogassa az általános népszavazás gondolatát. A népek, amelyeknek elismerten joguk van sorsuk önálló intézésére, és országuk kormányzására, a következő kérdésekre válaszoljanak:

1. Akarja-e, hogy országának atomfegyvere legyen?

2. Akarja-e, hogy országában rakétatámaszpontok legyenek?

3. Kívánja-e minden tömegpusztító fegyver megsemmisítését?

4. Kívánja-e az általános és teljes leszerelést?

Ha a kormányok beleegyeznének egy ilyen népszavazásba, s teljesítenék népeik szavazással kifejezésre juttatott akaratát, megoldódna korunk alapvető kérdése, a háborús veszély elhárításának kérdése, hiszen senkinek sem lehet kétsége afelől, hogy milyen választ adnának a népek a feltett kérdésekre. A népi Lengyelország kormánya és — biztos vagyok benne — valamennyi szocialista ország kormánya haladéktalanul beleegyezik egy ilyen népszavazásba, ha a nyugati országok kormányai ugyancsak beleegyeznek.

A legújabb nukleáris fegyverek semmivé teszik a demokrácia legelemibb elveit. Hiába nyilatkoztatta ki ünnepélyesen az Egyesült Államok, hogy csak visszavágásra használja fel, vagyis csak ellenséges támadás esetén veti be ezeket a fegyvereket, nyilatkozata nem csökkenti a háborús veszélyt. Még ha fel is tételezzük, hogy nem szegik meg ezt az ígéretet — amire azonban nincs semmi biztosíték —, akkor sem kizárt dolog az atomháború, mert tévedés, helytelen információ és a

szerzett információk helytelen megítélése is kirobbanthatja, vagy akár úgy is kitörhet, hogy valaki meg akarja előzni a támadást, holott valójában senki sem készült rá és így tovább. A visszavágás azonnali döntést igényel. Ám kiderülhet, hogy az állítólagos visszavágás — támadás. A háború a szemben álló felek akarata ellenére is kitörhet. Ezt semmi sem akadályozhatja meg. Az ellenőrzés és a felügyelet egyáltalán nem óv meg bennünket az efféle tévedésektől. Ha pontos adatok vannak mind a két fél állásainak elhelyezéséről, ez csak ösztönzi az agresszort a támadás megindítására, abban a reményben, hogy a váratlan támadás révén fölénybe kerülhet. Ilyen körülmények között néhány ember kezében van tíz- és százmilliók élete és halála. Mindössze néhány ember jogosult parancsot adni a visszavágásra. Nem a népek, nem a parlamentek, de mégcsak nem is a kormányok vagy a katonai tömbök tanácsai, hanem bizonyos személyek jogosultak parancsot adni a tömegpusztítás gépezetének üzembe helyezésére. Egyes emberekről van szó, akik — mint minden ember — könnyen tévedhetnek, elhihetnek hamis tájékoztatásokat, vagy hisztériába eshetnek.

Mi marad ilyen körülmények között azoknak az államoknak a szuverenitásából, amelyeknek nincsenek — és jó is, hogy nincsenek — nukleáris fegyvereik, s inkább csak névlegesen tartoznak az úgynevezett atomtömbhöz, csak névlegesen tagjai a katonai tömböknek? Például az atlanti tömbben nincs szavuk egy igen fontos kérdésben, állampolgáraik életének kérdésében. Állampolgáraik millióinak élete egyetlen ember kezében van, aki a tömb legnagyobb hatalmát, az Egyesült Államokat képviseli, s rajta tartja az ujját egy kis gombon, amelynek megnyomása atomkatasztrófát idézhet elő.

Azt mondják, hogy az Egyesült Államokban csak az elnök adhat parancsot e szörnyű gomb megnyomására. Ne részletezzük, mi a helyzet a személyes felelősséget és a felhatalmazást illetően az Egyesült Államokban és a Szovjetunióban. Tegyük fel, hogy a Szovjetunióban a Minisztertanács elnöke adhat ilyen parancsot. Nem fontos, hogy valóban Eisenhower elnököt és Hruscsov miniszterelnököt illeti-e meg ez a jog. Az a lényeg, hogy a rakétakészültség jelenlegi állapotában nem lehet kollektív döntést hozni a visszavágásról, és nincs szá-

százalékosan kizárva a tévedés lehetősége sem, mert nem egészen egy óra leforgása alatt kell dönteni.

Ilyen helyzetbe kerültek a világ népei.

A két ellentétes rendszerre — szocialista és kapitalista rendszerre szakadt világban harc folyik különböző, nagyobb és kisebb jelentőségű kérdések körül. A kommunistaellenesség vakká tesz bizonyos köröket, bizonyos vezetőket és politikusokat. Vakságukban nem látják, hogy a népek számára a nagy jelentőségű kérdések közül is a tömegpusztító fegyverek megsemmisítése, az általános leszerelés és a tartós béke feltételeinek megteremtése a legnagyobb és legfontosabb kérdés.

Az a probléma, hogy kommunizmus legyen-e vagy kapitalizmus, nem érinti az államok közötti kapcsolatokat. Ez társadalmi és ideológiai jellegű probléma. A népeknek kell eldönteniük, melyik a magasabb rendű társadalmi rendszer, melyik rendszer szolgálja jobban az érdekeiket, melyik rendszer biztosít számukra jobb, szabadabb és boldogabb életet.

Aki békét és enyhülést óhajt, aki a világ jövőjét a gazdaság, a kultúra és az emberi szabadság előrehaladásában látja, annak el kell vetnie a kommunistaellenesség politikáját, s a különböző társadalmi rendszerű államok békés egymás mellett élésének platformjára kell helyezkednie.

Amíg a nyugati országok nem fogadják el ezt az álláspontot, addig a leszerelési tárgyalások nem vezetnek eredményre.

A szocialista államokat a leszerelési tárgyalások kérdésében az az őszinte törekvés vezeti, hogy megegyezést érjenek el. Képviselőik kétségtelenül mindent elkövetnek a leszerelési tárgyalások sikere érdekében.

Szükségesnek tartjuk azonban a leszerelési bizottság kibővítését, mégpedig a földrajzi képviselet elvével összhangban öt új állam képviselőinek bevonása útján, s ebben a kérdésben támogatjuk a szovjet küldöttség javaslatát.

Elnök úr!

A Kelet és a Nyugat közötti konfliktusok fő forrása, a békét leginkább fenyegető „hidegháborús" góc továbbra is a németországi helyzet. Senkinek sem lehetnek illúziói abban a tekintetben, hogy ha itt törne ki fegyveres konfliktus, világégésbe csapna át.

Nem Németország megosztottsága a békét fenyegető veszély

igazi forrása. A veszély forrása mindenekelőtt a Német Szövetségi Köztársaságban újjáéledt német militarizmus.

Németország imperialista erői századunk folyamán immár harmadszor próbálják megszerezni a hegemóniát Európában. Ezúttal atlanti szövetségeseikkel karöltve működnek. Cégérük felirata: „Megvédjük a Nyugatot a Kelet felől fenyegető veszélytől."

Lengyelországnak, amely a hitlerista agresszió első áldozata volt, s a második világháborúban hat millió állampolgárát és nemzeti vagyonának 38 százalékát vesztette el, minden más országnál több joga van ahhoz, hogy erről a szónoki emelvényről figyelmeztesse a világot: a nyugatnémet militarizmus egyre jobban veszélyezteti a békét és a népek biztonságát.

Ha valaki még kételkedett volna abban, hogy ez a veszély tényleg fennáll, a legutóbbi évek, különösen pedig az 1960-as év eseményeinek láttán nem táplálhat többé illúziókat.

A potsdami szerződés rendelkezéseit, amelyek értelmében a német militarizmust teljesen meg kellett volna semmisíteni, áthágták. Azokat a korlátozásokat, amelyeket később a nyugati hatalmak szerződései a Német Szövetségi Köztársaság felfegyverzése tekintetében előirányoztak, lépésről lépésre megszüntetik.

Tíz évvel ezelőtt a bonni kormány és a nyugati hatalmak kormányai azt erősítgették, hogy a Német Szövetségi Köztársaságnak nem lesz hadserege.

Ma korszerű fegyverekkel felszerelt, több százezer főt számláló Bundeswehr van, amelynek a létszámát a közeljövőben tovább növelik majd.

Öt évvel ezelőtt a párizsi egyezményekben csak hagyományos fegyvereket engedélyeztek a Bundeswehr számára. Felszereléséből kizárták a nukleáris, a biológiai, a vegyi és más korszerű támadó fegyvereket. A Német Szövetségi Köztársaság kormánya és a nyugati hatalmak egyaránt kötelezettséget vállaltak erre vonatkozóan.

Ma a Német Szövetségi Köztársaság sorozatban gyárt a Bundeswehr számára különféle típusú rakétákat és irányítható lövedékeket, ezertonnás tengeralattjárókat és nagy hadihajókat, nagy hatósugarú bombázógépeket és egyéb fegyverfajtákat. A nyugatnémet hadiipart ugyanazok a konszernek állították helyre, amelyek annak idején Hitlert finanszíroz-

ták, s ma már nemcsak üzletfele a nyugati országok hadiiparának, hanem konkurrense is.

Három évvel ezelőtt a nyugati hatalmak a Német Szövetségi Köztársaság kormányával együtt ünnepélyesen kijelentették, hogy a Bundeswehrt nem szerelik fel atomfegyverrel.

Ma atom- és hidrogéntöltetek célbajuttatására alkalmas rakéták állnak a Bundeswehr rendelkezésére, s a nyugatnémet parlament határozataiban, a Bundeswehr vezérkara pedig nemrég közzétett emlékiratában erélyesen követeli az atomfelfegyverzést, mégpedig „legalábbis az ellenségével azonos szinten".

„Enélkül a szabad világnak nem marad más hátra, mint hogy kapituláljon... a világkommunizmus előtt" — hangoztatják a Bundeswehr tábornokai zsarolási szándékkal. Sokatmondó körülmény, hogy az emlékiratot Ruge tengernagy is aláírta. Huszonegy évvel ezelőtt a német flotta az ő parancsára nyitott tüzet a lengyel partvidék ellen, s ezzel megkezdődött a második világháború.

Ilyen körülmények között van-e megnyugtató biztosíték arra, hogy az Egyesült Államok nem bocsát majd a Bundeswehr rendelkezésére atom- és hidrogéntöltetet és más nukleáris fegyverfajtákat.

A Hitler-ellenes koalíció hatalmai a háború után nemzetközi szerződésekben megtiltották a háborús és a revansista propagandát, a militarista és fasiszta szervezetek tevékenységét Németországban. Ám a Német Szövetségi Köztársaság ma revansista propaganda, fasiszta és fajgyűlölő kirohanások, szüntelen militarista és revansista tüntetések színhelye.

A Német Szövetségi Köztársaság az egyetlen európai ország, amely hivatalos kormány-dokumentumokban, a bonni kormány vezetőinek nyilatkozataiban és térképeken területi igényeket támaszt Lengyelországgal, Csehszlovákiával és más államokkal szemben.

A legutóbbi időkig a nyugati közvéleményt azzal az állítással igyekeztek megnyugtatni, hogy a revansista kampány felelőtlen és jelentéktelen kis csoportok műve.

Nos, Adenauer kacellár ez év júliusában nyíltan kijelentette, hogy ha Németország híven és szilárdan kitart atlanti szövetségesei mellett, visszakapja a volt Kelet-Poroszországot — a Lengyel Népköztársaság elidegeníthetetlen részét. Erhard

alkancellár augusztusi harcias és gyújtogató beszédében még szemérmetlenebbül követelte a lengyel Felső-Sziléziát. Ugyanakkor Lübke, a Német Szövetségi Köztársaság elnöke szintén nyíltan igényt támasztott a nyugati lengyel területekre, államunk területének egyharmad részére, amelyen lakosságunk egynegyede, kizárólag lengyel nemzetiségű lakosság él. Lengyelország jelenlegi határát a Hitler-ellenes koalíció győztes hatalmai állapították meg a potsdami egyezményben, s Lübke ezt „jogtalanságnak" nevezte, „amelyen nem alapulhat a tartós béke".

A német militarizmus mindig megszegte a nemzetközi jogot és a nemzetközi szerződéseket, ha útjában álltak agresszív törekvéseinek. Ugyanígy most a Német Szövetségi Köztársaság sem akarja elismerni a potsdami egyezményt, amelyet a Hitler-ellenes koalíció hatalmai a nemzetközi joggal összhangban kötöttek meg, miután Németország aláírta a feltétel nélküli kapitulációt. A Német Szövetségi Köztársaság vezetői revansista kampányt indítottak azzal a kiagyalt jelszóval, hogy a Lengyelország és más országok területéről oda áttelepített németeknek „joguk van a hazára". Ezt a revansista „jogot" a népek önrendelkezési jogának fogalmi körébe próbálják sorolni, amivel kiforgatják az önrendelkezési jog igazi értelmét, hiszen Lengyelország területén nincs német lakosság.

A német imperializmus, amelynek hagyományait a nyugatnémet revansizmus bajnokai folytatják, ismételten lábbal tiporta és megsemmisitette egész népek függetlenségét. A hitlerista megszállók több lengyel állampolgárt öltek, illetve kínoztak meg, mint ahány németet Lengyelországból kitelepítettünk a potsdami egyezmény alapján.

Tények tanúsítják, hogy a revansizmus a Német Szövetségi Köztársaság hivatalos programja lett, s a nyugatnémet állam katonai erősödése arányában egyre agresszívebb revansista propagandát folytat. A Bundeswehr vezérkara a revansista program megvalósításához követel atomfegyvereket. Gúnynak tűnik, amikor a bonni kormány hivatalos képviselői ünnepélyesen kijelentik a világ előtt, hogy ezt a programot „kizárólag békés eszközökkel, erőszak nélkül" fogják megvalósítani. Adenauer kancellár alighanem könnyebben tudna felelni arra a találós kérdésre, hogy milyen neműek az angya-

lok, semmint megválaszolni azt a kérdést, hogy miképpen akarja ledöfni Lengyelországot kés nélkül.

Lengyelország határait eléggé biztosítottuk. Nincs határkérdés, csak a béke kérdése áll fenn.

A Német Szövetségi Köztársaság újrafelfegyverzése és a nyugatnémet politika komolyan veszélyezteti a békét. A lengyel nép nevében erről a szónoki emelvényről felemelem intő szavamat. Beláthatatlan következményekkel fenyeget a Német Szövetségi Köztársaság atlanti szövetségeseinek politikája. Az atlanti szövetségesek, élükön az Egyesült Államokkal, új formában visszatérnek Locarno és München útjára. Korszerű fegyverekkel látják el a Bundeswehrt, kiképzik atomegységeit, rendelkezésre bocsátják területüket katonai támaszpontok létesítéséhez, erősítik a Német Szövetségi Köztársaság katonai potenciálját, s mindezt a szocialista tábor ellen irányuló „erőpolitikájuk" alátámasztására akarják felhasználni.

Az újjáéledt német militarizmus az európai békét veszélyeztető tényleges, nagy veszély, s messzebbre vezetheti el szövetségeseit, mint talán ők maguk szeretnék.

Már régen ideje elhárítani a békét veszélyeztető nyugat-németországi fejleményeket.

Ideje véglegesen lezárni a második világháborút és aláírni a német békeszerződést.

A jelenlegi helyzet a német revansizmusnak és militarizmusnak kedvez.

Ideje rálépni a béke érdekeinek megfelelő, építő határozatok útjára.

Mindenekelőtt el kell ismerni a tényeket. El kell ismerni, hogy két német állam létezik. El kell vetni azt a fikciót, hogy nem létezik a Német Demokratikus Köztársaság, hiszen ez az állam fejlődik és erősödik, megszüntette saját területén az agresszív német imperializmus forrásait, lemondott minden területi igényről, és békepolitikát folytat, ami többek között abban is kifejezésre jut, hogy nemrégiben Németország mindkét részére vonatkozó leszerelési programot terjesztett az ENSZ főtitkára elé.

Lengyelországot és a Német Demokratikus Köztársaságot ezen és ennél még szélesebb alapon az együttműködés baráti kapcsolatai egyesítik, ami világosan tanúsítja, hogy a lengye-

lek és a németek békében és egyetértésben élhetnek egymással.

Meggyőződésem szerint eljön az az idő, amikor a lengyel nép egyetértésben és barátságban fog élni az egész német néppel.

Szükségesnek tartjuk, hogy a potsdami egyezményt aláíró országok közül azok, amelyek még nem tették meg, garantálják a lengyel—német határ végleges jellegét, ezt a megmásíthatatlan tényt, s hogy véglegesnek ismerjék el Németország valamennyi jelenlegi határát.

Szükségesnek tartjuk, hogy az érdekelt államok valamennyien végre békeszerződést kössenek mind a két német állammal, olyan szerződést, amely egyszersmind rendezi a Nyugat-Berlinben kialakult abnormális helyzetet, megfosztja a revansista erőket csalóka, de veszélyes reményeiktől, s elősegíti a béke megszilárdulását.

Remélni szeretném, hogy a nyugati hatalmakkal és más érdekelt államokkal közösen lehet majd megoldani ezt a kérdést. Ellenkező esetben kénytelenek leszünk más, erre hajlandó országokkal együtt, megkötni a békeszerződést a Német Demokratikus Köztársasággal.

Az európai béke megszilárdulása egyre kedvezőbb feltételeket teremt majd a két német állam közeledéséhez és együttműködéséhez, megkönnyíti a német kérdés békés rendezését, ami egyébként a németek dolga.

Elnök úr! Küldött urak!

Most pedig hadd ismertessem azokat a konkrét javaslatokat, amelyeket a lengyel küldöttség a jelenlegi ülésszak elé terjeszt.

Nagy jelentőségű tény, hogy az emberiség világosan látja, mivel fenyeget ma a háború. Nincs jogunk eltitkolni a népek elől az igazságot, eltitkolni előlük a nukleáris fegyverek, a tömegpusztító eszközök hatását. Ellenkezőleg, terjesztenünk kell ezt az igazságot, hogy a népek könnyebben egyesíthessék erőfeszítéseiket a háborús veszély ellen, az általános és teljes leszerelésért folytatott harcban.

A lengyel küldöttség véleménye szerint az ENSZ védnöksége alatt külön bizottságot kellene alakítani különböző országok neves tudósaiból. A bizottság feladata az lenne, hogy a rendelkezésre álló tudományos adatok alapján általánosan is-

mertesse, milyen következményekkel járna a nukleáris fegyverek alkalmazása az emberek életére és egészségére, a világgazdaságra és az emberi civilizációra nézve. Valamennyi kormány köteles lenne nagy arányokban terjeszteni a bizottság jelentéseit országának lakossága körében.

Érdeklődéssel hallgattuk Ghana elnökének javaslatát, amelynek értelmében szakértői bizottságot kellene alakítani, azzal a feladattal, hogy megvizsgálja, milyen lehetőségeket nyújtana a jelenleg fegyverkezési célokra felhasznált energiaforrások és technikai vívmányok békés felhasználása.

Ha az ENSZ elfogadná ezeket a javaslatokat, tudományosan megalapozott képet nyújtana az emberiségnek korunk alapvető dilemmájáról. Ez újabb komoly ösztönzés lenne arra, hogy az emberek megsokszorozzák erőfeszítéseiket az általános és teljes leszerelés megvalósítása érdekében.

Küldött urak!

A leszerelési tárgyalások nem folyhatnak „hidegháborús" cselekményekkel megmérgezett, feszült légkörben. S nem szabad azzal ámítanunk magunkat, hogy a nemzetközi légkör konkrét lépések nélkül, önmagától is megjavul, s inkább kedvez majd a sikeres leszerelési tárgyalásoknak. Haladéktalanul gondoskodni kell a feszültség enyhítéséről. Olyan intézkedésekre van szükség, amelyek csökkentik a kölcsönös bizalmatlanságot, megállítják az abszurd fegyverkezési hajszát, s messzemenően megkönnyítik az általános, teljes és ellenőrzött leszerelés útjára lépést.

Ha meg akarjuk oldani a nagy problémákat, a könnyebb és megoldásra érettebb kérdésekkel kell kezdeni.

Mindenekelőtt dűlőre kell vinni a nukleáris fegyverkísérletek megszüntetésének égető, s már előrehaladott kérdését.

Az ENSZ-nek köteleznie kell az érdekelt államokat, hogy küszöböljék ki a még meglevő nézeteltéréseket, és záros határidőn belül kössenek megfelelő szerződést. Ha nem tartják be a megállapított határidőt, a kérdést a közgyűlés rendkívüli ülésszaka elé kell terjeszteni, s a közgyűlés döntéséig nem szabad nukleáris fegyverkísérleteket folytatni. Ez az első lépés.

A Lengyel Népköztársaság kormányának véleménye szerint ezzel egyidejűleg haladéktalanul gondoskodni kell arról is, hogy a fegyverkezési hajsza, különösen a nukleáris rakéták terén folyó fegyverkezési hajsza ne terjedjen ki más ország-

gokra, s hogy a világot ezen a téren ne állítsák újabb kész tények elé.

A lengyel küldöttség már a közgyűlés tavalyi ülésszakán felvetette ezt a kérdést, de szavai nem találtak visszhangra.

Először is kötelezünk kell az atom- és hidrogénfegyverekkel rendelkező államokat, hogy ne adjanak át ilyen fegyvereket más államoknak, s ne nyújtsanak nekik segítséget saját nukleáris fegyvergyártásuk megindításához. Továbbá, a nukleáris fegyverekkel nem rendelkező államokat kötelezni kell, hogy ne fogadjanak el nukleáris fegyvereket más államoktól, s ne készítsék elő gyártásukat saját területükön vagy más ország területén.

Másodszor, kötelezünk kell azokat az országokat, amelyek területén nincsenek rakétakilövő pályák, hogy tartózkodjanak ilyenek létesítésétől, s hogy a jövőben se létesítsenek saját rakétakilövő pályákat, és ne engedélyezzék területükön idegen rakétakilövő pályák létesítését.

Az elmúlt év eseményei megmutatták, mennyire veszélyeztetik a világbékét, különösen pedig a közvetlenül érdekelt népek biztonságát a külföldi katonai támaszpontok. Az állítólag védelmi támaszpontok a nép beleegyezése, sőt a kormány tudta nélkül agressziós támaszpontokká válhatnak, szuverén államok belesodródhatnak más államokat veszélyeztető agresszív cselekményekbe, s ezzel kiteszik magukat az ilyen cselekmények minden lehetséges következményének.

Harmadszor, az ENSZ-nek kötelezniе kell minden államot, hogy ne létesítsen új katonai támaszpontokat más államok területén, s ne engedélyezze saját területén új idegen katonai támaszpontok létesítését.

A lengyel küldöttség fenntartja magának azt a jogot, hogy megfelelő javaslatokat terjesszen az ENSZ közgyűlésének XV. ülésszaka elé.

Elnök úr!

Szeretném felhívni a figyelmet a külföldi katonai támaszpontok kérdésének egy másik vonatkozására is. Fenntartásuk jelenlegi méreteiben kétségtelenül korlátozza az érdekelt népek szuverenitását és komolyan veszélyezteti a biztonságukat. Ilyen alapvető kérdésekben az egész népnek kell döntenie. Minden állampolgárnak véleményt kell nyilvánítania, hallatnia kell a szavát, amikor az életéről van szó. Elsősorban a külföldi

katonai támaszpontok fenntartása tekinthető olyan kérdésnek, amelynek eldöntését a népekre kell bízni — népszavazás útján. Vívják ki maguknak ezt a jogot a népek!

Elnök úr!

Az általános és teljes leszerelés kérdéséről folytatott tárgyalások előrehaladásának és eredményességének biztosítása érdekében szükséges intézkedések között igen nagy jelentőségűek azok, amelyek a szemben álló katonai csoportosulások határmenti övezeteiben a fegyverkezés megszüntetésére és a fegyverzet csökkentésére irányulnak. Különösen vonatkozik ez olyan területekre, ahol beláthatatlan következményekkel fenyegető incidensek lehetőségével terhes, bonyolult és veszélyes politikai helyzet alakult ki.

Mindenekelőtt Közép-Európára gondolok.

A lengyel kormány tudvalevőleg már 1957-ben javasolta a közgyűlésen, majd a közvetlenül érdekelt államoknak egy közép-európai atommentes övezet létesítését, amelynek területén az államok kötelezték magukat arra, hogy nem gyártanak, nem tárolnak, nem hoznak be saját céljaikra, s nem engednek elhelyezni területükön semmiféle nukleáris fegyvert, sem nukleáris fegyvert célba juttató berendezést, így rakétakilövő pályát sem. Ez az övezet Lengyelországot, Csehszlovákiát, a Német Demokratikus Köztársaságot és a Német Szövetségi Köztársaságot foglalná magában. Javaslatunk az államoknak azt a kötelezettségét is előirányozta, hogy ezen a területen nem alkalmaznak nukleáris rakétafegyvert.

Egyes nyugati hatalmaknak és a nyugati közvélemény egy részének álláspontját figyelembe véve, készek voltunk hozzájárulni e terv kétszakaszos végrehajtásához. Az első szakaszban megtiltották volna az atomfegyverek gyártását az említett országokban, s ezek az országok kötelezték volna magukat, hogy megszüntetik a nukleáris fegyverkezést. A második szakaszban a hagyományos fegyverzet csökkentése, s egyidejűleg Közép-Európa teljes atommentesítése következett volna.

A terv első és második változatában egyaránt hatékony szárazföldi és légi ellenőrzési és felügyeleti rendszer létrehozását irányoztuk elő.

Ha a lengyel kormány javaslatát akkor elfogadják és megvalósítják, ma egészen más lenne a helyzet Közép-Európában. A növekvő fegyverkezés, a fokozódó veszély és a német kérdés

kiéleződése helyett kétségtelenül enyhült volna a helyzet, s joggal biztonságban érezhetnénk magunkat. Ezen felül ma becses tapasztalataink lennének a leszerelés megvalósítása és az ellenőrzési rendszer működése terén.

Ámde a lengyel kezdeményezés — a közvélemény s a különböző európai és nemcsak európai politikai körök erőteljes támogatása ellenére — ellenállásba ütközött, mindenekelőtt a Német Szövetségi Köztársaság és az Egyesült Államok kormánya részéről.

Szeretném felhívni a figyelmet arra, hogy a Román Népköztársaság kormánya balkáni, legújabban pedig a Kínai Népköztársaság kormánya távol-keleti és csendes-óceáni atommentes övezet létesítését javasolta. Már erről a szónoki emelvényről is hallottunk hasonló javaslatot — Afrikára vonatkozóan —, amelyet Ghana elnöke terjesztett elő.

Közép-Európa atommentesítésének óriási gyakorlati jelentősége lenne. Mindenekelőtt csökkentené a nukleáris rakétaháború veszélyét ebben a neuralgikus térségben, s ezzel a tömegpusztító fegyverek világméretű alkalmazásának veszélyét is csökkentené. Elősegítené az enyhülést, s az általános és teljes leszerelés megvalósítása szempontjából kedvező légkör megteremtését.

A lengyel kormány a közép-európai atommentes övezet létrehozását időszerű kérdésnek tartja.

Mi annak idején érdeklődéssel fogadtuk Nagy-Britannia miniszterelnökének a szemben álló európai katonai csoportosulások megnemtámadási egyezményének megkötésére vonatkozóan előterjesztett javaslatát. Amennyiben egy ilyen egyezmény magában foglalná Közép-Európát, az jelentősen előmozdíthatná a biztonság fokozódását, különösen ha atommentes övezet létesítésével párosulna.

Azoknak a konkrét javaslatoknak a célja, amelyeket most alkalmam volt előterjeszteni — a nemzetközi feszültség enyhítése, a feszültség gócainak kiküszöbölése és a békét szolgáló, alapvetően fontos döntésekhez szükséges kedvező légkör teremtése.

Céljuk nem az általános és teljes leszerelésről szóló javaslat helyettesítése, hanem éppen ellenkezőleg, arra hivatottak, hogy utat nyissanak e nagy eszme megvalósítása előtt.

Lengyelország teljes mértékben támogatja a közgyűlés je-

lenlegi ülésszakán előterjesztett szovjet leszerelési javaslatokat. Amellett foglalunk állást, hogy ezeket a javaslatokat a közgyűlés plenáris ülésén vitassák meg.

Elnök úr! Uraim!

A lengyel nép nevében kifejtettem a nemzetközi helyzet döntő fontosságú kérdéseiben elfoglalt álláspontunkat.

A lengyel nép elejétől végig megismerte a háború átkait, s történelmi sorsát a szocializmushoz kötötte, amely a legkövetkezetesebben védelmezi a népek békéjét és függetlenségét. Mindennapi munkánk a népek békéjének és függetlenségének ügyét szolgálja.

Büszkék vagyunk rá, hogy az emberiség jobb jövőjén munkálkodó szocialista táborhoz tartozunk. Magunkhoz közelállóknak érezzük mindazokat, akik békére áhítoznak, s nézeteiktől, hitüktől és az általuk választott társadalmi rendszertől függetlenül a békét szolgálják.

A békés egymás mellett élés — a történelem parancsa. Minél hamarabb jutnak az emberek mind erre a felismerésre, s minél hamarabb vonják le az ebből adódó következtetéseket, annál jobb az emberiségre nézve, annál könnyebben oldjuk meg a népek előtt tornyosuló problémákat, s annál hamarabb szabadíthatjuk meg a földön élő embereket a nyomortól és a félelemtől.

Legyen az Egyesült Nemzetek Szervezete valamennyi ország békés egymás mellett élésének és békés együttműködésének eszköze. A békés egymás mellett élés és együttműködés kizárja erőszak alkalmazását és az erőszakkal való fenyegetést, s egyre szorosabb gazdasági, kulturális és tudományos kapcsolatot tételez fel valamennyi ország között — társadalmi rendszerükre való tekintet nélkül.

Szervezetünknek kizárólag az alapokmány elveivel szigorú összhangban álló, építő határozatok elfogadását kell előmozdítania.

Az emberek a földkerekség minden országában azt várják az ENSZ-től, hogy valamennyi nép érdekeit, az emberiség egyetemes és legfőbb javát — a békét szolgálja.

A lengyel nép is ezt várja az ENSZ-től.

A Lengyel Népköztársaság kormánya továbbra is ebben a szellemben, építően igyekszik majd kivenni részét az ENSZ munkájából.

TODOR ZSIVKOV ELVTÁRS BESZÉDE

(1960. szeptember 28.)

Elnök úr!

Tisztelt küldöttek!

A Bolgár Népköztársaság nemzetgyűlési elnöksége és minisztertanácsa az ENSZ-közgyűlés XV. ülésszakára megállapított napirend fontosságából kiindulva jelölte ki küldöttségünk tagjait, s az ülésszak napirendjén szereplő kérdések megvitatása és eldöntése során széles jogkört biztosított számukra.

A közgyűlés XV. ülésszakának kétségtelenül az a legfontosabb sajátossága, hogy az ENSZ munkájában első ízben sok állam részéről a legfelelősebb vezetők vesznek részt. Ez nemcsak az Egyesült Nemzetek Szervezete iránti tiszteletet és megbecsülést juttatja kifejezésre. Azt is bizonyítja, hogy világszerte komolyan és nagy felelősségérzettel kezelik a közgyűlésen megvitatásra kerülő, s valamennyi állam és nép szempontjából rendkívül fontos problémákat. Reméljük, hogy a közgyűlés XV. ülésszaka ebben a tekintetben fordulópontot jelent majd az Egyesült Nemzetek Szervezetének történetében.

Mielőtt kifejteném a bolgár nép és kormány álláspontját a közgyűlés XV. ülésszakának napirendjén szereplő legfontosabb kérdésekkel kapcsolatban, küldöttségünk és népünk nevében szeretném szívből üdvözölni az ENSZ újonnan felvett tagjait, szeretnék sok sikert kívánni nekik függetlenségük megszilárdításában, nemzetgazdaságuk és kultúrájuk fejlesztésében, kívánom, hogy hasznos együttműködést fejtsenek ki az ENSZ-ben az egyetemes béke javára.

Küldött urak! A Bolgár Népköztársaság és kormánya rendületlenül kitart a békepolitika, a különböző gazdasági és tár-

sadalmi rendszerű államok békés egymás mellett élésének politikája mellett. Hazánknak a többi állammal fenntartott kapcsolatát a békés egymás mellett élés elve szabja meg, ez határozza meg minden lépését és kezdeményezését a nemzetközi életben.

Ennek a külpolitikának útját a Bolgár Kommunista Párt mutatja, amely a bolgár népet immár csaknem hét évtizede következetesen a nemzetközi szolidaritás, a más népek és országok iránti megbecsülés és szeretet szellemében neveli. Georgi Dimitrov már a népi hatalom első napjaiban megállapította: a Bolgár Népköztársaságnak tartós békére van szüksége, valamennyi néppel barátságban és együttműködésben kell élnie ahhoz, hogy utolérhesse a legelőrehaladottabb országokat, s gazdaságilag fejlett, magas kulturális színvonalon álló, demokratikus és szocialista állammá váljék.

Hazánk külpolitikája teljesen megfelel belpolitikánknak, annak folytatása, s célja — a szocializmus útján való felemelkedés, az erőteljes gazdasági és kulturális építés, a néptömegek jólétének növelése. Népünk 16 esztendő alatt óriási sikereket ért el az ipar, az építkezés, a mezőgazdaság, a közoktatás, a tudomány és a kultúra területén. Ezek a sikerek alapjaiban változtatták meg hazánkat.

Bulgáriának a többi szocialista országgal fenntartott kapcsolatai nagyszerűen, a teljes egység és a kölcsönös megértés szellemében fejlődnek, s a testvéri barátság, az együttműködés és a közös szocialista ügyünkben egymásnak nyújtott segítség alapján egyre erősödnek.

Valamennyi népet illetően a barátság és az együttműködés irányvonalát követjük, s ezen az alapon diplomáciai, gazdasági és kulturális kapcsolatot tartunk fenn a világ sok államával. Ebben a tekintetben rendkívül nagy jelentőséget tulajdonítunk a balkáni államokkal fenntartott kapcsolatainknak, s fáradhatatlan erőfeszítéseket teszünk a balkáni béke megszilárdítása érdekében.

Támogattuk N. Sz. Hruscsovnak, a Szovjetunió Minisztertanácsa elnökének azt a javaslatát, hogy változtassuk a Balkánt és az Adriai-tenger medencéjét nukleáris- és rakétafegyvermentes övezetté. Támogattuk a román kormány javaslatát is, amely szerint a Balkán-félszigeten kialakult helyzet néhány

fő problémájának megvitatása céljából össze kell hívni a balkáni államok vezetőinek értekezletét.

Kormányunk mindig hajlandó volt és most is hajlandó megvitatni és támogatni bármely javaslatot, bárhonnan indul ki, ha a balkáni népek közötti kölcsönös megértés, jószomszédi együttműködés általános fejlesztését és a békét szolgálja.

Kormányunk ismételten átfogó és konkrét intézkedéseket javasolt a balkáni államok viszonyának megjavítására. Javasoltuk például, hogy

— a balkáni államok kössenek megnemtámadási egyezményt;

— állapodjunk meg a balkáni államok fegyveres erőinek határozott csökkentésében, s csupán annyi fegyveres erőt hagyjunk meg, amennyi a határok védelméhez szükséges: változtassuk a Balkánt olyan övezetté, ahol először valósul meg az általános és teljes leszerelés eszméje;

— az egyenjogúság és a kölcsönös előnyök elve alapján bővítsük a balkáni országok gazdasági együttműködését és kereskedelmi kapcsolatait;

— építsünk közösen egyetemes balkáni érdekeket szolgáló vízi- és más erőműveket, biztosítsuk a Balkán természeti, valamint egyéb kincseinek és erőforrásainak teljes hasznosítását;

— rendezzünk kölcsönösen ipari, mezőgazdasági és egyéb kiállításokat, továbbá szervezzük meg a parlamenti, kulturális, tudományos, sport- ás más küldöttségek cseréjét;

— fejlesszük ki országaink között nagy arányokban a turistaforgalmat és így tovább.

Mindennek érdekében jelentős erőfeszítéseket teszünk, de amit eddig elértünk — még csak a kezdet. Javaslatainkat továbbra is fenntartjuk. Nem adjuk fel a reményt, hogy kölcsönös előnyöket biztosító javaslataink kedvező fogadtatásra találnak majd az érdekelt balkáni államok kormányainál, s elősegítik a balkáni helyzet megjavítását.

Szilárd meggyőződésünk, hogy a Balkánon megvannak a még rendezetlen kérdések megoldásának objektív feltételei. A balkáni országok között nincsenek olyan vitás kérdések, amelyeket meg ne oldhatnánk, ha egy asztalhoz ülünk, s kölcsönös megértésről és jószándékról teszünk bizonyságot.

Szomszédos országok vagyunk. A Balkán-félszigeten közvetlen szomszédságban éltünk, élünk, s fogunk élni. Erről egyetlen balkáni kormány sem feledkezhet meg, ha reális külpolitikát akar folytatni.

Az ENSZ nagy jelentőségű szónoki emelvényéről kormányom nevében szeretnék ismét azzal a felhívással fordulni valamennyi balkáni állam, különösen pedig Törökország és Görögország kormányához, hogy tegyünk együttes erőfeszítéseket és változtassuk a Balkán-félszigetet, Európa egyik puskaporos hordóját, békés és nyugalmas területté.

Örömmel állapítom meg, hogy a békés egymás mellett élés általános irányvonala, amelyet a nemzetközi kapcsolatokban a Szovjetunió és a többi szocialista ország követ, egyre inkább érvényesül, vonzóereje növekszik. Ezt az irányvonalat ma már világszerte sok ország teszi magáévá, s a legkülönbözőbb körök és politikusok támogatják. A békés egymás mellett élés irányvonala megfelel mind a szocialista országokban élő népek, mind pedig valamennyi többi nép létfontosságú érdekeinek. Ezért lett ez az irányvonal a mai nemzetközi helyzet alakulása terén anyagi erő.

Örvendetes, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezetében sok ország és nép képviselői becsületesen és őszintén síkraszállnak a békés egymás mellett élés elvéért. A békés egymás mellett élés politikája reális politika. Maga az élet, az a létfontosságú szükséglet diktálja, hogy biztosítsuk a világ békéjét, s békés úton oldjuk meg a rendezetlen nemzetközi kérdéseket. A nemzetközi kapcsolatok terén csupán ez az irányvonal vezet a nemzetközi feszültség enyhüléséhez, a katonai tömbök feloszlatásához, a katonai támaszpontok megszüntetéséhez, az általános és teljes leszereléshez, a háborúnak a társadalom életéből való kikapcsolásához, a népek közti széleskörű gazdasági, kulturális és tudományos kapcsolatokhoz.

Korunknak az a legfőbb parancsa, hogy semmi esetre sem szabad letérnünk a békés egymás mellett élés politikájának útjáról. A békés egymás mellett élés irányvonalának érvényesülnie kell és tovább kell fejlődnie. Megengedhetetlen, hogy vallaki megpróbálja eltántorítani a népeket ettől az irányvonaltól.

Ami hazánkat és kormányunkat illeti, szeretném még egyszer megerősíteni, hogy a jövőben egyre fokozottabban fogunk

munkálkodni a békés egymás mellett élés elvének győzelmén, harcolni fogunk a népek közti gyűlölet szításának, a nemzetközi helyzet kiélezésének és a hidegháború fokozásának kísérletei ellen.

Ám naivság lenne, ha nem látnánk meg vagy lebecsülnénk a nemzetközi kapcsolatok másik irányvonalát, amelynek lényege a fegyverkezési hajsza, a hidegháború fokozása, a nemzetközi feszültség növelése, a nemzetek közti kölcsönös megértés aláásása — a kommunistaellenesség zászlaja alatt.

Nyíltan rá kell mutatnunk, hogy kik képviselik ezt az irányvonalat, kik azok, akik az ENSZ közgyűlésének jelenlegi ülésszakán is oly szívósan védelmezik. A népeknek jól kell őket ismerniök. Ennek az irányvonalnak képviselői az imperialista erők, az Egyesült Államok agresszív uralkodó körei és NATO-partnereik. S ami különösen aggasztó, a katonai klikk, amely mögött a haditermelésben anyagilag érdekelt monopolisták és a velük kapcsolatban levő körök állnak, az Egyesült Államokban és más nyugati országokban felülkerekedett, s döntő befolyást gyakorol a kormány külpolitikájára. A jelenlegi nemzetközi helyzetben ez a körülmény nagy veszélyek forrása. Másfelől a nemzetközi feszültség állandó forrását jelentik a második világháborúból örökségként maradt megoldatlan nemzetközi kérdések, s ha ezeket a kérdéseket idejében nem rendezik, súlyosan veszélyeztetik az egész világ békéjét és biztonságát.

E problémák között kétségtelenül a német kérdés, a német békeszerződés kérdése a legégetőbb.

Sok ország és nép — köztük a mi népünk is, amely nemegyszer lett a német militarizmus áldozata — nyugtalankodik amiatt, hogy Nyugat-Németországban újjáéled, s hovatovább egyre merészebben üti fel fejét a revansszellem és a militarizmus. Vajon nyugodtan nézhetik-e a népek, hogyan erősödik a bonni revansista hadsereg, hogyan készítik elő rakéta- és nukleáris fegyverrel való felszerelésének feltételeit? A második világháborúban sok ország és nép szenvedett a német militarizmustól, ma pedig Európa szívében a háborús veszély e baljós kísértetének feltámasztása harmadik világháborúra, az emberiség szörnyű katasztrófájára vezetne. Ezért a Nyugat-Németországban kialakult, s Európaszerte nyugtalanságot előidéző helyzet fenntartása rendkívül veszélyes — igazi bűncse-

lekmény az emberiséggel szemben. A nyugatnémet militaristákat meg kell fékezni, amíg nem késő.

A közeljövőben alá kell írni a német békeszerződést és rendezni kell Nyugat-Berlin kérdését. A német probléma megoldását nem lehet tovább halogatni. Ezért támogatjuk azt a javaslatot, hogy a legközelebbi jövőben írják alá a német békeszerződést. Reméljük, hogy az Egyesült Államok, Anglia és Franciaország kormánya végül is támogatni fogja a Szovjetuniónak a német békeszerződés megkötése érdekében kifejtett erőfeszítéseit, s ezzel megszűnik a háború veszélyes tűzfészke.

Vagy vegyünk egy másik rendezetlen nemzetközi problémát: a koreai kérdést. Vajon ennek a kérdésnek igazságos megoldása nélkül biztosítható-e a Távol-Kelet és a világ békéje? Erre csak egy mód van — Észak- és Dél-Korea békés egyesítése, amit magának a koreai népnek kell megvalósítania, minden külső beavatkozás nélkül. Támogatjuk azt a javaslatot, hogy a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság kormányának tervezete alapján alakítsák meg Észak-Korea és Dél-Korea konföderációját.

Persze Korea semmiféle egyesítéséről sem lehet szó mindaddig, amíg Dél-Korea idegen gyámság alatt áll, s az amerikai csapatok kényük-kedvük szerint rendelkeznek a területén. Ennélfogva a koreai kérdés eredményes megoldásának első feltétele — az amerikai csapatok azonnali kivonása Dél-Koreából. Nemcsak Észak-Korea, hanem Dél-Korea lakosságának is biztosítani kell azt a jogot, hogy szabadon döntsön hazája sorsáról.

Az emberiség nem élhet nyugodtan, ha az Egyesült Államok és más nyugati országok militarista körei provokációkat és agresszív cselekményeket hajtanak végre a világnak hol az egyik, hol a másik részén, s ráadásul mindezeket a cselekményeket a hivatalos politika szerves részének nyilvánítják. Ez történt például, amikor az amerikai kémrepülőgépek behatoltak a Szovjetunió és más országok légiterébe. Nevezhetjük-e az ilyen magatartást bölcs politikának? Ezek a cselekmények nem egyeztethetők össze a nemzetközi joggal és az ENSZ elveivel, súlyosan veszélyeztetik a világ békéjét és biztonságát. Veszélyes kalandorság ez, amelynek véget kell vetni.

Egyetértünk a szovjet kormánynak azzal a javaslatával, hogy a jelenlegi ülésszak vitassa meg az Egyesült Államok

szovjetellenes agresszív cselekményei miatt az egyetemes békét fenyegető veszély kérdését. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének kötelessége csatlakozni ahhoz az igazságos elítéléshez, amellyel a népek megbélyegezték az Egyesült Államok szégyenletes agresszív és provokációs cselekményeit.

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének az alapokmányban rögzített elvekből fakadó kötelessége megkövetelni tagállamaitól, hogy tartsák szem előtt a nemzetközi kapcsolatok legelemibb szabályait, tartsák tiszteletben minden nép szuverén jogait, s mondjanak le az erőszak, a provokáció és az agresszió módszereiről.

Küldött urak!

Az emberiség sorsa szempontjából napjainkban különösen nagy jelentőségre tesznek szert a gyarmati rendszer megszüntetésével, valamint az általános és teljes leszereléssel kapcsolatos kérdések. Engedjék meg, hogy foglalkozzam velük.

Korunk egyik legégetőbb, döntő fontosságú kérdése a gyarmati rendszer teljes és végleges megszüntetése. Ennek a kérdésnek megoldásáért minden állam, minden kormány felelős. Természetesen az Egyesült Nemzetek Szervezetére is nagy felelősség hárul.

Mindenekelőtt ki kell jelentenem, hogy a Bolgár Népköztársaság küldöttsége támogatja annak a nyilatkozatnak minden szavát, amelyet a gyarmati országoknak és népeknek adandó függetlenségről a szovjet kormány a jelenlegi ülésszak elé terjesztett. Véleményünk szerint ez a nyilatkozat rendkívül fontos, nemzetközi jelentőségű történelmi okmány. Ezt a nyilatkozatot valamennyi kontinens minden népe, az egész világközvélemény kétségtelenül olyan kiáltványként, chartaként fogadja, amely földkerekségünk kivétel nélkül valamennyi államának szabadságát, függetlenségét, egyenlőségét, szuverén jogainak és területi integritásának tiszteletbentartását hirdeti meg. Erről tanúskodik az a nagy nemzetközi visszhang, amelyet a szovjet javaslatok a világközvéleményben, elsősorban pedig a még fel nem szabadult gyarmati népek körében keltettek. Bármennyire igyekeznek a gyarmatosítók a szovjet javaslatok hatását kisebbíteni, bármilyen erőfeszítéseket tesznek ebben a tekintetben, a tény tény marad: a szovjet kormány nyilatkozata az emberiség egyik legragyo-

góbb és leghumánusabb okmányaként vonul be a történelembe.

Reméljük, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezetének közgyűlése megszavazza és jóváhagyja a gyarmati országoknak és népeknek adandó függetlenségről szóló nyilatkozatot. Ez erősen növelné az ENSZ tekintélyét az egész emberiség előtt. A népek az ENSZ-ben nemcsak olyan szervezetet látnak, amely a békés, szabad és boldog élet iránti leghőbb reményeik és törekvéseik kifejezője, hanem olyan hathatós szervet is, amely tettekkel védelmezi a népek jogos érdekeit és követeléseit, s megoldja korunk halaszthatatlan problémáit.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom új korszakot nyitott az emberiség történetében. Megnyitotta a gyarmati rendszer felbomlásának és bukásának korszakát is. Az a körülmény, hogy a világon létrejött, s egyre erősödik a szocialista tábor, sok országnak lehetővé tette, hogy felszabaduljon és a független fejlődés útjára lépjen. Az afrikai fekete kontinensen a néptömegek harcra kelnek és megszüntetik a gyarmati rendszert. De még mindig több mint 100 millió ember vergődik a gyarmati rabság bilincseiben. Nem tűrhetjük és nem is szabad tovább tűrnünk az emberi civilizációnak ezt a szégyenfoltját. Itt az ideje, hogy a földkerekség minden részén, minden népnél diadalmaskodjon a szabadság, az igazságosság és az emberiesség. A gyarmati rabságot fel kell váltania valamennyi nép — a nagy és kis népek, a fekete és fehér népek szabad, független és szuverén fejlődésének, s ez be is fog következni. Vessük latba valamennyien minden erőnket annak érdekében, hogy a XX. század derekát a gyarmati rendszer végleges összeomlása tegye emlékezetessé.

A gyarmati rendszer megszüntetéséről szólva nem tévesztjük szem elől, hogy a gyarmattartók minden erejüket latba vetik pozícióik megtartása érdekében. Tűzzel-vassal is megpróbálják fenntartani uralmukat a gyarmati és a függő országokban. Nemcsak a leigázott népek vérét ontják, hanem saját népüket is. Esztelen imperialista politikával bonyolítják a nemzetközi helyzetet, súlyosan veszélyeztetik a világ békéjét.

A mai gyarmattartók azt az „elméletet" hirdetik, hogy a gyarmati politika megváltozott és „megnemesedett", hogy a gyarmati népek — mint a gyarmattartó hatalmak egyes képviselői itt mondták — „szövetséges népekké" váltak, hogy az

anyaországok és a gyarmatok közti régi viszony már megszünt. Szó sincs róla. A gyarmattartók a gyarmatok és a nemrég felszabadult országok kincseinek megtartása érdekében ma sem riadnak vissza a rablásnak és elnyomásnak azoktól a barbár módszereitől és eszközeitől, amelyeket az elmúlt századokban dédapáik e területek meghódítása során alkalmaztak.

Miről tanúskodik a Kongó elleni példátlan agresszió, a hat esztendeje folyó véres algériai háború, a kelet-afrikai országokban dühöngő rendőrterror, a Dél-afrikai Unió fajgyűlölő kormányának kegyetlenkedése, az Angola és Moçambique portugál gyarmatokon meghonosított gyilkos rendszer, a Kuba, Indonézia és Laosz ellen szőtt összeesküvés? Az egyes országok kincseinek elrablását, minden emberi jog és szabadság megszüntetését, a börtönöket és koncentrációs táborokat, a büntető expedíciókat, a gyarmati népek elviselhetetlenül súlyos rabszolgamunkáját, nyomorát, éhezését és tudatlanságát, a népek és törzsek egymás ellen uszítását — mindezt köznapi nyelven szégyenletes gyarmati politikának nevezzük. Mindez vajmi kevéssé emlékeztet emberszeretetre és jószándékra, a gyarmatokon betöltött civilizációs küldetésre.

Az imperialistáknak nem emberbaráti és civilizációs tevékenység kifejtése érdekében van szükségük gyarmatokra, hanem azért, hogy a gyarmati országok kincseit elrabolják, s mesébe illő profitot szerezzenek és halmozzanak fel. Nem véletlen, hogy a gyarmatok gazdasága elmaradott, kizsákmányoláson és fosztogatáson alapuló gazdaság, amely egyoldalúan, eltorzulva fejlődik. A gyarmatok kincseivel és nyersanyagával teljes mértékben a gyarmattartók rendelkeznek. Mint a mi népünk mondja — három bőrt nyúznak le, hogy minél nagyobb haszonhoz jussanak.

Ezért mi — minden önérzetes kormányhoz, minden önérzetes néphez hasonlóan — azon vagyunk, hogy haladéktalanul és teljesen szüntessék meg a gyarmati rendszert, az emberiségnek ezt a szégyenfoltját.

Nem kell, s nem is fogom részletezni, hogy milyen eredményekkel jár majd a gyarmati rendszer teljes megszüntetése. Elég annyit mondani, hogy egész sor ország népeinek meghozza a felszabadulást. Egyszer s mindenkorra véget vet az elnyomott népek leírhatatlan szenvedéseinek, gyötrelmei-

nek, nemzeti és emberi méltóságuk lábbal tiprásának. Megnöveli az egykori gyarmatok népeinek nemzeti öntudatát, s az alkotó munka és kezdeményezés széles területét nyitja meg előttük. A társadalom termelőerőinek nagy lendületet ad a további fejlődéshez. Lehetővé teszi a világ erőforrásainak eredményesebb hasznosítását a különböző országok gazdasági fejlettsége közt tátongó szakadék megszüntetésére. Kell-e beszélnem arról, hogy milyen jótékony hatással lesz majd a gyarmati rendszer teljes megszüntetése a nemzetközi kapcsolatok fejlődésére, a feszültség enyhülésére és az egyetemes béke megszilárdulására?

Szilárd meggyőződésünk, hogy a gyarmati rendszer teljes és végleges megszüntetése nemcsak a leigázott népek, hanem az egész emberiség történelmi sikere lesz. Gyors ütemben lendíti majd előre az egyetemes emberi haladást, új oldalt nyit korunk történelmében.

A bolgár nép példájából is kitűnik, mit jelent az, ha a nép lerázza magáról az imperialista igát. Engedje meg a tisztelt közgyűlés, hogy erre vonatkozóan felsoroljak néhány adatot.

Népünk évtizedeken át külföldi militaristáktól és monopolista csoportoktól való függésben élt. Hazánk gazdasága rendkívül elmaradott volt, nemzetgazdaságunk ténylegesen az iparilag fejlett nyugati államok agrár-nyersanyag függvénye lett.

Népünk immár 16 esztendeje országának ura, életének, sorsának tudatos alkotója. Bulgária elmaradott és függő agrárországból szabad ipari-agrár országgá vált. Gyorsan fejlődnek a termelőerők, erősödik népgazdaságunk, új iparágak keletkeznek, a nehézipart is beleértve. 1959-ben az ipari termelés 11-szerese volt az 1939. évinek, s az ipari és a mezőgazdasági termelés közötti arány ugyanezen időszakban 25:75-ről 71:29-re változott. Míg a régi Bulgáriában jelentéktelen számú traktor és a termés betakarítására szolgáló gép dolgozott, kombájn pedig egyáltalán nem volt, addig most ezer meg ezer traktor, kombájn és más mezőgazdasági gép áll a mezőgazdaság rendelkezésére. Hazánkban már régen megszűnt a dolgozók átka, a munkanélküliség. Az egy főre eső reáljövedelem 1952-höz képest 73 százalékkal emelkedett. A munkások, az alkalmazottak és a szövetkezeti parasztok számára az állam biztosította az öregségi nyugdíjat. Megszűnt az írástudatlan-

ság. A gyógykezelés és a közoktatás — a főiskolai oktatást is beleértve — ingyenes. A tudomány és a kultúra a nép közkincse lett. Elég, ha annyit mondok, hogy főiskolai hallgatóink száma az 1939. évi 10 000-ről 1960-ig 49 000-re emelkedett. Ez azt jelenti, hogy nálunk minden 10 000 emberre 63 főiskolai hallgató jut.

Ez a néhány adat fogalmat nyújt hazánk helyzetéről. Így élnek és dolgoznak Bulgáriában a „rabszolgák". A közgyűlés jelenlegi ülésszakán egyik-másik szónok furcsa könyörületet tanúsít a szocialista országok népei iránt. Ám a mi népünk jól ismeri ezt a könyörületet. Gyümölcseit hosszú éveken át ízlelte. Szívesen meghívnám önt, Diefenbaker úr, jöjjön el hozzánk, hogy saját szemével lássa életünket. A mi szláv vendégszeretetünk közismert, s tiszta szívvel fogadnánk önt. Nem rendeznénk ön ellen szánalmas tüntetéseket, mert ez nemcsak népünk lelkületétől idegen, hanem a vendéglátás elemi szabályaival sem egyeztethető össze. Jöjjön, győződjék meg róla, mekkora lelkesedés hatja át a bolgár munkásokat, szövetkezeti parasztokat és alkalmazottakat, a lakosság minden rétegét, hogyan építik boldog, szocialista életüket. Ha eljön, saját szemével láthatja majd, hogy az egykori elnyomott rabszolgák ma az új Bulgária igazi gazdái. Éppen ebben rejlik az erőnk, az egész szocialista tábor ereje. Ez az erő továbbá a szocialista rendszer kiapadhatatlan lehetőségeiben, azokban a határtalan távlatokban rejlik, amelyeket a szocialista rendszer az emberi egyéniség sokoldalú megnyilvánulása előtt nyit. Nehogy propagandával vádoljanak, újból megismétlem: tessék uraim, jöjjenek el hozzánk, s győződjenek meg személyesen mindenről.

Gazdaságunk rohamos fellendüléséről, történelmi jelentőségű békés győzelmeinkről szólva feltétlenül hangsúlyoznunk kell a Szovjetunió segítségének döntő szerepét, s a többi szocialista országgal való együttműködés szerepét. A Szovjetunió nekünk is, akárcsak egész sor más államnak, kitűnő, műszakilag tökéletes gépeket és berendezéseket szállít, segítséget nyújt gazdaságunk gyors fejlesztéséhez. A mi országunkban 45 nagy üzem és 25 egyéb objektum épült szovjet segítséggel. A Szovjetunió bőségesen ellát bennünket traktorokkal, kombájnokkal és más mezőgazdasági gépekkel, nyersanyagot és hitelt bocsát rendelkezésünkre, szakembereket küld, s megad

minden gazdasági, tudományos, műszaki és kulturális támogatást.

Ez a segítség Bulgáriában megteremti a termelőerők gyors fejlődésének feltételeit, biztosítja az ország nemzeti függetlenségét és állami szuverenitását. Olyan önzetlen segítség ez, amilyet csak testvér nyújthat testvérnek. A Szovjetunió segítsége méreteinél és jellegénél fogva valóban olyan, amilyen még soha nem fordult elő a bolgár nép történetében. Számunkra vitathatatlan igazság, hogy a Szovjetunió segítsége és a többi szocialista állammal való együttműködés nélkül nem érhettük volna el óriási gazdasági és kulturális eredményeinket. A Szovjetunió népeivel bennünket összefűző barátságnak nemcsak a távoli múltba nyúló gyökerei vannak. Ezt a barátságot népünk a monarcho-fasiszta zsarnokság ellen vívott nehéz harcokban sok áldozat árán küzdötte ki, hogy rátérhessen a szocialista fejlődés megváltó útjára.

Tisztelt küldöttek!

Magától értetődik, hogy csupán a formai függetlenség kivívása nem elegendő. Arra van szükség, hogy a függetlenség valóságossá váljon, hogy az egykori gyarmatok a szabad, szuverén fejlődés útján haladjanak, megteremtsék és fejlesszék nemzetgazdaságukat.

Jól tudjuk, hogy a felszabadult népek saját erejükből és saját eszközeikkel nem tudnak véget vetni elmaradottságuknak. Szükségük van a fejlett államok sokoldalú támogatására. Teljesen törvényszerű és igazságos, ha az Egyesült Nemzetek Szervezete megköveteli azoktól a gazdasági, anyagi és technikai vonatkozásban fejlett államoktól, amelyek eddig gyarmatokkal rendelkeztek, hogy az elrabolt értékeknek legalább egy részét adják vissza, s ilyenformán segítsék elő a felszabadult országok anyagi és kulturális fejlődését, és teremtsék meg legalább a legelemibb feltételeket a felszabadult országok lakosságának életéhez.

Amikor azonban a fejletlen országok támogatásáról beszélünk, tudjuk, hogy segély és „segély" között különbség van. Feltétlenül rosszallásunkat kell kifejeznünk azzal kapcsolatban, hogy a gyarmattartó hatalmak „segély" formájában a fejletlen országok gazdasági elmaradottságát és függőségét igyekeznek időtlen időkig fenntartani. Nem maradhatunk közömbösek annak láttán, hogy a „segélyt" nyílt vagy álcázott poli-

tikai, gazdasági és katonai feltételekhez kötik. Nem nyugodhatunk bele abba, hogy az ilyen feltételek súlyosan veszélyeztetik egyes államok szabadságát, függetlenségét és szuverenitását. Nem titok, hogy egyik-másik gazdag, magát jótevőnek és emberbarátnak feltüntető állam egy dollár fejében száz dollár profitot sajtol ki az elmaradott országokból. Nyilvánvaló, hogy az ilyen „segély" az illető országok gazdaságának további fosztogatására és kimerítésére vezet. Lényegében az ilyen segély tőr, csapda. Az elmaradott országoknak nincs szükségük ilyen „segélyre".

A felszabadult gyarmati országok szempontjából a fő kérdés nyilvánvalóan az, hogy miképpen teremthetik meg saját nemzetgazdaságukat, saját iparukat, miképpen számolhatják fel a feudális gazdasági formákat, s hajthatnak végre agrárreformot, egyszóval az, hogy miképpen fejleszthetik az anyagi termelés valamennyi ágát. Eisenhower úr, az Egyesült Államok elnöke, a közgyűlés jelenlegi ülésszakán elmondott beszédében éppen erről a fő kérdésről nem szólt egy árva szót sem, javaslata pedig főleg bizonyos, az elmaradott országoknak nyújtandó szociális segélyre szorítkozik. Az elmaradott országoknak azonban nincs szükségük jótékonykodásra, alamizsnára. Köztudomású, hogy nem lehetséges igazi szabadság és függetlenség, a nemzetgazdaságot nem lehet megteremteni és fejleszteni, ha ezek a népek nem szabadulnak fel a monopóliumok gazdasági elnyomása alól.

Sok más államhoz hasonlóan mi is úgy véljük, hogy a fejlődésben elmaradt országokat őszinte szívvel, becsületesen és önzetlenül kell segíteni, hogy a segítséget nem szabad semmiféle kiváltságokhoz, semmiféle politikai vagy más feltételekhez kötni. A szocialista országok ilyen segítséget nyújtanak az elmaradott országoknak. Lehetetlen el nem ismerni, hogy a történelem során most először tapasztalható ilyen segítség, most van kialakulóban a fejlődés magas fokán álló és a fejlődésben elmaradott országok gazdasági viszonyának új, a régi világban ismeretlen formája. Ez a viszony a teljes egyenlőségnek, a szuverenitás tiszteletben tartásának és a belügyekbe való be nem avatkozásnak elvén alapul.

Örömmel állapíthatjuk meg, hogy évről évre növekszik az a gazdasági és műszaki segítség, amelyet a Szovjetunió és a többi szocialista ország az elmaradott ázsiai, afrikai és latin-

amerikai államoknak nyújt. A Szovjetuniónak és a többi szocialista országnak ez az önzetlen segítsége nemcsak az említett államok gazdaságának fejlesztését és függetlenségük megszilárdítását teszi lehetővé, hanem egyszersmind a gazdasági világkapcsolatoknak is fontos tényezőjévé válik.

Egyesek, akik rendszerint az evangéliumot olvassák, a maguk módján azt állítják, hogy a szocialista államok az elmaradott országok segítségével „befolyási övezeteket" keresnek. Fölösleges bizonyítani, hogy a szocialista országok nem törekednek „befolyási övezetekre", nem osztják fel a világot tömbökre, kiváltságos és nem kiváltságos népekre. Ez mások szabadalma. De joggal merül fel a kérdés: mi akadályozza a nyugati államokat abban, hogy ugyanilyen önzetlen, semmiféle feltételhez nem kötött segélyt nyújtsanak a fejlődésben elmaradott országoknak? Nem lenne ésszerűbb, ha a zsarolásra, megvesztegetésre, provokációkra, államcsínyekre, népellenes bábkormányok fenntartására, rendőri erőkre és a fegyverkezési hajszára fordított óriási összeg helyett ennek az összegnek legalább egy részét az új államok gazdaságának fejlesztésére áldoznák?

Küldött urak!

Hangsúlyoznunk kell, mennyire aggaszt bennünket, hogy az amerikai monopolisták vezetésével az imperialisták összehangolt intézkedéseket tesznek a gyarmati rabság fenntartására, a jelenlegi gyarmati formákat a leigázás új formáival és eszközeivel próbálják helyettesíteni, az egyik gyarmati elnyomó helyébe egy másik akar lépni.

Nyugodtan nézhetjük-e például azt a veszélyt, amely az amerikai imperialisták égisze alatt a kollektív gyarmati uralom legkülönbözőbb formáival fenyegeti Ázsia, Afrika és Latin-Amerika népeit? Kísérleteket tesznek arra, hogy egyes nyugati államok uralmát a gyarmatok és a felszabadult népek közös kizsákmányolásával helyettesítsék, hogy a gyarmati rabság egyik formáját egy másik formával cseréljék fel. Persze, ettől az illető népek helyzete nem fordul jobbra, mint ahogy a kifosztott ember sem könnyebbül meg, ha megtudja, hogy nem egyetlen rablónak, hanem egész haramiabandának esett áldozatul.

Komoly aggodalmat kelt nálunk az a körülmény is, hogy a különböző katonai és politikai tömbök és szervezetek — a

SEATO, a CENTO stb. — valójában a mai gyarmati uralom eszközei. E tömbök célja — a leigázott népek nemzeti felszabadító harcának elfojtása, illetve hátráltatása, rabságuk örökössé tétele. Nem titok, hogy néhány felszabadult országot máris bevontak az említett katonai és politikai csoportosulásokba, s ezek az országok lényegében újból elvesztették függetlenségüket. Mint mondani szokták — „csöbörből vödörbe kerültek".

Szeretném hangsúlyozni, hogy a gyarmati rendszer teljes megszuntetéséről van szó, nem pedig arról, hogy egyik formáját egy másik formával cseréljék fel, mint a gyarmattartók szeretnék. Azt mondják, hogy a gyarmati népeknek nincs politikai tudatuk, nem értek meg a független, önálló életre, nem tudják országukat kormányozni, természeti kincseiket hasznosítani és így tovább. Azt mondják, hogy amennyiben a gyarmattartó hatalmak és helytartóik elhagyják a gyarmatokat, ott „légüres tér" keletkezik. Milyen „légüres térről" van itt szó? Olyan „légüres térről", amely a monopolistáknak vagy monopolisztikus csoportoknak lehetővé teszi, hogy ezekbe az országokba beférkőzve és megerősödve tovább raboljanak. Nincs itt semmiféle „légüres tér". Hiszen ott maradnak a népek, s kizárólag őket illeti meg a jog, hogy országuk gazdái legyenek. A gyarmati iga alól felszabadult népek bebizonyították, hogy eredményesen tudják kormányozni államukat, ésszerűen tudják hasznosítani természeti kincseiket.

Korunk, mint N. Sz. Hruscsov, a szovjet kormányfő találóan jellemezte, a társadalmi formák gyors megújulásának, a természeti erők fölötti uralom mindeddig példátlan növekedésének, a haladóbb társadalmi rendszer példátlanul gyors felülkerekedésének kora Századunk a szabadságért, a népi erők felszabadulásáért vívott harc százada, a gyarmati rendszer összeomlásának százada. A gyarmati rendszer felbomlása és teljes megszűnése — fel nem tartóztatható és törvényszerű folyamat Bármekkora erőfeszítéseket tesznek a gyarmattartók, ezt a folyamatot nem tudják megállítani, ahogy nem tudták elhárítani egész sor új ázsiai és afrikai állam megalakulását Szánalmas erőfeszítésekkel nem lehet elhomályosítani a szabadság és nemzeti függetlenség ragyogó fényét.

Nemzeti költőnk, Ivan Vazov mondja:

„Azt, ami soha ki nem alszik,
Nem olthatjátok ki, zsarnokok!"

Itt az ideje, hogy a gyarmattartó államok felfigyeljenek az egész emberiség igazságos szavára, felismerjék korunk parancsát, s önként megadják a szabadságot és a függetlenséget a gyarmati népeknek. Ellenkező esetben a haladó emberiség, valamennyi nép kötelessége kellő erkölcsi és anyagi támogatásban részesíteni a harcoló gyarmati népeket, hogy egyszer s mindenkorra eltöröljük a föld színéről a gyarmati rendszert, maradványaival és újabb megnyilvánulásaival egyetemben.

Mi, a bolgár kormány és nép, minden egyes népnek a nemzeti önrendelkezéshez és önálló fejlődéshez való jogából kiindulva, mindenkor támogattuk a gyarmati népeknek a szabadságért és függetlenségért vívott harcát. Erőnkhöz képest a jövőben is mindent megteszünk annak érdekében, hogy a gyarmati és a függő népek szent harcát mielőbb győzelem koronázza. Dolgozni és küzdeni fogunk, hogy még a mi napjainkban diadalmaskodjék az igazság földünkön.

Tisztelt küldöttek!

A Szovjetuniónak az általános és teljes leszerelésre vonatkozóan egy évvel ezelőtt az ENSZ-közgyűlés XIV. ülésszaka elé terjesztett javaslatai, valamint a szovjet kormány újabb leszerelési javaslatai rendkívül nagy jelentőségűek a nemzetközi kapcsolatok fejlesztése, a nemzetközi helyzet megjavítása szempontjából. Tökéletesen új alapra helyezik korunk egyik legnagyobb, létfontosságú problémáját, amelynek megoldásától elsősorban függ a béke fenntartása és az emberiség további sorsa.

Egészen törvényszerű jelenség, hogy ezeket a javaslatokat éppen a Szovjetunió terjesztette elő, az az ország, amely a történelemben elsőként lépett a szocializmus útjára. Az általános és teljes leszerelés gondolata magából a szocialista rendszer természetéből következik, hiszen a szocializmus ízig-vérig haladó és mélységesen humánus társadalmi rendszer, amely megszüntette az embernek ember általi kizsákmányolását, elvetette egyik népnek egy másik nép általi leigázását, amelyben nincsenek sem olyan csoportok, sem olyan személyek, amelyeknek, illetve, akiknek érdekük lenne, hogy a

fegyvergyártásból és a katonai szállításokból hasznot húzzanak. Ennélfogva egészen természetes, hogy minden szocialista ország fenntartás nélkül támogatta az általános és teljes leszerelés szovjet programját.

A mindenki számára egyszerű és világos szovjet javaslatokat a világ népei örömmel, megkönnyebbülve és reménykedve fogadták.

Üdvözölte és támogatta ezeket a javaslatokat mindenki, aki őszintén óhajtja egy újabb világháború borzalmainak elkerülését. Az ENSZ szónoki emelvényéről egész sor állam képviselői történelmi jelentőségűnek, forradalmi jellegűnek minősítették a szovjet javaslatokat, s hangoztatták, hogy azok valóban megnyitják a leszerelési probléma gyökeres megoldásának útját. Az általános és teljes leszerelés eszméjét az ENSZ közgyűlése is egyhangúlag jóváhagyta.

Másként nem is lehetett. A szovjet javaslatok mutatták meg az egyetlen kivezető utat abból a helyzetből, amely szörnyű, s egyre növekvő veszéllyel fenyegeti az egész emberiséget. Az emberi géniusz a természet titkainak megfejtése során uralma alá vetette az atomenergiát. Ez a körülmény olyan kérdéseket vetett fel korunk előtt, amilyenek soha azelőtt nem léteztek. Elkészült a minőségileg új fegyver — az atomfegyver, amelynek pusztító erejét még korántsem tanulmányozták és tárták fel. Elkészültek az interkontinentális ballisztikus rakéták, amelyekkel a földkerekség bármely pontja elérhető. Reálissá vált az a veszély, hogy háború esetén nemcsak egyes katonai alakulatok és hadseregek pusztulnak el, hanem egész országokat törölnek el a föld színéről, romhalmazzá változtatják a világ ipari központjait és a sok évszázados emberi kultúra gócait.

Ezért ma nincs halaszthatatlanabb feladat, mint az emberiség megmentése a termonukleáris katasztrófától, mint minden erővel szembehelyezkedni a háborúval, megvédeni a békét.

A becsületesen gondolkodó emberek, a népük érdekeit és létét mindennél többre becsülő kormányok tökéletesen megértik, hogy a jelenlegi helyzetben, a modern haditechnika birtokában, új módon kell megközelíteni a béke biztosítását, hogy meg kell szüntetni a háborút lehetővé tevő eszközöket. Az általános és teljes leszerelés szovjet programja éppen ezen az

új, egyedül célravezető és helyes módon közelíti meg a háborús katasztrófa elhárítását. A Szovjetunió által javasolt módszer megfelel a kialakult új viszonyoknak. A szovjet javaslatok értelme tudvalevőleg az, hogy meg kell semmisíteni az összes fegyverfajtákat, fel kell osztani az összes fegyveres erőket. A szovjet javaslatok célja — a háború lehetetlenné tétele, kikapcsolása a társadalom életéből.

Az általános és teljes leszerelés programjának megvalósítása új szakaszt nyit meg a nemzetközi kapcsolatokban, olyan távlatokat tár fel, amelyek biztosítják az emberiség nyugodt jövőjét. A népek megszabadulnak az állandó rettegéstől, amelyben élnek. Az államok viszonyában a gyanakvás és a bizonytalanság légkörét a kölcsönös bizalom, a jószomszédi viszony és az őszinte együttműködés légköre váltaná fel. Létrejönnek az eddig rendezetlen nemzetközi kérdések igazságos megoldásának feltételei. Megvalósulna a tartós béke, amelyre a népek évszázadok óta áhítoznak. Minden ország előtt kimeríthetetlen lehetőségek nyílnának a teremtő munkára, az alkotó géniusz szárnyalására, a gazdaság fellendítésére, a korlátlan anyagi és kulturális fejlődésre. Éppen ezért az általános és teljes leszerelés történelmileg megérett szükségszerűség, minden nép és ország feltétlen szükséglete, elengedhetetlenül szükséges az emberi társadalom életéhez és fejlődéséhez.

A tízhatalmi leszerelési bizottságnak éppen az volt a feladata, hogy kidolgozza az általános és teljes leszerelés átfogó és konstruktív tervét. Hazánk örömmel vett részt a tízhatalmi bizottság munkájában. A Bolgár Népköztársaság kormánya, a Szovjetunió javaslataiból és a leszerelésre vonatkozóan az ENSZ közgyűlésének XIV. ülésszakán elfogadott határozatból kiindulva, utasította a bolgár küldöttséget, hogy minden erővel működjön közre e kérdés helyes megoldásában, megfelelő egyezmény elérésében, valamint az általános és teljes leszerelésről szóló szerződés kidolgozásában. De meg kell itt mondanunk, hogy az a jelentés, amelyet kormányunk a bolgár küldöttségtől a tízhatalmi bizottság munkáját és a nyugati hatalmak képviselőinek a bizottságban tanúsított magatartását illetően kapott, komoly aggályokat és nyugtalanságot keltett bennünk.

Mi történt lényegében a tízhatalmi leszerelési bizottságban?

Jóllehet a Szovjetunió, Bulgária, Lengyelország, Csehszlovákia és Románia küldöttsége szívós erőfeszítéseket tett annak érdekében, hogy az általános és teljes leszerelésre vonatkozó terv és az ezzel kapcsolatos szerződés konkrét rendelkezéseinek gyors kidolgozása tekintetében az ENSZ-határozat szellemének megfelelő kölcsönös megértést érjen el, az Egyesült Államok, Nagy-Britannia, Franciaország, Olaszország és Kanada küldöttsége a tízhatalmi bizottságot zsákutcába juttatta és munkájának megszakítására kényszerítette.

A nyugati képviselőknek a bizottság első ülésein tanúsított magatartásából már kitűnt, hogy céljuk a konkrét leszerelési program kidolgozásának szabotálása, kibúvók keresése és a leszerelési kérdés gyakorlati megoldásának lehetetlenné tétele. Makacsul vonakodtak attól, hogy megkezdjék a Szovjetunió által benyújtott, s a többi szocialista ország által támogatott konstruktív program megvitatását, az általuk beterjesztett tervezet viszont — bár „az általános és teljes leszerelésről" címet viselte — semmiféle konkrét intézkedést sem tartalmazott a leszerelésre vonatkozóan, a gyakorlati végrehajtás semmiféle időpontját sem jelölte meg. Mindaz, amit az Egyesült Államok és a többi nyugati ország képviselői a bizottságban javasoltak, csupán megismétlése volt a fegyverkezés fölötti nemzetközi ellenőrzés és felügyelet megteremtéséről hangoztatott követeléseiknek. A nyugati országok e követelései nem mennek túl a fegyverkezés ellenőrzésének szűk keretein, valójában semmiféle leszerelésre nem vezetnek, s lényegében a nemzetközi kémkedés rendszerének megteremtésén kívül semmilyen más célt nem követnek.

A nyugati küldöttségek egyszersmind megkísérelték, hogy az általános és teljes leszerelés gondolatát holtpontra juttassák, lejárassák a világközvélemény előtt. A bizottság ülésein szócséplést folytattak, ahelyett, hogy elősegítették volna a vélemények tárgyilagos kicserélését és megfelelő határozatok hozatalát. Sőt, nyíltan kijelentették, hogy nem értenek egyet és nincsenek megelégedve az ENSZ határozatával, amelynek értelmében el kell érni a leszerelés kérdésének konstruktív megoldását, gyorsan ki kell dolgozni az általános és teljes leszerelés konkrét tervét és az erről szóló szerződést.

Ebben a helyzetben teljesen nyilvánvalóvá vált, hogy az Egyesült Államok és NATO-partnerei a tízhatalmi bizottságot

csupán spanyolfalként, a világközvélemény félrevezetésére és megtévesztésére akarják felhasználni. A nyugati hatalmak képviselőinek ez az irányvonala és magatartása arra kényszerítette a szocialista országok küldöttségeit, hogy lemondjanak a tízhatalmi bizottság munkájában való további részvételükről.

Ugyanabban az időben, amikor a tízhatalmi bizottság Genfben ülésezett, az amerikai vezetők tudtával provokációs kémrepüléseket végeztek a Szovjetunió és más államok területe fölött. Minden lehetőt elkövettek annak érdekében, hogy meghiúsítsák a párizsi csúcsértekezletet, amelyhez a népek a béke megszilárdításával kapcsolatban nagy reményeket fűztek.

Míg a nyugati országok képviselői a tízhatalmi bizottságban a leszerelésről szónokoltak, kormányaik — főleg az Egyesült Államok kormánya — mindenki füle hallatára egyre újabb és újabb intézkedéseket jelentettek be, amelyek a fegyverkezési hajsza folytatására, a nukleáris fegyverkészletek növelésére, a tömegpusztító vegyi és biológiai fegyver gyártásának fokozására irányultak. Ugyanakkor Angliában, Olaszországban, a Balkánon és más országokban még nagyobb arányokat öltött a nukleáris rakétatámaszpontok építése, az atombombával megterhelt amerikai repülőgépek folytatták szüntelen repüléseiket, a nyugatnémet militaristákat és revansistákat fokozottabb mértékben kezdték ellátni rakétákkal és nukleáris bombákkal. Japánra az ország népének tiltakozása ellenére rákényszerítették az új amerikai—japán katonai szerződést.

Tehát a tízhatalmi bizottságban, a nyugtalankodó világközvélemény nyomására elvont szónoklatokat tartottak a békéről és a háború ellen, valójában azonban mindent elkövettek a nemzetközi feszültség fokozása, a nemzetközi helyzet súlyosbítása érdekében.

Vegyünk még egy példát. Eisenhower úr, az Egyesült Államok elnöke, beszédet mond a háború ellen, a tartós világbéke és az igazságosság mellett, olyan nyilatkozatokat tesz, amelyek szerint a béketorekvés döntő módon befolyásolta az Egyesült Államok kormányának legfontosabb lépéseit és így tovább.

A jelenlegi ülésszakon elmondott beszéde is bővelkedik a „béke", az „igazságosság", az „általános jólét" kifejezésekben.

Miközben azonban a békéről és igazságosságról szaval, keze másfajta utasításokat ír alá. 1960. augusztus 8-án, vagyis mindössze másfél hónappal ezelőtt, a kongresszushoz intézett üzenetében Eisenhower úr bejelentette: parancsot adott, hogy a 6. és 7. flottát repülőgépanyahajókkal egészítsék ki, bővítsék a hosszúlejáratú katonai programokat, növeljék a légi- és szárazföldi erőket, gyártsanak „B—70" típusú bombázógépeket és felderítő célokat szolgáló „Samos" típusú mesterséges holdakat, tökéletesítsék és fokozzák a „Polaris" típusú ballisztikus rakéták gyártását, építsenek „Polaris" rakétákkal felszerelt új tengeralattjárókat stb.

Vagy vegyük szemügyre a NATO legutóbbi akcióit. Az ENSZ-közgyűlés XV. ülésszakának megnyitása előtt, amelynek napirendjén az általános és teljes leszerelés kérdése, a béke biztosítása szerepel, a NATO a Földközi-tenger térségében és földünk más pontjain nagyszabású hadgyakorlatokat tart, katonai erejét fitogtatja.

Vajon arról tanúskodik ez, hogy az Egyesült Államok és más nyugati országok kormányai őszintén hozzá akarnak kezdeni a leszerelés problémájának tényleges megoldásához?

Az Egyesült Államok vezető körei olyan politikát folytatnak, mely a nemzetközi helyzet állandó súlyosbodásához vezet. Márpedig ez nemcsak a termonukleáris katasztrófa szörnyű veszélyével fenyegeti az emberiséget, hanem azt is mutatja, hogy az Egyesült Államok vezetői semmiféle következtetéseket sem vontak le a nemzetközi helyzet alakulásából, nem folytatnak reális külpolitikát, s olyan idejüket múlta illúziókban ringatják magukat, hogy akaratukat rákényszeríthetik más népekre. Itt az ideje, hogy elvessék az illúziókat és leszálljanak a földre, hogy cselekedeteiket összehangolják a reális helyzettel, a nemzetközi küzdőtéren kialakult tényleges erőviszonyokkal.

Ez az ülésszak meggyőzően mutatja, milyen mélyreható változások mentek végbe az utóbbi években a világon, menynyire megnövekedtek a béke erői.

Igaz, hogy a mi szocialista országaink nem tetszenek az imperialistáknak. Mi azonban nem is tápláltunk ilyen illúziókat, s nem törekedtünk tetszésük megnyerésére. Egyáltalán nem arról van szó, hogy tetszünk-e nekik, vagy sem. Az Egyesült Államok vezető köreinek világosan meg kell érteniök

és el kell fogadniok néhány elemi igazságot, akármennyire nincs az ínyükre. Mi, szocialista országok, létezünk, s nemcsak létezünk, hanem hihetetlen gyorsasággal erősödünk is. Ma már nem lehet a népeknek parancsolgatni, mint régebben. A népek ma már nem védtelenek az imperializmussal szemben. Nézzük az ENSZ közgyűlését. Néhány évvel ezelőtt alig 70 nép képviselői vettek részt az ülésszakain. Mondják meg, tisztelt uraim, vajon akkor a nem szocialista államok küldöttségei közül hányan merészeltek szembehelyezkedni az Egyesült Államok külpolitikai irányvonalával. Ha pedig valamelyik képviselő mégis nekibátorodott, s jóllehet igen félénken, de jogos bíráló megjegyzésekkel illette az Egyesült Államokat, megalázó helyzetbe hozták, bocsánatkérésre kényszerítették. Nos nézzék, mennyire megváltozott az ENSZ-ben a helyzet. A legutóbbi néhány esztendő folyamán sok nép küldöttsége elfoglalta jogos helyét. Valamikor az imperialista urak alacsonyabbrendű embereknek, igavonó barmoknak tekintették a gyarmati népeket. Ma viszont együtt ülnek ebben a teremben a közelmúltban felszabadult afrikai népek képviselőivel, bár egyeseknek ez nem tetszik. Az Egyesült Államok szemmelláthatóan viszolyog például Fidel Castrótól, a Kubai Köztársaság kormányának vezetőjétől is. Fidel Castro tegnap ezen a helyen remek beszédet mondott, amelyben halomra döntötte az imperialistáknak a népek elnyomását és fosztogatását igazoló elméleteit, megvédelmezte a kubai és a többi latin-amerikai népnek az önálló léthez és a független fejlődéshez való jogát. Néhány küldöttség számára keserű pilula volt ez a beszéd. Mégis itt ültek és hallgatták. Mi, a szocialista országok képviselői is itt vagyunk, s az imperialista országok képviselői, bármilyen kellemetlen egyeseknek, itt ülnek és végighallgatják beszédeinket. Nincs már messze az idő, amikor azok is eljönnek majd és elfoglalják törvényes helyüket, akiket az Egyesült Államok most megakadályoz ebben: eljönnek a Kínai Népköztársaság és a Mongol Népköztársaság képviselői. Kétségtelen, hogy az objektív szükségszerűség erejénél fogva maholnap itt lesznek Algéria, Kenya, Rhodesia, Nyaszaföld és más gyarmati népek küldöttei is. Ezek a népek léteznek, s ha nem is holnap, de egy szép napon elküldik képviselőiket az ENSZ-be.

Ezek a tények, ez a valóság, ilyenek a reális erőviszonyok.

S mi következik mindebből? Az, hogy az élet tényeivel számoló reális politikát kell folytatni. Minden más út a népek közötti bizalom aláaknázására, a nemzetközi helyzet kiélezésére, s végeredményben nukleáris katasztrófára vezet.

Véleményünk szerint az ENSZ közgyűlésének jelenlegi ülésszakán a leszerelés kérdését meg kell vitatni, s ez lesz a közgyűlés egyik fő feladata. A közgyűlés kitűzheti az általános és teljes leszerelés tervezetének fő szempontjait, alapelveit, s utasíthatja az ENSZ más szerveit, hogy a megvalósítás érdekében dolgozzanak ki konkrét intézkedéseket. Helyes lenne a közgyűlés által elfogadott fő szempontok és elvek részletes kidolgozását például egy kibővített leszerelési bizottságra bízni, amelyben a semleges országok képviselői is helyet kapnak. Ez elősegítené a bizottságban az érdemleges és termékeny munka feltételeinek kialakítását.

Küldöttségünk, a bolgár nép akaratát és a bolgár kormány békeszerető politikáját kifejezve, teljes mértékben támogatja az általános és teljes leszerelés szovjet programját, és a szovjet kormány által „Az általános és teljes leszerelésről szóló szerződés alapvető rendelkezései" címmel az ENSZ jelenlegi ülésszaka elé terjesztett tervezetet, amely figyelembe veszi az egyes országok által benyújtott célszerű javaslatokat. Arra számítunk, hogy az ENSZ közgyűlésének XV. ülésszaka előbbre viszi a leszerelés problémájának megoldását, valamint az általános és teljes leszerelésről szóló, s a leszereléssel és az ellenőrzéssel kapcsolatos intézkedések végrehajtásának idejét megjelölő szerződés kidolgozását. Ezzel az Egyesült Nemzetek Szervezete kielégíti a népek vágyait, igazolja a népek reményeit.

Küldött urak!

Feltétlenül meg kell mondanunk, mennyire csodálkozunk azon, hogy az Egyesült Államok és néhány más nyugati ország küldöttsége a közgyűlés jelenlegi ülésszakának napirendjén szereplő egyetlen életbevágóan fontos kérdést sem akar plenáris ülésen megvizsgálni, holott az e problémákkal összefüggő javaslatok jóváhagyása lehetővé tenné további kidolgozásukat az ENSZ megfelelő szerveiben. Az Egyesült Államok és néhány más nyugati ország küldöttségénél hiányzik a szóban forgó problémák megoldásához szükséges jószándék és bölcsesség. Ilyen magatartást tanúsítanak a gyarmati rendszer

megszüntetésének kérdésében, a leszerelés kérdésében és más fontos kérdésekben. Nyilvánvalóan a közgyűlés XV. ülésszakán csak a legáltalánosabb formában akarnak tárgyalni ezekről a kérdésekről, s utóbb a különböző bizottságokban és albizottságokban suttyomban el akarják őket temetni. Ezt bizonyítja az eddigi tapasztalat, s különösen az, ahogyan a nyugati országok a kérdést nemrégiben a tízhatalmi leszerelési bizottságban felvetették.

Nem lenne helyesebb a fő kérdéseket itt, az ENSZ közgyűlésének plenáris ülésén megvitatni? A plenáris ülés jóváhagyná a főbb szempontokat és javaslatokat, s a problémák további, konkrét kidolgozását az ENSZ megfelelő szerveire bízná? Ez lenne a legdemokratikusabb eljárás. Minden országnak lehetővé tenné, hogy a világ közvéleménye előtt kifejtse álláspontját. Ha a jelenlegi gyakorlat a jövőben is megmarad, vagyis ha a közgyűlés általánosságokra vonatkozó, meddő határozatokat hoz, amelyeknek megvitatása az ENSZ szerveiben meghiúsul, akkor ez nagyon veszélyezteti az ENSZ tekintélyét.

Valamennyiünk meggyőződése szerint az ENSZ tekintélyét szüntelenül növelni kell. De ez csak abban az esetben lehetséges, ha az Egyesült Nemzetek Szervezete az alapokmány eszméinek és elveinek szellemében jár el. Sajnos, az ENSZ munkájának vannak negatív oldalai és tendenciái, amelyekről itt már szó esett. Engedjék meg, hogy én is foglalkozzam néhány ilyen negatív tendenciával. Ezek ugyanis, ha nem küszöböljük ki őket, sokat árthatnak az ENSZ tekintélyének.

Valamennyien azt mondjuk, hogy az ENSZ egyetemes nemzetközi szervezet. Ez így is van. Azt azonban nem mondhatjuk, hogy az ENSZ valóban az egész emberi társadalmat képviselő szervezet. Az ENSZ-ből még hiányoznak például a világ legtöbb lakost számláló országának, Kínának törvényes képviselői. Igen, nincsenek itt a Kínai Népköztársaság képviselői. Minden józanul gondolkodó ember elismeri, hogy ez a helyzet abnormális, indokolatlan. Itt az ideje, hogy az ENSZ ebben a kérdésben is ésszerű határozatot hozzon, hogy a népi Kína képviselői elfoglalják törvényes helyüket az ENSZ-ben, s ezáltal a nagy Kína az ENSZ keretei között kivegye részét a korunk életbevágóan fontos kérdéseinek megoldására, az egyetemes béke megszilárdítására irányuló közös erőfeszíté-

sekből. S mivel indokolható az, hogy a népi Kínán kívül a Mongol Népköztársaságot is megakadályozzák ENSZ-beli törvényes helyének elfoglalásában?

Meg kell szüntetni az új tagok felvételének azt a méltatlan, s az Egyesült Nemzetek Szervezetére nézve sértő gyakorlatát, hogy főleg a nyugati hatalmak óhajából indulnak ki. A világ politikai térképe megváltozott. Földünkön vannak kapitalista államok, és vannak szocialista államok, köztük a Kínai Népköztársaság és a Mongol Népköztársaság. Vannak fehér, sárga és fekete népek. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének minden nép előtt szélesre kell tárnia a kaput, a szó teljes értelmében egyetemes, mindent átfogó világszervezetté kell válnia. Egyébként nem felelhet meg az alapokmányában rögzített nagy feladatoknak és nemes céloknak.

Sajnos, ki kell jelentenem, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezete nem mindig jár el az alapokmány elveinek és követelményeinek szellemében. Az államok közötti normális kapcsolatok és a béke szempontjából nagy veszélyt rejtenek magukban egyes nyugati államoknak arra irányuló kísérletei, hogy saját gazdasági és politikai céljaik érdekében használják ki az ENSZ főtitkári tisztjét és apparátusát.

Amikor az ENSZ apparátusa megenged magának a szervezet alapokmányával kirívóan ellenkező cselekményeket, mint például Kongóban történt, sokat árt az ENSZ nemzetközi tekintélyének. Ma már világos, hogy a Kongói Köztársaság törvényes kormányát és parlamentjét az ENSZ főtitkárának és apparátusának segítségével távolították el. Ebben az esetben az ENSZ főtitkára és apparátusa kimondottan a gyarmati rendszer végrehajtó szervének szerepét tölti be. Kongóban feszült helyzet állt elő. Leplezetlen és durva beavatkozás történt a kongói nép belügyeibe, alighogy lerázta magáról a gyarmati jármot. A kongói nép akaratát cinikusan lábbal tiporták. Ezek a cselekmények a béke szempontjából veszélyes helyzetet teremtettek Afrikában és az egész világon.

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének segítenie kell a békeszerető kongói népet a teljes és igazi függetlenségért, a gyarmattartók minden olyan kísérlete ellen vívott harca során, hogy Kongóban továbbra is fenntartsák a gyarmati rendszert és megsértsék az ország területi integritását. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének szent kötelessége erőteljesen közre-

működni abban, hogy Kongóban újra elfoglalja helyét a parlament által törvényesen megválasztott kormány, élén Lumumbával.

Vegyünk egy másik példát — a Kubai Köztársaságot. A dicsőséges, hős kubai nép megdöntötte a diktátori bábrendszert, s a szabadság és függetlenség útjára lépett. Ez azonban nem tetszett az amerikai monopolistáknak és az Egyesült Államok vezető köreinek. Ennek okait tegnap Fidel Castro, a Kubai Köztársaság miniszterelnöke, igen világosan és meggyőzően fejtette ki a közgyűlés előtt. A világközvélemény szeme láttára hitszegő provokációkat intéznek, s nyíltan fegyveres agressziót készítenek elő a fiatal Kubai Köztársaság ellen. S noha mindez az Egyesült Nemzetek Szervezete szeme előtt történt, mind ez ideig semmit sem tett és semmit sem tesz Kuba érdekében, nem állt a kubai nép mellé. Vajon az ENSZ-nek nem az a feladata, hogy hathatós intézkedéseket tegyen, amikor valamely állam beavatkozik egy másik állam belügyeibe, s agresszív lépéseket tesz ellene? Meg kell állapítanunk, hogy a kubai nép nem rettent meg a fenyegetésektől, megvédelmezte szabadságát és függetlenségét, s ezzel kivívta minden nép megbecsülését, megszerezte azt a jogot, hogy maga rendelkezzen sorsával és hazájának kincseivel.

Véleményünk szerint megérett a helyzet az ENSZ titkárságának és apparátusának átszervezésére. Csakis az átszervezés teszi lehetővé, hogy az ENSZ és szervei által hozott határozatok teljesítése során tárgyilagosság és pártatlanság érvényesüljön. Ezzel kapcsolatban célszerűnek tartjuk és támogatjuk N. Sz. Hruscsov szovjet kormányfőnek az ENSZ-titkárság átszervezésére és kollektív titkárság létesítésére vonatkozó javaslatait. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének és szerveinek munkáját nyilvánvalóan úgy kell irányítani, hogy biztosítsuk az ENSZ fő feladatának teljesítését, ami nem más, mint a nemzetközi béke és biztonság fenntartása, a népek baráti viszonyának és együttműködésének fejlesztése, a békés egymás mellett élés politikájának erősítése. Vegyük a következő példát. Ha holnap sor kerül az ENSZ parancsnoksága alá tartozó nemzetközi fegyveres erők megalakítására, felmerül az a kérdés, hogy ki álljon a csapatok élén, ki parancsoljon nekik. A Szovjetunió képviselője? Nyilvánvaló, hogy az Egyesült Államok ebbe nem egyezik bele. Az Egyesült Államok képvi-

selője? Világos, hogy ez sem megfelelő, ez sem alkalmas megoldás. Ebben az esetben a vezetésnek tükröznie kell a tényleges helyzetet és a világon kialakult erőviszonyokat. Tehát az ENSZ főtitkári tisztje helyett kollektív titkárságot kell alakítani.

Ezzel a javaslattal kapcsolatban Herter úr, az Egyesült Államok külügyminisztere és Wadsworth úr, az Egyesült Államok ENSZ-képviselője kijelentette, hogy az átszervezés csapást mérne az ENSZ-re, hogy a Szovjetunió tönkre akarja tenni az Egyesült Nemzetek Szervezetét és struktúráját. Mindketten az ENSZ „válságáról" beszéltek. Furcsa reagálás. N. Sz. Hruscsov javaslata figyelembe vette, hogy az ENSZ titkárságának és apparátusának képviselnie kell a világon reálisan kialakult államcsoportokat — a szocialista országokat, a NATO-tagállamokat és a semleges országokat —, ami akkor biztosítható, ha a közgyűlés, az egyes ülésszakok akaratának és határozatainak végrehajtása során kollektív vezetés érvényesül. Ilyenformán megszűnne az a jelenlegi helyzet, hogy az ENSZ titkársága és apparátusa valójában az Egyesült Államok külügyminisztériumának tagozata, s hogy az ENSZ titkárságát és apparátusát az amerikai külügyminisztérium és a NATO egyik vagy másik ország, egyik vagy másik államcsoport ellen használja fel.

Mit akarnak? Talán a közgyűlésen ékes beszédeket mondani és bizonyos határozatokat hozni? Ezt követőleg pedig e határozatok egyedüli értelmezője és végrehajtója az ENSZ főtitkára és apparátusa, tehát az Egyesult Államok kulügyminisztériuma lesz.

Azt hiszem, őszinte Hammarskjöld úrnak a közgyűlésen tett kijelentése, amely szerint akkor, amikor nem kap semmiféle pozitív tanácsot, s az ENSZ határozatainak általa történt értelmezése vitatható, mint például a Biztonsági Tanács ez év augusztus 21-i határozatával kapcsolatban előfordult, nincs más választása, mint hogy a lelkiismeretére hallgat. Ez a nyilatkozat megerősíti, mennyire helyes a kollektív ENSZ-titkárság létrehozására vonatkozó javaslat.

Elvi kérdésről van szó, s mi — a szocialista országok — a legutóbbi tapasztalatok alapján nem törődünk bele a főtitkári tisztséggel és az ENSZ apparátusának felépítésével kapcsolatos jelenlegi helyzetbe.

Az Egyesült Államokban, amelyet egyesek a „szabadság" és a „demokrácia" hazájának neveznek, az ENSZ-küldöttségek munkájának feltételei a politikai irányvonal feladataitól és az amerikai hatóságok szeszélyeitől függnek. Jelenleg nyílt megkülönböztetési kampány folyik sok küldöttség tagjai ellen. Vajon ez normális légkört biztosít az ENSZ és az egyes küldöttségek munkájához? Nyilvánvaló, hogy mindaz, ami az Egyesült Államok államapparátusának tudtával, sőt közreműködésével történik, megmérgezi az ENSZ légkörét. Köszönjük az ilyen „szabadságot" és „demokráciát". Ezt a „szabadságot" tartsák csak meg maguknak. Mi egyaránt ellenezzük az egyes népek képviselőivel szemben, s a bőr színe, a faj és egyéb ismérvek alapján tett mindennemű megkülönböztetést. Valóban, el kell gondolkoznunk azon a kérdésen, hogy nem kellene-e az ENSZ székhelyét az Egyesült Államokból valamely más országba áthelyezni, ahol minden küldöttség normális munkájához biztosítanák a szükséges szabadságot és az elemi feltételeket.

Küldött urak!

Az emberiség tekintete az ENSZ közgyűlésének XV. ülésszaka felé fordul. A népek abban reménykednek, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezetében korunknak, a nagy társadalmi átalakulások korának következményeivel összhangban diadalmaskodhat az értelem és a bölcsesség. Méltán elvárják, hogy az ENSZ közgyűlésének XV. ülésszaka előbbre vigye korunk létfontosságú problémáinak megoldását — a nemzetközi feszültség enyhítését, a hidegháború megszüntetését, az általános és teljes leszerelés megvalósítását, a háború kiküszöbölését a népek életéből, a gyarmati rendszer megszüntetését.

Az emberiség évszázados vágya: a fegyverek, háborúk és elnyomás nélkuli világ — reális és megvalósítható.

Nyíltan ki kell jelentenünk, hogy az agresszív imperialista erők, amelyek a békés egymás mellett élés és a nemzetközi feszültség enyhítése terén a legutóbbi két-három esztendőben elért bizonyos eredmények láttán megijedtek, a legutóbbi időben újból megkísérlik a nemzetközi légkör megrontását, egy újabb világháború súlyos veszélyével terhes újabb kalandor lépéseket tesznek. Ez az igazság, s mi az igazságot nem titkolhatjuk el a néptömegek előtt. A világ népeinek harca kétségtelenül döntő módon hozzájárul ahhoz, hogy meghiúsítsuk,

kudarcra kárhoztassuk az imperialistáknak a nemzetközi helyzet kiélezésére irányuló erőfeszítéseit. Napjainkban szemlátomást szükség van a néptömegek és az ENSZ közös erőfeszítéseire, hogy a kardcsörtető imperialista köröket letérítsük a kalandorpolitika veszélyes útjáról, s hogy az emberiséget megmentsük egy szörnyű világkatasztrófától.

Nos, mi valamennyien, a közgyűlés XV. ülésszakának küldöttei, valamennyi ország kormányai, politikusai és közéleti személyiségei tegyünk meg minden tőlünk telhetőt a népek reményeinek és vágyainak megvalósítása érdekében.

Itt, a népek legtekintélyesebb fóruma előtt, elismeréssel kell adóznunk a Szovjetuniónak azért a kolosszális energiáért, amelyet az egyetemes béke megőrzése érdekében kifejt, elismeréssel kell adóznunk korunk legfontosabb kérdéseinek megoldására irányuló építő javaslataiért. Ki kell fejeznünk elismerésünket személyesen N. Sz. Hruscsovnak, a Szovjetunió Minisztertanácsa elnökének, aki fáradhatatlanul és következetesen harcol a békéért, valamennyi nép kölcsönös megértéséért és együttműködéséért.

Reméljük, hogy az ENSZ közgyűlésének XV. ülésszaka eredményesen birkózik meg a történelem által eléje tűzött felelősségteljes feladatokkal.

Köszönöm a figyelmüket!

HRUSCSOV ELVTÁRS BESZÉDE A KÍNAI NÉPKÖZTÁRSASÁG ENSZ-TAGSÁGÁRÓL

(1960. október 1.)

Elnök úr!

Küldött urak!

A Szovjetunió küldöttsége szükségesnek ítéli, hogy a közgyűlés megvitassa a Kínai Népköztársaság törvényes jogainak visszaállítását az Egyesült Nemzetek Szervezetében.

Egyáltalán nem kétséges, hogy a Kínai Népköztársaság mesterséges kirekesztése az ENSZ munkájából igen sokat árt ennek a szervezetnek, lényegesen leszűkíti tevékenységének körét, megnehezíti azoknak a nemzetközi kérdéseknek megvizsgálását, amelyek megoldásához valamennyi állam közös erőfeszítése szükséges, s gyakorlatilag lehetetlenné teszi a legfontosabb problémák eredményes megvitatását.

Különösen nagy nyomatékkal szeretném hangsúlyozni, hogy olyan nagyhatalom jogainak visszaállításáról van szó, amely az ENSZ alapokmánya értelmében alapítója és tagja az Egyesült Nemzetek Szervezetének, állandó tagja a Biztonsági Tanácsnak, de mind ez ideig nincs rá lehetősége, hogy elfoglalja az őt törvényesen megillető helyet, részt vegyen az ENSZ szerveinek munkájában, hozzájáruljon az ENSZ tevékenységéhez. Egészen rendellenes az a helyzet, hogy az emberiség negyed részének, a nagy kínai népnek nincsenek képviselői abban a szervezetben, amelynek az a hivatása, hogy a legszélesebb nemzetközi fórum legyen, s amely valamennyi ország egyetemes képviseletének elvén alapul.

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének, amelyben a legkülönbözőbb társadalmi rendszerű és kormányformájú államok vannak képviselve, tükröznie kell a mai világ igazi arculatát. Ám

a jelenlegi helyzetben, amikor itt, az Egyesült Nemzetek Szervezetében Kína képviselői nincsenek jelen, a mai világ igazi képe nem tükröződik az ENSZ-ben, ez a kép hamis. Minden józanul gondolkodó ember világosan látja, hogy a Kínai Népköztársaság az egész kínai népet egyesítő nagyhatalom, hogy a Kínai Népköztársaság kormánya Kína egész területén állami teljhatalmat gyakorol, kivéve néhány szigetet, ahol az amerikai flotta fedezete alatt ideiglenesen még meghúzódnak a kínai nép által szétvert csangkaisekista klikk maradványai.

A Kínai Népköztársaság nemzetközi elismeréséről az a tény tanúskodik, hogy 34 állammal létesített normális diplomáciai kapcsolatot, s nemzetközi kapcsolatai rohamos ütemben bővülnek. A népi Kína kereskedelmi és kulturális kapcsolatai már most is úgyszólván az egész világot átfogják.

A kínai népet leköti hazája átalakításának óriási méretű munkája. Arra törekszik, hogy a közelmúltban gazdaságilag még elmaradott hazáját élenjáró ipari szocialista hatalommá változtassa. A kínai nép, amelynek életbevágóan fontos érdeke a béke, síkraszáll a békés nemzetközi gazdasági és kulturális együttműködésért.

Kína egyike volt azoknak az országoknak, amelyek a békés egymás mellett élés öt alapelvének meghirdetését 1954-ben kezdeményezték, a Kínai Népköztársaság kormánya többször tett olyan javaslatokat, amelyek a nemzetközi feszültség enyhítésére irányultak a Távol-Keleten és az egész világon. A Kínai Népköztársaság jelentősen elősegítette a békés rendezést Indokínában, Koreában és más ázsiai térségekben. A kínai kormány aktív tevékenységet fejt ki annak érdekében, hogy Ázsiában létesítsenek békeövezeteket, a Csendes-óceán térségében pedig atomfegyvertől mentes övezetet, javasolja, hogy az ázsiai és a Csendes-óceán partvidékén fekvő országok — az Egyesült Államokat is beleértve — kössenek megnemtámadási egyezményt.

Csou En-laj elvtárs, a Kínai Népköztársaság államtanácsának elnöke augusztus 1-i pekingi beszédében újból hangsúlyozta, hogy a Kínai Népköztársaság kormánya a különböző társadalmi rendszerű országok békés egymás mellett élésének politikáját követi. Kijelentette: „Mi nemcsak az ázsiai és az arab országokkal akarunk békés egymás mellett élést, hanem az európai országokkal és a világ más területeinek országai-

val is... Síkraszállunk azért, hogy az ázsiai országok és a Csendes-óceán partvidékén fekvő országok — az Egyesült Államokat is beleértve — kössenek megnemtámadási egyezményt, amelynek révén ez a térség nukleáris fegyvertől mentes övezetté válna."

A kínai kormány politikája meggyőzően bizonyítja, hogy szilárdan követi a békés egymás mellett élés öt alapelvét, s konkrét tettekkel támogatja az ENSZ fő céljait és alapelveit, nagy erőfeszítéseket tesz a nemzetközi együttműködés bővítése, a népek békéjének és barátságának erősítése végett.

Miért nem tudja hát az Egyesült Nemzetek Szervezete mind ez ideig megoldani Kína ENSZ képviseletének fontos és rendkívül világos kérdését? Főleg azért, mert az Egyesült Államok nem akarja. Az Egyesült Államok minden követ megmozgat annak érdekében, hogy a Kínai Népköztársaság ne foglalhassa el az Egyesült Nemzetek Szervezetében törvényes helyét.

A közgyűlés mostani ülésszakán sok állam- és kormányfő teljes határozottsággal beszélt arról a merőben tűrhetetlen helyzetről, amely annak következtében alakult ki, hogy a nagy kínai népnek nincs képviselete az Egyesült Nemzetek Szervezetében. Az Egyesült Államok kormánya ellenséges és agresszív politikát folytat a népi Kínával szemben. Az Egyesült Államok még 1950-ben agressziót követett el Kína ellen, amikor megszállta Tajvan szigetét, s azt továbbra is bázisként használja fel a Kínai Népköztársaság ellen irányuló katonai provokációk végrehajtásához. Az Egyesült Államok a Távol-Keleten tovább növeli az úgynevezett „feltartóztató erők" létszámát, s milliárdokat költ újabb csangkajsekista katonai provokációk előkészítésének támogatására.

Az Egyesult Államok a kínai határok mentén sok katonai támaszpontot létesített. A legutóbbi másfél esztendőben a távol-keleti térségben tobb mint 40 nagy hadgyakorlatot tartottak, s ezeknek csaknem a felét Tajvanon és a Tajvani öbolben. Egyébként az amerikai tábornokok nem is titkolják, hogy ezek a hadgyakorlatok a Kínai Népköztársaság ellen irányulnak.

Ugyanakkor magasállású amerikai politikusok képmutatóan a Kínai Népkoztársaság „agresszivitásáról" beszélnek. Minduntalan azzal a Kínát „agresszornak" nyilvánító törvénytelen határozattal hozakodnak elő, amelyet az Egyesült Álla-

mok annak idején a közgyűlésre rákényszerített. Egyébként az említett határozattal kapcsolatban helyénvaló feltenni a kérdést: vajon kinek a csapatai tartózkodnak jelenleg Koreában? Ha az Egyesült Államok külügyminisztériumának rövid az emlékezete, mi eszükbe juttatjuk, hogy Koreában már régóta nincsenek kínai önkéntesek, az amerikai csapatok viszont még mindig megszállva tartják Dél-Koreát.

Az Egyesült Államok kormányának arra irányuló kísérletei, hogy életet leheljenek egy olyan politikai hullába, mint Csang Kaj-sek és a kínai nép által elvetett rothadt csangkajsekista rendszer, csupán megmérgezik a légkört a Távol-Keleten.

Tisztelt küldöttek! Az Egyesült Nemzetek Szervezete immár több mint 10 esztendeje vizsgálja azt a kérdést, hogy a népi Kína elfoglalhassa törvényes helyét az ENSZ-ben. Ezen az emelvényen minden alkalommal megjelennek az államok képviselői és kifejtik kormányuknak ebben a fontos kérdésben elfoglalt álláspontját. Az államok e kérdés megvitatása során minden egyes alkalommal nagyjából két csoportra oszlanak. Egyesek a tényleges helyzet logikáját követve, a nagy kínai nép törvényes jogait védelmezve, egyenesen és nyíltan, ingadozás nélkül kijelentik: itt az ideje megszüntetni e nagy történelmi igazságtalanságot, s felhívni a Kínai Népköztársaság kormányát, hogy küldje el delegációját, amely mindannyiunkkal együtt itt lenne az ENSZ-ben és részt venne a szervezet minden munkájában.

Más államok képviselői különböző ürügyekkel ellenzik a kérdés igazságos eldöntését, s egy vagy más módon az Egyesült Államok kormányának szekerét tolva, meghiúsítják, hogy az ENSZ határozatot hozzon a Kínai Népköztársaság törvényes jogainak visszaállításáról az Egyesült Nemzetek Szervezetében.

Az Egyesült Államok kormányának a népi Kínával szemben felhozott érvei csupán azok számára meggyőzőek, akik az áruló koumintangista rendszer megdöntése és a kínai népi forradalom győzelme nyomán Kínában 11 évvel ezelőtt felsült amerikai politikusokat követik.

Köztudomású, hogy az amerikai kormánykörök 16 éven át csupán azért nem ismerték el a Szovjetuniót, mert népünk megsemmisítette a burzsoá-földesúri rendszert és végrehajtotta a nagy szocialista forradalmat. Persze, erre nem kért enge-

délyt az amerikai politikusoktól. Ugyanígy járt el a kínai nép is kommunista pártja vezetésével.

Nem kételkedünk benne, hogy eljön az idő, amikor az Egyesült Államok politikusai józanabb magatartást tanúsítanak majd a népi Kína irányában, s a jelenleg minden lépésükben megmutatkozó ellenségeskedés helyett tisztelni fogják ezt a nagy országot.

Mindaddig, amíg a Kínai Népköztársaság nem foglalja el jogos helyét az ENSZ-ben, nem lehet megteremteni az eredményes tárgyalásoknak és a leszerelési kérdés megoldásának feltételeit. Vajon lenne-e ereje a leszerelésre vonatkozó megállapodásnak Kína nélkül? Hiszen az Egyesült Államok még a leszerelési egyezmény megkötése esetén is kijelentené, hogy az egyezményt nem lehet végrehajtani, mivel Kína nem vesz benne részt, a Kínai Népköztársaságnak az Egyesült Nemzetek Szervezetébe való felvételét viszont tűzzel-vassal megakadályozzák.

Nyomatékosan felhívjuk önöket, tisztelt küldött urak, törjenek ki ebből a bűvös körből. Hiszen Kína nélkül nincs leszerelés. Kína nélkül az Egyesült Nemzetek Szervezete nem működhet normálisan.

Az Egyesült Államok és néhány más nyugati ország érzi, milyen visszás az a helyzet, hogy Kínát a csangkajsekisták „képviselik" az ENSZ-ben, s a koumintangista söpredék sorsáért aggódva megpróbálják nyélbe ütni a hírhedt „két Kína" elgondolást. De hiszen senki előtt nem titok, hogy a „két Kína" elmélete lényegében rosszul álcázott törekvés a nagy Kína területének feldarabolására, egyik részének — Tajvan tartománynak — elszakítására.

Már régen világos, hogy a „két Kína" létrehozására irányuló provokációs tervek kudarcra vannak kárhoztatva, s minél hamarabb értik ezt meg az Egyesült Államok bizonyos politikusai, annál jobb a világbéke szempontjából.

Helytelenül vélekednek azok, akik szerint Kína ENSZ-jogainak visszaállítására mindenekelőtt a Kínai Népköztársaságnak van szüksége. Ezek az urak tévednek. Az ENSZ-nek mint a világ nemzeteit egyesítő szervezetnek hivatását helyesen értelmezve, nehéz lenne megmondani, kinek van nagyobb szüksége arra, hogy Kína jogait visszaállítsák az ENSZ-ben — magának Kínának-e, vagy pedig az Egyesült Nemzetek

Szervezetének, amely arra hivatott, hogy a legátfogóbb nemzetközi szervezet legyen. Az ENSZ-nek szüksége van rá, hogy olyan nagy nemzet, olyan hatalmas ország, amilyen a Kínai Népköztársaság képviselve legyen az ENSZ-ben, aktív részt vegyen a munkájában.

Ezért javasolja a szovjet küldöttség, hogy a közgyűlés ülésszaka fontos és sürgős kérdésként munkájának mindjárt a kezdetén vizsgálja meg és oldja meg ezt a kérdést, határozza el Kína törvényes jogainak visszaállítását az ENSZ-ben.

Engedjék meg, küldött urak, hogy most válaszoljak az Egyesült Államok képviselőjének felszólalására, aki váltig azt hajtogatta, hogy a Kínai Népköztársaság irányában folytatni kell a jelenlegi, kátyúba jutott politikát, s a Kína törvényes ENSZ-jogainak visszaállítására vonatkozó szovjet javaslat elvetését indítványozta.

Az Egyesült Államok képviselője Peng Csen elvtársnak, Peking polgármesterének beszédére hivatkozott. Jól ismerem Peng Csen elvtársat, s ha önök találkoznának vele, megértenék, hogy egyáltalán nem olyan, mint amilyennek itt feltüntették. Peng Csen derék, köztiszteletben álló ember. Az Egyesült Államok képviselője arra hivatkozott, hogy Peng Csen elvtárs az Egyesült Államokat imperialista hatalomnak nevezte. Uraim, hát ez is felfedezés? Hiszen az egész világ tudja, hogy a legnagyobb imperialista hatalom, amely támogatja a gyarmati rendszereket — az Egyesült Államok. Még a verebek is ezt csiripelik a háztetőn. S az Egyesült Államok képviselőjét felháborítja Peng Csen elvtársnak ez a kijelentése. Micsoda szemérmetesség. Mintha egy asszony lánynak mondaná magát, jóllehet tucatnyi gyereke van.

Az Egyesült Államok képviselőjének egy további kijelentése szerint Peng Csen elvtárs Hammarskjöld úrról azt mondta, hogy Kongóban az amerikai imperializmus érdekeinek, a gyarmatosítók érdekeinek megfelelő politikát folytatott. Hát ez is újdonság? Maga Hammarskjöld úr Peng Csennél is jobban tudja, hogy milyen politikát folytatott Kongóban, tudja, hogy a monopoltőke hűséges kiszolgálója, s a rabló, imperialista gyarmati politikát folytató államok érdekeit képviseli az ENSZ-ben.

Az Egyesült Államok képviselője kijelentette, hogy a Kínai Népköztársaság erőfeszítéseket tesz a csendes-óceáni szigetek

elfoglalására. Miféle szigetek ezek, kérdezem én az Egyesült Államok imperializmusának képviselőjétől? A Kínai Népköztársaság Tajvant és a többi szigetet akarja felszabadítani. Kihez tartoznak ezek a szigetek?

Nézzék meg az erre vonatkozó nemzetközi egyezményeket, amelyeken az amerikai képviselők aláírása is szerepel, s meglátják, ott az áll, hogy Tajvan és a kínai partvidéken fekvő több sziget a kínai nép tulajdona. Ezeknek a szigeteknek felszabadítása a Kínai Népköztársaság törvényes joga, s mi a kínai nép törvényes jogait mindig támogattuk, támogatjuk és támogatni is fogjuk. Sőt, azt mondanám, hogy a Kínai Népköztársaság igen nagy önuralmat tanúsít e szigetek felszabadítását illetően. Ez Kína belügye, s ebbe senkinek sincs joga beavatkozni. De ha a Szovjetunióval kapcsolatban hasonló helyzet alakulna ki, bizonyosak lehetnek benne, mi nem tűrnénk területünk idegen megszállását, és már régen a pokolba küldtünk volna minden áruló ördögfajzatot, hogy még hírmondója se maradjon, s visszaadtuk volna e szigeteket jogos tulajdonosának, a népnek.

Az Egyesült Államok küldötte kitért a népi Kínában uralkodó rendszerre. Hetet-havat, sok mindenféle koholmányt összehordott a Kínában végbemenő állítólagos megtorlásokról. Mindez a népi Kínára szórt rágalom, és semmi új nincs benne. Hányszor rágalmazták a Szovjetuniót, s hányszor károgtak pusztulásáról! A Szovjetunió azonban él és virágzik. Nincs demokratikusabb rendszer a szocialista államok rendszerénél.

Önöknek beszéljünk arról, amerikai urak, hogy mi az a demokrácia! Előbb-utóbb meg kell tanulniok, hogyan szervezzék meg azt a rendszert, amelyben valóban tiszteletben tartják minden ember jogait. Igazi demokrácia csakis a szocializmusban, a kommunizmusban lehetséges. Azt tanácsolnám az amerikai képviselőnek, nézzen előbb tükörbe, hogy meglássa, milyen rendszer van az Egyesült Államokban, s csak azután beszéljen a szocialista országokban uralkodó rendszerről.

Az Egyesült Államok képviselője az afrikai országokra apellált, s kijelentette, mennyire szereti az Egyesült Államok ezeket az országokat, s mennyire törődik velük. Igen ám, kedves uram, de vajon ezeknek az országoknak képviselői az önök demokratikus országában meghálhatnak-e olyan szál-

lodában, kaphatnak-e ebédet vagy reggelit olyan vendéglőben, ahol fehérek laknak, illetőleg étkeznek, ha nincs a zsebükben az Egyesült Nemzetek Szervezetének igazolványa? Szó sincs róla! Ez pedig minden ember méltóságát sérti és megalázza.

Jöjjenek el a négerek, s más ázsiai és afrikai népek képviselői hozzánk, a Szovjetunióba, a Kínai Népköztársaságba, akármelyik szocialista országba, s igazi emberségben, szeretetben és barátságban részesülnek. Nem azért, mert feketék, hanem azért, mert népeink rokonszenveznek és mélyen együttéreznek azokkal, akik szabadságukért harcolnak, akik hosszú évszázadokon át szenvedtek, s tűrték a gyarmattartók megalázó, elnyomó bánásmódját.

Amerikában négereket lincselnek meg és akasztanak fel csupán azért, mert feketék. Ezt is tudja az egész világ. Erről könyveket írnak, beszámol róla a sajtó is. Az Egyesült Államok képviselője pillantson csak vissza hazája történetébe! Mi meghajlunk Lincoln Ábrahám, a nagy amerikai előtt, aki magasba emelte a négerek felszabadításáért vívott harc zászlaját. Lincoln amerikai volt, s amerikaiak ellen harcolt a népek egyenlőségéért, az igazságért. De az Egyesült Államokban még most is dívik a faji megkülönböztetés. A négerek gyermekei sok helyütt még mindig nem tanulhatnak egy iskolában a fehérekkel. Vajon ez nem a civilizált társadalom szégyene? Az Egyesült Államok képviselője azonban rágalmazni merészeli a szocializmust építő Kínai Népköztársaság valóban demokratikus rendszerét. Nálunk ilyenkor azt mondják: „Az kiabál, akinek a háza ég."

Az Egyesült Államok képviselője rágalmat szórt a Kínai Népköztársaságban fennálló rendszerre. Erre csak annyit mondok: az Egyesült Államok kormánykörei nagyon jó barátságot tartanak fenn korántsem demokratikus rendszerekkel. Önök legjobb barátjuknak tartják Francót, a spanyol nép hóhérát, aki Spanyolországban megszüntette az összes demokratikus szabadságjogokat, véres diktatúrát teremtett, s fejét véteti Spanyolország legjobb fiainak. A spanyol nép azonban harcra kel, s leszámol majd a hóhérokkal és az igazság diadalmaskodni fog spanyol földön is!

(Az elnök ekkor félbeszakította Hruscsov szavait, s kérte a szónokot, ne intézzen személyi támadásokat az ENSZ-hez

tartozó állam vezetője ellen. Kijelentette, hogy a szónok szavait kihagyják az ülés hivatalos jegyzőkönyvéből.)

Hruscsov: nem tartom helyénvalónak az elnök észrevételét. Miért nem szakította félbe az Egyesült Államok képviselőjét, amikor a nagy Kínát rágalmazta? Az Egyesült Nemzetek szervezetében azonos feltételeket kell biztosítani minden állam számára, s ha ön megengedi a szocialista országok sértegetését, mi ezt nem tűrjük. Visszautasítom az ilyen megjegyzéseket. Mi itt nem kérelmezők vagyunk, hanem nagy nemzet, hatalmas szocialista állam képviselői, s megvédelmezzük barátunkat, a Kínai Népköztársaságot, annak rendszerét és törvényeit!

De térjünk vissza a Franco-rendszerre. Az Egyesült Államok szerződéses baráti viszonyban áll ezzel a rendszerrel, katonai támaszpontjai vannak spanyol földön, hogy erőszakos, imperialista politikája érdekében használja fel azokat.

Az Egyesült Államok kormányának egy másik legjobb barátja a csaknem „lángelménék" kikiáltott Li Szin Man, a koreai nép elnyomója. Li Szin Man odáig vitte a dolgot, hogy kiebrudalták Koreából. Amerikai repülőgépen, titokban oldott kereket. Vajon hol rejtőzik most? Bizonyosak lehetünk benne, hogy az Egyesült Államokban. Hol is lehetne másutt?

Dél-Vietnamban is hullnak a fejek, pedig ott valójában az Egyesült Államok uralkodik.

Most pedig szeretnék még egy érvet felhozni, válaszul az Egyesült Államok képviselőjének kijelentésére. Ő szemére vetette Peng Csen elvtársnak, hogy Amerikát imperialista államnak, Hammarskjöld urat, az ENSZ főtitkárát — úgy vélem azonban, hogy ezen még lehetne segíteni — a gyarmattartók politikája végrehajtójának nevezte. Ám, ha ennek alapján az Egyesült Államok képviselője logikusnak véli azt a követelést, hogy a Kínai Népköztársaságot ne vegyék fel az ENSZ-be, akkor felmerül az a kérdés: miért tűrik meg az Egyesült Államok képviselői a Szovjetunió képviselőinek jelenlétét, akik felléptek és fel is fognak lépni az Egyesült Államok imperialista politikája, Hammarskjöld úr szégyenletes kongói szereplése ellen?

Egy további érv. Az önök dolga, küldött urak, hogyan döntik el a népi Kína törvényes ENSZ-jogainak, e jogok visszaállításának kérdését. Egyesek, miután valamely kérdésben

igazságtalan határozatot hoztak, azt hiszik, hogy helyesen jártak el. De az idő, a történelem meghazudtolja és halomra dönti az ilyen határozatokat. Mit akarnak azok az emberek, akik Kína ENSZ-jogai ellen lépnek fel? Azt akarják, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezetében csupán azonos társadalmi rendszerű államok legyenek képviselve? Nem tetszik nekik a Kínai Népköztársaság, nem tetszik nekik a szocialista rendszer. Nos, mi lenne, ha a szocialista országok kilépnének az Egyesült Nemzetek Szervezetéből, megteremtenék saját nemzetközi szervezetüket, s felhívnák a többi országot, támogassa a békeharcban kifejtett erőfeszítéseiket? Hiszen ezzel megásnák az ENSZ sírját. Ez már nem Egyesült Nemzetek Szervezete lenne, hanem két tomb-szervezet, amely minduntalan szembekerülne egymással. Ez nem enyhítené, hanem fokozná a nemzetközi feszültséget, a fegyverkezési versenyt.

Mi ezt nem akarjuk. Azt akarjuk, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezete társadalmi-politikai rendszerüktől függetlenül valóban minden államot, valóban minden nemzetet egyesítsen. Közös kötelességünk biztosítani a földön az államok háborúk, katonai konfliktusok nélküli életét. Ezt pedig csakis úgy érhetjük el, ha minden állam egy szervezetben, az ENSZ-ben egyesül. Ezért támogatjuk mi az Egyesült Nemzetek Szervezetét.

Aki békét akar a földön, aki leszerelésre vágyik, annak arra kell szavaznia, hogy a Kínai Népköztársaság foglalja el törvényes helyét az ENSZ-ben, vegyen részt az ENSZ-nek a béke megszilárdítására irányuló munkájában.

Az, amit az Egyesült Államok képviselője itt javasol, az államok egymás ellen uszításának régi imperialista politikáját tükrözi. Az Egyesült Államok ellenzi, hogy Kína elfoglalja törvényes helyét az ENSZ-ben. Erre pedig azért van szüksége, hogy a hidegháború, a fegyverkezési hajsza politikáját folytathassa, hogy meghiúsíthassa a leszerelési egyezmény megkötését. Azért teszi, mert Dulles politikáját, a „háború szakadékának szélén táncolás" politikáját szeretné folytatni. Önök azonban tudják, hogy minden szakadék széle veszélyes, még a külön edzéseket folytató legjobb akrobaták is bármikor megcsúszhatnak rajta. Előfordulnak olyan esetek, amikor az akrobata is lezuhan és elpusztul. Itt *egy* ember szerencsétlenségéről van szó. De ha a háborús politika „megcsú-

szik" e szakadék szélén, az az egész világot katasztrófába dönti, mert a háború borzalmas, rakéta-nukleáris háború lesz.

Gondolkozzanak csak el, akik nem így képzelik!

A nemzetközi feszültség további fokozásának elkerülése végett a népi Kína jogait vissza kell állítani az ENSZ-ben. Ördög vigye a csangkajsekista hullát, s adjunk helyet az ENSZ-ben a valóban élő Kínai Népköztársaságnak!

HRUSCSOV ELVTÁRS BESZÉDE AZ ENSZ VEZETŐ SZERVÉNEK KÉRDÉSÉRŐL

(1960. október 3.)

Elnök úr! Küldött urak!

Néhány felszólalásra válaszolva, szeretném még egyszer kifejteni a szovjet küldöttség álláspontját az ENSZ jelenlegi közgyűlésére váró egyik legfontosabb kérdésben. Az ENSZ végrehajtó szervének, annak a végrehajtó szervnek szerepéről és helyéről van szó, amelyet mi a főtitkári tisztség helyett javasolunk.

Ezt azért teszem, hogy válaszoljak azoknak, akik eltorzítják álláspontunkat, továbbá, hogy megmagyarázzam javaslatunkat azoknak, akik ez ideig még nem értették meg a javaslat értelmét, de akik tanulmányozni óhajtják és helyesen akarják megérteni javaslatunkat.

Mint emlékeznek, az Egyesült Nemzetek Szervezete 1945-ben alakult meg. Annak a kornak értelmes emberei a második világháború győzelmes befejezésének légkörében azon gondolkoztak, hogyan teremtsenek normális kapcsolatokat az államok között, hogyan alakítsanak egy olyan nemzetközi szervezetet, amely megoldhatja az államok, illetőleg az államcsoportok között felmerülő vitás kérdéseket, s ilyenformán megelőzi azok kiéleződését, sőt kizárttá teszi a háborút. Ez volt a fő feladat, amelyet az Egyesült Nemzetek Szervezete elé kitűztek.

Kidolgozták e szervezet alapokmányát. Ez megszabta, hogy a közgyűlés egyesítsen minden olyan államot, amely elfogadja az ENSZ alapokmányát és megfelel az alapokmány követelményeinek. A fontos kérdések, különösen a feszültséget előidéző kérdések megoldására létrehozták a Biztonsági Taná-

csot, hogy enyhítse a feszültséget, megakadályozza a kiéleződését, s főleg: a háborút.

A Szovjetuniót, Kínát, az Amerikai Egyesült Államokat. Nagy-Britanniát és Franciaországot, az akkori idők nagy országait a Biztonsági Tanács állandó tagjaivá választották. Az ENSZ alapokmánya előírja, hogy a Biztonsági Tanács csak ennek az öt államnak egyhangú hozzájárulása alapján hozhat határozatot. Ez nem volt véletlen. Ebben az ENSZ kezdeményezőinek és megalakítóinak bölcsessége nyilvánult meg, tudniillik számoltak annak a kornak tényleges nemzetközi helyzetével.

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének megalakulása óta tizenöt esztendő telt el. Történtek-e azóta változások a világban? Igen, óriási változások történtek. Aki ezt nem érti meg, az letargikus álomba merült, s még mindig ott él, ahol tizenöt évvel ezelőtt élt a maga régi nézeteivel és a világproblémák régi értelmezésével.

Nekünk azonban azokkal van dolgunk, helyesebben azokkal kell hogy dolgunk legyen, akik nem merültek ilyen letargikus álomba. Azok az emberek, akik mindig népükkel és államukkal együtt éltek és cselekedtek, látják, hogy a világon nagy társadalmi és politikai változások mentek végbe. Amikor véget ért a második világháború, az egész földkerekségen csupán két szocialista állam volt — a Szovjetunió és a Mongol Népköztársaság. Sajnos, ezt a köztársaságot mindmáig nem vették fel az Egyesült Nemzetek Szervezetébe, és szeretnénk még egyszer hangsúlyozni, hogy teljesen indokolatlan ez a magatartás a Mongol Népköztársasággal szemben.

Az Egyesült Államok, a kapitalista világ vezére, a leggazdagabban és gazdaságilag a legerősebben került ki a háborúból Az Egyesült Államok más országoknál kevesebbet vesztett a háború idején, de minden országnál többet keresett a háborún.

A háborút követő első években a Szovjetunió erős hadsereggel, de nagy pusztításokat szenvedett népgazdasággal rendelkezett. A három imperialista hatalom abban reménykedett, hogy államunk majd csak kimúlik. Arra számítottak, hogy ezzel megszűnik földünkön a szocialista rendszer, s hogy a szocializmus csak mint ideológiai és elméleti probléma marad meg. De az imperialistáknak, a gyarmattartóknak, a mo-

nopoltőkének mindezek a reményei illúzióknak bizonyultak, szertefoszlottak.

A Szovjetunió gyorsan visszanyerte erejét, sőt olyan fejlődési ütemet valósított meg, amely bámulatba ejtette az egész emberiséget. Nálunk évente több mint 100 000 mérnök végez. Létrehoztuk a világ első atom-villanytelepét. Megépítettük az első atom-jégtörőt, amely sikerrel hasítja az Északi-óceán jegét. Elsőként bocsátottunk fel rakétákat a világűrbe. A Szovjetunió sikerei megmutatták, milyen nagy előnyei vannak a szocialista rendszernek, milyen korlátlan lehetőségeket nyit meg a szocializmus és a kommunizmus a népi tehetségek fejlődése előtt.

A szocializmus útjára lépett a nagy Kína, amely most eredményesen fejleszti gazdaságát és kultúráját. A népi Kína újból szemléltetően bizonyítja, milyen gyorsan erőre kapnak az imperialista elnyomás alól felszabaduló népek, milyen gyorsan megszilárdítják függetlenségüket, milyen gyorsan felszámolják hazájuk gazdasági és kulturális elmaradottságát.

Nagyon tanulságos Csehszlovákia példája. Csehszlovákia a múltban fejlett iparral rendelkező tőkésország volt. A burzsoá ideológusok azt állították, hogy a szocializmusnak csak elmaradott, gyengén fejlett országokban van talaja. Csehszlovákia megcáfolta ezeket a koholmányokat és bebizonyította, hogy a szocializmus útjára lépve az igen fejlett ország is soha nem tapasztalt feltételeket teremt a rohamos fellendülésre, az élet megjavítására.

Vagy nézzük a Német Demokratikus Köztársaságot. A Német Demokratikus Köztársaság lakossága a béke, a haladás és a szocializmus útjára lépve véget vetett a monopóliumok igájának és a militarizmusnak. A Német Demokratikus Köztársaság békeszerető és gyorsan fejlődő ország. Senkit sem fenyeget. Egészen másként alakult a helyzet Nyugat-Németországban. Itt a gazdaság kapitalista alapokon fejlődik, újjáélednek ugyanazok az erők — a revansizmus, a militarizmus, a fasizmus —, amelyek a világot a második világháborúba sodorták. Nyugat-Németországban mindjobban kialakul egy újabb háború veszélyének gócpontja, itt nem békeszerető, hanem kardcsörtető politikát folytatnak.

Ez a néhány példa is azt mutatja, hogy a szocializmus az egész emberiségnek békét, fellendülést, virágzást hoz, a ka-

pitalizmus minden szenvedésétől és bajától való végleges megszabadulást ígér. A szocializmus szilárdan megvetette lábát bolygónkon, kivívta a népek elismerését és megbecsülését.

Az európai és ázsiai szocialista államok milliárdnál is több embert tömörítenek zászlaik alatt, s az egész világ előtt bebizonyítják az új, fiatal szocialista rendszer fölényét a kivénhedt kapitalizmussal szemben.

Szeretném felhívni a közgyűlés tisztelt küldötteinek figyelmét a következő, látszólag egyszerű kérdésre: vajon figyelmen kívül lehet-e hagyni azt a tényt, hogy földünk hárommilliárdnyi lakosságából több mint egymilliárd ember olyan országokban él, amelyeknek többsége a legutóbbi 15 esztendőben teremtette meg és alakította ki szocialista államiságát. Azt hinné az ember, hogy tekintélyes politikusoknak szükségképpen számolniuk kell a világ új társadalmi szerkezetével, amely döntő hatással van a jelenlegi nemzetközi viszonyokra.

Ha elismerjük ezt a megmásíthatatlan tényt — márpedig ezt csak politikai tekintetben rövidlátók hagyhatják figyelmen kívül —, tökéletesen világossá válik, hogy az ENSZ néhány szervének felépítése, amely a maga idejében ésszerű volt és megfelelt a dolgok tényleges állapotának, most már elavult. Az ENSZ szerveiben bizonyos megkülönböztetéssel kezelik a földkerekség lakosságának több mint egyharmadát. Ez a helyzet például a Biztonsági Tanácsban, s különösen a titkárságban. Erről itt igen helyesen beszélt Sukarno úr, az Indonéz Köztársaság elnöke.

A szocialista országok nagy és erős csapatán kívül megjelentek a nemzetközi küzdőtéren a semleges politikát valló új, fiatal államok is. Ezek közé tartoznak: a nagy India, amely nemrég még angol gyarmat volt, Indonézia, az egykori holland gyarmat, Burma, az Egyesült Arab Köztársaság, Afrika és Ázsia fiatal államai. Ezek most mind független országok, s lakosságuk száma meghaladja az egymilliárdot. De ezeknek az országoknak az érdekeit szintén nem veszik tekintetbe sem a Biztonsági Tanácsban, sem az ENSZ titkárságában.

Valamennyien egy bolygón élünk, s ezért kutatnunk kell az összes államok kapcsolatainak normalizálásához, az egyenjogú együttműködés megvalósításához vezető utakat. Legyen az Egyesült Nemzetek Szervezete az a fórum, az a hely, ahol

ennek az együttműködésnek a béke fenntartása végett a legátfogóbb és legigazságosabb módon meg kell valósulnia.

. Amikor a szovjet kormány felveti például a főtitkárság átszervezésének kérdését, ebben csupán őszinte gondoskodás nyilvánul meg, ugyanis biztosítani akarjuk az ENSZ működését. Ennél nem egyetlen országcsoport vagy nem bizonyos körök érdekeiből indulunk ki, hanem valamennyi nép érdekeit tartjuk szem előtt.

Most a közgyűlés és a Biztonsági Tanács valamennyi határozatának értelmezője és végrehajtója egyetlen ember. De van egy régi közmondás: „Minden szentnek maga felé görbül a keze." Aki azt tartja, hogy ez nem így van, maradjon meg a véleményénél, de mi nem hiszünk mesékben.

Nos hát, ennek az egyetlen embernek, nevezetesen Hammarskjöld úrnak kell értelmeznie és végrehajtania a közgyűlés és a Biztonsági Tanács határozatait, figyelembe véve mind a monopolkapitalista országok, mind a szocialista országok, mind pedig a semleges országok érdekeit. Ez azonban lehetetlen. Önök valamennyien hallották, milyen buzgón védelmezik az imperialista országok Hammarskjöld úr pozícióját. Nem világos-e, hogy milyen érdekek értelmezője és végrehajtója, kinek a „szent embere" ő.

Hammarskjöld úr mindig is elfogult volt a szocialista országokkal szemben, mindig az Amerikai Egyesült Államok és más monopolkapitalista országok érdekeit védelmezte. A Kongóban végbement események, ahol Hammarskjöld úr egyenesen gyászos szerepet játszott, csupán azt az utolsó cseppet jelentették, amelytől kicsordult a türelem pohara.

Ha más a titkárság és a Biztonsági Tanács összetétele, Kongóban tulajdonképpen ki sem alakulhatott volna a jelenlegi rendkívül feszült helyzet. A gyarmatosítók nem merészkedtek volna újból megkaparintani a hatalmat, de ha ezt meg is teszik, az Egyesült Nemzetek Szervezetének csapatai nemcsak kiebrudalták volna őket, hanem a kongói nép által törvényesen megválasztott parlament és kormány szabályszerű működésének feltételeit is megteremtették volna.

Amikor a gyarmatosítók függetlenséget adtak Kongónak, arra számítottak, hogy ez a függetlenség csak látszólagos lesz. A kongói kormány azonban komolyan elhatározta, hogy megvédi politikai és gazdasági jogait. Ez feldühítette a gyarmato-

sítókat. Katonai kalandba kezdtek, s elhatározták, hogy Kongó népét látszólagos függetlenség leple alatt a régi gyarmati rendszer útjára kényszerítik.

Ismétlem, az Egyesült Nemzetek Szervezetében a kongói nép — sajnos — nem találta meg érdekeinek védelmezőjét. Ugyan miféle megvalósítása ez az ENSZ céljainak és feladatainak!

Hammarskiöld úr az Egyesült Nemzetek fegyveres erőit nem Kongó ENSZ-segítséget kérő törvényes parlamentjének és kormányának támogatására használta fel, hanem a gyarmatosítók erőinek támogatására, amelyek Kongó törvényes parlamentje és kormánya ellen harcoltak és harcolnak, hogy Kongóra újabb igát kényszerítsenek rá. Az ENSZ csapatait arra használta fel hogy beavatkozzék a fiatal állam belügyeibe. Senki sem tűrheti tovább az ilyen önkényt és törvénytelenséget, azt hogy az ENSZ-et nem a kongói nép megsegítésére, hanem éppen ellene használják fel, s hogy az Egyesült Nemzetek Szervezete a gyarmatosító körök érdekeiért lép közbe. Helyesen szólottak erről itt Lengyelország, Csehszlovákia, Románia, Bulgária, Ghana, az Egyesült Arab Köztársaság, Kuba, Indonézia és más országok küldöttségeinek vezetői.

Hogy ne fecséreljük a szót, megismétlem: mi nem bízunk és nem bízhatunk Hammarskiöld úrban. Ha neki magának nincs bátorsága a lemondásra, ami, hogy úgy mondjam, lovagias eljárás lenne, mi majd levonjuk a szükséges következtetéseket a kialakult helyzetből. Nincs helye egy olyan embernek, aki semmibe vette az elemi igazságosságot egy olyan fontos poszton, mint a főtitkár tiszte.

Egyesek azt mondják, hogy Hammarskiöld urat esetleg egy másik, méltóbb emberrel kellene felcserélni. Ezek így gondolkoznak: Hammarskjöld úr bizonyára durva hibát követett el, de nem lehetne-e kijavítani ezt a hibát, ha egy másik embert állítunk a helyére? Ezt természetesen meg lehetne tenni. De mentesítjük-e ezzel az ENSZ-et az ilyen hibák megismétlődésétől a jövőben? Azt hiszem, nem. Egyetlen főtitkár sem lehet három különböző államcsoport akaratának tárgyilagos képviselője.

Most sajnos, egyoldalú irányzat érvényesül az ENSZ, a közgyűlés, a Biztonsági Tanács és a főtitkár munkájában. Itt egyelőre az Egyesült Államok vezetésével egyetlen államcso-

port uralkodik, méghozzá ma már nem is az erősebb jogán. Ezek az államok már elvesztették az erősebb úgynevezett jogát, mert az egykori erőből, amelyre azért támaszkodtak a gyarmatosítók, hogy engedelmességre kényszerítsék a gyarmati népeket, a gyarmattartóknak már csak az erő fétise maradt meg.

Ma az a tényleges helyzet, hogy a két legnagyobb hatalom — a Szovjetunió és az Egyesült Államok — ereje legalábbis egyenlő, ha pedig a többi szocialista országot, valamint az egykori gyarmati országokat is szem előtt tartjuk, világos, hogy nemcsak a jog és az igazság, de az erő is a békeszerető államok oldalán van. Ha ezt nem vesszük figyelembe, akkor az Egyesült Nemzetek Szervezete nyilvánvalóan nem működhet.

Igen, akkor az ENSZ tulajdonképpen teljesen elveszti jelentőségét, mert nem oldhatja meg fő feladatát, a népek közötti béke fenntartását.

De miért beszélek a jövőről! Hiszen már ma is látjuk, mire vezetett az egyoldalúság az ENSZ előtt álló kérdések megoldásában. Mivel az ENSZ-ben az imperialista államok erői uralkodnak, a főtitkári tisztet a nyugati hatalmak képviselője tölti be. A közgyűlés elnöki székébe 15 esztendő alatt egyszer sem engedték be a szocialista országok képviselőit. Ez olyan helyzet, amely nem igényel semmiféle magyarázatot.

Az imperialista országoknak a közgyűlésre gyakorolt nyomása különösen szemléltetően mutatkozik meg Kína törvényes ENSZ-jogainak visszaállítása kérdésében. Erről már beszéltem, de újból megismétlem azoknak, akik a Kínai Népköztársaság ENSZ-tagságát meghiúsítják, azoknak, akik ez alkalommal is az imperialista hatalmak gyeplőjének engedelmeskednek. Értse meg mindenki, hogy végül is jóvá kell tenni ezt az igazságtalanságot. Kína nélkül nem lehet leszerelés Kína nélkül az Egyesült Nemzetek Szervezete nem végezheti rendesen munkáját.

Márpedig fontos, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezete idejében és bárhol elfojthassa a háborús tűzfészket, ha ilyen támad. Hogyan teheti ezt meg? Csak úgy, ha figyelembe veszi mindhárom államcsoport érdekeit, figyelembe veszi a gyarmati népek érdekeit is. A gyarmatosítók viszont most mindent elkövetnek, hogy a gyarmati országokban meghosszab-

bítsák a rabságon alapuló rendszert, ott pedig, ahol a népek kivívják függetlenségüket, a gyarmattartók igyekeznek összezavarni őket, látszólagos függetlenséget adnak nekik, ugyanakkor a valóságban a gyarmati rendszer meghosszabbítására törekednek.

Éppen ezért lehet-e a jelenlegi helyzetből kiindulva egyetlen embert megválasztani az ENSZ főtitkárának tisztségére, aki figyelembe venné mindhárom államcsoport érdekeit? Véleményünk szerint ez lehetetlen. Természetesen, ha a béke eszméi, az emberszeretet eszméi iránt érzett odaadásról van szó, betölthetné a főtitkári tisztséget a szocialista államok képviselője, s ez az ember az egész emberi társadalom leghaladóbb eszméit, a béke biztosításának eszméit testesítené meg. De jó előre megmondhatjuk, hogy a nyugati hatalmak bizalmatlanságot tanúsítanának ezzel az emberrel szemben, s ez a bizalmatlanság érthető lenne.

De ha mi magunk elismerjük, hogy a szocialista országok képviselőjének kinevezése az ENSZ főtitkárává nem teremt normális feltételeket e szerv munkájához, hogyan követelhetik tőlünk a nyugati hatalmak, hogy bízzunk az ő jelöltjük, nevezetesen Hammarskjöld úr tárgyilagosságában? A semleges országok szintén szerepet akarnak játszani az Egyesült Nemzetek Szervezetében, azt akarják, hogy érdekeiket érvényesíthessék, s a semleges országok e jogos követelését is figyelembe kell venni.

Ezért az egyetlen helyes megoldás egy olyan végrehajtó szerv létrehozása lesz, amelyben a három államcsoportot három személy képviseli, mégpedig úgy, hogy ezek az emberek végre is hajtsák a Biztonsági Tanács és a közgyűlés határozatait.

Egyesek azt mondják, hogy ha az ENSZ végrehajtó szerve három személyből állana, akkor ez a szerv megbénulna. Ámde az ebbe bekerülő személyeknek éppen az lesz a feladatuk, hogy olyan bölcs megoldásokat találjanak, amelyek biztosítják a békét. Ez pedig azt jelenti, hogy figyelembe kell venniük az államok valamennyi csoportjának érdekeit. Ha pedig a határozatokat csupán egyetlen csoport érdekeinek figyelembevételével hozzák, például ha csupán az imperialista államok érdekeit veszik figyelembe, mint most, akkor irreális határozatok születnek. Nézzük hát józanul a dolgokat: az imperia-

lista hatalmaknak nincs reális alapjuk ilyen egyoldalú határozatok végrehajtására, mivel határozataikat nem tudják másokra erővel rákényszeríteni.

Akik azt mondják, hogy a Szovjetunió az ENSZ szétrombolását célzó javaslatokkal hozakodik elő, az ENSZ munkáját csupán az államok egyik csoportjának szemszögéből értékelik. Mi azt mondjuk, hogy figyelembe kell venni az államok egyik, másik és harmadik csoportjának érdekeit, ők viszont azt hajtogatják, hogy ez „az ENSZ szétrombolása". Nem, ez jogos követelés. Maholnap a világ valamennyi népe belátja, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezetének figyelembe kell vennie valamennyi állam érdekeit. A másik út az államok egy bizonyos csoportjának uralmát jelenti. Ez pedig nem a kérdések megoldása, hanem a nemzetközi feszültség fokozása, ami még háborús konfliktusokhoz is vezethet.

Küldött urak!

Szent minden embernek az a törekvése, hogy biztosítva legyen a béke a földön. A béke legjobb biztosítéka pedig a leszerelés. Minden békeszerető nép hőn óhajtja a leszerelést, s szó sem lehet a leszerelésnek a fegyverzet ellenőrzésével való helyettesítéséről. Ha elfogadják a mi leszerelési javaslatainkat, a magunk részéről készek vagyunk elfogadni a nemzetközi ellenőrzésre vonatkozó bármilyen nyugati javaslatot.

Mit jelent a fegyverzet ellenőrzése, amelyet Eisenhower úr, az Egyesült Államok elnöke javasolt, s amelyről Macmillan úr, Nagy-Britannia miniszterelnöke is szólott? A fegyverzet ellenőrzése tulajdonképpen annak elismerése, hogy a jövőben is szükség van fegyverkezésre. De mindenki előtt világos, hogy ha megmarad a fegyverzet, akkor akarva-akaratlanul mindazok akiknek fegyverük van, a válságos pillanatban pisztolyukhoz kapnak, fegyvert fognak. A válságos pillanatban azok, akiknek fegyverük van és „erőpolitikát" folytatnak, nem fogják megkérdezni a Biztonsági Tanácsot, s nem fogják összehívni a közgyűlést annak a kérdésnek megvitatására, hogy érdemes-e fegyvert fogniuk, hanem ezt minden további nélkül megteszik. Ha pedig ez megtörténik, akkor nyilván nem ül már össze semmilyen közgyűlés, mivel akkor háború lesz, ennek minden pusztító következményével együtt.

Éppen ezért a béke legjobb biztosítása az emberpusztító eszközök, vagyis a fegyverzet megsemmisítése. A szovjet nép

ezt őszintén akarja. Mi Lenin, a szovjet állam megalapítója révén már régen megmondtuk, hogy akarjuk a leszerelést! Ezen a közgyűlésen a szovjet kormány ismételten kifejtette az álláspontját, s megvizsgálás végett önök elé terjesztette konkrét javaslatait.

Ezért nagyon kérem önöket: lássák be, hogy a leszerelés problémája rendkívül fontos a világ minden népe számára, kortársaink és a jövendő nemzedékek számára. Szükség van minden ország és minden nép erőfeszítéseire, hogy az általános és teljes leszerelés gyakorlati megvalósítására késztessük azokat az országokat, amelyektől a megegyezés függ.

Egyesek azt mondják, hogy Hruscsovot és Eisenhowert egy szobába kell zárni, s hadd üljenek ott, amíg csak meg nem állapodnak a leszerelés kérdésében. Ez persze naiv dolog. Mi ülhetnénk ott, ameddig jólesik, de ha az elnök nem akarja, s különösen, ha a mögötte álló erők nem akarják a megegyezést, akkor nem szállna fel semmiféle füst a kéményből, mint ahogy a római pápa megválasztásánál hagyományosan történni szokott. Annál is inkább így lenne, mert ebben az esetben nem is a római pápát kell megválasztani, hanem ennél bonyolultabb problémát kell megoldani: a leszerelésnek és a háború elhárításának, milliók és milliók életének vagy halálának kérdését.

Azt mondják, hogy mihelyt megegyezünk a leszerelésben, nemzetközi fegyveres erőket kell létesíteni. Elvben mi egyetértünk ezzel, de felmerül a kérdés: ki fogja irányítani ezeket az erőket? Az ENSZ főtitkára? De ebben az esetben az ENSZ főtitkárának erkölcsi meggyőződésétől, lelkiismeretétől függ majd hogyan dönt egyszemélyileg az egyik vagy a másik akciót illetően. Megengedhető-e, hogy milliók sorsát az e tisztséget betöltő egyetlen ember magatartásától tegyük függővé? Mi nem építhetünk a főtitkár lelkiismeretére, mert minden ember sajátosan értelmezi a lelkiismeretet, mindenkinek megvan a saját erkölcsi felfogása. A kapitalista világnak is, a kommunista világnak is megvan a maga erkölcse, és a semleges országoknak is megvan a sajátja.

Ezért a konkrét adottságok figyelembevételével úgy kell felépíteni az ENSZ apparátusát, hogy valóban a világhelyzetet tükrözze, s kifejezze a különböző államcsoportok népeinek érdekeit. Nem lehet megvalósítani a leszerelést, nem lehet

létrehozni a nemzetközi fegyveres erőket, ha nem lesz biztosíték mindhárom csoport számára abban a tekintetben, hogy nem élnek vissza ezekkel a fegyveres erőkkel.

Hogyan lehet ezt biztosítani? Nem akarunk magunknak kiváltságokat, de azt sem akarjuk, hogy másoknak kiváltságai legyenek velünk szemben. Mi egyenlő helyzetet akarunk mindenkinek. Ezért, ha önök, uraim, valóban leszerelést akarnak, ha azt akarják, hogy a nemzetközi szervek valóban békés célokért, ebben az irányban dolgozzanak, akkor az Egyesült Nemzetek Szervezetének apparátusát úgy kell átépíteni, hogy az ENSZ titkársága és a Biztonsági Tanács egész munkájában tükrözze a három fő államcsoport érdekeit, hogy védelmezze az ENSZ valamennyi tagállamának érdekeit.

Egyesek kemény szavakat és éles vádakat hangoztatnak, azt mondják, hogy Hruscsov szétrombolja az ENSZ-et. Mi visszautasítjuk ezeket a vádakat és határozottan kijelentjük, hogy a Szovjetunió javaslatai az ENSZ erősítését célozzák. Azt akarjuk, hogy az ENSZ valóban olyan szerv legyen, amelyben a tagállamok valamennyi csoportjának érdekeit azonos módon figyelembe veszik és védelmezik. Az ENSZ egész tevékenységének az egyetemes béke biztosításán kell alapulnia.

Azok az államok viszont, amelyek csupán szűk csoportérdekeiket követik, s ezeket az érdekeket más államcsoportok érdekei fölé helyezik, ártanak az Egyesült Nemzetek Szervezetének, és végeredményben — ha makacskodnak és folytatják eme politikájukat — szétrombolják az Egyesült Nemzetek Szervezetét.

Ha a legfontosabb nemzetközi kérdéseknek valamennyi állam érdekeit figyelembe vevő megoldására hivatott apparátus, tehát az ENSZ apparátusa — a Biztonsági Tanács és a titkárság — a szóban forgó kérdéseket a szocialista és a semleges államok rovására fogja megoldani, akkor ezek az államok természetesen nem ismerik majd el a határozatokat, hanem saját erejükre fognak támaszkodni, hogy így védjék meg államaik érdekeit, a békét.

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének most választania kell. Vagy valóban egyesítjük erőfeszítéseinket és mindent megteszünk annak érdekében, hogy az ENSZ-et megerősítsük, s ezzel biztosítjuk valamennyi államnak a béke megőrzését célzó együttműködését, vagy pedig az ENSZ-ben, annak apparátu-

sában továbbra is az imperialista államok csoportjainak érdekeit képviselő, ezeknek előnyét szem előtt tartó erők fognak uralkodni, ami természetesen igen sokat árt a béke és a nemzetközi együttműködés ügyének.

Azok, akik erőpolitikát folytatnak és akaratukat az ENSZ-en keresztül rá akarják kényszeríteni másokra, legyenek tisztában azzal, hogy hol állnak és milyen felelősséget vállalnak magukra a világgal szemben a jövőt illetően.

Szeretném nyíltan megmondani az ülésszak küldötteinek: ne higgyenek azoknak a hangzatos frázisoknak, amelyekkel itt Hammarskjöld úr és a gyarmati hatalmak képviselői dobálóztak azért, hogy megpróbálják igazolni a gyarmatosítóknak és cinkosaiknak Kongó népe ellen elkövetett véres gaztetteit.

Szeretném megmondani, hogy az Egyesült Államok képviselője, aki itt felszólalt, a régit, a korhadót, a már összeomlóban levőt védelmezi. Ezt azonban nem tudja fenntartani sem az Egyesült Államok itt felszólaló képviselője, sem más. Ami már meghalt, abba nem lehet életet verni. A gyarmati rendszernek már befellegzett. A mi dolgunk, hogy a lehető leghamarabb eltakarítsuk ezt a bűzlő dögöt, megtisztítsuk a légkört, s békés, jobb életet teremtsünk mindenki számára.

Rokonszenvünk — ismétlem — azoké, akik a szabadságért és függetlenségért harcolnak!

Azt mondják, hogy Hruscsov felkelésre szólít. Én nem szólítok felkelésre, mert a nem megfelelő rendszer elleni felkelésről maga az egyes országok népe dönt. Én csak azt mondtam, hogy amennyiben a gyarmatosítók nem hajlandók megadni a függetlenséget és a szabadságot a gyarmati népeknek, akkor a gyarmati országok népei nem tehetnek egyebet, mint hogy felkelnek a szégyenletes elnyomás ellen, s minden becsületes embernek segítő kezet kell nyújtania azoknak, akik emberi méltóságukért, a rablás, a gyarmatosítók ellen küzdenek.

Mi kezet nyújtunk mindazoknak, akik még a gyarmati rabság béklyóiban sínylődnek. Ha önök szerint ez felkelésre szólítás, büszke vagyok erre és kijelentem: a Szovjetunió szabadságszerető népei segítő kezet nyújtanak mindazoknak a népeknek, amelyek szabadságukért és függetlenségükért felkelnek a gyarmati elnyomók ellen!

Tisztelt küldött urak!

Most az egész világot az a kérdés foglalkoztatja, hogy megoldódik-e a leszerelés problémája, döntésre jutunk-e ebben a létfontosságú kérdésben?

Mi a magunk részéről szilárdan kijelentjük, hogy a legőszintébb szándékkal érkeztünk ide, s készek vagyunk minden tőlünk telhetőt megtenni, hogy béke legyen a földön. És nemcsak béke, hanem barátság is a népek között.

A szovjet kormány továbbra is becsületesen fog munkálkodni ebben az irányban, mint a magvető, aki elveti a magvakat, hogy jó termés legyen. A magvető kiválasztja a legjobb magvakat és a termőtalajba szórja őket. Nem biztos benne, hogy jön-e kedvező tavasz és nyár a vetésre. Jól tudja, hogy a sarjadó vetést aszály, vihar, orkán fenyegeti. S az is előfordul, hogy néhány mag köves talajra hull.

De a magvető nem hagyhatja abba a munkát. Nem csüggedhet, ha a természet erői keresztezik is munkáját. Nem töpreng, hogy érdemes-e dolgozni, érdemes-e vetni? Az ember él és élni akar! Ezért fáradhatatlanul dolgozik, hogy életet biztosítson az élőknek, jobb életet teremtsen az embereknek.

Mi is, népünk akaratából eliöttünk az ENSZ közgyűlésére, serényen szórjuk a béke magvait. Lehet, hogy ezek a magvak sem mindenütt hullnak jó talajba. Sőt meggyőződésem, hogy egy részük köves talajba kerül. De bizonyára önök is valamennyien látták, uraim, hogy a legterméketlenebb talajon, a köves sziklán is nőnek hatalmas fenyők. Nehéz lenne megmondani, honnan szívják magukba a tápláló nedveket, de növekszenek!

Hisszük, hogy ha az általunk elhintett békemagvak közül néhány köves talajba hull is, nem pusztul el valamennyi, hiszen egészséges magvak ezek, az emberi igazság magvai, s az igazság, az emberi élet védelmében vetjük őket. Meggyőződésünk, hogy ezek a magvak kicsíráznak, átfúrják magukat a sziklákon, eljutnak a táptalajig és az élet erős, hatalmas fájává fejlődnek. Mi hiszünk az életben és harcolunk a béke diadalmaskodásáért földünkön.

Meggyőződésünk, hogy az igazság magvai eljutnak azoknak az embereknek az értelméig, akikhez szólunk. Biztosak vagyunk benne, hogy az emberek, akik jó magokat vetnek, akik az igazság, az élet magvait vetik el, megtalálják mun-

kájuk jutalmát, mert az igazság diadalmaskodik s az értelem és a béke erői legyőzik a háborús erőket.

Éppen ezért csak hintsük fáradhatatlanul az igazság magvait, hívjuk harcba az embereket az igazságért, küzdjünk a gonosz aszályok és viharok ellen. S ha nemcsak az államok egyik csoportja, hanem minden, kivétel nélkül minden állam harcolni fog, akkor ez az igazság diadalmaskodik és béke uralkodik majd a földön.

Köszönöm a figyelmüket.

KÁDÁR JÁNOS BESZÉDE AZ ENSZ KÖZGYŰLÉSÉNEK XV. ÜLÉSSZAKÁN

(1960. október 3.)

Elnök úr! Küldött urak!

Nem kétséges, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezete közgyűlésének mostani, XV. ülésszaka valóban a legnagyobb jelentőségű a szervezet fennállása óta és így történelmi fontosságú lesz. Ez következik magából a nemzetközi helyzetből és abból, hogy napirenden van az emberiség életének két, ma kiemelkedően legnagyobb fontosságú kérdése: az általános és teljes leszerelés, valamint a gyarmati rendszer teljes felszámolása. Jelentős tény, hogy először gyűltek össze ilyen nagy számban egy helyen vita és tárgyalás szándékával a föld országainak vezetői. Nem kisebb fontosságú, hogy az újonnan felvettekkel együtt immár 98 ország küldöttei tanácskoznak az ENSZ-ben. Felvételük által olyan népek képviselői szólhatnak hozzá az ENSZ egyenjogú tagjaiként a nemzetközi élet nagy kérdéseihez, amelyek korábban hosszú korszakokon át még saját sorsuk irányításából is ki voltak zárva. A Magyar Népköztársaság kormánya és népe forrón köszönti az ENSZ tagállamai közé újonnan beválasztott országok népeit és sok sikert kíván nekik önálló fejlődésükhöz. A magyar küldöttség sikeres munkát kíván a közgyűlésnek és a közgyűlés megválasztott tisztikarának.

Elnök úr! Küldött urak!

A béke megőrzése felfegyverzett és ellentétekkel terhes világunkban az a kérdés, amely ma a legnagyobb mértékben foglalkoztatja minden ország közvéleményét. A népek ebben a helyzetben mindenekelőtt azt várják az ENSZ-től, hogy minden lehetőt tegyen meg a leszerelés előmozdításáért.

A nagyhatalmak képviselői nyilván nálam jobban ismerik a jelenleg folyó fegyverkezési verseny méreteit és a rettenetes tömegpusztító fegyverek már felhalmozódott nagy mennyiségét. A mostani helyzetben lappangó veszély nagyságát azonban mindannyian jól ismerjük. A közvélemény sürgeti a megegyezést és a leszerelést. Tudjuk, hogy az általános és teljes leszerelés megvalósulása a népektől még nem kevés állhatatos harcot, a felelős kormányoktól pedig józan állásfoglalást kíván. A köztudatban a vezetők felelőssége érthetően nagyobb másokénál. Ebből adódik, hogy felelős vezető, szólaljon fel bár saját népe előtt vagy az ENSZ fórumán, nem térhet ki a béke nagy kérdései elől.

A közgyűlés mostani munkájában a Szovjetunió miniszterelnökének, a béke fáradhatatlan védelmezőjének kezdeményezésére nagy számban vesznek részt államfők, kormányelnökök és más, jelentős befolyással rendelkező államférfiak.

Az emberek az egész világon azt várják tőlük, mondják meg nyíltan, a leszerelés mellett vannak-e. Megismétlem: erre a kérdésre, és nem másra kell válaszolniuk, akarják-e a leszerelést vagy nem. S ha igent mondanak, azt várják az emberek, hogy a vezetők ennek szellemében cselekedjenek. Néha ugyanis, sajnos elmarad e kérdésben a világos, egyértelmű válasz is, de még gyakoribb, hogy a szó és a tett nem esik egybe. Szavakban majdnem mindenki a béke mellett van, de a tettek a szavaknál világosabban beszélnek.

Mindenki tudja, hogy amíg a Szovjetunió és a többi szocialista ország az utóbbi években jelentős mértékben csökkentette haderőinek létszámát, a NATO-hatalmak felelős tényezői csak az általuk folytatott fegyverkezési hajsza palástolásaképpen hangoztatnak békeszólamokat.

Tanulságos a népeknek, hogy mialatt a Szovjetunió és a többi szocialista ország kormányai új leszerelési és más, építő jellegű javaslatokkal készültek szeptember 20-ára, az ENSZ közgyűlésére, azalatt a NATO vezetői a saját maguk által eddig legnagyobbnak nevezett hadgyakorlatukat készítették elő ugyanerre a napra. Igaz ugyan, hogy Dennison admirális nyilatkozatában véletlennek nevezte ezt az egybeesést, de vajon van-e a világon olyan ember, aki ezt elhiszi? Ez nyilvánvalóan az erő fitogtatása akart lenni, de e vonatkozásban kárba veszett a költség és hiábavaló volt a fáradság, mert

a partner nem ijedős. Az pedig, aki a népeknek ma hadgyakorlatokon kívül nem tud mást mutatni, nem erejéről tesz tanúságot, hanem jóakaratának teljes hiányát és politikai gyengeségét árulja el. Az ENSZ tovább nem halasztható legsürgősebb feladata, hogy a béke védelmében a leghatározottabban ítélje el a kardcsörtetést, a hidegháborús manővereket és az államok szuverenitását sértő agressziót.

A népek békéjét fenyegető egyik legnagyobb veszély a NATO-hatalmak pénzén, fegyvereivel, politikai és adminisztratív támogatásával ismét talpra állított és nagyra növelt agresszív német militarizmus. Nyugat-Németországban naponta hangzanak el revansista kijelentések. Még a nyugati közvéleményt is felkavarta a nyugatnémet tábornokok atomfegyvert követelő memoranduma.

Miképpen lehetséges, hogy országok vezetői oly hamar el tudták felejteni az áldozatokat, a történelmi tapasztalatokat, a német imperializmus megsemmisítéséről tett ünnepélyes nyilatkozatokat, az e célból kötött nemzetközi szerződéseket? Más népek mérhetetlen szenvedéseiről és áldozatairól most nem szólva, vajon valóban oly régen lett volna az, amikor francia, angol és amerikai katonák tömegei estek el a német imperializmussal vívott öldöklő háborúban? Nem, ez nem volt olyan rég.

Az özvegyek, az árvák, a rokkantak még élnek, és a népek, közöttük a magyar nép nem felejtettek. Ellenkezőleg, az újraéledt német imperializmus határozott megfékezését, a háború maradványainak felszámolását, a fennálló két német állammal megkötendő békeszerződést követelik. A magyar nép öt év teljes nemzeti jövedelmét, az egész nemzet ötévi munkájának minden eredményét látta porrá égni a második világháborúban. Elvesztette felnőtt lakosságának mintegy 8 százalékát, félmilliónál több emberéletet, megközelítőleg annyit, mint a lélekszámban 17-szer nagyobb Egyesült Államok. Népünk saját hazájában felszámolta a háború forrását jelentő monopoltőke imperialista uralmát. Nálunk nincsenek fegyvereken nyerészkedő, háborúra spekuláló emberek. A népek közötti gyűlölködés szítását, a háborús uszítást törvény tiltja. Népünk joggal gyűlöli a háborút, az imperializmust. Békében akar élni minden más néppel. Dolgozni akar és békében akarja élvezni munkájának mind bővebben termő gyümöl-

cseit a jövőben is. A magyar közvélemény is úgy látja, hogy az emberiség most válaszúton van. Arról van szó, hogy az emberi lét példátlan pusztulását okozzák-e a tudomány korszakalkotó vívmányai, vagy pedig gazdag és boldog jövő vár az emberiségre. A népeknek a választás nem nehéz. A megoldás is megtalálható. Mindenekelőtt arra van szükség, hogy az Egyesült Államok befolyásos körei kijózanodjanak a megbukott erőpolitikából, belássák a hidegháború mindenki előtt nyilvánvaló csődjét, és már most, ezen a közgyűlésen a megegyezés készségével kezdjenek tárgyalni az általános és teljes leszerelésről.

Ez megszilárdítaná a békét és új gazdasági felvirágzást hozna. Új lendületet adna a két társadalmi rendszer békés versenyének, s ennek nagy hasznát látnák a dolgozó emberek Keleten és Nyugaton egyaránt. A Magyar Népköztársaság kormánya, küldöttségünk teljes mértékben támogatja az ENSZ legutóbbi közgyűlésén benyújtott, s ott elvben egyhangúlag támogatott szovjet általános és teljes leszerelési javaslatot. Ugyancsak támogatjuk a szovjet küldöttség most benyújtott újabb javaslatait, mert ezek alkalmasak arra, hogy előbbre jussunk a leszerelés megvalósulása felé.

Elnök úr! Küldött urak! Az egész emberiség együttérzéssel és feszülten figyeli a gyarmati népeknek felszabadulásukért vívott, széles sodrású és drámai küzdelmét. Valóban megérett az idő a gyarmati rendszer teljes és végleges felszámolására, annál is inkább, mert a gyarmati rendszer, az imperializmus e gyászos terméke az összeütközések állandó forrása. Megszüntetése nagy lépés lesz előre azon az úton, amely az embermilliók létét fenyegető háború végleges kiküszöbölése felé vezet.

A gyarmatosítók sokáig gátolták az elnyomott gyarmati népek fejlődését, gazdaságilag kizsákmányolták őket. Barbár módra milliószámra pusztították a gyarmati országok lakosságát.

Hallottuk itt a kongói népet oly hosszú időn át rabságban tartó belga imperialisták hangját arról zengedezni, hogy megadták Kongó népének a függetlenséget, s legutóbbi katonai akcióikat csak a belga nők és gyermekek biztonságának védelmében hajtották végre.

Elfelejtettek azonban szólni arról, hogy az ottlevő belga

állampolgárok biztonságát nem Kongó békés népe, hanem csakis az imperialisták provokációi fenyegették. Elfelejtettek beszélni arról, hogy elefántcsont- és nyersgumi-beszolgáltatás megtagadása címén sok éven át kongói férfiak, nők és gyermekek ezreinek kezét vagdosták le a belga gyarmatosítók. Nem esett szó azokról a borzalmakról sem, amelyekről E. Morell egykori angol szerző A Fekete ember sorsa című könyvében írt. Az e könyvben közölt adatokból kiderült, hogy a belga uralom kezdetén még a legóvatosabb becslés sem tette húszmilliónál kevesebbre a kongói lakosságot.

Az 1911-ben tartott népszámlálás Belgiumban közzé nem tett, de egy brit konzuli jelentésből nyilvánosságra került adatai szerint viszont ekkor már csak mintegy 8,5 millió volt Kongó lakossága. Ez csaknem 12 millió kongói ember elpusztítását jelenti, alig 25 esztendő alatt, s ez csak a legalacsonyabb becslés.

Némely gyarmatosítók most alakoskodva fehér tógát öltenek, és arról beszélnek, hogy ők azok, akik felszabadították az adott gyarmat népét... Ez hamis beállítás. A gyarmatosítók csak elrabolták a gyarmati népek szabadságát, és most nem ők adják, hanem a gyarmati népek küzdelmes harcban maguk szerzik vissza elrabolt szabadságukat.

A gyarmatosítók arról beszélnek, hogy ők civilizálták és nevelték a gyarmati népeket. Sőt, még mérlegelik is, elég érettek-e már az önálló nemzeti létre. Mindenki tudja azonban, hogy a gyarmatosítók megjelenése előtt már régen létezett például az ősrégi kínai, indiai, indonéz kultúra és civilizáció, a magas színvonalú arab csillagászat és matematika, léteztek hatalmas és jól szervezett afrikai államok.

Nevelésről beszélnek. Egymásután hallottuk itt felszólalni Nkrumah urat, a Ghanai Köztársaság elnökét, Fidel Castrót, Kuba miniszterelnökét, Sukarno urat, az Indonéz Köztársaság elnökét és az egykori gyarmati és félgyarmati népek más neves képviselőit. A kéretlen tanítók és nevelők közül sokan tanulhatnának tőlük emberiességet, felelősségérzést, államférfiúi ítélőképességet. Nem utolsósorban tiszteletre méltó az imperializmussal szemben megnyilvánuló nagy erkölcsi bátorságuk.

A gyarmati rendszer eddigi haszonélvezőinek meg kell érteniük, hogy e kérdésben nincs többé hatása sem a mellé-

beszélésnek, sem pedig az igazság kiforgatásának. Tudomásul kell venniük, hogy eljött a gyarmati rendszer maradéktalan felszámolásának ideje. A történelem menete meggyorsult. A gyarmati rendszer alapjai annyira megrendültek, hogy minden olyan kísérlet, amely gátat akar vetni a felszabadulás folyamatának, nem megállítja, hanem meggyorsítja azt.

Az általános vitában néhány küldöttség azzal kísérletezett, hogy a Szovjetunióra és a népi demokráciákra szórt durva rágalmakkal terelje el a figyelmet a gyarmatokról és az igazi gyarmatosítókról. Ez hiábavaló próbálkozás. Még a gyermekek is tudják az egész világon, hogy a gyarmatok és félgyarmatok Ázsiában, Afrikában és Dél-Amerikában, a gyarmatosítók és a gyarmati rendszer fő támaszai pedig nem Kelet-Európában, hanem Nyugat-Európában és Észak-Amerikában vannak.

Nem a gyarmati népek bűne az, hogy a gyarmatosítók által oly hosszú időn át kiszipolyozott országoknak úgyszólván nincs iparuk, mezőgazdaságuk elmaradott, primitív lakosságuknak gyakran több mint 90 százaléka írástudatlan, éhezik és az átlagos életkor 30—35 év.

Az én hazámban az ipar adja a nemzeti jövedelemnek csaknem kétharmadát. Mezőgazdaságunk fejlődik. Az ipar fejlődési üteme az 1920 és 1945 közötti évek átlagában évenként egy százalék volt. A felszabadulás óta eltelt idő alatt évenként átlagban 11 százalékkal emelkedett az ipari termelés.

A középiskolai tanulók száma a felszabadulás óta eltelt 15 évben 52 000-ről 204 000-re, az egyetemi hallgatók száma 11 és fél ezerről 34 és fél ezerre növekedett. Írástudatlan nincs. Az átlagos életkor az 1930-as 48 évről 65-re, azaz 17 évvel emelkedett.

A gyarmatosító urak még saját országaik fejlődésében sem tudnak ilyen tempót felmutatni, nemhogy az általuk leigázott gyarmati népek életében. Hogyan merészeli bárki is hazám és a Szovjetunió viszonyát rágalmazni, amikor népem az utolsó 15 év viharos fejlődését nem utolsósorban a Szovjetunió sokoldalú és önzetlen, szocialista szellemű gazdasági és kulturális segítségének köszönheti? Nálunk nincs idegen tőke és senkinek sem fizetünk osztalékot. A szovjet—magyar

kereskedelmi kapcsolatok keretében a Szovjetunió több mint 80 százalékban nyersanyagot, energiát és félkész gyártmányokat szállít Magyarországnak, a Magyar Népköztársaság pedig több mint 80 százalékban ipari terméket szállít a Szovjetuniónak.

A kapitalista országok vezetői jól értenek a kereskedelemhez és tudják, hogy ez mit jelent. Nem tudnak megnevezni egyetlen kapitalista országot sem, amely egy nála kisebb és gazdaságilag kevésbé fejlett országgal, a kis országnak enynyire kedvező kereskedelmi kapcsolatot tartana fenn. Ilyen nincs, ez ellentmondana az imperializmus fosztogató természetének.

A Magyar Népköztársaság népe és kormánya a szabadság eszméjét támogatja. Forrón üdvözli a győzelmes kubai forradalmat, szolidáris Algéria és Kongó népével. Kívánja valamennyi, ma még gyarmati vagy félgyarmati sorban sínylődő népnek, hogy mielőbb nyerje el teljes nemzeti függetlenségét.

A gyarmati rendszer felszámolása szempontjából küldöttségünk célszerűnek tartaná, ha az egyes gyarmati országok felszabadulásával kapcsolatos minden eljárásból ki lenne zárva az az ország, amelynek imperialistái korábban az adott ország elnyomói voltak. Így az ENSZ elejét vehetné a különböző lehetséges provokációknak és annak, hogy a korábbi elnyomást valamilyen más, burkoltabb formában fenntartsák.

A volt gyarmati országoknak nyújtandó segély eszméje igazságos, amennyiben biztosítva lesz, hogy a segélyt az abban részesülő ország politikai függetlenségét vagy gazdasági önállóságát sértő feltételektől mentesen adják. Elképzelhető és a jó szándék tényleges bizonyítéka lenne, ha az a fél, amelyik onnan korábban nagy hasznot húzott, a felszabaduló országok népének méltányos és ésszerű összegű jóvátételt fizetne. A magyar küldöttség támogatja a gyarmati rendszer teljes megszüntetésére tett szovjet javaslatot, annak közgyűlési megvitatását és a nyilatkozattervezet elfogadását.

Az ENSZ közgyűlése a javaslatot magáévá téve növelhetné e világszervezet tekintélyét a népek szemében. Ha majd a gyarmati rendszer megszüntetése révén már szabad lesz az önálló nemzeti létre képes valamennyi nép, és ha országa megkapja

ENSZ-tagságát, akkor a szó igazi értelmében megvalósul e szervezet egyetemessége is.

Képtelenség azonban akár az ENSZ egyetemességéről, akár az egész emberiség képviseletéről beszélni addig, amíg a 680 millió embert magában foglaló Kínai Népköztársaság képviselői el nem foglalják az egyedül őket megillető helyet az Egyesült Nemzetek Szervezetében. Csak gondolni kell reá és mindjárt nyilvánvalóvá válik, aki ellenzi azt, hogy a Kínai Népköztársaság elfoglalja helyét az ENSZ-ben, az ellenzi azt is, hogy átfogó leszerelési megegyezés jöjjön létre. A Kínai Népköztársaság szóvivői teljes joggal mondják, hogy őket csak azok a nemzetközi megállapodások kötik, amelyeknek kidolgozásában részt vesznek. Az ENSZ önmagának tartozik azzal, hogy véget vessen annak a szűklátókörű, önző és mindenkire nézve káros nagyhatalmi politikának, amellyel az Egyesült Államok képviselete annyi éve megakadályozza, hogy a Kínai Népköztársaság elfoglalja jogos helyét az ENSZ-ben. Ezzel a kérdéssel nagy felelősséggel kell foglalkoznia minden küldöttségnek.

Az angol küldöttség például, amelynek kormánya egyébként diplomáciai kapcsolatban van a Kínai Népköztársasággal, nagyon jól tudja, hogy az úgynevezett tibeti kérdés a hidegháború mesterségesen gyártott terméke, a Kínai Népköztársaság rágalmazása. Ugyanakkor ez az ENSZ tagállamai között hevesen vitatott kérdés is. Ennek ellenére az angol küldöttség a főbizottságban a tibeti kérdés napirendre tűzése mellett foglalt állást. Másfelől viszont nem átallotta azt mondani, hogy ellenzi Kína képviseletének kérdését a közgyűlés napirendjére tűzni, mégpedig azzal az indokolással, hogy ez a tagállamok közötti vitás kérdés s a vita rontaná a közgyűlés légkörét.

Hogyan? Az nem baj, ha a tibeti kérdés körüli vita újabb ellentéteket szül, csak a Kínai Népköztársaság jogainak érvényesítéséről ne vitatkozzunk? Csak azzal ne rontsuk a közgyűlés légkörét? Fel kellene már hagyni a nagy kérdések ilyen kezelésével. Túlérett már Kína ENSZ-képviseletének kérdése. Meg kell oldani, s ezzel az ENSZ tekintélye, tárgyalásainak hatékonysága, döntéseinek ereje csak növekedni fog.

Küldöttségünk a Kínai Népköztársaság jogainak érvénye-

sítése mellett van és támogatja a Mongol Népköztársaságnak az ENSZ-be való felvételét is.

Küldött urak!

Más kérdésről is szeretnék szólni. Az ügyrendnek megfelelően már júliusban szétküldték a tagállamoknak az úgynevezett előzetes napirendet. Ezen 73 kérdést javasoltak az illetékes ENSZ-szervek és a különböző tagállamok a közgyűlés XV. ülésszakának napirendjére tűzni. Várakozással vette kezébe ezt az okmányt mindenki, aki az emberiség égető kérdései, a leszerelés, Algéria, Kongó és más nagy kérdések iránt érdeklődik.

Bennünket meglepett, hogy az Egyesült Államok kormánya, amely szavaiban a béke híve és nagyra értékeli az ENSZ-et, ezen az előzetes napirenden egyetlen kérdést sem terjesztett elő. Nem érdektelen azonban, hogy ezt követően, augusztus 20-án érkezett a Szovjetuniónak egy javaslata és erre szinte válaszként az Egyesült Államok is benyújtott még ugyanaznap egy másik javaslatot. A Szovjetunió javaslata a pótlólag beterjesztett kérdések hivatalos listáján a 8. sorszámot, az Egyesült Államoké a 9. sorszámot kapta. A Szovjetunió kérte, hogy a közgyűlés tárgyalja meg az Egyesült Államoknak a Szovjetunió elleni agresszív cselekedeteit. Az Egyesült Államok az úgynevezett magyar kérdés megtárgyalását kérte.

A nemzetközi élet kérdéseivel foglalkozó minden ember számára ez maga is teljesen világossá teszi, hogy mikor és milyen alkalmakra kell az Egyesült Államoknak a magyar kérdés az ENSZ-ben. Mindenki nagyon jól tudja, hogy a vitatott 1956-os magyarországi események a történelem által lezárt, túlhaladott kérdések és a múlt problémái közé tartoznak. Az is köztudomású, hogy az úgynevezett magyar kérdés az ENSZ közgyűlésén vagy bizottságaiban nem más, mint kizárólag hidegháborús célokat szolgáló áskálódás és rágalomhadjárat az ENSZ két tagállama, a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió ellen.

A kettő közül a fő célpont persze nem a Magyar Népköztársaság. Mi, magyarok, hajlamosak vagyunk ugyan néha azt hinni, hogy a föld mi körülöttünk forog, de még mi sem hisszük, hogy az Egyesült Államok befolyásos körei a Magyar

Népköztársaságban látják világuralmi terveik megvalósításának fő akadályát.

Mindaz, ami az úgynevezett magyar kérdés körül az ENSZ-ben eddig történt, méltatlan e világszervezethez, de méltatlan az Amerikai Egyesült Államok kormányához is, egy kormányhoz, amelytől azt várná el a különböző országok lakossága, közöttük a magyar nép, hogy világos és pozitív lépéseket tegyen a feszültség enyhítésére, a leszerelésre, a tartós béke előmozdítására. Nagyon tévednek az Egyesült Államok felelős tényezői, ha azt hiszik, hogy a várt pozitív lépések hiányát pótolhatják tavasszal egy U—2-es repülőgéppel, ősszel pedig az általuk gyártott, úgynevezett magyar meg tibeti kérdés sietős felvetésével. Ma már sokkal tájékozottabb a politikában az emberiség, semhogy bármely kormány ilyesmivel megőrizhetné szemében a tekintélyét és befolyását.

Az úgynevezett magyar kérdésnek az ENSZ-ben van köze a hidegháborúhoz és sok mindenhez, de semmi köze sincs a magyar valósághoz, sem pedig a világszervezet alapokmány szerinti rendeltetéséhez. Van valami köze a jelenleg közismerten nem jó amerikai—magyar államközi viszonyhoz is.

Valóban van sok rendezetlen kérdés viszonyunkban. Ezek egy kérdés kivételével rendkívül könnyen rendezhetők. Mi készen is vagyunk a rendezésre és erősen bízunk abban, hogy ezek a kérdések előbb vagy utóbb, de mindkét felet kielégítő módon megoldást is nyernek. Bízunk ebben, mert tudjuk, hogy még a legrosszabb akaratú ember is képtelen egyetlen olyan kérdést is megnevezni, amelyben az amerikai és a magyar nép érdekei ütköznének. Ellenkezőleg. Mi azt valljuk, hogy a magyar és az amerikai nép érdeke közös a béke megőrzésében, népeink barátságának fejlesztésében, az államaink közötti kapcsolatok normalizálásában.

Szólnom kell az amerikai—magyar viszony egyetlen komoly és nehezen rendezhető kérdéséről is, minthogy annak nemzetközi vonatkozásai vannak.

Béke idején az amerikai—magyar viszony, fennállásának lehetségessé válása óta, mindenkor korrekt volt. Csak 1947 óta rossz. Hangsúlyozom, 1947 és nem — mint azt sokan hiszik — 1956 óta. A magyar—amerikai államközi viszony jó, sőt időnként szívélyes volt akkor, amikor Magyarországon a kor-

mány az arisztokraták, a földesurak és a nagytőkések kezében volt.

Csak azóta van baj ezzel a viszonnyal, amióta Magyarországon a kormány és a hatalom a munkások és parasztok kezén van. Ebből mi arra következtetünk, hogy nem kielégítő viszonyunk és még az úgynevezett magyar kérdésnek az ENSZ-ben való szorgalmazása mögött is valójában az rejlik, hogy az Egyesült Államok kormányköreinek velünk tulajdonképpen egy bajuk van: nem tetszik nekik a Magyar Népköztársaság társadalmi rendszere.

Az Egyesült Nemzetek Szervezetét tudvalevően különböző, szocialista és kapitalista rendszerű országok hozták létre, éppen azzal a céllal, hogy biztosítsák a különböző társadalmi rendszerű országok békés egymás mellett élését, barátságát és szoros együttműködését az emberiség létérdekeit érintő közös kérdések megoldásában. Az alapítók már tudták és ideje lenne most már mindenkinek tudomásul vennie, hogy a világon különböző társadalmi rendszerű országok léteznek. Sőt, azt is tudomásul kell vennünk mindnyájunknak, hogy ezeknek a különböző rendszerű államoknak békében, egymással normális államközi kapcsolatban kell egy időben és egymás mellett létezniük. Ez elkerülhetetlen.

A magyar dolgozó nép örökre véget vetett a nagytőkések és a földbirtokosok hatalmának, kizsákmányoló tevékenységének. Szocialista államot és társadalmat teremtett önmaga számára. Abban él most és abban fog élni a jövőben is. Ez az egyes személyek akaratától függetlenül ható társadalmi törvények következtében alakult így; történelmileg befejezett és meg nem változtatható tény.

Az amerikai—magyar viszony is azonnal rendbejönne, az Egyesült Nemzetek Szervezete is azonnal megszabadulna egy reá erőltetett viszályt keltő hidegháborús kérdéstől, ha az Egyesült Államok kormánya, a józan észre hallgatva, tudomásul venné ezt a tényt, amelynek megváltoztatása egyébként is kívül esik illetékességének és lehetőségeinek határán.

A Magyar Népköztársaság társadalmi rendje magyar belügy. Ebben egyedül a magyar nép és annak alkotmányos szervei illetékesek. Az itt többször vitatott kormányintézkedésekről 1957. május 9-én számoltam be a magyar országgyűlésnek. Az országgyűlés, amelynek ülésén kettő híján

valamennyi képviselő részt vett, egyhangúlag helyeselte és jóváhagyta a kormány valamennyi intézkedését.

A magyar kormány törvényeink szerint egyedül a magyar országgyűlésnek felel és rajta kívül senkinek a világon.

Legutóbb 1958 novemberében voltak általános választások hazánkban. Nálunk minden 18 évnél idősebb állampolgárra kiterjedő, általános, egyenlő és titkos szavazást biztosító választójog van. A választáson a Hazafias Népfront jelöltjei megkapták a jogosultak 97 százalékának szavazatát. Így jött létre a jelenlegi országgyűlés, amely mostani kormányunkat megválasztotta.

Törvényes kormányunk a nép bizalmából intézi az ország ügyeit. Ezt tudják az ellenünk áskálódók is. Azt is nagyon jól tudják, hogy rágalmazhatnak bennünket, de ezen a tényen sem rágalmakkal, sem pedig az ENSZ-ben kierőszakolt határozatokkal nem változtathatnak.

A magyar küldöttség azzal a szándékkal vesz részt a közgyűlés munkájában, hogy tőle telhetően hozzájárul a valóban nagy és fontos kérdések pozitív megoldásához.

A hidegháborús intrikákra és rágalmakra a magyar nép és az egész szocialista tábor igazának, erkölcsi és anyagi erejének tudatában, a feszültség enyhítésére való törekvés szellemében válaszol. Ez a törekvés világos állásfoglalást kíván. Nyíltan meg kell mondanom, hogy mi az ENSZ-nek az úgynevezett magyar kérdésben eddig hozott határozatait a hidegháború termékeinek, a Magyar Népköztársaság belügyeibe való illetéktelen beavatkozási kísérleteknek tekintjük.

Bízunk abban, hogy ha nem most, akkor később, de eljön az a nap, amikor mint alapokmányelleneseket maga az ENSZ-közgyűlés fogja hatályon kívül helyezni az úgynevezett magyar kérdésben hozott törvénytelen határozatait.

Elnök úr! Küldött urak!

Vannak, akik tájékoztatást kérnek a magyarországi helyzetről. Valóban lenne itt olyan ember, aki nem tudná, hogy nálunk évek óta törvényes rend van és olyan rendezett közállapotok uralkodnak, hogy azokat nem egy kapitalista ország megirigyelhetné? Népünk lendületesen, odaadóan dolgozik és ennek eredményeképpen az utóbbi négy évben az ipari termelés mintegy 36 százalékkal, a mezőgazdasági 12 százalékkal emelkedett. A dolgozók életszínvonala általában

24 százalékkal, az ipari munkások reálbére pedig 32 százalékkal emelkedett az elmúlt három és fél évben. Az egészségügyi és kulturális viszonyok jók. A lakosság 75 százaléka részesül ingyenes betegségi és balesetbiztosításban.

Példaként megemlítem, hogy a napokban járt nálunk dr. Sabin, a neves amerikai tudós. Látta, hogy Magyarországon az idén, a kritikus hónapokban egyetlen gyermekbénulásos fertőzés sem volt. Ajánlotta, hogy a magyar orvosok vállalják el más országok szakembereinek instruálását, mert mintaszerűen szervezték meg az összes gyermekekre kiterjedő ingyenes védőoltást, és a többi szükséges intézkedéseket.

Aki viszonyainkra kíváncsi, jöjjön el hozzánk és nézze meg saját szemével, mi a helyzet hazánkban. Az ismert események óta nyugati turisták ezrei, újságírók százai jártak nálunk, közöttük nem kevés amerikai.

Megfordult nálunk ENSZ-főtisztviselő, amerikai külügyminisztériumi tisztviselő, szenátor, közéleti tényező. Ott vannak az Egyesült Államok és az összes nagy nyugati kapitalista országok diplomatái. A közgyűlésen képviselve van nem egy olyan semleges ország, amelynek vezetői, nagy tekintélyű államférfiak, jártak nálunk az utóbbi években. Kérdezzék meg tőlük, mi a helyzet Magyarországon.

Elismerem, hogy az úgynevezett megbízatással rendelkező uraknak nem adtunk hivatalos felvilágosítást. Munro úrnak sem, akiről a minap egy főbizottsági ülésen arra a kérdésre, hogy tulajdonképpen kit képvisel, az Egyesült Államok képviselője — nyilván nyelvbotlás következtében — azt mondta, hogy az Egyesült Államokat. Még Hammarskjöld úrnak sem adtunk felvilágosítást akkor, amikor megbízatása volt kérdezősködni.

Tudnia kell azonban a közgyűlésnek, hogy Hammarskjöld urat, miután megszabadult bizonyára terhes megbízatásától, ismételten meghívtuk Magyarországra. Úgy látszik, ügyei eddig nem engedték őt hozzánk. Most is biztosíthatom önöket, hogy a magas vendégnek kijáró udvariassággal fogadjuk és illő vendéglátásban részesítjük az ENSZ bármely tisztviselőjét, bármikor, ha hidegháborús kérdésre vonatkozó különmegbízatás nélkül kíván ellátogatni hozzánk.

Mindezt azért hangsúlyozom, hogy világos legyen, nem sze-

mélyi kifogásaink vannak, nem is titkokat takargatunk, hanem egyszerűen az a megingathatatlan álláspontunk, hogy a Magyar Népköztársaság belügyeibe beavatkozni senkit sem engedünk.

A közelmúlt jó néhány tapasztalata csak megerősítette a magyar kormányt eljárásának helyességébe vetett hitében. Röviddel ezelőtt történt, hogy Lumumba úr, Kongó törvényes kormányának elnöke, népe ügyének igazságában bízva, célszerűnek látta az ENSZ segítségét kérni bizonyos nehézségek leküzdéséhez.

Az ENSZ főtitkára a kérésnek és a Biztonsági Tanács elvileg helyes döntésének oly módon tett eleget, hogy az összes nehézségek megmaradtak, sőt növekedtek. A segítséget kérő kormány alapjait viszont teljesen aláásták, az ország törvényhozó testületének álláspontját is semmibe vették és lehetetlenné tették a kormány működését.

Mindenki tudja, hogy ez így történt. Ne csodálkozzék tehát senki, ha népek és országok még oly igazságos ügyükben is kénytelenek ez idő szerint fenntartással élni az ENSZ apparátusának bárminő közreműködésével szemben.

Küldött urak! Vannak, akik arra kíváncsiak, mikor vonják ki a szovjet csapatokat Magyarországról. A szovjet csapatok a varsói szerződés tagállamainak megfelelő megállapodásai alapján vannak Magyarországon. Kivonásuk a szerződő felek, köztük a Magyar Népköztársaság kormányának elhatározásától függ, nem pedig a nyugati stratégák óhajától. Ez ugyanis tényleg a nyugati katonai vezetők problémája, s nem az ENSZ-é és még kevésbé a magyar népé.

A magyar nép jól megvan azokkal a szovjet csapatokkal, amelyek megszabadították a náci fasiszta hadsereg rémuralmától, és az országot a hitleristák kezére játszó Horthy-rendszer ellenforradalmár fasiszta erőitől. A szovjet hadseregnek köszöni népünk nemzeti függetlenségének visszanyerését, és azt, hogy ma is békében és biztonságban él. Ismeretes, hogy a varsói szerződés tagállamai megnemtámadási szerződés megkötését javasolták a NATO tagállamainak, sőt, indítványozták a varsói szerződés szervezetének és a NATO-nak egyidejű feloszlatását is. A Szovjetunió — valamennyi szocialista ország, köztük a Magyar Népköztársaság kormányának egyetértésével — az általános és teljes leszerelésre vonatkozó javas-

latában is indítványozta, hogy vonjanak vissza saját országának határai mögé minden külföldön állomásozó katonai egységet. Íme, itt vannak az utak és módok, a ma is érvényes javaslatok. Csak el kell fogadni és meg kell valósítani őket, és akkor nem állomásozik majd többé a föld egyetlen országában sem más ország katonai egysége.

Azt mondják egyesek, hogy mi a szovjet csapatok segítségével levertük az általuk nemzetinek nevezett felkelést. De mi nem nemzeti felkelést, hanem csak egy ellenforradalmi puccsot vertünk le, mégpedig egy-két nap alatt.

Ezt az ellenforradalmi puccsot külföldön szervezték, sok éven át készítették elő a nemzetközi reakció erői. A nemzetközi reakció e puccskísérletével a belső reakció szűk csoportját mozgósította, megtévesztett egyeseket, de e puccskísérlettől távol álltak a magyar nép szocializmushoz hű, alapvető tömegei.

Hogy milyen egy valóban nemzeti felkelés, azt talán a francia küldöttség tudná megmondani a közgyűlésnek. Nézze meg bárki Algériát, mi történik ott. A francia gyarmatosítók minden modern fegyverrel felszerelt félmilliós hadserege nem két nap alatt, hanem hat év alatt, sok százezer algériai hazafi elpusztítása után sem tudja leverni a felkelést. Nem tudja leverni és sohasem fogja leverni, mert ott valóban nemzeti felkelés van, amelyet a nép alapvető tömegei támogatnak, nem pedig ellenforradalmi puccs, mint 1956-ban volt Budapesten.

Olyan ismert körök, amelyeknek Csang Kaj-sek, Adenauer, Speidel, a náci tábornok és a hozzájuk hasonlók megfelelnek, mint demokraták — azt mondják, hogy mi nem vagyunk demokraták. Őszintén szólva, mi nem is akarunk az ilyen ízlésnek megfelelő demokraták lenni. Rendszerünk azonban demokratikusabb, mint vádolóink rendszere. A magyar népi hatalom megsemmisítette a monopóliumok diktatúráját, a fasizmust, véget vetett a felekezeti megkülönböztetésnek és a faji üldözésnek, a születési és vagyoni előjogoknak, és szabad fejlődést biztosított az egész nemzetnek, az állam összes polgárainak.

Igaz, hogy a Magyar Népköztársaság bíróságai megbüntették és a jövőben is megbüntetik az ország törvényes rendje ellen összeesküvőket és a haladó emberek gyilkosait, ekörül nagy lármát csaptak egyesek. De arról hallgatnak rágalmazóink — pedig jól tudják, hogy az 1956-os ellenforradalmi cselekményekért felelősségre vont személyeknek több mint

háromnegyed része, nagyrészt közkegyelem útján, már kiszabadult és visszatért a polgári életbe. Arról is hallgatnak, hogy nálunk ma kevesebb ember van börtönben, mint bármikor, amióta Magyarország szervezett államként létezik.

Mind emögött persze, nem vádolóink humanizmusa van! A Magyar Népköztársaság mai kritikusai nagyon is meg voltak békélve a magyar nép véreskezű hóhérával, Horthyval és annak fasiszta rendszerével. Az valóban irtotta és börtönben senyvesztette a magyar nép legjobb fiait. Ez azonban nem fájt nekik, mert azok nem a népi rendszer ellenségei, hanem kommunisták és nem kommunisták, a fasizmus ellen harcoló hazafiak voltak. Ilyenek a vádak és a vádolók, akik szemben állnak velünk ebben az ügyben.

Mi is megkérdeznénk valamit az ENSZ-közgyűléstől, tisztán elvi alapon, anélkül, hogy bárkit is megneveznénk.

Rendjén van-e az, hogyha egy kormánynak nem tetszik mondjuk például Guatemala, vagy Laosz, vagy valamely más ország törvényes kormánya, akkor pénzzel, fegyverszállítással és felbérelt hazaárulókkal, annak megdöntésére puccsot szervez?

Rendjén van-e az, hogy egy kormánynak nem tetszik a szocialista országok társadalmi rendje, akkor annak aláaknázására évi százmillió dolláros alapot létesít, uszító rádióállomásokat tart fenn, és fasiszta ellenforradalmár puccsistákat bérel? Ha nem tudnák, kiről van szó, és egyesek nem függnének és nem félnének tőle, akkor mindenki azt mondaná: nem, ez nincs rendben. Azt mondanák, ez ellenkezik minden ismert nemzetközi jogszabállyal, ellentétben van az ENSZ alapokmányával.

Mi azt ajánlanánk az ENSZ közgyűlésének, hogy az egyetlen államot sem veszélyeztető Magyar Népköztársaság kormányára szórt rágalmak tűrése helyett bélyegezze meg azt a kormányt, amely annyi ország népének életébe visz be ma is kívülről viszályt, békétlenséget, polgárháborút és vérontást.

A Magyar Népköztársaság a hidegháborús kampány ellenére is fejlődik. De vannak a hidegháborúnak áldozatai is. Mi a hidegháborús propaganda szerencsétlen áldozatainak tartjuk a disszidáltak legnagyobb többségét. A hazug imperialista propaganda hatása alatt hazájukból idegenbe szakadt emberek közül már eddig több mint 40 000 hazatért. Ennél jóval több szí-

vesen hazatérne, ha különböző gáncsvetések és anyagi akadályok ezt nem tennék számukra ez idő szerint lehetetlenné.

Várja a napot, amikor hazatérhet a hazájától távol élő minden magyar, ha csak végképp el nem vesztette emberi arculatát. A disszidensek jó részének élete hányt-vetett. De még aki anyagilag boldogul is közülük, az is tudja, hogy ott van az igazi helye, ahol népe él, és nincs az a kincs, amely pótolhatná a hazát, a hazai kenyérnek, a Duna, a Tisza vizének ízét.

A haza ügyei rendben vannak. Jogot, emberi méltóságot, kenyeret és csak a szülőhazában megtalálható otthont nyújt minden becsületes dolgozó embernek, s várja eltévedt fiait is.

Még két magyar vonatkozású kérdésről szólok. Küldöttségünk az ENSZ közgyűlésének ülésszakára érkezett. Az Egyesült Államok és a Magyar Népköztársaság között diplomáciai kapcsolatok állnak fenn. Két oka is lenne tehát az Egyesült Államok hatóságainak, hogy itt, New Yorkban a nemzetközi szokásoknak megfelelő jogokat és feltételeket biztosítsanak számunkra. Mindezek ellenére az amerikai hatóságok közöltek velem egy népemre és kormányomra sértő, mozgásomat korlátozó intézkedést. Bár az intézkedés nem reám, és hasonló elbánásban részesített kollégáimra, nem is népemre hoz szégyent, hanem egyedül azokra, akik ezt kitervelték — elvből tiltakozom ellene.

Engem személyemben is sokszor támadtak e helyen. Ezért engedtessék meg nekem egy magántermészetű megjegyzés is. Én magyar munkás vagyok. Világnézeti meggyőződésem miatt nem kevés üldöztetésben volt részem a Horthy-fasiszta rendszer és a hazámat megszálló német fasiszták részéről, de mindig meggyőződésem és lelkiismeretem szerint cselekedtem.

Az ember hibázhat és tévedhet is, de én úgy érzem, igaz ügyet szolgálok és büszke vagyok rá, hogy a történelem egy súlyos órájában, hű társaimmal együtt, munkásosztályomért és sokat szenvedett magyar népemért kiállva, ott voltam, ahol lennem kellett és azt tettem, amit tennem kellett.

Elnök úr! Küldött urak!

Befejezem. Küldöttségünk véleménye szerint a közgyűlésnek — félretéve a hidegháborús célzatú kérdéseket — a valóban legfontosabbakra kell összpontosítania figyelmét. Eredményre kell törekednünk a leszerelés és a gyarmati rendszer

kérdéseiben. A nyugati országok sajtójában bizonyos körök verik a nagydobot, hogy válságba került az ENSZ, mert a szocialista országok javasolják, hogy a főtitkári poszt helyett létesüljön három titkári poszt. Márpedig a jelenlegi helyzet feltétlenül indokolja, hogy a részrehajlás elkerülése céljából a NATO-csoportot egy, a szocialista országokat egy, és az egyik csoporthoz sem tartozó államokat is egy titkár képviselje. Nagyon jól működhetne ez a végrehajtó szerv, esetleg úgy, hogy havonta váltanák egymást a titkárok a titkársági ülések levezetésében.

Miért legyen csak egy főtitkár, aki a határozatok értelmezésében és végrehajtásában a ténylegesen létező államcsoportok valamelyikének érdekei javára, a másik két csoport érdekeinek ártalmára részrehajló?

Az ENSZ nincs válságban. Inkább most válhat végre azzá, aminek az alapítók szándékai szerint lennie kellett volna. Igaz, hogy válságban van az a koncepció, amely eddig is uralkodó volt, az tudniillik, hogy az ENSZ nem lehet más, mint az Egyesült Államok külügyminisztériumának függeléke. Ez jó lehetett az Egyesült Államok kormánya számára, de nem volt jó az összes tagállamok és az emberiség számára. Az ENSZ csak akkor kerülhet kritikus helyzetbe, ha engedi megbénítani tevékenységét és hagyja az üres szócséplés színterévé silányítani önmagát.

Veszélyes kísérlet erre egyébként az a cselszövés, amelyet az Egyesült Államok küldöttsége a főbizottságban a közgyűlés munkájának megbénítására szőtt. A közgyűlésnek nem szabad eltűrnie, hogy az emberiség létérdekeit döntően érintő kérdéseket a bizottságok útvesztőjébe süllyesszék, és a közgyűlés a Szovjetunió javaslatára felvett kongói kérdésen kívül, csupán az Egyesült Államok gyártotta két hidegháborús kérdést, az úgynevezett tibeti és magyar kérdést tárgyalja. Ez végzetes hiba lenne. Ez a küldöttségek tekintélyes része számára elfogadhatatlan. Magát az ENSZ-et pedig súlyos, ugyanakkor az egész világ előtt nevetséges helyzetbe hozná. Vagy talán éppen ez az Egyesült Államok küldöttségének célja? Világos, hogy az imperialista erők és törekvések a nemzetközi politikai életben, és így magában az ENSZ-ben is, még jelen vannak és hatnak.

A múlthoz ragaszkodók nem mondanak le könnyen céljaik-

ról. De a népek szerencséjére a nemzetközi helyzetnek ma már az az egyik fő jellemző vonása, hogy a béke és a haladás erői hatalmasak és tovább növekszenek.

Most már féken tudják tartani a háború sötét erőit. Az emberiség joggal bízhat egy békés és boldogabb jövőben.

Köszönöm!

HRUSCSOV ELVTÁRS BESZÉDE AZ ENSZ-KÖZGYŰLÉS PLENÁRIS ÜLÉSÉN A LESZERELÉS KÉRDÉSÉNEK MEGTÁRGYALÁSÁRÓL

(1960. október 11.)

Elnök úr! Küldött urak!

Most azokat a kérdéseket jelöljük ki, amelyeket a közgyűlés plenáris ülésein kell majd megtárgyalni. A leszerelés a legfőbb kérdés. Így vélekednek a Szovjetunió és a szocialista táborhoz tartozó többi ország népei. Így gondolkoznak mindazok a népek, amelyek őszintén törekednek a tartós béke biztosítására.

Ezért véleményünk szerint a leszerelés kérdését plenáris ülésen kell megtárgyalni, hogy ilyenformán ez a valamennyi népet foglalkoztató kérdés a fő helyet foglalja el a jelenlegi ülésszak munkájában.

A közgyűlést, mint az ENSZ legmagasabb szervét, nemcsak azért hívták életre, hogy megvizsgálja az államok között esetleg felmerülő vitákat, hanem elsősorban azért, hogy megoldja a béke biztosításának fontos problémáit.

Korunkban a leszerelés problémája kulcskérdés, ennek megoldásától függ a tartós béke biztosítása. Semmilyen más kérdést sem lehet ehhez hasonlítani, bármilyen fontos egyébként, hiszen ettől függ, hogy lesz-e vagy nem lesz egy újabb világháború. A háborút csak akkor lehet kiküszöbölni az emberiség életéből, ha az államok megegyeznek a leszerelésben, s ha a leszerelést a legszigorúbb nemzetközi ellenőrzéssel valósítjuk meg. Az ellenőrzés azért szükséges, hogy egyetlen állam se kezdhessen el suttyomban újra fegyverkezni, s egyetlen állam se fenyegethessen más államokat.

A szovjet küldöttség már leszögezte, hogy ezt az elsőrendű és halaszthatatlan kérdést plenáris ülésen kell megvitatni. Ma

felhívunk minden küldöttet, ismerje fel a kérdés egész komolyságát és halaszthatatlan voltát.

Persze, ha úgy értelmezzük a leszerelést, mint Lodge úr, aki azt mondta, hogy mivel az ENSZ-közgyűlés napirendjén 79 kérdés szerepel, lehetetlen figyelmet szentelni a leszerelés problémájának —, ha így értelmezzük az ENSZ munkáját és a világszervezet rendeltetését, akkor lényegében kudarcra kárhoztatjuk az Egyesült Nemzetek Szervezetét. Ebben az esetben nem lesz képes megbirkózni a rá háruló legfontosabb feladattal.

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének fő kötelessége a béke biztosítása. De a béke biztosításában a fő kérdések között is a legfőbb, hogy megegyezzünk a szigorú nemzetközi ellenőrzés mellett történő leszerelést és a fegyverzet megsemmisítését illetően.

Ezt valamennyiünknek jól meg kell értenünk, küldött urak, mert a világ sorsáról, a népek sorsáról van szó.

Azt az utat, amelyet most az ügyrendi bizottság javasol, már éveken át kipróbáltuk. Hány éve folyik a leszerelési vita a különböző bizottságokban, de vajon sokat tettek-e ezek a bizottságok a kérdés gyakorlati megoldása érdekében? Keveset, nagyon keveset, mondhatni semmit sem tettek. Ezért a szovjet kormány reméli, hogy végre valamennyi állam felismeri, milyen nagy felelősség hárul rá, felismeri a leszerelés problémájának teljes fontosságát, s ez a kérdés a közgyűlés plenáris ülésén kerül megvitatásra.

Ha továbbra is elodázzuk a leszerelés kérdésének megoldását, az a veszély fenyeget, hogy az események olyan irányban fejlődnek, mint a Népszövetség idején, a második világháború előtt. Igen meggyőzően beszélt erről a jelenlegi ülésszakon elhangzott felszólalásában Nehru úr, indiai miniszterelnök. Az a veszély fenyeget, hogy a leszerelés kérdésében az ENSZ szekere ugyanazon az úton halad, mint annak idején a Népszövetségé.

Ezért különösen nagy erőfeszítéseket kell tennünk, hogy eltérítsük az ENSZ szekerét ettől a mély kátyútól, s olyan útra vigyük, amely biztosítja, hogy megegyezünk a leszerelés kérdésében.

Szükségesnek tartom kijelenteni, küldött urak, hogy igen bonyolult helyzet van kialakulóban. Másodrangú kérdésekről

vitatkozunk, s ugyanakkor napról napra több fegyvert halmoznak fel, napról napra újabb provokációk történnek, amelyek nem könnyítik meg, sőt egyenesen megnehezítik a leszerelés kérdésének megoldását, fokozzák a feszültséget, élezik a hidegháborút, fokozzák a fegyverkezési hajsza ütemét.

Nehéz meggyőzni az embereket, akik békére vágynak, tehát a békét biztosító kérdések megoldását kívánják, hogy a közgyűlésnek nincs ideje olyan nagy fontosságú kérdés megvitatására, mint az általános és teljes leszerelés. Emlékezzenek rá, mennyi időt fecséreltünk annak a kérdésnek megvitatására, hogy érdemes-e továbbra is fenntartani a csangkajsekista báb ENSZ-tagságát, holott minden józan gondolkodású ember előtt teljesen világos, hogy már régóta törvényes jogaihoz kellett volna juttatni a népi Kínát, amelynek kormánya az egész kínai népet képviseli. Hány éve vitatkozunk erről, hány napot vett igénybe ez a kérdés a közgyűlés minden egyes ülésszakán! Azért, hogy mind ez ideig nem adták meg Kínának törvényes jogait az ENSZ-ben, legfőképpen az Egyesült Államokat és katonai tömbökbe tömörült szövetségeseit terheli a felelősség.

A nyugati hatalmak képviselői nem találnak időt a leszerelés problémájának megvitatására, ugyanakkor azonban nem sajnálják azt az időt, amelyet a nemzetközi feszültség fenntartására, az államközi kapcsolatok rendezésének megakadályozására fordítanak. Eljárásukkal olyan helyzetet teremtenek, amely a jövőben sem teszi lehetővé a megegyezést a leszerelés kérdésében. Az Egyesült Államok kormánya változatlanul folytatja Dulles politikáját, „a háborús szakadék szélén táncolás" politikáját. Márpedig tudjuk, hogy a szakadék széléről nem nehéz leszédülni, s ebben az esetben világháború törhet ki, amely mérhetetlen szenvedéseket zúdíthat az emberiségre.

Vegyünk más hasonló „kérdéseket", amelyekről már szintén évek óta szó esik az ENSZ-ben, de mindez a nemzetközi légkör rontásán kívül semmire sem vezet. Az úgynevezett magyar kérdésre, tibeti kérdésre és a többi hasonló ügyre gondolok, amelyeket a provokációk amerikai nagymesterei ráncigálnak elő. Minden erejükkel azon vannak, hogy az ENSZ figyelmét ezekre a kérdésekre összpontosítsák, s eltereljék a valóban fontos és halaszthatatlan nemzetközi problémákról.

Mindenki előtt világos, hogy a hasonló „kérdések" nem szolgálják a nemzetközi feszültség enyhítését, hanem ellenkezőleg, a viszály és az ellenségeskedés magvait hintik el, mesterségesen szítják a nemzetközi feszültséget. Így akarják bizonyos körök meghosszabbítani a hidegháborút.

Ideje, hogy végre mindenki felismerje a mai helyzet komolyságát!

Az a körülmény, hogy a közgyűlésre érkezett legtöbb államfő és kormányfő már hazatért, a többiek pedig útra készülnek, azt mutatja, hogy nyilván nem bíznak a közgyűlés jelenlegi ülésszakában, nem remélik, hogy az ülésszak valóban hozzáfog az általános és teljes leszerelés életbevágó kérdéséhez.

De ezen lehet segíteni, mert a modern közlekedési eszközökkel éppen olyan gyorsan vissza lehet jönni, mint ahogyan el lehetett repülni. Meggyőződésem, hogy amennyiben komolyan vetnék fel a közgyűlés plenáris ülésén a leszerelés kérdését, ha különleges súllyal foglalkoznának vele, akkor azok az államfők és kormányfők, akik már elutaztak, visszatérhetnének a közgyűlésre. Sőt, még azok az állam- és kormányfők is ide utazhatnának, akik nem voltak jelen ülésszakunk munkájának kezdetén.

Ezt a kérdést másképpen is meg lehet oldani. Már beszéltem erről Macmillan úrral, Nagy-Britannia miniszterelnökével és más államférfiakkal. Szóba hoztam ezt az ENSZ-újságírók szövetségében tartott sajtóértekezleten is. Az általános és teljes leszerelés kérdését talán célszerű lenne az ENSZ rendkívüli közgyűlésén megvitatni.

Most, az elnökválasztás előkészítésével kapcsolatban, az Egyesült Államokban olyan helyzet alakult ki, hogy az amerikai kormány a jelek szerint nem szándékozik semmilyen új, fontos kötelezettséget magára vállalni. Márpedig az Egyesült Államok konstruktív közreműködése nélkül lehetetlen az ENSZ közgyűlésén megegyezésre jutni a leszerelés kérdésében.

A közgyűlés rendkívüli ülésszakát a jövő év márciusában vagy áprilisában lehetne összehívni, s azzal a javaslattal fordulhatnánk valamennyi országhoz, hogy ezen az ülésszakon államfők vagy kormányfők vezessék a küldöttségeket.

Mindent meg kell tenni, hogy a közgyűlés rendkívüli ülés-

szakán megegyezés jöjjön létre a leszerelés kérdésében, s hogy minden egyes ország lényegesen előmozdítsa a közös ügyet: a leszerelési egyezmény tető alá hozását és az egyetemes béke biztosítását.

Azt hiszem, mindenki, aki békére és a népek barátságára törekszik, üdvözölni fogja az ENSZ-közgyűlés rendkívüli ülésszakának összehívására vonatkozó határozatot.

Ismételten hangsúlyozni szeretném, hogy ezt az ülésszakot kívánatos lenne Európában tartani, például Genfben, mert az ENSZ tagállamainak többsége földrajzilag Európa felé gravitál. Meg lehetne tartani ezt az ülésszakot Moszkvában vagy Leningrádban is. Ebben az esetben mi a magunk részéről mindent megtennénk, hogy biztosítsuk a kellő feltételeket a rendkívüli ülésszak normális munkája és az ülésszakon részt vevő küldöttek számára.

Ilyenformán a szovjet küldöttség kitart amellett, hogy az általános és teljes leszerelés kérdését a közgyűlés plenáris ülésén kell megvitatni, a kormányfők részvételével. Ha valamilyen oknál fogva nem sikerül minden vonatkozásban megtárgyalni a leszerelés problémáját és legalábbis a fő elvekre nézve megegyezésre jutni ezen az ülésszakon, akkor a szovjet kormány szükségesnek tartja a közgyűlés rendkívüli ülésszakának összehívását egyetlen napirendi pont, az általános és teljes leszerelés megvitatására.

Hassa át önöket, küldött urak, az a felelősség, amely az Egyesült Nemzetek Szervezetére hárul egy olyan nagy fontosságú probléma megoldását illetően, mint a leszerelés. Az egész világ népei elvárják, hogy az ENSZ végre tegye járhatóvá az utat ennek az életbevágóan fontos, halaszthatatlan feladatnak, az általános és teljes leszerelésnek megoldásához.

HRUSCSOV ELVTÁRS VÁLASZA A LESZERELÉS KÉRDÉSÉBEN ELHANGZOTT FELSZÓLALÁSOKRA

(1960. október 11.)

Elnök úr! Küldött urak!

Figyelemmel hallgattam az itt elhangzott felszólalásokat. A nyugati országok képviselői főleg azt a javaslatunkat ellenezték, hogy a leszerelés kérdését az ENSZ-közgyűlés plenáris ülésén vitassuk meg. Ezek az emberek nagyon tapasztaltak a vitákban. Azt állítják, hogy a Szovjetunió a leszerelés kérdését propaganda céljából akarja az ENSZ-közgyűlés plenáris ülése elé vinni. De ők maguk saját nézeteiknek olyan propagandistái, akik — mint mondani szokták — minden hájjal meg vannak kenve.

A küldöttek elé most vitakérdésként odavetik, hogy az ENSZ melyik szervében helyesebb megtárgyalni a leszerelés kérdését: a közgyűlés plenáris ülésén-e, vagy pedig a főbizottságban? Meddő vita! Ez a kérdés számunkra nem vitás. Ott kívánjuk megvitatni, ahol ez az égetően sürgős kérdés a leggyorsabban megoldható, mégpedig azért, hogy a népek érdekében valóban megoldjuk.

Önök most feltehetik nekem a kérdést: miért ragaszkodunk ahhoz, hogy ezt a problémát az ENSZ-közgyűlés plenáris ülésén vitassuk meg, és miért nem járulunk hozzá a bizottság elé utalásához? Ennek igen egyszerű a magyarázata. Már voltunk a bizottságban. Már ismerjük — bocsánat a durva hasonlatért — ezt az istállót, ismerjük a bűzét. A bizottságban nem jutottunk semmiféle eredményre.

Önök tudják, hogy részt vettünk az ötös bizottságban, amelynek Anglia, az Egyesült Államok, Kanada, Franciaország és a Szovjetunió volt a tagja. Sok éven át üléseztünk ebben a

bizottságban, s eleinte még ahhoz is hozzájárultunk, hogy a bizottságban folytatott vitákról nem tájékoztatjuk a sajtót, hogy ezekről a vitákról a bizottságon kívül nem beszélünk. Úgy gondoltuk és őszintén hittük, hogy azok, akik a bizottság munkájában részt vesznek — az említett országok képviselői — a leszerelés kérdésének tárgyalása során valóban nem idézik elő a helyzet kiéleződését, s gondoskodnak a minél gyorsabb megegyezéshez szükséges kedvezőbb feltételek megteremtéséről.

De mi történt?

Az Egyesült Államok legjobb képviselőjét, Stassen urat küldte az ötös bizottságba. De végül is Stassen otthagyta az ötös bizottságot, helyesebben otthagyatták vele, mert nem értett egyet azzal a rákényszerített állásponttal, hogy a volt amerikai külügyminiszter, a már elhunyt Dulles felfogását kell képviselni.

Rájöttünk, hogy az egyetlen dolog, amivel ebben a bizottságban komolyan foglalkoznak — az, hogy teázgatnak, illetve a kávé barátai kávézgatnak. Üléseznek, üléseznek, az egyik beszél, a másik hallgat, a harmadik pedig kéri az ülés elnapolását. És ez így megy a végtelenségig. Nem tudom pontosan, hány évig üléseztek ott, de mi már nem bírtuk. Van erre egy — kissé talán nyers — kifejezés: köpjünk az egészre, és menjünk innen. S meg is tettük, mert ez a bizottság nem a leszerelés kérdésének megoldását szolgálja, hanem a közvélemény félrevezetését, a népek, a munkásosztály, a dolgozó parasztság, az értelmiség becsapását, mindazoknak a félrevezetését, akik valóban akarják a leszerelést. Márpedig mi nem kívánunk részt venni ilyen csalásban.

Itt látom közöttünk Jules Moch urat, aki szocialistának számít, s aki szinte a lelkét is kibeszélte a tízhatalmi bizottság ülésein. És mi volt az eredmény? Semmi.

A Francia Köztársaság elnökével, de Gaulle úrral való találkozásom után egyes kérdésekben közös felfogás körvonalai rajzolódtak ki előttünk. Ahhoz, hogy a leszerelésben megegyezés jöjjön létre, ennek a megegyezésnek a realizálását az atomfegyver célbajuttatására szolgáló eszközök megsemmisítésével kell kezdenünk. Én még ma is támogatom de Gaulle úrnak, a Francia Köztársaság elnökének ezt a kijelentését.

Jules Moch úr ezt követően egy sajtóértekezleten vagy hol,

már nem emlékszem pontosan — ő ezt jobban tudja —, megismételte, amit de Gaulle úr mondott. Megörültünk, hogy Franciaország elnöke, majd pedig Franciaországnak a leszerelési bizottságban helyet foglaló képviselője ország-világ előtt így nyilatkozott. Tehát — gondoltuk — az atlanti katonai tömb tagállamai között van egy, amellyel kölcsönösen megértjük egymást. De csalatkoztunk reményeinkben. Jules Moch a leszerelési bizottság következő ülésén egészen más hangot ütött meg. Ez egy másik Jules Moch volt, nem az, aki az említett nyilatkozatot tette. Egy másik, aki sok éve ül a bizottságban, s mindent elkövet, hogy meghiúsítsa a leszerelési tárgyalásokat.

Uraim! Még nem fogytunk ki a türelemből, s megmaradt az az utolsó reményünk, hogy a közgyűlés a plenáris ülésein segít egyezményt elérni a leszerelés kérdésében, és végül is megóvja az emberiséget a háborútól. Ismétlem, uraim, ha a háború kitör, egész bolygónkat lángba borítja. Sokan nem tudják elképzelni, mit is jelentene egy jövendő háború. Nekem konkrét fogalmam van róla. A Szovjetunió nem fél a háborútól. Ha ránk kényszerítik a háborút, harcolni fogunk hazánkért, és bármekkora áldozatok árán is, de kivívjuk a győzelmet!

Ne feledjük azonban, hogy egy ilyen háborúban mérhetetlen veszteségek lesznek, s önök, akik itt ülnek, szintén felelni fognak ezért. Persze, mit ér az itt ülők egyikének-másikának felelőssége. A történelem azonban nem bocsátaná meg nekik! Hangsúlyozom: elengedhetetlenül szükségesnek tartjuk, hogy a leszerelés kérdését a közgyűlésen, a közgyűlés plenáris ülésein vitassuk meg.

Felszólalt itt Kanada képviseletében Green úr, továbbá az Egyesült Államok képviselője, akinek nevét nagyon nehéz kiejteni, s hogy ki ne törjön a nyelvem, nem mondom ki. Gondolom, senki sem fog tévedni, és kitalálja, kiről beszélek. Nos, ők azt mondták: lám, Hruscsov is haza készülődik. Igen, csütörtökön, október 13-án éjjel 12 órakor Moszkvába készülök utazni. De ha önök valóban akarják a leszerelést, akkor elhalasztom az utazásomat, s itt maradok az üléseken mindaddig, amíg létre nem jön a leszerelési egyezmény.

Hazánkban a helyzet jó. Én, a Szovjetunió Minisztertanácsának elnöke, már egy hónapja vagyok távol, mégis, az or-

ságban pompásan mennek a dolgok, s ezért annyi időt tölthetek itt, amennyire csak szükség van a leszerelési megegyezéshez. Országunkban évről évre, napról napra jobban mennek a dolgok.

Önök azt mondják, hogy a leszerelésért folytatott harc propaganda. Nos, talán önök azok, akik — mint Rapacki elvtárs, Lengyelország külügyminisztere itt igen helyesen megkérdezte — a magyar és a tibeti kérdés felvetésével a béke és a kölcsönös megértés magvait hintik el? Nem, önök olyan kérdéseket ráncigálnak elő, amelyekkel viszályt akarnak kelteni az országok között. Tessék csak, tegyék, nem félünk ezektől a kérdésektől sem. Mi nem vagyunk bikák, amelyeket vörös posztóval dühösítenek, s amelyek rárontanak arra, aki dühösíti őket. Mi kommunisták vagyunk, erősek az idegeink, kijártuk a harc iskoláját. Négy évig hadakoztunk a fehérgárdisták ellen, megdöntöttük, szétzúztuk a munkásosztály ellenségeit, s önök itt vitákkal akarnak ránk ijeszteni! Nos, uraim, ehhez önök, ha szabad ezt a kifejezést használnom — gyenge legények.

Miért vetik fel a tibeti kérdést? Ám ismétlem, vessék fel, ha úgy tetszik. New Yorkban azt látom, hogy az amerikaiak rágógumin kérődznek — ez a szokásuk. Most önök a küldötteknek rágógumi helyett egy kis vattát akarnak a foguk közé dugni, hogy szépen csücsüljenek, s kérődzenek ezen a vattán. Akit ez érdekel, s akinek kedve van hozzá, ám tegye. Mi ilyesmivel nem foglalkozunk.

Uraim! Fel kell ébreszteni azokat, akik itt bóbiskolnak, figyelmeztetni kell azokat, akik itt nincsenek jelen: a népek a közgyűlés üléseire küldték őket, s azt hiszik, hogy a leszerelés kérdéséről tárgyalnak. Ehelyett ők New Yorkban kószálnak vagy az ég tudja hol vannak. Márpedig a nép pénzéből fizetik őket.

Állítom uraim, hogy eljön az az idő, amikor önök megértik majd a leszerelés szükségességét. A nép félredobja azokat, akik akadályokat gördítenek a béke és a kölcsönös megértés útjába, s nem hajlandók megteremteni a leszerelési egyezmény feltételeit.

Minket, a szocialista világhoz tartozó embereket, önök nem ijesztenek meg! Gazdaságunk virágzik, technikánk fejlődik, a nép egységbe forrott. Önök fegyverkezési versenyt akarnak

ránkkényszeríteni? Mi ezt nem akarjuk, de nem is félünk. Legyőzzük önöket. Futószalagon gyártjuk a rakétákat. Nemrég meglátogattam az egyik gyárat, és láttam, hogy a rakétákat úgy gyártják, mint a gép a virslit. Gépsorainkról egyik rakéta a másik után jön le.

Valaki talán ki akarja próbálni, hogyan állunk a lábunkon? Önök ezt megkísérelték, és alaposan kikaptak. Azokra gondolok, akik az Októberi Forradalom utáni első években háborút indítottak ellenünk: az Egyesült Államok, Franciaország, Anglia, Németország és Japán imperialistáira. Seregeiket szétvertük, és kisöpörtük szent földünkről, mint a szemetet. S ha az imperialisták megismétlik az agressziót, mi ugyancsak megismételjük az agresszorok szétzúzását, csak még magasabb szinten.

Egyes urak most azt kezdik majd mondogatni, hogy Hruscsov fenyegetőzik. Nem. Hruscsov nem fenyegetőzik, hanem reálisan megjósolja önöknek a jövőt. Ha önök nem értik meg a tényleges helyzetet, ha nem teremtik meg a leszerelési egyezmény feltételeit, a dolog még bonyolultabbá válik. Mert ha nem lesz leszerelés, akkor fegyverkezési verseny lesz, s végül is minden fegyverkezési verseny háború kirobbanására vezet. Ha a háború elkezdődik, sokan az itt ülők közül nem érik meg a végét.

Ébredjenek fel, dörzsöljék meg jól a szemüket, ha nehezen tudják leküzdeni az álmosságot. Itt sokan megszokták, hogy kenetteljes szavakat halljanak. Nem kívánok kíméletes lenni irántuk, nem akarom simogatni őket, amikor a világ katasztrófa szélén áll. Ha egyeseknek nem tetszenek ezek a szavak, elértem célomat, ezt akartam!

Mit mondjak még?

Ma az ázsiai népek és a gyarmati iga alól nemrég felszabadult afrikai népek még nem mind ismerték fel erejüket, még követik a tegnapi gyarmatosítókat, kínzóikat. Ez ma még így van, de holnap nem lesz így. Nem lesz így, mert a népek talpra állnak és a helyzet igazi urai akarnak lenni. Jegyezzék meg, uraim, hogy ez nem a távoli jövőben fog bekövetkezni.

Jogukban áll arra szavazni, hogy ezt a kérdést a főbizottságban vitassák meg. Semmi kifogásunk a főbizottság ellen, egyáltalán semmi, sőt még azt sem tudom, hol jobb és hol rosszabb: a főbizottságban jobb-e vagy pedig a közgyűlés ple-

náris ülésén. Mi csak azt mondjuk, hogy a főbizottságban már megpróbálták. Ott semmi sem lett a dologból. Ezért szerettük volna ezt a kérdést a népek érdekében megvitatás végett a közgyűlés plenáris ülése elé terjeszteni. Ha önök ismét belekényszerítenek bennünket ebbe a bizottságba, fenntartjuk magunknak a jogot, hogy vagy részt vegyünk, vagy pedig ne vegyünk részt a munkájában. Ha azt látjuk, hogy ez a bizottság csupán az emberek félrevezetését szolgálja, hogy csak fecsegnek a leszerelésről, de valójában semmit sem tesznek, mint ahogy eddig sem tettek semmit, akkor mi kivonulunk ebből a bizottságból. Nem vállalkozunk a spanyolfal szerepére, nem fogjuk félrevezetni a világ dolgozó népeit.

Felszólalt itt a kanadai, az amerikai és az angol küldött. Ők a gyarmatosítókat képviselik, akik azért gazdagok, mert a gyarmatok szegények, mert kifosztották a gyarmatokat. Itt pedig valósággal ártatlan báránykáknak tüntették fel magukat. De a becsületes emberek látják ezeknek a küldötteknek igazi arcát.

Igen, mi kivonultunk az ötös bizottságból. Miért? Azért, mert önök, uraim, istállóvá változtatták. Önök ott olyan bűzt árasztottak, hogy becsületes ember még lélegzeni se tudott, s mi kivonultunk. Mint becsületes emberek, dolgozó népünknek hű fiai, vágyunk a friss levegőre. Kivonultunk onnan és nem megyünk oda.

Uraim, ha a leszerelés kérdését a főbizottságban fogják tárgyalni, mi eleinte részt veszünk a megvitatásában. Megnézzük, hogyan szervezik meg ott a vitát.

Lehet, hogy határozatot kell majd hozni a tízhatalmi bizottság kibővítéséről. Ugyanis javasoltuk, hogy ez a bizottság tizenöt állam képviselőiből álljon. Részt veszünk ebben a bizottságban azzal a feltétellel, hogy javaslatunk alapján a semleges államok képviselőit is beveszik.

Ez a bizottság eredményesen dolgozhat majd, ha a közgyűlés olyan határozatot hoz, amely szerint minden állam kötelezi magát, hogy leszerel, megsemmisíti a fegyvereket, s ezt nemzetközi ellenőrzés mellett hajtja végre.

Milyen nemzetközi ellenőrzésre van szükség? Ismétlem, ha határozatot hoznak az általános és teljes leszerelésről, a fegyverek megsemmisítéséről, akkor mi bármilyen ellenőrzésbe belemegyünk. Válogassák ki a kommunizmus és a szocializmus

legádázabb ellenségeit, még bennük is megbízunk, hadd dolgozzák ki az ellenőrzésre vonatkozó javaslatokat. Minél mélyrehatóbb és szélesebb körű lesz a leszerelés nemzetközi ellenőrzése, annál jobban biztosítja majd a népeknek azt a reményét, hogy egyik ország sem gyárthat titokban fegyvereket, s nem fenyegetheti valamelyik szomszédját újabb háborúval.

Nem félünk az ellenőrzéstől, de valóban a leszerelés ellenőrzése legyen — akkor megvalósuló ellenőrzés, amikor már létrejött a leszerelési egyezmény. Tehát a leszerelést ellenőrzés mellett kell végrehajtani.

Mit javasolt erről a szónoki emelvényről Macmillan úr? Még a velem folytatott beszélgetés során is azt mondta: Hruscsov úr, ön siet, az ilyen dolgot nem lehet gyorsan megoldani. Kezdjünk tárgyalni, alakítsunk politikai bizottságot, alakítsunk tudományos bizottságot. És ez a tudományos bizottság majd megállapítja, hogyan lehet a bolhát jobban megölni — ha a lábait kitépjük, vagy ha a fejét leszakítjuk. Ez, uraim, természetesen „tudományos probléma", de csak azok részére, akik nem akarnak leszerelni. Ezért én azt válaszoltam Macmillan úrnak: ön bennünket egy sötét és dohos labirintusba akar bevonszolni, ahol csak a fénytől irtózó denevérek élnek. Azt kívánja, hogy ott részt vegyünk a leszerelés elérésével kapcsolatos tudományos problémák kidolgozásában. És ehhez, mint mondják, öt-tíz évre van szükség.

Uraim, ha öt vagy tíz évet kell várni, akkor határozottan kijelenthetjük, hogy a leszerelési egyezményből nem lesz semmi. Ma még ténylegesen csak három állam rendelkezik nukleáris fegyverekkel, de már a negyedik is megkezdte az atomkísérleteket, s biztos vagyok benne, hogy 5—10 éven belül az ilyen államok száma már több tucat lesz. Akkor pedig még nehezebben jutunk megegyezésre.

Már ma a földkerekség bármely pontjára el lehet juttatni rakétákat, lövedékeket, mi pedig ezen felül űrhajóinkat is be tudjuk irányozni bármely pontra. És mi lesz 5—10 év múlva? Ezt, uraim, önöknek reálisan kell felfogniuk. Ezért, ha valóban békét akarnak — itt ugyanis nem mindenki akar békét, de a többség nyilván békét akar, s én ehhez a többséghez szólok —, emeljék fel szavukat a leszerelés érdekében. Az emberiség meg fogja önöknek köszönni. Ha azonban az imperialista monopoltőkét követik, amelynek képviselői itt felszólaltak, s az

atlanti katonai tömb után mennek, az emberek átkozni fogják önöket, átkozni fogják, hogy önökre bízták a legszentebbet — a békét, önök pedig becsapták a népeket nem jutottak a leszerelés kérdésében megegyezésre, s háborúba sodorták az emberiséget.

Ez a dilemma, uraim. Döntsék el! Köszönöm a figyelmüket.

HRUSCSOV ELVTÁRS BESZÉDE AZZAL KAPCSOLATBAN, HOGY A GYARMATOK FELSZABADÍTÁSÁNAK KÉRDÉSÉT A KÖZGYŰLÉS ÜLÉSEIN KELL MEGVITATNI

(1960. október 12.)

Elnök úr! Küldött urak!

A Szovjetunió kormánya javasolta, hogy vegyék fel a közgyűlés XV. ülésszakának napirendjére azt a kérdést, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezetének tagállamai fogadjanak el nyilatkozatot a gyarmati országok és népek függetlenségének megadásáról. Szükségesnek tartjuk, hogy ezt a kérdést a közgyűlés plenáris ülésén vitassák meg.

Mindenki előtt nyilvánvaló annak a nemzetközi problémának rendkívüli fontossága, hogy meg kell szabadítani az emberiséget a múlt örökségeként fennmaradt szégyenletes gyarmati rendszertől. Sok nép és ország már levetette a gyalázatos gyarmati igát. Elérkezett az idő, amikor minden népet teljesen és végérvényesen fel kell szabadítani a gyarmati elnyomás alól. Ez a kérdés most különösen égetővé és sürgőssé vált.

Erről beszélt felszólalásában a közgyűlés jelenlegi ülésszakán Nkrumah ghanai elnök, Nehru indiai miniszterelnök, Nasszer, az Egyesült Arab Köztársaság elnöke, Sukarno indonéz elnök, Castro kubai miniszterelnök, Sekou Touré, a Guineai Köztársaság elnöke, Sukeiri, Szaud-Arábia küldöttségének vezetője és sok más küldött.

A közgyűlésnek a legnagyobb felelősségérzettel kell számot vetnie azzal, hogy a gyarmati rendszer, ha nem tesszük meg a legsürgősebb intézkedéseket, még sok szenvedést okozhat és áldozatot követelhet, több millió emberéletet olthat ki, fegyveres összetűzéseket és háborúkat indíthat el, veszélyeztetheti nemcsak egyes területek, hanem az egész világ békéjét és biztonságát.

A Nyugaton sokat beszélnek szabadságról, egyenlőségről, testvériségről. Beszélnek erről a gyarmattartó hatalmak is. Vezető köreik komolykodva bizonygatják, hogy a gyarmati rendszer haladó, sőt, ezt a rabszolgarendszert „az elmaradott népek megsegítésének", „a magasabb rendű civilizáció meghonosításának" nevezik. De mit jelent valójában ez a „magasabb rendű civilizáció" a gyarmati elnyomásban élő népek részére? Ázsiában, Afrikában és Latin-Amerikában emberek tíz- és százmilliói kitűnően tudják ezt.

Ennek a „civilizációnak" következtében több gyarmaton, például Kongóban, majdnem felére csökkent a lakosság lélekszáma. Köztudomású, hogyan irtották Ausztrália őslakosságát. Menzies úrnak, aki itt felszólalt, nem kellett volna megfeledkeznie erről. Ugyanez történt az Egyesült Államokban is, ahol az indiánokat részben kiirtották, részben pedig rezervációkba hurcolták.

Bár az amerikai négerek a rabszolgaság megszüntetése után végeredményben szabadságot kaptak, most is hátrányos megkülönböztetésben van részük, elemi jogaikat a végsőkig korlátozzák. Sok amerikai államban a néger gyermekek nem tanulhatnak együtt az iskolákban a fehérekkel. A négereket nem engedik be azokba a kórházakba, ahol fehéreket kezelnek, nem tűrik meg őket a színházakban, a vendéglőkben. Így fest az a „civilizáció", amellyel az imperialista gyarmati hatalmak annyira kérkednek! Ezt a civilizációt erőnek erejével, a népek akarata ellenére honosították meg. A gyarmatosítók csapatokat, ágyúkat, golyószórókat küldtek, s a csapatok után jöttek a misszionáriusok a kereszttel.

Macmillan úr a minap ékesszólóan tárta elénk Anglia gyarmati jótéteményeit. De lássuk, mit mond az angol sajtó a gyarmatokon fennálló helyzetről? Forrong Kenya, Rhodesia és a többi gyarmat. A gyarmattartók kénytelenek erősítéseket vezényelni Rhodesiába. Nos, miféle erősítések ezek? Kenyér, gyógyszer, orvosok, tanítók? Nem. Csapaterősítések, géppuskák, lövedékek. Küldjetek több lövedéket! Ezt követelik a jótevő gyarmatosítók.

Ma már az imák nem tudják feledtetni a gyarmati rablás aljasságát. A népek, amelyeket a gyarmattartók „civilizálni" igyekeznek, tudják, hogy ez a „civilizálás" testvéreik életébe kerül. Le kell tépni az álarcot a gyarmattartókról, s meg kell

mutatni azok igazi arcát, akik betegségeket, nyomort, éhínséget és halált vittek a leigázott országokba. Nem szabad megengedni, hogy a gyarmattartók továbbra is a „segítésnek" és „a civilizáció meghonosításának" hamis jelszavai mögé bújjanak, s azt hangoztassák, hogy a gyarmati népek még nem értek meg az önkormányzatra.

Mindez a rabszolgakereskedők és rabszolgatartók mellébeszélése. Nem, ők nem a civilizációt akarják meghonosítani, hanem továbbra is a gyarmati népek olcsó munkáját szeretnék felhasználni, a gyarmati országok kincseit szeretnék fosztogatni, továbbra is az elnyomott népek kirablásából szeretnének gazdagodni és hízni.

Minden nép képes hazája kormányzására, csak meg kell adni neki a lehetőséget.

Ha az Egyesült Nemzetek Szervezete nem fogadta el a gyarmati rendszer megszüntetésére irányuló javaslatokat, akkor a gyarmati országok népei számára nem marad más megoldás, mint a fegyveres harc. Ha nem adják meg nekik a jogot a független élethez, ahhoz, hogy saját belátásuk szerint válasszák meg politikai és társadalmi rendszerüket, saját akaratuk szerint rendezzék be életüket saját földjükön, akkor harcban fogják kivívni ezt a jogot. Megmondtam, és újból megismétlem: a szovjet nép azok oldalán áll, akik felszabadulásukért, a gyarmati iga lerázásáért, a szabadságért és a függetlenségért küzdenek!

Sok szó esett itt a kongói helyzetről, arról, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezete köteles segítséget nyújtani a kongói népnek függetlenségi harcában. És mi történt eddig valójában? Amikor az ENSZ beavatkozott Kongó ügyeibe, Hammarskjöld főtitkár úr mindent megtett a gyarmattartók érdekében. Intézkedéseivel megakadályozta a törvényes kormány normális tevékenységét, megfosztotta a törvényes kormányt közlekedési és hírközlési eszközeitől. Az imperialista gyarmattartók előkeresték Mobutut, pénzzel látták el őt és a kongói nép többi árulóját, kezdték lepénzelni a hadsereget, hogy szuronyaira támaszkodva folytathassák a gyarmati rablást. A kongói nép azonban folytatja a harcot. Kongó kormánya Lumumba úr vezetésével, népének akaratára, a törvényesen megválasztott parlament akaratára támaszkodva mindent elkövet, hogy megvédelmezze országának függetlensé-

gét és sérthetetlenségét. Ebben nyilvánul meg a kongói nép akarata.

Az élet rácáfolt a belga gyarmattartóknak arra a hazugságára, hogy a nők, az aggok és a gyermekek megvédelmezése céljából tértek vissza Kongóba. Valójában soha, senki sem veszélyeztette őket. A gyarmattartók akkor tértek vissza, amikor látták, hogy a Kongó függetlenségének kikiáltása nyomán alakított új parlament és új kormány maga akarja kormányozni az országot, a nép érdekében maga akar rendelkezni minden gazdagságával, nemcsak névleges, hanem tényleges függetlenséget akar.

A történelem nem kevés tanulságos példát nyújt ebben a tekintetben. Oroszországban is volt olyan idő, amikor minden eresztékében recsegett-ropogott a jobbágyelnyomás rendszere, s a parasztok kezdtek felkelni a gyűlöletes földesúri iga ellen. A szélesebb látókörű földesurak akkor azt mondták: felülről kell felszabadítani a jobbágyokat, különben ők, maguk alulról vívják ki szabadságukat. Bizonyos mértékben alkalmazható ez most a gyarmattartó hatalmakra is. Ha nem engednek a gyarmati és a függő országokban élő népek jogos követeléseinek, akkor ezek a népek erővel vívják ki a szabadságot. Ez teljesen igazságos lesz. Azt vívják ki, ami jog szerint megilleti őket.

Akik ellenzik, hogy a gyarmati rendszer megszüntetésének kérdését a közgyűlés plenáris ülésén, a kormányfők részvételével vitassuk meg, csupán politikájuk szűklátókörűségéről és számításaik tarthatatlanságáról tesznek bizonyságot. Hasztalan reménykednek a gyarmattartók abban, hogy meg tudják állítani az elnyomott népek nagy szabadságmozgalmát, függetlenségi harcát. A világtörténelem egész menete a velejéig rothadt gyarmati rendszer megszüntetését parancsolja. Végleges pusztulása csupán idő kérdése. Ha az Egyesült Nemzetek Szervezete hű akar lenni alapokmányához, akkor nem zárkózhat el e kérdés megoldása elől.

Ezért hívja fel a szovjet küldöttség valamennyi államot: hangolják össze a gyarmati uralom rendszerének megszüntetésére irányuló lépéseket, hogy ez a törvényszerű és leküzdhetetlen történelmi folyamat a béke és a nemzetközi biztonság egyidejű fenntartásával menjen végbe.

Azoknak az afrikai és ázsiai országoknak a képviselőihez

fordulunk, amelyek nemrég vívták ki függetlenségüket. Azt akarjuk, hogy teljesen átérezzék felelősségüket ebben a történelmi pillanatban, amikor fellángol a gyarmati népek harca teljes felszabadulásukért.

Tisztelt küldöttek! Most azoknak az országoknak a képviselőihez szólok, amelyek elnyerték függetlenségüket, s egyenlő feltételekkel az Egyesült Nemzetek Szervezetének tagjai lettek. Hány évszázadon át sajtolták a gyarmatosítók az önök népeinek vérét és verejtékét, zsákmányolták ki kíméletlenül az önök népeit, fojtották meg az önök országaiban mindazt, ami élő volt. Most, amikor már nem folytathatják önöknél a rablás, az erőszak és a gyilkolás politikáját, az önök jótevőinek nevezik magukat. Nagylelkű keresztényeknek igyekeznek feltüntetni magukat, sőt szinte elítélik az elnyomást és a gyarmati rendszert. Azt hangoztatják, hogy a gyarmati rendszerben való részvételükkel annak a feltételeit akarták megteremteni, hogy az önök országai függetlenséghez és önkormányzathoz jussanak.

De ez a rablók hazugsága, akik jól tudják saját magukról, hogy rablók. Most szeretnék kitörölni gaztetteiket azoknak a népeknek emlékezetéből, amelyeket évszázadokon át fojtogattak. Ezért udvarolnak önöknek, ezért rendeznek fogadásokat, ezért mondanak hangzatos beszédeket.

Jól értsék meg, amit mondok. Mi óriási tapasztalattal rendelkezünk, jól ismerjük az imperialista elnyomók, a gyarmattartók minden ravaszságát és fogását.

Mindezt azért teszik, hogy a saját oldalukra állítsák önöket, hogy önök, a közelmúltban még gyarmati országok képviselői, ma a gyarmattartók támaszai legyenek és segítsenek nekik harcolni a gyarmati rendszer fenntartásáért. Ugyanakkor azokban az országokban, amelyek kivívták politikai függetlenségüket, igyekeznek olyan feltételeket teremteni, hogy a gyarmattartók — ezeknek az országoknak gazdasági elmaradottságát kihasználva — folytathassák a népek kirablását.

Gondoljanak arra, hogy afrikai testvéreik sorsa sokban önöktől függ. A gyarmattartók éppen az önök kezével szeretnék elvégezni a szennyes munkát — meghiúsítani a valamennyi gyarmati nép felszabadításáról szóló nyilatkozat elfogadását. Az önök kezével akarják szorosabbra húzni a kötelet a gyarmati népek nyakán, megfojtani ezeket a népeket.

Ezért hívja fel önöket a szovjet kormány, tanúsítsanak erős akaratot, bizonyítsák be, hogy nemcsak megvédelmezni tudják saját érdekeiket, népeik és államaik érdekeit, hanem a függetlenség megszerzése után gondolnak azokra is, akik még gyarmati rabságban sínylődnek.

Féliniük kell-e országainknak a gyarmattartók látszaterejétől? Az igazság a mi oldalunkon van! Az erőfölény a mi oldalunkon van. Ha önök aktívan támogatják azokat az országokat, amelyek a gyarmati elnyomás ellen harcolnak, mi leszünk többségben. Bátorságra és akaraterőre van szükség, fel kell emelni szavunkat a gyarmattartók ellen, bármiképp álcázzák is magukat. A nép ellenőrzése alatt áll mindannyiunk lelkiismerete, akik itt ülünk, ebben a teremben. A nép előbb vagy utóbb mindent számon kér és megkérdezi: hogyan szavazott képviselője az Egyesült Nemzetek Szervezetében? Állást foglalt-e a gyarmati rabszolgaság azonnali és teljes megszüntetése mellett, kiállt-e minden nép szabadságáért, vagy pedig ingadozott?

Egyesítsük erőfeszítéseinket a gyarmati rendszer elleni harcban. A népek akaratából egyszer s mindenkorra legyen vége a gyarmati rendszernek, minden gyarmat nyerje el függetlenségét, minden nép legyen szabad!

A gyarmati rendszer megszüntetésének óriási jelentősége lenne a nemzetközi feszültség enyhítése szempontjából. A háborút követő időszak olyan fegyveres konfliktusai és háborúi, mint az indonéziai, az indokínai és az algériai háború, az Egyiptom elleni agresszió, a libanoni és jordániai idegen intervenció, a Szíria és Irak ellen szőtt összeesküvések — éppen azért robbantak ki, mert az imperialista gyarmattartók el akarták fojtani a felszabadító mozgalmat, akadályozni akarták az ázsiai, afrikai, latin-amerikai országok nemzeti fejlődését. A Kongói Köztársaság ellen nemrég végrehajtott intervenció pedig a nemzetközi helyzet kiéleződéséhez vezetett, veszélybe sodorta Afrika és nemcsak Afrika békéjét.

Ezért hangoztatjuk, hogy a gyarmati rendszer teljes megszüntetésének problémája jelentős mértékben a béke és a nemzetközi biztonság fenntartásának és megszilárdításának problémája.

A Szovjetunió küldöttsége vitte ezt a kérdést az ENSZ legreprezentatívabb szerve, a közgyűlés plenáris ülése elé. Egé-

szen nyilvánvaló, hogy a vitát éppen ezen a fórumon és a legmagasabb szinten, kormányfők részvételével kell folytatni.

Ha a gyarmati rendszer megszüntetésének problémáját közvetlenül a plenáris üléseken, az ENSZ-tagállamok kormányfőinek és külügyminisztereinek részvételével vitatjuk meg, ez különösen tekintélyessé teszi a vitát, s a legkedvezőbb feltételeket biztosítja ahhoz, hogy a kérdést az Egyesült Nemzetek Szervezetének keretében eredményesen oldjuk meg.

Köszönöm a figyelmüket.

HRUSCSOV ELVTÁRS VÁLASZA A GYARMATOK FELSZABADÍTÁSÁVAL KAPCSOLATBAN ELHANGZOTT FELSZÓLALÁSOKRA

(1960. október 13.)

Elnök úr! Küldött urak!

Előre örülök annak, hogy a közgyűlés, mint remélem, határozatot hoz, amely szerint plenáris üléseken vitatjuk meg a gyarmati rendszer teljes megszüntetésének kérdését. Ha reményeim nem válnak valóra, s a közgyűlés nem úgy szavaz, hogy ezt a kérdést plenáris üléseken vitassuk meg, akkor nemcsak én leszek elkeseredve — ennek nem lenne különösebb jelentősége —, de el lesznek keseredve az emberek milliói, akik gyarmati rabságban élnek és felszabadulásukat várják.

Uraim! Én más okból kifolyólag is rendkívül örülök, mégpedig azért, mert Nagy-Britannia most felszólalt képviselője élesen bírálta álláspontomat. Nagy megelégedéssel tölt el, hogy a gyarmatosítók engem a gyarmati rendszer ellenségének tekintenek. Nagy kitüntetés ez számomra, s én büszke vagyok erre.

Nagyon tetszenek nekem a szociáldemokrata August Bebelnek, a német munkásosztály vezetőjének szavai. Ő körülbelül ezt mondta: Bebel, ha téged dicsér a burzsoázia, gondolkozz el rajta, hogy milyen ostobaságot követtél el, amiért dicsérnek. Ha a burzsoázia szid, ez annyit jelent, hogy híven szolgálod a munkásosztályt, a proletariátust!

Ha a gyarmatosítók szidnak most engem, büszke vagyok rá, mert azt jelenti, hogy híven szolgálom a függetlenségükért és szabadságukért küzdő népeket.

Felszólalt itt Nagy-Britannia képviselője. Jobb lett volna, ha a gazdag paraszttól tanul. Amikor nálunk még fennállt a termelőeszközök magántulajdona, a gazdagok a következőkép-

pen jártak el, s nyilván ezt a fogást alkalmazzák minden országban: amikor felvették a napszámost, az első napon jól tartották, azután kíméletlenül kizsákmányolták, kisajtoltak belőle minden erőt, de amikor befejezte a munkát, ismét jól etették, hogy kellemes emléke maradjon a kizsákmányolókról, akik kisajtoltak belőle minden erőt. Az angol gyarmatosítók kisajtolták a vért és a verejtéket India népeiből, Burma népeiből és más népekből, amelyeket kizsákmányoltak és továbbra is kizsákmányolnak.

Nos, önnek is tiszteletet kellene tanúsítani e népek iránt, amelyek ma nem az önök kegyeiből, hanem saját harcuknak és az idők szavának erejénél fogva elnyerik függetlenségüket és szabadságukat. Ne mérgezze meg nekik ezt a napot, amelynek ünnepnapnak kell lennie a függetlenné váló népek számára. Emberek ők, adja meg nekik az erkölcsi elégtételt. Megküzdöttek érte. Ön még a szegényeket kizsákmányoló gazdag paraszt színvonalára sem tud felemelkedni. Ön vég nélkül ki akarja sajtolni a verejtéket ezekből a népekből.

Nagy-Britannia igen tisztelt képviselője! Amikor felszólalásomban ma arról beszéltem, hogy az emberek felkelnek és az angol gyarmatosítók ágyúkat küldenek, hogy elnyomják őket, az önök londoni lapjainak két nappal ezelőtt közölt híreire támaszkodtam. Ezek az egészen friss hírek arról tanúskodnak, hogy a gyarmati országok népei felkelnek. Mi tapsolunk nekik, de segíteni is kell őket, mert a jobban felfegyverzett gyarmatosítók megsemmisítik, kiirtják a gyarmatok lakosságát.

Szeretnék néhány szót szólni a Fülöp-szigetek képviselőjének felszólalásáról. Meg kell mondanom, hogy ez a felszólalás kettős érzést keltett bennem. Én élesen beszéltem, tiltakoztam és tiltakozom azellen, hogy ő beszédének első részében „dadogni" kezdett, de azután rendbe jött. Végül is a Fülöp-szigeti képviselő helyes következtetésre jutott. Ezt azzal magyarázom, hogy ő — nem rossz ember. Mint mondotta, hosszú éveken át szenvedett, a Fülöp-szigeti nép is hosszú időn át szenvedett spanyol iga alatt. Azután „átvették" őket az amerikaiak és már-már függetlenséghez jutottak, bár isten tudja, miféle függetlenség ez. Bizony alaposan szemügyre kell venni nagyító alatt ezt a függetlenséget.

A Fülöp-szigeti küldött jól tudja, mi az a gyarmati rend-

szer, mi az a gyarmati elnyomás. Beszéde első részében nyilván nem szívből beszélt. Meglátszott az a maradék, az a kis szál, amely még mindig odafűzi őt, mondhatnám, gazdájához, az Egyesült Államokhoz. Ennél a szálacskánál fogva vezették, de azután, amikor megállították, szemlátomást rájött — mi az ördögnek törtessek előre, hiszen maguk az amerikaiak lapulnak és nem szólalnak fel, engem meg ide állítottak, hogy helyettük beszéljek. Ezért akkor, hogy úgy mondjam, kitárta szívét, és kiöntötte a gyarmattartókkal, a gyarmati elnyomással szemben érzett gyűlöletét. És én nagy örömmel, őszinte szívvel megtapsoltam szavait.

Bízom abban, hogy a Fülöp-szigetek valamikor valóban független ország lesz. Jöjjenek el hozzánk, mi lehetővé tesszük, hogy beutazzák bármelyik köztársaságot. Meg fogjuk kérni a köztársaságokat, hogy hívják meg önöket, és önök nézzenek meg mindent. Aprólékos gonddal, érdeklődéssel nézzenek körül, s meglátják, mi a különbség a szabadság és a gyarmati rabszolgaság között. Nem lehet nagyobb szabadság az ember számára, mint az, hogy szabadon építhet és fejlesztheti egy független államot, mégpedig szocialista államot, amilyen a mienk.

A szovjet nép már befejezte a szocializmus építését és hozzálátott a kommunizmus építéséhez.

Tudom, hogy itt nem mindenki fog nekem tapsolni, mert ehhez fel kell emelkedni a társadalmi fejlődés megértésének magaslatára. De eljön az idő, amikor önök maguk fognak ezen a szónoki emelvényen a szocializmusról beszélni, természetesen, ha megmarad, ha az a sors vár rá, hogy megmaradjon. Most ez nagyon ingatag szónoki emelvény.

Felszólalt itt Anglia képviselője és felszólalt Kolumbiáé. Az angol és a kolumbiai — tulajdonképpen egy és ugyanaz. Az angol — a NATO katonai tömbjei, Kolumbia pedig — a Monroe-elv. Ezért észrevehető, honnan fúj a szél. És a szag is érezhető. Érezhető! Kolumbiai úr, önt mint Kolumbia képviselőjét hallgattuk, de az ön szava nem a kolumbiai nép szava. A kolumbiai nép, mint minden nép, nem akarja meghosszabbítani a gyarmati rabszolgaságot. Ez meggyőződésem. Eljön az idő, amikor Kolumbia képviselője erről a szónoki emelvényről valóban a kolumbiai nép nevében fog beszélni.

Uraim! Felkérek minden küldöttet, foglaljon állást amel-

lett, hogy a gyarmati népek függetlenségéről és szabadságáról szóló nyilatkozatot a közgyűlés plenáris ülésén vitassuk meg. A gyarmattartó urak tudják, mi a különbség az „eldugott sarokban" vagy az „ünnepi ülésen" lefolyó vita között. Itt ülök a teremben és nézem a spanyolok hátát. Mihelyt valamelyik gyarmattartó akár csak utal a gyarmattartók politikájának támogatására, ők tapsolnak. Miért? Mert gyarmattartók! Van egy közmondás: „Holló a hollónak nem vájja ki a szemét!" Mert a hollók jól tudják, hogyan bánjanak a csőrükkel. És az egyik gyarmattartó támogatja a másikat!

Öröm olyan időben élni, amikor nagy események történnek, amikor összeomlik a gyarmati rendszer! Nekünk jut az a megtiszteltetés, hogy kézbe vegyük az ásót, jó mély sírt ássunk, minél mélyebbre eltemessük a gyarmati rendszert és beverjük a nyárfacölöpöt, hogy ez a rendszer soha többé ne támadhasson fel. A néphit szerint, ha eltemetik az ördögöt, nyárfacölöpöt kell beverni sírjába, nehogy kijöjjön onnan. Így van a gyarmati rendszerrel is. Ugyanolyan népi hagyományok szerint kell eltemetni.

Meggyőződésem, hogy lesz bennünk bátorság, s ami a legfőbb, helyes megértés, és lelkiismeretes döntést hozunk. Márpedig a lelkiismeretünk azt mondja, hogy elérkezett az idő, amikor minden embernek szabadnak kell lennie.

Bocsássanak meg nekem az afrikai népek képviselői, a feketék, ahogy nevezni szokták őket. Nem tudom, hogy hangzik ez a négerek számára, nem sértő-e rájuk nézve? Rokonszenvvel hallgattam őket. A gyarmattartók azt hajtogatták, hogy ezek az emberek még nem értek meg az önkormányzatra. Az imperialisták képviselői, akik itt felszólaltak, valójában nem emelkedtek fel a szabadság általános emberi fogalmának színvonalára, s nem jutottak el a szabadság olyan értékeléséig, amelyet ezek a fekete emberek nyújtottak. Ők levetették a jármot és bátran fejtik ki gondolataikat, védelmezik népeik érdekeit. Ez nagy öröm!

A fehérek közül egyesek kérkednek azzal, hogy ők fehérek, s lenézik a feketéket. De lehet-e bőrük színe alapján megítélni az embereket? Az egyik embernek fekete, a másiknak sárga, ismét másiknak fehér a bőre. A legborzasztóbb az, amikor valakinek, akár fehér, akár fekete a bőrének színe — fekete,

vagyis szennyes a lelke. Az ilyen szennyes lelkületet azután semmivel sem lehet helyrehozni.

Üdvözöljük fekete testvéreinket, a négereket, üdvözöljük mindazokat a népeket, amelyek szabadságukért és függetlenségükért harcolnak. Segítünk és segíteni fogunk nekik, és minden népnek segítenie kell őket. Erősen hisszük, hogy eljön az az idő, amikor minden nép testvérnek tekinti majd egymást, amikor nem lesznek kizsákmányoltak és kizsákmányolók. Egyetlen zászló leng majd a magasban — a barátság, a béke, a testvériség zászlaja, s ezen a zászlón ez a két szó ragyog majd — kommunista társadalom.

HRUSCSOV ELVTÁRS BESZÉDE A SZOVJETUNIÓ ELLENI AMERIKAI AGRESSZÍV CSELEKMÉNYEK MIATT AZ EGYETEMES BÉKÉT FENYEGETŐ VESZÉLY KÉRDÉSÉNEK MEGTÁRGYALÁSI MÓDJÁRÓL

(1960. október 13.)

Elnök úr! Küldött urak!

Mielőtt megkezdeném beszédemet az Egyesült Államok agresszív cselekményeivel kapcsolatban, szeretnék válaszként néhány szót mondani. Szeretném röviden leszögezni, hogy a Fülöp-szigeti képviselő mégsem reménytelen ember, vannak egészséges gondolatai, s ezek megérlelődhetnek benne. Helyesen fogja értelmezni és megítélni a dolgokat. Ehhez azonban nyilván időre van szükség. Nekünk van egy közmondásunk: „Minden gyümölcsnek megvan a maga ideje." Ez az úr is nyilván az érlelődés állapotában van. Úgy gondolom, hogy megérik, és helyesen értelmezi majd a kérdéseket.

Az ENSZ közgyűlése elfogadta azt a határozatot, hogy XV. ülésszakának napirendjére tűzi a Szovjetunió ellen az Egyesült Államok részéről elkövetett agresszív cselekmények miatt az egyetemes békét fenyegető veszély kérdését. Ez nem egyszerűen napirendi pont, hanem rendkívül fontos kérdés; olyan cselekmények idézték elő, amelyek nem egyeztethetők össze az egymással hadiállapotban nem levő államok közötti normális kapcsolatokkal.

Ismeretes, hogy az amerikai hatóságok többször is kémrepülőgépeket küldtek a Szovjetunió légiterébe. 1960. május elsején, a párizsi négyhatalmi kormányfői értekezlet küszöbén egy U—2-es mintájú amerikai kémrepülőgép hatolt országunk területe fölé. A gépet lelőttük.

Az amerikai elnök nem kért bocsánatot országunktól ezért a durva agressziós cselekményért, sőt kijelentette, hogy az ilyen repülések az Egyesült Államok politikájához tartoznak.

Két hónappal később egy másik RB—47 mintájú amerikai katonai repülőgép repült hazánk fölé. Az arcátlan agresszort megint lelőttük.

Az Egyesült Államok e cselekményei végzetesen befolyásolják az egész nemzetközi helyzetet, s mérhetetlen szerencsétlenség veszélyét rejtik magukban.

Mint erről a szónoki emelvényről szeptember 23-án már kijelentettem, a szovjet kormány véleménye szerint a Szovjetunió ellen irányuló amerikai agresszív cselekmények kérdését közvetlenül a közgyűlés plenáris ülésén kell megtárgyalni.

Kérem, vegyék figyelembe, hogy ez nem panasza a Szovjetuniónak. Nem, mi nem panaszkodunk. A Szovjetunió elég erős ahhoz, hogy egyoldalúan megvédje országa érdekeit.

Azért terjesztettük ezt a kérdést a közgyűlés elé, mert az Egyesült Államok jogot formál rá, hogy a nemzetközi joggal ellentétben járjon el. Az Egyesült Államok kormánya azt mondja, hogy ilyen kémrepülésekre, ilyen agresszív behatolásokra szükség van országa biztonsága szempontjából. Az Egyesült Államok ezt — úgymond — azért teszi, mert biztonságának védelmében jogosult megsérteni más országok határait, nem törődve a nemzetközi jogszabályokkal. Ilyenformán az Egyesült Államok ki akarja kényszeríteni az önkény elismerését a nemzetközi kapcsolatokban. Ezért vált a szóban forgó kérdés különleges jellegűvé. Ismétlem: ez nem két állam vitája. Ez a kérdés az államoknak a függetlenségre és szuverenitásra való jogát érinti.

Az amerikai repülőgépek agresszív behatolásai nemcsak a mi államunk szuverenitását, hanem egész sor más állam szuverenitását is megsértették. Megsértették Afganisztán semlegességét, a semleges Ausztria szuverenitását, Norvégia, Pakisztán, Törökország szuverenitását, hiszen ezek az államok, amikor tudomást szereztek az amerikai kémrepülők útjáról, hivatalosan tiltakoztak az Egyesült Államok kormányánál.

Az említett országok kormányai tiltakozásukban kijelentették, hogy az Egyesült Államok nem tanácskozott velük, nem kért engedélyt rá, hogy kémrepülések céljából gépei elszállhassanak területük fölött.

Ha nem szűnnek meg teljesen és véglegesen ezek az agresszív cselekmények, ha nem ítélik el ezeket a cselekménye-

ket, akkor az a benyomás támadhat, hogy a közgyűlés helyesli az Egyesült Államok eljárását, s ezzel szinte további agresszív lépésekre ösztönzi az Egyesült Államokat. Ilyenformán nagy csorbát szenvedne a nemzetközi jog, mert minden egyes állam jogot formálhatna hasonló cselekményekre. Ez pedig oda vezethet hogy minden egyes állam kénytelen lesz szuverenitása védelmében csupán önmagára, saját erejére támaszkodni. Ámde minden józan gondolkodású ember megérti· ez oda vezethet hogy az erővel erőt állítanak szembe. ez pedig végeredményben egyértelmű lenne a háborúval. Minden ország saját belátása szerint értékelhetné a repülőgépek behatolását. katonai támadásnak foghatná fel, s így a behatolásra visszavágással válaszolhatna.

Ha valamely ország területére csapatokat, vagy légiterébe agressziós céllal repülőgépeket küldenek, az nem más, mint katonai betörés. Pontosan így kell értékelni az amerikai repülőgépek agresszív behatolását a Szovjetunió területe fölé.

Ha az egyik fél vállalja a felelősséget a háború kirobbantásáért, akkor a másik félnek joga van az önvédelemre. Ebben az esetben kénytelen szuverenitását megvédelmezni és visszaverni a támadót, visszaütni az agresszorra és lesújtani azokra a támaszpontokra, amelyekről a behatolás kiindult.

A szóban forgó kérdésnek ezekre a vonatkozásaira akartam felhívni a figyelmüket, tisztelt küldött urak!

Az amerikai repülőgépek agresszív berepüléseinek kérdésével, ennek a kérdésnek megtárgyalásával kapcsolatban a szovjet kormány következő óhaját szeretném előterjeszteni.

Az országok közötti minden konfliktus, sőt a véres háború is békeszerződés megkötésével ér véget. Szerencsére, mi sohasem viseltünk háborút az Amerikai Egyesült Államokkal. Csupán az az agresszió a kivétel, amelyet az Egyesült Államok közvetlenül az Októberi Forradalom után követett el ellenünk, amikor amerikai csapatok léptek hazánk földjére, hogy segítsék a megdöntött földesúri-kapitalista rendszert. De a Szovjetunió fiatal Vörös Hadserege kiűzte hazánkból ezeket a csapatokat. Azóta nem volt közöttünk katonai összeütközés, sőt együtt küzdöttünk a legvéresebb háborúban Hitler Németországa ellen. és győzelmet arattunk a közös harcban.

Most is mindent megteszünk, a jövőben is minden erőnkkel azon leszünk, hogy ne csak a békét, hanem a barátságot

is biztosítsuk a Szovjetunió és az Egyesült Államok népe és kormánya között. Mi ezt teljesen lehetségesnek tartjuk, ha a másik fél is erre törekszik. A Szovjetuniót és az Egyesült Államokat nagy távolság választja el egymástól, mindkét ország gazdag, mindkettőnek fejlett gazdasági élete van. Mindkét országnak minden adottsága megvan rá, hogy továbbra is saját külön útjain, a Szovjetunió, illetve az Egyesült Államok népei által választott úton haladjon.

Tudjuk, hogy a szovjetellenes amerikai agresszív cselekmények közgyűlési vitáját bizonyos körök arra használják fel, hogy tovább szítsák a hidegháború légkörét. Ezért a szovjet kormány mindent meg szeretne tenni azért, hogy a szovjet—amerikai viszonyban ne fokozódjon a feszültség.

Ha az Amerikai Egyesült Államok kormánya a közgyűlésen sajnálkozását fejezné ki a Szovjetunió és más országok ellen elkövetett agressziós cselekmények miatt, és biztosítékot adna, hogy az amerikai kormány a jövőben szigorúan tiszteletben fogja tartani a nemzetközi jog szabályait, valamint a Szovjetunió és minden más ország szuverenitását, akkor mi ezt úgy értékelnénk, mint az Egyesült Államok e kérdésben elfoglalt helytelen álláspontjának beismerését, s úgy vennénk, hogy elégtételt kaptunk. Ezzel a kérdést le is lehetne zárni, s nem ragaszkodnánk megvitatásához. Ez az eljárás megtisztítaná a légkört, enyhítené a nemzetközi feszültséget, s így gyorsabban meg lehetne oldani a napirenden szereplő kérdéseket, különösen a leszerelés problémáját.

Ha azonban az Egyesült Államok kormánya nem hajlandó jóindulatot tanúsítani, és nem ítéli el kémrepülőgépeinek berepüléseit a Szovjetunió és más országok területe fölé, akkor az Egyesült Nemzetek Szervezetének a legszigorúbban el kell ítélnie ezeket az agresszív cselekményeket, mivel egy nagyhatalom teljesen precedens nélkül álló cselekményeket követett el más országok ellen, s ezek a cselekmények az általános békére és a népek biztonságára nézve a legsúlyosabb következményekkel terhesek

El kell ítélni és meg kell szüntetni az Egyesült Államoknak ezt a politikáját azért, hogy az efféle provokációs incidensek ne juttathassák a világot a háború szakadékának szélére. Az amerikai agresszív repülések voltaképpen már túl is lépik e szakadék szélét.

Ezért nem szabad megengedni, hogy háttérbe szorítsák azokat a rendkívül fontos elvi kérdéseket, amelyeknek megoldásától a béke sorsa függ. Nem szabad megengedni, hogy a közgyűlés szónoki emelvényét a hidegháború szószólói használhassák ki saját céljaikra. Ez az ENSZ szégyene lenne. Ebben az esetben a népek, amelyek a béke megszilárdulását és a nemzetközi helyzet megjavulását akarják, szigorú ítéletet mondanának azzal kapcsolatban, ami az ENSZ-ben történik, és igazuk lenne.

A szovjet kormány nem akarja, hogy erre sor kerüljön. Azt akarja, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezete váltsa be a népek reményeit, s a béke megszilárdításának komoly eszköze, az államok szuverén jogainak hű őre legyen.

HRUSCSOV ELVTÁRS VÁLASZA AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK KÉPVISELŐJÉNEK BESZÉDÉRE

(1960. október 13.)

Elnök úr! Tisztelt küldöttek!

Élni szeretnék a minden küldöttet megillető joggal, s válaszolni szeretnék az Egyesült Államok képviselőjének beszédére.

Az Egyesült Államok képviselője kijelentette, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezetének érdekeit kívánja védelmezni. Nyilván úgy véli, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezete és az Egyesült Államok majdnem egy és ugyanaz, s hogy az ENSZ az amerikai külügyminisztérium fiókintézete! Ámde ez a fiókintézet — mint látjuk — kezdi önállósítani magát.

Az Egyesült Államok képviselője kijelentette, hogy Amerika az Októberi Forradalom utáni években nem követett el agressziót a Szovjetunió ellen. Kénytelen vagyok hát emlékeztetni őt bizonyos dolgokra. Úgy látszik, megfeledkezett Graves tábornoknak, a Szibériában partra tett amerikai hadsereg parancsnokának emlékiratairól. Ez a tábornok, aki nyilván tudta és jól megértette, hogy mit csinált, nagyon eredeti címet adott emlékiratainak.

Az Egyesült Államok intervencióját ugyanis „Amerika szibériai kalandjának" nevezte. Ő Szibériában volt, onnan penderítették ki a szibériai partizánok meg a Vörös Hadsereg. Elmondhatom, hogy ez a tábornok bizonyos fokig igaz könyvet írt. Olvassa csak el, amerikai küldött úr! Lehet, hogy egyszer majd haszna lesz belőle!

Néha nagyon hasznos dolog egyet-mást elolvasni! Ráadásul nem holmi bolsevista propagandafüzetet ajánlok, hanem egy honfitársának, egy amerikai tábornoknak az emlékiratait.

De menjünk tovább. A Biztonsági Tanács kétszer is olyan határozatot hozott, hogy azok a szovjet vádak, amelyek szerint az Egyesült Államok agresszív cselekményeket követett el a Szovjetunió ellen — alaptalanok. Sajnos, a Biztonsági Tanács ilyen határozatot hozott. Éppen ezért vittük ezt a kérdést a közgyűlés elé. Mi mást is tehettünk volna?

Valahogy az a benyomás alakul ki, hogy az amerikai megbízottak hétpróbás szűznek tüntetik fel magukat. Csakhogy ennek a szűznek már gyereke is van, méghozzá nem is egy, hanem kettő, s olyan ügyesen intézte a dolgokat, hogy kéthavonta szült: először májusban, azután júliusban.

Váltig hangoztatják, hogy Amerika ebben az esetben szeplőtlen szűz, akinek egyetlen gyereke sincs. De mi tudjuk, s velünk együtt az egész világ tudja, hogy májusban megszületett az U—2, júliusban pedig az RB—47.

Miféle Biztonsági Tanács az, amely nem ítél el egy nyilvánvaló és arcátlan agressziót? Ilyen Biztonsági Tanácsot senki sem fog tisztelni! Bocsánatot kérek a kifejezésért, de ez igazán nem Biztonsági Tanács, hanem amolyan köpőcsésze!

A Biztonsági Tanácsnak meg kell védenie a békét, meg kell akadályoznia a háborút! De hogyan járt el a Biztonsági Tanács, amikor Herter külügyminiszter, sőt maga az Egyesült Államok elnöke, s nemcsak ők, hanem egész Amerika és az egész világ elismerte, hogy az amerikaiak kémrepülőgépet küldtek a Szovjetunió határai mögé? A Biztonsági Tanács olyan döntést hozott, mintha szó sem lett volna agresszív berepülésről.

Igaz, hogy az Egyesült Államokban eleinte hazudoztak a kémrepülés dolgában, de mi tudtuk, kivel van dolgunk. Ezért a repülőgép lelövése után a szovjet kormány szántszándékkal homályos nyilatkozatot tett, hogy az Egyesült Államok ne állapíthassa meg a repülőgép lelövésének helyét, a pilóta sorsát, s ne tudhassa, hogy tárgyi bizonyítékaink vannak.

Akkor, mondottuk magunkban, a hal majd bekapja a horgot. Feltevésünk helyesnek bizonyult. Az Egyesült Államok kijelentette, hogy a Szovjetunió területe fölé nem repült amerikai repülőgép. A repülőgép — úgymond — időjáráskutatás céljából szállt fel. Törökország fölött repült, egy meteorológiai állomás jelentést kapott a pilótától, hogy elromlott az oxigén-készüléke, valószínű, hogy emiatt a pilóta elvesztette

eszméletét. Később — mint az amerikaiak közölték — megszakadt az összeköttetés a repülőgéppel. Úgy látszik — mondták —, hogy a repülőgép a pilótával együtt lezuhant, s elmerült valamelyik törökországi tóban. Mi tapsoltunk e fecsegés hallatára. Képzelhetik, milyen elégtétellel vettük, amikor ellenségeink szinte tálcán nyújtották nekünk azt a bizonyos pontot, amelyre határozottan lecsaphatunk.

Akkor mi kijelentettük, hogy mindez hazugság, az amerikai kémrepülőgépet Szverdlovszk fölött lelőttük, a gép pilótája él, egészséges, nálunk van. Közöltük, hogy birtokunkban vannak a gép maradványai, műszerei, szóval kezünkben van minden tárgyi bizonyíték. Vajon mit mondtak ezután az amerikaiak?

Herter kijelentette: igen, repültünk. Repüléseket végzünk a Szovjetunió fölött, mert a Szovjetuniónak sok katonai titka van, nekünk pedig biztonsági célokból (értik: biztonsági célokból!) meg kell tudnunk, hol vannak az orosz rakéták. Ezért küldtük ki a kémrepülőgépet is.

Az Egyesült Államok elnöke ezt megerősítette, egyetértett ezzel. Csakhogy ez felháborító, példátlan hitszegés. Megengedhető-e az ilyesmi?

Az agresszor repülőgép elszállt Afganisztán területe fölött, megsértette annak szuverenitását, elszállt Törökország területéről, Pakisztán területe fölött repült. A pilótának az volt a feladata, hogy Norvégiába repüljön, ha pedig valami történik, akkor szálljon le Finnországban. Az Egyesült Államok nem kért engedélyt Finnországtól, s a finn kormány tiltakozott is emiatt.

Képzelhetik uraim, milyen veszélyes következményekkel járhat ez. Powers csak pilóta, s azt hiszem, alaposan megbánta a dolgot. Nagy összeget akart keresni és nagyot bukott. Mindenki tudja, hogy aki az aranyborjút, az arany ördögét szolgálja, mindig kudarccal végzi!

Amikor a bíróságon megkérdezték Powers-től: ha a gépen atombomba lett volna, megnyomta volna-e a gombot? —, ő igenlően válaszolt: ha nekem azt mondják, hogy ezen és ezen a helyen meg kell nyomnom egy gombot, én megnyomom. S amikor újra megkérdezték: amennyiben a repülőgépen atombomba lett volna, igazán megnyomta volna a gombot? —, azt válaszolta: megnyomtam volna.

Képzelhetik, mi történt volna! Megindult volna a háború, sőt, nemcsak megindult volna!

Uraim, mi valamennyien felnőtt és felelősségérzettől áthatott emberek vagyunk. Értsék meg, mi nem azért vetjük fel ezt a kérdést, hogy megalázzuk az Egyesült Államokat. Mi ezt nem akarjuk, s nem akartuk akkor sem, amikor lelőttük a repülőgépet. Emlékezzenek csak arra a kijelentésemre, hogy az Egyesült Államok elnöke nyilván nem tudott erről a repülésről. Ezzel a kijelentésemmel — bár vétkeztem saját lelkiismeretem ellen — az elnök iránti tiszteletből meg akartam könnyíteni neki, hogy kimásszon a pöcegödörből, ahová esett. Ő azonban kijelentette, hogy tudott a repülésről, jóváhagyását adta hozzá, mert az Egyesült Államok érdeke, biztonságának érdeke, s az Egyesült Államok folytatni fogja az ilyen repüléseket.

Mit tehetünk? Lelőttük a repülőgépet, a jövőben is le fogjuk lőni az országunk területe fölé küldött repülőgépeket, s csapást mérünk azokra a támaszpontokra is, ahonnan az agresszív repülőgépeket útnak indítják országunk fölé. Számunkra nincs más kivezető út!

Az elmaradott országok, a gyarmatok, sajnos, nem tehetik ezt meg, nincs meg rá a lehetőségük. Mi azonban meg tudjuk védeni hazánkat, meg tudjuk védelmezni határaink sértetlenségét, és vissza tudunk verni bármilyen agresszort!

Talán önök háborút akarnak? Háborút provokálnak? Mi nem félünk semmiféle fenyegetéstől! Ha önök háborút kezdenek, nem marad más választásunk, minthogy mi is lesújtsunk. Minden országnak jogában áll, hogy védekezzen, hogy visszavágjon, ha megtámadják. Mi azonban azt akarjuk, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezete elítélje az ilyenfajta cselekményeket, s ezzel együtt elítélje nemcsak államunk szuverén jogainak, hanem általában a nemzetközi jognak a lábbaltiprását is. Az Egyesült Államok saját jogának és hivatalos politikájának nyilvánította a más államok területe fölött végrehajtott kémrepüléseket. Mi marad számunkra ezek után? Adjuk meg magunkat, vagy verjük vissza az ilyen berepüléseket?

Ha az Egyesült Nemzetek Szervezetének közgyűlése nem kezeli teljes komolysággal ezt a kérdést, ha ugyanarra az útra lép, amelyen a Biztonsági Tanács járt, mi nem tarthatjuk

tiszteletben a döntéseit, s kénytelenek leszünk saját erőnkre támaszkodni. Önök tudják, hogy erősek vagyunk. Figyelmeztetjük a Pentagont, figyelmeztetjük az amerikai agresszorokat, hogy tartózkodjanak a provokációktól, mert erélyes választ adunk.

Az amerikai küldött megemlítette itt az Egyesült Államok elnökének azt a Párizsban tett kijelentését, hogy nem lesz több ilyen repülés. Figyeljék csak meg, uraim, ezeket a szavakat. A dolog úgy fest, mintha valami égi ajándékot küldenének nekünk. A küldött nem beszél arról, hogy voltak ilyen repülések, nem mondja azt sem, hogy nem voltak, egyszerűen azt mondja: nem lesz több ilyen repülés. Ezzel a kijelentésével azonban beismeri, hogy mégis csak voltak ilyen repülések.

Mit is akarunk mi? Azt akarjuk, hogy az elnök kijelentse: az Egyesült Államok helytelenül járt el. Ismerje be az Egyesült Államok kormánya, hogy helytelenül járt el, s adjon biztosítékot, hogy többé nem tanúsít ilyen magatartást. De mit tesznek önök, amerikai urak? Ma azt mondják, hogy nem lesz több ilyen repülés, tegnap azonban még repültek, s az ilyen repüléseket saját joguknak nyilvánították. Ezen túlmenően az elnök azt is kijelentette, hogy a repüléseket arra az időre szóló hatálytalanította, amíg ő van a Fehér Házban. Ez pedig azt jelenti, hogy ha új elnök jön, s kedve szottyan rá, az Egyesült Államok újra megkezdi az agresszív repüléseket.

Az Egyesült Államok új elnöke kijelentheti, hogy a repüléseket Eisenhower szüntette be, s ő nem tartozik teljesíteni elődjének kötelezettségeit. Hát tűrhető az ilyen önkény?

Emellett tudott dolog, hogy az elnök nem mondott igazat. Miután Párizsban a repülések beszüntetéséről nyilatkozott, két hónappal az U—2 kémrepülőgép után a Szovjetunió területe fölé küldték az RB—47 katonai repülőgépet. Mi ezt a gépet is lelőttük. Mielőtt ideutaztam, a közgyűlés ülésszakára, megtudtuk, hogy az amerikaiak egy újabb, 25 000 méter magasságban haladó repülőgépet akarnak területünk fölé küldeni. Elmondtam az Egyesült Államok moszkvai nagykövetének, hogy tudomásunk van ilyen repülés előkészületeiről. Figyelmeztettük a nagykövetet, hogy mindent megtettünk ennek a repülőgépnek a fogadására. Azt mondtam neki: ha önök légelhárító rakétáinkat akarják ellenőrizni, s azt szeretnék megtudni, hogy le tudjuk-e lőni a 25 000 méter magasságban

haladó repülőgépeket, ám tegyék, mi hajlandók vagyunk megmutatni képességeinket.

Az amerikai hatóságok elhalasztották a repülést. A provokációk azonban még folytatódnak.

Nemrégiben bejelentették, hogy a NATO-országok hadgyakorlatokat tartanak a Szovjetunió fekete-tengeri partvidéke és határa közelében. El kell mondanom, hogy amikor Malinovszkij marsall, honvédelmi miniszter megkérdezte tőlem, mit tegyünk, azt mondtam neki: ön a honvédelmi miniszter, mit javasol?

Azt válaszolta: helyezzük készenlétbe fegyveres erőinket, elsősorban a rakétatechnikát, húzzuk fel a ravaszt és lássuk el a rakétákat harci töltettel.

Én a honvédelmi miniszter szavaira megjegyeztem, hogy ésszerű intézkedéseket javasol, mert nem tudjuk, vajon csupán katonai gyakorlatokkal, vagy pedig háborús készülődésekkel állunk-e szemben.

Ezek szerint én itt vagyok Amerikában, védelmi erőink pedig készenlétben állanak.

És mit tesznek az amerikaiak? Amikor a Baltika óceánjárón New York felé hajóztam, a hajó fölött amerikai repülőgépek zúgtak el. Sőt, New Yorkba érkezésünk előtt két nappal észrevettem, hogy hajónkat tengeralattjáró kíséri. Azt hiszem, nem kell különösen okos embernek lenni, hogy kitaláljuk, miféle tengeralattjáró volt ez. Persze feltehetik a kérdést: megvizsgáltam, milyen nemzetiségű volt? Nekem elég jó szemem van, sőt távollátásban szenvedek. Eleinte messzelátóval néztem, azután félretettem a távcsövet, s akkor láttam meg a tengeralattjárót. Nem volt nehéz, mert mi ismerjük ezt a fegyvert. Nekünk is vannak tengeralattjáróink, s nem is olyan rosszak.

De mire jó ez az újabb provokáció? Talán meg akarnak bennünket félemlíteni? Mi nem vagyunk ijedősek. Vagy talán el akarták süllyeszteni a hajót, amelyen utaztam? Rendben van, én elmerülök, de önöket is magammal rántom, ezt jól jegyezzék meg.

Az RB—47 repülőgép július 1-én kémrepülést hajtott végre, s mi lelőttük. Az Egyesült Államok képviselője itt azt állította, hogy ezt a gépet határunktól bizonyos távolságban lőtték le.

Ezzel kapcsolatban az amerikai hatóságok különböző számadásokat közölnek.

Erről jut eszembe a következő anekdota. Egy orosz tábornok csapatai annak idején foglyul ejtették Samil kaukázusi felkelő vezért. A tábornok azt a tisztet küldte jelentéstételre a cárhoz, akinek sikerült a vezért foglyul ejtenie. Önök valószínűleg tudják, hogy egyes katonák szeretik eltúlozni saját érdemeiket. Nos, ezt a tiszt is efféle hiúságban szenvedett, s alaposan kiszínezte hőstettét a cár előtt. De a tábornok jól ismerte tisztjének ezt a gyengéjét, ezért egy másik tisztet adott mellé, megbízta, hogy ha az első tiszt hetvenkedni fog, akkor figyelmeztetőül bökje meg. Nos, az első nagyobb hazugságnál megbökte a tisztet, mire az még jobban hencegni kezdett. Erre társa tovább bökdöste. Végül az első tiszt felháborodottan így szólt: mit bökdösöl, hiszen én voltam ott, nem te!

Ma az amerikai megbízottal valami hasonló dolog történt. Hazugságban sántikált, de azt mondta, hogy ez az igazság. Hadd bökdössem hát meg egy kicsit: uram, mi lőttük le az RB—47 repülőgépet, a mi vadászgépeink lőtték le, mégpedig a Szovjetunió felségvizei fölött.

Most az amerikaiak nemzetközi döntőbíróságot akarnak rendezni. Ezt a kérdést kétszer is tárgyalta a Biztonsági Tanács. Az eredmény: a Biztonsági Tanács, képletesen szólva, szűznek minősítette a két gyermek anyját. Belemenjünk-e ezek után a döntőbíráskodásba?

Országunk szuverenitásának védelme nem nemzetközi bíróság feladata, hanem a mi fegyveres erőinké, a Szovjetunió honvédelmi miniszteréé. Ha ellenség hatol be területünkre, le kell sújtani rá és ki kell penderíteni. Ez is bíróság, mégpedig a szovjet népek bírósága. Az agresszorok számára nem lehet más bíróság.

Az Egyesült Államok képviselője kijelentette: Hruscsovnak nincs igaza, amikor azt mondja, hogy az U—2-vel kapcsolatos incidens okozta a négyhatalmi kormányfői értekezlet felborulását. Azt állította, hogy a „Pravda" és az „Izvesztyija" már az értekezlet előtt éles hangot használt az Egyesült Államokkal szemben. Azt is megjegyezte, hogy ezek olyan lapok, amelyek nem tükrözik a közvéleményt. Nos, majdnem azt mondtam önöknek: az kiabál, akinek a háza ég. Nálunk a sajtó a népet képviseli, az önök sajtója viszont csak a kapi-

talisták maroknyi csoportját. Az Egyesült Államokban azoknak vannak lapjaik, akiknek pénzük van. Ha a szerkesztő nem azt írja, amit a monopolista akar, a pokolba küldik. Az Egyesült Államok képviselője ezt jól tudja.

Most érdemben akarok válaszolni az amerikai képviselő kijelentéseire. Igen, lapjaink éles hangot használtak, de nem az Egyesült Államok ellen, hanem Dillon, Herter és az amerikai alelnök kijelentéseivel kapcsolatban. Az utóbbit nem nevezem nevén, mert nem akarok beavatkozni az amerikai elnökválasztási kampányba.

Ezek az amerikai államférfiak akkor arcátlan beszédeket mondtak. Mi visszutasítottuk ezeket. Ez még az U—2 repülőgépeknek a Szovjetunióba történt berepülései előtt történt.

Hogy a közgyűlés küldöttei még világosabban lássák, milyen megnyilatkozásokról van szó, idézem az amerikai elnöknek ezekkel a kijelentésekkel kapcsolatos megítélését. Az egyik sajtóértekezleten egy tudósító feltette a kérdést, tud-e az amerikai elnök Dillon, Herter és az alelnök e kijelentéseiről? Az Egyesült Államok elnökének válasza így szólt: igen; tudok, s teljes mértékben egyetértek a tartalmukkal. Tehát nem egyszerűen Dillon, Herter, vagy az alelnök nézetéről volt szó, hanem az elnök, az amerikai kormány politikájáról.

Így készítette elő az Egyesült Államok elnöke, hadügyminisztériuma és külügyminisztériuma a csúcsértekezlet felborítását. Később azt gondolták, hogy mindez talán nem hat kellőképpen Hruscsovra. Akkor elhatározták, hogy erősebb eszközökhöz folyamodnak. Kémrepülőgépet küldtek, már április 9-én, a Szovjetunió fölé. Mi láttuk, elrepült területünk fölött, de légelhárítóink nem lőtték le. A vétkeseket ezért szigorúan megbüntettük. A katonáknak mindig éberen kell őrködniök. Megmondtuk nekik, hogy ha megismétlik ezt a hibát, akkor még szigorúbb büntetés vár rájuk. Az amerikaiak viszont a maguk módján értelmezték a dolgot: ha április 9-én nem lőtték le a repülőgépet, nosza, ismételjük meg a provokációt. Május elsején újabb repülőgépet küldtek. Ez alkalommal azonban légelhárítóink igyekeztek kiköszörülni a csorbát, s lelőtték a repülőgépet. Mi köszönetet mondtunk nekik és visszavontuk a dorgálást.

Nos, így fest a dolog, ha időrendben követjük a tényeket.

Lehet, hogy az amerikai hadügyminisztériumban bírálnak

engem, de azt hiszem, hogy az amerikai elnök a militaristák pórázára került. Ő maga nem akarta kiélezni a viszonyunkat. Bár nem volt sok ideje hátra az elnöki tisztségben, én hajlandó voltam találkozni vele. Tudom azonban, hogy ez a találkozás nem járt volna nagy eredménnyel. Mégis neki, mint embernek, meg akarom adni, ami kijár...

(Itt az Egyesült Államok képviselője félbeszakította Hruscsovot, s azzal vádolta a szovjet küldöttség vezetőjét, hogy megsértette az Egyesült Államok elnökét.

Az ülés elnöke kijelentette, hogy nem ért egyet az amerikai küldött megállapításával, s kérte Hruscsovot, folytassa beszédét.)

Már azon kezdtem gondolkodni, hogy amennyiben igazán sértőnek minősítik azt, amit az elnökről mondtam, nem kellene-e a továbbiakban beszéd helyett az arcjátékra áttérnem? Esetleg szavak nélkül kellene beszélnem, csupán mutogatni, hogyan száll a repülőgép, azután olyan hangot hallatni, amelyből megértenék, hogy a repülőgépet lelőtték.

Szeretnék elmondani az Egyesült Államok képviselőjének egy történetet, amely Oroszországban az 1905. évi forradalom után játszódott le. Két ember utazott egy vonaton. Az utasok beszélgettek. A kocsi harmadosztályú volt, szemben is ültek emberek, és hallgatóztak, mit beszél egymással a két utas. Az egyik azt mondta a másiknak:

— Ugyan kérem, a cár tökkelütött hülye!

Egy csendőr, aki a kocsi másik felében ült, meghallotta, odament a két utashoz és megkérdezte:

— Ki mondta azt, hogy a cár tökkelütött hülye?

Az utas nyugodtan válaszolt:

— Én mondtam, kérem szépen.

A csendőr oda volt a felháborodástól:

— Hogy mer olyasmit mondani, hogy a mi cárunk tökkelütött hülye?

— Bocsánatot kérek — válaszolta az utas mentegetőzve —, én a német cárra mondtam azt, hogy tökkelütött hülye.

De a csendőr ráripakodott:

— Maga csak ne magyarázgasson! Jól ismerem a saját cáromat. Ha valaki azt mondja, hogy a cár tökkelütött hülye, csak a mi cárunkra gondolhat!

Ehhez nincs semmi hozzátenni valóm.

Küldött urak! A délelőtti ülésen arról beszéltem, hogy be kell fejezni ezt az ügyet, mégpedig jól kell befejezni. Igaz, hogy egy rosszul sikerült dolgot nehéz jól befejezni. De mit tehetünk? A leányzó gyereket szült, a szülés ténye megállapítást nyert. Tenni kell tehát valamit. Felmerül a jogos kérdés: ki a gyerek apja, fizet-e tartásdíjat vagy nem fizet?

Annak beismerését akarjuk az Egyesült Államoktól, hogy agresszív cselekményt követett el. Találják meg a megfelelő formulákat, ismerjék be, hogy olyan cselekményt követtek el, amely békeidőben a normális államközi kapcsolatokban tűrhetetlen, és adjanak biztosítékot arra, hogy a jövőben ilyesmi nem fog előfordulni.

Semmiféle beszédre nem lenne többé szükség, ha az Egyesült Államok képviselője felállna, s ilyen nyilatkozatot tenne. Egyetértenénk vele és lezártnak tekintenénk a kérdést.

Az Egyesült Államok azonban kitart amellett, hogy joga van az ilyen repülésekhez. Ugyanakkor mi szilárdan kitartunk amellett, hogy jogunk van követelni az ilyen repüléseknek, mint agressziós cselekményeknek az elítélését. Ez nem csupán olyan vita, amely olykor előfordul az államok között. Ebben az esetben a nemzetközi jog megsértéséről van szó. Ha az Egyesült Államok repülőgépei továbbra is behatolnak országunk területe fölé, s mi kénytelenek leszünk azokat lelőni, egy tragikus órában a népek atomháborúra ébrednek. Látják, mihez vezet az ilyen politika? Ezért ítéljük el olyan szenvedélyesen ezt az arcátlan, agresszív politikát.

Küldött urak! Nem önmagam számára követelek elégtételt, hanem a népek számára, amelyek felháborodnak az ilyen hitszegő politika láttán, s amelyek követelik: ígérjük meg, hogy lehetetlenné tesszük a katonai provokációkat. Csak ilyen körülmények között tehetünk a jövőben intézkedéseket annak érdekében, hogy kiküszöböljük a háborút a népek életéből.

Hogyan folytathatunk tárgyalásokat a leszerelésről, amikor ezzel egyidejűleg az egyik nagy ország provokációs repüléseket hajt végre egy másik nagy ország területe fölött. Mit érnek az ilyen tárgyalások?

Nem akarok dicsekedni fegyvereinkkel, de szegényebbeknek sem akarom feltüntetni magunkat. Mi nemcsak tiltakozni tu-

dunk az agresszió ellen, mint egyik-másik más állam, amelynek nincsenek védelmi eszközei. A leghatalmasabb fegyverrel rendelkezünk az agresszióval szembeni védekezésre. Ha önök elismerik az Egyesült Államoknak azt a jogát, hogy provokációs repüléseket hajtson végre, ismerjék el, hogy nekünk jogunk van az agresszor erélyes elítélésére. Ha nem teszik ezt meg, mi magunk szerzünk érvényt ennek a jogunknak, mert minden államnak jogában áll megvédeni területét és szuverenitását.

Tisztelt elnök úr, tisztelt küldött urak! Ma hazautazom. Bár a bőröm nem fekete, mindazokkal, akik a gyarmati igát nyögték őszintén együtt örülök annak, hogy egyhangú határozattal a közgyűlés plenáris ülése elé utaltuk a gyarmati rendszer megszüntetésének kérdését. Önökkel együtt örülök, s a világ minden becsületes embere osztozik örömünkben.

Ma nyilatkozatot szeretnék tenni a leszerelésről és megfelelő javaslatokat kívánok benyújtani. Javaslataink a következők:

„A LESZERELÉSRŐL ÉS AZ 1959. NOVEMBER 20-ÁN E KÉRDÉSBEN HOZOTT KÖZGYŰLÉSI HATÁROZAT VÉGREHAJTÁSA TERÉN KIALAKULT HELYZETRŐL

A közgyűlés

annak tudatában, hogy a határtalan pusztító erejű és hatósugarú korszerű fegyverek mellett a folytatódó fegyverkezési verseny igen nagy veszedelemmel fenyegeti a világ népeit;

abban a meggyőződésben, hogy a nukleáris rakétaháború veszélyére való tekintettel az általános és teljes leszerelés problémája korunk legfontosabb, halasztást nem tűrő kérdése;

jóváhagyva az ENSZ-közgyűlés XIV. ülésszakán, 1959. november 20-án az általános és teljes leszerelésről hozott 1378/14. számú határozatot;

sajnálattal állapítva meg, hogy az említett határozatot nem

hajtották végre és máig sem léptettek életbe kellő intézkedéseket ebből a célból;

ismét felhívja a kormányokat, hogy minden erejükkel törekedjenek az általános és teljes leszerelés problémájának konstruktív megoldására, s javasolja az erről szóló szerződés mielőbbi kidolgozását a következő elvek alapján:

az általános és teljes leszerelésnek magában kell foglalnia valamennyi fegyveres erő feloszlatását, minden fegyverzet megsemmisítését, a haditermelés beszüntetését, az idegen területeken létesített valamennyi katonai támaszpont felszámolását, a nukleáris, a vegyi, a bakteriológiai és a rakétafegyverek betiltását, az ilyen fegyverfajták gyártásának beszüntetését, s a belőlük felhalmozott készletek és az ilyen fegyverek célbajuttatására szolgáló eszközök megsemmisítését, az államokon belül a hadügyek intézésére hivatott szervek és intézmények feloszlatását, a katonai kiképzés megtiltását, a katonai célokra szolgáló kiadások beszüntetését;

az általános és teljes leszerelés a megállapodás szerinti sorrendben szakaszonként és megjelölt határidőre történik;

a leszereléssel kapcsolatos intézkedéseket, akár a nukleáris fegyverekre, akár a hagyományos fegyverzetre vonatkoznak, oly módon kell egyensúlyba hozni, hogy egyetlen állam, illetve egyetlen államcsoportosulás se kerülhessen katonai fölénybe, s mindenki számára egyformán fenntartsák a biztonságot;

az általános és teljes leszerelés programjában megjelölt intézkedéseket elejétől végéig nemzetközi ellenőrzés mellett hajtják végre, s a nemzetközi ellenőrzés mértékének meg kell felelnie az egyes szakaszokban megvalósításra kerülő leszerelési intézkedések méreteinek és jellegének. A leszerelés ellenőrzésére és a leszerelés fölötti felügyeletre az Egyesült Nemzetek Szervezetének keretében valamennyi állam részvételével nemzetközi ellenőrző szervezet alakul;

az általános és teljes leszereléssel egyidejűleg az ENSZ alapokmányával összhangban meg kell hozni a szükséges intézkedéseket a nemzetközi béke és biztonság fenntartására, az egyes államoknak azt a kötelezettségét is beleértve, hogy szükség esetén a belső rend fenntartására és a polgárok személyes biztonságának védelmére rendelkezésükre álló rend-

őri alakulatokból egységeket bocsátanak a Biztonsági Tanács rendelkezésére;

a nemzetközi fegyveres rendőri alakulatok helyes felhasználásának biztosítása és a különböző államok vagy államcsoportok érdekében történő felhasználásuk lehetőségének kizárása érdekében

szükségesnek tartja az ENSZ-titkárság és a Biztonsági Tanács összetételének megváltoztatását olyanformán, hogy ezekben a szervekben egyenlő mértékben legyenek képviselve mind a három államcsoportnak: a szocialista országok, a nyugati hatalmak tömbjéhez tartozó országok és a semleges országok csoportjának tagjai.

Megvitatás végett *a leszerelési bizottság elé terjeszti* a szovjet kormánynak »Az általános és teljes leszerelés alapvető rendelkezései« című javaslatát a kérdéshez tartozó más javaslatokkal együtt, a nemzetközi ellenőrzést és a szerződés szigorú betartását biztosító felügyeletet is magában foglaló általános és teljes leszerelésről szóló egyezmény kidolgozása céljából."

Készek vagyunk lemondani a további beszédekről. Javaslataink világosak. Álláspontunk világos. Rajta, vitassuk meg pontról pontra! Dolgozzunk ki olyan határozatot, amely kielégít a leszerelés kérdésében érdekelt minden államot. De van egy feltétel: szereljünk le, ne pedig a fegyverzet ellenőrzése körül hadakozzunk. Mi nem vagyunk hajlandók részt venni olyan ellenőrzési rendszer kidolgozásában, amely leszerelés nélkül csupán a fegyverzet ellenőrzésére vonatkozik.

(Hruscsov beszédét itt ismét félbeszakítja az amerikai megbízott, aki azt állítja, hogy a szónok nem érdemben szól a kérdéshez.

Az ülés elnöke nem ért vele egyet és kijelenti, hogy a szovjet küldöttség vezetője folytathatja beszédét.)

Uraim! Ezek a mi konkrét javaslataink. De ha a főbizottságban nem fogadják el az itt kifejtett javaslatok alapgondolatát, vagy kiderül, hogy a nyugati hatalmak megint huzavonához folyamodnak, akkor nem veszünk részt a leszerelés kérdésének a főbizottságban történő megvitatásában. Ilyen körülmények között sem a tizes bizottságban, sem egy tizenötös bizottságban nem fogunk közreműködni.

Ha azonban a nyugati hatalmak jóakaratot tanúsítanak, mi készek vagyunk tanulmányozni minden beterjesztésre ke-

rülő javaslatot egy olyan határozat kidolgozása érdekében, amelynek célja a legszigorúbb nemzetközi ellenőrzés mellett végrehajtott általános és teljes leszerelés biztosítása.

(Hruscsovot most az angol megbízott szakítja félbe, aki azt állítja, hogy a szovjet küldöttség vezetője nem a vita tárgyához tartozó kérdésről beszél.

Az elnök megmagyarázza az angol megbízottnak, hogy nem lát okot Hruscsov beszédének félbeszakítására, mert a szovjet küldöttség vezetője előre felhívta a figyelmet, hogy New Yorkból való elutazása előtt nyilatkozni kíván a leszerelésről. Annál kevésbé volna indokolt félbeszakítani a szovjet kormányfőt — tette hozzá az elnök —, mert a jelek szerint beszédének végéhez közeledik.

Ezután Hruscsov folytatta beszédét.)

Elnök úr! Ön helyesen állapította meg, hogy ha ez az úr nem szakít félbe, már befejeztem volna beszédemet.

Fel akarom hívni a figyelmüket, uraim, arra, hogyan állítják be a kérdést azok, akik az emberek vérével és életével kereskednek. Őket főként a dolog formális oldala nyugtalanítja, az viszont nem izgatja, hogy az emberiséget katasztrofális nukleáris háború veszélye fenyegeti. Olyan emberek ezek, akik még szégyenkezni sem tudnak. Az emberiség azonban emlékezetébe vési az önök nevét, imperialista urak. Egyébként mit is várunk tőlük. Hiszen ha kitörne a háború, ők feltétlenül belepusztulnának, hiszen Anglia, amelyet Nyugaton gyakran neveznek elsüllyeszthetetlen repülőgépanyahajónak, már a háború első napján elpusztulna. Csak el kell képzelni, hogy mit jelent egy nukleáris háború, s máris világos: mindent el kell követni, hogy ne legyen háború.

De ez az úr, aki itt Nagy-Britanniát képviseli, úgy látszik képtelen megérteni, miről van szó. Nos, uram, mi hisszük, hogy az élet majd megtanítja, ha nem önt, akkor majd valaki mást. Önt majd leváltják és mások jönnek ide, akik megértik, hogy biztosítani kell a tartós békét és a leszerelést, mert a békét csak a leszereléssel lehet biztosítani. Nem lehet tartós béke, ha csak csökkentik a fegyverzetet, ha csak ellenőrzik a fegyverzetet, mert ilyen körülmények között minden ország használhatja fegyverét, ha akarja, tekintet nélkül az ellenőrzésre. Azt hiszem, ez mindenki előtt világos.

Még egy kissé igénybe veszem a türelmüket. Vissza aka-

rok térni az ENSZ főtitkárának kérdésére. Uraim, ha magáról Hammarskjöld úrról van szó, ki kell jelentenem, hogy nem ellene küzdök. Találkoztam vele és igen szívélyesen elbeszélgettünk. Azt hiszem, Hammarskjöld úr adósom, mert kizsákmányolt engem, amikor vendégünk volt a Fekete-tengeren. Vidáman csónakázott, de nem dolgozott meg érte, nem viszonozta nekem.

A dolog nem a személyen fordul meg. A dolog lényege az, hogy én kommunista vagyok, ő pedig a nagytőke képviselője. Az nem lényeges, milyen tőke van a zsebében, hiszen tudott dolog, hogy a nagytőkéssel sokszor könnyebb megegyezni, mint a szolgájával. Hammarskjöld úr egy bizonyos államcsoport érdekeit képviseli, mégpedig eredményesen, példa erre kongói tevékenysége. Ő ott azok érdekében járt el, akik ilyen megbízást adtak neki. Megbízói úgy mondanak köszönetet, ahogyan azoknak szokás, akik a gyarmatosítók érdekében dolgoznak.

De képzeljék el, hogy mi megegyezésre jutunk a leszerelés kérdésében és nemzetközi fegyveres erőket létesítünk. Vajon megengedhetjük-e, hogy ezek a fegyveres erők egy olyan ember ellenőrzése alatt legyenek, aki az imperialista államok csoportjának érdekeit képviseli? Nem, ez lehetetlen. Értsék meg, én nem kérek kiváltságokat a szocialista országoknak. De azt sem akarom, hogy az imperialista táborhoz, a monopolista nagytőke táborához tartozó államok csoportjának legyenek kiváltságai, s ezek a maguk érdekében használják fel az ENSZ titkárságának apparátusát. Megkísérelheti, hogy ellenünk használja fel. Kongó ellen fel lehet használni, mert ez a fiatal állam gyenge. Ellenünk azonban nem használhatják fel, mert mi erősek vagyunk.

A semleges országok — lakosságuk számát tekintve — igen jelentős államcsoportot képeznek. Jelenleg gazdaságilag még gyengék, de az emberek — emberek, s értéküket nem az határozza meg, hogy hány millió dollárjuk van, hanem az, hogy emberek. Mindenekelőtt emberi méltóságukat kell tisztelni. Ezért az ENSZ szerveiben egyenlő alapon és egyenlő jogokkal mind a három államcsoportnak képviselve kell lennie. Csak ebben az esetben lehetünk nyugodtak a leszerelést és a nemzetközi fegyveres erők létrehozását illetően, tudva, hogy

ezeket a nemzetközi erőket sem valamely állam, sem valamely államcsoport ellen nem lehet majd felhasználni.

Uraim! Nyilatkozatunkat minősíthetik úgy, ahogy akarják. Én igyekeztem becsületesen kifejteni álláspontunkat. Készek vagyunk konkrét megbeszélés végett leülni a tárgyalóasztalhoz, azzal a feltétellel, hogy elfogadják javaslatunkat, az általam kifejtett értelemben.

Ha pedig valamit nem elég szépen mondtam, kérem, ne haragudjanak. Kissé megsértettem a Fülöp-szigetek képviselőjét, ő is megsértett engem. Ez az ember legény a gáton. Parlamentáris ügyekben én kezdő vagyok, ő haladó. Nos, tanuljunk egymástól.

Nepál képviselője is jól megleckéztetett bennünket a parlamentáris magatartásból. Igaz, nem tudom, van-e Nepálban parlament vagy nincs. Ha hazaérek, felütöm a kézikönyvet és megnézem, mi ott a helyzet a parlamenttel.

Uraim, nagy sikereket kívánok önöknek, s ezeket el is érhetjük. Erről tanúskodik a gyarmati kérdésben egyhangúlag hozott határozat. Mi, szovjet emberek, őszintén örülnénk, ha eredményre jutnánk az ENSZ előtt álló létfontosságú kérdésekben — a béke megszilárdításának, a népek közötti barátságot előmozdító légkör megteremtésének kérdésében.

Köszönöm a figyelmüket.

A viszontlátásra, uraim!

KÁDÁR JÁNOS ELVTÁRS BESZÁMOLÓJA AZ ENSZ XV. ÜLÉSSZAKÁRÓL

(1960. október 15.)

Kedves elvtársak!

Barátaim!

Önök tudják, hogy az ENSZ közgyűlésével kapcsolatban világhírre tett szert egy korábban nem nagyon ismert nevű szovjet tengerjáró hajó, a Baltika. Ezen a hajón utaztunk. Jól éreztük magunkat, mert egyetértő emberek, elvtársak voltak együtt. A technika segítségével minden hírt megkaptunk, ami a világűrben keringett erről a hajóról. Így értesültünk arról, hogy a nyugati kapitalista sajtó a misztikum ködét vonja a hajó köré és éktelen lármát csap: mit akarnak, hova mennek, mi a céljuk, mit hoznak magukkal? Az emberek végül azt hihették, hogy valami óriási bombát szállítunk, vagy fel akarjuk robbantani Amerikát.

Amikor kikötöttünk New Yorkban, még ugyanez a misztifikálás uralkodott. Aznap reggel a nagyobb New York-i lapok a legfantasztikusabb címekkel jelentek meg. Az egyik például a következő címet adta: „New York, vörös főváros?" A többiben is hasonló címek voltak. És érdekes tünetként, a nemzetközi nagytőke fellegvárában — a Wall Streeten — aznap, amikor a Baltika kikötött, esett a részvények árfolyama. Mi ennek nem tulajdonítottunk valami nagy fontosságot. Akkor kezdtunk rá felfigyelni, amikor másnap ennek a Wall Streetnek a hivatalos lapja hosszú cikkben magyarázta, hogy a részvényáresés nincs összefüggésben a Baltika megérkezésével New Yorkba.

A jelenlevők mindnyájan tudják, hogy hónapokkal korábban bizonyos mértékig romlott a nemzetközi helyzet. Kétség-

telen, hogy a tavaszi csúcsértekezlet meghiúsulása, illetve azok a körülmények, amelyek ezt előidézték, rontották a nemzetközi helyzetet. A nemzetközi helyzetnek ez a bizonyos mértékű romlása — aminek a lelkiismeretes embert nyugtalanítania kell — vezette Hruscsov elvtársat, a Szovjetunió Minisztertanácsának elnökét arra a gondolatra, hogy az adott helyzetben célszerű volna, hogy az ENSZ XV. közgyűlésére az egyes küldöttségeket államfők, kormányfők vagy más, nagy befolyással rendelkező emberek vezessék.

Ez volt Hruscsov elvtárs kezdeményezésének az indítóoka. A szocialista tábor országainak kormányai helyeselték ezt a gondolatot. A nagy kapitalista országok, a NATO-hatalmak kijelentették, hogy ők nem követik ezt az utat. A semleges államok viszont követték a szocialista országok kezdeményezését, és vezető államférfiakat jelöltek ki küldöttségeik vezetőinek. Olyan helyzet állott elő, hogy a NATO-országok kormányai elszigetelődtek, és ez kényszerítette őket arra, hogy részben megváltoztassák álláspontjukat.

Milyen szándékkal mentünk? Az volt az elhatározott szándékunk, hogy megkíséreljük előmozdítani az általános és teljes leszerelés ügyét. Ez volt az egyik fő cél. A másik fő cél az volt, hogy ezen a közgyűlésen felvetjük a gyarmati rendszer teljes felszámolásának kérdését, mert véleményünk szerint történelmileg megérett rá a helyzet. Erre a szocialista országok küldöttségeit különböző tények is indították. Mindenkit nyugtalanít az algériai háború és minden lelkiismeretes embert felháborít, ami ott történik. Már hatodik esztendeje folyik az algériai nép függetlenségi harca. Több mint félmillió algériai hazafit mészároltak le a francia imperialisták, meghalnak hazafiak, akiknek egyetlenegy céljuk van, hogy hazájuk szabadságát és függetlenségét kivívják. Ezt a kérdést nem kerülheti meg lelkiismeretes ember, aki nemzetközi kérdésekkel foglalkozik.

A közelmúlt eseményei közé tartozott az is, hogy a kongói helyzet teljesen összezavarodott, bonyolulttá vált. Kongó törvényes kormánya, élén Lumumba miniszterelnökkel, az ENSZ-hez fordult segítségért a belga gyarmatosítókkal szemben. Az eredmény az lett, hogy a segítséget kérő törvényes kormányt úgyszólván megfosztották a hatalom minden eszközétől és lehetetlenné tették működését. Nem lehet belenyugodni abba,

hogy a szabadságért küzdő és függetlenségét elnyert kongói népet megsegítés címén egy nemzetközi szervezet végrehajtó hatóságai megfosszák függetlenségétől.

Az imperialisták fegyveres erői szinte naponta gyilkolják a hazafiakat Omanban, Kenyában és más gyarmatokon, ahol folyik a harc az elnyomott népek függetlenségéért, hiszen valamennyi, még gyarmati iga alatt sínylődő nép ki akarja vívni szabadságát és függetlenségét.

A nemzetközi helyzet ilyen alakulása vezette az ENSZ-közgyűlésre a szocialista országok képviselőit. Ebben a szándékban jelen van az igazságos és becsületes álláspont határozott képviselete, a népcsalók és szavakkal bűvészkedők kemény leleplezése, és ugyanakkor benne van a megegyezés készsége.

Mi teljesen meg vagyunk győződve arról, hogy a leszerelés csak oly módon jöhet létre, hogy abból egyik hatalmi csoport sem szerezhet előnyt a maga számára a másikkal szemben. Mi, a szocialista államok, nem akarunk előnyöket szerezni sem a NATO-hatalmak, sem más hatalmak rovására, de a mi rovásunkra se szerezzen előnyt senki magának. Keressük meg azokat az érintkezési pontokat, teremtsük meg azokat a feltételeket és körülményeket, amelyek mellett mindkét fél számára elfogadható módon hozzá tudunk látni a leszereléshez, és ezzel el tudjuk hárítani az emberiség feje felől a világháború fenyegetését. Ez ugyanis reális veszély az adott viszonyok között, amikor ilyen hatalmas mennyiségű és nagy pusztító erejű fegyverek vannak felhalmozva. Jellemző, hogy míg a szocialista országok képviselői igazságos és megegyezésre kész álláspontokkal, illetve szándékkal érkeztek az ENSZ közgyűlésére, a NATO-hatalmak szeptember 20-án — ahogy ők mondják — még soha nem látott méretű és nagyságú hadgyakorlatot tartottak atomfegyverekkel. Ez is mutatja, hogy melyik oldalon milyen a szándék.

Az ENSZ-palota hatalmas palota, az ülésterem nagy, tehát sok jó ember elfér benne, és ott jó egyetértésben is lehetne tárgyalni, de az igazat megvalljva, jelenleg harci színtér. Vélemények, álláspontok ütköznek meg, s ott lényegében az imperializmus és az antiimperialista erők között folyik a harc. Ez jelenleg az ENSZ közgyűlésének, belső életének fő tartalma. S ez a harc az összes napirenden levő kérdések: a leszerelés,

a gyarmati rendszer felszámolása, a békés egymás mellett élés körül folyik.

Ami a leszerelést illeti: a szocialista országok — elsősorban természetesen a Szovjetunió — képviselői kifejtették, kellő módon bizonyították álláspontjukat, annak igazságos voltát. Mindenfajta, a legszigorúbb és a legaprólékosabb nemzetközi ellenőrzésbe is beleegyezünk abban a pillanatban, amikor a NATO-hatalmak aláírják, hogy szereljünk le. De semmiféle ellenőrzésbe nem fogunk beleegyezni, amennyiben az nem jár együtt a leszereléssel. Nekünk az a véleményünk, hogy az emberiség érdeke, a háború veszélyének elhárítása nem azt követeli meg, hogy a jelenleg meglevő fegyverzetet, illetve a fegyvergyártást ellenőrizzék — mert ezzel semmiféle veszélyt senki el nem hárít —, hanem azt követeli meg, hogy a fegyverkezési versenyt szüntessék be, a fegyvergyártást állítsák le és a meglevő fegyvereket semmisítsék meg. A gyarmatosítás felszámolására — mint ismeretes — a Szovjetunió nagy jelentőségű deklarációt nyújtott be a mostani közgyűlésre.

Egyetlen olyan tagállam és olyan képviselet sem volt, amely ki merte volna mondani, hogy ellene van a gyarmati rendszer megszüntetésének. Sőt, ellenkezőleg: amikor a közismert nagy gyarmatosító államok képviselői felmentek a szószékre beszélni, kijelentették, hogy ők is a gyarmati rendszer megszüntetése mellett vannak! Íme, ez a mi korunkban, az adott nemzetközi helyzetben olyan elemi erejű igazság, amellyel nyíltan szembeszállni ugyanolyan lehetetlenség, bárki számára, mint ahogyan azt sem mondhatja ma senki, egyetlen kormány sem jelentheti ki hivatalosan, akármit gondol titokban, hogy nem békét, hanem háborút akar. Nem vagyunk naivak és nem gondoljuk, hogyha ez a közgyűlés meg is szavazza ezt a deklarációt, ezzel elvégeztük a gyarmati rendszer teljes felszámolásának történelmi munkáját. Azt is tudjuk, hogy az imperialisták távolról sem veszik komolyan a gyarmati rendszer megszüntetéséről szóló deklarációt. Ezek végeredményben olyan hatalmak, olyan kormányok, amelyek a nagytőkét, illetve a tőkés társadalmi osztályt képviselik. A kormányzás művészetét, ha úgy tetszik, az elnyomás művészetét, már réges-régen kitanulták: évszázadokon át uralkodtak a saját dolgozó osztályaik és más népek felett. Sok szépen hangzó határozatot meg-

szavaztak már, de azzal a hátsó gondolattal, hogy majdcsak megtalálják a kibúvók módját és formáját.

Komolyan veszik viszont a szocialista országok, komolyan veszik a függetlenségüket nemrég elnyert államok, és ami legalább ennyire fontos: százszázalékos komolysággal harcolnak érte maguk az elnyomott gyarmati népek. Ez az egyesült erő: a szocialista országok, a semleges államok, a gyarmati népek, s a kapitalista országokban fellelhető haladó erők garantálják, hogy ebből a deklarációból rövid időn belül valóság legyen.

Az ENSZ, mint valamiféle világparlament, hasonlít egy olyasfajta parlamentre, amelyben még a burzsoázia van többségben, de már nagy erővel jelen van a munkásosztály, és a tempót már ez a felfelé törekvő erő diktálja.

Mint az ilyesfajta parlamentben lenni szokott, vannak mindenféle eljárási trükkök, módozatok, amelyekben a kisebb parlamenti tapasztalatokkal rendelkezők esetleg néha hátrányban vannak. A gyarmati rendszer megszüntetésére vonatkozó szovjet javaslat körül is négy-öt napos harc folyt arról, hogy hol is tárgyalják. Tehát eljárási kérdésekről vitatkoztunk, nem a javaslat lényegéről. A mi javaslatunk az volt, hogy a közgyűlés teljes ülése tárgyalja, mert az a magasabb fórum és nagyobb erkölcsi erővel rendelkezik, mint a közgyűlés által kiküldött 1-es számú politikai bizottság.

Ők azt mondják: a közgyűlés nagyon széleskörű, ott a viták nagyon szenvedélyesek és ez nem válik az ügy javára. Ezt meg is szavaztatták a főbizottsággal. Ezután kezdődött a vita a közgyűlésben. A szocialista országok képviselői, majd a már tekintéllyel és tényleges függetlenséggel rendelkező semleges államok képviselői követelték, hogy a közgyűlés tűzze napirendjére a szovjet javaslatot. A függetlenségüket röviddel ezelőtt elnyert államok képviselői is kivétel nélkül emellett voltak. Ezt a helyzetet látva — ez is jellemző arra, hogy az ellenfél nem buta — az imperialisták fordulatot hajtottak végre: okosan visszavonultak. A Szovjetunió javaslatával kapcsolatban a szocialista álláspont teljes győzelmet aratott: közfelkiáltással elfogadták, hogy a közgyűlés tárgyalja.

Az Egyesült Nemzetek Szervezete 15 éves! A 15 év alatt ez a második olyan javaslat, amelyet egyhangúlag fogadott el az Egyesült Nemzetek Szervezete. Mind a kettő szovjet javaslat

volt! Tavaly az általános és teljes leszerelésre vonatkozó szovjet javaslatot fogadta el egyhangúlag a közgyűlés, elvileg, tárgyalási alapként, most pedig teljes egyhangúsággal ebben az eljárási kérdésben kapott támogatást a Szovjetunió által benyújtott javaslat, amely a gyarmati rendszer teljes felszámolására irányul. Jellemző, hogy az ENSZ-ben képviselt különböző erők közül melyek azok, amelyek az emberiség nagy és sorsdöntő kérdéseit számon tartják és napirendre tűzik. Ezek a szocialista országok.

Az Egyesült Nemzetek közgyűlésének munkájában — amely a határozat szerint valószínűleg december 17-én fejeződik be — már megmutatkoztak bizonyos határozott vonások. Az egyik jellemző vonás: az egységes és szilárd szocialista front felveti az emberiség égető nagy kérdéseit és ezeket teljes állhatatossággal képviseli. A másik jellemző vonás: a nemzetközi életben nagy súllyal jelentkeztek az általunk is elfogadottan semleges országok küldöttségei nagy súllyal és olyan formában, ahogyan korábban nem. Ebben feltétlenül szerepe van annak, hogy érzik a szocialista tábor támogatását. Ez megnöveli auktoritásukat, önbizalmukat, bizonyos mértékben még állásfoglalásukat is befolyásolja. Ez nagyon fontos és jellemző vonás. Ezzel kapcsolatban megemlítek egy példát: önök mindnyájan ismerik az öt semleges ország által előterjesztett javaslatot, amelynek az volt a lényege, hogy Hruscsov és Eisenhower vegye fel ismét egymással a személyes érintkezést. Mi, a szocialista országok képviselői, tiszteltük és becsültük az öt aláíró semleges ország képviselőinek jó szándékát, mert ez kétségtelen volt, bár mi nagyon jól tudtuk, hogy nem ez a kérdés megoldásának útja. Ennek a javaslatnak az lett a sorsa, hogy az Egyesült Államok visszautasította. Azután a közgyűlésen — miután az argentin küldött, pestiesen mondva, „megfúrta" —, a semlegesek visszavonták javaslatukat. Érdekes volt egy tekintélyes amerikai lap állásfoglalása ezzel kapcsolatban. Jellemezve, hogy hova jutott Amerika, azt írta: Először fordult elő, hogy olyan tényezők, amelyek korábban figyelték, elfogadták, követték és támogatták az Egyesült Államok állásfoglalását, most megmondják, mit kellene csinálnia az Egyesült Államoknak. Ez kétségtelenül jelzi az Egyesült Államok politikai tekintélyének süllyedését.

Meg kell mondanom, hogy bár a szocialista országok hatá-

sos fellépése a Szovjetunió képviselőinek érdeme, a jelen esetben a személyi kultusz veszélye nélkül nyugodtan lehet mondani, hogy Hruscsov elvtárs személyes érdeme is.

Az Egyesült Államok kormánya elküldte elnökét a közgyűlésre, akinek felszólalását, javaslatait önök ismerik. Amikor e felszólalás után az amerikai újságírók megkérdezték, mi a véleményem erről a beszédről, azt mondtam, hogy én többet vártam Eisenhower felszólalásától. És hozzátettem: értsék meg jól, én, a magyar kommunista — gondolhatják — túl sokat nem vártam, de még én is többet vártam Eisenhower fellépésétől. Hovatovább nevetséges helyzetbe került a nemzetközi politikában az Egyesült Államok. Az embereket érdekelte volna, mi lesz a nyugatnémet imperializmussal, mi lesz a hadibázisokkal, amelyeket a szocialista országok körül egész Európában és a Távol-Keleten is kiépítettek. Mikor és hogyan számolják fel ezeket? Ezután odaáll az Egyesült Államok reprezentatív képviselője és halálos komolyan azt javasolja: kezdjünk tárgyalásokat és egyezzünk meg abban, hogy azokon az égitesteken, amelyeket majd az emberek elérnek, egyik hatalom se állítson fel katonai támaszpontot. Ez volt az egyik javaslata és a többi ehhez hasonló. Egy komoly és fontos javaslata volt, hogy egyezzünk meg a fegyverzet ellenőrzésében. Ez viszont olyan javaslat, amely nem a háború elkerüléséhez vinne, hanem éppen az ellenkezőjére. Anglia képviselői felszólaltak ugyan az általános vitában, de semmi érdemlegeset nem adtak a kozgyűlés munkájához. Jellemző a franciák szerepe, akik elutazásunkig fel sem iratkoztak az általános vitában, holott abban minden küldöttség kifejti álláspontját az általános kérdésekről. Így a franciák más országokhoz képest háttérbe kerültek a komoly politikai viták terén.

És ez — úgy, ahogy ott történt — nem jó! Mert sem a leszerelésből, sem sok más kérdésből nem lehet semmi, ha az Egyesült Államok, Anglia és Franciaország kormánya nem vesz részt azok megoldásában és nem ismerteti világosan álláspontját. A vitában a döntő és fő kérdés a leszerelés, a béke megőrzése és a gyarmati rendszer felszámolása. Semmiféle sikert nem aratott az imperialistáknak az a manővere, hogy ezeket a kérdéseket valamiféle bizottságokban eltemetve, a közgyűlés összesen három kérdést tárgyaljon, amelyek közül kettő így hangzik: a „tibeti" kérdés, és a „magyar" kérdés.

Ezeknek napirendre tűzését egyébként megszavazták, de a közgyűlés tárgyalásaiban nem ezeknek a kérdéseknek van súlyuk és jelentőségük, és nem ezek a kérdések izgatják még azokat a küldötteket sem, akik egyébként napirendre tűzésüket megszavazták.

A semleges országok képviselői közül egynéhányat nagy és megrázó élmény volt hallgatni. A felszabadult gyarmati népek képviselői nemzeti viseletükbe öltözve jelentek meg az ENSZ fóruma előtt is; büszkék, önérzetesek, határozottan léptek fel népük függetlenségéért, és bátran fejtették ki népük álláspontját. Ezeknek az embereknek a politika nem mesterség, mint a nyugati diplomatáknak. Legkiválóbb képviselőik közül is hadd említsem Nkrumahot és Fidel Castrót, akit az Egyesült Államok hivatalos körei nem nagyon szeretnek. Castrót, aki igazi, bátor, népe függetlenségéért élni-halni kész, izzó forradalmárként állt a szónoki emelvényre, és négy órán át „aprította" az amerikai imperialistákat. A latin ember szenvedélyességével sorolta fel a tényeket, a bizonyítékokat, s meztelenre vetkőztette az amerikai imperializmust. Jó volt nézni és figyelni, ahogyan az egész közgyűlés négy órán át feszülten hallgatta, s még a nagy imperialista államok küldöttei is érezték, hogy egy nép hangja szól a teremben, s nekik most illedelmesen kell viselkedniük.

Hasonló élmény volt számunkra Sekou Touré fellépése. Az újonnan felvett tagállamok képviselői között is volt olyan, akinek felszólalása meglepte a közgyűlést.

A volt gyarmatosítók persze mindenfélével mesterkedtek, hogy befolyásukat továbbra is megőrizzék. Úgy gondoljuk, nem lehet túl soká manipulációkkal megélni, sem előre megnevelt „káderekkel", sem pénzügyi manőverekkel. A népek függetlenségi törekvése erős és nem elégszik meg látszateredményekkel. És ha akadna olyan ember, aki elvállalja a színjátszást, a világ becsapását, a saját népe becsapását, annak politikai karrierje a jelen körülmények között nem lesz hosszú.

A közgyűlés egyik jellemző vonása tehát — a semleges országok megnövekedett szerepe mellett — a szocialista és a semleges országok ténylegesen létező, írásba nem foglalt, de a valóságban meglevő egységes, antiimperialista frontja.

Valamit még az ENSZ-ről általában. Amikor a különböző

társadalmi rendszerű államok létrehozták az ENSZ-et, az öt kezdeményező állam között ott volt a Szovjetunió is. Akkor is tudta már mindenki, hogy a Szovjetunióban proletárdiktatúra és szocializmus van, az Egyesült Államokban pedig kapitalizmus. Ennek ellenére létrehozták ezt a szervezetet. Az alapítók szándéka nemes volt, és a létrehozás feltétlenül helyes. Kell a világon olyan fórumnak is lennie, ahol különböző társadalmi rendszerű országok képviselői összegyűlnek, viták útján megkísérlik, hogy közös megállapodásra jussanak az emberiséget érintő nagy kérdésekben. Ma az ENSZ-ben meg kell különböztetni tárgyalásokat, vitát, aztán pedig szavazást és végül az ENSZ adminisztrációját. A vitákban, a haladás igazi szenvedélyes képviseletében a szocialista országok képviselői és azok a semlegesek a hangadók, akik valóban szívvel-lélekkel képviselik népük szabadságát, a haladást. Ez jellemzi a vitát és a közgyűlési tárgyalásokat. A szavazásnál nem így van. Ezen a területen még nincs fölényben a szocialista, általában a gyarmatosítás elleni front. A szavazásnál egyelőre az imperialisták befolyása dönt. Egyelőre az a helyzet, hogy a szavazatokat sajnálatos módon nem a közgyűlési vitában elhangzott érvek vagy a meggyőződés határozza meg.

Még inkább ez a helyzet az apparátusban. Az alkalmazottak több mint nyolcvan százaléka az Egyesült Államok polgára, ennek megfelelő a különböző osztályok tisztviselőinek arányszáma is.

A nemzetközi helyzet alakulásának megvannak a maga sajátos, valóságos tényezői, amilyen például a szocialista országok léte és egyre növekvő ereje. Az ENSZ-ben is tükröződnek ezek a valóságos nemzetközi tényezők. De a tükröződés még nem százszázalékos. Az ENSZ-beli erőviszonyok még mindig egy korábbi helyzetet tükröznek, de azt lehet mondani, hogy körülbelül végét járja az a periódus, az a 15 év, amelyben ez a szervezet valóságban az Egyesült Államok küldöttségének végrehajtó szerve volt. Meggyőződésünk, hogy az ENSZ az alapokmány szellemében betöltheti feladatát, s mi harcolunk azért, hogy ilyen legyen, mert erre a nemzetközi szervezetre az emberiségnek feltétlenül szüksége van.

Láttam az Egyesült Államokban már olyan újságcikkeket, amelyekben megírták: körülbelül vége annak az időszaknak, amikor az ENSZ-ben az történt, ami az ő óhajuknak megfe-

lelt. Olyasmit is írnak: Lehetséges, hogy ez a világszervezet a kommunisták vezetése alá kerül. Mi természetesen nem ezt akarjuk, csupán azt, hogy szűnjék meg az Egyesült Államok monopóliuma, s a világszervezet a szocializmust építő országok, a semleges államok és minden más állam képviseletének szerve legyen.

A népi Kína képviseletének kérdésével kapcsolatban örömmel jelenthetem be, hogy a vitában felszólalók 90 százaléka követelte: a Kínai Népköztársaság foglalja el végre az őt megillető helyet az ENSZ-ben.

Ugyanilyen arányban követelték a küldöttek a Mongol Népköztársaság felvételét. Meg kell mondanom, hogy a kínai képviselet kérdésében szinte drámai volt a szavazás. Senki sem tudta ugyanis előre a szavazás eredményét, de valahogy mindenki érezte, hogy nem úgy fog lezajlani, mint tavaly. Az eredmény már ismert. Az imperialisták fölénye itt is csökkent, s legutóbb már azt írták az amerikai lapok: nincs remény arra, hogy jövőre is meg tudják akadályozni az ENSZ közgyűlésén a kínai képviselet megvitatását.

Az ENSZ-apparátust és a Biztonsági Tanácsot illetően a szocialista országok szintén kifejtették álláspontjukat. Mi azt mondjuk, hogy a Biztonsági Tanács összetételén változtatni kell, mert az a 15 évvel ezelőtti helyzetet tükrözi, s az öt állandó tagból az egyik a szégyenletes Csang Kaj-sek-klikk embere. A Biztonsági Tanácsban viszont nincsenek képviselve olyan új hatalmas erők, államok és népek, amelyek 15 évvel ezelőtt még nem éltek önálló nemzeti életet. Gondoljunk csak Indonéziára vagy az Egyesült Arab Köztársaságra, nem is beszélve a népi Kínáról.

Az „egy főtitkár" pedig nem alkalmas a mai nemzetközi helyzetben, mert vagy a kapitalisták embere — és ebbe mi nem törődhetünk bele —, vagy pedig egy kommunista lenne, és mi megértjük, hogy abba viszont ők nem törődhetnek bele. Ezért javasoljuk, hogy a jelenlegi három nagy államcsoport képviselőinek legyen egy-egy titkára az Egyesült Nemzetek Szervezetében, akik egyetértésben járnának el, amikor az ENSZ határozatainak végrehajtásáról van szó. Ha így volna, akkor Kongóban egészen bizonyosan nem történt volna az, ami történt.

Szólnom kell a „magyar kérdésről" is, csak egyetlenegy

összefüggésben. Érintkeztünk a legkülönbözőbb körökkel, amerikai kormányszervekkel, újságírókkal, más amerikai tényezőkkel, ENSZ-képviselőkkel. A legkülönbözőbb elemek felvetették: nem lehetséges-e valami kompromisszum a „magyar kérdés" rendezésére? Világos, hogy akik ezt az ügyet erőszakolják, az USA képviselői is — úgy látszik — keresik azt az utat-módot, ahogyan a tisztesség látszatával megszabadulhatnak ettől a kérdéstől. Ezen én nem töröm a fejem, mert nem nekünk kellemetlen ez a kérdés. Törjék a fejüket azok, akik cipelik a hátukon, mint púpot és szeretnék már letenni.

Az amerikai állampolgárok részéről túlnyomóan jóindulatú érdeklődést tapasztaltam. Ez is említésre méltó. A magyar származású amerikaiak óriási többsége szolidáris a Magyar Népköztársasággal. Ezt felelősséggel állíthatom. Ez külsőségekben is kifejezésre jutott. Felkeresett a rokonszenvezőknek több ilyen küldöttsége. Pedig nem olyan egyszerű eljutni a magyar misszióra, amikor a rokonszenv kifejezéséről van szó! Itt szeretném megjegyezni, amikor arról volt szó, hogy a küldöttséget vezessem, az egyik elvtárs azt mondta: ő egyrészt örül, másrészt kicsit nyugtalan, mert ő ismeri New Yorkot, én meg nem ismerem. Mondtam neki: én persze nem ismerem közelebbről New Yorkot, de akikre te gondolsz, azokat ismerem, és úgy vagyok ezzel, hogyha már találkoznunk kell, szívesebben találkozom velük 1960 szeptemberében New Yorkban, mint 1956 októberében Budapesten. Ilyenfajta találkozók voltak — többször tüntettek ellenem.

De akik a tüntetéseket szervezték, csődöt mondtak. A legelején, amikor a lendület még friss volt, körülbelül 80—100 tüntető jelent meg. Elutazásom előtt két nappal a sarkon már egyedül fütyült a Corvin-köz egyik hőse, s közben két amerikai detektív vigyázott rá. Az újságok zöme őszintén megírta, hogy ezek a tüntetések kudarcba, érdektelenségbe fulladtak.

Azt is meg kell mondanom, hogy különböző elemek voltak a tüntetők között. Ez az aktív és naponta tüntető vazallus csoport „középfokú állapotában" 12—15 emberből állott. Kisebb részük volt 1956-os disszidens, nagyobb részük 1945-ös nyilas. Vannak másfajta disszidensek is. Nem csinálok nekik ingyen reklámot, nem nevezem meg őket, mert Amerikában megtanultam, hogy reklámot nem csinálok ingyen. Mégis megnevezem a legöregebbet, akin ez már semmit nem segít,

Eckhardtot. Van még több ilyesfajta ember, aki a későbbi szakaszban, 1947-ben és később ment ki. Ezek elhatárolták magukat Fábiántól, aki a tüntetőket vezette. Ez mindenesetre említésre érdemes tény.

Ami az amerikai hatóságokat illeti, az USA kormánya nem fogadott meleg szeretettel bennünket. Végrehajtó közegeikről annyit tudok mondani, hogy a maguk sajátos módján korrektek voltak. Volt olyan kérdés is, amelyben teljes egyetértés volt köztünk és az egyik biztonsági detektív között. Amikor mondtam, hogy elutazunk, ő is örült, mi is örültünk. Aztán hozzáfűzte: annak is örül, hogy egészségesen távozunk. Mi is örültünk. Végre mutatkoznak már pontok, amelyekben egyetértünk mi, magyarok és a hivatalos Amerika képviselői.

Amerikában hihetetlen nyomás nehezedik a haladó erőkre, s az egykori új világ ma már politikai értelemben feltétlenül óvilág. Ahol a Habsburgok, nyilasok és a hozzájuk hasonlók találják meg a maguk szabadságát, az már nem a szabadság, hanem a reakció hazája.

Az életszínvonalról valamit: Az Egyesült Államokban jelentős belső infláció van. Nagyon magasak az árak. Megkérdeztem egy embert, mennyi a fizetése. 500 dollár havonta, nem kis összeg. Viszont a lakbére 270 dollár. Egy kiló gyümölcsöt vett küldöttségünk egyik tagja, egy és egynegyed dollárért. A dollár a világon a legkevesebbet az Egyesült Államokban ér!

Mielőtt befejezném amerikai élményeim felsorolását, egy távoli gondolatot vetek fel. Valamelyest ismerem a szovjet népet. Évek során megismertem a szovjet nép kulturális intézményeit, nagyszerű eredményeit, és nagy híve vagyok annak, hogy nagyon sok látogató utazhasson a Szovjetunióba. Az a meggyőződésem, hogy aki látja és megismeri a szovjet nép életét, munkáját, kultúráját, áldozatkészségét, a magyar nép iránti forró szeretetét, testvéri érzését, az még mélyebben megszereti a Szovjetuniót és mindent megtesz, ami csak rajta múlik, hogy erősítse a magyar—szovjet barátságot. Azt szeretném, ha minden magyar ember nagyon szeretné a Magyar Népköztársaságot, annak intézményeit, rendjét, az itteni életet, a munkát, a szórakozást, a kultúrát. A mi népünk sze-

reti mindezt, de még jobban kellene szeretnie. S meggyőződésem, hogy ha az ember három hetet tölt Amerikában, utána még jobban szereti a Magyar Népköztársaságot. Voltam a Wall Streeten. Körülbelül tíz méter széles az utca, kétoldalt hatvanemeletes felhőkarcolókkal. Olyan ott az ember érzése, mintha egy kőkoporsó fenekén álldogálna. Mondtam is amerikai kísérőimnek: vannak itt impozáns dolgok, talán lehet itt dolgozni is, meg pénzt is keresni, de élni — ha ezen emberi életet értek — itt nem lehet. Azt mondta: nekik is az a véleményük, hogy dolgozni lehet New Yorkban, s ha van alkalom, pénzt is lehet keresni, de élni el kell menni onnan. Nem tudom ő hova megy, én siettem haza.

Megköszönöm népünknek azt a baráti támogatást, szolidaritást, amelyet a hazai közvéleménytől kaptunk. Ez nagy erőt jelentett nekünk. New Yorkban úgy láttuk a hozzánk érkezett újságokból, táviratokból, mintha kint tartózkodásunk idején nemzeti egységünk egy árnyalattal tovább erősödött volna. Eljutott például hozzánk egy vidéki katolikus pap levele is, aki nagyon emberien és őszintén írta, hogy szívéből szóltam s én az ő gondolatait mondtam el. Úgy érzem, ez már annak a jele, hogy van nemzeti összefogás és ez egyre erősödik. Vaskos levelet kaptam egy bonyhádi asszonytól. Beszédemnek egy részére reflektált benne. Azt írta: „Önnek nagyon igaza van abban, hogy nem 1956 óta haragszanak ránk az imperialisták, hanem jóval korábbi időktől fogva. Azért haragszanak, mert nálunk népi rendszer van." Azt írta: „Elküldök Önnek egy régi, megsárgult újságpapírt, mutassa be ott, az ENSZ-nél, hogy mi az a régi, amit ők védenek." Egy három évtizeddel ezelőtti Tolnai Világlapjából kivágott oldalt küldött, ezen nagy, egész oldal szélességű kép van, azt ábrázolja, hogy az akkori Podmaniczky utcai szuterén osztóhelyen naponta egyszer egy szelet kenyeret adtak annak, aki sorba állt. A képen négyszáz-ötszáz budapesti munkásasszonyt lehet látni. Írt egy Hawaiiban élő magyar mérnök, aki tudatta velem, hogy sohasem volt párttag, de szeretne az lenni. Írtak a kanadai disszidensek: nyolc-tíz fiatal könyörgő hangon kért, hogy ami tőlünk telik, tegyünk meg mindent, hogy mielőbb visszakerülhessenek hazájukba. Olyan levelet írtak ezek a fiatalok, amelyet nyugodtan oda lehetett volna adni az

ENSZ főtitkárának. De nem adtam oda, mert sajnos, tudom, hogy a főtitkárt nem érdeklik az ilyen levelek. Írt egy 78 éves New York-i néni is, aki már nagyon tört magyarsággal csak annyit vetett papírra, hogy „Csak előre, fiaim."

Természetesen megkaptuk a magyar testületek táviratait, jókívánságait. Ha megengedik, külön a Hazafias Népfrontnak köszönöm meg, hiszen ott úgyis képviselve vannak a többi tömegszervezetek is: nagyon köszönjük a támogatást.

Végezetül olyasfajta tapasztalatokra jutottunk, hogy a nemzetközi életben a haladás erői előnyomulóban vannak, és itthoni ügyeink is egészségesen, jól fejlődnek. Mindennek alapján azt mondhatom: legyünk hűségesek pártunk helyes politikájához, mert semmit sem tudtunk volna elérni az elmúlt négy év alatt, ha a párt politikai vonala nem lett volna helyes.

Maradjunk hűségesek népfront-politikánkhoz, mert céljaink eléréséhez az szükséges, hogy a feladatát jól megoldó párt vezessen, és az egész nép, az egész nemzet egyesüljön a szocializmus, a béke győzelme érdekében.

Maradjunk hívek ahhoz a szövetséghez, amely bennünket a nemzetközi élet haladó erőivel összeköt: a szovjetbarátsághoz, a szocialista táborhoz. Ápolnunk és erősítenünk kell barátságunkat, szövetségünket az imperialista függőségüktől nemrég megszabadult és a szabadságukért harcoló, még gyarmati sorban élő népekkel.

Ezeket a fő politikai elveket követve, dolgozzunk jobban az élet minden területén. Ma már nem tartozik az álmok világába, hogy mi Amerikát is túlhaladjuk. Az kapitalista ország, és ha sokáig az marad, a mi szocialista országunknak, amely a kommunizmust építi majd, ebben a folyamatban Amerikát is utol kell érnie. De ehhez jobb munka kell. Sehol se üsse fel a fejét megelégedettség, a „ráérünk holnap is" hangulat. Amit megtermelünk, az a mi népünké. S minél jobban dolgozunk, annál gyorsabban fejezzük be a szocializmus alapjainak lerakását, annál jobb lesz egész népünk élete. Aki ezt becsületesen akarja, eszerint dolgozzék.

Elvtársak, mi azt akarjuk, hogy megteremtsük a tartós békét, a különböző társadalmi rendszerű államok békés egymás mellett élését, de ez nem megy másképpen, mint az imperia-

lizmus, a háború erőinek visszaszorításával. Érje meg végre az emberiség azt a kort, hogy a jövőért ne kelljen aggódnia, ne kelljen rettegnie pusztító háborútól. Azt akarjuk, hogy a társadalmi haladás győzedelmeskedjék, hogy megszűnjön a gyarmati rendszer, hogy felépüljön a szocialista Magyarország. Ennek megfelelően kell dolgoznunk. Diadalmaskodjék a béke és a társadalmi haladás ügye az egész világon!

HRUSCSOV ELVTÁRS BESZÉDE AZ ENSZ XV. ÜLÉSSZAKÁRÓL

(1960. október 20.)

Kedves elvtársak! Moszkvaiak!

Kedves elvtársaim és barátaim, akik nagy hazánk más városaiban és falvaiban a rádió mellett hallgattok engem!

Szeretnék beszámolni azokról a tapasztalatainkról, amelyeket az ENSZ-közgyűlés XV. ülésszakán végzett munkánk során szereztünk, s a hagyományoknak megfelelően ismertetni szeretném önökkel munkánkat.

Ha megkérdezik tőlünk, érdemes volt-e elutaznunk New Yorkba erre az ülésszakra, minden fenntartás nélkül kijelenthetjük: nemcsak érdemes, hanem szükséges is volt. Ma már az egész világon elismerik, hogy a közgyűlés mostani ülésszaka rendkívül nagy jelentőségű.

A szovjet kormány szükségesnek tartotta, hogy az ülésszakon megtárgyalják napjaink leghalaszthatatlanabb, létfontosságú problémáit. Úgy gondoltuk, hogy az ENSZ-közgyűlés munkájában a legfontosabb beosztású államférfiaknak kell részt venniük. Az Egyesült Államok kormánya és szövetségesei megpróbálták lejáratni ezt az eszmét, de — mint önök is tudják — kudarcot vallottak.

Álláspontunkat valamennyi szocialista ország lelkes támogatásban részesítette, s nagy visszhangra és megértésre talált sok ország kormánya részéről. Az Egyesült Államok elnöke, Nagy-Britannia, Kanada, Ausztrália miniszterelnöke és az Egyesült Államok néhány más szövetségesének képviselője — attól tartva, hogy elszigetelődik — kénytelen volt, mint mondani szokás, menet közben átállni, s részt venni az ülésszakon.

Mint ezt a világ közvéleménye is helyesen értékeli, a közgyűlés XV. ülésszaka a legegyetemesebb nemzetközi találkozó volt azok közül, amelyeket az újkori történelem valaha is ismert. Ezen az ülésszakon több mint 30 ország államfője, kormányfője és vezető államférfia vett részt.

Ezen az ülésszakon sok fontos nemzetközi probléma került megvitatásra. A Szovjetunió küldöttsége olyan halaszthatatlan kérdések megvitatását javasolta, mint az általános és teljes leszerelés kérdése, a gyarmati rendszer megszüntetése és a függetlenség megadása minden népnek és országnak, az Egyesült Államok más államok ellen elkövetett agresszív cselekményeinek kérdése, valamint az ENSZ végrehajtó szervek összetételének kérdése. Ezenkívül a közgyűlés napirendjére tűzték a Kínai Népköztársaság törvényes ENSZ-jogainak visszaállítását, az algériai kérdést és sok más kérdést.

Az a tény, hogy a szocialista országok küldöttségei részt vettek az ülésszak munkájában, mégpedig úgy, hogy e küldöttségek élén az illető országok vezetői álltak, valamint az a körülmény, hogy az ENSZ sok más tagállama is államfői, illetve kormányfői szinten képviseltette magát, jelentős eredményekkel járt.

Az ENSZ-közgyűlés hatalmas üléstermében óriási érdeklődéssel és figyelemmel hallgatták végig napjaink több kimagasló államférfiának felszólalásait. Nagy hatást keltettek a szocialista tábor országaiból érkezett küldöttségek vezetőinek beszédei, így Antonin Novotný elvtársnak, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság elnökének, Władisław Gomułka elvtársnak, a lengyel küldöttség vezetőjének, Gheorghe Gheorghiu-Dej elvtársnak, a román küldöttség vezetőjének, Kádár János elvtársnak, a magyar küldöttség vezetőjének, Todor Zsivkov elvtársnak, a bolgár küldöttség vezetőjének, Mehmet Shehu elvtársnak, az albán minisztertanács elnökének beszéde. Az ülésszakon felszólalt N. V. Podgornij elvtárs, az Ukrán SZSZK küldöttségének és K. T. Mazurov elvtárs, a Belorusz SZSZK küldöttségének vezetője.

A szocialista országok küldöttségeinek vezetői az új, igazságos, a népek boldogságát és felvirágzását megteremtő világ hangját szólaltatták meg. Ugyanakkor kérlelhetetlenül elítélték az imperialista gyarmattartó világot, amely belekapaszkodik mindenbe, ami idejét múlta, amit elítélt a történelem:

azt a világot, amely a békét és a népek biztonságát fenyegeti.

Nagyon elősegítette a békéért és a népek gyűlöletét kiváltó gyarmati rendszer megszüntetéséért vívott harcot Kwame Nkrumah ghanai elnöknek, Sekou Touré guineai elnöknek, Sukarnónak, Indonézia elnökének, Dzsavaharlal Nehru indiai miniszterelnöknek, Gamal Abdel Nasszernak, az Egyesült Arab Köztársaság elnökének, Norodom Szihanuk kambodzsai államfőnek és a többi független állam képviselőinek felszólalása. Mély hatást tett Fidel Castro kubai miniszterelnöknek, a kubai nép hős fiának nagyszerű beszéde. Más államférfiak felszólalásaiban is sok konstruktív javaslat hangzott el.

Az imperialista országok képviselői, a gyarmati rendszer védelmezői sokszor nyíltan, de még gyakrabban leplezett módon mindent elkövetnek, hogy védjék pozícióikat, megtartsák állásaikat. És, mint tudják, az ülésszakon néha olyan csaták zajlottak le, amilyeneket születése óta nem ismert ez a nemzetközi szervezet.

Utazásunk hasznos volt azért is, mert sokszor találkoztunk és egész sor létfontosságú nemzetközi kérdésben véleményt cseréltünk különböző országok vezetőivel. Mindez hozzájárult az államok közötti kölcsönös megértésben elért eredményekhez és a bensőségesebb viszony kialakulásához.

Az ENSZ eddigi működésének hosszú éveiben sok olyasmi keletkezett e szervezetben, ami határozott felülvizsgálatot követel és azt igényli, hogy összhangba kerüljön a világ jelenlegi erőviszonyaival. Azt lehet mondani, az ENSZ-közgyűlés XV. ülésszakának első szakaszára az nyomta rá a bélyegét, hogy az új, a haladó harcolt a régivel, az idejétmúlttal, mindazzal, ami akadálya az új fejlődésnek, növekedésnek.

Engedjék meg, kedves elvtársak, hogy most valamivel részletesebben foglalkozzam a jelenlegi nemzetközi helyzet alapvető jelenségeivel és az ENSZ közgyűlésén részt vevő küldöttségünk tevékenységével.

Elvtársak! A közgyűlés XV. ülésszakát sokan különlegesnek tartják. Ez teljesen helytálló. Az ülésszak mintegy levonta az ENSZ eddigi működésének néhány tanulságát.

Helyesen állapították meg az ülésszakon, hogy a legutóbbi 15 év alatt világszerte nagy politikai és társadalmi jellegű változások történtek.

Ezekre a változásokra legelsősorban az jellemző, hogy kialakult a szocialista országok hatalmas tábora. Ma a szocializmus zászlaja alatt több mint egymilliárd ember él és dolgozik. A szocialista világrendszer létrejötte döntő jelentőségű az egész emberiség sorsára nézve.

A második világháború után, amikor az ENSZ megalakult, a tőkésrendszer uralkodó helyzetben volt, s még erősen tartotta magát a gyarmati rendszer. A háború óta eltelt 15 évben nagy társadalmi átalakulások mentek végbe. Európában és Ázsiában sok szocialista ország jött létre. Ezek az országok nemcsak hogy megszülettek, hanem gyorsan meg is erősödtek, megvédték forradalmi vívmányaikat, s bebizonyították, hogy a gazdaság, a tudomány és a kultúra fejlesztése, az életszínvonal emelése terén, fölényben vannak a tőkésrendszerrel szemben.

Éppen a szocialista országok haladnak elöl a termelés növelésének ütemében, a világűr meghódításában, az atomenergia békés felhasználásában.

Minket, kommunistákat, azzal vádolnak, hogy erőszakosak vagyunk, hogy az embereket csupán a hatalom meghódítására tudjuk szervezni, hogy eltiporjuk az egyén szabadságát, de képtelenek vagyunk az alkotásra, nem tudjuk megszervezni az ipar és a mezőgazdaság munkáját. Ellenségeink „bebizonyították", hogy mi nem visszük előre a tudományt és a kultúrát. Azt mondták, hogy a forradalom rombol, de nem alkot. Hol vannak most ezek a hangok, hol vannak most ezek a kontár próféták? Behúzták a farkukat és hallgatnak! De még hogy hallgatnak!

Ma az egész világ tudja, hogy ott van igazi szabadság, ott fejlődik gyorsan a népgazdaság és a kultúra, ahol a nép győzedelmeskedik, ahol a társadalom szervezetének új rendszere

jut diadalra, vagyis ott, ahol a szocializmus győz. A szocializmus viszonyai között szabad nép épít új életet, az emberiség nagy gondolkodóinak, Marxnak, Engelsnek, Leninnek tanításai alapján.

Ez idő alatt hatalmas változások zajlottak le a gyarmati világban is. Gyarmatbirodalmak dőlnek össze, sőt bízvást elmondhatjuk, hogy össze is dőltek, s most már csak a törmelékük recseg-ropog.

Ázsiában India, Indonézia, Burma, Ceylon és más országok felszabadultak a gyarmati iga alól. Most megy végbe az afrikai népek felszabadulásának rendkívül gyors folyamata. Afrika sokat szenvedett népei végre kivívják emberi jogaikat.

Lehetetlen figyelmen kívül hagyni ezeket a nagy nemzetközi változásokat. Amikor a második világháború után megalakult az Egyesült Nemzetek Szervezete, a világ politikai térképe egészen más volt, s ez a térkép határozta meg a világszervezet struktúráját.

Annak idején az Amerikai Egyesült Államok volt a világ ura. Ez az ország volt a leggazdagabb. gazdaságilag a legerősebb. Valószínűleg ezért döntöttek úgy, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezetének székhelyét az Egyesült Államokba tegyék. Földrajzilag ez igen sok nehézséget okoz, nem is szólva arról, hogy az Egyesült Államokban uralkodó viszonyok egyáltalán nem segítik elő egy nemzetközi szervezet rendes tevékenységét. Ha most kerülne sor az ENSZ székhelyének megválasztására, akkor az afrikai népek, a négerek aligha egyeznének bele, hogy olyan országba helyezzék a világszervezetet, ahol a négereket emberszámba sem veszik, a legszigorúbb faji megkülönböztetést alkalmazzák velük szemben, sőt olykor még meg is lincselik őket.

Mindez és a nemzetközi élet sok más tényezője mutatja, hogy szükség van az értékek átértékelésére, a legfontosabb világproblémák megoldásának új módon való megközelítésére.

Amikor az ENSZ megalakult. helyesen állapították meg, hogy legfőbb célja a béke biztosítása, a feszültséget okozó, és esetleg egy harmadik világháború kirobbanását előidéző kérdések rendezése. A hangsúly egy olyan szerv megalakításán volt, amely ki tudja küszöbölni az országok között ke-

letkező nehézségeket és konfliktusokat. Éppen ezért alakult meg a Biztonsági Tanács.

Annak idején igen helyes volt, hogy a Biztonsági Tanácsnak 11 tagja lett, s ezek közül öten — az Egyesült Államok, a Szovjetunió, Kína, Anglia és Franciaország — állandó tagként kerültek a tanácsba.

Külön szeretném hangsúlyozni, hogy éppen ez az öt ország, amelyeknek annak idején mindegyike nagyhatalomnak számított, lett a Biztonsági Tanács állandó tagja. Az ENSZ-et megszervező politikusok bölcsességére vall, hogy a Biztonsági Tanácsban valamennyi nagyhatalmat egyenlő jogokkal ruházták fel, bár a szocialista országok annak idején abszolút kisebbségben voltak a világon. Akkoriban csak a Szovjetunio és a Mongol Népköztársaság volt szocialista ország. De a szocialista Szovjetuniónak éppen annyi jogot adtak, mint a Biztonsági Tanács bármely más tagjának. Ezt az egyenjogú helyzetet ismerte el az ENSZ alapokmánya is, amelybe belefoglalták a nagyhatalmak egyhangú állásfoglalásának elvét és a vétójogot. Senki sem hozhatott az egész világ rovására, vagy az öt nagyhatalom egyikének a rovására valamilyen fontos döntést, még abban az esetben sem, ha négy állam fordult volna szembe egy állammal.

Szóval, a világon annak idején a tőkésországok voltak fölényben, de az ENSZ megalapítói helyesen úgy gondolkodtak, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezete csak akkor tudja ellátni feladatait, ha a többség — márpedig akkoriban a tőkésországok, a gyarmattartó hatalmak voltak többségben — nem él vissza helyzetével a kisebbség rovására. Az ENSZ csak ezzel a feltétellel létezhet, fejlődhet és teljesítheti azt a feladatát, amelyért létrehozták.

Milyen volt azonban a világ politikai arculata a közgyűlés XV. ülésszakának kezdetén? Nagyon erősen különbözött az ENSZ megalapításának napjaitól.

Először is, mint már mondottam, létrejött a szocialista világrendszer, s az ehhez tartozó országokban él a földgömb lakosságának több mint egyharmada. A szocialista országok hatalmas gazdasági erővel rendelkeznek, termelésük jelenleg a világ együttes termelésének több mint egyharmada, az ipari és mezőgazdasági termelés sok ágában pedig csaknem a fele.

Továbbá a gyarmati rendszer romosain új független álla-

mok keletkeztek, s ezek olyan politikát folytatnak, hogy kívül maradnak a katonai tömbökön és csoportosulásokon. Ilyenek: India, Indonézia, Burma, az Egyesült Arab Köztársaság, a Ghanai Köztársaság, Guinea, Nigéria és más államok.

Lényegesen megváltozott az imperialista hatalmak egykori nagy gyarmatainak helyzete is. Milyen jogon lehet Angliát ma nagy államnak, Indiát pedig nem nagy államnak tartani? Milyen jogon? Régen az az állam számított nagynak, amelyiknek nagy bunkója volt. Anglia annak idején nagy gyarmattartó hatalom volt. Tűzzel és vassal hódított, s bunkójával uralkodott. Majdnem a fél világot meghódította. Most más a helyzet. A második világháború befejezése után Anglia kénytelen volt megelégedni kevesebbel, mint amennyi korábban az övé volt, amennyivel korábban rendelkezett. Az, ahogy Anglia jelenleg még megtartott és erőnek erejével kegyetlenül elnyom néhány gyarmati országot — csak a hanyatlását jelenti, nem pedig hatalmának felfelé ívelését. Katonái ma is olyan hetykén masíroznak, mint Viktória királynő idején, s akadnak Angliában olyanok, akik nem akarják megérteni, hogy jelenleg más szelek fújnak. Anglia már rég nem számít a világ első műhelyének és a tengerek uralkodójának.

Franciaország szintén imperialista gyarmatosító hatalom, amely ugyanilyen módszerekkel, afrikai és ázsiai népek meghódításával és kegyetlen leigázásával nőtt nagyra. Ma ez a nagyhatalom több mint hat éve visel háborút Algéria ellen, és sehogyan sem képes megmutatni nagyságát azzal, hogy megszünteti kalózpolitikáját. Más idők jöttek. A népek most életre-halálra küzdenek elnyomóikkal, a gyarmatosítókkal a szabadságért, s emberi jogaikat védelmezve sikeresen folytatják a harcot.

Miért tartják nagyhatalomnak Franciaországot, és ugyanakkor miért nem tartják annak Indonéziát? Miért van az, hogy Indiának és Indonéziának az Egyesült Nemzetek Szervezetében más a helyzete, mint Angliának és Franciaországnak, s miért nem állandó tagja például ez a két ország a Biztonsági Tanácsnak?

Vagy vegyük az Amerikai Egyesült Államokat, amely továbbra is hatalmas kapitalista állam. De ha az Egyesült Államok korábban, mint a fellendülő kapitalizmus országa, bizonyos vonzást gyakorolt — ez a vonzóerő demokratikus bur-

zsoá alkotmánya volt —, ezt ma már elvesztette. Az Egyesült Államok most reakciós állam, ahol a monopolkapitalizmus uralkodik, olyan állam, amely imperialista politikát folytat, a gyarmatosítókkal halad együtt, sőt irányítja őket.

Az Egyesült Államokban mindent a tőkének és a militarizmusnak rendelnek alá, bár a demokrácia látszatát is megőrzik. Minden a monopoltőke kezében van: a termelőeszközök s ugyanígy a sajtó, a könyvkiadás, a televízió, a rádió, a mozi, szóval az ideológiai befolyásolás egész hatalmas apparátusa, és mindezt az emberek akaratának elfojtására, a néptömegek megtévesztésére használja fel.

Az Amerikai Egyesült Államok korábban messze kimagaslott gazdasági életének fejlettségével, erejével. Európától és Ázsiától óceánok választották el, s ez az Európában és Ázsiában dühöngő háborúk idején leküzdhetetlen akadályt jelentett. Az Egyesült Államok nem érezte saját bőrén, mit jelent a háború, az éhség és a pusztulás. De az óceánok nem jelentenek többé áthidalhatatlan természetes erődítményt az Egyesült Államok védelmében. Az Egyesült Államok kiváltságos gazdasági helyzetét is elveszti.

A Szovjetunió, a szocialista országok gigászi sikereket arattak gazdasági életük fellendítésében. Egész sor tudományág fejlődésében magunk mögött hagytuk az Egyesült Államokat. Hasonló a helyzet a közoktatás, a kultúra, a művészetek területén, nem is beszélve a politikai és a társadalmi rendszer fölényéről, a szocialista országok népeinek erről a vívmányáról.

Az Amerikai Egyesült Államok elvesztette korábbi vonzóerejét. Ma már olyan erők működnek, amelyek taszítják az egyes országokat az Egyesült Államoktól. Ez lényeges változás. Az amerikaiak ezt mind ez ideig nem értették meg kellőképpen, s meg kell mondani, hogy ez a világon még sok emberben nem vált tudatossá. Ha érzik is, még nem vonták le a következtetéseket a megváltozott viszonyokból. Az Amerikai Egyesült Államok a nemzetközi küzdőtéren ma már nem olyan hatalmas ország, mint korábban, noha a tőkésországok között gazdaságilag és katonailag egyaránt az Egyesült Államok a legerősebb.

Az ENSZ megalakítása idején Kína nem volt egységes és kevés ügyet vetettek rá. Ha a monopoltőke országai mégis bevonták a Biztonsági Tanácsba, ezt nyilvánvalóan azért tették,

hogy hozzáláncolják a kapitalista világhoz, hogy a szocialista, marxista—leninista eszmék „meg ne fertőzhessék" Kínát. Az imperialista hatalmak szerették volna megőrizni a nagy kínai falat, hogy a monopoltőke bástyájává tegyék, amellyel elválasztják a szocialista világot a kapitalizmus világától.

De a kínai nép maga döntötte el, hogyan éljen. A népnek a felszabadulásért vívott hősies harca a Kínai Kommunista Párt vezetésével győzelemmel végződött. A kínai nép sikeresen kihasználta a második világháború után kialakult kedvező helyzetet, amikor is az európai fasiszta erők megsemmisültek, s amikor a militarista Japánt leverték. A kínai népi felszabadító hadsereg számára létrejött a megbízható hátország. Ez a hadsereg szétzúzta Csang Kaj-sek hadseregét, amely ebben az időben teljesen átállt az Egyesült Államok oldalára, az imperializmus oldalára.

Azok után, hogy Kína valóban népivé és kínaivá vált, és hogy kormánya valóban a nép törekvéseit tükrözi, az imperialista monopoltőke országai nem ismerik el. Az imperialisták nem ismerik el a kínai Kínát, ellenben Kínának ismerik el az amerikaiak által megszállt Taivan szigetét. A népi Kínát az Egyesült Nemzetek Szervezetébe sem veszik fel, a népi Kína nem foglalhatja el törvényes helyét az ENSZ-ben.

Miért lehetséges ez? Kína talán eltűnt? Nem, Kína létezik! Kína van! Vagy talán már nem olyan nagy? Nem, Kína ma gazdaságilag és politikailag egyaránt hatalmasabb állam, mint valaha is volt. Kínát azért nem ismerik el, mert szocialista állammá vált. Az a félelem, amellyel a szocialista Kína megjelenése az imperialistákat eltöltötte, megfosztotta őket a józan gondolkodástól, ezért kezdték tagadni a népi Kína létezését.

Nos, saját történetünkből mi is ismerünk hasonló helyzetet. Hiszen a legjobban dühöngő imperialisták hosszú ideig csupán földrajzi értelemben ismerték el nagyhatalomnak a Szovjetuniót. Az Egyesült Államok 16 évig nem ismerte el a Szovjetuniót. Ezért, ismétlem, mi is ismerünk hasonló helyzetet.

Igaz, hogy mostanában már több burzsoá államférfi is belátja az Egyesült Államok Kína-ellenes politikájának tarthatatlanságát, és elítéli ezt a politikát. Az Amerikai Egyesült Államoknak évről évre mind nagyobb nehézséget okoz, hogy biztosítsa a népi Kína elismerésének meghagadását. A közgyűlés valamennyi ülésszakán újra meg újra megismétlődik a gé-

pies többség összeeszkábálása, ugyanakkor le is lepleződik e mechanikus többség Kína-ellenes politikája. Úgy látszik, hogy a közeljövőben ez a politika végképpen hajótörést szenved. Ha az isten nem bünteti meg az Egyesült Államok politikusait, és nem fosztja meg őket eszüktől, számukra az lesz a leghelyesebb, ha hitet tesznek Kína ENSZ-jogainak visszaállítása és a csangkajsekista báb kiűzése mellett. Tudnak-e élni az isteni ajándékkal az Egyesült Államok államférfiai, vagy sem? Nem találgatunk, az idő majd megmutatja! De ha nem járnak el okosan, akkor a közeljövőben a népi Kínával kapcsolatos politikájukért le kell nyelniük a maguk keserű piuláját.

A népi Kína, India, Indonézia, Japán, Burma és más ázsiai országok mind nagyobb szerephez jutnak a nemzetközi életben és a világpolitikában.

Hatalmas változások történtek a legutóbbi években Afrikában is. Afrikában az ENSZ megalakításának időszakában mindössze három független állam volt. A kontinens egész területe fel volt osztva a gyarmatosítók között, akik évtizedeken keresztül elnyomták az afrikai népeket. Afrika most merőben más képet mutat. Ezen a földrészen 26 független állam jelent meg, lakosságuk együttvéve több mint 180 millió. Nagyon jellemző, hogy ezeknek az országoknak a túlnyomó többsége — a 26 közül 16 — 1960-ban kiáltotta ki függetlenségét.

Az ENSZ közgyűlésen a fiatal afrikai államok küldöttei arról beszéltek, hogy 1960 — Afrika éve. Egész Afrikát elborítja a nemzeti felszabadító mozgalom lángja. De az afrikai kontinensen még ma is több mint 20 ország és gyámsági terület sínylődik gyarmati igában. Ezekben az államokban több mint 50 millió ember él. A gyarmati és a függő országok népei harcolnak az idegen elnyomás ellen, s kétségtelenül el is nyerik függetlenségüket.

Ezek a világ szociális és politikai térképének egyes jellemző vonásai 15 évvel az Egyesült Nemzetek Szervezetének megteremtése után.

Az imperialista, monopolkapitalista államok, a nyugati hatalmak katonai tömbjeinek tagjai fegyveres erőre akarnak támaszkodni, hogy megszilárdítsák az ENSZ-ben elfoglalt uralkodó helyzetüket, amely az ENSZ megalapításának idején alakult ki. Pozícióikat mindenáron meg akarják tartani, bár a történelem megfosztotta őket ehhez való joguktól, s szerin-

tem az a fő, hogy lehetőségeiktől is megfosztotta őket. Elvész az egykori gazdasági fölény, amelynél fogva az imperialista országok régen a világ sok országára támaszkodhattak. Az imperialista hatalmak a haditechnika területén is elvesztették fölényüket, amelyre politikájuknak, az „erőpolitikának" a végrehajtásánál támaszkodhattak.

De az imperialista államok vezető körei még mindig illúziókban ringatják magukat, mintha egykori fölényüket megőrizték volna.

Ezért egészen természetes és törvényszerű, hogy a Szovjetunió küldöttsége a közgyűlés XV. ülésszakán felvetette az ENSZ struktúrájának elavultságát. Ez a struktúra megfelelt az ENSZ megalakulása idején, tehát 1945-ben fennállt helyzetnek, az államok akkori erőviszonyának, szerepének és jelentőségének, de annál kevésbé felel meg a mai helyzetnek. Elkerülhetetlenül szükségessé vált az ENSZ struktúrájának olyan megváltoztatása, amely összhangban van az államok három fő csoportjának, a szocialista, az imperialista és a semleges államoknak erőviszonyaival. A kérdés ilyen felvetése a közgyűlés jelenlegi ülésszakának sok részvevőjénél támogatásra és megértésre talált.

Még nem terjesztettünk elő konkrét javaslatokat, de kifejtettük elvi álláspontunkat ebben a kérdésben.

Nem azért vetettük fel az ENSZ végrehajtó szervek megváltoztatásának kérdését, mert valamiféle kiváltságokra akarunk szert tenni az ENSZ-ben. A mi helyzetünk, a szocialista országok helyzete jelenleg közismert, és egyetlen józanul gondolkodó ember sem tagadhatja, hogy a szocialista országok jelentős szerepet játszanak az ENSZ-ben.

A szocialista országok részvétele nélkül az ENSZ puszta léte is lehetetlen. Hogy miért? Azt mondhatná valaki, hogy a szocialista országok jelenleg kisebbségben vannak. De ostoba az, aki valamely államcsoport jelentőségét az ENSZ viszonylatában — a csoportba tartozó államok számán kívánja lemérni. Ha a földkerekség lakosságának egyharmada, amely a világpotenciál felének birtokosa, nem lesz képviselve az az ENSZ-ben, akkor az Egyesült Nemzetek Szervezete valójában nem lesz többé világszervezet.

A szocializmus sikerei azok számára is vonzóak, akik nem ismerik el rendszerünket, de már nem intézhetik el egyetlen

kézlegyintéssel, s rohamos fejlődését nem hagyhatják figyelmen kívül. Ezt csak a vak hagyhatja figyelmen kívül, aki szerint nincs fény és nincs nap, s az, amit mások a fényről és a napról mondanak, csak mese.

Véleményünk szerint az ENSZ-et tökéletesíteni kell, mint olyan eszközt, amelyet egy újabb világháború elhárítása érdekében hoztak létre. E célból legelőször is vissza kell térni azokhoz az eszmékhez és elvekhez, amelyeket az ENSZ és a Biztonsági Tanács megalakítása idején rögzítettek, vagyis el kell ismerni azt az elvet, hogy minden állam egyenlő feltételeket élvez, különösen pedig azok az államok, amelyektől egy újabb világháború bekövetkezése vagy elkerülése függ.

Ha régen, az ENSZ alapításának időszakában öt nagyhatalmat neveztek meg, az Egyesült Államokat, a Szovjetuniót, Angliát, Kínát és Franciaországot, akkor most ezeknek a nagyhatalmaknak a sorát természetesen jelentősen ki kell bővíteni. Persze most nem lehet ezek közé sorolni Franciaországot és Angliát, viszont ide kell sorolni Indiát és Indonéziát, a népi Kína jogainak visszaállításáról nem is beszélve.

A saját önző csoportjaik érdekében tevékenykedő imperialista gyarmati hatalmaknak részben sikerült tönkretenniük azt, amit az ENSZ megalakítói csináltak. Az ENSZ-alapokmány kijátszásának útjára léptek. Az alapokmány kimondja, hogy a Biztonsági Tanácsban az öt nagyhatalomnak, a Biztonsági Tanács állandó tagjainak egyhangúlag kell döntenie a legfontosabb kérdésekben.

Amikor a nyugati hatalmak képviselőinek nem sikerült keresztülvinniük szándékukat, kerülő úton próbálkoztak: ezeket a kérdéseket közvetlenül a közgyűlés ülésszaka elé terjesztették.

Ily módon megszegik azt a béke biztosítását szolgáló elvet, hogy a Biztonsági Tanácsnak egyhangúlag kell döntenie. Megkerülték ezt az elvet, s a kérdéseket a közgyűlés ülésszakán mechanikus többséggel vagy a szavazatok kétharmados többségével akarják megoldani. Abban reménykednek, hogy a szavazógép kihúzza őket a bajból. De ez nem megoldás. Csak egy zsilipet nyitnak meg, s ezzel egy olyan konfliktus lehetőségét teremtik meg, amely világháborús katasztrófába sodorja az emberiséget.

Ez a körülmény csak növeli azt a veszélyt, hogy esetleg

maga az ENSZ taszítja a világot a háborús szakadék szélére, vagy egyenesen a háború örvényébe. Szigorúan tiszteletben kell tartani az alapokmánynak azt az elvét, hogy a nagyhatalmak a bonyolultabb nemzetközi kérdéseknek a Biztonsági Tanácsban történő megoldásánál egyhangúlag kötelesek eljárni. Ez azonban a kérdésnek csak az egyik oldala. Számolni kell a megváltozott nemzetközi helyzettel is, figyelembe kell venni a világ küzdőterén kialakult új erőviszonyokat. És azt is tekintetbe kell venni, hogy a Biztonsági Tanácsban ma már kevés az öt nagyhatalom, az öt állandó tag. Tehát az ENSZ szervezeti felépítését ma úgy kell kialakítani, hogy a három csoporthoz tartozó államok, a szocialista, az imperialista és a semleges államok egyenlő helyzetbe jussanak a háború és a béke kérdésében döntő jelentőségű nemzetközi problémák megoldásánál.

Aki kitart a régi mellett, aki meg akarja őrizni a régit és nem akarja elismerni az újat, az nem érti meg, hogy a régi nem a béke megszilárdulására vezet. A régi a háború keletkezésének nagy veszélyét rejti magában. Aki nem veszi figyelembe az államok mind a három csoportjának érdekeit, s a nemzetközi szervezetet egy csoport érdekében, mégpedig az imperialista, monopoltőkés államok csoportjának érdekében akarja felhasználni, az nem a béke megszilárdítását szolgálja.

Ezért kell az ENSZ felépítését megváltoztatni, a végrehajtó szerveket összhangba hozni az élet követelményeivel, mind a három államcsoport egyenjogú képviseletének elvével. Máskülönben ez nem egyesült nemzetek szervezete, hanem inkább a meghasonlott nemzetek szervezete lesz.

Beszéltem a Biztonsági Tanács felépítésének módosításáról. Ez természetesen az ENSZ végrehajtó szervére, a főtitkárára vonatkozik. Objektíve nézve a dolgot, mindhárom államcsoport érdekeit nem fejezheti ki egyetlen ember, ha még oly bölcs is az illető.

Egészen természetes, hogy mivel most az ENSZ-ben az imperialista, gyarmatosító politikát folytató Egyesült Államok és szövetségesei, Anglia, Franciaország és más monopolkapitalista államok uralkodnak, ezek az államok saját jeloltjeiket állítják az ENSZ vezető helyeire. Kinek a jelöltje Hammarskjöld úr, az ENSZ mostani főtitkára? Mindenki tudja, hogy

az Egyesült Államoké. A svédek szerint Svédország képviselője. Igen, születése szerint svéd, de politikai nézetei alapján az Egyesült Államok monopoltőkéjét képviseli és szolgálja. A svédek ne vegyék ezt rossz néven. Nekünk szintén van egy Hammarskjöldünk az Egyesült Államokban: Kerenszkij. Származás szerint orosz, de kinek szolgál? Az amerikai imperialista tőkének. S az orosz nép már hány éve megvan nélküle!

Persze, minden államcsoport szeretné a maga jelöltjét ültetni a főtitkári székbe. Ez természetes, de nem reális dolog. Minden államcsoport, amely a maga képviselőjét akarja bejuttatni az ENSZ végrehajtó szervébe, uralkodni szeretne — mi viszont azt akarjuk, hogy a végrehajtó szervben, az ENSZ titkárságában egyik államcsoport se lehessen hangadó.

Tehát az ENSZ-titkárság és a Biztonsági Tanács kérdésének leggyökeresebb és legigazságosabb megoldása az lesz, ha érvényre juttatják az egyenlő jogok, az egyenlő lehetőségek és az egyenlő képviselet elvét. Az ENSZ titkárságának három titkárból kell állnia.

Azt kérdezhetik erre, hogy miképpen oldják meg akkor a különböző kérdéseket, hiszen ez módfelett bonyolult dolog lesz. Bonyolult dolog megoldani a kérdéseket egyetlen ország parlamentjében, különösen a burzsoá országok parlamentjeiben is, mert burzsoá országokban antagonisztikus osztályok vannak, minden osztálynak megvan a maga pártja, s megvannak a maga képviselői. Az uralkodó osztályok saját politikájukat, más osztályok elnyomásának politikáját folytatják. Ennek során a tőkére támaszkodnak, márpedig a tőke nagy erő. A tőke maga nem szavaz, de megveszteget, s így más osztályok képviselőinek megvesztegetése formájában érvényesíti szavazatát. Csakhogy itt egyetlen államról van szó.

Az ilyen parlamentáris rendszer átültetése nemzetközi szervezetbe — általában már eleve helytelen. Az ENSZ mintegy száz államot egyesít, s a világban ez idő szerint világosan meg lehet különböztetni az államok három csoportját. Ha megkezdik elnyomni az egyik vagy a másik csoportot, az az erőszak alkalmazásának, a háború előkészítésének útjára lépést jelent. Márpedig az ENSZ-et nem azért hozták létre, hogy háborúkat viseljen, hanem azért, hogy a béke biztosításának eszköze legyen.

A tartós béke biztosításához az szükséges, hogy egyet-

len államcsoport érdekei se szenvedjenek csorbát, hogy a nemzetközi problémákat mind a három államcsoport érdekeinek figyelembevételével oldják meg.

Ha az Egyesült Nemzetek Szervezetében: mind a Biztonsági Tanácsban, mind a közgyűlésen, mind pedig a végrehajtó szervben továbbra is ragaszkodnak az egyoldalú politikához, s nem veszik figyelembe az államok mindhárom csoportjának érdekeit, akkor az Egyesült Nemzetek Szervezete saját magát öli meg. Ebben az esetben a határozatait nem fogja valamennyi állam tiszteletben tartani. Ebben az esetben semmilyen államcsoport nem kényszerítheti más államokat a hozott határozatok végrehajtására. Ez a helyzet a végsőkig fokozhatja a nemzetközi feszültséget, s egy véletlen szikra is lángra lobbanthatja a világháború pusztító tüzét.

A második világháború után máig is megoldatlan a német kérdés. Nagy és kis országok egyaránt részt vesznek az ENSZ életében, de a német nép nem vesz részt. Az ENSZ-be felvették Olaszországot, Japánt, amely a múltban militarista állam volt. Sőt, a fasiszta Spanyolországot és Portugáliát is felvették. Miért nem képviseltetheti magát az ENSZ-ben a német nép? Mert nincs békeszerződés Németországgal. Ennek megkötését az imperialista államok állandóan elodázzák. Nem akarják, hogy ilyen módon elismerjék a Német Demokratikus Köztársaságot. De ez ostoba politika, mert a Német Demokratikus Köztársaság már 11 éve létezik és fejlődik. Véget kell vetni ennek a helyzetnek és meg kell kötni a békeszerződést Németországgal. Ezt a problémát meg kell oldani, rögzíteni kell a háború után létrejött viszonyokat, a változásokat, hogy a német nép egyenrangú félként képviseltethesse magát az ENSZ-ben.

Ismétlem, a nemzetközi feszültség enyhítése szempontjából a német békeszerződés megkötése igen nagy jelentőségű. A háborús állapot fenntartása Németországgal csupán megmérgezi a légkört, mivel mindazokat a kérdéseket, amelyek a békeszerződés aláírásával megoldásra kerülnek, de facto már elismerték.

Ezeket a kérdéseket tehát úgy kell megoldani, hogy megfeleljenek a kialakult helyzetnek, vagyis a kész tényeket kell rögzíteni — a két német állam meglétét, a második világháború után létrejött határok sérthetetlenségét.

Egyetlen józan politikus sem gondolhatja, hogy a Német Demokratikus Köztársaságban bárki is feladja a szocializmus vívmányait, vagy akár azt, hogy Nyugat-Németországban ma lemondanának politikai és társadalmi rendszerükről. Tehát a meglevő tényeket tudomásul kell venni és rögzíteni kell a megfelelő szerződésben.

Nyugat-Berlinnel kapcsolatban is már több ésszerű javaslatot tettünk.

A német kérdést mostanában gyakran használják fel politikai célokra, különböző országok választási hadjárataiban.

Az Egyesült Államokban rövidesen sor kerül az elnökválasztásra. A német kérdés feltétlenül szerepel a választási kampányban. Megváltozik-e a helyzet Németországban, vagy sem, azaz aláírják-e a két német állammal a békeszerződést, vagy marad a jelenlegi helyzet — ez a téma gyakran vált ki heves vitát a választási agitációban. Az agresszív körök, amelyek ragaszkodnak a tűzfészek fenntartásához, a német kérdést saját politikájuk, az „erőpolitika" folytatására igyekeznek kihasználni. Az erőpróba azonban ebben a kérdésben veszélyes.

Nyugat-Németországban ugyancsak kihasználják a német békeszerződés kérdését. S nézzük csak, mi jön ki ebből. Például hangoztatják, hogy 1960-ban nem lehet felvetni a német kérdést, a békeszerződések körüli tárgyalások nem vezethetnek eredményre, mert zavarja ezt az amerikai elnökválasztás. Célzásokat tesznek előttünk arra, hogy a választások idején jobb nem feszegetni a német kérdésre vonatkozó tárgyalások kérdését, majd a választások után megegyezésre lehet jutni.

De 1961-ben Nyugat-Németországban lesznek választások. Az agresszív körök, a monopolтőke képviselői ott szintén kihasználják majd a német kérdést, s egyes politikusok célzásokat tesznek majd arra, hogy Adenauer kancellár semmiképpen sem térhet el álláspontjától, mert ha eltér attól, Brandt fog győzni a választásokon. Ezért — mondják majd — várják meg türelemmel a választások végét, akkor reálisabb lesz a német kérdés megoldásának felvetése.

Így halogatják vég nélkül a német békeszerződés fontos kérdését, amely sürgős megoldást követel, mert a halogatás súlyos háborús veszélyeket rejt magában.

Ezt a problémát meg kell oldani és minden bizonnyal 1961-ben kell megoldani.

A józan észnek felül kell kerekednie! Alá kell írni a békeszerződést, s ezzel egy csapásra megváltozik egész Európa levegője!

Azok a lépések, amelyekre Nyugat-Németország az NDK-val szemben elhatározta magát — például a kereskedelmi szerződések felbontása stb. —, a helyzet kiéleződéséhez vezetnek, mivel a Német Demokratikus Köztársaság szintén tehet megfelelő lépéseket, s mindez együttvéve aligha ígér javulást az országok viszonyában.

Éppen ezért arra van szükség, hogy ne tegyünk olyan lépéseket, amelyek a helyzet kiéleződéséhez vezetnének. Javasoltuk, hogy az amerikai elnökválasztás után tartsunk csúcstalálkozót, hogy újabb erőfeszítéseket tegyünk a vitás kérdések rendezésére, hogy megegyezzünk a két német állammal kötendő békeszerződés kérdésében és ilyen módon oldjuk meg Nyugat-Berlinnek, mint szabad városnak a problémáját.

Ez a mi álláspontunk. Ha azonban más politikára kényszerítenek bennünket, ezért a nyugati imperialista államokat terheli majd a felelősség.

II. AZ ÁLTALÁNOS ÉS TELJES LESZERELÉS — A TARTÓS BÉKÉHEZ VEZETŐ ÚT

Elvtársak! A Szovjetunió már többször kijelentette, hogy a leszerelés napjaink létfontosságú nemzetközi problémáinak legjelentősebbje.

Az emberiség már sok évtizede viaskodik azzal a problémával, hogy miképpen lehetne megszabadítani a világot a pusztító háborúktól, a fegyverkezési hajszától és az emberirtásra szolgáló eszközök tökéletesítése terén folyó versenytől. A múltban az ilyen remények már eleve meghiúsulásra voltak kárhoztatva. A világon osztatlanul uralkodtak a kizsákmányoló osztályok. A társadalmat kibékíthetetlen osztályellentétek marcangolták, s ezeket az ellentéteket az imperializmus a végsőkig fokozta. Az emberiség több mint felének sorsa a gyarmati elnyomás volt. Az államok között a világ újrafelosztásáért folyó háborúk a társadalom életének állandó jelenségei közé tartoztak.

A szocialista világrendszer megjelenéséig csupán jószándék és álmodozás volt minden olyan kísérlet, hogy megszabadul-

janak a háborútól. E kísérletek ugyanakkor néha eszközül szolgáltak az emberek megtévesztésére. Érdekes megemlíteni például, hogy az első világháború idején a burzsoázia arról beszélt: ezt a háborút azért kell az antant országoknak megnyerniük, hogy ne legyen többé háború. Mi azonban tudjuk, hogy az első világháború óta nemegyszer tört ki háború, s végül a fasiszták — az Egyesült Államok, Anglia és Franciaország imperialistáinak közrejátszásával — kirobbantották a pusztító második világháborút.

Ma, amikor a tudomány példátlan erejű pusztító eszközöket fedezett fel, egy újabb világháború mérhetetlen szenvedéseket zúdítana az emberiségre! Meggyőződésünk, hogy az emberiség nem pusztul el egy újabb háborúban, hanem csak végleg és határozottan lerázza magáról a háborúkat szülő, velejéig rothadt kapitalista rendszert. De vajon szükség van-e a győzelemre ilyen iszonyú áron? Szükség van-e rá, hogy százmillió meg százmillió ember vérével fizessen a múlt romjain felépülő új rendszerért? Vajon nincs-e más út?

Minden értelmes ember belátja, hogy olyan körülményeket kell teremteni, amelyek kizárják egyes országok más országok rovására való gazdagodásáért viselt háborúk keletkezésének a lehetőségét. A marxisták—leninisták látnak erre lehetőséget.

Mi, marxisták—leninisták jól megértjük a háború és béke kérdéseinek egész bonyolultságát. A háborúk akkor keletkeztek, amikor a társadalom osztályokra tagozódott. A háború veszélye és lehetősége végleg és visszavonhatatlanul el fog tűnni, amikor megszűnik a társadalom gazdagokra és szegényekre, vagyonosokra és vagyontalanokra, kizsákmányolókra és kizsákmányoltakra oszlása, tehát amikor olyan társadalmi rend jön létre, amely nem a burzsoázia ragadozó elvén, „az ember embernek farkasa" elvén alapul.

Ez a világ semmiben sem fog hasonlítani a kapitalizmus világára, amelynek uralkodó törvénye az, hogy az erős kizsákmányolja a gyengébbet. Az imperialista országokban — akinek tőkéje van, mindene van. Az egyszerű embereket pedig, akik dolgoznak és létrehozzák az anyagi és szellemi értékeket, de nem rendelkeznek tőkével, termelőeszközökkel — kizsákmányolják és megkülönböztetéseket alkalmaznak velük szemben.

Az Egyesült Államok vezető körei az úgynevezett amerikai

életformát a „szabad világ" példaképeként emlegetik. De ugyan milyen ez a szabadság? A kizsákmányolás szabadsága, a rablás szabadsága, szabadon éhenhalhatsz a bőség forrása mellett, munkanélküli lehetsz a kihasználatlan termelőkapacitás mellett. Az Egyesült Államokban érvényesülő szabadság — a monopoltőke szabadsága, amely elnyomhatja a dolgozókat, a kétpártrendszerrel félrevezetheti az embereket, a vele egy katonai tömbbe tartozó államokra rákényszerítheti akaratát. Ez a társadalom teremti meg a háború lehetőségét, mivel a monopoltőkét, az imperializmust az országon belül — reakcióra törekvés, kifelé — expanzió és agresszió jellemzi.

A béke megőrzése lehetetlen lenne, ha fennmaradt volna az imperializmus osztatlan uralma. De új társadalmi rendszer jelent meg: a szocializmus, amely felváltja a kapitalizmust, s így a helyzet megváltozott. A szocialista rendszer haladó, új törvényeket teremt az emberek viszonyában, valamint a népek és államok kapcsolatában. Meggyőződésünk, hogy az egész emberiség elérkezik a szocializmusba, a kommunizmusba — abba a harmonikus társadalomba, amelyben nincsenek antagonisztikus osztályok, s amely a leghumánusabb elven: „az ember embernek testvére és barátja" elven alapul.

A munkásosztály és a dolgozó parasztság győzelme után egyetlen országban sem lesz sem társadalmi, sem nemzetiségi, sem más ok háború kitörésére. Ez akkor valósul meg, amikor a szocialista, a kommunista rendszer világszerte uralkodni fog. Az egész emberiség egyenrangú népek igazi közössége lesz.

A marxizmus—leninizmus megalapítói ezt már régen megmondták és tudományosan is bebizonyították.

A tőkés rendszer felszámolása a társadalom fejlődésének alapkérdése. De csak kalandorok hihetik azt, hogy a társadalmi rendszer megváltoztatását el lehet érni háború kirobbantásával. A társadalmi forradalom nem exportcikk. Sem szuronyhegyen, sem rakéták hátán nem szállítható. Mi magunk még a gondolatát sem tűrjük annak, hogy bárki más egy idegen életformát kényszerítsen ránk, de mi sem akarunk beavatkozni más országok belügyeibe, mert életformájuk megválasztása saját népük elidegeníthetetlen joga. A társadalmi rendszer eldöntése magától a néptől, minden ország belső fejlődésétől, a feltételek megérlelődésétől függ. Hogy milyen társadalmi rend legyen az egyik vagy a másik országban —

szocializmus vagy kapitalizmus, az nem az államközi kapcsolatok kérdése, s megvitatása nem is tartozik olyan fórum elé, mint az Egyesült Nemzetek Szervezete, amelyben különböző társadalmi rendszerű országok képviseltetik magukat. Ez olyan kérdés, amelyet minden ország népének magának kell eldöntenie.

Számolnunk kell a konkrét valósággal, olyannak kell látnunk a világot, amilyen. A mai világban ott vannak a szocializmus országai, az Egyesült Államok katonai tömbjeihez tartozó tőkésországok, továbbá a katonai tömbökön kívül álló és semleges politikát folytató országok. Tehát a fő nemzetközi problémák tekintetében olyan megoldást kell keresni, amely figyelembe veszi a kialakult helyzetet, az ellentétes társadalmi rendszerű országok egyidejű létezését, hogy ilyen körülmények között is meg lehessen teremteni azokat a feltételeket, amelyek kizárják egy újabb világháború lehetőségét. A nukleáris háború a városok, a gyárak példátlan pusztulását idézné elő, százmillió meg százmillió ember halálát okozná, megsemmisítené a nemzedékek munkájával teremtett értékeket, s egyetlen országot, egyetlen népet sem hagyna érintetlenül. A háború következményei súlyos kihatással lennének az eljövendő nemzedékek életére is.

Bűnt követnénk el a mai és a jövő nemzedék ellen, ha nem utasítanánk el ezt a szomorú sorsot, s nem kísérelnénk meg a világháború veszélyének elhárítását. Ez megbocsáthatatlan lenne azért is, mert a szocializmus olyan erőt, olyan védelmi lehetőségeket adott a munkásosztály és az egész dolgozó nép kezébe, amilyenekről a szocialista államok színrelépéséig álmodni sem lehetett.

Ez a mi álláspontunk a háború és a béke kérdésében.

Naivság lenne azt gondolni, hogy a tőkésországok beleegyeznének a leszerelésbe, ha erősebbek volnának a szocializmusnál. Ma az a helyzet, hogy a szocialista világrendszer semmivel sem gyengébb, mint az Egyesült Államok által a NATO-ba, SEATO-ba, CENTO-ba és egyéb agresszív katonai tömbökbe tömörített országok. Ma a szocialista országok azelőtt soha nem látott eszközökkel tudnak hatni a kapitalista országokra, még a leszerelésről szóló megállapodást is rájuk kényszeríthetik.

S ha ehhez hozzávesszük a népek nemzeti felszabadító moz-

galmát, a leszerelésért és a békéért indított népi, világmozgalmat, továbbá a jelenlegi körülmények között a burzsoázia bizonyos részénél tapasztalható békés törekvéseket, akkor nemcsak a mi anyagi eszközeink szólnak a leszerelés mellett, amelyek lehetővé teszik, hogy megsemmisítő csapással válaszoljunk a szocialista országokat ért bármiféle támadásra, hanem a leszerelés mellett szól az is, hogy a világ népei támogatják a békéért, a fegyverkezési hajsza megszüntetéséért vívott harcunkat.

Éppen ezért a szovjet kormány, amikor beterjeszti az általános és teljes leszerelésre vonatkozó javaslatát, reális politikai, gazdasági és erkölcsi tényezőkre támaszkodik. A világháborút meg lehet akadályozni, ha minden nép állhatatosan küzd a békéért, az általános és teljes leszerelésért, a háború folytatásához szükséges eszközöknek a legszigorúbb nemzetközi ellenőrzés mellett történő megsemmisítéséért.

Lehetséges-e mindez? Lehetséges. Hogy nehéz dolog, azt senki sem tagadja, de ha háború tör ki, az még nehezebb teher lenne a népeknek. A kérdés ezért a következő: visszariadjunk-e mi kommunisták a nehézségektől és, ami ebből következik, azoknak az imperialista erőknek a befolyása alá kerüljünk-e, amelyek a fegyverkezési hajsza folytatása mellett foglalnak állást? A fegyverkezési hajsza pedig, ha tovább folytatódik, háborúhoz vezet. A másik lehetőség: erőnket nem kímélve gátat vetünk az események ilyen alakulásának. Mi a háború és a béke kérdésében a fatalizmus ellen, a passzivitás ellen vagyunk. Szükségtelen lekicsinyelni, de még inkább felnagyítani azoknak az imperialista erőknek a lehetőségeit, amelyek a háborús készülődés mellett szállnak síkra. Amíg léteznek imperialista államok, amíg ezekben a monopolkapitalizmus uralkodik, a rá jellemző agressziós imperialista háborúra való törekvésekkel, mindaddig fennáll egy újabb háború veszélye is. De ezzel az erővel nekunk még nagyobb erőt kell szembeállítanunk — a népeknek azt a törekvését, hogy megakadályozzák a háborút, hogy határozottan véget vetnek minden néven nevezendő imperialista agressziónak.

Van olyan erő, amely ellenáll az imperializmusnak: a szocialista országok, amelyek politikájukban nemcsak saját országuk népeinek érdekeit tartják szem előtt, hanem egyszersmind valamennyi ország népének, valamennyi dolgozónak ér-

dekeit. S ezek az erők nemcsak a szocialista humanizmusra támaszkodnak. Támaszkodnak saját szocialista gazdaságukra, saját hatalmas fegyveres erejükre, amellyel meg tudják védelmezni a szocialista országok állami érdekeit.

A mi erőnknek az a titka, hogy a szocialista országok érdekei azonosak a világ minden dolgozójának, tehát a tőkésországok dolgozóinak érdekeivel is. A tőkésországok dolgozói a békéért és a békés egymás mellett élésért harcolnak. Ehhez hozzáadhatjuk a gyarmati elnyomás alól újonnan felszabaduló államok szüntelenül növekvő számát. Ezek az országok általában nem vesznek részt katonai tömbökben, a békepolitika útjára lépnek, s ezzel aláássák az imperializmus egykori hátországát és tartalékait. Igaz ugyan, hogy az imperialista államok több ország semleges politikáját saját céljaikra kívánják felhasználni, a semleges országok pedig néha más-más hangot pendítenek meg a kórusban, de ez ideiglenes jelenség.

A háború és a béke kérdésében szó sem lehet semlegességről, mert minden nép békét akar, tehát valamennyiüknek harcolniuk kell a békéért, egy újabb háború veszélye ellen. A béke és a háború erőinek elhatárolódása gyorsulni fog és előre fog haladni, ez a folyamat növelni fogja a békéért harcoló erőket.

A semleges országok népei történelmi választót előtt állnak. Az imperialista tábor be akarja vonni őket a fegyverkezési hajszába, emberi és anyagi erőforrásaikat a háború szolgálatába kívánja állítani. Az imperializmus semmit sem nyújt ezeknek az országoknak ahhoz, hogy felszámolhassák a gyarmati múltból örökölt gazdasági elmaradottságukat. Az imperializmus tovább kísérletezik, hogy beavatkozzék a belügyeikbe, hogy ismét gyarmati igába kényszerítse őket.

A népek szocialista családja más utat ajánl a fiatal államoknak: ne vegyenek részt a fegyverkezési versenyben, a szocialista államok testvéri segítségével fejlesszék gazdaságukat és kultúrájukat, ne tűrjék a beavatkozást belügyeikbe.

Kell-e arról beszélni, hogy miképpen választanak majd a népek? Még kételkedni sem lehet benne, hogy a béke és a szabadság útját választják majd, nem pedig a háború és az újabb rabság útját. És ez a választás mérhetetlenül megnöveli a béke erőit.

A szocializmusnak és a béke erőinek növekedése következ-

tében a nemzetközi porondon nem az imperializmus javára alakultak az erőviszonyok. Helytelen lenne, ha parlamenti sablont alkalmazva próbálnánk most meghatározni a szocializmus és a béke, valamint az imperializmus erőviszonyát. Végső fokon nem az egyik vagy a másik oldalon — a szocializmus vagy az imperializmus oldalán — felsorakozó államok száma dönti el az erőviszonyokat.

Az erőviszonyok meghatározásánál sok tényezőt kell figyelembe venni — a gazdasági és a katonai potenciált, a lakosságot és más anyagi és erkölcsi jellegű tényezőket. Itt az egyszerű számtan nagyon megtévesztőnek bizonyulhat.

Az egyszerű számtan még egy államon belül sem ad világos képet az erőviszonyok meghatározásához, ha abban az államban antagonisztikus osztályok vannak. Hiszen ismeretes, hogy az egyik vagy a másik tőkésországban, nem a parlamenti mandátumok száma határozza meg a pártok és osztályok igazi erőviszonyát.

A burzsoá államokban úgy dolgozták ki az alkotmányokat és a választási rendszereket, hogy azok az uralkodó kizsákmányoló osztályok, és nem a kizsákmányolt osztályok, nem a dolgozó osztályok számára biztosítják a kiválságokat. Ezt láthatjuk Franciaországban, ahol a legutóbbi parlamenti választásokon a kommunista párt 3 888 204 szavazatára 10 mandátumot, a Szövetség az Új Köztársaságért nevű jobboldali burzsoá párt pedig 3 608 958 szavazatára 188 mandátumot kapott. Hasonlítsák össze a 10 mandátumot a 188-cal! Az efféle, mondhatnám, parlamenti módszer nem alkalmas arra, hogy az egyik vagy a másik tőkésországban helyesen mérjük fel az erőviszonyokat.

Mire támaszkodik hát a hatalom a tőkésországokban? Miért van az, hogy a proletárpártoknak, jóllehet óriási tömegek támogatását élvezik, gyakran nincsenek megfelelő számú képviselőik a parlamentben? Azért, mert a burzsoázia választási manőverekhez folyamodik, az elnyomás eszközeire — a rendőrségre, hadseregre, bíróságra, törvényhozásra — támaszkodik, amelyek a monopoltőke szolgálatában állnak. Erre támaszkodik a burzsoázia hatalma! Arra, hogy a termelőeszközök, az eszmei befolyásolás eszközei, a demokrácia és a forradalmi haladó mozgalmak elnyomásának eszközei az uralkodó

osztályok kezében vannak. Ez egyben a monopoltőke diktatúráját jelenti.

Ha ilyen parlamenti módszerekkel próbálnánk meghatározni a szocializmus és az imperializmus országainak jelenlegi erőviszonyát, akkor könnyen belezavarodnánk a számokba, nem kapnánk helyes képet. Mivel lehetne akkor megmagyarázni azt hogy az Októberi Forradalomból megszületett fiatal szovjetállam, amely magában állt a világon, gyengén és még meg nem erősödve, meg tudta védeni az élethez való jogát. Pedig akkor 14 állam fordult ellenünk. Az Egyesült Államok, Franciaország, Anglia, Németország, Japán és más országok csapatai dúlták hazánk földjét. A fiatal szovjetállam ezeket az erőket szétzúzta és kiűzte országunkból.

Sohase feledjük el Lenin tanítását: a politika nem egyszerű számtan. A szovjetország akkor nemcsak belső erejére, munkásosztályára, dolgozó parasztságára támaszkodott, hanem a tőkésországok munkásosztályának és általában haladó rétegeinek nemzetközi támogatására is. Így volt 43 évvel ezelőtt.

A helyzet most egészen más. A Szovjetunió óriási erővé fejlődött. Virágzó gazdaságunk, hatalmas, jól felszerelt iparunk van, amely megfelelő mennyiségben tudja előállítani a legkorszerűbb védelmi eszközöket. Államapparátusunk jól működik. Nagy és jól képzett mérnöki, technikusi és tudományos gárdával rendelkezünk, amely bármilyen feladatot meg tud oldani. A legújabb nukleáris rakéta fegyverekkel felszerelt elsőrendű hadseregunk van. Az egész világon ismeretes, milyen haladást ért el a szovjet tudomány és technika.

Emellett most nem is vagyunk egyedul. Európában és Ázsiában vannak már más olyan országok is, amelyek a szocializmus útjára léptek és nagyszerűen haladnak ezen az úton. Ezek a szocialista országok már óriási eredményeket értek el az ország építésében, a szocializmus építésében és fegyveres erejük építésében egyaránt.

Már mondottam azt is, hogy a semleges politikát folytató országok több mint egyharmada azelőtt az imperializmust segítette, az imperializmus ember- és nyersanyagforrása volt. Az imperializmus elvesztette ezeket a forrásokat, s a gyarmati múltat nem hozhatja többé vissza ezekben az országokban.

Mindezeket a feltételeket tekintetbe kell venni az erőviszonyok meghatározásánál, s akkor nyilvánvalóvá lesz, hogy ma

a béke erői nem kisebbek, hanem nagyobbak a háború erőinél. Ezzel világosan tisztában kell lennünk, hogy a valóságnak megfelelően értékeljük erőinket, ne becsüljük le a békepolitika megvédésében fennálló lehetőségeinket.

A Szovjetunió a különböző társadalmi rendszerű országok békés egymás mellett élésének politikáját követte és követi ma is. De mi nem könyörgünk a békés egymás mellett élésért. Ezt a politikát azért javasoljuk, mert józanul mérlegeljük a világon jelenleg kialakult erőviszonyokat.

Minden nép elérkezik a szocializmusba, a kommunizmusba. Ez a társadalom fejlődésének törvényeiből következik. Mondhatnák egyesek: ha a mi erőnk meghaladja ellenfeleink erejét, akkor miért ne oldjuk meg a vitát háborúval? Miért ne gyorsítsuk meg a történelmi haladást? Nos, a történelem nem igásló, ostorral nem lehet gyorsabb haladásra késztetni.

Ezért ha a polgári politikusok azt állítják, hogy a békés egymás mellett élésre csak ideiglenesen van szüksége a Szovjetuniónak, s hogy mi, kommunisták, csupán az alkalmat várjuk a háború kirobbantására, más államok politikai és társadalmi rendszerének megváltoztatására, azt mondjuk: önök hazudnak. A marxizmus—leninizmus szerint minden országban az osztályharc dönti el az erőviszonyok kérdését valamely osztály javára. S ha a forradalmi proletariátus erői fellendülőben vannak, akkor a proletariátus saját érdekében, tehát a forradalmi osztály érdekében dönti el a politikai hatalom és a társadalmi rendszer kérdését, s e probléma megoldására az egyik vagy a másik utat választja, aszerint, hogy milyenek a konkrét viszonyok és milyen módszerekkel harcolnak ellene a régi uralkodó osztályok.

Ha belső politikai és társadalmi problémák megoldására elismernénk a szocialista és a kapitalista országok közötti háború törvényszerűségét, ezzel csak a szocializmus ellenségeinek malmára hajtanánk a vizet. A szocializmus ellenségei ezt segítenének kihasználni a marxi—lenini tanok, a szocialista országok ellen. Azt mondhatnák akkor: láthatják, miféle haladó rendszer ez, miféle progresszív tanítás ez, ha erőszakkal kell a népekre kényszeríteni!

A szocializmus ereje életrevalóságában rejlik, abban, hogy a dolgozók létfontosságú érdekeit juttatja kifejezésre. Ezt bebizonyította a szocialista és kommunista építés egész gyakor-

lata. A szocializmus eszméinek nincs szükségük erőszakra ahhoz, hogy behatoljanak a tömegekbe — ezt az igazságot még az iskolás gyerekek is ismerik, de a kommunizmus ellenségei mégis mindig ki akarják forgatni.

Mi vonzaná jobban az embereket a szocializmushoz, mint a Szovjetunió és a többi szocialista ország példája! Mindenki tudja, mennyire elmaradott volt a cári Oroszország. S ma mindenki láthatja, mennyit fejlődött, s milyen hatalmassá vált hazánk a szocialista fejlődés éveiben. Elmaradott országból hazánk fejlett szocialista nagyhatalommá vált. A szocializmus olyan lehetőségeket teremtett a gazdaság fejlesztéséhez, a kultúra, a tudomány felvirágoztatásához, amilyenek a kapitalizmusban elképzelhetetlenek. Ezt még ellenségeink is elismerik.

A példa nagy erő. Minél jobban mennek nálunk a dolgok minél magasabb a szocialista országok életszínvonala, annál gyorsabban nyerjük meg az embereket a szocializmus számára. Ez pedig olyan erő, amelyet nem mérhetünk az egyszerű számtan segítségével.

Visszatérve arra a kérdésre, milyen lehetőségekkel rendelkeznek a szocialista országok egy újabb háború elhárításához, azt válaszolhatjuk, hogy ezt a fontos kérdést nem a békét védelmező, illetve a háborús tömbökbe tömörülő nyugati országok száma dönti el. Tudvalevő, hogy ma jóval több tőkésország van, mint szocialista ország. Ám ha a számtani végösszegből indulunk ki, ez összezavar bennünket a politikában.

A jelenlegi erőviszonyok lehetővé teszik, hogy felvessük a leszerelés kérdését és szorgalmazzuk annak gyakorlati megoldását. Az általános és teljes leszerelés eszméje olyan mozgósító erő, amellyel a népeket harcba lehet vinni a béke megőrzéséért, egy újabb háború elhárításáért. Éppen ezért minden ember és valamennyi nép kötelessége védelmezni ezt az eszmét, küzdeni érte, küzdeni a békéért.

A Szovjetunió részletesen kidolgozta és az Egyesült Nemzetek Szervezetében kifejtette álláspontját a leszerelésről. Az itt előterjesztett javaslatokat írásban megküldtük valamennyi országnak. E javaslatok célja — mint már New Yorkban is mondtam —, hogy előkészítsék az általános és teljes leszerelésre vonatkozó egyezményt. Úgy tervezzük, hogy már a leszerelés első szakaszában meg kell semmisíteni a nukleáris

fegyvereket célbajuttató berendezéseket, a külföldön elhelyezett katonai támaszpontokat, légitámaszpontokat stb. Ezzel egyidejűleg be kell tiltani a nukleáris fegyvereket, be kell szüntetni gyártásukat és a nukleáris kísérleteket, meg kell semmisíteni a készleteket. Mi igazi leszerelést akarunk, nemzetközi ellenőrzés mellett.

Macmillan angol miniszterelnök úr New Yorkban valami olyasmit mondott, hogy a leszerelési tárgyalások 5—10 évig tarthatnak.

De hiszen a fegyverkezési verseny nem szűnik meg! Ma még csak három vagy négy országnak van nukleáris fegyvere. De mi lesz 5—10 év múlva? Akkor már sok országnak lesz.

Mi ellene vagyunk minden halogatásnak az olyan fontos kérdésben, mint a leszerelés, és nem vagyunk hajlandók végeláthatatlan tárgyalásokkal félrevezetni a népeket. Javaslataink teljesen reálisak. Ragaszkodunk az olyan tárgyalásokhoz, amelyek hasznos eredményekre vezetnek, s ellenezzük az olyan tárgyalásokat, amelyek csak megzavarják az emberek fejét, becsapják a népeket.

Nyugaton egyesek azt mondják, hogy a Szovjetunió propagandacélokból terjesztette a közgyűlés elé javaslatait. Nem félünk az ilyen vádaktól: mi nem háborúra hívunk fel, hanem a tartós béke feltételeinek megteremtését követeljük. Ezt a propagandát a jövőben is folytatni fogjuk. Ezzel nem ártunk a népeknek. De ha a nyugati hatalmak félnek a békepropagandától, mi jól megvagyunk beszédek nélkül is.

Átfogó leszerelési javaslataink elhangzottak, a nyugati hatalmak is tegyék meg a maguk javaslatait. Üljünk le a tárgyalóasztalhoz, s pontról pontra konkrétan vitassuk meg, mi fogadható el és mi nem.

Hozzá kívánom fűzni, hogy a béke biztosításáért, tehát egyszersmind a leszerelésre és a fegyverzet megsemmisítésére vonatkozó megegyezés eléréséért nem lehet a felelősséget csupán azokra az országokra hárítani, amelyeknek van atomfegyverük. Ez helytelen és veszélyes dolog lenne.

Nincs olyan nép, amely közömbös lenne a leszerelés megoldása iránt. Ha valamelyik iparilag gyengén fejlett és megfelelő erejű hadsereggel nem rendelkező ország nem hajlandó együttműködni a leszerelés megoldásában, ezzel nem csökkenti, hanem éppen fokozza azt a veszélyt, hogy a még soha

sem látott nukleáris háború nyomorúságait magára, népére, az egész világra zúdítja. Minden nagy vagy kis népnek, minden erős vagy gyenge államnak ugyanolyan odaadással és kitartással kell küzdenie a leszerelésért és a fegyverzet megsemmisítéséért, mintha saját szabadságáért és függetlenségéért harcolna.

A napokban az angol konzervatív párt kongresszusán felszólalt Macmillan úr, Anglia miniszterelnöke. Megelégedését fejezte ki, hogy jelen volt a közgyűlésen, ahogyan ő mondotta, ezen a „nevezetes gyűlésen", amelyen majdnem 100 ország vezetői vettek részt. Beszédében beismerte, hogy az emberiség választ előtt áll: erőszakkal döntsék-e el a vitás kérdéseket, vagy pedig tárgyalások útján. Macmillan úr állást foglal amellett, hogy a feszültség enyhítése érdekében folytassunk tárgyalásokat a vitás kérdésekről.

A szovjet kormány egyetért ezzel. Mi következetesen bebizonyítottuk, hogy a békés egymás mellett élés politikája nem taktikai fogás, hanem a Szovjetunió külpolitikájának fő irányvonala, amelyet a nagy Lenin örökül hagyott ránk. Mi ezt az álláspontot követtük és a jövőben is ezt fogjuk követni.

Ahhoz azonban, hogy Macmillan úrnak a feszültség enyhítésére vonatkozó törekvésről elhangzott nyilatkozata ne maradjon csupán jámbor óhaj, a nyugati hatalmak részéről konkrétumok, tettek szükségesek. Macmillan úr beismeri, hogy a leszerelés megvitatása „nem jut el a tettekig". Ez jellemző beismerés. Ha az angol kormány valóban azt akarja, amit Macmillan úr mondott, hogy „egyidejűleg valósuljon meg a leszerelés és az ellenőrzés, hogy a leszerelés és az ellenőrzés minden szakaszban megvalósuljon", akkor mi egyetértünk ezzel.

A szovjet kormány az igazi leszerelés híve volt és ma is annak a híve. Ezt tettekkel bizonyította be, amikor ismételten és egyoldalúan csökkentette fegyveres erőinek létszámát. Ha Anglia és szövetségesei — az Egyesült Államok, Franciaország és a többiek — ugyanilyen igazi leszerelési óhajt tanúsítanak, akkor a leszerelési egyezmény megvalósításának útjából elhárul a legfőbb és legfontosabb akadály, akkor feltárul a leszerelés útja.

Macmillan úr, ha ön a leszerelés kérdésének megoldása ér-

dekében mondta mindazt, amit mondott, akkor térjünk át végre a tettekre, s ne halogassuk vég nélkül ennek a rendkívül időszerű kérdésnek a megoldását.

Ha önnek és szövetségeseinek ez a véleménye, akkor kérjük, nyújtsanak be módosító indítványokat a mi javaslatainkhoz, vagy ha csak azért nem tetszenek önöknek a mi javaslataink, mert azokat a Szovjetunió indítványozta, terjesszék elő saját átfogó javaslataikat. Véleményünk szerint a szerzői jog nem érdekes. Nekünk az a fontos, hogy megegyezés jöjjön létre a leszerelésről, hogy az emberiség megszabaduljon a katasztrofális világháború rémétől. Számunkra a leszerelés a fontos, és nem az, hogy ki terjesztett be elsőnek erről a kérdésről ilyen vagy olyan javaslatot. New Yorkból való elutazásom előtt az ENSZ-közgyűlés XV. ülésszakán külön nyilatkozatot tettem a leszereléssel kapcsolatban. Javaslatainkat közölték a sajtóban, a közvélemény ismeri azokat.

Az általános és teljes leszerelésről szóló szerződés alapvető rendelkezéseinek tervezetét is az ENSZ elé terjesztettük. Ez a tervezet a szerződés feltételeinek teljesítését biztosító nemzetközi ellenőrzés és felügyelet szigorú és részletekre kiterjedő rendszerének pontjait is tartalmazza.

Nyugaton szeretik ezt a kifejezést: tegyük ki a kártyákat az asztalra. Mi nem akarunk játszani a leszereléssel, de ha nekik így tetszik, mi leraktuk a kártyáinkat az asztalra.

Most a nyugatiakon a sor. Igaz, hogy miután mi New Yorkból elutaztunk, ezek a hatalmak újabb javaslatokat terjesztettek a közgyűlés elé. Az egyik ilyen javaslat — az Egyesült Államok, Anglia és Olaszország javaslata — szerzőinek véleménye szerint a leszerelési probléma megoldásának elveit tartalmazza. A másik javaslat — Anglia javaslata — egy szakértő bizottság megalakítását indítványozza. Mit gondolnak, mi célból? Az ellenőrzés kérdéseinek tanulmányozása céljából!

Macmillan mint szónok konkrétságra szólít fel a leszerelés kérdésének tárgyalása során. Valójában szó sincs konkrétságról. Ilyen emberekkel kell szót érteni. De az élet majd megtanítja őket, megtanítja Macmillan urat is, a hozzá hasonló urakat is. Nekünk nem fúj arcunkba a szél. Mi azt mondjuk nekik: ha önök, uraim, még egyszer ki akarják pró-

bálni a szocialista állam erejét és szívósságát, mi majd megtanítjuk önöket, mint mondani szokták, kesztyűbe dudálni. Ma erősek vagyunk, holnap pedig még erősebbek leszünk, s önök, uraim, nem tudják kívánni azt az időt, amikor mosolyoghatnak a gyengeségünkön. Mi — szovjet munkások, parasztok, tudósok — napról napra, évről évre egyre több okot fogunk adni önöknek az elkeseredésre amiatt, hogy a szocializmus erői növekednek, gyarapodnak, hogy a kommunizmus erői hatalmasodnak!

Ez egy kis eltérés beszédem előre elkészített szövegétől, de úgy gondolom, hogy hasznos lesz azoknak, akik most nem akarnak hallgatni az ész szavára.

Mintha a leszerelés, különösképpen az ellenőrzés kérdésének megvitatásával eltelt 15 év nem lenne elég!

Mindkét javaslat azt tanúsítja, hogy a nyugati hatalmak még mindig nem hajlandók komolyan foglalkozni a leszereléssel, s hogy továbbra is a fegyverkezési hajsza álcázására használják fel a leszerelési tárgyalásokat, a közgyűlés jelenlegi ülésszakának tárgyalásait is beleértve. Ítéljék meg maguk, lehet-e másképpen értékelni a leszerelés elveiről szóló említett javaslatot, amelyben egyetlen szó sincs a külföldi katonai támaszpontok megszüntetéséről, egyetlen határidő sincs feltüntetve az egyes leszerelési tennivalók megvalósítására? Ez a javaslat lényegében a fegyverkezás ellenőrzésére vonatkozik, amiről Eisenhower elnök is szólt a közgyűlésen, nem pedig az ellenőrzött leszerelést célozza, amihez a Szovjetunió évek óta ragaszkodik.

A nyugati hatalmaknak ez a két javaslata nem valami jó előjel a jövőre nézve.

Ha a nyugati hatalmak nem kívánnak az általános és teljes leszerelés útjára lépni, akkor joggal vonhatjuk le azt a következtetést, hogy ma nem hajlandók a leszerelésre, de ezt nem merik nyíltan megmondani népeiknek, mert az Egyesült Államok, Anglia és valamennyi ország népe leszerelést akar. A Szovjetunió továbbra is következetesen és kitartóan fog küzdeni a leszerelésért, a népek békéjének és biztonságának megszilárdításáért.

Ismétlem: mi igazi leszerelést akarunk, és mindenki megegyezhet velünk, aki emellett van.

A népek nagy reményeket fűznek az Egyesült Nemzetek

Szervezetéhez: azt kívánják, hogy az ENSZ rendezze a megoldatlan nemzetközi problémákat, és biztosítsa a tartós világbékét.

De meg kell mondanom, ha a dolgok továbbra is így haladnak, akkor az Egyesült Nemzetek Szervezete nem jut lényegesebb eredményekre. Az ENSZ szekere mély keréknyomot vágott, ebben a kerékvágásban halad, és nehezen tud kizökkenni belőle.

Ha látnák, hogyan viselkedik és hogyan beszél a közgyűlés sok küldötte, arra a következtetésre jutnának, hogy az ENSZ nem tudja beváltani a népek reményeit.

A terem gyakran majdnem teljesen üres. A különböző országok küldötteinek számára fenntartott helyen „ügyeletes" küldöttek ülnek, akik gyakorlatilag nem vesznek részt a közgyűlés munkájában, hanem nyilván csak azért vannak ott, hogy szavazzanak, ha arra kerül sor. Ez a küldöttségét képviselő „ügyeletes" a robotgéphez vagy programvezérlésű automata munkagéphez hasonlít. Nem kell gondolkoznia, nem kell törnie magát. Csak egyetlen dolga van — „igen"-nel vagy „nem"-mel szavazni az egyes kérdésekben. Ezeknek az embereknek a gondolkodására nem lehet hatni, szigorúan tartják magukat a jóelőre kiadott utasításokhoz.

Ez még inkább megerősít bennünket abban a meggyőződésünkben, hogy helyesen jártunk el, amikor felhívással fordultunk az ENSZ-tagállamok kormányfőihez, s felszólítottuk őket, hogy a legkomolyabban foglalkozzanak a létfontosságú nemzetközi kérdésekkel, amelyek ma a világ előtt állnak: a gyarmati rendszer felszámolásának, Kína törvényes jogai visszaállításának, az Egyesült Államok agresszív cselekményeinek kérdésével és más kérdésekkel, főleg pedig a legfontosabb nemzetközi kérdéssel, a leszerelés kérdésével, amelynek megoldásától elsősorban függ a világbéke biztosítása.

Kétségtelen, hogy mindezeket a kérdéseket a közgyűlés egyetlen ülésszakán nem lehet megoldani. Ennélfogva, ha valóban törekednek a tartós béke biztosítására, akkor váljék gyakorlattá, hogy az államfők vagy a kormányfők részt vesznek a közgyűlés munkájában.

Mint már New Yorkban mondottam, a leszerelés kérdését nyilván nem lehet a közgyűlésnek ezen az ülésszakán megoldani. Ezért szükségesnek tartjuk egy rendkívüli ülésszak

összehívását, csakis ezzel a kérdéssel kapcsolatban. A rendkívüli ülésszakot, véleményünk szerint, jövő év március—áprilisában lehetne összehívni. Ha a rendkívüli ülésszak munkájában részt vevő állam-, illetve kormányfők megtalálják a szigorú nemzetközi ellenőrzés mellett történő általános és teljes leszerelés kérdésének elvi megoldását, akkor nyilván további munkára lesz szükség, de már szűkebb körben. Az állam-, illetve kormányfők például meghatározhatnák az általunk javasolt tizenötös bizottság munkájának irányvonalát.

Ismétlem azonban, a leszerelés elvi, alapvető kérdéseit csak a kormány-, illetve államfők részvételével lehet megoldani, mivel túlságosan nagy az államok közötti bizalmatlanság, s a kormányok túlságosan eltérően fogják fel ennek a kérdésnek a megoldását. Értelmesen és bátran, államférfiúi bölcsességgel kell nyúlni ehhez a kérdéshez, hogy helyes útra vezessük az ENSZ szekerét. Kik tehetik ezt meg? Csak azok, akik népük, kormányuk teljes bizalmát élvezik.

III. SZABADSÁGOT ÉS FÜGGETLENSÉGET A GYARMATI NÉPEKNEK!

Elvtársak! A Szovjetunió a legnagyobb eréllyel vetette fel az ENSZ-közgyűlés XV. ülésszakán a gyarmati rendszernek, a múlt századokban érvényesülő barbárság és vadság eme ocsmány maradványának teljes és azonnali felszámolásáról szóló kérdést. A Szovjetunió továbbra is támogatja az elnyomott népeknek a nemzeti függetlenségért vívott harcát, s felhívással fordult az Egyesült Nemzetek Szervezetéhez, hogy emelje fel szavát a gyarmatok felszabadításának igaz ügye mellett.

A gyarmati országok és népek függetlenségéről szóló nyilatkozatot az ENSZ sok küldöttsége üdvözölte és helyeselte. Ez a nyilatkozat forró támogatásra talált minden szabadságszerető nép körében.

A gyarmattartó hatalmak és az agresszív katonai tömbökben hozzájuk csatlakozó szövetségeseik semmilyen eszköztől sem riadnak vissza, hogy megakadályozzák a gyarmatok népeit függetlenségük és szabadságuk kivívásában. Ezért az ENSZ-közgyűlés ülésszakán a gyarmati országoknak adandó függetlenség megvitatása során éles harc folyik.

A szabadságszerető népek nagy sikert arattak. A közgyűlés nagy fontosságú kérdésnek nyilvánította a gyarmati rendszer felszámolásáról szóló szovjet javaslatot, és a közgyűlés plenáris ülése elé utalta. E kérdés fontosságának elismerése nagy erkölcsi elégtétel a Szovjetunió számára, s ugyanakkor a gyarmati rendszer ellen harcoló erők nagy győzelme.

A közgyűlésen olyan helyzet alakult ki, hogy még az imperialista gyarmattartó államok is kénytelenek voltak beleegyezni, hogy ezt a kérdést plenáris ülésen vitassák meg. Be kell vallanom, hogy mielőtt New Yorkba utaztam, kormányunk megtárgyalta a közgyűlés kérdéseit, s lehetségesnek tartottuk, hogy az Amerikai Egyesült Államok a Szovjetunióval együtt fog szavazni e javaslatnak plenáris ülésen való megvitatása mellett.

A közgyűlés napirendjének megvitatása során a szovjet javaslat ellen elsőnek az angol küldött szólalt fel. Azt bizonygatta, hogy a gyarmatosítók csupán a gyarmatok fejlődésének és felszabadulásának meggyorsítására törekednek. Az angol küldött majd hogy nem égre emelte a kezét, s a mindenhatót hívta tanúnak, aki a gyarmatosítókat megbízta, hogy „civilizációs" küldetést töltsenek be a gyarmati országokban. De ki ne tudná, hogy ez a tevékenységük a népek leigázásában, az őslakosság kiirtásában nyilvánult meg.

Az ember ereiben meghül a vér, amikor azt olvassa, miféle „civilizációt" vittek a gyarmatosítók a gyarmatokra. Kongóban a félévszázados belga uralom alatt csaknem felére csökkent a lakosság lélekszáma — irtóhadjáratok, éhség, betegségek pusztították az embereket. Kongó példája nem egyedülálló. Madagaszkár lakossága a 60 éves francia uralom alatt kevesebbre, mint felére apadt. A gyermekhalandóság a gyarmatokon ijesztő méreteket ölt. Például Nigériában a gyermekeknek több mint fele meghal, mielőtt elérné a 6. évet. A gyarmatokon leghosszabb a munkanap, legalacsonyabb a munkabér, legrövidebb az átlagos életkor, legmagasabb a halálozási arányszám.

És ez a helyzet ma is, a haladás, a nagyszerű tudományos felfedezések korszakában, amikor az emberek felhasították az atomot, meghódítják a világűrt és soha nem látott gyorsasággal terjesztik ki hatalmukat a természet erőire. Ma olyan hatalmak képviselői, amelyek a kultúra fejlesztésében

az első helyre tartanak igényt, „civilizációjukkal" kérkednek, a gyarmatosítók „jótetteiről" beszélnek. Az ember hallgatja ezeket a „jótevőket", s arra gondol, hogy azt várják a közgyűléstől: fejezze ki köszönetét „civilizáló", azaz gyarmatosító, rabszolgatartó politikájukért.

De a gyarmati rabság alól felszabadult népek képviselői mást mondtak. A közgyűlés ülésszakán India, Indonézia, Ghana, Guinea, Ceylon, Libéria, Marokkó, Nigéria és sok más ország képviselői egyhangúlag követelték ennek a kérdésnek a közgyűlés plenáris ülésén való megvitatását, síkraszálltak a gyarmati rendszer megszüntetése mellett.

Az Egyesült Államok képviselői ültek és hallgattak, szinte úgy látszott, mintha nem is volnának jelen. De mindvégig hallgatni lehetetlen: vagy meg kell szavazniuk a Szovjetunió-nak azt a javaslatát, hogy ezt a kérdést a közgyűlés plenáris ülésén vitassák meg, vagy szövetségeseik, a gyarmatosítók mellé kell állaniuk. Persze, az Egyesült Államok imperialistái ténylegesen maguk is gyarmatosítók, mert sok ország népeire leigázó szerződést kényszerítenek, kizsákmányolják ezeket a népeket. Ezt a politikát jól ismerik Latin-Amerika és más országok népei.

Amikor erről a kérdésről heves vita indult, s csaknem minden felszólaló a szovjet javaslat mellett foglalt állást, végül szólásra emelkedett az amerikai küldött is. Nagyon sajnálom, hogy nem fejezte be felszólalását. Az Egyesült Államok képviselője rágalmazó kirohanásokat intézett a szocialista országok ellen, s ezzel élénk tiltakozást váltott ki ezeknek az országoknak a képviselői részéről. Felment a szónoki emelvényre Menzinescu elvtárs, Románia képviselője, és megadta a kellő választ az amerikaiaknak. Követelte, hogy Boland, a közgyűlés elnöke ne tűrjön meg sértegetéseket. S ekkor érdekes jelenetre került sor. Az elnök túlságosan nekihevült, nem gondolt rá, hogy legfőbb szerszáma, az elnöki kalapács felmondhatja a szolgálatot, s akkorát csapott vele az asztalra, hogy a kalapács bizony darabokra tört. Miután az elnök elvesztette hatalmi jelvényét, a kalapácsot, sietve berekesztette az ülést.

Csak sajnálhatjuk, hogy az ülést berekesztették. Úgy gondolom, hogy az Egyesült Államok képviselője azzal fejezte volna be beszédét, hogy támogatja a gyarmattartó hatalma-

kat. De elmúlt az éjszaka, mégpedig nyilván olyan megfontolásokkal, hogy az amerikaiak végül is arra a következtetésre jutottak, a kisebbik rosszat kell választaniuk. Ugyanis, ha közvetlenül nyíltan támogatják az angol, a spanyol, a portugál és a francia gyarmatosítókat, ezzel magukat leplezik le. Úgy határoztak, hogy nemeslelkűnek mutatják magukat és támogatják a Szovjetuniónak és a gyarmati rendszer ellen küzdő országoknak a javaslatait. Anglia képviselője másodszori felszólalásában kénytelen volt úgy tenni, mintha közeledni akarna azokhoz, akik ezt a kérdést plenáris ülésen akarják megvitatni.

A gyarmati rendszer felszámolásáért kuzdő erők nagy győzelmét jelenti az az egyhangú határozat, amely szerint ezt a kérdést a közgyűlés plenáris ülésein vitatják meg.

De szeretnék figyelmeztetni arra, hogy naivak azok, akik a gyarmatosító hatalmak szavazatát készpénznek veszik. A gyarmatosítók egységes szavazása a túlnyomó többség nyomásának eredménye. Az imperialista országok képviselői amellett szavaztak, hogy ezt a kérdést plenáris ülésen vitassuk meg, de ez még nem a lényeg megoldása. Ennek a kérdésnek a lényegét illetően a gyarmatosítókkal nem volt, nincs és nem is lesz egység.

Mi amellett vagyunk, hogy a szégyenletes gyarmati rendszert teljesen és a legrövidebb időn belül meg kell szüntetni, a múltban és a jelenleg folytatott gyarmatosítást el kell ítélni, a jövőben a gyarmati rendszernek semmiféle formában sincs helye.

Az imperialisták igyekeznek „nemessé" tenni a gyarmatosító politikát. Nem átallanak a gyarmati iga alól felszabadult országoknak nyújtandó segítségről beszélni. Ugyan, mit jelent ez a „segítség"? Nézzük például az Egyesült Államok elnökének a közgyűlésen elhangzott felszólalását. Nem tartalmazott egyetlen konstruktív javaslatot sem. Az elnök kijelentette, hogy az Egyesült Államok 100 millió dollárral kész hozzájárulni a függetlenség útjára lépett afrikai országoknak az ENSZ-program keretében nyújtandó segítséghez. De ha jól megnézzük, ez az összeg, felosztva a felszabadult afrikai országok lakosaira — 55 cent fejenként. Nos, mint mondani szokás, ennyi pénzzel nem lehet kirúgni a hámból. Amerikában még két csomag cigarettát sem adnak érte.

Az imperialisták fosztogatták és tovább akarják fosztogatni az afrikai országokat, s most alamizsnát kínálnak. Dollárért centet. Alamizsnát adnak, mint amikor a kulák karácsonyra egy petákot adott béresének, akit egész évben kegyetlenül kizsákmányolt, vagy mint a tőkés, aki egy vödör vodkát adott egy egész munkáscsoportnak.

Lehet, hogy az imperialisták szavakban síkraszállnak majd a gyarmati népek felszabadításának szükségessége mellett, de inkább olyan tervet javasolnak majd, hogy hosszú évekre el kell halasztani a gyarmati népek szabadságának és függetlenségének megadását. Azzal takaróznak majd, hogy nincsenek szakemberek, képzetlen a nép, nem készült fel az önkormányzatra, s a rabszolgakereskedők más efféle „elméleteit" hangoztatják majd. Hallgassák meg, milyen jól válaszolt a gyarmatosítók e kifogásaira az egyik fiatal afrikai állam képviselője. Ezt mondta:

— Ha meg akarnak győződni, hogy az ember tud járni, törjék össze a láncokat, amelyek lebéklyózzák!

Minden népnek, amely valóban elítéli a gyarmati rendszert és síkraszáll a gyarmati népek felszabadításáért, törekednie kell a gyarmati rabság teljes és azonnali megszüntetésére. Fel kell emelnie szavát a gyarmatosítók ellen, le kell leplezni a legjobban álcázott mesterkedéseket is.

Ha a gyarmatosítók továbbra is akadályozni fogják a gyarmati népek felszabadítását, akkor az elnyomott népek természetesen keményebben harcolnak majd felszabadulásukért. És ki is fogják vívni szabadságukat! Kétség sem férhet hozzá, hogy a szabadságszerető népek segítő kezet nyújtanak majd azoknak, akik a gyarmatosítók ellen, a népek szabadságának elnyomói ellen harcolnak. Semmi sem akadályozhatja meg a történelem által halálra ítélt gyarmati rendszer csődjét. Már üt a gyarmati rendszer utolsó órája, szabadok lesznek a gyarmatok népei!

Elvtársak! A gyarmati rendszer megszüntetésének szerves része az algériai kérdés, amely a közgyűlésen mégis külön napirendi pontként kerül megvitatásra.

Az algériai nép több mint hat éve folytatja hősies harcát az idegen elnyomás alóli felszabadulásáért. A francia gyarmatosítók tűzzel-vassal igyekeznek elnyomni az algériaiak szabadságtörekvéseit, függetlenségi harcát. De nem törték meg

és nem tudják megtörni a szabadságáért felkelt nép erejét. Az algériai nép fiainak és lányainak nemes harca mind szélesebb körű nemzetközi elismerésben és támogatásban részesül. Már Franciaországban is egyre erősebb az igazi hazafiak mozgalma, akik aktívan harcolnak az algériai gyarmati háború ellen.

Az algériai kérdés már több ízben szerepelt a közgyűlés különböző ülésszakain, de a gyarmatosítóknak mindannyiszor sikerült semmitmondó döntéseket, olyan határozatokat hozatni, amelyek nem nyújtanak igazán segítséget az algériai népnek. A francia gyarmatosítók — szövetségeseiknek, elsősorban az Egyesült Államoknak és Angliának a támogatásával mindannyiszor „győztesen" kerültek ki a kérdés vitájából. Ezúttal azonban jóval élesebb lesz a harc a közgyűlésen, s a gyarmatosítóknak nehezebb lesz a kérdést ismét semmitmondó határozatokba fullasztani.

Mi a Szovjetunió álláspontja az algériai kérdésben? Tökéletesen világos. Mi mindig a népek önrendelkezési joga mellett voltunk, tehát amellett, hogy minden nép maga határozza meg államának társadalmi és politikai felépítését. Ez teljes egészében vonatkozik Algériára is.

Mi többször is kifejtettük e kérdésről nézeteinket Franciaország képviselőinek. Emlékszem arra a beszélgetésre, amelyet Guy Mollet egykori francia miniszterelnökkel és Pineau külügyminiszterrel folytattunk 1956 májusában, amikor a Szovjetunióban jártak. Megmondtuk akkor a francia államférfiaknak: Ha nem tanulnak a vietnami leckéből, kétségtelenül nem fognak majd kiutat találni abból a zsákutcából, amelybe Algériában kerültek. Az önök számára az egyetlen kiút: az algériai nép önrendelkezési jogának elismerése. Csak ezen az alapon oldható meg az algériai kérdés.

Guy Mollet és Pineau is azt bizonygatta, hogy Franciaország nem mondhat le Algériáról, mert ott kétmillió francia él. Tehát az ő logikájuk szerint ez már elegendő ahhoz, hogy úgy számoljanak, mintha Algériának franciává kellene válnia. Mi azt válaszoltuk a francia kormány akkori vezetőinek: Önök kétmillió algériai franciáról beszélnek (valójában ez a szám sokkal alacsonyabb), de nem lehet figyelmen kívül hagyni a kilencmillió algériait.

Mi igyekeztünk velük helyesen megértetni ezt a problémát.

Guy Mollet és Pineau arról próbáltak meggyőzni minket, hogy Algéria elvesztésével odalesz Franciaország nagysága. Kifejtettük, hogy Franciaország nagysága nem a gyarmati rablásban, más népek elnyomásában rejlik. De, úgy látszik, a gyarmatosítók hívei nem akarnak számolni a reális tényekkel, mert továbbra is folytatják csődbejutott politikájukat.

Ha a francia gyarmatosítók a jövőben is azzal kísérleteznek, hogy Algériát erőszakkal tartsák meg gyarmatuknak, akkor elkerülhetetlenül katonai vereséget szenvednek, s úgy vesztik majd el Algériát.

Közvetlenül azután, hogy de Gaulle tábornok katonai puccsal hatalomra került, nyilatkozatot tett, amely szerint Franciaország elismeri Algéria önrendelkezési jogát. De azután a szélsőségesen reakciós gyarmatosító körök nyomására ezt visszavonta, majd önrendelkezésről kezdett beszélni, de olyan „önrendelkezésről", amelynél eleve megszabják, hogy Algériának továbbra is Franciaországhoz kell tartoznia. A legvadabb francia gyarmatosítók az integrációt, vagyis Algéria teljes bekebelezését követelik, meg akarják szüntetni mint Algériát, s Franciaország észak-afrikai kerületévé akarják változtatni.

A Szovjetunió, a szocialista országok népei szilárdan követik Leninnek azt a tanítását, hogy minden népnek meg kell adni az önrendelkezési jogot, minden népnek magának, saját belátása szerint kell döntenie államrendjéről. Ezért mi együtt érzünk a gyarmati iga alóli felszabadulásáért igazságos háborút folytató algériai néppel, támogatjuk harcát.

A háborúk különfélék lehetnek. Mi elítéljük a rabló imperialista háborút, az olyan háborút, amilyent a francia gyarmatosítók folytatnak Algériában. Ugyanakkor igazságosnak ismerjük el és támogatjuk a népeknek saját felszabadulásukért indított háborúit. Ha a gyarmatosítók nem hagyják el önszántukból a gyarmatokat, az elnyomott országok népei harcra kelnek és kiűzik őket. A népek nem rettennek vissza attól, hogy fegyverrel a kézben harcolják ki szabadságukat és függetlenségüket, ha ez elkerülhetetlen. Ilyen harcot vívnak most az algériai hazafiak, és mi sok sikert kívánunk nekik.

Már nyilatkoztunk arról, hogy a Szovjetunió de facto elismeri az Algériai Köztársaság ideiglenes kormányát, s most

szeretnénk megismételni ezt a bejelentést. Ez a kormány kivívta az egész világ elismerését, Franciaországot is beleértve. Franciaország már nem egyszer érintkezésbe lépett és tárgyalásokat kezdett az Algériai Köztársaság kormányával, amelyre most mindenütt úgy tekintenek, mint az algériai nép képviselőjére, amely vezeti ezt a népet nemzeti szabadságáért és függetlenségéért vívott harcában.

A közgyűlés olyan határozatot hozott, hogy plenáris ülésen vitatja meg a kongói kérdést is. A szovjet küldöttség, a többi szocialista ország küldöttségei, valamint több ázsiai és afrikai ország képviselői a közgyűlésen helyesen értékelték a Kongóban kialakult helyzetet és azt a csúf szerepet, amelyet az ENSZ titkársága játszott Kongóban.

Lehetetlen lemosni a gyalázatot az ENSZ-ről azért a politikáért, amelyet Kongóban az ENSZ titkársága Hammarskjöld főtitkár vezetésével folytatott. Hammarskjöld úr és képviselői igyekezetének köszönhető, hogy a kongói nép által választott törvényes parlamentet, továbbá a parlament által alkotmányosan megalakított Lumumba-kormányt dezorganizálták és megbénították. De kik is a megbízottak, akiket Hammarskjöld úr Kongóba küldött? Cordier úr és Bunche úr. Mind a kettő amerikai. De ezen ne lepődjenek meg, mert Hammarskjöld úr maga is az amerikai monopoltőke szolgája. Nem véletlen, hogy Herter amerikai külügyminiszter úr egy ötmillió dolláros csekket nyújtott át Hammarskjöld úrnak, hogy saját belátása szerint használja fel a pénzt Kongóban, mégpedig arra, hogy befejezze a megkezdett piszkos munkát, s leplezett formában visszaállítsa a belga gyarmati uralom idején teremtett viszonyokat.

A helyzet tragikusra fordult a kongói nép számára. De ez letépte az imperialista gyarmatosítók és kiszolgálóik álarcát, letépte az ENSZ főtitkárának álarcát. Most mindenki előtt világos, hogy a főtitkár reakciós, kolonialista politikát folytat, az Egyesült Államok által vezetett imperialista tömb érdekeit képviseli. A kongói események figyelmeztetésül szolgálnak a gyarmati népeknek, jobban megértetik velük, hogy ki barátjuk és ki ellenségük.

Ahhoz pedig nem fér kétség, hogy a gyarmatosítók politikája kudarcba fulladt. Eljön az az idő, amikor a Kongói Köztársaság teljesen talpra áll és szilárdan biztosítja függet-

lenségét. Erre biztosíték a kongói nép önfeláldozó harca, amelyet tovább folytat, s amelyet győzelemre visz. A szocialista államok és a szabadságszerető népek mindannyian a harcoló gyarmati népek oldalán, a harcoló kongói nép oldalán állnak

* * *

Elvtársak!

Amíg küldöttségünk a „Baltika" fedélzetén Amerika partjai felé haladt, amíg New Yorkban voltunk, állandóan éreztük a szovjet emberek, nagy szovjet hazánk figyelmét és támogatását.

Ezer meg ezer levelet, táviratot kaptunk az ország különböző vidékeiről. Vállalatok, kolhozok, tudományos intézetek, pártszervezetek, szovjetek, szakszervezetek, komszomolszervezetek kollektívái, munkások, kolhozparasztok, szellemi dolgozók küldték leveleiket, s elküldték bennük jókívánságaikat a szovjet küldöttség munkájához. Kifejezték azt a meggyőződésüket, hogy küldöttségünk mindent elkövet annak érdekében, hogy a közgyűlés megerősítse az emberekben a nemzetközi feszültség enyhítésébe vetett hitet, azt a reményüket, hogy az emberiség megmenekül a fegyverkezési hajszától, a szégyenletes gyarmati rendszertől. A szovjet emberek teljes támogatásukról biztosították a szovjet kormányt, kifejtették, hogy milyen jelentős számukra azoknak a fontos nemzetközi problémáknak a megoldása, amelyek az egész békeszerető emberiséget, a maguk és a jövendő nemzedékek nyugalmát, boldogságát féltő népeket érintik.

Mindezek a jókívánságok erősítették a meggyőződésünket, harcra lelkesítettek bennünket a világbéke megszilárdításáért, azért, hogy megoldódjanak korunk halaszthatatlan, létfontosságú problémái.

Engedjék meg, hogy pártunk Központi Bizottsága, a szovjet kormány és a magam nevében szívből jövő köszönetet mondjak a dolgozók kollektíváinak, minden szovjet embernek jókívánságaikért.

Küldöttségünk címére más országokból is ezrével érkeztek a levelek és táviratok, amelyek a béke érdekében végzett munkánkhoz küldött jókívánságokat tolmácsolták. Igen sok levelet és táviratot kaptunk az amerikaiaktól is, amelyekben

ők is kifejezték azt a reményüket, hogy a népek közötti kölcsönös megértés megjavítása és a világbéke megszilárdítása érdekében kifejtett munkásságunk eredményes lesz.

Engedjék meg, hogy köszönetet mondjak külföldi barátainknak forró üdvözletükért, s azért a támogatásukért, amelyben a közgyűlés XV. ülésszakán részesítettek bennünket.

Szeretném megköszönni a „Baltika" személyzetének és kapitányának, P. A. Majorovnak, a „TU—114"-es repülő személyzetének és parancsnokának, Á. K. Vidkovszkijnak jó munkájukat és szolgálatuk kitűnő ellátását. A „Baltikával" átszeltük az Atlanti-óceánt és megérkeztünk New Yorkba, a „TU—114" repülőgéppel pedig 10 óra alatt visszatértünk szeretett Moszkvánkba.

Tíz napig utaztunk a „Baltikán" az óceánon át, hazafelé pedig, New Yorktól Moszkváig, a „TU—114"-en mindössze tíz órát igényelt az utazás. Mit tesz a technika! Különböző színvonal, különböző lehetőségek!

Arról, hogy a szovjet küldöttség hogyan teljesítette feladatát a közgyűlésen — a szovjet nép mond ítéletet. Mi igyekeztünk becsületesen és méltóan képviselni a Szovjetunió érdekeit. Nem töltöttük hiába az időt, mert jól tudtuk, hogy nem szórakozni mentünk New Yorkba, hanem dolgozni. Annál is inkább, mert az amerikai kormány, mint önök a sajtóból tudják, nem fogadott bennünket kitárt karokkal. Ez azonban nem zavart bennünket, s végeztük a magunk dolgát, ahogy azt a ránk háruló nagy felelősség tudata, a világ békéjéért felelősséget érző kommunista öntudatunk sugalmazta.

Elvtársak! Szeretném ismertetni benyomásaimat New York városáról. New York nagyon nagy város, Gorkij a „sárga ördög városának" nevezte. De azóta, hogy Gorkij ott járt, több mint ötven év telt el. És New York azóta még visszataszítóbbá vált. Mintha csak önmagán mutatná meg a kapitalizmus rútságát, elfajulását. Az ott élő emberek mintegy örök várfogságra kárhoztatják, kőcellákba falazzák be magukat. Sokhelyütt lebontják a viszonylag magas házakat is, és helyükbe újabb felhőkarcolókat építenek. Olyan a város, mintha felfelé kapaszkodna.

Néhány utcát kétoldalt fával ültettek be, de a fák nem tudnak fejlődni, elsatnyulnak és elpusztulnak. Helyükbe újakat ültetnek, de ezek is rövidesen ugyanarra a sorsra jutnak.

Különösen szánalmas nézni a gyermekeket, akik meg vannak fosztva sok gyermeki örömtől, mert nemcsak futkározni nem tudnak, de még a friss levegőn sem tudnak sétálni. Az utcákat a szó szoros értelmében elborítják a gépkocsik, s azok tudvalevőleg benzinnel működnek. Ezért az egész légkör meg van mérgezve. Egyszóval New York ebben a tekintetben szörnyű város.

A városfejlesztésért felelős emberek képtelenek megállítani a további eltorzulást, mert nem az állam, nem a politikai vezetők határozzák meg a város fejlődésének irányát, hanem a telektulajdonosok. Ha valamelyiknek előnyös, hogy lebontson egy 15-20 emeletes házat, és 40-60 emeletes, sőt akár 100 emeletes házat építsen a helyébe, hát lebontatja a régit és újat építtet.

A „sárga ördög" e városában nem az ember, hanem a dollár a főszereplő. Mindenki azon töpreng, hogy miképpen jusson nagyobb jövedelemhez, több dollárhoz. Nem az emberi élet, hanem a nyereség, a tőke utáni hajsza van a figyelem középpontjában.

A kapitalista jellegű városépítés vajmi keveset ad az emberek életszükségleteire. Önkéntelenül is büszkén hasonlítom össze az itt látottakat a mi szocialista városfejlesztésünkkel. Nálunk a városok tervezése és építése az ember, az emberről való gondoskodás, a mind nagyobb kényelem szempontjának figyelembevételével történik.

Miután visszatértem Moszkvába, a szó szoros értelmében élvezem a friss, éltető levegőt, amit a mieink lélegeznek be. A mi fővárosunk gyönyörű város, különösen most, amikor átalakul, új negyedekkel bővül. Moszkva egyre szebb város lesz, kényelmes házaival, pázsittal, játszóterekkel, tavakkal, zöldövezetekkel tarkított széles utcáival, tereivel, körutaival.

Elvtársak! Mint már hangsúlyoztam, az ENSZ jelenlegi formájában nem váltja valóra a népeknek azt a reményét, hogy megszabaduljanak a háborús veszélytől, a fegyverkezési versenytől. De mi hisszük, hogy győz a józan ész, diadalmaskodik az igazság, s a jó mag gazdag termést fog hozni. Eljön az idő — s már nincs is olyan messze —, amikor a kormányok a népek nyomására megértik a békés egymás mellett élés szükségességét, rádöbbennek, hogy meg kell valósítani az általános és teljes leszerelést — szigorú nemzetközi ellenőrzés

mellett. Mi a magunk részéről mindent el fogunk követni, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezetének felépítése megfeleljen a kor követelményeinek, hogy a világbéke hathatós és egyetemes eszköze legyen.

El kell ismernünk, hogy a nemzetközi helyzet továbbra is feszült. Az Egyesült Államok agresszív körei nem mondtak le agresszív cselekményeikről, provokációs berepüléseikről más államok, elsősorban a Szovjetunió területe fölé. Mint tudják, az ENSZ-közgyűlés elé vittük az Egyesült Államok szovjetellenes agresszív cselekményeit, s ezt a kérdést napirendre is tűzték.

Nemrég a sajtóban olyan közlés jelent meg, hogy a Pentagon rakétákkal és nukleáris fegyverekkel ellátott tengeralattjárókat szándékozik küldeni a Szovjetunió partjainak közelébe.

Az amerikai tábornokoknak és tengernagyoknak tudniuk kell, hogy nekünk is vannak rakétákkal felszerelt atommeghajtású tengeralattjáróink. Mi lesz, ha mi is erre az útra lépünk, s a mi tengeralattjáróink Amerika partjainak közelében fognak cirkálni?

Ez nem más, mint „a háborús szakadék szélén táncolás" bűnös politikája, amelyet Dulles hirdetett meg, s amelyet politikájának örökösei folytatnak. Ez a hidegháború útja, amely melegháborúba torkollhat.

A szovjet—amerikai kapcsolatok a legutóbbi időben megromlottak. Ez nem a mi hibánkból történt így.

De bármennyire is elhidegült a szovjet—amerikai viszony, mi folytatni fogjuk a békés egymás mellett élés lenini politikáját. Meggyőződésünk, hogy eljön az az idő, amikor megjavulnak államaink, népeink, kormányaink kapcsolatai.

De ahhoz, hogy közelebb hozzuk ezt az időt, s hogy elvegyük a Pentagon, az amerikai agresszív körök kedvét a szovjetellenes provokációktól, arra van szükség, hogy népgazdaságunk gyorsan fejlődjön, tudományunk a kellő színvonalon legyen, hadseregünk pedig rendelkezzék a legkorszerűbb fegyverekkel.

Minden erőnkkel biztosítanunk kell, hogy szüntelenül emelkedjen a munka termelékenysége, fejlődjön a gazdaság, a tudomány, a kultúra, emelkedjen a nép életszínvonala, mert a tőkésrendszerrel folytatott békés versenyben így tudjuk a

gyakorlatban bebizonyítani a szocializmus nagy előnyeit, a marxizmus—leninizmus hatalmas erejét.

Hazai sikereinkről igen meggyőzően tanúskodik a központi statisztikai hivatal minapi közleménye az év első kilenc hónapjának tervteljesítéséről. Ezek az eredmények örömmel töltik el a szovjet embereket, a kommunizmus fáradhatatlan építőit, fellelkesítik külföldi barátainkat.

A rendkívül gyorsan fejlődő szocialista ipar évről évre jelentősen túlteljesíti tervfeladatait. Ez évben az ipari termelés területén több mint 140 milliárd rubeles emelkedést értünk el. Meg kell mondani, hogy még néhány évvel ezelőtt is, közvetlenül az ipar igazgatásának átszervezése előtt, az ipari termelés növekedése évi 100 milliárd rubel volt.

Az elvtársak valószínűleg emlékeznek rá, hogy 1946 elején, amikor a párt kidolgozta népgazdaságunk háború utáni fejlesztésének tervét, az volt a cél, hogy háromszorosára növeljük az ipari termelést, érjük el évi 60 millió tonna acél és 60 millió tonna kőolaj termelését. Az volt a feltevés, hogy a terv teljesítéséhez 15 évre, sőt talán ennél is többre lesz szükség.

Hogyan teljesítette ezt a feladatát a szovjet nép? Elmúlt tizenöt esztendő, s hazánkban az ipari termelés nem háromszorosára, hanem hatszorosára növekedett. Ma a Szovjetunió évente 65 millió tonna acélt és több mint 145 millió tonna olajat termel. Ugyanilyen eredményesen halad előre a mezőgazdaság és a kultúra fejlődése is.

A kommunista párt és a szovjet kormány különösen nagy gondot fordít a szakemberképzésre. Szakemberképzés tekintetében első helyen állunk a világon. A szocializmus ellenségei azt az ostoba mesét találták ki, hogy minél nagyobb lesz a Szovjetunióban a mérnökök, tudósok, orvosok, pedagógusok száma, annál nehezebben fogunk előrehaladni. Nos, lássuk! Mi bátran nézünk e „nehézségek" elébe.

Engedjék meg, hogy felsoroljak néhány önmagáért beszélő számadatot. 1926-ban, amikor befejeztük a gazdaság forradalom előtti szintjének helyreállítását, 168 000 főiskolai hallgatónk volt, s a szellemi dolgozók száma alig haladta meg a 2,5 milliót. Az elmúlt évben országunkban 2 200 000 főiskolai hallgató volt, vagyis 13-szor annyi, a szellemi dolgozók száma pedig 8-szorosára nőtt, vagyis 20 millió. Ezen belül a mér-

nökök, technikusok és agronómusok száma 18-szorosára, a tudományos dolgozóké 23-szorosára növekedett.

Jelentősen megnőtt azok száma is, akik fizikai munkájuk mellett nyertek közép- vagy felsőfokú képzést. A forradalom előtt a munkások és parasztok között nem voltak sem közép-, sem felsőfokú képesítéssel rendelkező emberek. Napjainkban viszont, a legutóbbi népszámlálás adatai szerint a Szovjetunió polgárai között a fizikai munkát végzők 32 százalékának van közép- vagy felsőfokú képesítése, ezen belül a munkásokra 39 százalék, a kolhoztagokra 21 százalék jut.

Tehát a szovjethatalom éveiben az értelmiségi dolgozóknak több mint 20 milliós serege jött létre, s ez teljes mértékben népi értelmiség, egy test, egy lélek a munkásokkal, parasztokkal. Még figyelemreméltóbb, hogy a szovjet emberek egyharmadának — a fizikai dolgozóknak —, ezen belül a munkások kétötödének, a kolhoztagok egyharmad részének van közép- vagy felsőfokú képzettsége.

Mindez meggyőzően bizonyítja, hogy nálunk a fizikai és szellemi munka közötti lényeges különbségek fokozatos megszüntetésének már kézzelfogható eredményei vannak.

Lehetne még sok más, hasonlóképpen meggyőző példát idézni arról, hogy hazánk a nagy cél, a kommunizmus felé vezető úton szilárdan haladva, milyen kiemelkedő sikereket aratott.

Kedves elvtársak! Jó két hét múlva együtt ünnepeljük meg az Októberi Szocialista Forradalomnak, az emberi történelem legnagyszerűbb forradalmának 43. évfordulóját.

Örömteli, kellemes érzés, hogy az új, kommunista világ nagy építője, a szovjet nép — kommunista pártjának vezetésével — rendkívül nagy sikereket ért el.

Bátran haladunk tovább, hűen a legyőzhetetlen marxi—leninii tanításhoz, s nincs a világon olyan erő, amely megállíthatná a népek haladását ragyogó céljuk felé.

Éljen leninii kommunista pártunk, a kommunizmus építésének lelke és szervezője!

Éljen szocialista hazánk, az egész haladó emberiség dicsősége és büszkesége!

Éljen a szocialista országok hatalmas tábora!

Éljen a tartós világbéke!

FÜGGELÉK

NYILATKOZATTERVEZET A GYARMATI ORSZÁGOKNAK ÉS NÉPEKNEK ADANDÓ FÜGGETLENSÉGRŐL

Előterjesztette N. Sz. Hruscsov, a szovjet ENSZ-küldöttség vezetője, a Szovjetunió Minisztertanácsának elnöke, az ENSZ-közgyűlés XV. ülésszakán, 1960. szeptember 23-án.

Az Egyesült Nemzetek Szervezetét megteremtő államok e szervezet alapokmányát a népek és nemzetek egyenlőségének, önrendelkezésének magasztos és humánus eszméire építették.

Az ENSZ a második világháború győzelmes befejezésének időszakában jött létre, annak a reménynek a megtestesítőjeként, hogy a fasizmus és militarizmus barbárságával és gaztetteivel együtt eltűnik az egyenlőtlenség, és az egyik nemzetnek és népnek a másik által való leigázása is. A népeknek azonban nem minden reménye vált valóra. Eddig még nem oldódott meg korunknak olyan életbevágó kérdése, mint az emberiség teljes felszabadítása a szégyenteljes gyarmati rendszer alól, amely a múlt öröksége.

Korunk a társadalom gyors megújhodásának s az élet haladóbb, igazságosabb formái megerősödésének kora, amelyben az ember a természet erői fölötti példátlan uralomra tör. Eljött az ideje, hogy a gyarmati önkényben sínylődő népek teljesen és véglegesen felszabaduljanak. Ezért az országok — az Egyesült Nemzetek Szervezetének tagjai — ünnepélyesen bejelentik meggyőződésüket, szándékukat és követelésüket, hogy a gyarmati országoknak és népeknek függetlenséget kell adni.

Nem lehetnek szabadok azok a népek, amelyek más népeket elnyomnak. Minden szabad népnek segítenie kell a még elnyomott népeket szabadságuk és függetlenségük kivívásában.

Az országok és népek gyors felszabadulása és felemelkedése korunk nevezetes jelensége. A föld lakosságának kétharmada a mai nemzedék életében még gyarmati rabigában sínylődött. Az első világháború végén több országról lehulltak a gyarmati és nemzeti elnyomás láncai. A nemzeti függetlenség zászlaja, amely magasan lobog a világ fölött, száz- és százmilliók zászlaja lett földünk minden kontinensén. Elérkezett a nemrég még elnyomott és kisemmizett nemzetek, népek, törzsek felszabadulásának és újjászületésének ideje. Egész sereg új állammal gyarapodott a független országok családja. Valóra válnak a nemzetek egyenjogúságának és önrendelkezésének demokratikus eszméi.

Szertefoszlott az a mese, hogy a gyarmati népek képtelenek kormányozni, alkotni, építeni. Ma senki sem mondhatja, hogy Ázsia, Afrika, Latin-Amerika népei nem képesek önmagukat vezetni. Óriási erők álltak talpra és láttak hozzá az új, önálló élet építéséhez. Ma a nemzetközi ügyek intézése nem képzelhető el a népi Kína, valamint India, Indonézia, Burma, Ceylon, az EAK, Irak, Ghana, Guinea, továbbá más nagy és kis államok felszabadult népeinek részvétele nélkül.

Ma már senki sem mondhatja, hogy a gyarmati igában sínylődött nemzetek és népek felszabadulása nyomán megnövekedtek az országok közötti viszályok és összecsapások övezetei. Ellenkezőleg, a nemzeti felszabadulás a békeövezetek kiszélesedését eredményezte, a gyarmati elnyomás és a gyarmatosító politika viszont háborúkhoz vezetett és vezet.

Ma már senki sem állíthat olyasmit, hogy a nemzetek felszabadulásával együtt jár a gazdasági életnek, a kereskedelemnek, az iparnak vagy a földművelésnek a hanyatlása. A tapasztalat az ellenkezőjét mutatja: éppen a gyarmati népek politikai felszabadulása és az új független államok létrejötte nyitja meg az utat a nemzetgazdaság tényleges fellendüléséhez.

Ma már senki sem szánhatja rá magát olyasmi hangoztatására, hogy a gyarmati elnyomás alóli felszabadulás a kultúra hanyatlásához vezet. Az élet azt mutatja, hogy a felszabadulást követően megkezdődik az eredeti nemzeti kultúrák újjászületése, felemelkedése és virágzása, mind nagyobb arányokat ölt a népművelés, javul az egészségvédelem, szakképzett

hazai káderek nevelődnek ki, fokozott lehetőség nyílik a világkultúra gazdagodására.

A korábban elnyomott nemzetek felszabadulása nemcsak a Kelet népeinek válik hasznára, hanem a Nyugat népeinek is. A népek szabadságának, egyenjogú kapcsolatainak ügye, a világbéke fenntartása mind szilárdabb alapra helyeződik.

A gyarmati rendszer megszüntetése azonban még nem ért véget.

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének tagállamai nem nézhetik közömbösen, hogy Afrika és Ázsia ősi földjein, Óceánia szigetein, a Karib-tenger térségében és másutt több mint százmillió ember sínylődik gyarmati járomban. Ezen országok népeinek joguk van az önállósághoz és a nemzeti függetlenséghez. Ennek ellenére még mindig jogfosztottak, megbéklyózottak. Ezekben az országokban, csakúgy, mint régen, erőszak és törvénytelenség uralkodik, a legfőbb törvény a külföldiek haszonhajhászása. Az ő érdekeik mindennél előbbre valók, az ember és a nép elidegeníthetetlen jogai pedig semmit sem jelentenek. A helyi lakosságot megvető és kirabló idegen közigazgatási tisztviselők garázdálkodása, a törzsek üldözése, a nemzeti szokások megcsúfolása, az egyenlőtlenség, a bennszülött lakosság jogfosztottsága, létérdekeinek szégyenletes semmibevétele, a nemzeti és az emberi méltóság megalázása mélységes felháborodást kelt minden becsületes emberben.

Suhog a korbács a felügyelő kezében, s lesújt a hóhér bárdja.

A gyarmatok népei nem akarnak rabszolgaként, elnyomatásban élni, harcolnak jogaikért és függetlenségükért, mindazért, amihez más népek hozzájutnak. Útjukon azonban szembetalálják magukat a Nyugat imperialista köreinek önző érdekeivel, amelyek megakadályozzák a népek igazságos törekvéseinek megvalósítását.

Gyarmati háborúk, büntető expedíciók, a népek nyílt kirablása a monopóliumok által, katonai és titkos bíráskodás, rezervációk, színes bőrűek számára felállított sorompók, börtönök és koncentrációs táborok — íme néhány módszer, amelyek segítségével a legális és illegális gyarmattartók megpróbálják mindazt megfojtani, ami élő, független és nemzeti a gyarmati országokban.

Az afrikai népek akkrai értekezlete méltán nevezte ezt gyarmati fasizmusnak.

Azok, akik a gyarmati kormányzás régi rendjének fenntartását akarják, még mindig kitartanak a gyarmatokon a vad leszámolás módszere mellett. Az ilyen intézkedések természetesen megnehezítik a felszabadulást. De vajon az élet nem halad tovább a maga útján, vajon az évtizedeken keresztül alkalmazott könyörtelen módszerek megállították Indonézia felszabadulását? Vajon Indokínában az emberek százainak lemészárlása megmentette-e a gyarmati uralmat? Vajon az afrikai népek ellen most elkövetett gaztettek feltartóztathatják-e az afrikai népek felszabadulásának megállíthatatlan folyamatát?

Az elnyomás és az önkényuralom semmilyen erői nem tarthatják fenn az idejét múlta gyarmati rendszert. És azokat, akiket a szabadsághoz vezető úton gyilkoltak meg, nem lehet holtaknak tekinteni: nem, ők tovább élnek a népek emlékezetében, örökké fognak élni, mint a nemzeti felszabadító harc hősei.

A gyarmati rendszer a végét járja. De utolsó óráján is képes tömérdek szenvedést és áldozatot okozni, tönkretenni sok életet a gyarmatokon és az anyaországban, elpusztítani nem csekély, nemzedékek munkája által létrehozott gazdagságot.

Az Egyesült Nemzetek Szervezete felhív minden embert és minden kormányt: ne legyen tétlen szemlélője a gyarmati népek szenvedéseinek. Süket fülekre találhat-e nálunk Kenya népének jajszava? Ebben az országban nyolc éve irtják a gyarmati hatóságok a rezervációkba, börtönökbe, koncentrációs táborokba hajszolt helyi lakosságot. Részvétlenek lehetünk-e Oman népének szenvedése iránt? E nép ellen ma rablóháborút viselnek. Ki maradhat nyugodt, amikor látja, hogy szüntelenül irtják Nyaszaföld, Angola, Moçambique, Rhodesia, Ruanda-Urundi, Délnyugat-Afrika, Tanganyika, Uganda, Nyugat-Irián lakosságát?

Nem tűrhetjük, hogy korunkban, a haladás és a páratlan tudományos felfedezések korszakában, amikor hihetetlenül megnő az ember hatalma a természet erői felett, Franciaország gyarmati háborút viseljen Algériában, légierőt, tüzérséget, harckocsikat, napalmbombákat és más tömegpusztító eszközöket használjon fel az algériaiak ellen, akik majdnem hat éve önfeláldozó hősiességgel harcolnak hazájuk szabadsá-

gáért és függetlenségéért. Algériaiak százezreit irtották ki, sok algériai várost és falut felperzseltek vagy leromboltak, az ország lakosságának egyötödét koncentrációs táborokba zárták. Franciaország sok fia is elpusztul az igazságtalan ügyért folytatott harcban.

Tűrhetjük-e tovább ezt a helyzetet? Nem, ha drága nekünk a béke nagy ügye, az emberiesség és a haladás érdeke, nem tűrhetjük tovább.

Milyen alapon folytatnak véres háborúkat a népek ellen azok, akik fenn akarják tartani a gyarmati rendszert? Miért nyomják el a leigázott népek szabadságtörekvéseit? Olykor azt mondogatják, hogy ezt a fejletlenebb országok „civilizálása", önkormányzatra való előkészítésük miatt teszik.

De ez hazugság, amelyet igazságnak tüntetnek fel.

Miféle civilizációt hozott az öt évszázados gyarmati zsarnokság Afrikában Angolának, Moçambique-nak és Portugál-Guineának, amelyek területe együttvéve nagyobb Nyugat-Európa felénél és lakossága eléri a 11 milliót. Nyomor és jogfosztottság jutott az ott élő népeknek osztályrészül, erőszakkal elvették földjüket, amelyet annyi nemzedék verejtéke öntözött, terméketlen, aszályos területekre űzték a földműveseket. Önkény, éhség, tudatlanság uralkodik ezeken a gyarmatokon, betegségek pusztítanak, s ténylegesen fennmaradt a rabszolgaság és a kényszermunka. Egyetlen főiskola sincs, s majdnem teljesen hiányzik a középfokú oktatás is.

Mi jogon, milyen alapon követhet el Portugália ma ilyen törvénytelenségeket gyarmatain?

Kongóban a fél évszázados belga uralom idején a büntető expedíciók, az éhség és a betegség következtében felére csökkent a lakosság. Amikor kikiáltották a Kongói Köztársaság függetlenségét, az országban csak kevés írni-olvasni tudó akadt.

Más afrikai gyarmatokon sem jobb a helyzet.

A gyarmatok egyes vidékein persze utakat, repülőtereket, kikötőket, bányákat építettek, egynéhány iskola is épült, de mindez az őslakosság kizsákmányolását, a gyarmatok természeti kincseinek elrablását szolgálja.

Előre megfontolt hazugság az olyasféle állítás is, mintha azért volna szükség a gyarmati rendszerre, hogy elejét vegyék a gyarmati törzsek és népek összetűzéseinek és testvérháborúi-

nak. A kongói események megmutatják, hogy a viszálykodás kihasználása, törzsek és a népek ellentéteinek mesterséges szítása a kolonializmusnak éltető eleme. A kolonialisták igyekeznek gyengíteni a gyarmati népek közös felszabadító harcát. Továbbra is az „Oszd meg és uralkodj!" a gyarmatosítók jelszava.

S mi a nemzeti szabadságért és függetlenségért harcoló ázsiai és afrikai népek jelszava? Béke és egység, Bandung és Akkra van jelszóként zászlajukra írva.

A gyarmatosítókat nem érdekli az igazság szava, ők fenn akarják tartani a népeket, a törzseket, s az egymást gazdaságilag kiegészítő afrikai területeket szétválasztó, önkényesen meghúzott határokat, meg akarják bontani több ország egységét és területi épségét.

Az Egyesült Nemzetek Szervezete felhívja a népeket és a kormányokat, függetlenül attól, hogy Keleten-e vagy Nyugaton, Északon-e vagy Délen van a hazájuk: tegyék fel a kérdést, amelyet korunkban maga az élet vet fel: vajon a rothadt gyarmati rendszer megfelel-e a népek eszményeinek és korunk lehetőségeinek?

Mihelyt összehasonlítjuk a független európai vagy északamerikai országoknak a legutóbbi évszázadban elért fejlődését Afrika gyarmati országainak fejlődésével, nyomban világosan látjuk, hogy a kolonializmus — a visszafejlődés, a lassú halódás útja, az erőszakkal leigázott országok tönkremenetelének és hanyatlásának útja.

A gazdaságilag fejlett országokban magas színvonalra emelkedett az ipar, a közlekedés, a földművelés, a tudomány és a kultúra. Ezek az országok ma atomhajókat bocsátanak a tengerekre, mesterséges égitesteket juttatnak a világűrbe. Ezzel szemben a mesés kincseket rejtő Afrika elmaradt, éhező világrésszé változott. Ott a földművelés fő eszközei ma is — akárcsak évezredekkel ezelőtt — a kapa, a faeke és a kihegyezett karó, a primitív földművelési módszerek a talaj kimerülésére és eróziójára vezetnek.

A fejlett iparral rendelkező független államok és a gyarmati országok között igazi szakadék tátnadt. Pedig Ázsia és

Afrika egykor nagy civilizációk bölcsője volt, amelyek más népek kultúráját és civilizációját is gazdagították.

A gyarmati rendszer fő célja valójában az, hogy a nagy külföldi monopóliumok, amelyek a gyarmatokon megkaparintották a gazdasági kulcspozíciókat, óriási profithoz jussanak, s mindenképpen kiszivattyúzhassák a gyarmati országok kincseit és értékeit. A gyarmatok egész gazdasága tehát a kizsákmányolás gazdasága, amely elsősorban egyes iparilag fejlettebb országok szűkkeblű érdekeinek és piaci szükségleteinek van alárendelve, ennélfogva az ilyen gazdaság olyan mint a torzszülött: lassan és egyoldalúan fejlődik.

Ami Ghanát illeti, csak felszabadulása után ismerték el, hogy nem csupán a kakaótermelés biztosítja az ország jövőjét, hanem a rendelkezésre álló hazai vízenergia-források és gazdag bauxitlelőhelyek átfogó kiaknázásával korszerű ipart kell teremteni az országban, mert elsősorban ebben van Ghana világgazdasági jelentősége.

A gyarmati rendszerben nem kerülhetett sor a Kongói Köztársaság egész Nyugat-Európa jelenlegi áramtermelő-kapacitását megközelítő roppant vízenergia-forrásainak felhasználására sem. Pedig ha legalább ezeket az erőforrásokat kiaknáznák, nemcsak hogy teljes gőzzel megkezdhetnék az ország roppant ásványi kincseinek kitermelését, s fellendíthetnék a földművelést, hanem valamennyi közép-afrikai ország gazdasági arculatát is alaposan megváltoztathatnák, s lényegesen növelhetnék az ottani lakosság jólétét.

Tudományosan bebizonyított tény, hogy Afrikában, akárcsak más világrészeken, minden egyes ország óriási és változatos, nagyrészt még fel nem kutatott természeti erőforrásokkal rendelkezik. Ezeket az erőforrásokat e népek s egyúttal az egész emberiség szolgálatába lehetne állítani. A gyarmati rendszer azonban szándékosan, mesterségesen fenntartja a gyarmatok gazdasági elmaradottságát, akadályozza iparosításukat és erőforrásaik ésszerű felhasználását. Emiatt ott hatalmas társadalmi értékek fecsérlődnek el, óriási mérvű munka megy veszendőbe, élősdi, az anyaországok önző szükségleteinek kielégítéséhez idomított monokultúrás gazdálkodás folyik.

Az ipari és technikai fejlődés mai színvonala, a legújabb tudományos, mezőgazdasági és kulturális vívmányok lehetővé

teszik, hogy ezeket a roppant kincseket viszonylag rövid időn belül a gyarmati népek szolgálatába állítsák. Ehhez azonban mindenekelőtt meg kell adni a népeknek a függetlenség jogát, meg kell szüntetni a gyarmati rendszert, s gazdasági segítséget kell nyújtani a természeti erőforrások birtokbavételéhez.

Ez lehetővé tenné a helyi lakosság jólétének növelését, a belső piac bővítését, az írástudatlanságnak, a nemzeti szakemberek hiányának, a monokultúrás gazdálkodás uralmának felszámolását. Gyarmati keretek között nem lehet megoldani az efféle feladatokat. Ugyancsak összeegyeztethetetlen a gyarmati rendszer a mai technika nagy vívmányaival, amelyek az egész jelenkori civilizáció szerves részét alkotják.

A gyarmatok kizsákmányolásából egyáltalán nem a népek, hanem főleg a nagy külföldi monopóliumok, a milliárdosok húznak hasznot. A népek — Kelet és Nyugat népei egyaránt — kénytelenek nagy adót fizetni a kolonializmusnak. A gyarmatokról importált kőolajat, kávét, kaucsukot, gyapotot, rezet, banánt, a különféle nyersanyagokat és élelmiszereket tízszer drágábban adják el a monopóliumok, mint amennyiért a helyszínen megvásárolják. A monopóliumok kétszer rabolják ki az embereket. Egyszer Keleten, amikor ott felvásárolják, egyszer meg Nyugaton, amikor eladják a gyarmati árukat és nyersanyagokat.

Sőt, mi több, arra kényszerítik a gyarmatok népeit, hogy eltartsák a békeidőben ott állomásozó idegen csapatokat, az idegen közigazgatást, vagyis, hogy fizessék meg a láncokat, amelyekkel bilincsbe verték őket. A monopóliumok ugyanakkor felemelt adókat rónak az anyaországok adófizetőire a büntető expedíciók és a gyarmati háborúk kiadásainak fedezésére, tehát az anyaországok népeit is kényszerítik, hogy fizessék meg azokat a láncokat, amelyekkel a gyarmatosító monopolőkések más népeket megbilincselnek. Valójában más nemzetek függetlenségével együtt saját népük szabadságát is eltemetik a pusztítás csataterein. Ez már önmagában véve is súlyos vádirat a gyarmati rendszer ellen.

Pedig ha az ENSZ tagállamai, természetesen elsősorban azok, amelyek annak idején több népet fűztek gyarmati rabláncra, csak egy kicsit is megértenék a gyarmati népek halaszthatatlan szükségleteit, lehetőséget találnának ezeknek a szükségleteknek a kielégítésére. Az egyik fő lehetőség: a le-

szerelés problémájának megoldása, s az államok katonai kiadásainak csökkentése.

Köztudomású, hogy csupán a gyarmatosító, katonai északatlanti tömb tagállamai évente 62 milliárd dollárt fordítanak fegyverkezési hajszára. Ha ezen improduktív és a béke szempontjából veszélyes katonai kiadások évi összegének legalább a felét, mondjuk az afrikai országok fejlesztésére és fellendítésére használnák fel, nagyszabású műszaki létesítmények épülhetnének fel belőle, például meg lehetne valósítani az Inga-, a Konkure-, a Zanzibár- és a Volta-tervet. Ezek a tervek nagyszabású vízierőművek és öntözőrendszerek létesítését, iparvállalatok építését, a földművelés átalakítását irányozzák elő. Afrika felszabadult népei mindenütt iskolákat, egyetemeket, kórházakat és utakat építhetnének, s más olyan intézkedéseket hajthatnának végre, amelyek lehetővé tennék, hogy a földművelést is korszerű színvonalra emeljék.

Másrészt, ha megszabadítanák bilincseitől az afrikai és más gyarmatokat, könnyebben lehetne kiaknázni természeti kincseiket is, ennélfogva növekedne ott az európai és amerikai gépek és más iparcikkek kereslete. Ezek az országok egyszersmind több nyersanyagot és anyagot szállíthatnának az európai és amerikai ipar számára, úgyhogy az iparilag fejlett országokban növekedne a lakosság foglalkoztatottsága, jobban ki lehetne használni a termelőkapacitásokat, s ott is emelkedne a nép életszínvonala.

Minden becsületes embernek és minden olyan kormánynak, amely valóban a népek egyenjogúsága mellett száll síkra, s valóban az ENSZ alapokmányában meghirdetett nagy célok és elvek megvalósulását óhajtja, látnia kell, hogy a kolonializmus idejétmúlt és szégyenletes jelenség a mai emberiség életében. A gyarmati rendszer teljes és végleges felszámolása nemcsak a társadalmi haladás, hanem a rohamos ipari és mezőgazdasági műszaki fejlődés bevezetője is lenne, ahogyan annak idején a rabszolgakereskedelem megszüntetése is hatalmas lökést adott a társadalmi termelőerők fejlődésének.

A kolonializmus megszüntetése a nemzetközi feszültség enyhítését szolgáló fontos lépés lenne. A második világháború után sok fegyveres összeütközés és háború, így például az indonéziai, az indokínai és az algériai háború, az Egyiptom ellen indított agresszió, a libanoni és a jordániai idegen beavatkozás, a Szí-

ria, az Irak és más országok ellen szőtt összeesküvés stb. oka az a törekvés volt, hogy megakadályozzák a fiatal ázsiai, afrikai és latin-amerikai országok felszabadulását és nemzeti fejlődését. Egyébként az egész múlt évszázad folyamán a háborúk és a fegyveres összecsapások többsége így vagy úgy összefüggött a kolonializmussal, a nagyhatalmaknak a gyarmatok felosztásáért és újrafelosztásáért vívott harcával.

A népek nemegyszer saját bőrükön érezték azt a fenyegető veszélyt, hogy a gyarmati háborúk új világháborúvá fejlődnek. Most is a Kongói Köztársaság ellen végrehajtott intervenció a nemzetközi helyzet kiéleződéséhez vezetett, s fenyegeti a békét Afrikában, sőt, nemcsak Afrikában. Nem szabad megfeledkezni arról, hogy ha jelenleg, az atom- és rakétafegyverek korában az egyik világrészen fellobbantják a háború tüzét, pillanatok alatt lángba borulhat az egész földkerekség.

A nemzetközi feszültség sok jelentős — közel- és távolkeleti, afrikai és latin-amerikai — gócpontját jórészt szintén a gyarmatosító politika teremtette meg. A gyarmatokat és más úgynevezett „önkormányzattal nem rendelkező területeket" idegen hatalmak gyakran katonai támaszpontul és atomkísérletek színteréül használják fel.

Vajon az ilyen helyzet megnyugtatja-e az embereket, elűzi-e a háborútól való félelmüket, mutat-e valamilyen kiutat a nyomorból, az éhségből és a betegségekből, amelyek még mindig sújtják a gyarmati vagy gyámsági helyzetben maradt országok népeit? Egyes hatalmaknak a nagy gyarmatokon és gyámsági területeken kívül is vannak még támaszpontjaik a világ különböző területein. Ilyen például Nyugat-Irián, Okinava, Goa, Puerto Rico stb., nem is szólva Tajvanról, amellyel kapcsolatban az Egyesült Államok agressziót követett el, mert megszállta a Kínai Népköztársaságnak ezt a területét. Miért van szükségük az iparilag fejlett hatalmaknak efféle támaszpontokra és „birtokokra" idegen területeken? Hát nem a letűnt gyarmati uralom korának közvetlen maradványa ez? Mit szólnának az európaiak és az amerikaiak, ha egyik-másik ázsiai vagy afrikai ország támaszpontokat követelne magának Nyugat-Európában vagy Észak-Amerikában?

Semmi másra nem vélhetjük ezt, csak arra, hogy azért tartják fenn a támaszpontokat, mert fenyegetni akarják a

közeli térségek népeinek nemzeti függetlenségét és biztonságát. Ahogy annak idején, a kolonializmus hajnalán a kereskedelmi telepek támaszpontul szolgáltak Afrikában, Ázsiában és Amerikában az elnyomó rendszer kiterjesztéséhez, ma, a gyarmati rendszer felbomlása idején az imperialisták a független ázsiai, afrikai és latin-amerikai országokra való durva nyomás céljaira próbálják felhasználni megmaradt támaszpontjaikat és gyarmataikat.

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének e nyilatkozatot aláíró tagállamai úgy vélik, hogy minden kormánynak, amely nemcsak szavakban, hanem tettekkel is kiáll a béke és a haladás mellett, tiszteletben kell tartania kivétel nélkül minden nép törvényes jogát arra, hogy egyenlőséget, igazságosságot és függetlenséget követeljen. Vagy minden állam elismeri ezeket a követeléseket, vagy az elnyomott népek szerte a világon élő sok barátjuk támogatásával saját kezükbe veszik sorsuk intézését, elsöprik a gyarmatosítók által útjukba állított mesterséges akadályokat, s kivívják szabadságukat és függetlenségüket. Minden nép legelső kötelessége, hogy segítséget nyújtson a gyarmati elnyomás ellen küzdő népeknek szent függetlenségi harcukhoz.

A szégyenletes gyarmati rendszerrel együtt idejét múlta a kolonializmus olyan válfaja is, amilyen a gyámsági rendszer.

A jelenlegi gyámsági rendszer, amely a Népszövetség egykori mandátumrendszerének közvetlen maradványa, az ENSZ alapokmánya értelmében arra lett volna hivatott, hogy az önkormányzat és a függetlenség útjára irányítsa a gyámsági területek fejlődését. Ám az alapokmány elfogadása óta már 15 esztendő is eltelt, de a 11 gyámsági terület közül csak 4 nyerte el függetlenségét.

A többi gyámsági terület, köztük a legnagyobbak: Tanganyika, Ruanda-Urundi és Új-Guinea — függetlenségének megadására még mindig nem tűztek ki semmiféle pontos határidőt. A „gyámságot" gyakorló hatalmak az ENSZ alapelveivel nem törődve valójában gyarmati rendszert tartanak fenn: könyörtelenül kizsákmányolják a gyámsági területek lakosságát, fosztogatják természeti kincseiket, megtorlást alkal-

maznak azokkal szemben, akik folyamodványt nyújtanak be az ENSZ-nek, gátolják a gyámsági területek gazdasági és politikai fejlődését.

A gyámsági rendszer sehol sem vált be, s az egész idejétmúlt gyarmati rendszerrel együtt kell eltemetni.

Az elnyomó gyarmati uralom súlyos örökségül egész sor nehéz problémát hagyott hátra. Kongóban, s a világ más területein is, ahol a népek igazságos harcot folytatnak jogaikért, fájdalmas drámák játszódnak le. Ez megköveteli, hogy ésszerűen oldják meg a bennszülött őslakosság s a más világrészekből bevándorolt telepesek viszonyának problémáit. A faji megkülönböztetés, a maga visszataszító valóságában, a népeknek és nemzeteknek kiváltságosokra és „alacsonyabbrendűekre" való felosztása — egyet jelent a fajüldözéssel, a bűnös fajirtás igazolásával. Ezen az úton haladva csak újabb bűnökkel tetézik a régi bűntetteket, újabb gazságokkal a régieket. Ez a kölcsönös gyűlölet szításának, az országok és népek szüntelen, véres összecsapásának útja.

A népek bőrének színe eltérő, de a vérük színe egy. Egyetlen nép sem tarthat igényt arra, hogy más népek felett uralkodjék.

A népek között a kolonializmus korában kialakult kapcsolatokat a függetlenség, egyenjogúság, barátság és kölcsönös megbecsülés elvein alapuló új kapcsolatoknak kell felváltaniuk, tekintet nélkül az államok társadalmi és politikai rendszerére, az emberek világnézetére, politikai nézeteire vagy bőrük színére. A gyarmati népeknek tényleges függetlenséget kell kapniuk a látszatfüggetlenség helyett, mert az utóbbi esetben a gyarmati rendszer keretében maradnának, csak más formában.

A gyarmati népek már nem egyszerűen több szabadságot követelnek a gyarmati rendszer keretében, hanem azt követelik, hogy végleg szüntessék meg ezt a rendszert, adják meg nekik a haladás szabadságát, az önrendelkezés jogát, hadd rendelkezhessenek maguk természeti kincseikkel és munkájuk gyümölcsével. A leigázás bármilyen formája, a „gyámság" vagy a „jótékonyság" bármilyen megnyilvánulása mélységesen sérti őket méltóságukban.

Az élet ma úgy veti fel a kérdést, hogy a megrekedés vagy

a haladás, a rabság vagy a szabadság, a népek megosztása vagy egysége, a háború vagy a béke között kell választanunk.

Az Egyesült Nemzetek Szervezete kötelességének tartja, hogy állhatatosan újra meg újra felhívja a gyarmatokat birtokló hatalmakat: kezdjenek egyenjogú tárgyalásokat a gyarmati népek képviselőivel, s egyezzenek meg velük a szabadság és a függetlenség megadásáról.

Ki kell tűzni a tárgyalások pontos és közeli határidejét, s ki kell zárni annak lehetőségét, hogy a gyarmattartó hatalmak nyomáshoz és erőszakhoz folyamodjanak.

Ha a szóban forgó hatalmak nem hallgatnak erre a felhívásra, s húzzák-halasztják a gyarmatok felszabadítását, ha továbbra is elnyomják a gyarmati népek felszabadító mozgalmát, akkor a békeszerető népeknek minden erkölcsi és anyagi segítséget meg kell majd adniuk a függetlenségükért harcoló népeknek.

Az ENSZ tagállamai abból indulnak ki, hogy az önálló létre minden országnak és minden népnek elidegeníthetetlen, teljes joga van. Meggyőződésünk, hogy a gyarmati rendszer megszüntetése nem fogja eltávolítani egymástól Afrika vagy Európa országait, ellenkezőleg, még szélesebb lesz köztük az együttműködés. De a népek ilyen egyesülése és együttműködése csak szabad akaratból és a kölcsönösség alapján mehet végbe.

Minél következetesebben és közvetlenebbül valósulnak majd meg a nemzetközi együttműködés nagyszerű elvei — az egyenjogúság, a szuverenitás, a területi sérthetetlenség, az egymás belügyeibe való be nem avatkozás, a kölcsönös előny, a békés egymás mellett élés és a gazdasági együttműködés elvei —, annál szilárdabb lesz a világ szabad és egyenjogú államainak kölcsönös megértése és egyetértése.

Nyugat és Kelet, Észak és Dél országai csakis erre az útra lépve, s a jelenkori tudomány és kultúra nagy vívmányainak felhasználásával haladhatnak előre, s juthatnak el a nemzetek igazi békés közösségéhez. Csak így válhatnak valósággá az ENSZ alapokmányába a nemzetek és népek önrendelkezési jogáról beiktatott fennkölt elvek.

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének tagállamait az az őszinte és forró óhaj vezérli, hogy mielőbb megteremtsék a kölcsönös jóindulatot és az egyetértést az államok és a né-

pek között, s ugyanígy a jelenleg önkormányzattal nem rendelkező területek őslakossága és azok között az odatelepültek között, akik ezeknek az országoknak a polgáraival egyenlő jogon ott akarnak élni. Ezért a jelen nyilatkozatot aláírva a következő felhívással fordulnak nyelvre és bőrszínre, vallásra és politikai meggyőződésre való tekintet nélkül minden emberhez:

Mindannyian egy bolygó lakói vagyunk. Itt születtünk, itt dolgozunk, itt neveljük gyermekeinket, s átadjuk nekik, amit elértünk az életben. Különböző államok vannak ugyan a földön, de minden ember egyenlőnek születik a maga állampolgári méltóságában.

A történelmi fejlődés hozta magával, hogy teljesen és véglegesen, minden formájában és megnyilvánulásában meg kell szüntetni a gyarmati rendszert, mégpedig nem majd, hanem most, haladéktalanul és feltétlenül!

Az ENSZ tagállamai ennek megfelelően ünnepélyesen kinyilatkoztatják az alábbi követeléseket:

1. Minden gyarmati országnak, gyámsági és más, önkormányzattal nem rendelkező területnek haladéktalanul teljes függetlenséget kell adni, biztosítva, hogy a nép szabadon kifejezésre juttatott akaratának és óhajának megfelelően szabadon építhesse saját nemzeti államát.

A gyarmati rendszert és a gyarmati közigazgatást minden formájában haladéktalanul meg kell szüntetni, hogy az ilyen területek népei maguk határozhassák meg sorsukat és az államigazgatás formáit.

2. Hasonlóképpen meg kell szüntetni a kolonializmus összes támaszpontjait: az idegen területeken levő birtokokat és bérelt területeket.

3. Felhívjuk valamennyi ország kormányát, hogy az államközi kapcsolatokban szigorúan és következetesen tartsa magát az ENSZ alapokmányához és a „valamennyi állam egyenlőségéről, szuverén jogainak és területi épségének tiszteletbentartásáról" szóló jelen nyilatkozathoz, továbbá tartózkodjék a kolonializmus bármiféle megnyilvánulásától, s egyetlen

állam se tartson igényt kivételes jogokra vagy előjogokra más államok rovására.

*

Az ENSZ tagállamai, az alapokmány nemes elveit követve, a nemzetközi élet fontos szakaszának kell hogy tekintsék a gyarmati rendszer felszámolását. Ez már önmagában véve is fontos alap ahhoz, hogy valóban baráti kapcsolatok fejlődjenek ki valamennyi állam és nép között. Fontos alap ez egyúttal egy nagy feladat megoldásához: a szilárd, tartós, egyetemes béke biztosításához.

Minden állam és minden kormány szent kötelessége, hogy előmozditsa a jelen nyilatkozat mielőbbi, teljes érvényesítését.

AZ ENSZ-KÖZGYŰLÉS XV. ÜLÉSSZAKA ELÉ TERJESZTETT SZOVJET KORMÁNYNYILATKOZAT A LESZERELÉSRŐL

A Szovjetunió kormánya az ENSZ közgyűlésének ülésszaka elé terjesztette a leszerelés kérdését, és kérte annak a helyzetnek megvitatását, amely a közgyűlés előző ülésszakának erről hozott határozata végrehajtásával kapcsolatban kialakult.

A leszerelés korunk központi problémája, megoldásától sokban, ha ugyan nem alapvetően függ a béke fenntartása. Ma ezt minden állam elismeri. Ugyanakkor a szovjet kormányt erősen nyugtalanítja, hogy mind ez ideig nem sikerült semmiféle haladást elérni e kérdés megoldásában.

Az államok már eddig is óriási mennyiségű nukleáris fegyvert halmoztak fel, továbbá olyan eszközöket, amelyekkel eljuttathatják azokat a Földön bármely célpontra. E fegyverek és eszközök felhalmozása tovább folyik. Ez magában véve is komolyan veszélyezteti a békét, mert a nukleáris fegyverekkel rendelkező országok között vannak olyanok is, amelyek állami politikájuknak hirdették meg a háborús szakadék szélén való egyensúlyozást és más államok szuverenitásának durva megsértését, s nem riadnak vissza olyan módszerektől, amelyeket csak háború idején szoktak alkalmazni.

Olyan körülmények között, amikor az államoknak óriási nukleáris fegyverkészleteik vannak, a fegyverkezési verseny útján tett minden újabb lépés fokozza a háború úgynevezett véletlen kitörésének veszélyét is. A radarrendszer működésének valamilyen pontatlansága a radar útján szerzett adatok helytelen értelmezését okozhatja, ez pedig maga után vonhatja a hadműveletek megkezdését és így sohasem látott erá-

nyú katasztrófát idézhet elő. Ha azok a pilóták, akik az Egyesült Államok kormányának kijelentése szerint atomfegyverrel bombázógépeik fedélzetén, szolgálati repüléseket hajtanak végre, helytelenül értelmeznek egy parancsot, ez is arra vezethet, hogy az atombombákat ledobják valamely állam területére, tekintet nélkül arra, hogy ez milyen következményekkel jár. A katonai célokat szolgáló atomrakéta-rendszerek elektronikus mechanizmusainak pontatlansága miatt szintén megindulhat a háborús konfliktus láncreakciója.

Ha tovább folyik az atomfegyverkezési verseny, akkor egyre nehezebbé válik az ilyen „véletlenek" kiküszöbölése.

A fegyverkezési verseny az egyik fő tényező azok között, amelyek fokozzák az államok bizalmatlanságát és gyanakvását, mérgezik a nemzetközi légkört. A népek szemében gyűlöletes hidegháború — a fegyverkezési verseny szüleménye — viszont akadályozza a fegyverkezési verseny megszüntetését, és egyre veszélyesebbé teszi e versenyt az államokra és a népekre nézve.

A fegyverkezési verseny megszüntetése a béke megszilárdításának útja. A leszerelés megoldása gazdaságilag is óriási eredménnyel járna. A leszerelés eredményeképpen hatalmas anyagi és pénzügyi eszközök szabadulnának fel és ezeket az emberiség javára lehetne felhasználni.

Az ENSZ-közgyűlés XIV. ülésszaka óta, amelyen egyhangúlag elfogadták az általános és teljes leszerelés eszméjét, mindössze egy év telt el, de ezalatt is több mint százmilliárd dollárt falt fel a katonai készülődések molochja. Az egyszerű számítások azt bizonyítják, hogy ebből az összegből meg lehetett volna valósítani egész Afrika gyökeres technikai és gazdasági rekonstrukcióját, ebből a pénzből egy teljes évig sok százmillió éhezőt lehetett volna ellátni élelemmel; a katonai kiadásoknak csupán egy százalékából több mint száz egyetemet lehetne építeni és teljesen felszerelni azokban az országokban, ahol égető hiány mutatkozik a magas képzettségű szakemberekben; egy atomhajtású amerikai tengeralattjáró építésének költségeiből legalább 50 százlakásos házat, vagy tízezer nyaralót lehetne felépíteni. Íme, mitől fosztja meg az emberiséget a fegyverkezési verseny!

Tekintettel arra, hogy az egyes leszerelési intézkedésekről éveken át folytatott tárgyalásokat a nyugati hatalmak állan-

dóan zsákutcába juttatták, a Szovjetunió egy évvel ezelőtt, az ENSZ közgyűlésének XIV. ülésszakán javasolta, hogy teljesen újszerűen közelítsék meg e kérdés megoldását, s felvetette *a szigorú, hatékony nemzetközi ellenőrzés mellett történő általános és teljes leszerelés gondolatát.*

Az általános és teljes leszerelés gondolatának felvetését maga az élet parancsolta, mert a nukleáris fegyverek és a nagy teljesítményű rakéták századában a részleges leszerelési intézkedések már nem küszöbölhetik ki teljesen a háború veszélyét.

Csak az általános és teljes leszerelés biztosíthatja e nagy feladat megoldását. Csak az általános és teljes leszerelés biztosíthatja a tartós békét és az emberiség nyugalmát.

Az általános és teljes leszerelés kérdésének felvetésével a Szovjetunió, amely általános elismerés szerint ma a világ egyik legnagyobb katonai hatalma, saját kezdeményezése alapján felajánlotta, hogy egyszer s mindenkorra lemond erről a katonai erőről, ezt teljesen felszámolja, ha ugyanígy jár el a többi nagyhatalom is. Ha az Egyesült Államok, Nagy-Britannia, Franciaország és a többi nyugati ország hajlandó erre, akkor csak az marad hátra, hogy megállapodjunk, hogyan lehet ezt gyakorlatilag a legjobban megvalósítani. Ha azonban erre nem hajlandók, ez azt jelenti: nem lehet hinni azon kijelentéseiknek, hogy békét kívánnak és csak az esetleges agresszióval szemben való védekezéshez van szükségük fegyverekre.

Ez volt a veleje annak, hogy a Szovjetunió javasolta az általános és teljes leszerelés megtárgyalását.

A leszerelés kérdésének új megközelítése hazánk szocialista rendszerének természetéből fakad. Lenin, a szovjet állam megalapítója azt mondta, hogy a leszerelés a szocializmus eszménye. Valóban, a szocialista államoknak nincs szükségük fegyverre, csakis azért tartanak fegyveres erőket, hogy megvédjék magukat az esetleges külső támadástól, és biztosítsák a világbéke fenntartását. A szovjet fegyveres erőknek nincs és nem is lehet más feladatuk, mert a szocializmus külpolitikája: békeszerető és emberbaráti külpolitika. Ha a nyugati hatalmak hajlandók lennének lemondani a fegyveres erőkről és a fegyverzetről, megszüntetni a hadviselő eszközöket, akkor a szocialista államok számára megszűnne a fegy-

veres erők és a fegyverzet szükségessége, nem lenne többé semmiféle okuk arra, hogy rakétahadtesteket, hadsereget, hadiflottát, légihaderőt, légelhárító erőket tartsanak fenn. Hogy a Szovjetunióban és a többi szocialista országban sikeresen építhessék a kommunizmust, ahhoz semmi ilyesmire nincs szükség. Földünk mélyében értékes kincsek rejtőznek, dolgozóink szeretik a munkát, a tudomány és a technika jól szolgálja ügyünket.

A kommunizmus győzelméhez nincs szükség háborúra, mert a kommunista eszmékért a harc nem az államok között folyik, hanem minden államon belül, az osztályok között. Rágalmazzák a szocialista országokat, ha azzal vádolják őket, hogy háború útján akarják rákényszeríteni eszméiket más népekre, más államokra.

A szovjet kormány a XIV. ülésszakon nem szorítkozott csupán az általános és teljes leszerelés kérdésének felvetésére, hanem ugyanakkor az ENSZ elé terjesztette megvitatásra e leszerelés konkrét programját is. Arra törekedve, hogy mindenképpen megkönnyítse a leszerelés megoldását és kialakítsa a legkedvezőbb légkört az erre vonatkozó tárgyalásokhoz, a Szovjetunió Legfelsőbb Szovjetje elhatározta, hogy 1 200 000 fővel, vagyis egyharmaddal csökkenti a szovjet fegyveres erők létszámát. E határozat pontos végrehajtása most van folyamatban.

Azóta, hogy a Szovjetunió felvetette az általános és teljes leszerelés kérdését, egy év telt el. Ma már teljes határozottsággal kijelenthetjük, hogy az általános és teljes leszerelés gondolatát minden nép támogatja, s a népek óhaja, hogy ez az eszme mielőbb valóra váljon. Ez érthető is, mert valamennyi ország népei — nemcsak a szocialista, hanem a kapitalista országok népei is — békét akarnak, békét fegyverek nélkül, háborúk nélkül. Nincs szüksége háborúra sem a szovjet, sem az amerikai, sem az angol, sem a francia, sem a kínai népnek, sem Afrika, Ázsia, Latin-Amerika, Ausztrália népeinek.

A népek békeakarata jutott kifejezésre a közgyűlés előző ülésszakának az általános és teljes leszerelésről hozott határozatában, amelyet, mint mindenki emlékszik rá, a közgyűlés egyhangúlag elfogadott: egyetlen állam sem ellenezte, mindegyik támogatta e határozatot. Még azok az államok is, ame-

lyek fokozták és ma is fokozzák a fegyverkezési versenyt és mint a tapasztalat mutatja, egyáltalán nem szándékoznak szakítani a háború szélén való egyensúlyozás politikájával, azok sem szánták rá magukat, hogy nyíltan fellépjenek az általános és teljes leszerelés ellen.

A közgyűlés határozatában meghirdette, hogy az általános és teljes leszerelés a legfontosabb kérdés, amely jelenleg a világ előtt áll; felszólította a kormányokat, kövessenek el mindent e probléma konstruktív megoldásáért; kifejezte reményét, hogy a lehető legrövidebb idő alatt részletesen kidolgozzák azokat az intézkedéseket, amelyek elvezetnek a hatékony nemzetközi ellenőrzés mellett történő általános és teljes leszereléshez, s megtörténik a megegyezés ezekről az intézkedésekről. Ezzel a határozat megszabta a leszerelési tárgyalások általános irányát. Határozattá emelkedett, hogy a tárgyalások tízhatalmi leszerelési bizottság keretei között folynak.

A világ népei nagy reményeket fűztek e tárgyalásokhoz. Hinni akarták, hogy most már minden állam, és elsősorban a legnagyobb hatóerejű fegyverekkel rendelkező nagyhatalmak, újszerűen fognak hozzá a leszerelés megoldásához, és végre megegyeznek.

Azóta egy év telt el. Sajnos, meg kell állapítanunk, hogy a leszerelés szempontjából ez az év veszendőbe ment. Aggasztó dolog ez, amely fölött nem lehet szemet hunyni.

Vajon mi történt? Mi okozta, hogy az említett közgyűlési határozat elfogadása óta eltelt egy esztendőben egy lépést sem lehetett haladni e határozat végrehajtásában? Miért nem vezettek eredményre a tízhatalmi leszerelési bizottság tárgyalásai?

Hogy válaszolhassunk e kérdésekre, a tényeket kell megvizsgálnunk. A tények pedig azt bizonyítják, hogy a tízes bizottságban lefolyt tárgyalások során, a múlthoz hasonlóan, ismét megnyilvánult és kidomborodott a két ellentétes álláspont, a két ellentétes irányvonal.

Az egyik álláspont összhangban volt a népeknek azzal a követelésével, hogy mielőbb oldják meg a leszerelés kérdését. A másik homlokegyenest ellenkezett e követeléssel és gyengén leplezett kísérlet volt a leszerelés megakadályozására.

A tízhatalmi leszerelési bizottságban a Szovjetunió, Lengyelország, Csehszlovákia, Románia és Bulgária, vagyis a

szocialista államok az általános és teljes leszerelésért harcoltak. A leszerelés megoldásának megakadályozására irányuló vonalon haladtak — az Egyesült Államok, Nagy-Britannia, Franciaország, Olaszország és Kanada, vagyis a nyugati hatalmak, a NATO katonai tömb tagjai.

A mi álláspontunk teljesen világos volt a tárgyalásokon: a szocialista államok javasolták, gyorsan lássunk hozzá a kérdés gyakorlati megoldásához, vitassuk meg érdemben az általános és teljes leszerelés programját és dolgozzuk ki a megfelelő szerződést.

A Szovjetunió és a többi szocialista ország a tárgyalások egész időtartama alatt rugalmas álláspontra helyezkedett. Ezeknek az országoknak a küldöttségei hajlandónak mutatkoztak, hogy figyelmesen, kellő tisztelettel fogadjanak minden megjegyzést, javaslatot és elgondolást a nyugati hatalmak részéről az általános és teljes leszerelés szovjet programjával kapcsolatban, ha azoknak célja e fontos feladat mielőbbi megoldása. A szovjet kormány tettekkel bizonyította ezt a hajlandóságát. Hajlandó volt megvitatni minden más reális leszerelési programot is.

Mikor a de Gaulle tábornokkal, Franciaország köztársasági elnökével folytatott beszélgetések alapján ismeretessé vált előttünk, hogy a francia kormány célszerűnek tartaná a nukleáris fegyvereket célbajuttató eszközök megszüntetésével kezdeni a leszerelést, a szovjet kormány teljes komolysággal fogadta ezt a gondolatot és alapos megfontolás után megfelelően kiegészítette az általános és teljes leszerelés programját. Ebben a pontosabban körvonalazott programban előirányoztuk, hogy már az általános és teljes leszerelés első szakaszában meg kell semmisíteni a nukleáris fegyvereket célbajuttató eszközöket. A szovjet kormány azért egyezett ebbe bele, mert a megegyezés meggyorsítására törekedett, pedig közismert tény, hogy a Szovjetunió fölényben van a nukleáris fegyvereket célbajuttató legkorszerűbb és leghatékonyabb eszközök, mégpedig az interkontinentális ballisztikus rakéták területén.

A szovjet kormány egész sor más kérdésben is számolt a nyugati hatalmak óhajaival.

Az Egyesült Államok és más nyugati hatalmak azt kívánták, hogy a Szovjetunió az általános és teljes leszerelés szov-

jet programjában határozottabban, részletesebben fejtse ki az ellenőrzés rendszerét. A szovjet kormány ezt is figyelembe vette. A kiegészített szovjet javaslatokban teljes aprólékossággal, sok részletet belefoglalva, kifejtettük az ellenőrzési rendszer megteremtésének tervét és az összes leszerelési intézkedések szigorú nemzetközi ellenőrzésének tervezetét. Ma már senki sem állíthatja — hacsak nem akar szembekerülni a tényekkel —, hogy a Szovjetunió kitér az általános és teljes leszereléssel kapcsolatos intézkedések szigorú nemzetközi ellenőrzése elől. Magától értetődik, hogy a szovjet kormány a leszerelés ellenőrzését kívánja, de határozottan ellenez minden olyan kísérletet, amely a fegyverzet ellenőrzését akarja kicsikarni, vagyis ellenőrzést kíván leszerelés nélkül, ami — ezt mindenki megérti — csupán törvényesített nemzetközi kémkedési rendszer lenne.

Hiszen a fegyverzet ellenőrzése a fegyverzet fenntartása mellett lényegében azt jelenti, hogy mindkét fél tudni fogja a másik fél tulajdonában levő fegyverek mennyiségét, minőségét és hollétét. Tehát az agresszív fél a legmagasabb színvonalra emelheti fegyverzetét, hogy kedvező pillanatban támadást hajtson végre. Sohasem fogunk beleegyezni a fegyverzet ellenőrzésébe leszerelés nélkül, mert ez azt jelentené, hogy engedünk az agressziónak. Célunk a tartós béke biztosítása, ezt pedig csupán a fegyverzetnek és a fegyveres erőknek szigorú nemzetközi ellenőrzés mellett történő felszámolása útján lehet elérni.

Ha például megegyezésre jutunk arra vonatkozólag, hogy az első szakaszban megsemmisítjük a nukleáris fegyvereket célbajuttató összes eszközöket, megszüntetjük az idegen területeken levő külföldi katonai támaszpontokat, és kivonjuk e területekről az idegen csapatokat, akkor megfelelő rendszabályokat is ki kell dolgozni a fenti intézkedések végrehajtásának ellenőrzésére.

Ugyanez vonatkozik a leszerelés következő szakaszaira is.

Ez a Szovjetunió álláspontja a hatékony nemzetközi ellenőrzés mellett történő általános és teljes leszerelésről. A szovjet kormány ehhez tartotta magát a tízhatalmi bizottság tárgyalásain és ehhez tartja magát ma is. Senki sem tagadhatja, hogy ez konstruktív álláspont, amelynek alapja az a törekvés,

hogy minél hamarabb megegyezzünk az általános és teljes leszerelésben.

Ámde a Szovjetunió és a többi szocialista állam hiába tett erőfeszítéseket, hogy a tízes bizottság a közgyűlés határozatának megfelelően fogjon hozzá az általános és teljes leszerelés gyakorlati megoldásához. Ezek az erőfeszítések, mint valami kőfalba, beleütköztek az Egyesült Államok és a többi nyugati hatalom elutasító álláspontjába.

Tárgyaló partnereink makacsul elutasították, hogy hozzáfogjunk az általános és teljes leszerelésről szóló szerződés kidolgozásához, mindenképpen kitértek az általános és teljes leszerelés szovjet programjának érdemi megvitatása elől. A külvilág számára igent mondanak a leszerelésre, de amikor arra kerül a sor, hogy ezt konkrét módon megvitassák, mindent megtesznek a leszerelési egyezmény megakadályozására.

Az Egyesült Államok olyan javaslatokat terjesztett elő, amelyek sem általános, sem teljes leszerelést nem irányoztak elő, egyáltalán nem szóltak a leszerelésről, hanem csupán a fegyverzet ellenőrzésével kapcsolatos intézkedésekről. Ez azonban leszerelés nélküli ellenőrzés lenne. Ugyanez vonatkozik az 1960. március 16-i „nyugati tervre" és az úgynevezett „új" amerikai javaslatokra is, amelyekkel az Egyesült Államok már a tízes bizottság munkájának megszakítása után hozakodott elő.

Mit is ajánlottak valójában a nyugati hatalmak? Azt, hogy létesítsünk ellenőrzést a rakéták, a szputnyikok, az atomipar fölött, a fegyveres erők elhelyezése fölött, létesítsünk pénzügyi ellenőrzést, földi ellenőrzést, vezessünk be ellenőrzést légi fényképezés útján — és mindezt úgy, hogy az államok továbbra is tartsák fenn összes fegyveres erőiket és fegyverzetüket, beleértve a nukleáris fegyvereket és ezek célbajuttatásának eszközeit. A kérdés ilyen felvetése nyilván azoknak az érdekeit képviseli, akik háborús kalandokra készülődnek, s így az az érdekük, hogy titkos értesüléseket szerezzenek más államok fegyveres erőiről és fegyverzetéről. De mindennek a leszereléshez semmi köze sincs. Lehetetlen nem látni, hogy a leszerelés nélküli ellenőrzés bevezetése nem segítené elő a béke megszilárdítását, sőt ellenkezőleg, megkönnyítené, hogy az esetleges agresszor megvalósítsa a népekre nézve veszélyes terveit.

A nyugati hatalmak a tízes bizottságban semmi másról nem óhajtottak tárgyalni, mint ellenőrzésről leszerelés nélkül. Az első szakasz egyetlen olyan konkrét intézkedéséül, amely túlmegy az ellenőrzés keretein, azt javasolták, hogy az Egyesült Államok és a Szovjetunió fegyveres erőinek létszámát korlátozzák 2 500 000-re, holott ismeretes, hogy az Egyesült Államok fegyveres erőinek létszáma éppen ezen a színvonalon mozog, a szovjet fegyveres erők létszáma pedig az egyoldalú, egyharmados csökkentés befejezése után 2 423 000 fő lesz, vagyis kevesebb, mint ahogy azt a nyugati hatalmak javasolták. Akkor hát miért javasolták a 2 500 000 főnyi színvonalat?

Nehéz ezt az álláspontot másként értékelni, mint úgy, hogy a nyugati hatalmak nem óhajtják a leszerelést.

Nem elég, hogy a nyugati hatalmak a tízhatalmi bizottságban nem voltak hajlandók érdemben megvitatni az általános és teljes leszerelés szovjet programját, hogy nem terjesztettek elő a maguk részéről semmiféle olyan javaslatot, amely megfelelt volna az általános és teljes leszerelésről hozott közgyűlési határozat követelményeinek — még saját javaslataiktól is elálltak, mihelyt azokat a Szovjetunió elfogadta.

Meg kell állapítani például, hogy bár Franciaország javasolta, kezdjük a leszerelést a nukleáris fegyvereket célbajuttató eszközök megsemmisítésével, a francia megbízott a tízes bizottságban lényegében véve elállt ettől a javaslattól, mihelyt azt a Szovjetunió elfogadta. A francia megbízott ezután már nem a célbajuttató eszközök megsemmisítéséről, hanem csupán ellenőrzéséről beszélt. Nem kell szakembernek lenni, hogy megértsük az elvi különbséget a rakéták, a katonai repülőgépek, a hadihajók és a nukleáris fegyvereket célbajuttató egyéb eszközök megsemmisítése és ellenőrzése között.

Annál inkább érthetetlen, hogy a francia kormány elállt saját óhajától, amely a nukleáris fegyverek célbajuttatására alkalmas eszközök elsősorban való megsemmisítésére vonatkozott, mert Franciaország, mint ismeretes, a rakéták, vagyis a legkorszerűbb célbajuttató eszközök területén koránt sincs az élvonalban. Lassanként utoléri Franciaországot még Nyugat-Németország is, amelynek az amerikai hadügyminisztérium stratégiai rakétákat szándékozik juttatni. Így tehát, ha

megegyezés jött volna létre a nukleáris fegyvereket célbajuttató eszközök megszüntetéséről, ezzel Franciaországot nem érte volna veszteség, sőt, inkább nyert volna rajta, mert egyenlő helyzetbe került volna olyan hatalmakkal, amelyek most előtte járnak a célbajuttató eszközök területén. Felvetődik a jogos kérdés, vajon nem fontosabbak-e Franciaország számára NATO-beli kötelezettségei, mintsem a leszerelés megoldása?

Világos, hogy az Egyesült Államoknak és szövetségeseinek az általános és teljes leszereléssel kapcsolatos negatív álláspontja következtében a tízhatalmi bizottság nem végezhetett hasznos munkát a közgyűlési határozat végrehajtása szempontjából. Sőt, a tízes bizottság kezdett olyan szervvé válni, amely a leszerelési tárgyalások helyett a további fegyverkezési verseny leplezésének szolgált eszközéül.

Elég elmondani, hogy mialatt a tízes bizottságban a leszerelésről tárgyaltak, az Egyesült Államokban tovább növelték a katonai kiadásokat, fokozták az Angliában, Olaszországban és sok más országban levő amerikai atomrakétatámaszpontok építését. Japánra — népe akarata ellenére — új katonai szerződést kényszerítettek rá. Megkezdődtek az előkészületek, hogy „Polaris" mintájú stratégiai atomrakétákat adjanak át a nyugatnémet revansistáknak és militaristáknak. Intézkedések történtek a vegyi és a biológiai tömegpusztító fegyverek előállításának bővítésére. Mind újabb és újabb ösztönzést kapott a fegyverkezési verseny más nyugati NATO-tagállamokban is.

Mindez a tízes bizottság leple alatt történt. Egyfelől fokozták a fegyverkezési versenyt, lázas sietséggel újabb és újabb katonai intézkedéseket tettek, másfelől viszont a tízes bizottságban nagy hangon azt állították, hogy érdeküknek tartják a leszerelést, a tárgyalások folytatását. Egyre világosabbá vált, hogy az Egyesült Államok és NATO-beli szövetségesei továbbra is arra törekednek, hogy üres szócséplésbe fojtsák a leszerelés problémáját.

Ilyen körülmények között a Szovjetunió és a többi szocialista állam szemben találta magát azzal a kérdéssel: van-e egyáltalán értelme a bizottság munkájának?

Amikor a szovjet kormány megvizsgálta az Egyesült Államok és szövetségesei hibájából kialakult helyzetet, kénytе-

len volt arra a következtetésre jutni, hogy meg kell szakítania részvételét a tízes bizottságban és fel kell vetnie azt a kérdést, hogy a közgyűlésen vitassák meg a leszerelést. Ugyanerre a következtetésre jutottak a tízes bizottságban részt vevő más szocialista államok is.

A szovjet kormány nehezen jutott erre az elhatározásra, mert hiszen éppen ő terjesztette elő az általános és teljes leszerelés programját, ő törekedett a lehető legnagyobb rugalmasságra az e program végrehajtásáról folytatott tárgyalásokon, s ő küzdött a legállhatatosabban, hogy a tárgyalások eredménnyel járjanak, előbbre vigyék a dolgot. Mégis erre az útra kellett lépnie. Másként cselekedni csak azt jelentette volna, hogy segítséget nyújt azoknak, akik nem akarják a leszerelést, akik tovább sodorják a világot a háború felé.

Most, amikor az Egyesült Államok és szövetségesei a tízes bizottságban zsákutcába juttatták a leszerelési tárgyalásokat, a közgyűlésnek teljes komolysággal meg kell vizsgálnia a kialakult helyzetet, és meg kell tennie a szükséges intézkedéseket a leszerelés megoldásának útját álló akadályok eltávolítására.

Ehhez azonban az szükséges, hogy a világ minden állama nevében, egyenesen és nyíltan kijelentse azoknak, akik akadályozzák a leszerelési tárgyalások sikerét: itt az ideje, hogy végre abbahagyják a manővereket és a huzavonát, nem lehet tovább halogatni a leszerelés megoldását, nem lehet többé késlekedni az általános és teljes leszerelési szerződés kidolgozásával!

A leszerelés megoldásának meggyorsítására a szovjet kormány az ENSZ-közgyűlés elé terjeszti javaslatát „Az általános és teljes leszerelésről szóló szerződés alapvető rendelkezései" címmel, s a javaslatot mellékeli ehhez a nyilatkozathoz. A szovjet kormány úgy véli, hogy ez a javaslat jó alap az általános és teljes leszerelésről szóló szerződés kidolgozásához és megkötéséhez. Ebben a javaslatban a szovjet kormány még inkább számol a nyugati hatalmak kívánságaival, több fontos kérdésben figyelembe veszi álláspontjukat, a többi között azt a kijelentésüket is, hogy célszerű lenne a leszerelés első szakaszától kezdve a nukleáris leszerelésre vonatkozó intézkedéseket összekapcsolni a fegyveres erők és a hagyományos fegyverzet csökkentésére irányuló intézkedésekkel. Évégből a

szovjet kormány javasolja, hogy már az első szakaszban lényegesen csökkentsék a fegyveres erőket és a hagyományos fegyverzetet is. Mi a szovjet javaslat lényege?

A szovjet kormány azt ajánlja, hogy minden állam három egymást követő szakaszban, négy év alatt vagy más, megegyezésen alapuló határidőn belül oszlassa fel, illetve semmisítse meg teljesen és véglegesen összes fegyveres erőit és fegyverzetét. Minden leszerelési intézkedést szigorúan ellenőrizni kell, hogy egyetlen állam se bújhasson ki az általános és teljes leszerelésről szóló szerződésben foglalt kötelezettségeinek teljesítése alól és így egyetlen állam se használhassa ki agresszív célokra a többi állam fegyveres erőinek feloszlatását és fegyverzetének megsemmisítését.

Az első szakaszban, amelynek tartama körülbelül egymásfél év, meg kell szüntetni a nukleáris fegyvereket célbajuttató összes eszközök előállítását, és meg kell semmisíteni a már meglevő ilyen eszközöket. Ugyanebben a szakaszban fel kell számolni az idegen területeken levő külföldi katonai támaszpontokat és ki kell onnan vonni a külföldi csapatokat. Lényegesen csökkenteni kell az államok fegyveres erőinek létszámát, a Szovjetunió és az Egyesült Államok fegyveres erőinek létszámhatárát pedig 1 700 000 főben kell megállapítani. Megfelelően csökkenteni kell a hagyományos fegyverzetet is.

A fenti intézkedések megvalósítása azt jelentené, hogy egymásfél évvel a leszerelési szerződés hatályba lépése után egyetlen állam sem rendelkezik már harci rakétákkal, atom- és hidrogénbomba célbajuttatására alkalmas hadirepülőgépekkel, sem ugyanerre a célra alkalmassá tett hadihajókkal, sem másféle eszközökkel, amelyeket atomtöltetek célbajuttatására lehetne felhasználni.

Az államok területén nem maradna egyetlen külföldi rakéta-, repülő-, haditengerészeti vagy bármely más katonai támaszpont sem. Minden külföldi csapatot kivonnának az idegen területekről, tekintet nélkül arra, hogy azok megszálló csapatok, vagy valamilyen egyezmény alapján állomásoznak ma idegen területeken. Észrevehetően csökkennének az államok fegyveres erői és hagyományos fegyverzete.

Nem túlzás azt mondani, ha az említett intézkedéseket megvalósítanánk, a világ megkönnyebbülten fellélegezne, mert

megállna a fegyverkezési verseny, megszűnne az a veszély, hogy valamely állam rajtaütésszerű atomtámadást hajt végre más állam ellen, és általában lényegesen enyhülne a váratlan háború és konfliktus kitörésének veszélye. Mindez természetesen kedvező hatással lenne az egész nemzetközi helyzetre.

Mindamellett azoknak a leszerelési intézkedéseknek a végrehajtása, amelyeket a szovjet kormány az első szakaszban javasol, még mindig nem küszöbölné ki teljesen a háború veszélyét. Az államoknak ezután is rendelkezésükre állnának a nukleáris fegyverek és más tömegpusztító eszközök: ámde célbajuttató eszközök nélkül a nukleáris fegyverek nem használhatók fel más államok kárára. Így tehát meg kell semmisíteni a célbajuttató eszközöket és ellenőrzést kell bevezetni, hogy ne is gyártsanak ilyen eszközöket. Az államoknak még mindig lennének számottevő fegyveres erőik és hagyományos fegyvereik. Más szóval, az államok még mindig rendelkeznének olyan eszközökkel, amelyeknek segítségével háborút lehet előidézni.

Ennélfogva a szovjet kormány javasolja, hogy nyomban az első szakaszban foglalt, és elejétől végig szigorú nemzetközi ellenőrzés mellett végrehajtott intézkedések befejezése után, továbbá azt követően, hogy a nemzetközi ellenőrző szerv és a Biztonsági Tanács meggyőződik róla, hogy minden állam teljesítette az e szakasszal kapcsolatos kötelezettségeit, az államok áttérnének a második szakasz újabb nagyszabású leszerelési intézkedéseinek megvalósítására.

A szovjet kormány javasolja, hogy a *második szakaszban* egyéb intézkedések között tiltsák el a nukleáris, a vegyi, a biológiai és egyéb tömegpusztító fegyvereket, semmisítsék meg az ilyen fegyverekből felhalmozott készleteket és szüntessék meg gyártásukat, valamint csökkentsék tovább az egyes államok fegyveres erőit, a haditechnika és a fegyverzet megfelelő csökkentésével egyetemben.

Ezeknek a nagy horderejű intézkedéseknek a megvalósítása azt fogja jelenteni, hogy a világon nem lesznek többé tömegpusztító fegyverek, s a fegyveres erőket és a hagyományos fegyverzetet jelentősen csökkentik. Érthető tehát, hogy mindez minimálissá teszi az államok közötti háborús konfliktusok kirobbanásának lehetőségét.

Mindamellett ez még nem jelenti az emberiségre váró je-

lenlegi probléma végleges megoldását. Ha az államoknak — csak korlátolt mértékben is — maradnak fegyveres erői, ez azt fogja jelenteni, hogy a háborús veszélyt nem küszöböltük ki a társadalom életéből. Ha pedig ilyen helyzet áll fenn, meg lehetünk-e győződve arról, hogy nem kezdődik újra a fegyverkezési verseny és a világ végül is nem tér vissza a jelenlegi helyzethez?

A szovjet kormány úgy véli, hogy *a harmadik szakaszban* a leszerelés területén még tovább kell haladni, végérvényesen fel kell oszlatni valamennyi állam fegyveres erőit és meg kell semmisíteni fegyverzetét, meg kell szüntetni a haditermelést, fel kell oszlatni a hadügyminisztériumokat, a vezérkarokat, mindenfajta katonai és katonai célokat szolgáló intézményt, szervezetet, valamint meg kell szüntetni a katonai célokra történő pénzkiutalást.

Az általános és teljes leszerelés harmadik szakaszának befejezése után az államoknak nem lesz többé sem katonájuk, sem fegyverzetük, következésképpen végérvényesen és mindörökre megszűnik a háborús veszély. Valósággá válik tehát a népek évszázados álma: a fegyverektől és háborúktól mentes világ.

Ami az egyes államok belső biztonságát illeti, ennek biztosítása szigorúan korlátozott és meghatározott rendőri egységek segítségével történik majd. Ha szükség lesz rá, az egyes államok ilyen egységeket bocsátanak az ENSZ Biztonsági Tanácsának rendelkezésére, hogy fenntartsuk a nemzetközi biztonságot.

Ezek „Az általános és teljes leszerelésről szóló szerződés alapvető rendelkezései" című szovjet javaslat lényeges pontjai.

A szovjet kormány azt várja, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezetének tagjai teljes komolysággal és felelősséggel kezdenek hozzá „Az általános és teljes leszerelésről szóló szerződés alapvető rendelkezései" című javaslatának megvizsgálásához. A szovjet kormány kifejezi azt a reményét, hogy a javaslat közgyűlési vitája lehetővé teszi, hogy késlekedés nélkül hozzákezdjenek a leszerelés gyakorlati megoldásához, továbbá konkrétabb irányt szab, hogy e kérdést megfelelő fórumon folytatott tárgyalások útján rendezzék. Ami az említett fórum összetételét illeti, szükségesnek látszik, hogy a ka-

tonai csoportosulásokban részt vevő államokon kívül olyan államok is részt vegyenek a tárgyalásokon, amelyek a semlegesség álláspontját vallják magukénak, s ezeknek tág lehetőséget kell nyújtani a leszerelési kérdések megvitatásához. Ezenkívül az is szükséges, hogy e leszerelési szervben képviselve legyenek a főbb világrészek.

A szovjet kormány számításba veszi, hogy az általános és teljes leszerelésről szóló szerződés kidolgozása a tárgyalások valamennyi részvevőjétől türelmet és rugalmasságot követel és megkívánja, hogy a felek érdekeit kölcsönösen szem előtt tartsák. A szovjet kormány továbbra is kész részt venni az ilyen tárgyalásokon. Tudatában van annak, hogy a világ népei, amelyek forrón óhajtják a leszerelés gyökeres megoldását, türelmetlenül várják, hogy minél előbb hozzálássanak az általános és teljes leszerelést célzó gyakorlati intézkedések megvalósításához.

Kétségtelenül a tárgyalások sikerét elősegítő fontos lépés lenne, ha az Egyesült Nemzetek Szervezetében helyreállítanák a Kínai Népköztársaság törvényes jogait. Ezáltal a nagy Kína bekapcsolódnék a leszerelésről folyó tárgyalásokba.

A világ népei állhatatosan követelik a leszerelés mielőbbi megoldását. Azt várják, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezetének közgyűlése nyomatékosan állást foglaljon e létfontosságú kérdésben.

A leszerelés megoldásához jó szándékra és szilárd eltökéltségre van szükség. A szovjet kormány felhívja az Egyesült Nemzetek Szervezetének valamennyi tagját, hogy erről az álláspontról kiindulva kezdjenek hozzá a leszerelésnek — a jelenkor legégetőbb és halaszthatatlan problémájának — a megvizsgálásához.

1960. szeptember 23.

N. Hruscsov
a Szovjetunió Minisztertanácsanak elnoke

AZ ÁLTALÁNOS ÉS TELJES LESZERELÉSRŐL SZÓLÓ SZERZŐDÉS ALAPVETŐ RENDELKEZÉSEI

A SZOVJET KORMÁNY JAVASLATAI, AMELYEKET N. SZ. HRUSCSOV, A SZOVJETUNIÓ MINISZTERTANÁCSÁNAK ELNÖKE, A SZOVJET KÜLDÖTTSÉG VEZETŐJE, 1960. SZEPTEMBER 23-ÁN TERJESZTETT AZ ENSZ KÖZGYŰLÉSE ELÉ

A leszerelési tárgyalásokon képviselt államok kormányai, szem előtt tartva az ENSZ-közgyűlés XIV. ülésszakának 1959. november 20-i keltezésű „Az általános és teljes leszerelésről" című határozatát, elismerik, hogy egy újabb háború veszélyének kiküszöbölése, valamint a tartós és megbonthatatlan béke biztosítása céljából haladéktalanul hozzá kell fogni az általános és teljes leszerelés feladatának gyakorlati megoldásához, és e célból elhatározták, hogy kidolgozzák az általános és teljes leszerelésről szóló szerződést, amely az alant felsorolt alapvető rendelkezéseket foglalja magában:

1. Az általános és teljes leszerelés magában foglalja:

— az államok összes fegyveres erőinek feloszlatását és bármilyen formában történő visszaállításuk megtiltását;

— minden fegyverfajta gyártásának megszüntetését, készleteinek megsemmisítését, minden fegyverfajta betiltását, beleértve az atom-, a hidrogén-, a vegyi, a biológiai és a többi tömegpusztító fegyverfajtákat;

— a tömegpusztító fegyverek célbajuttatására szolgáló összes eszközök megsemmisítését;

— mindennemű katonai támaszpont megszüntetését, a bármely állam területén tartózkodó összes idegen csapatok kivonását és feloszlatását;

— az állampolgárok mindenfajta hadkötelezettségének megszüntetését;

— a lakosság katonai kiképzésének megszüntetését és az összes katonai intézmények bezárását;

— a hadügyminisztériumok, a vezérkarok és helyi szer-

veik, valamint az összes egyéb katonai és részben katonai intézmények és szervezetek megszüntetését;

— a katonai célokra szolgáló kiutalások megszüntetését mind az állami költségvetések, mind pedig a társadalmi szervezetek és magánszemélyek vonalán.

Az általános és teljes leszerelés végrehajtása után csupán szigorúan korlátozott és minden ország számára megegyezéssel megállapított rendőri egységek (milícia) maradnak az államok rendelkezésében. E könnyű lőfegyverrel ellátott egységek a belső rend fenntartására és az állampolgárok személyi biztonságának őrzésére szolgálnak.

2. Az általános és teljes leszerelést a szerződő államoknak megegyezéssel megállapított, szigorúan meghatározott azonos idő alatt kell végrehajtaniuk. A leszerelés folyamata fokozatosan, három, egymást követő szakaszban bonyolódik le, mégpedig úgy, hogy egyetlen állam, e szakaszok egyikében sem juthat a leszerelésből eredő katonai előnyökhöz más államokhoz képest.

Az összes államok részvételével megtartandó értekezlet dönt abban a kérdésben, hogy más államok csatlakozhatnak-e az általános és teljes leszerelésről szóló megállapodáshoz.

3. Az összes leszerelési intézkedéseket kezdettől fogva mindvégig szigorú és hatékony nemzetközi ellenőrzés mellett kell végrehajtani, mégpedig:

a) Nyomban a szerződés aláírása után előkészítő bizottság alakul, amelynek feladata lesz gyakorlati intézkedéseket hozni az általános és teljes leszerelést ellenőrző nemzetközi szervezet létrehozására.

b) Az ellenőrző szervezetet a szerződés hatályba lépésének pillanatában az Egyesült Nemzetek Szervezete keretében kell megalakítani. Tagja lesz a szerződésben részt vevő minden állam. Ezeknek képviselői időszakonként megtartandó értekezleten vizsgálják meg a hatékony leszerelési ellenőrzés gyakorlatával összefüggő kérdéseket. Az értekezlet állandó és nem állandó tagokból álló ellenőrző tanácsot választ, amelynek helyi szervei lesznek. Az ellenőrző tanács a szocialista országok képviselőiből, a nyugati katonai-politikai szövetségek jelenlegi tagállamainak képviselőiből és a semleges államok képviselőiből tevődik össze. Az ellenőrző tanácsban —

körülírt esetek kivételével — a határozatokat lényegbevágó kérdésekben kétharmados, eljárási kérdésekben egyszerű szótöbbséggel hozzák.

c) Az ellenőrző tanács a gyakorlatban irányítja az ellenőrző rendszert, utasításokat dolgoz ki, időben elemzi és feldolgozza a hozzá beérkező jelentéseket. Az államok adatokat közölnek az ellenőrző tanáccsal saját fegyveres erőikről és fegyverzetükről.

d) Az ellenőrző szervezetnek az egyezményben részt vevő mindegyik országban saját személyzete lesz, amelyet nemzetközi alapon válogatnak össze az igazságos földrajzi képviseleti megoszlás elvének figyelembevételével és a szerződés tételeivel összhangban. Az ellenőrző szervezet úgy helyezi el felügyelőit az államok területén, hogy azok nyomban hozzáláthassanak feladataik ellátásához, mihelyt az államok a leszerelési intézkedések végrehajtását megkezdik. A szerződés minden részvevője köteles biztosítani, hogy az ellenőrök és a felügyelőcsoportok időben és akadálytalanul eljuthassanak saját területükön belül bármely ponthoz, ahol ellenőrizendő leszerelési intézkedések folynak, vagy bármely vidékre, ahol helyszíni ellenőrzés lesz ilyen jellegű intézkedések kapcsán. A szerződés részvevői e célból az ellenőrző szervezet terhére minden szükséges közlekedési eszközt az ellenőrző szervezet személyzetének rendelkezésére bocsátanak, hogy szabadon utazhasson az illető állam területén.

e) Az ellenőrző szervezet személyzete a szerződés minden részvevőjének területén olyan előjogokat és sérthetetlenséget élvez, amelyek a leszerelési szerződés végrehajtásának független és akadálytalan ellenőrzéséhez szükségesek.

f) A nemzetközi ellenőrzőcsoportokban a feloszlatásra kerülő egységek jellegétől és a megsemmisítésre kerülő fegyverfajtáktól függően megfelelő szakembereknek kell lenniük.

g) Az ellenőrök a már meglevő távközlési rendszerek segítségével tartanak kapcsolatot az ellenőrző tanáccsal, s olyan előjogokat kapnak, amelyek biztosítják a jelentések és a rendelkezések gyors továbbítását.

h) A nemzetközi ellenőrző szervezet összes költségeit a szerződés tagállamai által folyósított összegekből fedezik. Az egyes államok hozzájárulásának mértékét az általános és teljes leszerelésről szóló szerződés tartalmazza.

Az ellenőrző szervezetnek minden szakaszban a leszerelési intézkedések arányaival és jellegével összhangban levő meghatalmazással kell rendelkeznie.

A főbb leszerelési intézkedések megoszlása az általános és teljes leszerelési program három szakaszában a következő:

Első szakasz

1. Az államok fegyveres erőiből kivonják és megsemmisítik a nukleáris fegyverek célbajuttatására szolgáló eszközöket, beszüntetik ezek gyártását. Az említett eszközök közé tartoznak·

— a stratégiai és taktikai-hadműveleti rendeltetésű rakéták, az összes kategóriába tartozó repülőgépszerű lövedékek, az összes, atomfegyver célbajuttatására alkalmas katonai repülőgépek;

— azok a hadihajók, amelyek nukleáris fegyverek célbajuttatására alkalmasak;

— a tengeralattjárók összes osztályai és típusai;

— az összes tüzérségi rendszerek, valamint egyéb olyan eszközök, amelyeket atom- és hidrogénfegyver célbajuttatására lehet alkalmazni.

2. Az államok fegyveres erőit megállapított szintre csökkentik, ezen belül az Egyesült Államok és a Szovjetunió fegyveres erőit legalább 1,7 millióra. A felszabaduló hagyományos típusú fegyvereket és hadianyag-készletet megsemmisítik, a haditechnikai berendezéseket megsemmisítik vagy békés célokra használják fel. Megfelelő arányokban csökkentik az államok katonai költségvetését.

3. Az idegen területekről minden külföldi csapatot a nemzeti határokon belülre vonnak vissza. Megszüntetik a katonai támaszpontokat és az összes katonai rendeltetésű raktárakat, akár a csapatok kivonása után szabadultak fel, akár tartalékjellegűek voltak.

4. Az első szakasz megkezdésétől egészen a nukleáris fegyverek célbajuttatására szolgáló összes eszközök végleges megsemmisítéséig tilos fellőni vagy a kozmikus térségbe bocsátani olyan különleges berendezéseket, a területi vizeken kívülre bocsátani olyan hadihajókat és a nemzeti terület hatá-

rain túl engedni olyan katonai repülőgépeket, amelyek tömegpusztító fegyvereket vihetnek magukkal.

5. Rakétákat csakis tudományos, békés célokra lehet felbocsátani, az előre megállapított és kölcsönösen összehangolt ismérvek alapján. A rakéták felbocsátása megegyezéssel megállapított ellenőrzés mellett történik, beleértve az ilyen rakéták felbocsátó pályáin elhelyezett ügyeletet.

6. A nukleáris fegyverekkel rendelkező államok kötelezik magukat, hogy nem adnak át ilyen fegyvereket vagy a gyártásukhoz szükséges utasításokat azoknak az államoknak, amelyek ilyen fegyverekkel nem rendelkeznek. Egyidejűleg kötelezik a nukleáris fegyverekkel nem rendelkező államokat, hogy tartózkodjanak az ilyen fegyverek gyártásától.

7. Az államok megfelelő arányokban csökkentik katonai rendeltetésű kiadásaikat.

8. Az első szakaszban a következő ellenőrzési intézkedéseket hajtják végre:

Nemzetközi ellenőrzést vezetnek be a helyszínen a rakétafegyverek, a katonai repülőgépek, a hadihajók, a tengeralattjárók és más olyan eszközök megsemmisítése fölött, amelyek atom- és hidrogénfegyverek célbajuttatására alkalmazhatók.

Az idegen területeken levő katonai támaszpontokra és a külföldi csapatok elhelyezési körletébe nemzetközi felügyelő csoportokat küldenek, hogy ellenőrizzék a szóban forgó támaszpontok megszüntetését, a katonai személyzet és a csapatok visszavonását saját nemzeti területükre. Ellenőrzés létesül a repülőtereken és a kikötőkben, nehogy ezeket katonai célokra használják fel. Egyidejűleg, a nemzetközi ellenőrző szervezet felügyelete mellett szétrombolják a rakéták felbocsátására szolgáló pályákat, kivéve azokat, amelyek tudományos, békés rendeltetésű rakéták fellövésére szolgálnak.

Az ellenőrző szervezetnek jogában áll akadálytalanul ellenőrizni mindazokat a vállalatokat, üzemeket és hajógyárakat, amelyek korábban teljes egészükben vagy részben rakéták, repülőgépek, hadihajók, tengeralattjárók és a nukleáris fegyverek célbajuttatására alkalmas bármely más eszköz gyártásával foglalkoztak, nehogy ott megszervezhessék atom- és hidrogénfegyver célbajuttatására felhasználható eszközök titkos gyártását. Megállapodás szerint állandó ellenőrző csoportok létesíthetők bizonyos üzemekben és berendezéseknél.

Helyszíni nemzetközi ellenőrzés létesül ott, ahol a csapatok feloszlatása és a fegyverzet megsemmisítése történik.

Az ellenőrök feladatkörébe tartozik: az egységek és alegységek feloszlatására, a hagyományos fegyverzet, a haditechnika és a katonai készletek anyagi részének kivonására és megsemmisítésére vonatkozó határozatok pontos és idejében történő végrehajtásának ellenőrzése, valamint a jelentések eljuttatása az ellenőrző tanácshoz és az illető ország kormányához.

Az ellenőrző szervezet akadálytalanul hozzáférhet az államok katonai költségvetési kiutalásaira vonatkozó anyagokhoz, egyebek között az állami törvényhozó és végrehajtó szervek ilyen jellegű összes döntéseihez.

Az ellenőrző szervezet által kiküldött nemzetközi felügyeleti csoportok behatóan megvizsgálhatják a békés, tudományos célokra felbocsátandó rakétákat és jelen lehetnek a felbocsátásnál.

9. Az első szakaszban közösen tanulmányozzák a nukleáris, a vegyi és a biológiai fegyverek gyártásának megszüntetésével és e fegyverfajták készleteinek megsemmisítésével kapcsolatos módszereket. Ezekre az intézkedésekre a második szakaszban kerül sor.

10. Az első szakaszt hozzávetőlegesen egy-másfél év alatt be kell fejezni. A nemzetközi ellenőrző szervezet megvonja az első szakaszra előirányzott intézkedések végrehajtásának mérlegét, és jelentést tesz a szerződés tagállamainak, valamint az ENSZ Biztonsági Tanácsának és közgyűlésének.

Második szakasz

1. Teljesen betiltják a nukleáris, a vegyi, a biológiai és a többi tömegpusztító fegyvert, beszüntetik e fegyverek gyártását és megsemmisítik e fegyverfajták összes készleteit.

2. Tovább csökkentik a fegyveres erőket és a fegyverzetet a megállapítandó színvonalra. Megfelelő mértékben csökkentik az államok katonai kiadásait.

3. A második szakaszban a következő ellenőrzési intézkedéseket hajtják végre:

Az ellenőrző szervezet képviselői a helyszínen felügyelnek a nukleáris, a vegyi és a biológiai fegyverek összes meglevő

készleteinek megsemmisítésére. Az ellenőrző szervezet jogosult ellenőrizni mindazokat a vállalatokat, amelyek atomnyersanyagok kitermelésével, atomanyagok, illetve atomenergia előállításával vagy felhasználásával foglalkoznak. Megállapodás szerint állandó ellenőrző csoportok létesíthetők egyes vállalatoknál és berendezéseknél.

Folytatódik a csapatok feloszlatásának és a fegyverzet megsemmisítésének helyszíni, nemzetközi ellenőrzése.

4. A második szakaszban közösen tanulmányozzák a harmadik szakaszra időzített következő intézkedéseket:

a) Az általános és teljes leszerelésről szóló szerződés betartásának biztosítására szolgáló intézkedéseket arra az időszakra, amikor már a szerződésben előírt összes intézkedéseket végrehajtják.

b) A béke és biztonság fenntartását szolgáló és az ENSZ alapokmányával összhangban álló intézkedéseket arra az időszakra, amikor az általános és teljes leszerelés megvalósul.

5. Miként az első szakaszból a másodikra való áttérésnél is történt, a nemzetközi ellenőrző szervezet megvonja a második szakaszra előirányzott intézkedések végrehajtásának mérlegét, és jelentést tesz a szerződés tagállamainak, valamint az ENSZ Biztonsági Tanácsának és közgyűlésének.

Harmadik szakasz

1. Befejeződik az államok fegyveres erőinek megszüntetése. Az államok rendelkezésében csupán szigorúan korlátozott számú és minden ország számára külön megegyezéssel megállapított rendőri egységek (milícia) maradnak. Ezek a könnyű lőfegyverrel ellátott egységek a belső rend fenntartására és a polgárok személyi biztonságának védelmére szolgálnak.

2. Megsemmisítik a hagyományos fegyverzet összes megmaradt fajtáit, a fegyveres erőknél és a raktárakban található katonai készleteket, a haditechnikai berendezéseket szintén megsemmisítik vagy békés célokra használják fel.

3. Minden üzemben leállítják a hadiipari termelést, beszüntetik a hagyományos fegyverzet gyártását, kivéve az általános és teljes leszerelési program végrehajtása után az államok rendelkezésében maradó rendőri egységek (milícia) könnyű lőfegyvereinek szigorúan korlátozott gyártását.

4. Megszüntetik a hadügyminisztériumokat, a vezérkarokat, az összes katonai és részben katonai intézményeket és szervezeteket. Megszüntetik a tartalékosok mindennemű behívását. Az államok, saját alkotmányos eljárásaiknak megfelelően, törvényes úton betiltják az ifjúság katonai kiképzését, és megszüntetik a katonai szolgálat minden fajtáját.

5. Beszüntetik a katonai rendeltetésű kiutalások minden fajtáját mind az állami szervek, mind a magánszemélyek és a társadalmi szervezetek vonalán. Az általános és teljes leszerelés megvalósításának eredményeképpen felszabaduló összegeket a lakosságra kivetett adók csökkentésére vagy teljes megszüntetésére, a nemzetgazdaság anyagi támogatására, a gazdaságilag elmaradott országok gazdasági és műszaki segítésére használják fel.

6. A harmadik szakaszban a következő kiegészítő ellenőrzési intézkedéseket hajtják végre:

A nemzetközi ellenőrző szervezet ellenőröket küld ki a hadügyminisztériumok, a vezérkarok, az összes katonai és részben katonai intézmények és szervezetek megszüntetésének, a katonai kiképzés és minden egyéb katonai tevékenység megszüntetésének ellenőrzésére.

Ellenőrzik, hogy ne történjenek kiutalások katonai célokra.

Az ellenőrző szervezet szükség esetén légifelügyeleti és légifényképezési rendszert honosíthat meg az államok területe fölött.

7. Az általános és teljes leszerelési program végrehajtása után az ellenőrző szervezet fennmarad és állandóan felügyel arra, hogy az államok teljesítsék a vállalt kötelezettségeket. Az ellenőrző tanácsnak jogában áll mozgó felügyeleti csoportokat küldeni bármely pontra és az államok területén bármely objektumhoz.

Az államok adatokat közölnek az ellenőrző szervezettel a rendőri egységek (milícia) állomáshelyére, állomáshelyek szerinti létszámára, valamint minden olyan esetre vonatkozólag, amikor jelentős rendőri (milicista) egységeket csoportosítanak át az államhatárok közelében. A nemzetközi felügyelő csoportok pontosan ellenőrzik, hogy a rendőrség (milícia) létszáma és fegyverzete megfeleljen az egyes országok számára megállapított előírásoknak.

8. Hatályba lépnek a teljes leszerelésről szóló szerződés betartásának biztosítására kidolgozott egyéb intézkedések.

9. Az ENSZ alapokmányával összhangban intézkedéseket tesznek a béke és a biztonság fenntartására. Szükség esetén az államok kötelesek a rendelkezésükben maradó rendőri (milícia) egységekből bizonyos egységeket a Biztonsági Tanács rendelkezésére bocsátani.

Amint előrehalad a leszerelési program megvalósítása és csökkennek az államok katonai kiadásai, az ily módon felszabaduló összegek egy részét a fejlődésben elmaradott országok gazdasági megsegítésére fogják fordítani.

TARTALOM

N. Sz. Hruscsov beszéde az ENSZ közgyűlésének XV. ülésszakán (1960. szeptember 23.) 5

Antonin Novotny elvtárs beszéde (1960. szeptember 26.) 53

Mehmet Shehu elvtárs beszéde (1960. szeptember 26.) 77

Gheorge Gheorghiu-Dej elvtárs beszéde (1960. szeptember 27.) 89

Wladislaw Gomulka elvtárs beszéde (1960. szeptember 27.) ... 115

Todor Zsivkov elvtárs beszéde (1960. szeptember 28.) 136

Hruscsov elvtárs beszéde a Kínai Népköztársaság ENSZ-tagságáról (1960. október 1.) 165

Hruscsov elvtárs beszéde az ENSZ vezető szervének kérdéséről (1960. október 3.) 176

Kádár János beszéde az ENSZ közgyűlésének XV. ülésszakán (1960. október 3.) 190

Hruscsov elvtárs beszéde az ENSZ-közgyűlés plenáris ülésén a leszerelés kérdésének megtárgyalásáról (1960. október 11.) 209

Hruscsov elvtárs válasza a leszerelés kérdésében elhangzott felszólalásokra (1960. október 11.) 214

Hruscsov elvtárs beszéde azzal kapcsolatban, hogy a gyarmatok felszabadításának kérdését a Közgyűlés ülésein kell megvitatni (1960. október 12.) 222

Hruscsov elvtárs válasza a gyarmatok felszabadításával kapcsolatban elhangzott felszólalásokra (1960. október 13.) ... 229

Hruscsov elvtárs beszéde a Szovjetunió elleni amerikai agressziv cselekmények miatt az egyetemes békét fenyegető veszély kérdésének megtárgyalási módjáról (1960. október 13.) 234

Hruscsov elvtárs válasza az Egyesült Államok képviselőjének beszédére (1960. október 13.) 239

Kádár János elvtárs beszámolója az ENSZ XV. ülésszakáról 1960. október 15.) 255

Hruscsov elvtárs beszéde az ENSZ XV. ülésszakáról (1960. október 20.) 270

Nyilatkozattervezet a gyarmati országoknak és népeknek adandó függetlenségről 317

Az ENSZ-közgyűlés XV. ülésszaka elé terjesztett szovjet kormánynyilatkozat a leszerelésről 332

Az általános és teljes leszerelésről szóló szerződés alapvető rendelkezései 347

Szerkesztette: Fedor János. A borítót tervezte: Erdélyi János
Műszaki vezető: Szécsi Andor. Műszaki szerkesztő: Lengyel József
A szedést megkezdték 1960. XI. 17-én. Megjelent 1960. XII. 31-én
4000 példányban. Tartalmaz 22 ½ (A/5) ívet

A szocialista tábor hangja az ENSZ-ben

KOSSUTH

Félvászon-kötésben 14,— Ft
Egészvászon-kötésben 19,— Ft